

komentarji

616. —
617. tata
618. —
619. suohari
620. biatar, biatria, biatria, ^{mojama} biatria, 2 mojam biatria
ne. moja biatria, bratrou, mojam
biatram, 3 mojam biatram, 3 mojam
biatramo
621. **človek** sestre
622. { telo pouis biatar
bolezni " " " "
družina " " " "
623.
624. **SLOVENSKI**
625. **LINGVISTIČNI**
626. **ATLAS** 1.2
627. družina
628. družina
629. družina
630. družina

Slovenski lingvistični atlas 1

Človek (telo, bolezni, družina)

2

Komentarji

ZALOŽBA
Z R C

Zbirka Jezikovni atlasi
ISSN 2232-5255

Urednica zbirke Jožica Škofic

Slovenski lingvistični atlas 1

Človek (telo, bolezni, družina)

2 Komentarji

(= SLA 1.2)

Avtorji Jožica Škofic, Januška Gostenčnik, Mojca Horvat, Tjaša Jakop, Karmen Kenda-Jež, Petra Kostelec, Vlado Nartnik, Urška Petek, Vera Smole, Matej Šekli, Danila Zuljan Kumar

Uredila Jožica Škofic

Izdal Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Zanj Marko Snoj

Založila Založba ZRC, ZRC SAZU

Zanjo Oto Luthar

Glavni urednik Aleš Pogačnik

Podlaga na naslovnici Tine Logar, zapis govora vasi Kostanje (SLA T013), 1961, arhiv Dialektološke sekcije ISJ FR

Oblikovanje naslovnice Brane Vidmar

Prelom Syncomp, d. o. o.

Tisk Collegium Graphicum, d. o. o.

Naklada 700

Izid knjige so podprli Slovenska akademija znanosti in umetnosti
Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6'373.46:61

SLOVENSKI lingvistični atlas. 1, Človek (telo, bolezni, družina)
/ Jožica Škofic ... [et al.] ; [uredila Jožica Škofic]. – Ljubljana
: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011-. – (Zbirka Jezikovni atlasi, ISSN
2232-5255)

2: Komentarji. – 2011

ISBN 978-961-254-357-0 (zv. 2)

1. Škofic, Jožica
259889664

Digitalna različica (pdf) je pod pogoji licence CC BY-NC-ND 4.0 prosto dostopna:
<https://doi.org/10.3986/9789612543570>

Za HTML različico z iskalnikom glej <https://fran.si> ali spletne strani Dialektološke sekcije ISJFR ZRC SAZU (<http://sla.zrc-sazu.si>).

Jožica Škofic,
Januška Gostenčnik, Mojca Horvat, Tjaša Jakop, Karmen Kenda-Jež, Petra Kostelec,
Vlado Nartnik, Urška Petek, Vera Smole, Matej Šekli, Danila Zuljan Kumar

Slovenski lingvistični atlas 1

Človek (telo, bolezni, družina)

2
Komentarji

Ljubljana 2011

Knjigo posvečamo spominu na dialektologe Frana Ramovša,
Tineta Logarja in Jakoba Riglerja.

*Dialektološka sekcija
Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*

Hvala vsem zapisovalcem in narečnim govorcem,
brez katerih SLA ne bi mogel nastati.

VSEBINA

1 Uvod (Jožica Škofic)	11
1.1 Iz zgodovine <i>Slovenskega lingvističnega atlasa</i> (SLA)	13
1.2 Metoda komentiranja jezikovnih podatkov v SLA 1	16
1.3 Metoda kartiranja jezikovnih podatkov v SLA 1	20
1.4 K uvodnim kartam v SLA 1	22
1.5 K seznamom narečnega besedja v SLA 1	23
1.6 V SLA 1 zajeta vprašanja iz Vprašalnice SLA (s prevodi)	24
1.7 Abecedni seznam vprašanj v SLA 1 s številko komentarja	30
1.8 Točke SLA, razporejene po številkah	32
1.9 Abecedni seznam točk SLA	38
1.10 Avtorji komentarjev in kart	44
2 Komentarji	47
Telo	49
V001 las (1/1)	49
V005(a) barva las – črni (1/2)	50
V005(b) barva las – plavi (1/3)	51
V005(c) barva las – sivi (1/4)	53
V005(č) barva las – rjavi (1/5)	54
V005(d) barva las – rdeči (1/6)	56
V004 pleša + plešast (1/7)	57
V002 teme (1/8)	59
V003 lobanja (1/9)	62
V800 možgani (1/10)	64
V006 čelo (1/11)	65
V007 sence (1/12)	66
V008 uho (1/13)	68
V826 oko ed. (1/14)	69
V826 oči mn. (1/15)	71
V065 obrvi (1/16)	72
V066 trepalnice (1/17)	74
V796 solza (1/18)	77
V010 nosnica (1/19)	79
V067 brki (1/20)	81
V012 lice (1/21)	83
V013 ustnica (1/22)	85
V014 usta (1/23)	87
V017 nebo (1/24)	91
V018 brada (1/25)	92
V019 vrat (1/26)	93

V020 grlo (1/27)	95
V021 tilnik (1/28)	97
V023 rama (1/29)	100
V024 pazduha (1/30)	101
V025 roka (1/31)	103
V026 komolec (1/32)	104
V027 pest (1/33)	105
V029 dlan (1/34)	107
V028 prst (1/35)	108
V030 palec (1/36)	109
V031 kazalec (1/37)	111
V032 sredinec (1/38)	113
V033 prstanec (1/39)	115
V034 mezinec (1/40)	117
V035 pregibi prstov (1/41)	120
V037 noht (1/42)	122
V039 ščepec (1/43)	123
V040 prgišče (1/44)	126
V063 kost (1/45)	129
V043 rebro (1/46)	130
V022 prsi (1/47)	131
V044 trup (1/48)	132
V045 trebuh (1/49)	134
V046 popek (1/50)	136
V047 jetra (1/51)	137
V049 pljuča (1/52)	139
V050 ledvice (1/53)	141
V051A mehur (1/54)	144
V051B črevo (1/55)	145
V068 zadnjica (1/56)	156
V070 prdeti (1/57)	149
V071 pezdeti (1/58)	151
V072 smrdeti (1/59)	153
V054 križ (1/60)	154
V055 kolk (1/61)	156
V057 stegno (1/62)	161
V058 koleno (1/63)	163
V059 piščal (1/64)	164
V060 meča (1/65)	168
V061 gleženj (1/66)	171
V062 stopalo (1/67)	173
V805 kri (1/69)	176
V075 smrt (1/70)	178
V073 mrlič (1/71)	179
V076 umreti (1/72)	180
V074 stegniti se (1/73)	181

Bolezni	184
V491A zdrav (1/74)	184
V491B bolan (1/75)	185
V484 rana (1/76)	186
V738 tvor (1/77)	188
V478 mozolj (1/78)	190
V041 bradavica (1/79)	194
V038 zanohtnica (/80)	196
V474 garje (1/81)	199
V476 šen (1/82)	201
V487 ošpice (1/83)	203
V475 kašelj (1/84)	206
V477 nahod (1/85)	207
V479 bezgavka (1/86)	209
V486 mrzlica (1/87)	213
V480 revma (1/88)	215
V481 vodenica (1/89)	217
V485 jetika (1/90)	219
V483 kuga (1/91)	221
V488 slep (1/92)	222
V489 gluh (1/93)	223
V490 šepav (1/94)	224
V492 grbast (1/95)	227
V494 suh (1/96)	229
V495 debel (1/97)	231
V496 trebušast (1/98)	233
V493 živčen (1/99)	236
Družina	239
V628 družina (1/100)	239
V629 žlahta (rod) (1/101)	240
V646 starši (1/102)	241
V604 oče (1/103)	243
V605 mati (1/104)	245
V606 sin (1/105)	246
V607 hči (1/106)	247
V620 brat (1/107)	249
V622 polbrat (1/108)	251
V609 stari oče (1/109)	253
V610 stara mati (1/110)	256
V608 vnuk (1/111)	258
V615 stric (1/112)	260
V616 ujec (1/113)	262
V617 teta (1/114)	264
V618 ujna (1/115)	266
V626 bratranec (1/116)	268
V627 sestrična (1/117)	270

V623 očim (1/118)	272
V624 mačeha (1/119)	274
V634 pastorek (1/120)	276
V631 vdova (1/121)	278
V739 sirota (1/122)	279
V793 jerob (1/123)	281
V638 mož (1/124)	283
V639 žena (1/125)	285
V611 tast (1/126)	287
V612 tašča (1/127)	290
V613 zet (1/128)	292
V614 snaha (1/129)	294
V619 svak (1/130)	296
V644 gospodar (1/131)	298
V645 gospodinja (1/132)	299
V642 hlapec (1/133)	300
V643 dekla (1/134)	301
V641 posel (1/135)	303
V635 otrok (1/136)	305
V636 fant (1/137)	307
V637 dekle (1/138)	310
V640 prijatelj (1/139)	314
V646a ljudje (1/140)	316
V780(a) tuj (1/141)	317
V780(b) tujec (1/142)	319
V780(c) na tuje (1/143)	321
Komentarji brez kart	323
V009 nos (1/144)	323
V015 jezik (1/145)	324
V016 zob (1/146)	325
V042 žila (1/147)	326
V048 srce (1/148)	327
V056 noga (1/149)	328
V125a peta na nogi (1/149a)	329
V064 koža (1/150)	330
V621 sestra (1/151)	331
3 Besedno kazalo	333
4 Odzadnji seznam iztočnic v besednem kazalu	367
5 Literatura	381
6 Krajšave (Vlado Nartnik, Tjaša Jakop)	393
7 Summary (Jožica Škofic; prevod Tjaša Jakop, Joel Smith)	395

1 Uvod

1.1 Iz zgodovine *Slovenskega lingvističnega atlasa*

Dialektologija je veda, ki tako na sinhroni kot diahroni ravni raziskuje zemljepisno omejene različice posameznih jezikov, to je narečja in krajevne govore. Razširjenost narečij in njihovo klasifikacijo je mogoče prikazati z narečno karto – v atlasu je natisnjena karta slovenskih narečij, ki sta jo leta 1983 pripravila dialektologa Tine Logar in Jakob Rigler, na temelju sodobnih dialektoloških spoznanj pa dopolnili Vera Smole (že za Enciklopedijo Slovenije leta 1998) in Jožica Škofic (za prvi zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa leta 2011). Lingvistično geografijo/geolingvistiko kot eno izmed smeri dialektologije pa bolj kot meje med jeziki ali njihovimi narečji zanima prostorska razširjenost posameznih jezikovnih pojavov v enem ali več jezikih, kar prikaže na jezikovnih kartah oz. v jezikovnih/lingvističnih atlasih. Za geolingvistiko kartografski prikaz zemljepisne razporeditve izbranega jezikovnega gradiva ni samo rezultat, temveč predvsem izhodišče za njegovo interpretacijo in nadaljnje raziskovanje jezika.

Slovenski lingvistični atlas (SLA), temeljno delo sodobne slovenske dialektologije in geolingvistike, je zasnoval Fran Ramovš leta 1934, po drugi svetovni vojni pa so se na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša dejansko začele priprave nanj (Kenda-Jež 2000, 196). Tako mreža krajev kot vprašalnica za SLA sta bili v tem času večkrat preurejeni. Danes je v SLA zajetih 413 krajevnih govorov, vprašalnica za SLA pa obsega 870 oštevilčenih vprašanj (1–666, 700–870); skupaj s podvprašanji jih je skoraj 3000. Vprašanja so razdeljena na petnajst pomenskih polj (1. Telo, 2. Obleka, 3. Hiša, 4. Vas, 5. Prazniki, 6. Orodje, 7. Živina, 8. Rastline, 9. Planina, 10. Bolezni, 11. Čas, 12. Pokrajina, 13. Družina, 14. Štetje, 15. Razno) ter na gramatična vprašanja, ki zajemajo predvsem glasoslovno in oblikoslovno ravnino jezika (od vprašanja št. 700 dalje).

Gradivska zbirka, ki je shranjena v Dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani, danes obsega okrog 720 zapisov krajevnih govorov, tj. 884. 000 listkov v kartoteki, ki je urejena po vprašanjih, in 390 zvezkov (ter dodatno še 182 zvezkov zunaj mreže SLA), kjer je gradivo urejeno po krajih. Večino gradiva je zapisal Tine Logar sam ali njegovi študenti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, nekaj tudi drugi slovenski jezikoslovci. V zadnjih desetih letih je bila zbirka dopolnjena z zapisi 45 doslej neraziskanih krajevnih govorov (predvsem v zamejstvu). Vse arhivirano gradivo je poskenirano in tako shranjeno tudi v elektronski obliki (ob jezikoslovni analizi za objavo v SLA pa se gradivo postopno vnaša tudi v elektronsko podatkovno zbirko SlovarRed).

V 2. polovici 20. stoletja je na podlagi analize za SLA zbranega narečnega gradiva nastalo več razprav Tineta Logarja in Jakoba Riglerja, v knjižni obliki je leta 1999 izšel uvodni zvezek, tj. *Vodnik po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas* avtorice Francke Benedik (s spremno študijo Karmen Kenda-Jež). Ob projektu Slovenski lingvistični atlas so se razvijale različne metode kartiranja – od prvih osnutkov za napisne karte in rokopisnih simbolnih kart, nastalih v petdesetih letih 20. stoletja,

do sodobnih prostorskih vizualizacij narečnih pojavov, ki temeljijo na uporabi računalniških orodij za urejanje ustreznih podatkovnih baz ter avtomatizirano kartiranje in interaktivni prikaz jezikovnega gradiva. Rokopisne karte (veliko sta jih za svoje raziskovalne potrebe pripravila Tine Logar in Jakob Rigler) in predvsem sodelovanje pri Slovanskem lingvističnem atlasu (OLA) so slovenskim dialektologom prinesle dovolj izkušenj, da so konec osemdesetih let 20. stoletja karte za SLA začeli tudi objavljati. Prva je bila leta 1988 objavljena leksična karta s poimenovanji za *cvetno-nedeljsko butaro* Vere Smole, Francka Benedik pa je leta 1990 poleg leksične karte za poimenovanje *gozda* objavila prvo fonetično karto o refleksih jata v besedi *sneg* – vse so bile izdelane na karti z mrežo točk SLA iz leta 1984, ki se do leta 2010 ni več spreminjala. V zadnjih dveh desetletjih je bilo tako objavljenih okrog petdeset kart (predvsem leksičnih, nekaj tudi glasoslovnih in oblikoslovnih) – vse so ponovno izdajo doživele s publikacijo *Ponovne objave člankov s kartami za Slovenski lingvistični atlas (do leta 2008)*, objavljeno na zgoščenki in spletu (http://bos.zrc-sazu.si/c/Dial/Ponovne_SLA/P/index.html), ki so jo uredili Peter Weiss, Jožica Škofic in Karmen Kenda-Jež. Izšli sta tudi dve monografiji o dvojini v slovenskih narečjih Tjaše Jakop.

Do leta 2000 so bile karte za SLA risane ročno na tiskano podlago, leta 2001 pa so bile objavljene prve karte, izdelane s pomočjo računalniških orodij – izdelala jih je Jožica Škofic v sodelovanju z različnimi, večinoma zunanjimi sodelavci. V Prostorsko-informacijskem centru ZRC SAZU sta Zoran Stančič in Tomaž Podobnikar po predlogi karte za SLA izdelala poskusno digitalizirano karto z mejami Slovenije, vodovjem, večjimi mesti in oštevilčenimi kraji, ki so zajeti v mrežo SLA, ter njihovimi koordinatami. Podjetje Syncomp je v sodelovanju z dialektologinjo Karmen Kenda-Jež izdelalo nabor osnovnih simbolov, imenovan SLSlovan, ki ga je bilo mogoče uporabiti pri kartiranju tako fonetičnih kot leksičnih kart. Leta 1996 je o možnosti uporabe GIS v raziskavah slovenskih narečij prvi pisal Zoran Stančič, ki je ob izboljšanju in avtomatizaciji kartiranja poudaril tudi možnost izrabe GIS za kompleksnejše analitične operacije v dialektologiji in lingvistični geografiji. Tudi zato, da bi lahko pripravili primerno podatkovno bazo za SLA in narečno gradivo začeli kartirati in analizirati s pomočjo GIS, je bilo treba pripraviti ustrezen nabor črk in diakritičnih znamenj za zapis in kasnejšo jezikoslovno analizo izredno raznolikega narečnega gradiva, zato je Peter Weiss razvil vnašalni sistem ZRCola (<http://zrcola.zrc-sazu.si/>), ki deluje v Microsoftovem programu Word v operacijskem sistemu Windows in temelji na standardu Unicode, dodatni znaki pa so v pisavi 00 ZRCola razporejeni na področju zasebne rabe tega standarda. Peter Weiss je pripravil tudi nabor simbolov za kartiranje, in sicer je leta 2005 zasnoval pisavo 05 SIMBola na podlagi simbolov, ki so v rabi pri OLA, ALE in v drugih (predvsem slovanskih) jezikovnih atlasih. Elektronsko osnovno/nemo karto za SLA je pripravila Jerneja Fridl z GIAM ZRC SAZU – gre za karto slovenskega jezikovnega prostora (tudi zamejstva) z reliefom, vodami in državnimi mejami ter večjimi mesti v merilu 1 : 750.000 in 1 : 1.100.000. Peter Pehani z IAPŠ ZRC SAZU je s pomočjo podatkovne baze Geodetskega zavoda Slovenije določil geografske koordinate točk iz mreže SLA

in predvidel položaj simbolov ob točkah ter v sodelovanju z Jožico Škofic in z dialektološkimi nasveti Vere Smole pripravil digitalizirano karto slovenskih narečij. Z določitvijo poligonov, tj. območij, ki pripadajo posamezni točki SLA, se od leta 2007 ukvarjajo sodelavec IAPŠ Tomaž Podobnikar, Jožica Škofic in mlada raziskovalka v Dialektološki sekciji ISJFR Mojca Horvat. Leta 2000 je Tomaž Seliškar na osnovi izkušenj pri razvoju programa SlovarRed za pripravo slovarjev v Terminološki sekciji ISJFR ZRC SAZU razvil še posebno različico za dialektološko podatkovno bazo, ki zajema tako podatke o sodelavcih in njihovem delu, kot o gradivu, ki je v bazi zapisano z vnašalnim sistemom ZRCola in opremljeno s podatki o zapisovalcih, informatorjih, kraju, času in zanesljivosti zapisa, zajema skene rokopisnih zapisov iz listkovne in zvezkovne zbirke za SLA ipd., kar vse bo preko dobro zasnovane podatkovne baze kmalu mogoče »pripeti« tudi na interaktivni prikaz kartiranega gradiva. Leta 2007 je bila objavljena prva karta (avtorice Jožice Škofic), narejena s pomočjo podatkovne baze SlovarRed (leksemi za *krompir* – V420); prav tako so tega leta pod mentorstvom Vere Smole (in Jožice Škofic) nastale tri slovenistične diplomske naloge na Filozofski fakulteti v Ljubljani avtoric Mojce Horvat, Urške Petek in Petre Kostelec, ki so vnesle tudi velik del gradiva za prvi zvezek SLA v podatkovno bazo SlovarRed.

Skenirano arhivsko gradivo za SLA ureja Peter Weiss s sodelovanjem Nevenke Jerman (prim. Weiss – Žejn 2004), na začetku pa sta pri vzpostavljanju elektronskega arhiva sodelovala študenta Andrejka Žejn in Domen Uršič.

Objavljene obravnave narečnega gradiva iz arhiva za Slovenski lingvistični atlas kažejo na kontinuirano skrb za čim bolj strokovno objavo tega pomembnega dela slovenske jezikovne in kulturne dediščine, pa tudi na strokovno rast raziskovalcev, ki v projektu sodelujejo, in na razvoj stroke same, tj. slovenske dialektologije in geolingvistike. Gmotne in kadrovske okoliščine objavi SLA kljub trudu dialektologov in drugih sodelujočih pri tem temeljnem projektu slovenskega jezikoslovja niso bile vedno naklonjene, sedanja skupina ljubljanskih dialektologov pa je po skoraj 80 letih od zamisli in po 65 letih, ki so pretekla od začetka zbiranja narečnega gradiva po vprašalnici za SLA, vendarle zmogla pripraviti prvi zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa – tudi s pomočjo aplikativnega projekta *Besedje iz pomenskega polja »človek« v slovenskih narečjih – geolingvistična predstavitev* (L6-9529-0618-07), ki sta ga v letih 2007–2010 sofinancirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost in Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ter s podporo Javne agencije za knjigo.

1.2 Metoda komentiranja jezikovnih podatkov v SLA 1

Skupaj s kartografskimi metodami so se v t. i. pripravljanih člankih oblikovali tudi različni tipi komentarjev: od zelo enostavnih, ki so le prostorsko umestili kartirane lekseme z navajanjem točk iz SLA (in lekseme grobo etimološko pojasnili), do bolj razširjenih, ki so zbrane narečne lekseme primerjali z ustreznim besedjem oz. njegovo predstavitvijo v različnih slovarskih, dialektoloških in geolingvističnih delih, ali komentarjev, ki so izbrano pomensko oz. besedno polje obravnavali tudi interdisciplinarno (npr. z etnološkega, naravoslovnega, geoinformacijskega, družbeno-zgodovinskega vidika). Leta 2007, ko je stekel projekt priprave 1. zvezka SLA, so sodelujoči dialektologi (Jožica Škofic kot vodja projekta, Vera Smole, Vlado Nartnik, Tjaša Jakop, Karmen Kenda-Jež, Danila Zuljan Kumar, Matej Šekli, Peter Weiss in Mojca Horvat, ki se jim je leta 2009 pridružila Januška Gostenčnik) tako na osnovi lastnih geolingvističnih izkušenj kot študija drugih lingvističnih atlasov (zlasti Češkega jezikovnega atlasa in OLA) začeli oblikovati enotno obliko komentarja v SLA. V njem naj bi ob uvodni predstavitvi gesla in z njim povezane problematike opozorili na posebnosti kartiranja ter na morebitno obravnavo teh leksemov v strokovni literaturi, v morfološki analizi kot temeljnem delu interpretacije narečnega gradiva pa pojasnili način poknjižitve leksemov, ki omogoča njihovo medsebojno primerljivost in razširjenost v slovenskem jezikovnem prostoru.

Vsak komentar v SLA je torej sestavljen iz petih razdelkov:

1. V **Gradivu** je natančneje kot v sami vprašalnici predstavljen pomen na karti predstavljenega narečnega besedja. Tu je opozorjeno na morebitno dvoumnost vprašanja ali večpomenskost v vprašalnici navedenega leksema in na s tem povezano problematičnost interpretacije. Predstavljena so tudi morebitna pojasnila zapisovalcev in njihove časovno-stilne oznake gradiva.
2. V **Morfološki analizi**¹ je prikazana oblikovna/morfemska zgradba poknjiženih oblik kartiranih leksemov v praslovanski izrazni podobi. Poknjiženi obliki leksema sledi njen praslovanski transponat, slednjemu pa njegovi besedotvorni predhodniki oziroma tujejezični viri.

Poknjižena oblika leksema je natisnjena krepko in morfemsko ni segmentirana. Leksemi z istim izhodiščem, a z različno glasovno podobo v posameznih slovenskih narečnih govorih, ki je posledica divergentnega spreminjanja v času na glasovni ravnini v okviru glasovnih sprememb, so bili poknjiženi na dva načina, in sicer etimološko-zgodovinsko in glasovno-pravopisno.

- a) Etimološko-zgodovinsko poknjiževanje v slovenščini upošteva praslovanski izvor leksema (etimološko načelo) ter spreminjanje glasovne podobe leksema v okviru regularnih glasovnih sprememb od praslovanščine do časa pravopisne in pravo-rečne knjižne slovenščine v 16. oziroma 19. stoletju (zgodovinsko načelo). Tako so poknjiženi etimološko jasni leksemi. Natisnjeni so neležeče.

¹ Avtor pojasnil o zgradbi morfološke analize je Matej Šekli.

b) Glasovno-pravopisno poknjiževanje pomeni prenos narečne glasovne podobe leksema v najbližjo knjižno (glasovno knjiženje) ter zapis te izrazne podobe s črkovnim sestavom knjižne slovenščine (pravopisno poknjiževanje). Tako so poknjiženi etimološko ne povsem jasni leksemi in leksemi z neregularnim glasovnim razvojem. Natisnjeni so ležeče (npr. *štrule*, nejasno).

Z velikimi črkami so zapisani glasovi, ki v posameznih narečnih govorih sporadično izkazujejo neregularne odraze (zapis *Brke*, *B* → *m* kaže na to, da se poleg glasovne verige *brke* ponekod lahko pojavlja tudi *mrke*). Z vezajem (tj. brez podane končnice) so označene oblike, pri katerih iz zabeleženega gradiva (v neosnovnih sklonskih oblikah) ni bilo vedno mogoče izluščiti osnovne oblike (imenovalnik) (zapis *črn-* nakazuje, da se poleg imenovalnika množine *črni* (*lasje*) lahko pojavljajo tudi oblike kot *črne*, *črn* ipd.).

Praslovanski transponat je opremljen z zvezdico kot znakom rekonstrukcije in je morfološko segmentiran. Pri tem ne gre za praslovanske rekonstrukcije (tj. praslovanske oblike, ki so nastale v praslovanščini), temveč za panhrone praslovanske transponate (tj. oblike, ki so lahko praslovanske ali pa nastale kasneje v posameznih slovenskih narečnih govorih, upošteva se po inerciji praslovanske besedotvorne, glasovne in naglasne zakonitosti ali pa tudi ne), ki so samo zapisani v praslovanski glasovni podobi. Podedovane prvine leksema niso posebej označene, medtem ko so prevzete prvine leksema zapisane v okroglih oklepajih (npr. *bjondast* < *(*bjond*)-*ast*-*ъ* ← it. *biondo* ‘plavolas’).

Leksemi so na praslovanski sinhroni ravni besedotvorno nemotivirani ali netvorjeni (tj. z morfološko zgradbo koren + končnica) ali besedotvorno motivirani ali tvorjeni (tj. z morfološko zgradbo koren + besedotvorno obrazilo + končnica). Leksem je sinhrono gledano tvorjen, če je v opazovanem jezikovnem sistemu mogoče najti njegovega besedotvornega predhodnika in/ali njegovo besedotvorno obrazilo:

- a) prisotnost besedotvorne podstave in prisotnost besedotvornega obrazila neposredno kažeta na tvorjenost leksema (npr. *mrtev* < **mbr-t-v-ъ* ‘mrtev’ ← **mer-ti* **mbr-q* ‘umreti’);
- b) prisotnost samo besedotvorne podstave ali samo besedotvornega obrazila posredno kažeta na tvorjenost leksema, pri čemer je tvorjenost leksema nakazana samo v primeru, da je besedotvorni predhodnik (praslovansko) sinhrono razviden (npr. *znamenje* < **zna-men-bj-e* ← **zna-mę*, rod. **zna-men-e* ‘znamenje, znak’ ← **zna-ti* ‘znati, vedeti’, toda *teme* < **tęmę*, rod. ed. **tęmen-e* ‘teme, vrh, najvišji del’).

Leksem je sinhrono gledano netvorjen, če v opazovanem jezikovnem sistemu ni mogoče najti ne njegovega besedotvornega predhodnika ne njegovega besedotvornega obrazila (npr. *sin* < **syn-ъ* ‘sin’).

Besedotvorni predhodniki so leksemi, iz katerih so kartirani leksemi tvorjeni. V morfološki analizi so prikazani bližnji besedotvorni predhodniki, tj. osnovne oblike besed, iz katerih je leksem sestavljen (npr. *stari otec* < **star-ъ-j-ъ*

otbc-b ← **star-b* ‘star’ + **otbc-b* ‘oče’) oziroma neposredni besedotvorni predhodniki (npr. *strina* < **strbj-bn-a* ← **strbj-bn-b* ‘stričev’ ← **strbj-b* ‘stric, očetov brat’).

Tujejezični viri so tisti leksemi, ki so bili prevzeti v slovenščino in v njej oblikovno prilagojeni (tj. tisti, ki se pregibajo z neničto končnico) ali tudi ne (tj. tisti, ki se pregibajo z ničto končnico), ter tisti leksemi, ki so v slovenščini služili kot besedotvorna podstava za tvorbo novih leksemov. Kot tujejezični viri slovenskega narečnega leksema so navedeni samo neposredni viri (bližnje izhodišče), in sicer v tisti časovni in zvrstni različici tujega jezika, ki je bila glede na glasovno podobo slovenskega leksema rekonstruirana kot najverjetnejši vir. V morfološki analizi niso dalje razčlenjeni.

Transponati in besedotvorni predhodniki so podani v glasovni podobi pozne praslovanščine, ki je imela sledeči glasovni sitem:

- a) samoglasniki: **i* (sprednji *i*), **y* (zadnji *i* ali *jery*), **u*, **b* (sprednji polglasnik ali *jer*), **ɔ* (zadnji polglasnik ali *jor*), **e*, **o*, **ɛ* (sprednji nosni samoglasnik), **ɔ* (zadnji nosni samoglasnik), **ě* (*jat*) **a*;
- b) zvočniki: **j*, **v*, **m*, **n*, **r*, **l*;
- c) nezvočniki: ustničnika: **p*, **b*; zobniki: **t*, **d*, **s*, **z*; trdonebniki: **t̥*, **d̥*, **n̥*, **l̥*, **r̥*; **c*, **ɟ*, **ʃ*, **ʒ*; mehkonebniki: **k*, **g*, **x*.

Zaradi razvidnosti morfemske zgradbe je ponekod ob poznopraslovanški glasovni podobi dodana še starejša glasovna stopnja leksema (npr. *taščā* < **tbšč-a* ‘taščā’ < **tbst-j-a* ← **tbst-b* ‘tast’).

Iztočnice v morfološki analizi so razvščene po besednih družinah od najpogostejših/najbolj razširjenih k redkejšim leksemom, pri čemer netvorjenemu/najmanj tvorjenemu leksemu sledijo druge tvorjenke z istim korenem oz. besedne zveze z istim jedrom. Podedovanim (slovenskim) leksemom sledijo izposojenke iz jezikov v stiku in morfološko nejasni leksemi.

3. Razdelek **Posebnosti kartiranja** je namenjen pojasnilom h kartografski metodi. Prvi zvezek SLA zajema le leksično-besedotvorne karte, ki so po dogovoru simbolne, ne glede na to, da bi bila marsikatera karta morda preglednejša, če bi razširjenost posameznih leksemov in njihovih tvorjenk označili z izoleksami. Po zgledu Češkega jezikovnega atlasa so namreč z izoglosami označena območja nekaterih zanimivih pojavov drugih jezikovnih ravnin, ki sicer najverjetneje ne bi bili prikazani na nobeni karti v katerem od načrtovanih (neleksičnih) zvezkov SLA. Gre zlasti za zanimive glasovne razvoje ali oblikoslovne posebnosti leksično sicer ne zelo raznolikega gradiva.

V tem razdelku so izpostavljene tudi enkratnice, enkratne besedne zveze, opisna poimenovanja, opisi in nekartirano gradivo, ki je na karti označeno s kazalko na komentar ali je nerelevantno (tj. besednovrstno ali pomensko neustrezno).

4. Narečno gradivo, zbrano za SLA, je zanimivo ne le za jezikoslovje, ampak tudi za druge stroke. Prav tako je bilo besedje iz pomenskega polja človek že obravnavano ne le v jezikoslovni literaturi, ampak tudi v strokovni literaturi drugih

ved, zato smo si pri interpretaciji gradiva pomagali tudi s to. Gre tako za različne slovarje slovenskega ter drugih sosednjih in slovanskih jezikov, kot za različne monografije in članke ne le s področja jezikoslovja (dialektologije, etimologije, zgodovine slovenskega jezika, primerjalnega jezikoslovja), ampak tudi etnologije, medicine, zgodovine ipd. V razdelku **Uporabljena dodatna literatura** so zato navedene kazalke k tistim bibliografskim enotam v Literaturi, ki tam niso označene z zvezdico (z njo so označena dela, ki jih v 4. točki ne navajamo posebej, ker smo jih uporabljali pri domala vseh analizah).

5. V razdelku **Primerjaj** je opozorjeno na tiste komentarje in karte v SLA, ki zajemajo iste lekseme kot obravnavano vprašanje – navedena je številka vprašanja in številka komentarja/karte, kjer je še mogoče najti iste ali sorodne lekseme ali kjer gre morda za pomensko prepletanje zapisanih narečnih leksemov. Nato je opozorjeno še na druge jezikovne atlase, ki bodisi zajemajo slovenski jezikovni prostor v celoti (torej dva mednarodna jezikovna atlasa, v katerih je zajet slovenski jezik, tj. OLA – *Slovanski lingvistični atlas* in ALE – *Evropski lingvistični atlas*), bodisi zajemajo le njegov manjši del (torej regionalni jezikovni atlas Rade Cossutta, tj. SDLA – *Slovenski dialektološki leksikalni atlas slovenske Istre*, in atlas sosednjih jezikov, tj. ALI – *Atlas italijanskega jezika*, ASLEF – *Furlanski zgodovinski, jezikovni in etnološki atlas* ter HJA – *Hrvaški jezikovni atlas*). Številka ob kratici atlasa označuje številko vprašanja iz tega atlasa, medtem ko vprašanje samo tu ni navedeno (razen če morda ne gre za popolnoma enak pomen). Prav primerjava z vprašanji in gradivom iz teh atlasov lahko raziskovalcem in drugim bralcem dopolnjuje informacijo o narečni leksiki in njeni razširjenosti, ki jo daje SLA.

1.3 Metoda kartiranja jezikovnih podatkov v SLA 1

V Slovenskem lingvističnem atlasu se je oblikoval poseben sistem hierarhizacije simbolov, ki temelji na premišljeni in uveljavljeni praksi Slovanskega lingvističnega atlasa. Ker gre za leksične karte, so natančno določeni pomeni le nekaterih simbolov, o izbiri večine pa so se odločali avtorji sami. Pri tem so sledili dogovoru, da oblika simbola predstavlja koren leksema, njegova notranja izpolnjenost pa njegovo besedotvorno podobo – izbira simbola je temeljila na morfološki analizi.

Pomen simbolov:

- zvezdica (ob številki kraja desno zgoraj) pomeni »komentar« in se rabi, če je za posamezni krajevni govor zapisanih več leksemov (s simbolom sta lahko v posamezni točki kartirana največ dva leksema); slovnični morfemi (tj. končnice) pri kartiranju niso upoštevani, ampak imajo na karti leksemi, zapisani v stranskih oblikah, isti znak kot leksem, zapisan v imenovalniku oz. nedoločniku, v legendi in morfološki analizi pa je zapisana samo osnova takega leksema s stičnim vezajem (npr. *kolčk-* za *kolček*, *kolčka*, v *kolčkih* ...); vsi leksemi, ki so na karti označeni s tem znakom, so navedeni tudi v 3. točki komentarja;
- črta pod številko kraja pomeni »ni zapisa« (ta znak ima le T406, kjer ni več mogoče najti slovenskih govorcev);
- poševnica levo ob številki kraja pomeni, da na določeno vprašanje v zapisu krajevnega govora ni odgovora;
- velika petkraka zvezda na karti označuje enkratnico; ta znak imajo vse enkratnice na posamezni karti, vse pa so navedene tudi v 3. točki komentarja;
- različni osnovni liki (krog, trikotnik, kvadrat, pravokotnik, pet- ali šestkotnik in drugi bolj zapleteni liki) na karti označujejo lekseme z različnimi koreni oz. besedotvornimi podstavami;
- enaka notranja izpolnitev različnih likov predstavlja enako besedotvorno obrazilo tvorjenk z različnim korenem/besedotvorno podstavo;
- tvorjenke s skupnim korenem in različnimi obrazili (besedotvorne različice) so označene z različnimi notranjimi izpolnitvami istih osnovnih likov;
- morfološko relevantni morfemi so tudi morfemi za spol, če je ta nedvoumno razviden iz gradiva (sicer je kartirana le osnova besede brez končnice);
- enkratne tvorjenke s skupnim korenem so na karti prikazane z istim osnovnim likom, v katerem je zvezda;
- enkratne besedne zveze s skupnim jedrom so na karti prikazane z istim osnovnim likom, v katerem je zvezda, in s piko pred, pod ali nad likom;
- osnovni liki v kombinaciji z drugimi (notranjimi) osnovnimi liki (lahko) označujejo zloženske, sestavljene iz dveh besedotvornih podstav, ki v legendi že imata svoj simbol;
- osnovni liki z dodatnim znakom zunaj lika označujejo večbesedni leksem s prilastkom in jedrom, ki ga ponazarja osnovni lik:
 - besedna zveza z ujemalnim (pridevniškim) prilastkom je označena z dodatnim znakom pod likom, ki ponazarja jedro besedne zveze;

- besedna zveza z neujemalnim (navadno desnim, nepridevniškim) prilastkom je označena z dodatnim znakom nad likom, ki ponazarja jedro besedne zveze;
- predložna zveza je označena z dodatnim znakom na levi strani lika, ki ponazarja jedro besedne zveze;
- če je večbesedni odgovor na meji med opisom in stalno besedno zvezo in ne tvori areala (= t. i. priložnostnica), dobi znak za opisno poimenovanje;
- znak »ni poimenovanja« označuje odgovore kot »beseda ni znana, ne poznamo/-jo, ne uporabljamo/-jo, se ne rabi, ni izraza, opišejo, opis«; če je za kak krajevni govor ob tem zapisano, da za določeni pomen rabijo samo nemško besedo, a ne povedo, katero, je na karti to označeno z znakom za komentar;
- z znakom »pretvorba s primitivom« so na karti označeni odgovori, ki pomensko (ne pa tudi besednovrstno) ustrezajo in jih je mogoče zamenjati s pretvorbo besedne zveze z glagolskim primitivom *biti*, *delati*, *imeti*, *iti*:
 - namesto iskanega pridevnika je zapisan samostalnik (npr. namesto »[*biti*] *trebušast*« je zapisan odgovor »*ima trebuh*«);
 - namesto iskanega samostalnika je zapisan pridevnik (npr. namesto »*vodenica*« je zapisan odgovor »[*biti*] *vodeničev*«);
- znak »opisno poimenovanje« označuje tiste večbesedne odgovore, katerih jedro besednovrstno ustreza vprašanju, a so na meji med stalno in nestalno besedno zvezo ter navadno ne tvorijo areala;
- z znakom »opis« so kartirani večbesedni odgovori, katerih jedro besednovrstno ne ustreza vprašanju (npr. glagolski frazemi namesto samostalnika, elipse z bolj ali manj zamolčanim glagolskim jedrom, metonimije ipd.);
- znak »glej gradivo« označuje odgovore, ki so besede iz iste besedne družine, a v resnici ne ustrezajo vprašanju, ker gre za druge besedotvorne pomene oz. za besedotvorne in pomenske odmike, kot so dejanje – dogajanje – stanje – lastnost – nosilec lastnosti itd.;
- znak »nerelevanten odgovor« označuje odgovor, ki je pomensko neustrezen zaradi morda napačne interpretacije vprašanja.

Karta Položaj simbolov ob točkah SLA ponazarja položaj prvega in drugega kartiranega leksema ob številki kraja, ki je točka SLA, saj pravilu, da je prvi simbol kartiran levo ob točki, drugi pa pod njo, zaradi prevelike gostote točk ni bilo mogoče vedno ustreči. Razporeditev simbolov za odgovore v posamezni točki ne sledi nujno kronološkemu načelu (da imajo torej starejši zapisi prednost pred mlajšimi), ampak imajo navadno zapisi Tineta Logarja prednost pred študentskimi idr. zapisi, večkrat zapisani leksemi pa imajo v posamezni točki prednost pred le enkrat zabeleženimi.

Z izoglosami so označeni nekateri pojavi drugih jezikovnih ravnin (največkrat glasoslovne ali oblikoslovne). Izoglosne karte so lahko kombinirane s simbolnimi (leksično-besedotvornimi) ali napisnimi.

1.4 K uvodnim kartam v SLA 1

Da bi lahko pravilno interpretirali zbrano narečno leksično gradivo, karti slovenskih narečij in narečni karti s številkami točk iz mreže SLA sledita še karti, ki predstavljata zgodovino zbiranja narečnega gradiva za SLA. Čeprav je bilo prvotno predvideno, da bo vse krajevne govore po vprašalnici za SLA zapisal en sam raziskovalec v razmeroma kratkem času (Tine Logar je res sam zapisal skoraj 200 govorov), se je zbiranje gradiva zelo zavleklo in so zadnji zapisi nastali šele tik pred pripravo SLA 1. To dejstvo je predstavljeno na dveh kartah: na karti Zapisovalci je razvidno, katere govore je raziskoval in zapisoval Tine Logar, katere so zapisali člani Dialektološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša (predvsem ob pripravljanju 1. zvezka SLA) in katere so zapisali drugi raziskovalci (med njimi zlasti jezikoslovci slovenisti in študenti slavistike/slovenistike).

Ker so prvi zapisi nastali že leta 1946, zadnji pa šele leta 2011 (kar je prikazano na karti Čas zapisa) so zapisi na prvi pogled morda celo neprimerljivi, a vpogled v strukturo in starost informantov vendarle kaže, da gre pri večini zapisov za generacije tistih narečnih govorcev, ki so se rodile in so odraščale še v tradicionalnem slovenskem kmečkem okolju (o tem v Kenda-Jež 2002).

Med zadnjimi so po vprašalnici za SLA nastali zapisi krajevnih govorov na robu slovenskega jezikovnega prostora v vseh sosednjih državah. Ker v nekaterih točkah slovenskih govorcev ni več, smo poiskali informatorje v najbližjih sosednjih krajih in tako dokumentirali obstoj in podobo slovenskega jezika v tem prostoru. Kot kontrolne točke smo leta 2010 v dogovoru s hrvaškimi dialektologi v Slovenski lingvistični atlas vključili tudi sedem krajevnih govorov na Hrvaškem, in sicer zlasti na podlagi kajkavistične literature, ki za nekatere govore medžimurskega, obsoveljskega, gorskokotarskega in istrskega narečja na več mestih poudarja različne slovenske razvoje, skupne slovenske in kajkavske pojave ali vsaj vpliv sosednjih slovenskih narečij na te obmejne, v mnogočem tudi prehodne in mešane govore. Večino teh krajevnih govorov so skupaj zapisali slovenski in hrvaški dialektologi. S tem so se začele načrtne raziskave narečnega kontinuuma na obeh straneh meje.

1.5 K seznamom narečnega besedja v SLA 1

Ob komentarju vsako karto spremlja tudi indeks, tj. seznam dokumentiranega narečnega besedja, ki je kljub problematičnosti spreminjajoče se fonetične transkripcije ostalo zapisano postopoma tako, kot je shranjeno v arhivu. V času, ko se je zbiralo gradivo za SLA, se je slovenska narečna transkripcija postopoma spreminjala, zlasti ob uskladitvi s transkripcijo, ki se je uveljavila pri Slovanskem lingvističnem atlasu. Ker pa zapisi za SLA niso natančno sledili tem dogovorom in se je nova transkripcija le počasi uveljavljala, zapisov vsega gradiva brez ponovnega (in prezamudnega) preverjanja na terenu ni več mogoče uskladiti. Ob neenotnem zapisu samoglasniških kvalitete in kvantitet, različic dvoglasnikov in fonetičnih različic soglasnikov je najbolj problematičen zapis naglaševanja. Da ne bi prišlo do napačne interpretacije naglasov, je v uvodu k Atlasu objavljena karta s prikazom tonemskih in netonemskih krajevnih govorov, zajetih v SLA. Tudi transkripcija v seznamih narečnega besedja je pojasnjena v uvodnih poglavjih Atlasa.

Gradivo za vsako vprašanje je razporejeno po številkah krajev od T001 do T413. Če je bil kak krajevni govor zapisan večkrat, si zapisi sledijo kronološko, med seboj pa so ločeni s podpičjem (odgovori iz istega zapisa so med seboj ločeni z vejico in zapisani v enakem zaporedju kot v zvezku ali na listku). Če zapisovalec ni zapisal odgovora, je to v tem seznamu označeno s poševnico (ta znak je uporabljen tudi, če je listek prazen ali če je na njem črta ali prečrtana ničla ali če v gradivu piše, da se informant ne spomni besede ali ne ve odgovora). Če je v gradivu zapisano, da beseda ni znana, je to v seznamu označeno s križcem. Kontekst kartiranega leksema je v gradivu zapisan v oglatih oklepajih.

SLA 1 je opremljen tudi z besednim kazalom in odzadnjim seznamom iztočnic v besednem kazalu, ki ju je zasnoval in glavnino dela zanj opravil Peter Weiss.

1.6 V SLA 1 zajeta vprašanja iz Vprašalnice SLA (s prevodi)

V *Slovenski lingvistični atlas 1* je zajeto besedje iz pomenskega polja »človek«. Vprašanja za besedje iz tega pomenskega polja so v vprašalnici za SLA uvrščena v tri razdelke: I. *Telo* (vprašanja V001–V076), X. *Bolezni* (V474–V496) in XIII. *Družina* (V604–V646a), nekaj pa jih je zaradi asociativne povezanosti z drugimi iskanimi besedami razpršenih tudi po drugih razdelkih (skupaj 151 leksičnih vprašanj). V SLA 1 smo vprašanja prerazvrstili v smiselne sklope, zato se številke komentarjev in kart ne ujemajo s številkami vprašanj.

Prvi razdelek vprašalnice za SLA zajema vprašanja za dele človeškega telesa. Nekatera vprašanja iz stare Ramovševe vprašalnice, ki jo je v začetku šestdesetih let po dobrem desetletju in pol zbiranja gradiva preuredil Jakob Rigler, so v tem razdelku izpuščena (npr. V011 *nozdrvi* (ki so del živalskega telesa) ob ohranjenem V010 *nosnica*), druga so zaradi jasnosti vprašanja le nekoliko preoblikovana (npr. V035 *člen* v V035 *Kako se imenujejo pregibi prstov?* in V036 *členek* (Določiti pomen.)) ali razdeljena na podvprašanja (npr. V051 *mehur – čreva fl.* v V051A *mehur* in V051B *črevo*). Zanimivo je, da so v prenovljeni vprašalnici izpuščena vprašanja kot V052 *scati*, V053 *sрати*, V068 *spolovilo* (v starejših zapisih so zapisana tako nevtralna kot izrazito ekspresivna poimenovanja za žensko in moško spolovilo), V070 *prdeti*, V071 *pezdeti* (za ti dve vprašanji je vendarle zbranega toliko gradiva, da je lahko predstavljeno tudi v atlasu). Ta del vprašalnice zajema še nekatera druga vprašanja, bolj ali manj povezana z dojetjem sveta preko človeškega telesa – taki sta npr. vprašanji V039 *ščepec* in V040 *prgišče*. Čeprav ne označujejo delov človeškega telesa, a so z njegovim obstojem tesno povezana, so v prvi razdelek vprašalnice uvrščena tudi vprašanja V072 *smrdeti*, V073 *mrlič*, V074 *stegniti se* (v zaničljivem pomenu za *umreti*), V075 *smrt* in V076 *umreti*. Nekatera vprašanja, povezana s človeškim telesom, niso uvrščena v nobenega od omenjenih treh razdelkov vprašalnice, vendar so kljub temu vključena v prvi leksični zvezek SLA, npr. V796 *solza*, V800 *možgani*, V805 *kri*, V826 *oko* in *oči* iz gramatičnega dela vprašalnice.

S človeškim telesom so tesno povezane tudi njegove bolezni – te so v vprašalnici za SLA večinoma zajete v 10. razdelku, v katerega je Ramovš vključil štirinajst samostalniških poimenovanj za bolezni; vprašanje V038 *zаноhtnica* je vključil v prvi razdelek, in sicer za sklopom vprašanj o poimenovanjih prstov in njihovih delov, vprašanje V738 *tvor* pa v gramatični del – obe vprašanji sta prav tako zajeti v prvi zvezek SLA. Ob samostalniških je v tem razdelku tudi 10 pridevniških vprašanj za besede, ki opisujejo bolj ali manj zaznamovane lastnosti človekovega telesa in duha.

Vprašanja iz pomenskega polja »družina« zajemajo poimenovanja za člane ožje in širše družine oz. krvnega in nekrvnega sorodstva, pa tudi poimenovanja za člane tradicionalno organiziranega slovenskega kmečkega gospodarstva, za njimi pa še splošnejša poimenovanja, kot so V646A *ljudje*, V640 *prijatelj*, V739 *sirota*, T780(a) *tuj*, V780(b) *tujec*, T780(c) *na tuje*, V793 *jerob* itd. – nekatera od teh vprašanj so v Ramovševi vprašalnici uvrščena v druge razdelke.

- V001 las *D* Haar *E* hair *F* cheveu *I* capello *P* волос (1/1)
- V002 teme *D* Scheitel *E* vertex *F* sommet du crâne *I* sommità del capo *P* темя (1/8)
- V003 lobanja *D* Schädel *E* skull *F* crâne *I* cranio *P* череп (1/9)
- V004 pleša + plešast *D* Glatze + glatzköpfig *E* bald patch + bald *F* calvitie + chauve *I* calvizie + calvo *P* плешь + плешивый (1/7)
- V005(a) barva las – črni *D* Haarfarbe – schwarz *E* hair colour – black *F* cheveux noirs *I* capelli neri *P* цвет волос – чёрный (1/2)
- V005(b) barva las – plavi *D* Haarfarbe – blond *E* hair colour – blond *F* cheveux blonds *I* capelli biondi *P* цвет волос – светловолосый, светлорусый (1/3)
- V005(c) barva las – sivi *D* Haarfarbe – grau *E* hair colour – grey *F* cheveux blancs *I* capelli grigi *P* цвет волос – седой (1/4)
- V005(č) barva las – rjavi *D* Haarfarbe – braun *E* hair colour – brown *F* cheveux bruns *I* capelli marroni *P* цвет волос – каштановый (1/5)
- V005(d) barva las – rdeči *D* Haarfarbe – rot *E* hair colour – red *F* cheveux roux *I* capelli rossi *P* цвет волос – рыжий (1/6)
- V006 čelo *D* Stirn *E* forehead *F* front *I* fronte *P* лоб (1/11)
- V007 sence *D* Schläfe *E* temple *F* tempe *I* tempio *P* висок (1/12)
- V008 uho *D* Ohr *E* ear *F* oreille *I* orecchio *P* ухо (1/13)
- V009 nos *D* Nase *E* nose *F* nez *I* naso *P* нос (1/144)
- V010 nosnica *D* Nasenloch *E* nostril *F* narine *I* narice *P* ноздря (1/19)
- V012 lice *D* Wange *E* cheek *F* joue *I* guancia, viso *P* щека (1/21)
- V013 ustnica *D* Lippe *E* lip *F* lèvres *I* labbro *P* губа (1/22)
- V014 usta *D* Mund *E* mouth *F* bouche *I* bocca *P* рот (1/23)
- V015 jezik *D* Zunge *E* tongue *F* langue *I* lingua *P* язык (1/145)
- V016 zob *D* Zahn *E* tooth *F* dent *I* dente *P* зуб (1/146)
- V017 nebo *D* Gaumen *E* palate *F* palais *I* palato *P* нёбо (1/24)
- V018 brada *D* Kinn *E* chin *F* menton *I* mento *P* борода (1/25)
- V019 vrat *D* Hals *E* neck *F* cou *I* collo *P* шея (1/26)
- V020 grlo *D* Kehle *E* throat *F* gorge *I* gola *P* горло (1/27)
- V021 tilnik *D* Nacken *E* nape of the neck *F* nuque *I* nusa *P* затылок (1/28)
- V022 prsi *D* Brust *E* chest *F* poitrine *I* petto *P* грудь (1/47)
- V023 rame *D* Schulter *E* shoulder *F* épaule *I* spalla *P* плечо (1/29)
- V024 pazduha *D* Achselhöhle *E* armpit *F* aisselle *I* ascella *P* паз(д)уха (1/30)
- V025 roka *D* Arm, Hand *E* arm, hand *F* bras, main *I* braccio, mano *P* рука (1/31)
- V026 komolec *D* Ellbogen *E* elbow *F* coude *I* gomito *P* локоть (1/32)
- V027 pest *D* Faust *E* fist *F* poing *I* pugno *P* кулак (1/33)
- V028 prst *D* Finger *E* finger *F* doigt *I* dito *P* палец (1/35)
- V029 dlan *D* Handfläche *E* palm *F* paume *I* palmo *P* ладонь (1/34)
- V030 palec *D* Daumen *E* thumb *F* pouce *I* pollice *P* палец (1/36)
- V031 kazalec *D* Zeigefinger *E* index finger *F* index *I* indice *P* указательный палец (1/37)

- V032 sredinec *D* Mittelfinger *E* middle finger *F* majeur *I* medio *P* срединный палец (1/38)
- V033 prstanec *D* Ringfinger *E* ring finger *F* annulaire *I* anulare *P* безымянный палец (1/39)
- V034 mezinec *D* kleiner Finger *E* little finger *F* auriculaire *I* mignolo *P* мезинец (1/40)
- V035 pregibi prstov *D* Fingergelenke *E* knuckles *F* fléxion des doigts *I* nocche *P* костяшки (1/41)
- V037 noht *D* Fingernagel *E* fingernail *F* ongle *I* unghia *P* ноготь (1/42)
- V038 zanohnica *D* Nagelbettentzündung *E* paronychia *F* onglée *I* giradito *P* заноза (1/80)
- V039 ščepec *D* Prise *E* pinch *F* pincée *I* pizzico *P* щепотка (1/43)
- V040 prgišče *D* Handvoll *E* handful *F* poignée *I* pugno, giumenta *P* пядь (1/44)
- V041 bradavica *D* Warze *E* wart *F* verrue *I* verruca *P* бородавка (1/79)
- V042 žila *D* Ader *E* vein, blood vessel *F* veine *I* vena *P* жила (1/147)
- V043 rebro *D* Rippe *E* rib *F* côte *I* costola *P* ребро (1/46)
- V044 trup *D* Rumpf *E* trunk *F* torse *I* corpo *P* тело (1/48)
- V045 trebuh *D* Bauch *E* stomach *F* ventre *I* ventre *P* живот (1/49)
- V046 popek *D* Nabel *E* navel *F* nombril *I* ombelico *P* пупок (1/50)
- V047 jetra *D* Leber *E* liver *F* foie *I* fegato *P* печень (1/51)
- V048 srce *D* Herz *E* hearth *F* cœur *I* cuore *P* сердце (1/148)
- V049 pljuča *D* Lunge *E* lungs *F* poumons *I* polmoni *P* лёгкие (1/52)
- V050 ledvice *D* Nieren *E* kidneys *F* reins *I* reni *P* почки (1/53)
- V051A mehur *D* Harnblase *E* bladder *F* vessie *I* vescica *P* пузырь (1/54)
- V051B črevo *D* Darm *E* intestine *F* intestin *I* intestino *P* кишки (1/55)
- V054 križ *D* Kreuz (unterer Teil des Rückens) *E* lower back *F* région lombaire *I* fondoschiena *P* поясница (1/60)
- V055 kolk *D* Hüfte *E* hip *F* hanche *I* anca *P* ляжка (1/61)
- V056 noga *D* Bein, Fuß *E* leg, foot *F* jambe, pied *I* gamba, piede *P* нога (1/149)
- V057 stegno *D* Oberschenkel *E* thigh *F* cuisse *I* coscia *P* бедро (1/62)
- V058 koleno *D* Knie *E* knee *F* genou *I* ginocchio *P* колено (1/63)
- V059 piščal *D* Schienbein *E* shinbone *F* tibia *I* stinco *P* голеностоп (1/64)
- V060 meča *D* Wade *E* calf *F* mollet *I* polpaccio *P* лодыжка (1/65)
- V061 gleženj *D* Knöchel *E* ankle *F* cheville *I* caviglia *P* голень (1/66)
- V062 stopalo *D* Fuß *E* foot *F* pied *I* piede *P* стопа (1/67)
- V063 kost *D* Knochen *E* bone *F* os *I* osso *P* кость (1/45)
- V064 koža *D* Haut *E* skin *F* peau *I* pelle *P* кожа (1/150)
- V065 obrvi *D* Augenbrauen *E* eyebrows *F* sourcils *I* sopracciglia *P* брови (1/16)
- V066 trepalnice *D* Augenwimpern *E* eyelashes *F* cils *I* ciglia *P* ресницы (1/17)
- V067 brki *D* Schnurrbart *E* moustaches *F* moustache *I* baffi *P* усы (1/20)
- V068 zadnjica *D* Gesäß *E* bottom *F* derrière *I* sedere *P* задница (1/56)

- V070 prdeti *D* Blähungen abgehen lassen *E* to pass wind *F* péter *I* scoreggiare
P пердеть (1/57)
- V071 pezdeti *D* Blähungen still abgehen lassen *E* to pass wind quietly, discretely
F faire un pet *I* spettezzare *P* пиздеть (1/58)
- V072 smrdeti *D* stinken *E* to smell bad *F* puer *I* puzzare *P* вонять (1/59)
- V073 mriič *D* Tote(r) *E* corps *F* cadavre *I* cadavere *P* мертвец (1/71)
- V074 stegniti se *D* ins Gras beißen *E* to kick the bucket *F* crever *I* crepare
P протянуть ноги (1/73)
- V075 smrt *D* Tod *E* death *F* mort *I* morte *P* смерть (1/70)
- V076 umreti *D* sterben *E* to die *F* mourir *I* morire *P* умереть (1/72)
- V125a peta na nogi *D* Ferse *E* heel *F* talon *I* tallone *P* пятка (1/68 oz.1/149a)
- V474 garje *D* Krätze *E* scabies *F* gale *I* roгна *P* чесотка (1/81)
- V475 kašelj *D* Husten *E* cough *F* toux *I* tosse *P* кашель (1/84)
- V476 šen *D* Wundrose *E* erysipelas *F* érisipèle *I* erisipela *P* рожа (1/82)
- V477 nahod *D* Schnupfen *E* cold *F* rhume *I* raffreddore *P* насморк (1/85)
- V478 mozolj *D* Pickel, Eiterbläschen *E* pimple *F* bouton *I* brufolo *P* мозоль (1/78)
- V479 bezgavka *D* Lymphknoten *E* lymph node *F* ganglion *I* ghiandola *P* лимфатический узел (1/86)
- V480 revma *D* Rheuma *E* rheumatism *F* rhumatisme *I* reuma *P* ревматизм (1/88)
- V481 vodenica *D* Wassersucht *E* dropsy *F* hydropisie *I* idropisia *P* водянка (1/89)
- V483 kuga *D* Pest *E* plague *F* peste *I* peste *P* чума (1/91)
- V484 rana *D* Wunde *E* wound *F* plaie *I* ferita *P* рана (1/76)
- V485 jetika *D* Tuberkulose *E* tuberculosis *F* tuberculose *I* tisi *P* туберкулёз (1/90)
- V486 mrzlica *D* Fieber *E* fever *F* fièvre *I* febbre *P* лихорадка (1/87)
- V487 ošpice *D* Masern *E* measles *F* rougeole *I* morbillo *P* ветрянка (1/83)
- V488 slep *D* blind *E* blind *F* aveugle *I* cieco *P* слепой (1/92)
- V489 gluh *D* taub *E* deaf *F* sourd *I* sordo *P* глухой (1/93)
- V490 šepav *D* hinkend *E* lame *F* boiteux *I* zoppo *P* косой (1/94)
- V491A zdrav *D* gesund *E* healthy *F* sain *I* sano *P* здоров (1/74)
- V491B bolan *D* krank *E* ill, sick *F* malade *I* malato *P* болен (1/75)
- V492 grbast *D* bucklig *E* humpbacked *F* bossu *I* gobbo *P* горбатый (1/95)
- V493 živčen *D* nervös *E* nervous *F* nerveux *I* nervoso *P* нервный (1/99)
- V494 suh *D* mager *E* slim *F* mince *I* magro *P* худой (1/96)
- V495 debel *D* dick *E* fat *F* gros *I* grasso *P* толстый (1/97)
- V496 trebušast *D* dickbäuchig *E* pot-bellied *F* ventru *I* panciuto *P* пузатый (1/98)
- V604 oče *D* Vater *E* father *F* père *I* padre *P* отец (1/103)
- V605 mati *D* Mutter *E* mother *F* mère *I* madre *P* мать (1/104)
- V606 sin *D* Sohn *E* son *F* fils *I* figlio *P* сын (1/105)
- V607 hči *D* Tochter *E* daughter *F* fille *I* figlia *P* дочь (1/106)
- V608 vnuk *D* Enkel *E* grandson *F* petit-fils *I* nipote *P* внук (1/111)
- V609 stari oče *D* Großvater *E* grandfather *F* grand-père *I* nonno *P* дедушка (1/109)

- V610 stara mati *D* Großmutter *E* grandmother *F* grand-mère *I* nonna *P* бабушка (1/110)
- V611 tast *D* Schwiegervater *E* father-in-law *F* beau-père *I* suocero *P* тесть, свёкр (1/126)
- V612 tašča *D* Schwiegermutter *E* mother-in-law *F* belle-mère *I* suocera *P* тёща, свекровь (1/127)
- V613 zet *D* Schwiegersohn *E* son-in-law *F* gendre *I* genero *P* зять (1/128)
- V614 snaha *D* Schwiegertochter *E* daughter-in-law *F* belle-fille *I* nuora *P* сноха (1/129)
- V615 stric *D* Onkel *E* uncle *F* oncle *I* zio paterno *P* дядя (1/112)
- V616 ujec *D* Onkel (Bruder der Mutter) *E* uncle, mother's brother *F* oncle, frère de la mère *I* zio materno *P* деверь (1/113)
- V617 teta *D* Tante *E* aunt *F* tante *I* zia paterna *P* тётя (1/114)
- V618 ujna *D* Tante (Schwester der Mutter) *E* aunt, mother's sister *F* tante, sœur de la mère *I* zia materna *P* тётя по материнской линии (1/115)
- V619 svak *D* Schwager *E* brother-in-law *F* beau-frère *I* cognato *P* свак (1/130)
- V620 brat *D* Bruder *E* brother *F* frère *I* fratello *P* брат (1/107)
- V621 sestra *D* Schwester *E* sister *F* sœur *I* sorella *P* сестра (1/151)
- V622 polbrat *D* Halbbruder *E* half brother *F* demi-frère *I* fratellastro *P* сводный брат (1/108)
- V623 očim *D* Stiefvater *E* stepfather *F* beau-père *I* padrigno *P* отчим (1/118)
- V624 mačeha *D* Stiefmutter *E* stepmother *F* belle-mère *I* matrigna *P* мачеха (1/119)
- V626 bratranec *D* Cousin *E* cousin (masc.) *F* cousin *I* cugino *P* двоюродный брат (1/116)
- V627 sestrična *D* Cousine *E* cousin (fem.) *F* cousine *I* cugina *P* двоюродная сестра (1/117)
- V628 družina *D* Familie *E* family *F* famille *I* famiglia *P* семья (1/100)
- V629 žlahta (rod) *D* Verwandtschaft *E* extended family *F* parenté *I* parentela *P* родственники (род) (1/101)
- V631 vdova *D* Witwe *E* widow *F* veuve *I* vedova *P* вдова (1/121)
- V634 pastorek *D* Stiefsohn *E* stepson *F* beau-fils *I* figliastro *P* пасынок (1/120)
- V635 otrok *D* Kind *E* child *F* enfant *I* bambino *P* ребёнок (1/136)
- V636 fant *D* Junge *E* boy *F* garçon *I* ragazzo *P* парень (1/137)
- V637 dekle *D* Mädchen *E* girl *F* fille *I* ragazza *P* девушка (1/138)
- V638 mož *D* Ehemann *E* husband *F* mari *I* marito *P* муж (1/124)
- V639 žena *D* Ehefrau *E* wife *F* femme *I* moglie *P* жена (1/125)
- V640 prijatelj *D* Freund *E* friend *F* ami *I* amico *P* друг (1/139)
- V641 posel *D* Dienstbote *E* servant *F* domestique *I* servo *P* слуга (1/135)
- V642 hlapec *D* Knecht *E* farmhand *F* valet *I* garzone *P* батрак (1/133)
- V643 dekla *D* Magd *E* serving girl, maid *F* servante *I* ancella, garzona *P* батрачка (1/134)

- V644 gospodar *D* Hausherr *E* master *F* maître *I* padrone *P* хозяин (1/131)
 V645 gospodinja *D* Hausfrau *E* housewife *F* femme au foyer *I* padrona *P* хозяйка
 (1/132)
 V646 starši *D* Eltern *E* parents *F* parents *I* parenti *P* родители (1/102)
 V646a ljudje *D* Leute *E* people *F* gens *I* gente *P* люди (1/140)
 V738 tvor *D* Geschwür *E* boil *F* abcès *I* foruncolo *P* прыщ, чирь (1/77)
 V739 sirota *D* Waise *E* orphan *F* orphelin *I* orfano *P* сирота (1/122)
 V780(a) tuj *D* fremd *E* foreign *F* étranger *I* straniero *P* чужой (1/141)
 V780(b) tujec *D* Fremde(r) *E* foreigner *F* étranger *I* straniero *P* иностранец (1/142)
 V780(c) na tuje *D* ins Ausland, in die Fremde *E* abroad *F* à l'étranger *I* all'estero
P на чужбину (1/143)
 V793 jerob *D* Vormund *E* a keeper, a caretaker *F* tuteur *I* curatore *P* опекун (1/123)
 V796 solza *D* Träne *E* tear *F* larme *I* lacrima *P* слеза (1/18)
 V800 možgani *D* Gehirn *E* brain *F* cerveau *I* cervello *P* мозг (1/10)
 V805 kri *D* Blut *E* blood *F* sang *I* sangue *P* кровь (1/69)
 V826 oko ed. *D* Auge *E* eye (sg.) *F* œil *I* occhio *P* глаз (1/14)
 V826 oči mn. *D* Augen *E* eyes (pl.) *F* yeux *I* occhi *P* глаза (1/15)

Prevod: *D* Peter Weiss, Hubert Bergmann *E* Tjaša Jakop *F* Jasmina Žgank *I* Danila
 Zuljan Kumar *P* Irina Makarova Tominec

1.7 Abecedni seznam vprašanj v SLA 1 s številko komentarja

barva las – črni	1/2	kri	1/69
barva las – plavi	1/3	križ	1/60
barva las – rdeči	1/6	kuga	1/91
barva las – rjavi	1/5	las	1/1
barva las – sivi	1/4	ledvice	1/53
bezgavka	1/86	lice	1/21
bolan	1/75	ljudje	1/140
brada	1/25	lobanja	1/9
bradavica	1/79	mačeha	1/119
brat	1/107	mati	1/104
bratranec	1/116	meča	1/65
brki	1/20	mehur	1/54
čelo	1/11	mezinec	1/40
črevo	1/55	mozolj	1/78
debel	1/97	mož	1/124
dekla	1/134	možgani	1/10
dekle	1/138	mrlič	1/71
dlan	1/34	mrzlica	1/87
družina	1/100	na tuje	1/143
fant	1/137	nahod	1/85
garje	1/81	nebo	1/24
gleženj	1/66	noht	1/42
gluh	1/93	nosnica	1/19
gospodar	1/131	obrvi	1/16
gospodinja	1/132	oče	1/103
grbast	1/95	oči	1/15
grlo	1/27	očim	1/118
hči	1/106	oko	1/14
hlapec	1/133	ošpice	1/83
jerob	1/123	otrok	1/136
jetika	1/90	palec	1/36
jetra	1/51	pastorek	1/120
kašelj	1/84	pazduha	1/30
kazalec	1/37	pest	1/33
koleno	1/63	peta na nogi	1/68
kolk	1/61	pezdeti	1/58
komolec	1/32	piščal	1/64
kost	1/45	pleša + plešast	1/7

pljuča	1/52	svak	1/130
polbrat	1/108	ščepec	1/43
poppek	1/50	šen	1/82
posel	1/135	šepav	1/94
prdeti	1/57	tast	1/126
pregibi prstov	1/41	tašča	1/127
prgišče	1/44	teme	1/8
prijatelj	1/139	teta	1/114
prsi	1/47	tilnik	1/28
prst	1/35	trebuh	1/49
prstanec	1/39	trebušast	1/98
rame	1/29	trepalnice	1/17
rana	1/76	trup	1/48
rebro	1/46	tuj	1/141
revma	1/88	tujec	1/142
roka	1/31	tvor	1/77
sence	1/12	uho	1/13
sestrična	1/117	ujec	1/113
sin	1/105	ujna	1/115
sirota	1/122	umreti	1/72
slep	1/92	usta	1/23
smrdeti	1/59	ustnica	1/22
smrt	1/70	vdova	1/121
snaha	1/129	vnuk	1/111
solza	1/18	vodenica	1/89
sredinec	1/38	vrat	1/26
stara mati	1/110	zadnjica	1/56
stari oče	1/109	zanohtnica	1/80
starši	1/102	zdrav	1/74
stegniti se	1/73	zet	1/128
stegno	1/62	žena	1/125
stopalo	1/67	živčen	1/99
stric	1/112	žlahta (rod)	1/101
suh	1/96		

1.8 Točke SLA, razporejene po številkah

Seznam krajev z zapisi govorov po vprašalnici za SLA je pripravljen na osnovi seznama iz *Vodnika po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas* (SLA) avtorice Francke Benedik (Ljubljana: Založba ZRC, 1999). V našem seznamu je nekaj popravkov: krajevna imena v Sloveniji so posodobljena po knjigi *Priročni krajevni leksikon Slovenije* Milana Orožna Adamiča, Draga Perka in Draga Kladnika (Ljubljana: DZS, 1997) in s pomočjo podatkov na Wikipediji ([http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_naselij_v_Sloveniji_\(dolgi_seznam\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Seznam_naselij_v_Sloveniji_(dolgi_seznam))). Krajevna imena v Italiji so usklajena z imeni iz priročnika *Slovenska krajevna imena v Italiji/Toponimi Sloveni in Italia* Pavleta Merkuja (Trst: Mladika, 1999), krajevna imena v Avstriji pa z imeni iz knjige *Slovenska krajevna imena na avstrijskem Koroškem/Die Slowenischen Ortsnamen in Kärnten* (Dunaj: Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu, 1993) – na prvem mestu so v obeh primerih navedena slovenska imena, pomišljaju sledi še uradno italijansko in nemško ime (enako velja tudi za krajevna imena na Madžarskem).

Poleg popravkov uradno spremenjenih krajevnih imen (staro ime je tu zapisano v oglatem oklepaju) ta seznam vsebuje tudi nekaj tehničnih popravkov. Nekateri kraji so postali del večjih mestnih naselij, vendar so v seznamu navedeni kot samostojni kraji z navedkom mesta, katerega del je naselje, v oklepaju. Izpuščena so imena večjih krajev, ki jim upravno pripadajo manjši kraji, ki so točke SLA (v prvotnem seznamu so bila ta imena navedena za pomišljajem ob imenu manjšega kraja). Prav tako so izpuščena imena zaselkov bolj razpršenih naselij – tu so navedena le uradna krajevna imena.

Točka: Kraj

T001	Brdo pri Šmohorju – Egg bei Hermagor	T015	Breznica – Frießnitz
T002	Borlje – Förolach	T016	Sveče – Suetschach
T003	Blače – Vorderberg	T017	Hodiše – Keutschach
T004	Bistrica na Zilji – Feistritz an der Gail	T018	Čahorče – Tschachoritsch
T005	Ukve – Ugovizza	T019	Slovenji Plajberk – Windisch Bleiberg
T006	Podklošter – Arnoldstein	T020	Zabrda – Saberda (nam. Žihpolje)
T007	Rikarja vas – Riegersdorf	T020	Žihpolje – Maria Rain
T008	Rateče	T021	Žrelec – Ebenthal
T009	Kranjska Gora	T022	Pokrče – Poggersdorf
T010	Marija na Zilji – Maria Gail	T023	Radiše – Radsberg
T011	Loče – Latschach	T024	Sele – Zell Pfarre
T012	Podravlje – Förderlach	T025	Kamen – Stein im Jauntal (nam. Mohliče – Möchling)
T013	Kostanje – Köstenberg	T026	Tinje – Tainach
T014	Teholica – Techelsberg		

T027	Škocijan – St. Kanzian am Klopeiner See	T062	Viškorša – Monteaperta
T028	Žitara vas – Sittersdorf	T063	Černjeja – Cergneu di Sopra
T029	Obirsko – Ebriach	T064	Breginj
T030	Bela – Vellach	T065	Robidišče
T031	Lepena – Leppen	T066	Log pod Mangartom
T032	Djekše – Diex	T067	Trenta
T033	Kneža – Grafenbach	T068	Bovec
T034	Grebinj – Griffen	T069	Kred
T035	Podgora – Unternberg (nam. Ruda)	T070	Kobarid
T035	Ruda – Ruden	T071	Drežnica
T036	Rinkole – Rinkolach	T072	Zatolmin
T037	Globasnica – Globasnitz	T073	Čiginj
T038	Vidra vas – Wiederndorf	T074	Marsin – Mersino
T039	Belšak – Weißenstein	T075	Matajur – Montemaggiore
T040	Šentanel	T076	Livek
T041	Libeliče	T077	Dreka – Drenchia
T042	Koprivna	T078	Podbonesec – Pulfero
T043	Črna na Koroškem	T079	Jeronišče – Jeronizza
T044	Ravne na Koroškem	T080	Špeter [Špeter Slovenov] – San Pietro al Natisone
T045	Dobrova pri Dravogradu	T081	Ošnije – Osgnetto
T046	Pameče	T082	Mirnik – Mernico
T047	Brda	T083	Brdice pri Kožbani
T048	Straže (Mislinja)	T084	Medana
T049	Pernice	T085	Kozana
T049	Radvanje – Rothwein (nam. Pernice)	T086	Kojsko
T050	Sv. Primož na Pohorju	T087	Števerjan – San Floriano del Collio
T051	Vuzenica	T088	Oslavje – Oslavia
T052	Radlje ob Dravi	T089	Ročinj
T053	Ribnica na Pohorju	T090	Avče
T054	Lovrenc na Pohorju	T091	Kanal
T055	Zgornja Kapla	T092	Kal nad Kanalom
T056	Bila – San Giorgio di Resia	T093	Deskle
T057	Njiva – Gniva	T094	Podlešče (Banjšice)
T058	Osojani – Oseacco	T095	Lokve
T059	Solbica – Stolvizza	T096	Grgar
T060	Breg – Pers (nam. Fejplan – Flaipano)	T097	Solkan
T061	Bardo – Lusevera	T098	Trnovo
		T099	Šempas
		T100	Šempeter pri Gorici

T101	Sovodnje – Savogna d’Isonzo	T140	Bukovje
T102	Miren	T141	Planina
T103	Renče	T142	Razdrto
T104	Branik	T143	Senožeče
T105	Doberdob – Doberdò del Lago	T144	Matenja vas
T106	Opatje selo	T145	Slavina
T107	Komen	T146	Klenik
T108	Šmarje	T147	Knežak
T109	Štanjel	T148	Dolnja Košana
T110	Kopriva	T149	Barka
T111	Mavhinje – Malchina	T150	Tatre
T112	Križ – Santa Croce	T151	Pregarje
T113	Prosek – Prosecco	T152	Hrušica
T114	Boljunec – Bagnoli della Rosandra	T153	Podgrad
T115	Plavje	T154	Sabonje
T116	Osp	T155	Trnovo (Ilirska Bistrica)
T117	Prešnica	T156	Jelšane
T118	Dekani	T157	Podgraje
T119	Kubed	T158	Rut
T120	Podgorje	T159	Podbrdo
T121	Korte	T160	Porezen
T122	Krkavče	T161	Most na Soči
T123	Pomjan	T162	Grahovo ob Bači
T124	Lopar	T163	Čepovan
T125	Trebeše	T164	Gorenja Trebuša
T126	Sočerga	T165	Šebrelje
T127	Rakitovec	T166	Cerkno
T128	Skrilje	T167	Srednja Kanomlja
T129	Ajdovščina	T168	Laniše
T130	Gaberje	T169	Idrija
T131	Vipava	T170	Črni Vrh
T132	Štjak	T171	Godovič
T133	Podnanos	T172	Hotedršica
T134	Dutovlje	T173	Logatec
T135	Sežana	T174	Vrhnika
T136	Opčine – Opicina	T175	Mala Ligojna
T137	Kolonkovec (Trst) – Coloncovez (Trieste)	T176	Horjul
T138	Draga – Draga Sant’Elia	T177	Polhov Gradec
T139	Hrpelje	T178	Dobračeva (Žiri)
		T179	Lučine

T180	Leskovicca	T218	Srednje Jarše
T181	Gorenja vas, Poljane nad Škofjo Loko	T219	Dolsko
T182	Bukov Vrh	T220	Stebljevek
T183	Javorje	T221	Okrog pri Motniku
T184	Gabrak	T222	Obrše
T185	Pungert	T223	Krašnja
T186	Žabnica	T224	Moravče
T187	Zgornje Bitnje	T225	Vače
T188	Zgornja Sorica	T226	Čemšenik
T188	Zgornja Sorica	T227	Izlake
T189	Zali Log	T228	Plešivica
T190	Podlonk	T229	Vnanje Gorice
T191	Železniki	T230	Borovnica
T192	Dražgoše	T231	Rakitna
T193	Selca	T232	Rakek
T194	Praprotno	T233	Begunje pri Cerknici
T195	Dovje	T234	Cerknica
T196	Srednja vas v Bohinju	T235	Lipsenj
T197	Bohinjska Bela	T236	Nova vas
T198	Zgornje Gorje	T237	Stari trg pri Ložu
T199	Slovenski Javornik	T238	Vrhnika pri Ložu
T200	Breg	T239	Ig
T201	Radovljica	T240	Grosuplje
T202	Kropa	T241	Velika Račna
T203	Ljubno	T242	Rašica
T204	Lom pod Storžičem	T243	Podgorica
T205	Zgornje Jezersko	T244	Sv. Gregor
T206	Bašelj	T245	Sodražica
T207	Kokra	T246	Kolenča vas
T208	Stražišče (Kranj)	T247	Ribnica
T209	Prmskovo (Kranj)	T248	Dolenja vas
T210	Šenčur	T249	Rudnik (Ljubljana)
T211	Cerklje na Gorenjskem	T250	Studenc (Ljubljana)
T212	Valburga	T251	Janče
T213	Spodnja Senica (nam. Preska)	T252	Šmartno pri Litiji
T214	Dobrova	T252	Zgornja Jablanica
T215	Zgornje Gameljne	T253	Gorenje Brezovo
T216	Črna pri Kamniku	T254	Stična
T217	Tunjice	T255	Muljava
		T256	Zagradec

T257	Ambrus	T297	Planinska vas
T258	Žužemberk	T298	Dobovec
T259	Malo Lipje	T299	Svibno
T260	Mačkovec pri Dvoru	T300	Turje
T261	Tihaboje	T301	Radeče
T262	Šentrupert	T302	Lokavec
T263	Mirna	T303	Žigon
T264	Trebnje	T304	Sevnica
T265	Gorenji Vrh pri Dobrniču	T305	Ložice (Gorenji Leskovec)
T266	Dobrnič	T306	Leskovec pri Krškem
T267	Mokronog	T307	Dobeno
T268	Brezovica pri Mirni	T308	Velika Dolina
T269	Vavta vas	T309	Solčava
T270	Podhosta	T310	Luče
T271	Uršna sela	T311	Ljubno ob Savinji
T272	Koroška vas	T312	Gornji Grad
T273	Novo mesto	T313	Meliše
T274	Smolenja vas	T314	Spodnje Kraše
T275	Gabrje	T315	Nizka
T276	Zavinek	T316	Mozirje
T277	Sela pri Šentjerneju	T317	Motnik
T278	Kostanjevica na Krki	T318	Šentgotard
T279	Babno Polje	T319	Vransko
T280	Draga	T320	Gomilsko
T281	Osilnica	T321	Šoštanj
T282	Delač, Vas	T322	Rečica ob Paki
T283	Banja Loka	T323	Črnova
T284	Spodnja Bilpa	T324	Ložnica pri Žalcu
T285	Predgrad	T325	Kasaze
T286	Stari trg ob Kolpi	T326	Vojnik
T287	Dobliče	T327	Svetina
T288	Dragovanja vas	T328	Proseniško
T289	Dragatuš	T329	Šentjur
T290	Vinica	T330	Šentrupert
T291	Preloka	T331	Slivnica pri Celju
T292	Adlešiči	T332	Žusem (Dobrina)
T293	Vavpča vas	T333	Zadrže
T294	Podzemelj	T334	Zibika
T295	Grm pri Podzemlju	T335	Poljčane
T296	Metlika	T336	Spodnja Polskava

T337	Ratanska vas	T376	Sveti Tomaž
T338	Tlake	T377	Miklavž pri Ormožu
T339	Dobovec pri Rogatcu	T378	Juršinci
T340	Podčetrtek	T379	Podvinci
T341	Planina pri Sevnici	T380	Cvetkovci
T342	Prevorje (Lopaca)	T381	Ormož
T343	Pilštanj	T382	Središče ob Dravi
T344	Kozje	T383	Ptujska Gora
T345	Bistrica ob Sotli	T384	Žetale
T346	Zgornja Sušica (Bizeljsko)	T385	Podlehnik
T347	Pišce	T386	Cirkulane
T348	Sromlje	T387	Cankova
T349	Kapele	T388	Gorica
T350	Šentlenart (Brežice)	T389	Martjanci
T351	Mostec	T390	Strehovci
T352	Vitanje	T391	Beltinci
T353	Skomarje	T392	Gomilica
T354	Žiče	T393	Nedelica
T355	Kebelj (nam. Oplotnica)	T394	Velika Polana
T356	Zafošt (Slovenska Bistrica)	T395	Gornja Bistrica
T357	Lobnica	T396	Hotiza
T358	Pivola	T397	Večeslavci
T359	Miklavž na Dravskem Polju	T398	Grad
T360	Lučane – Leutschach	T399	Gornji Petrovci
T361	Zgornji Slemen	T400	Križevci
T362	Zgornja Kungota	T401	Kančevci
T363	Šentilj v Slovenskih goricah	T402	Šalovci
T364	Zgornja Velka	T403	Markovci
T365	Kremberk	T404	Gornji Senik – Felsőszölnök
T366	Spodnja Voličina	T405	Slovenska vas – Rábatótfalu
T367	Negova	T406	Ženavci – Jennersdorf
T368	Črešnjevci	T407	Banfi
T369	Brengova	T408	Hum na Sutli
T370	Sveti Jurij ob Ščavnici [Videm ob Ščavnici]	T409	Dubravica
T371	Veržej	T410	Čabar
T372	Križevci pri Ljutomeru, Gajševci	T411	Ravnice
T373	Bučkovci	T412	Ravna Gora
T374	Ljutomer	T413	Brest
T375	Gibina		

1.9 Abecedni seznam točk SLA

Adlešiči	T292	Bučkovci	T373
Ajdovščina	T129	Bukov Vrh	T182
Ambrus	T257	Bukovje	T140
Avče	T090	Cankova	T387
Babno Polje	T279	Cerklje na Gorenjskem	T211
Banfi	T407	Cerknica	T234
Banja Loka	T283	Cerkno	T166
Bardo – Lusevera	T061	Cirkulane	T386
Barka	T149	Cvetkovci	T380
Bašelj	T206	Čabar	T410
Begunje pri Cerknici	T233	Čahorče – Tschachoritsch	T018
Bela – Vellach	T030	Čemšenik	T226
Belšak – Weißenstein	T039	Čepovan	T163
Beltinci	T391	Černjeja – Cergneu di Sopra	T063
Bila – San Giorgio di Resia	T056	Čiginj	T073
Bistrica na Zilji – Feistritz an der Gail	T004	Črešnjevci	T368
Bistrica ob Sotli	T345	Črna na Koroškem	T043
Blače – Vorderberg	T003	Črna pri Kamniku	T216
Bohinjska Bela	T197	Črni Vrh	T170
Boljunec – Bagnoli della Rosandra	T114	Črnova	T323
Borlje – Förolach	T002	Dekani	T118
Borovnica	T230	Delač, Vas	T282
Bovec	T068	Deskle	T093
Branik	T104	Djekše – Diex	T032
Brda	T047	Dobeno	T307
Brdice pri Kožbani	T083	Doberdob – Doberdò del Lago	T105
Brdo pri Šmohorju – Egg bei Hermagor	T001	Dobliče	T287
Breg	T200	Dobovec	T298
Breg – Pers (nam. Fejplan – Flaipano)	T060	Dobovec pri Rogatcu	T339
Breginj	T064	Dobračeva (Žiri)	T178
Brengova	T369	Dobrnich	T266
Brest	T413	Dobrova	T214
Breznica – Frießnitz	T015	Dobrova pri Dravogradu	T045
Brezovica pri Mirni	T268	Dolenja vas	T248
		Dolnja Košana	T148
		Dolsko	T219
		Dovje	T195
		Draga	T280

Draga – Draga Sant’Elia	T138	Ig	T239
Dragatuš	T289	Izlake	T227
Dragovanja vas	T288	Janče	T251
Dražgoše	T192	Javorje	T183
Dreka – Drenchia	T077	Jelšane	T156
Drežnica	T071	Jeronišče – Jeronizza	T079
Dubravica	T409	Juršinci	T378
Dutovlje	T134	Kal nad Kanalom	T092
Gaberje	T130	Kamen – Stein im Jauntal (nam. Mohličce – Möchling)	T025
Gabrje	T275	Kanal	T091
Gabrk	T184	Kančevci	T401
Gibina	T375	Kapele	T349
Globasnica – Globasnitz	T037	Kasaze	T325
Godovič	T171	Kebelj (nam. Oplotnica)	T355
Gomilica	T392	Klenik	T146
Gomilsko	T320	Kneža – Grafenbach	T033
Gorenja Trebuša	T164	Knežak	T147
Gorenja vas, Poljane nad Škofjo Loko	T181	Kobarid	T070
Gorenje Brezovo	T253	Kojsko	T086
Gorenji Vrh pri Dobrniču	T265	Kokra	T207
Gorica	T388	Kolenča vas	T246
Gornja Bistrica	T395	Kolonkovec (Trst) – Coloncovez (Trieste)	T137
Gornji Grad	T312	Komen	T107
Gornji Petrovci	T399	Kopriva	T110
Gornji Senik – Felsőszölnök	T404	Koprivna	T042
Grad	T398	Koroška vas	T272
Grahovo ob Bači	T162	Korte	T121
Grebinj – Griffen	T034	Kostanje – Köstenberg	T013
Grgar	T096	Kostanjevica na Krki	T278
Grm pri Podzemlju	T295	Kozana	T085
Grosuplje	T240	Kozje	T344
Hodiše – Keutschach	T017	Kranjska Gora	T009
Horjul	T176	Krašnja	T223
Hotedršica	T172	Kred	T069
Hotiza	T396	Kremberk	T365
Hrpelje	T139	Križ – Santa Croce	T112
Hrušica	T152	Križevci	T400
Hum na Sutli	T408	Križevci pri Ljutomeru, Gajševci	T372
Idrija	T169		

Krkavče	T122	Metlika	T296
Kropa	T202	Miklavž na Dravskem Polju	T359
Kubed	T119	Miklavž pri Ormožu	T377
Laniše	T168	Miren	T102
Lepena – Leppen	T031	Mirna	T263
Leskovec pri Krškem	T306	Mirnik – Mernico	T082
Leskovicica	T180	Mokronog	T267
Libeliče	T041	Moravče	T224
Lipsenj	T235	Most na Soči	T161
Livek	T076	Mostec	T351
Ljubno	T203	Motnik	T317
Ljubno ob Savinji	T311	Mozirje	T316
Ljutomer	T374	Muljava	T255
Lobnica	T357	Nedelica	T393
Loče – Latschach	T011	Negova	T367
Log pod Mangartom	T066	Nizka	T315
Logatec	T173	Njiva – Gniva	T057
Lokavec	T302	Nova vas	T236
Lokve	T095	Novo mesto	T273
Lom pod Storžičem	T204	Obirsko – Ebriach	T029
Lopar	T124	Obrše	T222
Lovrenc na Pohorju	T054	Okrog pri Motniku	T221
Ložice (Gorenji Leskovec)	T305	Opatje selo	T106
Ložnica pri Žalcu	T324	Opčine – Opicina	T136
Lučane – Leutschach	T360	Ormož	T381
Luče	T310	Osilnica	T281
Lučine	T179	Oslavje – Oslavia	T088
Mačkovec pri Dvoru	T260	Osojani – Oseacco	T058
Mala Ligojna	T175	Osp	T116
Malo Lipje	T259	Ošnije – Osgnetto	T081
Marija na Zilji – Maria Gail	T010	Pameče	T046
Markovci	T403	Pernice	T049
Marsin – Mersino	T074	Pilštanj	T343
Martjanci	T389	Pišce	T347
Matajur – Montemaggiore	T075	Pivola	T358
Matenja vas	T144	Planina	T141
Mavhinje – Malchina	T111	Planina pri Sevnici	T341
Medana	T084	Planinska vas	T297
Meliše	T313	Plavje	T115

Plešivica	T228	Radvanje – Rothwein	
Podbonesec – Pulfero	T078	(nam. Pernice)	T049
Podbrdo	T159	Rakek	T232
Podčetrtek	T340	Rakitna	T231
Podgora – Unternberg		Rakitovec	T127
(nam. Ruda)	T035	Rašica	T242
Podgorica	T243	Ratanska vas	T337
Podgorje	T120	Rateče	T008
Podgrad	T153	Ravna Gora	T412
Podgraje	T157	Ravne na Koroškem	T044
Podhosta	T270	Ravnice	T411
Podklošter – Arnoldstein	T006	Razdrto	T142
Podlehnik	T385	Rečica ob Paki	T322
Podlešče (Banjšice)	T094	Renče	T103
Podlonk	T190	Ribnica	T247
Podnanos	T133	Ribnica na Pohorju	T053
Podravlje – Föderlach	T012	Rikarja vas – Riegersdorf	T007
Podvinci	T379	Rinkole – Rinkolach	T036
Podzemelj	T294	Robidišče	T065
Pokrče – Poggersdorf	T022	Ročinj	T089
Polhov Gradec	T177	Ruda – Ruden	T035
Poljčane	T335	Rudnik (Ljubljana)	T249
Pomjan	T123	Rut	T158
Porezen	T160	Sabonje	T154
Praprotno	T194	Sela pri Šentjerneju	T277
Predgrad	T285	Selca	T193
Pregarje	T151	Sele – Zell Pfarre	T024
Preloka	T291	Senožeče	T143
Prešnica	T117	Sevnica	T304
Prevorje (Lopaca)	T342	Sežana	T135
Primskovo (Kranj)	T209	Skomarje	T353
Prosek – Prosecco	T113	Skrilje	T128
Proseniško	T328	Slavina	T145
Ptujska Gora	T383	Slivnica pri Celju	T331
Pungert	T185	Slovenji Plajberk –	
Radeče	T301	Windisch Bleiberg	T019
Radiše – Radsberg	T023	Slovenska vas – Rábatótfalu	T405
Radlje ob Dravi	T052	Slovenski Javornik	T199
Radovljica	T201	Smolenja vas	T274
		Sočerga	T126

Sodražica	T245	Šentlenart (Brežice)	T350
Solbica – Stolvizza	T059	Šentrupert	T262
Solčava	T309	Šentrupert	T330
Solkan	T097	Škocijan – St. Kanzian	
Sovodnje – Savogna d'Isonzo	T101	am Klopeiner See	T027
Spodnja Bilpa	T284	Šmarje	T108
Spodnja Polskava	T336	Šmartno pri Litiji	T252
Spodnja Senica (nam. Preska)	T213	Šoštanj	T321
Spodnja Voličina	T366	Špeter [Špeter Slovenov] –	
Spodnje Kraše	T314	San Pietro al Natisono	T080
Središče ob Dravi	T382	Štanjel	T109
Srednja Kanomlja	T167	Števerjan – San Floriano	
Srednja vas v Bohinju	T196	del Collio	T087
Srednje Jarše	T218	Štjak	T132
Sromlje	T348	Tatre	T150
Stari trg ob Kolpi	T286	Teholica – Techelsberg	T014
Stari trg pri Ložu	T237	Tihaboj	T261
Stebljevek	T220	Tinje – Tainach	T026
Stična	T254	Tlake	T338
Straže (Mislinja)	T048	Trebeše	T125
Stražišče (Kranj)	T208	Trebnje	T264
Strehovci	T390	Trenta	T067
Studenec (Ljubljana)	T250	Trnovo	T098
Sv. Gregor	T244	Trnovo (Ilirska Bistrica)	T155
Sv. Primož na Pohorju	T050	Tunjice	T217
Sveče – Suetschach	T016	Turje	T300
Sveti Jurij ob Ščavnici		Ukve – Ugovizza	T005
[Videm ob Ščavnici]	T370	Uršna sela	T271
Sveti Tomaž	T376	Vače	T225
Svetina	T327	Valburga	T212
Svibno	T299	Vavpča vas	T293
Šalovci	T402	Vavta vas	T269
Šebrelje	T165	Večeslavci	T397
Šempas	T099	Velika Dolina	T308
Šempeter pri Gorici	T100	Velika Polana	T394
Šenčur	T210	Velika Račna	T241
Šentanel	T040	Veržej	T371
Šentgotard	T318	Vidra vas – Wiederndorf	T038
Šentilj v Slovenskih goricah	T363	Vinica	T290
Šentjur	T329	Vipava	T131

Viškorša – Monteaperta	T062	Zgornja Sorica	T188
Vitanje	T352	Zgornja Sušica (Bizeljsko)	T346
Vnanje Gorice	T229	Zgornja Velka	T364
Vojnik	T326	Zgornje Bitnje	T187
Vransko	T319	Zgornje Gameljne	T215
Vrhnika	T174	Zgornje Gorje	T198
Vrhnika pri Ložu	T238	Zgornje Jezersko	T205
Vuzenica	T051	Zgornji Slemen	T361
Zabrda – Saberda (nam. Žihpolje)	T020	Zibika	T334
Zadrže	T333	Žabnica	T186
Zafošt (Slovenska Bistrica)	T356	Železniki	T191
Zagradec	T256	Ženavci – Jennersdorf	T406
Zali Log	T189	Žetale	T384
Zatolmin	T072	Žiče	T354
Zavinek	T276	Žigon	T303
Zgornja Jablanica	T252	Žihpolje – Maria Rain	T020
Zgornja Kapla	T055	Žitara vas – Sittersdorf	T028
Zgornja Kungota	T362	Žrelec – Ebenthal	T021
Zgornja Sorica	T188	Žusem (Dobrina)	T332
		Žužemberk	T258

1.10 Avtorji komentarjev in kart

Januška Gostenčnik	V826 ed. (1/14), V826 mn. (1/15), V034 (1/40), V022 (1/47), V015 (1/145)
Januška Gostenčnik, Vera Smole	V003 (1/9), V046 (1/50)
Mojca Horvat	V032 (1/38), V060 (1/65), V491B (1/75), V484 (1/76), V478 (1/78), V474 (1/81), V476 (1/82), V487 (1/83), V475 (1/84), V477 (1/85), V479 (1/86), V486 (1/87), V480 (1/88), V481 (1/89), V485 (1/90), V483 (1/91), V492 (1/95), V494 (1/99)
Mojca Horvat, Petra Kostelec	V488 (1/92), V490 (1/94)
Tjaša Jakop	V800 (1/10), V008 (1/13), V013 (1/22), V014 (1/23), V024 (1/30), V025 (1/31), V031 (1/37), V043 (1/46), V068 (1/56), V070 (1/57), V071 (1/58), V072 (1/59), V628 (1/100), V629 (1/101), V646 (1/102), V604 (1/103), V605 (1/104), V606 (1/105), V607 (1/106), V620 (1/107), V622 (1/108), V626 (1/116), V627 (1/117), V635 (1/136), V636 (1/137), V637 (1/138), V640 (1/139), V016 (1/146), V056 (1/149), V064 (1/150), V621 (1/151)
Karmen Kenda-Jež	V002 (1/8), V006 (1/11), V007 (1/12), V019 (1/26), V021 (1/28), V045 (1/49), V047 (1/51), V049 (1/52), V050 (1/53), V051A (1/54), V051B (1/55), V048 (1/148)
Vlado Nartnik	V010 (1/19), V017 (1/24), V037 (1/42), V063 (1/45), V057 (1/62), V059 (1/64), V062 (1/67), V075 (1/70), V073 (1/71), V076 (1/72), V074 (1/73), V491A (1/74), V496 (1/98), V631 (1/121), V638 (1/124), V639 (1/125), V644 (1/131), V645 (1/132), V642 (1/133), V643 (1/134), V641 (1/135), V646A (1/140), V042 (1/147)

Vlado Nartnik, Petra Kostelec	V489 (1/93), V494 (1/96), V495 (1/97)
Matej Šekli	V018 (1/25), V026 (1/32), V044 (1/48), V054 (1/60), V058 (1/63), V608 (1/111), V125a (1/149a)
Matej Šekli, Urška Petek	V609 (1/109), V610 (1/110), V615 (1/112), V616 (1/113)
Jožica Škofic	V001(1/1), V005(a) (1/2), V005(b) (1/3), V005(c) (1/4), V005(č) (1/5), V005(d) (1/6), V067 (1/20), V020 (1/27), V033 (1/39), V039 (1/43), V040 (1/44), V055 (1/61), V038 (1/80), V623 (1/118), V624 (1/119), V634 (1/120), V611 (1/126), V612 (1/127), V613 (1/128), V614 (1/129), V619 (1/130)
Danila Zuljan Kumar	V004 (1/7), V065 (1/16), V066 (1/17), V796 (1/18), V012 (1/21), V023 (1/29), V027 (1/33), V029 (1/34), V028 (1/35), V030 (1/36), V035 (1/41), V061 (1/66), V805 (1/69), V738 (1/77), V041 (1/79), V739 (1/122), V793 (1/123), V780(a) (1/141), V780(b) (1/142), V780(c) (1/143), V009 (1/144)
Danila Zuljan Kumar, Urška Petek, Vera Smole	V617 (1/114), V618 (1/115)

2 Komentari

Komentar in karta: 1/1

SLA V001 'las'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'nitast izrastek na človeški glavi', knj. *lás* (*â*), je zapisan samo leksem *las* (lahko tudi v množini, zato je kartirana le osnova).

2. Morfološka analiza

las- < **vols*-*ъ* 'las' (v T387–T394 in T396–T405 je leksem ohranjen kot *vlas*; Ramovš 1924: 135)

3. Posebnosti kartiranja

Na karti je s črno izofono predstavljeno švapanje (*la* > *ua*) v gorenjskem in koroških narečjih ter v delu kostelskega narečja, z zeleno izofono pa obstoj starejše razvojne stopnje soglasniške skupine *vl*- v prekmurskem narečju (*vlas*).

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V066 'trepalnica' (1/17); OLA: 1297, 1296 (mn.); ALE: 146; SDLA-SI: /; ALI: 132; ASLEF: 1210; HJA: 133

Komentar in karta: 1/2

SLA V005(a) 'barva las – črna'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Vprašanje za *barvo las* (V005) predvideva odgovore za štiri barve, tj. po vrsti za črno, plavo, sivo, rjavo. Večinoma, vendar ne povsod, so v gradivu zapisani leksemi za vse barve, ponekod tudi za rdečo. Ker v gradivu ni vedno natančno pojasnjen pomen zapisanih leksemov, je interpretacija (tudi zaradi različnih naravnih in umetnih odtenkov las) lahko problematična – predvsem tam, kjer zapisovalci niso navajali leksemov v predvidenem zaporedju ali/in so navajali tudi sopomenke.

Za pomen 'črna barva las', knj. *črna* (*ř*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *črn-*, zapisan sicer v različnih slovničnih oblikah (ednini ali množini moškega ali ženskega spola, navadno v imenovalniku ali tožilniku, le enkrat je (kot dvojnica ob *morast-*) zapisana nerelevantna zloženska *črnolas-*. Pomensko nekoliko dvoumen je leksem *temn-*, zapisan dvakrat kot dvojnica ob *črn-*, ki bi lahko pomenil tudi '(temno) rjavo barvo las'. V gradivu so zapisani še leksemi s prevzetim korenem *mor-* in izpeljanka *morast-*.

2. Morfološka analiza

črn- < **čbrn-ǝ* 'črn'

temn- < **tɛm-ɔn-ǝ* 'temen' ← **tɛm-a* 'tema'

mor- < *(*mor*)-ǝ ← furl., it. *moro* 'črnopolc, črnolas'

morast- < *(*mor*)-ast-ǝ

3. Posebnosti kartiranja

Večbesedni odgovori (primerjalni frazemi s *črn*), npr. *črn* [kot vrana] v T300, *črn* [kot krt] v T378 so kartirani brez sobesedila.

Leksem *črnolas-* v T090 je kartiran kot nerelevanten odgovor.

4. Uporabljena dodatna literatura

Škofic 2008b

5. Primerjaj

SLA: V005(č) 'barva las – rjava' (1/5); OLA: 917 'črn'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: 1807a 'črn', 1808 'črna'

Komentar in karta: 1/3 SLA V005(b) 'barva las – plava'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Najpogostejši leksemi s pomenom 'svetla (barva las)', knj. *pláva* (*á*), so *svetl-*, *plav-* (za T404 je zapisano, da se ta beseda v tem pomenu uporablja le v pesmih, sicer pa pomeni predvsem modro barvo), *bel-* (v T370 je navedeno, da se ta leksem uporablja le za pomen 'močno plav', podobno se tudi v T023 ta leksem uporablja za poimenovanje zelo svetlih las ob pogostejšem *plont*), nekoliko redkeje in zemljepisno bolj omejeno se uporabljajo leksemi *žolt-*, *rumen-* z enkratno izpeljanko *rumenkast-*, *pšeničn-* ter *blont/blont* z izpeljanko *blontn-* in besedno zvezo *svetlo blont/blond* oz. *plont/plond* z enkratno izpeljanko *plontn-* ter *bjond* z izpeljanko *bjondast-*. Izjemoma se uporabljajo tudi leksemi *ser-*, *kostanjev-* v T240 (z oznako, da gre za 'plave' in 'rjave' lase) in *bajsast-*.

Iz zapsanega gradiva ni vedno jasno, ali posamezni leksemi pomenijo plave ali sive lase (oboji so lahko videti beli) oz. plave ali rdeče lase (oboji se lahko zdijo rumeni).

2. Morfološka analiza

svetl- < **světl-* 'svetel'

plav- < **polv-* 'plav, blond'

bel- < **běl-* 'bel'

žolt- (*žut*) < **žьlt-* 'rumen'

rumen- < **rumen-* < **rud-men-* 'rdeč, rdečerumen'

rumenkast- < **rumen-ьk-ast-*

pšeničn- < **р̣ьшен-іч-ьн-* ← **р̣ьшен-іс-а* 'pšenica'

ser- < **xěr-* 'siv'

blont/blond < *(*blont/blond*)-∅ ← nem. *blond* 'plavolas', delno z bav. nem. prehodom **d* > *t*

svetlo blont/blond < **světl-o* (*blont/blond*)-∅ ← **světl-* 'svetel' + nem. *blond* 'plavolas'

blontn- < *(*blont*)-ьн-

plont/plond < *(*plont/plond*)-∅ ← nem. *blond* 'plavolas' z bav. nem. prehodom **b* > *p* in delno **d* > *t*

plontn- < *(*plont*)-ьн-

bjond- < *(*bjond*)-ь ← it. *biondo* 'plavolas'

bjondast < *(*bjond*)-ast-

kostanjev- < *(*kostań*)-*ev*-ъ ← *(*kostań*)-*b* 'kostanj' ← it. *castagno* 'kostanjevo drevo', *castagna* 'kostanjev plod'

bajsast- < *(*bajs*)-*ast*-ъ ← nem. *weiß* 'bel' s kor. nem. prehodom **v* > *b*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *bajsast-* v T195.

Kot enkratnica s *plont-* je kartiran leksem *plontn-* v T052.

Kot enkratnica z *rumen-* je kartiran leksem *rumenkast-* v T278.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *svetlo blont/blond* v T236, *blont/blond* v T049, T181, T193, T275, T308 in T408, *rumen-* v T090 in T244, *plav-* v T109, T161 in T404, *bel-* v T166, T234 in T370, *pšeničn-* v T316, *žolt-* v T370 in T377, *kostanjev-* v T240 ter *svetl-* v T023 in T377.

4. Uporabljena dodatna literatura

Škofic 2008b

5. Primerjaj

SLA: V005(c) 'barva las – siva' (1/4), V005(č) 'barva las – rjava' (1/5); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 255; ASLEF: 1347; HJA: /

Komentar in karta: 1/4 SLA V005(c) 'barva las – siva'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'siva (barva las)', knj. *síva* (*i*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *siv-* z izpeljankama *sivast-* in *sivkast-* ter zloženko *belosiv-*, pogosta sta tudi leksema *ser-* in *bel-* z enkratno izpeljanko *belkast*, drugi leksemi so enkratnice. Iz zapisanega gradiva ni vedno jasno, ali posamezni leksemi pomenijo plave ali sive lase (oboje so lahko videti beli).

2. Morfološka analiza

siv- < **siv-ṽ* 'siv'

sivast < **siv-ast-ṽ*

sivkast < **siv-ṽk-ast-ṽ*

belosiv < **běl-o-siv-ṽ* ← **běl-ṽ* 'bel' + **siv-ṽ* 'siv'

ser- < **xěṛ-ṽ* 'siv'

bel- < **běl-ṽ* 'bel'

belkast- < **běl-ṽk-ast-ṽ*

pepelnast- < **pepel-ṽn-ast-ṽ* ← **pepel-ṽ* 'pepel'

pepelnat- < **pepel-ṽn-at-ṽ*

plezast-, nejasno, morda **plěz-ast-ṽ* (v zvezi s sln. *plez-a-ti* 'plezati' ali *plez-n-i-ti se* 'obrabiti, stanjšati se', oboje iz **pělz-a-ti* **pelz-o* 'plaziti se')

svetl- < **světl-ṽ* 'svetel'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *plezast-* (ki se v T160 uporablja »za lase, ki niso še povsem sivi«) in *pepelnast-* v T074.

Kot enkratnica z *bel-* je kartiran leksem *belkast-* v T322.

Kot enkratnici s *siv-* sta kartirana leksema *sivast* v T063 in *belosiv* v T167.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *bel-* v T378 in *siv-* v T404 ter enkratnici *svetl-* v T033 in *pepelnat-* v T300.

4. Uporabljena dodatna literatura

Škofic 2008b

5. Primerjaj

SLA: V005(b) 'barva las – plava' (1/3); OLA: 918, 922 'siv'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 252; ASLEF: 1344, 1345; HJA: /

Komentar in karta: 1/5

SLA V005(č) 'barva las – rjava'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'rjava (barva las)', knj. *rjava* (*á*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *rjav-* z enkratno izpeljanko *rjavkast-* in z besedno zvezo oz. zloženko *temno rjav-/temnorjav-*; leksem *temen* se v tem pomenu lahko pojavlja samostojno ali kot dvojnica. Pogosta leksema sta tudi *kostanjev* (ki v T240 pomeni tako 'rjave' kot 'plave' lase, v T280 pa so to temnejši lasje, medtem ko so svetlejši *rjavi*, v T188 ima ta leksem oznako novejše ob starejšem leksemu *rjav-*) in *kostanjast* z enkratnico *kastanja*, posamično se pojavljajo še leksemi *maron*, *kofetast-*, *brnast-*, *rdeč-*, *smedž-*.

2. Morfološka analiza

rjav- < **r̥d̥-av-ʔ* 'rjav' ← **r̥d̥-a* < **r̥d̥-j-a* 'rja' : **r̥d̥-ě-ti* 'rdeti'

rjavkast- < **r̥d̥-av-ʔk-ast-ʔ*

temno rjav-/temnorjav- < **t̥m-ʔn-o r̥d̥-av-ʔ* ← **t̥m-ʔn-ʔ* 'temen'
(← **t̥m-a* 'tema') + **r̥d̥-av-ʔ* 'rjav'

rdeč- < **r̥d̥-ǵ-ʔ* tož. ed. m 'rdeč' ← **r̥d̥-ě-ti* 'rdeti'

temn- < **t̥m-ʔn-ʔ* ← **t̥m-a* 'tema'

kostanjev- < *(*kostañ*)-*ev-ʔ* ← *(*kostañ*)-ʔ 'kostanj' (← it. *castagno* 'kostanjevo drevo', *castagna* 'kostanjev plod')

kostanjast- < *(*kostañ*)-*ast-ʔ* ← *(*kostañ*)-ʔ ← it. *castagno*, *castagna*

kastanja < *(*kastaña*)-*∅* ← it. *castagna*

brnast- < **br̥n-ast-ʔ* ← **br̥n-a* 'blato, prst, ilovica, zemlja' ali < *(*barn*)-*ast-ʔ* ← madž. *barna* 'rjav' (za tvorbo prim. *kastanjast* ← it. *castagno*, *castagna*)

maron < *(*maron*)-*∅* ← furl. (*colôr*) *maron*, it. (*color*) *marrone* 'kostanjev, rjav'

kofetast- < *(*kof*)-*ǵt-ast-ʔ* ← *(*kof*)-*ǵ*, rod. ed. *(*kof*)-*ǵt-a* ← nem. *Kaffee* 'kava'

smedž- < *(*smež*)-*ʔ* ← hrv. *smeđ* 'rjav'

blont/blond < *(*blont/blond*)-*∅* ← nem. *blond* 'plavolas'

brunet < *(*brunet*)-*∅* ← nem. *brünett* 'rjavolas'

brun- < *(*brun*)-*ʔ* ← it. *bruno* 'temen, rjav'

bravmast- < *(*bravm*)-*ast-ʔ* ← nem. *braun* 'rjav' s progresivno asimilacijo **ʏn* ≥ *ʏm*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *blont* v T188, *bravmast-* v T410, *brunet* v T030 in *brun-* v T060.

Kot enkratnica z *rjav-* je kartiran leksem *rjavkast-* v T202.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *temno rjav-* v T170 in T234 ter *kostanjev-* v T302.

4. Uporabljena dodatna literatura

Škofic 2008b

5. Primerjaj

SLA: V005(a) 'barva las – črna' (1/2), V005(b) 'barva las – plava' (1/3), V005(d) 'barva las – rdeča' (1/6); OLA: 931 'rjav'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 257; ASLEF: 1349; HJA: /

Komentar in karta: 1/6

SLA V005(d) 'barva las – rdeča'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za rdečo barvo las v vprašalnici SLA ni posebnega vprašanja, vendar je veliko zapisovalcev zapisalo tudi besede za ta barvni odtenek.

Za pomen 'rdeča (barva las)', knj. *rdéča* (é), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *rdeč*- z enkratnico *rdečkast*-, razmeroma pogosti, a bolj zemljepisno omejeni, so tudi leksemi *rus*-, *črnel*- in *žolt*-, redko so v tem pomenu zapisani leksemi *rjav*-, *lisičj*-, *črljen*-, *rumen*- in *rošast*-.

2. Morfološka analiza

rdeč- < **r̥d-ǵt*-*ɔ* tož. ed. m 'rdeč' ← **r̥d-ǵ-ti* 'rdeti'

rdečkast < **r̥d-ǵt-bk-ast*-*ɔ*

rjav- < **r̥d-av*-*ɔ* 'rjav' ← **r̥d-a* < **r̥d-j-a* 'rja' : **r̥d-ǵ-ti* 'rdeti'

rus- < **rus*-*ɔ* < **rud-s*-*ɔ* 'rdečkast, rjavkastordeč'

rumen- < **rumen*-*ɔ* < **rud-men*-*ɔ* 'rdeč, rdečerumen'

črnel- < **č̣rm-ɛn-el*-*ɔ* ← **č̣rm*-*ɔ* 'črv'

črljen- < **č̣rvl-en*-*ɔ* ← **č̣rv-i-ti* ← **č̣rv*-*ɔ* 'črv'

žolt- (*žut*) < **žlt*-*ɔ* 'rumen'

lisičj- < **lis-ič-bj-b-j*-*ɔ* ← **lis-ic-a* ← **lis-a* 'lisica'

rošast- < *(*roš*)-*ast*-*ɔ* ← it. *rosso* 'rdečelas, rdečelasec'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *rošast*- v T156.

Kot enkratnica z *rdeč*- je kartiran leksem *rdečkast*- v T177.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran leksem *rus*- v T090.

4. Uporabljena dodatna literatura

Škofic 2008b

5. Primerjaj

SLA: V005(č) 'barva las – rjava' (1/5), V005(b) 'barva las – plava' (1/3); OLA: 1902; ALE: 148; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/7

SLA V004 'pleša'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'del lasišča, na katerem so izpadli lasje', knj. *pleša* (é), je najpogostejše poimenovanje *pleša*, sledita mu besedna zveza *gola glava* in leksem *glocn-*. V nekaj točkah sta zapisani poimenovanji *liša* in *čela*, dvakrat pa besedna zveza *gola buča*. V T156 ima leksem *plešast* oznako novejše, v T154 je zapisano, da se uporablja le pridevnik *plešav*, v T307 nosi leksem *pleša* oznako mlajše, leksem *gola glava* pa starejše, v T236 ima leksem *pleša* oznako redko. V T377 je v opombi zapisana besedna zveza *ima golo keblačo* 'butico'.

2. Morfološka analiza

pleha < **plēx-a* 'pleša'

pleša < **plēš-a* < **plēx-j-a*

liša < **lys-a* ← **lys-ṽ* 'lisast, plešast'

liša < **lyš-a* ← **lys-j-a*

belič < **běl-īṽ* ← **běl-ṽ* 'bel'

gola glava < **gol-a(j-a) golṽ-a* ← **gol-ṽ* 'gol' + **golṽ-a* 'glava'

golobuča glava < **gol-o-buī-a golṽ-a* ← **gol-ṽ* 'gol' + **buī-a* 'buča' + **golṽ-a* 'glava'

gola buča < **gol-a(j-a) (buī)-a* ← **gol-ṽ* 'gol' + *(*buī*)-a 'buča' (← lj. lat. *buttia* 'sod')

golo teme < **gol-o tēmę* ← **gol-ṽ* 'gol' + **tēmę*, rod. **tēmen-e* 'teme'

gola temen < **gol-a tēmen-ṽ* ← **gol-ṽ* 'gol' + **tēmę*, rod. **tēmen-e* 'teme'

škofova kapa < *(*škof*)-ov-a *kap-a* ← *(*škof*)-ṽ 'škof' + *(*kap*)-a 'kapa' (← stvnem. *bischof* 'škof' + nem. *Kappe* 'kapa')

glace < *(*glace*)-∅ ← nem. *Glatze* 'pleša'

gloca < *(*gloc*)-a ← nem. *Glatze* 'pleša' z bav. nem. prehodom **a* > *o*

glocn- < *(*glocn*)-a ← nem. *Glatze* (-*n*- je iz kor. nem. edninske oblike *Glotten* 'pleša'; povsod, razen v T012, z bav. nem. prehodom **a* > *o*)

kloca < *(*kloc*)-a ← nem. *Glatzen* z bav. nem. prehodoma **g* > *k* in **a* > *o*

čela < *(*čel*)-a ← hrv. *čela* 'pleša'

frata < *(*frat*)-a (← srvnem. *frate* 'goličava, jasa') ← furl. *frate* 'poseka, krčevina', it. *fratta* 'grmovje, goščava, živa meja'

kuljha < **kuľ-bx-a* ← **kuľ-ṽ*; prvotni pomen osnove ni povsem jasen

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *frata* v T024, *belič* v T063, *golobuča glava* v T311, *škofova kapa* v T355 in *kuljha* v T374.

Kot enkratnica s *pleh-* je kartiran leksem *pleha* v T411.

Kot enkratnica z *lis-* je kartiran leksem *lisa* v T327.

Kot enkratnice z *GLAc-* so kartirani leksemi *gloca* v T034, *kloca* v T324 in *glace* v T030.

Kot enkratna besedna zveza z *gol-* *tem-* sta kartirani besedni zvezi *golo teme* v T407 in *gola temen* v T397.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *plešast* v T060 in T267, *glocn-* in *pleša* v T049, *gol* v T118 in T392, *pišljivi* v T392 ter *golobučen* v T267.

Kot nerelevanten je kartiran odgovor *brez nič* v T060.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani leksemi *plešast* v T035, T079, T095, T139, T151, T157, T165, T166, T156, T292, T302, T349 in T411, *plešav* v T016, T017, T018, T079, T095, T135, T139, T151, T165, T166, T168, T216, T225, T267, T292, T302, T326 in T343, T349 in T410, *plešiv* v T152 in T154, *golobučen* v T025, T028, T030, T031, T036, T037, T038, T041, T043, T044, T045, T046, T216, T220, T225, T226 in T299, *golobuč* v T311, T312, T313, *gologlav* v T049 in T121, *čelav* v T049, T156, T284 in T407, *gol(i)* v T056, T057, T079, T090, T105, T112, T137, T161, T398 in T405, *liš* v T056, *lisast* v T305, *pišljivi(i)* v T388, T393, T394, T396, T398, T399, T400, T401, T403 in T404, *kuljhav* v T368, T371 in T372, *farav* v T115, T118 in T137 ter *piškav* v T413.

Leksemi *pišljivost* v T392, *kuljhavost* v T368 in *plešovec* v T267 so kartirani z znakom »glej gradivo«.

Kot opis je kartiran odgovor *brez las(i)* v T025, T045, T060 in T118.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1900, 1898 'plešast'; ALE: 147 'plešast'; SDLA-SI: /; ALI: 139; ASLEF: 1217; HJA: /

Komentar in karta: 1/8 SLA V002 'teme'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'zgornji (obli) del glave med čelom, senci in tilnikom', knj. *tême* (*é*), v slovenskih narečjih pogosto ni posebnega poimenovanja. To izginja zlasti na severozahodnem robu jezikovnega prostora. Najpogostejši izpričani leksem je *teme* (oz. *temen* po odvisnih sklonih), za druge lekseme pa je značilna razpršenost in zelo nizko število pojavitev. Pri rezijanskem in koroškem *temence/temenca* prihaja do pomenskega križanja med poimenovanji za 'sence' in 'teme' (množinske oblike). Zaradi redkosti leksema *teme* 'zgornji del glave' sploh je kot odgovor na vprašanje pogosto navajan bodisi isti leksem z drugačnim pomenom (*teme* 'zgornji del lobanje' v T085, T114, T136, T142, T148, T155, T236 in T317; 'zadnji del lobanje' v T231; 'temenske kosti nad čelno in pod zatilno kostjo' v T097 in T100; 'kost v spodnjem in/ali zadnjem delu lobanje' v T209, T230, T331 in T373; 'zadnji del glave' v T191, T193, T217, T235, T264 (tudi 'gornji del glave') in T275; 'zatilnik' v T236; 'mečava (pri dojenčku)' v T229, T231 in T234 (tudi 'teme'); 'umazanija pri otrocih, če se ne umivajo' v T257; 'malopridnež' v T201 (tudi 'teme'); 'najvišja zgornja ploskev kmečke peči' v T198 (tudi 'teme'), T200 (tudi 'teme'), T202 (tudi 'teme'), T203 in T207; 'temenice (?)' v T246) bodisi njegove tvorjenke z drugačnim pomenom (*temenec*, *temenice*, *temeni*, *temene*, *temenčki*, *temeničke* 'krastam podobne luske, zlasti na temenu dojenčka' v T231, T253 (s pojasnilom »ta beseda je bolj znana«, namreč kot *teme*), T255, T256, T258 (verjetno), T259, T260 (tudi *teme*), T263 (tudi *teme*), T266, T267, T278 (tudi *teme*), T290 (tudi *teme*), T300, T312 (tudi *teme*) in T332 (tudi *teme*)).

V nekaterih točkah je leksem označen kot redek (v T200, T253, T260, T268 in T271), drugod je ostal samo v izolirani sklonski obliki (*na temenu* v T143, T144, T169, T234, T267 in T317) ali pa pomen leksema ni več jasen (v T351). V T181 in T182 je opozorjeno na (morebitno) knjižnost leksema.

Kljub temu da samo vprašanje zahteva tudi razlago pomena, je v zapisih pripisovanje pomenov ali pojasnil k rabi prej izjema kot pravilo, tako da ni mogoče določiti dejanskega obsega pomenskih premikov. Zato so na karti prikazani vsi leksemi, ki poimenujejo dele glave ali lobanje, izločeni pa tisti z izpričanim drugačnim pomenom.

2. Morfološka analiza

teme < **těmę*, rod. ed. **těmen-e* 'teme, vrh, najvišji del'

temo ≤ **těm-ę* z analogičnim -o namesto *-ǝ < *-ę (Logar 1996: 267)

tema < **těm-a*

- temen** < **těmen-ъ*
temena < **těmen-a* im. mn.
temence < **těMen-ьc-e* ($M \rightarrow \emptyset$ v T086, T097: $mn > n$, prim. Ramovš 1924: 94–95)
temenca < **těmen-ьc-a* im. mn.
temenica < **těmen-ic-a*
temenke < **těmen-ъk-e*
temenčki < **těmen-ьč-ъk-i*
temen glave < **těmen-ъ golv-e* ← **těmen-* + **golv-a* 'glava'
tilnik < **tyl-ьn-ik-ъ* ← **tyl-ъ* 'debelejša stran (vratu)'
zatilnik < **za-tyl-ьn-ik-ъ*
zatilec < **za-tyl-ьc-ъ*
zatilek < **za-tyl-ъk-ъ*
glava < **golv-a* 'glava'
špik glave < **(špik)-ъ golv-e* ← ***sъ-pik-ъ* + **golv-a* (prim. ESSJ 4: 99)
črepinja < **čerp-yń-a* ← **čerp-ъ* 'črepinja, lončena posoda'
vrat < **vort-ъ* 'vrat'
vrhunec < **vьrx-un-ьc-ъ* ← **vьrx-ъ* 'vrh'
senca < **sъn-ьc-a* ← **sъn-ьc-e* ← **sъn-ъ* 'spati'
kita < **kyt-a* 'kita'
krona < **(kron)-a* ← srvn. *krone* 'krona'
kopa < **(kop)-a* ← it. *coppa* 'tilnik', trž. it. *copa*, furl. *cope* 'tilnik, zatilje'
kopin < **(kopin)-ъ* ← trž. it. *copin* 'zatilje', it. *coppino* 'majhen tilnik'
kopfdekelj < **(kopfdekəl)-ъ*/**(kopfdekelj)-ъ* ← nem. poud. *Kopfdeckel* 'pokrivalo'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *šjnik* v T035, *kopfdekelj* v T049, *vrat* v T043, *kita* v T090, *špik glave* v T123, *krona* v T186, *vrhunec* v T293 in *senca* v T298.

Kot enkratnica s *-til-* je kartiran leksem *zatilec* v T166.

Kot enkratnice s *tem-* so kartirani leksemi *tema* v T159, *temenke* v T286, *temenčki* v T302 in *temenica* v T409.

Kot enkratna besedna zveza s *tem-* je kartiran odgovor *temen glave* v T389.

Kot opisno poimenovanje je kartiran leksem *glava tam zad* v T168.

Kot opisi so kartirani leksemi: *na glavi* v T122 in T326, *zadaj na glavi* v T020 in T030, *sredi glave* v T123, *vrh glave* v T006, T015, T076, T102, T304, T313 in T353, *po vrh glave* v T168, *(gor) na vrh(u) glave* v T024, T031, T033, T090, T094, T202, T216, T229, T239, T295 in T317, *na vrhi* v T239, *goreh na glavi* v T372.

Kot nerelevanten odgovor je v T280 kartirana besedna zveza *vratne vretence*.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *temena* v T049, *kopin* v T097 in *glava* v T316 ter opis *(gor) na vrh glave* v T166.

4. Uporabljena dodatna literatura

DWB, geslo *Kopfdeckel*

5. Primerjaj

SLA: V003 'lobanja' (1/9), V019 'vrat' (1/26), V021 'tilnik' (1/28); OLA: /;
ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: 131

Komentar in karta: 1/9

SLA V003 'lobanja'

Januška Gostenčnik, Vera Smole

1. Gradivo

Za pomen 'okostje glave', knj. *lobánja* (*á*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *lobanja* (z oznako redko v T111 in T253, ne domače v T260 in knjižno v T299, za T266 pa je zapisano, da besedo sicer poznajo, vendar ne vedo, kaj pomeni). Sledita mu zemljepisno razpršeni poimenovanji *črepinja* (z oznako zaničljivo v T300 in oznako starejše ob mlajšem *lobanja* v T207; v T224 je leksem zapisan v tožilniku ednine) in *glava* (ki se v T241 uporablja v vsakdanjem govoru, medtem ko imata *buča* in *butica* oznako posmehljivo). Večinoma se v primorski narečni skupini uporablja iz furlanščine prevzeti leksem *krepa* (v T160 se uporablja pri zmerjanju). Leksem *buča* ima zgolj štiri razpršene pojavitve (v T034 z oznako slabšalno). Drugi leksemi so enkratnice.

V gradivu so ob odgovorih za pomen 'okostje glave' zapisani tudi odgovori za pomen 'mrtvaška glava' (za T387 je zapisano, da se leksem *lobanja* uporablja tako za glavo živega kot mrtvega človeka).

2. Morfološka analiza

IObanja < **lu/vb-ań-a* ← **lub-ь/*lvb-ь* 'čelo' (*O* → *o/e/u* v različnih govorih, odvisno od izvora)

globanja po križanju med **lu/vb-ań-a* in **glǫbь*

črepinja < **čerp-iń-a* ← **čerp-ь* 'črepinja, lončena posoda'

glava < **golv-a* 'glava'

butica < **bьt-ic-a* ← **bьt-ь* 'bet'

lupina < **lup-in-a* ← **lup-ь* *'olupek'

čelina < **čel-in-a* ← **čel-o* 'čelo'

gola glava < **gol-a-j-a golv-a* ← **gol-ь* 'gol' + **golv-a* 'glava'

krodja od glave < **(krodj)-a otь golv-ę* ← **(krodj)-a* (← furl. *crodie* 'človeška koža') + **ot-ь* 'od' + **golv-a* 'glava'

glavena čonta < **golv-en/ěń/ęn-a(-j-a) (čont)-a* ← **golv-a* 'glava' + **(čont)-a* (← madž. *csont* 'kost')

mrtveča čonta < **mьr-t-v-bč-a-j-a* (< **mьr-t-v-bc-j-a-j-a*) (*čont)-a* ← **mьr-t-v-bc-b* 'mrtvec' + **(čont)-a* (← madž. *csont* 'kost'); manj verjetno **mьr-t-v-bč-b-j-a-j-a* ← **mьr-t-v-bc-b*

mrtveča glava < **mьr-t-v-bč-a-j-a* (< **mьr-t-v-bc-j-a-j-a*) *golv-a* ← **mьr-t-v-bc-b* 'mrtvec' + **golv-a* 'glava'; manj verjetno < **mьr-t-v-bč-b-j-a-j-a* ← **mьr-t-v-bc-b*

mrtvaška glava < **m̥r-t-v-ḥ-ḥsk-a-j-a golv-a* ← **m̥r-t-v-ḥc-b* + **golv-a*
 'glava' (v T001, T002, T004, T007 in T012 verjetno z razvojem po metatezi)
mrtovška < (**mrtevšk-a*) < **mrtavčska* < **mrtvāčska* < **m̥r-t-v-ḥ-ḥsk-a-j-a*;
 morda lahko isto velja tudi za T023, če predvidevamo nepričakovani -*ski*,
 morda isto tudi v T027, če domnevamo nekontaktno asimilacijo po -*aw-*
 v *glawa*

mrtonjska glava < **m̥r-t-oñ-b-sk-a-j-a golv-a* ← **m̥r-t-v-on-jb-sk-ḥ*
 (← **m̥r-t-v-ḥ* 'mrtev') + **golv-a* 'glava'

mrliška glava < **m̥r-l-iť-ḥsk-a-j-a golv-a* ← **m̥r-l-iť-ḥ* 'mrlič' + **golv-a* 'glava'

krepa < **(krep)-a* ← furl. *crepe* 'lobanja, črepinja'

buča < **(buť)-a* 'buča' ← lj. lat. *buttia* 'sod'

kranjo < **(krañ)-o* ← it. *cranio* 'lobanja'

pisker < **(piskr)-ḥ* 'lonec' ← srvnem. *phister*, *phistrīne* 'pekarna'

šedelj < **(šedəl)-b*/**(šedel)-ḥ* ← nem. *Schädel* 'lobanja'

3. Posebnosti kartiranja

S črnimi simboli so kartirani leksemi s pomenom 'okostje glave', z rdečimi pa leksemi s pomenom 'mrtvaška glava'.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *butica* v T197, *pisker* v T267, *lupina* v T205, *kost* v T010, *kranjo* v T061, *čelina* v T380 in *krodja od glave* v T060.

Kot enkratna besedna zveza z *glava* je kartiran odgovor *gola glava* v T330, v pomenu 'mrtvaška glava' pa **mrtonjska glava* v T005, **mrtovska glava* v T023 in *mrliška glava* v T411.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *glava* v T090, T097 in T197, *krepa* v T097, *butica* in *buča* v T241, *lobanja* v T244 in T267, besedne zveze *mrtvaška glava* v T208, *mrtveča čonta* in *glavena čonta* v T404.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V073 'mrlič'; OLA: 3246, 3330; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 129; ASLEF: 1208, 1206; HJA /

Komentar in karta: 1/10

SLA V800 'možgani'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'osrednje živčevje, ki leži v lobanjski votlini', knj. *možgáni* (*â*), se v večini narečij uporablja leksem *možgani* z različnimi imenovalniški končnicami (*-i*, *-e*, *-∅*). Drugi najpogostejši leksem je *pamet*, značilen predvsem za nekatera skrajno severna in zahodna narečja, na vzhodu pa se večinoma uporablja leksem *mozge* oz. *mozgovje*.

2. Morfološka analiza

mozg- < **mozg-∅* 'mozeg'

mozgovje < **mozg-ov-bj-e* mn.

možGan- ≤ **možž-an-* ← **mozg-∅* (*Ž* → *z* v T089, T134; *G* → *j* v T058, T114–T127, T137, T138, T149–T155, T196, T364, T366; *G* → *∅* v T035, T041, T049–T051, T084–T087, T311, T316, T335, T340, T343, T348, T349, T351–T353, T356, T357, T360; *G* → *dž* v T291, T294, T375, T382, T393, T396, T407, T412; *G* → *ždžn* v T395; *Ž* → *dž* v T290; *G* → *dj* v T056, T057, T059; *ŽG* → *dž* v T372, T374, T377, T381)

možljjan- ≤ **možž-an-* ← **mozg-∅* (*Ž* → *z* v T032)

zmožljani, nejasno, verjetno v zvezi z **z-možž-an-*

pamet < **pamēt-∅* 'spomin, pamet'

červel- < *(*červel*)-∅ ← furl. *cerviel* 'možgani, pamet'

sentimenti < *(*sentiment*)-i/*(*sentimenti*)-∅ ← it. *sentimento*, mn. *sentimenti* 'občutek'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *zmožljani* v T033 in *sentimenti* (kot dvojnica leksema *pamet*) v T060.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1301; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 131; ASLEF: 1209; HJA: 5

Komentar in karta: 1/11 SLA V006 'čelo'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'del obraza nad očmi', knj. *čelo* (*é*), se v vseh narečjih uporablja leksem *čelo*. Vendar pa je gradivo zaradi pogostega pripisovanja drugih pregibnih oblik primerno za prikaz prostorske razširjenosti končnic *-o*, *-∅* in *-a* – v nasprotju z gradivom večine v tem zvezku predstavljenih samostalnikov srednjega spola, kjer je bilo mogoče kartirati le osnove. Opozoriti velja, da spremenjena končnica še ne pomeni nujno tudi spremembe spola (prim. npr. *utęqlę čàų* v T027), po drugi strani pa se v nekaterih koroških govorih (npr. v T005–T008) kljub maskulinizaciji samostalniki oblikovno niso spreminjali. Areal oblike *čel* iz središčnega dela slovenskega jezikovnega prostora sega proti severozahodu in vzhodu, medtem ko oblika *čela* na zahodu tvori strnjen areal z žariščem v tolminskem narečju, na severnem obrobju pa gre za bolj razpršene pojavitve. Zapisi za T072, T162, T164 in T165 izkazujejo nestabilnost paradigem (npr. *s čęłq/s čęlam*, or. ed., v T072). V T252 je ob zapisu *čelo* opozorjeno na siceršnje maskulinizirane oblike.

2. Morfološka analiza

čelo < **čel-o* 'čelo'
 čel < **čel-∅*
 čela < **čel-a*

3. Posebnosti kartiranja

Na karti je z izoglosami prikazana prostorska razširjenost končnic *-o*, *-∅* in *-a*.

4. Uporabljena dodatna literatura

Dovjak 2011; Smole 2006

5. Primerjaj

SLA: V813 maskulinizacija nevter, V814 feminizacija nevter; OLA: 1303, 1304;
 ALE: 154; SDLA-SI:/; ALI: 141; ASLEF: 1220; HJA: /

Komentar in karta: 1/12 SLA V007 'sence'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'del obraza ob strani čela', knj. *sencè* (ĕ) in *sence* (ā), je najbolj razširjen leksem z osnovo *senc-* (s katerim so verjetno povezane tudi oblike *šenc-/šanc-/šancn-*). Gradivo ne ponuja dovolj opornih točk, da bi lahko zanesljivo opredelili število in spol leksema (očitno pa je, da so raziskovalci vpraševali bodisi po edninski bodisi po množinski obliki). To otežuje tudi razlago številnih neregularnih refleksov za *č*. Na robovih jezikovnega ozemlja se pojavljajo leksemi z osnovami *sluh-*, *škranj-*, *škranjic-* ter *slepo oko*, *smrtna žila* in *timplini*. Včasih so navedene le mestniške oblike, vendar je samo v T144 pripisano, da leksem nastopa le v tem sklonu. V T392 naj bi bile v rabi samo množinske, v T136 pa samo edninske oblike. V dveh primerih zapisovalec sklepa o morebitnem drugačnem pomenu: v T154 bi *škranje* lahko pomenile 'sence in vrhnji del lica', pri *temenc-* v T056 pa bi glede na lego, ki jo je nakazala informantka, lahko šlo za 'teme'. Leksem *škranje* ima v T236 oznako starinsko.

2. Morfološka analiza

senc- < **sъn-ъc-e* 'sence' ← **sъn-ъ* 'spanje'

osenec < **o-sъn-ъc-ъ*

vsenca < **vъ-sъn-ъc-a*

senica < **sъn-ic-a*

šenc-/šanc-/šancn-, nejasno, morda v zvezi s *sence*

šenice, nejasno

sluh- < **slux-ъ*/**slux-a* 'sluh'

posluh < **po-slux-ъ*

poslušna kost < **po-sluš-ъn-a-j-a kost-ъ* ← **slux-ъ* + **kost-ъ*

temenc- < **těmen-ъc-e* ← **těmę*, rod. **těmen-e* 'teme, vrh, najvišji del'

škranj- < **Skorń-a*, **Skorń-ę*/**Skorń-i* ← **skorn-i*, rod. **skorń-ę* 'sence' (*S* → *š*, *sk* > *šk*)

škranjica < **Skorń-ic-a* (*S* → *š*, *sk* > *šk*)

slepo oko/slepe oči < **slěp-o-j-e ok-ol*/**slěp-ę-j-ę oč-i* ← **slěp-ъ* 'slep' + **ok-o*, im./tož. dv. **oč-i* 'oko'

slepa oč < **slěp-a-j-a oč-ъ*

smrtna žila < **smъrt-ъn-a-j-a žil-a* ← **smъrt-ъ* 'smrt' + **žil-a* 'žila'

spolovnjak < **spol-ov-ъn-j-ak-ъ* ← *(*s*)*pol-ъ* 'polovica'

slepoočica < *(*slepoočic*)-*a* ← hrv. *sljepoočica* 'sence'

tempo < (*temp*)-o ← it. *tempia* 'sence'

templje < **(templj)-e*

timpli < **(timpli)-θ* ← furl. *timpli* 'sence'

timplin/timplini < **(timpli)-n-ъ* im. ed./**(timpli)-n-i* im. mn.

stena, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *stena* v T022, *spolovnjak* v T404, *poslušna kost* v T407 in *slepoočica* v T409.

Kot enkratnice s *sen-/šen-* so kartirani leksemi *osenec* v T071, *vsenca* v T160, *šenice* v T360 in *senica* v T392.

Kot enkratnica s *sluh-* je kartiran odgovor *posluh* v T407.

Kot enkratnici s *temp-* sta kartirana leksema *tempo* v T082 in *templje* v T136.

Kot enkratnica s *timpl-* je kartiran leksem *timpli* v T059.

Kot enkratna besedna zveza z *oč-* je kartiran leksem *slepa oč* v T412.

Kot opis je kartiran odgovor *na tenkem* v T403.

Uporabljena dodatna literatura

Siatkowski 2008b

4. Primerjaj karte

SLA: /; OLA: 1333; ALE: 152; SDLA-SI: /; ALI: 151; ASLEF: 1232; HJA: 26

Komentar in karta: 1/13

SLA V008 'uho'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'čutilo za sluh in ravnotežje', knj. *uhó* (\hat{o}), se v vseh narečjih uporablja enotno poimenovanje s korenem *uh-* oz. *uš-*, zato je karta podstavna: prikazuje (ne)podaljšanje osnove z *-es-* ali *-et-* (npr. *uh-* : *uš-* : *ušes-* : *ušet-*). Leksemi z *uh-*, *ušes-* in *ušet-* imajo različne spolske končnice. Leksema *uho* v T154 in *uha* v T332 sta v zapisih označena kot starejša (običajnejša sta leksema *ušeso* oz. *uho*).

2. Morfološka analiza

uh- < **ux-o/*ux-ʔ/*ux-a/*ux-o* 'uho'

uše < **uš-ε*

ušes- < **uš-es-o/*uš-es-ʔ* ← **ux-o*, rod. ed. **uš-es-e*

ušet- < **uš-εt-o/*uš-εt-ʔ* ← **uš-ε*, rod. ed. **uš-εt-e*

uhelj < **ux-ʔl-ʔ*

3. Posebnosti kartiranja

Karta je simbolna, in sicer podstavna, saj leksičnih razlik ni, so le razlike v tvorbi. Gradivo je primerno tudi za izdelavo glasoslovne karte, npr. refleks cirkumflektiranega *o*, protetičnega *v*, prehoda *u > ü* (npr. *vüha*) in/ali naglasne karte (premik cirkumfleksa *uhó > úho* itd.).

Kot enkratnica je (kot dvojnica) kartiran leksem *uhelj* v T274 z verjetnim pomenom 'zunanji del ušesa'.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V826 ed. 'oko' (1/14); OLA: 1364; ALE: 192; SDLA-SI: /; ALI: 152; ASLEF: 1233; HJA: 73

Komentar in karta: 1/14 SLA V826 'oko' ed.

Januška Gostenčnik

1. Gradivo

Za pomen 'čutilo za vid', knj. *okó* (*ô*), je najpogostejši leksem *oko* (za T193 je zapisano, da je leksem *oko* mlajša različica). Drugi po pogostnosti pojavljanja je leksem z dvojinsko osnovo *oč-* (v T075 je zapisana oblika v tož. ed.) Sledijo leksemi z dvojinsko osnovo in različnimi priponami (*očk-*, *očc-*) ter leksemi s podaljšano stranskosklonsko osnovo *očes-* (za T241 je zapisano, da je tak leksem pogostejši). Za T081, T164 in T412 je zapisano, da je leksem *oč* ženskega spola, kar na karti ni označeno s posebnim znakom.

Zbrano gradivo ne daje podatkov o odvisnih sklonih, da bi lahko ugotovili, po kateri sklanjatvi se sklanja leksem *oko* oz. njegove različne osnove (*ok-* in *oč-*). Leksem ima namreč v slovenskih narečjih bogat nabor sklanjatvenih vzorcev, in sicer se pregiba bodisi po *o*-jevski sklanjatvi, bodisi po *a*-jevski ali po enem ali drugem vzorcu z *-es-* infiksom iz nekdanje *s*-jevske sklanjatve.

V nekaterih točkah gradivo izpričuje več različic osnov, in sicer v T031 osnove *ok-*, *očes-* in *oč-*, v T083, T090 in T097 osnovi *ok-* in *očc-*, v T084, T169, T187, T193, T208, T262, T264 in T267 osnovi *ok-* in *oč-*, v T241 osnovi *ok-* in *očes-*, v T297 in T299 osnovi *ok-* in *očk-*.

2. Morfološka analiza

ok- < **ok-* < **ok-o* 'oko'

očes- < **oč-es-*

oč- < **oč-* ← **oč-i* 'oči'

očc- < **oč-bc-*

očk- < **oč-bk-*

3. Posebnosti kartiranja

Karta je simbolna, in sicer podstavna (kartirane so le osnove leksemov, saj se končniškega morfema v vseh primerih ni dalo nedvoumno določiti). Izoglosa označuje govore, v katerih je pri leksemu *oko* prišlo do terciarnega premika cirkumfleksa (*okó* > *òko*), in sicer le pri obliki z besedotvorno podstavo *ok-*. Ponaglasna dolžina v T282 in T283 ni posebej označena.

4. Uporabljena dodatna literatura

Logar 1964; Ramovš 1952: 7678; Smole 2006

5. Primerjaj

SLA: V826 'oči' mn., V008 'uho'; OLA: 1337, 1344; ALE: 183; SDLA-SI: /;
ALI: 19; ASLEF: /; HJA: 41

Komentar in karta: 1/15 SLA V826 'oči' mn.

Januška Gostenčnik

1. Gradivo

Za pomen 'čutilo za vid', knj. *oči* (*i*), je najpogostejši leksem *oči*. Drugi po pogostnosti pojavljanja je leksem s podaljšano stranskosklonsko osnovo *očes-*, ki se pojavlja predvsem v severnem delu slovenskega jezikovnega prostora. Temu sledi oblika z osnovo *ok-*, ki se pojavlja v vzhodnem delu slovenskega jezikovnega prostora. Za T360 je zapisano, da je leksem *očes-* ženskega spola, kar na karti ni označeno s posebnim znakom.

V nekaterih točkah gradivo izpričuje več osnov iz istega korena, in sicer v T097, T297 in T308 osnove *oč-* in *očk-*, v T117, T160, T359, T365 in T386 osnovi *oč-* in *ok-*, v T193, T321 in T323 osnovi *oč-* in *očes-*.

2. Morfološka analiza

ok- < *ok-* ← **ok-o* 'oko'

očes- < **oč-es-*

oči < **oč-i*

očk- < **oč-bk-*

3. Posebnosti kartiranja

Karta je simbolna, in sicer podstavna (kartirane so le osnove leksemov, saj se končniškega morfema ni dalo v vseh primerih nedvoumno določiti). Izoglosa označuje govore, v katerih je pri leksemu *oči* prišlo do terciarnega premika cirkumfleksa (*oči* > *óči*), in sicer le pri obliki z besedotvorno podstavo *oč-*. Ponaglasna dolžina v T282 in T283 ni posebej označena.

4. Uporabljena dodatna literatura

Logar 1964; Ramovš 1952: 7678

5. Primerjaj

SLA: V826 'oko' ed.; OLA: 1339; ALE: 184; SDLA-SI: /; ALI: 19; ASLEF: /; HJA: 44

Komentar in karta: 1/16 SLA V065 'obrvi'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'dlaka nad očesno jamico v obliki loka', knj. *obrív* (*ř*), navadno mn., je najpogosteje zapisan leksem *obrV-*, redkeje je zapisana oblika *brv-*. V zahodnih slovenskih narečjih se pojavlja romanska izposojenka *sopračilj-*, v dveh krajih *čilj-*, v delu terskega narečja leksem *čolj-*, v panonskih narečjih pa *ozemic-* in *zeNic-*.

2. Morfološka analiza

obrV- < **o-br̥v-* 'obr̥v' (*V* > *l* v T035)

brv- < **br̥v-* 'obr̥v'

obrvk- < **o-br̥v-ṽk-*

obrvice < **o-br̥v-ic-ε*

obrvice < **o-br̥v-ṽn-ic-ε*

sopraobrva < *(*sopra*)-*θ-o-br̥v-a* ← it. *sopra* 'nad' + **o-br̥v-* 'obr̥v'

ta zgornje obrve < **t- s̥-gor-ṽñ-ε-j-ε o-br̥v-ε* ← **ta/*ṽ/*t̥/*t̥* 'ta' + **s̥-gor-ṽñ-ṽ* 'zgomnji' + **o-br̥v-* 'obr̥v'

obrva ta velike < **o-br̥v-a t- velik-ε-j-ε* ← **o-br̥v-ṽ* 'obr̥v'+ **ta/*ṽ/*t̥/*t̥* 'ta' + **velik-ṽ* 'velik'

obrve ta nad okom < **o-br̥v-ε ta nad̥ ok-om̥* ← **o-br̥v-ṽ* 'obr̥v' + **ta* 'tam' + **nad̥* 'nad' + **ok-o* 'oko'

obrve ta nad uhom < **o-br̥v-ε ta nad̥ ux-om-ṽ* ← **o-br̥v-ṽ* 'obr̥v'+ **ta* 'tam' + **nad̥* 'nad' + **ux-o* 'uho'

vek- < **v̥k-a* 'veka'

zeNic- < **z̥n-ic-a* ← **z̥n-a* 'zenica'

ozeNic- < *o-z̥n-ic-a*

čilj- < *(*čil*)- ← it. *ciglio* 'trepalnica'

sopračilj- < *(*sopračil*)- ← it. *sopracciglio* 'obr̥v'

čolj- < *(*čolj*)-, nejasno, morda iz it. *ciglio* 'trepalnica'

augenbravn < *(*augenbravn*)-*θ* ← nem. *Augenbrauen* 'obrvi'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *augenbravn* v T049 in *vek-* v T362.

Kot enkratnice z *-obr-* so kartirani leksemi *obrvice* v T290, *obrvice* v T408 in *sopraobrva* v T074.

Kot enkratni besedni zvezi z *obr-* z desnim prilastkom sta kartirani besedni zvezi *obrve ta nad okom* in *obrve ta nad uhom* kot dvojnici v T059.

Kot enkratni besedni zvezi z *obrv-* z levim prilastkom sta kartirani besedni zvezi *obrva ta velike* v T074 in *ta zgornje obrve* v T158.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *obrvk-* v T087.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V066 'trepalnice' (1/17); OLA: 1359, 1361; ALE: 185; SDLA-SI: /; ALI: 145; ASLEF: 1227; HJA: 4

Komentar in karta: 1/17

SLA V066 'trepalnice'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'dlaka na robu veke', knj. *trepálnica* (*â*), je najpogosteje zapisano poimenovanje *trepalnic-*, največkrat v množinski obliki *trepalnice* (v T378 se leksem uporablja v pomenu 'umetne trepalnice'). V nekaj točkah so zapisane besedotvorne različice *trepalke*, *trepulje*, *potrepalnice* in *trepavic-*. Drugi najpogostejši leksem je *obr-*, največkrat zapisan v množinski obliki s končnico *-i* (*obrvi*) ali *-e* (*obrve*), ki je uporabljen večpomensko, saj lahko zajema pomena 'obrvi' in 'trepalnice'; nekajkrat so zapisane še različice *brvi*, *obrvi od oči* in (*ta*) *spodnje obrvi*. Tretja najpogostejša leksema, omejena na panonski narečni prostor, sta *zeNic-* in *ozeNic-*, največkrat zapisana v množinski obliki *zeNice* in *ozeNice*.

Do večpomenskosti prihaja tudi v rabi leksema *vek-*, največkrat zapisanega v množinski obliki *veke*, ki zajema pomena 'veka' in 'dlaka na robu veke (tj. trepalnica)'. Drugi manj pogosti leksemi so *vejic-*, *čilj-*, *mig-*, *moštace* in *lid* (v T001 je leksem zapisan v predložni besedni zvezi *na lidu*). Leksem *avgenbimpari* v T023 se uporablja redko.

2. Morfološka analiza

trepalnic- < **trep-a-l-ɸn-ic-a* 'trepalnica' ← **trep-a-ti* 'narahlo udarjati, plahutati, kriliti, tresti'

trepalke < **trep-a-l-ɸk-e*

potrepalnice < **po-trep-a-l-ɸn-ic-e*

potrepali < **po-trep-a-l-i*

trepenjice < **trep-eń-ic-e*

potrepanice < **po-trep-a-n-ic-e*

potrepanjke < **po-trep-a-ń-ɸk-e*

trepulje < **trep-u-ĺ-e*

trepetalke < **trep-et-al-ɸk-e*

trepavic- < *(*trepavic-*) ← hrv. *trepavice* 'trepalnice'

obr- < **o-bry*, rod. **o-brɸv-e* 'obr'

brvi < **brɸv-i* 'obrvi'

obr- od oči < **obrɸv- otɸ oč-ɸjɸ* ← **obrɸv-* 'obr' + **otɸ* 'od' + **oč-i* 'oči'

podobrvi < **pod-o-brɸv-i* ← **podɸ* 'pod' + **o-brɸv-i* 'obrvi'

podbrvi < **pod-brɸv-i* ← **podɸ* 'pod' + **brɸv-i* 'obrvi'

(*ta*) **spodnje obrvi** < *(*t-*) *sɸ-pod-ɸń-e-j-e* *o-brɸv-i* ← (**ta*/**tɸ*/**tě*/**te* 'ta') + **sɸ-pod-ɸń-ɸ* 'spodnji' + **o-brɸv-i* 'obrvi'

- obrvi ta male** < **o-brv-v-i t- mal-ε-j-ε* ← **obr̥v-ʔ* 'obrvi' + **ta/*t̥/*t̥/*t̥* 'ta' + **mal-ʔ* 'majhen'
- obrvek** < **o-br̥v-ʔk-ʔ*
- zeNic-** < **z̥n-ic-a* ← **z̥n-a* 'zenica'
- ozeNic-** < **o-z̥n-ic-a*
- vek-** < **v̥k-a* 'veka'
- vejic-** < **v̥j-ic-a* ← **v̥j-a* 'veja'
- vejičice** ← **v̥j-ič-ic-ε*
- veh-** < **v̥x-a*; nejasno, morda v zvezi z *veja*
- mig-** < **mig-a* ← **mig-a-ti* 'mežikati, utripati'
- migalice** < **mig-a-l-ic-ε*
- čumige**, nejasno, morda v zvezi z *miga*
- lasje** < **vols-ʔje* 'lasje'
- lasje na očeh** < **vols-ʔje na oč-čx-ʔ* ← **vols-ʔ* 'las' + **na* 'na' + **oč-i* 'oči'
- gubica** < **gub-ic-a* ← **gub-a* 'guba'
- lopatnica** < **lopat-ʔn-ic-a* ← **lopat-a* 'lopata'
- podočnjaki** < **pod̥-oč-ʔn-ak-i* ← **pod̥* 'pod' + **ok-o* 'oko'
- tipalnice** < **tip-a-l-ʔn-ic-ε* ← **tip-a-ti* 'tipati'
- perle od očov** < **(perl)-ε ot̥ oč-ov̥* ← *it. perla* 'biser' + **ot̥* 'od' + **oč-i* 'oči'
- lid** < **(lid)-ʔ* ← *nem. Lid* 'veka'
- čilj-** < **(čil)-* ← *it. ciglio* 'trepalnica'
- sopračilje** < **(sopračil)-ε* ← *it. sopracciglio* 'obrvi'
- moštace** < **(moštac)-ε* ← *furl. mostacjis* 'brki'
- moškalice** < **(moškal)-ic-ε*, nejasno, morda v zvezi z *moštace*
- avgenbimpari** < **(avgenbimpar)-i* ← *nem. Augenwimper* 'trepalnica' s kor. *nem.* prehodom **v* > *b*
- bimparni** < **(bimparn)-i* ← drugi del zloženke *nem. (Augen)wimper* 'trepalnica' s kor. *nem.* izgovarjavo **v* kot *b*
- vimpar** < **(vimpar)-∅* ← drugi del zloženke *nem. Augenwimper* 'trepalnica'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *dlake* v T035, *perle od očov* v T060, *gubice* v T024, *tipalnice* v T163, *moškalice* v T168, *podočnjaki* v T266 in *čumige* v T307.

Kot enkratnice s *-trep-* so kartirani leksemi *trepetalke* v T023, *potrepanjke* v T333, *potrepali* v T339, *trepeljice* v T069 in *potrepanice* v T334.

Kot enkratnice z *-obr-* so kartirani leksemi *podobrvi* v T079, *obrvek* v T087 in *podbrvi* v T153.

Kot enkratnica z *mig-* je kartiran leksem *migalice* v T184.

Kot enkratnica z *las-* je kartiran leksem *lasje* v T018.

Kot enkratnica z *vej-* je kartiran leksem *vejičice* v T136.

Kot enkratnica s *-čilj-* je kartiran leksem *sopračilje* v T105.

Kot enkratnice z *-vimpar-* so kartirani leksemi *avgenbimpari* v T023, *bimparni* v T020 in *vimpar* v T049.

Kot enkratna besedna zveza z *obrvi-* je kartiran odgovor *obrvi ta male* v T074.

Kot enkratna besedna zveza z *las-* je kartiran odgovor *lasje na očeh* v T124.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartirana enkratnica *lopatnice* v T311.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V065 'obrvi' (1/16); OLA: 1362; ALE: 187; SDLA-SI: /; ALI: 147;

ASLEF: 1225; HJA: /

Komentar in karta: 1/18 SLA V796 'solza'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'kapljica slane prozorne tekočine, ki se izloča v očesni votlini ob čustveni prizadetosti, žalosti in bolečini ter ob draženju očesa', knj. *sólza* (*ϕ*), se povsod uporablja leksem *solza* v več glasoslovnih različicah: *souza*, *sauza* (po akanju), *suza* (po prehodu **ʃ* > *u*), *sloza* in *slouza* (po metatezi *ol* > *lo*), *zloza* (po asimilaciji *s – z* > *z – z*), *skloza*, *sklojza* (*z* vzglasno soglasniško skupino *skl*), v T114 (predvidoma) kot samostalniško moškega spola (*souza*), v T066 in T068 kot množinska oblika *zde* in v T067 kot *ze* ter v T405 kot *skunza* (*s* sekundarno nazalizacija).

2. Morfološka analiza

solza < **slbz-a* 'solza' ← **slbz-a-ti* 'drseti, polzeti'

skloza < **slbz-a* 'solza' ali **sklbz-a* 'solza' ← **sklbz-*, **skliz-* 'drseti'

sklezenka < **sklbz-en-ʔk-a*

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-glasoslovna. Simboli prikazujejo različne razvoje skupine *skl-*, o čemer obstajata dve razlagi: Ramovš razlaga razvoj soglasniške skupine *skl-* iz sln. *sl-*: **slbz-a* > sln. **sʃza* > **skʃza* (Ramovš 1924: 249). Furlan dopušča možnost sln. izhodišča **sklbz-a* iz glagolske osnove **sklbz-* 'drseti' poleg **skliz-* (ESSJ 3: 289).

Kot enkratnica je kartiran leksem *sklezenka* v T378.

4. Uporabljena dodatna literatura

Ramovš 1924

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1956; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 293; ASLEF: 1385; HJA: 63

Komentar: 1/18b
SLA V009 'nos'

Gl. komentar 1/144

Komentar in karta: 1/19 SLA V010 'nosnica'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'parna (zunanja) nosna odprtina zlasti pri človeku' oz. 'del nosu, ki tvori to odprtino', knj. *nosnica* (*i*), prevladuje leksem *nosnica* ali *nósnica*, ki je skupaj z leksemom *nosninica* izpeljan iz leksema *nos*. Manj pogosti leksemi so *luknja* z izpeljanko *luknjica* ter besednimi zvezami *luknja v nosu*, *luknja* (tudi *luknjica*) *od nosa* in *luknja pod nosom*, *nosna luknja* in *nosova luknja* oz. opisom *notri v nosu*, *jama* z besednima zvezama *jama od nosa* in *jama v nosu*, *škulja* z besedno zvezo *škulja od nosa* ter besedna zveza *buža od nosa*.

2. Morfološka analiza

nos < **nos-ъ* 'nos'

nosnica < **nos-ьn-ic-a*

nosninica < **nos-ьn-in-ic-a*

jama < **jam-a* 'jama'

jama od nosa < **jam-a otъ nos-a* ← **jam-a* 'jama'+ **otъ* 'od'+ **nos-ъ* 'nos'

jama v nosu < **jam-a vъ nos-u* ← **jam-a* 'jama'+ **vъ* 'v'+ **nosъ* 'nos'

luknja < **luk-ń-a* ← **lukati* 'opazovati' ali bav. nem. *Lucken* 'luknja'

nosna luknja < **nos-ьn-a-j-a luk-ń-a* ← **nos-ъ* 'nos'+ **luk-ń-a*

nosova luknja < **nos-ov-a luk-ń-a* ← **nos-ъ* 'nos'+ **luk-ń-a*

luknja pod nosom < **luk-ń-a podъ nos-omъ* ← **luk-ń-a* 'luknja'+ **podъ* 'pod'+ **nos-ъ* 'nos'

luknja od nosa < **luk-ń-a otъ nos-a* ← **luk-ń-a* 'luknja'+ **otъ* 'od'+ **nos-ъ* 'nos'

luknja v nosu < **luk-ń-a vъ nos-u* ← **luk-ń-a* 'luknja'+ **vъ* 'v'+ **nos-ъ* 'nos'

luknjica < **luk-ń-ic-a*

luknjica od nosa < **luk-ń-ic-a otъ nos-a* ← **luk-ń-ic-a*+ **otъ* 'od'+ **nos-ъ* 'nos'

škulja ≤ **skul'-a* 'luknja'

škulja od nosa < **skul'-a otъ nos-a* ← **skul'-a* 'luknja'+ **otъ* 'od'+

**nos-ъ* 'nos'

buža od nosa < **(buž)-a otъ nos-a* ← it. **bugio* 'luknja'+ **otъ* 'od'+ **nos-ъ* 'nos'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana odgovora *jama* v T082 ter *škulja* v T153.

Kot enkratna besedna zveza z *luknja* je kartiran odgovor *luknja pod nosom* v T097, z *luknjica* pa odgovor *luknjica od nosa* v T403.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksema *nosova luknja* v T401 in *luknjica* v T404 ter opis *notri v nosu* v T370.

Kot nerelevanten je kartiran leksem *nozdrv* v T388.

4. Uporabljena dodatna literatura

Koletnik 2001; Toporov 1961

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: 267; ALI: 159; ASLEF: 348; HJA: 40

Komentar in karta: 1/20

SLA V067 'brki'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'dlake pod nosom', knj. *brki* (\bar{r}), so najpogostejši leksemi s korenem *brk-*, in sicer so v gradivu zapisani s končnico *-i* (kot množinski samostalnik moškega spola – *brki*) ali *-e* (*brke* – pri čemer iz zapisov ni vedno jasno, ali gre za imenovalnik množine samostalnikov ženskega spola ali za zapis množinskega samostalnika moškega spola v tožilniku), le enkrat je leksem zapisan kot *brk*. Redkeje je zapisana besedotvorna različica *brklj-* (z enakimi možnostmi glede interpretacije končnice), medtem ko je glasoslovna različica *mrke* zapisana le dvakrat. Pogost je tudi množinski samostalnik s korenem *muštac-/mustač-* in končnico *-i* ali *-e* (redko je zapisan s končnico *-a* ali *-o*, a tu ni jasno, ali gre za samostalnik ženskega spola ednine v tožilniku ali srednjega spola ednine v imenovalniku). Redkejši in bolj razpršeni so leksemi *šmutac-/smutač-* (po metatezi *muš-/mus-* v *šmu-/smu-*), *muštaf-*, *muštafke* in *muškete*. V severovzhodnih narečjih se uporabljajo leksemi *ruse*, *bajusi* oz. *baruse*, *šnavce*, *rese* in *vose*.

V nekaterih točkah so leksemi pomensko zamejeni, npr. v T246 in T247 imajo *muštafe* pripisan pomen 'veliki, dolgi brki' ob neoznačenem poimenovanju *brke*, v T108 in T250 ima leksem *moštafe* oznako starinsko (ob neoznačenem leksemu *brke*), v T279 pa oznako slabšalno; leksem *muštafke* ima v T242 pojasnilo, da gre za kratke brke. Podobno je kot starinski označen leksem *ruse* ob novejšem *brki* v T332, medtem ko za T386 piše, da se leksem *ruse* ob nevtralnem *mustače* uporablja »za hec«.

2. Morfološka analiza

Brk- < **b̥rk-* 'dlaka, pero, konica' (*B-* > *m-* v T244 in T245; Ramovš 1924: 188–189)

brklj- < **b̥rk-ɸl̥-ɸ*

mUŠtaC- < *(*mUŠtaC*)- prevzeto preko balkanskih jezikov iz srgr. *moustákion* 'brki' (*U* → *o*, *a*; \mathcal{S} → *s* v T061–T062, T080, T126, T215–T217, T222, T254–T255, T307–T308, T345–T349, T351, T368, T370–T378, T380–T382, T386, T391–T396, T401, T407, T409; *C* → \check{c} v T075, T078, T080, T215–T217, T222, T254–T255, T307–T308, T312, T345–T351, T368, T370–T378, T380–T382, T386, T390–T396, T401, T407, T409, T413, *C* → *t'él/cj* v T056–T057, T061–T063, T074, T079, T081, T121–T122, T125–T126, T158, T313, *C* → *k* v T064, T069, T076)

mUŠtaF- < *(*mUŠtaF*)-, prevzeto preko balkanskih jezikov iz srgr.

moustákion 'brki' (*U* → *o*, *a*, \varnothing ; \mathcal{S} → *s*; *F* → *x* v T247; Ramovš 1924: 239–240)

mustafke < *(*mustaf*)-*ɔk-ɛ* mn., prevzeto preko balkanskih jezikov iz srgr. *moustákion* 'brki'

ŠmUtaC- < *(*ŠmUtaC*)- z metatezo iz *(*mUŠtaC*)- ← srgr. *moustákion* 'brki' (*U* → *o*, *a*; *Š* → *s*)

muškete < *(*mušket*)-*ɛ* mn. ← furl. *moschete*, *moschetis* 'brki' ← srgr. *moustákion* 'brki'

vose < **vɔs-ɛ* ← **vɔs-ɔ* 'brada, dlaka, kocina'

muzgalo < **muzg-a-dl-o* ← nejasno, morda **muzg-a-ti* 'jesti brez zob' (Pleteršnik 1894: 621) ali 'mečkati, žvečiti' (ESSJ 2: 209)

obrvi < **obrɔv-i* ← **obrɔv-ɔ* 'obrvi', tož. ed. od **o-bry* **o-brɔve* 'obrvi'

rese < **rɛs-ɛ* ← **rɛs-a* 'ščetina, resa (pri klasu)'

port < *(*bart*)-*ɔ* ← nem. *Bart* 'brada' z bav. nem. prehodoma **b* > *p* in **a* > *o*

šnavce < *(*šnavc*)-*ɛ* ← nem. *Schnauze* 'brki'

bajusi < *(*bajus*)-*i* ← madž. *bajusz* 'brk, brki'

barus- < **barus-ɛ/-i* mn., nejasno, verjetno ekspresivna beseda

ruse < **rus-ɛ* mn., nejasno, verjetno v zvezi z *barus-*

3. Posebnosti kartiranja

S posebnim simbolom je kartiran metatonirani koren *šmutac-* (prim. z *muštac-*) v T093, T095, T163, T169, T218, T220, T317 in T318. Z izofono je označen razvoj *Br-* > *mr-* v T244 in T245.

Kot enkratnici sta kartirana leksema *muzgalo* v T058 in *port* v T325.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *mustafke* v T242, *obrvi* v T316 ter *mustač-* v T317 in T408 s pomenom 'veliki brki').

4. Uporabljena dodatna literatura

Logar 1956

5. Primerjaj

SLA: V065 'obrvi' (1/16); OLA: 1381, 1382 (ed.); ALE: 151; SDLA-SI: /; ALI: 160; ASLEF: 1242; HJA: 138

Komentar in karta: 1/21 SLA V012 'lice'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'del obraza ob strani nosu in ust', knj. *lice* (*ī*), je najpogostejše poimenovanje *lic-*. To ima v slovenskem jeziku tudi pomen 'sprednja stran glave, obraz'. Ker gre med pomenoma za razmerje podpomenskost : nadpomenskost in iz gradiva ni razvidno, na kateri pomen se leksem nanaša, smo kartirali vse lekseme, ki se nanašajo tako na pomen 'lice' kot na pomen 'obraz'. Drugi leksemi, ki se uporabljajo redko in le v obrobni slovenskih narečjih, so *mulc-*, *lanit-*, *skranja*, *blanja*, *ličnica*, *obraz*, *fris* in *ksiht*.

2. Morfološka analiza

lic- < **lic-e* 'lice'

ličnica < **lič-ŷn-ic-a*

lička < **lič-ŷk-a*

oblīce, nejasno, morda križanje med **lic-e* in **ob(v)lic-a* 'oblica'

lanit- < **olnit-a* 'upognjen telesni del'

skranja < **skorn-a* ← **skorni*, rod. *skorn-ę* 'sence'

mulc- < *(*mul*)-*ŷc-* ← srvnem. *mule* 'usta, gobec'

gobec < **gob-ŷc-ŷ* ← **gob-a* 'gobec, usta'

šobec < **šob-ŷc-ŷ* ← **šob-a* 'ustnica'

obraz < **obraz-ŷ* 'obraz'

jabke < **ablŷk-ę* ← **ablŷk-o* 'jabolko'

larfa < *(*larv*)-*a* ← nem. *Larve* 'maska, krinka'

fris < *(*fris*)-*ŷ* ← avstr. bav. nem. *Gefrieß* 'obraz' v kor. nar. izreki (*g*)*frieß*

ksiht < *(*ksixt*)-*ŷ* ← nem. *Gesicht* 'obraz'

vista < *(*vist*)-*a* ← furl. *viste*, it. *vista* 'vid, pogled, videz'

blanja, nejasno, morda *(*blań*)-*a* 'deska, gred'

bolnje ali **bunje**, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice, in sicer kot dvojnice, so kartirani leksemi *vista* v T059, *bolnje/bunje* v T067, *gobec* v T078, *šobec* v T149 in *jabke* v T330.

Kot enkratnici z *-lic-* sta kartirana leksema *lička* v T030 in *oblīce* v T087.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *ksiht* v T049, *fris* v T055, *obraz* in ekspresivna enkratnica *larfa* v T374.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1335; 3326; ALE: 155; SDLA-SI: /; ALI: 128; ASLEF: 1237;
HJA: 24 'lice' (sln. 'obraz')

Komentar in karta: 1/22

SLA V013 'ustnica'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'vsak od dveh mesnatih robov ustne odprtine', knj. *ústnica* (*û*), so najpogostejši leksemi *ustnica* (v T167 z oznako knjižno), *žnablja* (v T279 je označen kot vulgarno, v T383 pa kot starejše, slabšalno), *šoba* ter *čoba* (v T399 z oznako slabšalno). Drugi leksemi so zemljepisno ozko omejeni, npr. *lampa* (v T388 in T392 množinska oblika *lampe* pomeni 'usta'). V narečjih, ki so v stiku s sosednjimi jeziki, so pogosta tudi prevzeta poimenovanja, npr. *mužon*, *labra*.

Ponekod so odgovori zapisani samo v množini (saj so ustnice parni organ), in sicer kot *ustnice*, *žnablje* ali *žnablji*, *čobe*, *šobe*, *šobice*, *lampe*, *muzgala*, *trobci*, čeprav vprašalnica za SLA sprašuje po edninski obliki leksema (*ustnica*).

2. Morfološka analiza

ust- < **ust-a* 'usta'

ustne < **ust-ɸn-ɛ*

ustnic- < **ust-ɸn-ic-a*

žnablj- < *(*žnab(ə)l̥*)-ɸ/*(*žnabl̥*)-a ← srvnem. *snabel* 'kljun'

žnabljica < *(*žnabl̥*)-ic-a

šOb- < **šob-a* 'štrleča ustnica' (*O* → *u* v T063, T169, T269 in T281)

šobec < **šob-ɸc-ɸ*

šobic- < **šob-ic-a*

čOb- < morda **čɸnob-a* 'štrleča ustnica' (*O* → *u* v T308, T349, T351, T370–T374, T376–T378, T380–T382)

trob- < **trɸb-ɸc-ɸ* ← **trɸb-a* 'troba' ← stvnem. *trumba* 'troba'

gobec < **gɸb-ɸc-ɸ* ← **gɸb-a* 'goba'

gobica < **gɸb-ic-a*

muzgal- < **muzg-a-dl-o* ← **muzg-a-ti* (> sln. *muzgati* 'lupiti lubje, luščiti, sesati, jesti brez zob')

mužon < *(*mužon*)-ɸ ← ben. it. *muşon* 'šoba'

mulica < *(*mul*)-ic-a ← *(*mul*)-a 'usta, gobec' ← kor. nem. *mule* 'našobljena usta', srvnem. *mūle* 'usta, gobec'

labra < *(*labr*)-a ← it. *labbra* mn. 'ustnice'

labrin < *(*labri*)-n-ɸ, verjetno križanje med furl. *lavri* 'ustnica' in it. *labbra* mn. 'ustnice'

lavrin < *(*lavri*)-n-ɸ ← furl. *lavri* 'ustnica'

lamp-, nejasno

paper, nejasno, morda v zvezi z nem *päppeln* 'pitati' ali *papperlapapp!* 'čvek'

štrule, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *mulica* v T010, *štrule* v T042 in *lavrin* v T061.

Kot enkratnica z *ust-* je kartiran leksem *ustne* v T093.

Kot enkratnica z *žnablj-* je kartiran leksem *žnabljica* v T005.

Kot enkratnici z *gob-* sta kartirana leksema *gobec* v T071 in *gobica* v T072.

Kot enkratnica z *labr-* je kartiran leksem *labrin* v T062.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *ustnic-* v T090, T109, T169 in T191, *žnablj-* v T129 in *lamp-* v T396.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V014 'usta' (1/23); OLA: 1388; ALE: 157; SDLA-SI: /; ALI: 162, 163;

ASLEF: 1244, 1245; HJA: 89

Komentar in karta: 1/23

SLA V014 'usta'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'odprtina na spodnjem delu obraza za sprejemanje hrane in za govorjenje', knj. *ústa* (*ú*), v večini narečij prevladuje leksem *usta* oz. *uste* (na karti kot *ust-*). Nekateri leksemi so zapisani le enkrat, npr. *grlo*, (*h*)*amej*, *trobec* (z oznako slabšalno), drugi so zemljepisno ozko omejeni, npr. v vzhodnih narečjih *lampe* in *čobe* (v T392 in T393 z oznako slabšalno, v T394 pa nezaznamovano). Leksemi *ust-*, *čob-*, *lamp-* in *žnablj-* so zapisani z različnimi imenovalniškimi končnicami glede na spol in število. Poleg izvornoslovenskih leksemov so zlasti v narečjih, ki so v stiku s sosednjimi jeziki, možna tudi prevzeta poimenovanja (npr. *boča*).

2. Morfološka analiza

ust- < **ust-a* 'usta'

grlo < **gvr-dl-o* ← **žer-ti* 'žreti, požirati'

gobec < **gob-ɔc-ɔ* ← **gob-a* 'goba'

šoba < **šob-a* 'štrleča ustnica'

šobice < **šob-ic-ɛ*

čob- < morda **čɔnob-a* 'štrleča ustnica'

boča < *(*boč*)-*a* ← furl. *bocje* 'usta'

žnablj- < *(*žnab(ə)l*)-*ɔ* ← srvnem. *snabel* 'kljun'

trobec < **trɔb-ɔc-ɔ* ← **trɔb-a* 'troba' ← stvnem. *trumba* 'troba'

lamp- < *(*lamp*)-*a*, nejasno

(*h*)**amej**, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Gradivo je zanimivo predvsem z glasoslovnega stališča, npr. razvoj *ū* > *ü*, proteza *v-* in *h-* ali sekundarni *-j-* pred dentali, možna bi bila tudi karta s prikazom feminizacije nevtar v množini (npr. *usta* ali *uste*).

Kot enkratnici s *šob-* sta kartirana leksema *šoba* v T160 in *šobice* v T412.

Kot enkratnice so kartirani leksemi (*h*)*amej* v T033, *trobec* v T156 in *grlo* v T058 (za pomen 'grlo' je v tej točki zapisan leksem *goltan*).

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *lampe* v T392.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V013 'ustnica' (1/22), V020 'grlo' (1/23); OLA: 1384, 1385; ALE: 156;
SDLA-SI: /; ALI: 161; ASLEF: 1243; HJA: 83

Komentar: 1/23a
SLA V015 'jezik'

Gl. komentar 145

Komentar: 1/23b
SLA V016 'zob'

Gl. komentar 146

Komentar in karta: 1/24

SLA V017 'nebo'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'pregrada med ustno in nosno votlino iz mehkega tkiva in kosti', knj. *nebo* (ô), prevladuje leksem *nebo* z izpeljankami *nebesa*, *nebes*, *nebce*, *nebec* in *nebesce*. Drugi leksemi so še *dlesna* (z razvojem *dl* v *gl* v T392), *čeljjust*, *temence* in *palato* z besedno zvezo *palat od ust*. Poredki poimenovanji sta še predložni zvezi *ta pod temencem* in *ta pod nebom*.

2. Morfološka analiza

nebo < **neb-o*, rod. *neb-es-e* 'nebo'

nebce < **neb-ьc-e*

nebec < **neb-ьc-ь*

nebesa < **neb-es-a*

nebes < **neb-es-ь*

nebesce < **neb-es-ьc-e*

temence < **těmen-ьc-e* ← **těmę* 'teme, vrh, najvišji del'

dlesna ≤ **dęsn-a* 'dlesen'

čeljjust < **čel-ust-ь* 'čeljjust'

(il) **palato** < **((il) palato)-θ* ← it. *(il) palato* 'nebo'

nazbica, nejasno, morda **na-zqb-ic-a* ← **zqbъ* 'zob'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *nazbica* v T338 in *čeljjust* v T368 ter *temence* v T294 (ob predložni zvezi *ta pod temencem* v T058 in T059).

Kot enkratnici z *neb-* sta kartirana odgovora *nebesce* v T008 in *nebec* v T339.

Kot enkratna predložna zveza z *nebo* je kartiran odgovor *ta pod nebom* v T057.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Smole 2006; Toporov 1961

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1392; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 168; ASLEF: 1250; HJA: /

Komentar in karta: 1/25

SLA V018 'brada'

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen 'spodnji del obraza', knj. *bráda* (*á*), je najpogostejši in zemljepisno daleč najbolj razširjen leksem *brada* – redko se odgovor pojavlja v neimenovalniški sklonski obliki (v T405 v tožilniku ednine). Druga poimenovanja so enkratnice.

2. Morfološka analiza

brada < **bord-a* 'brada' (v T061 se pojavlja *brda*, kar je v narečnem razvoju posplošena reducirana oblika s končniškim naglasom (npr. tož. ed. **bradó* > **brdó* → im. ed. *brda*)

bradinič < **bord(-in)-it-b*

krajec < **kraj-ɔc-b* ← **kraj-b* 'konec, rob'

čeljjust < **čeljust-b* 'čeljjust'

kin < **(kin)-ɔ* ← nem. *Kinn* 'brada (kot del obraza)'

bek < **(bek)-ɔ* ← furl. *bec* 'kljun, usta'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *krajec* v T070, *čeljjust* v T160, *kin* v T010 in *bek* v T060, pri čemer pri poimenovanju *čeljjust* ni mogoče izključiti, da gre za napačen odgovor, medtem ko je *bek* poimenovanje za 'dlake na obrazu'. Kot enkratnica z *brad-* je kartiran leksem *bradinič* v T069.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1383; ALE: 150; SDLA-SI: /; ALI: 173, 174; ASLEF: 1256, 1257; HJA: /

Komentar in karta: 1/26

SLA V019 'vrat'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Na karti naj bi bili predstavljeni leksemi za pomen 'del telesa, ki povezuje glavo s trupom', knj. *vrát* (*â*), vendar v gradivu ni mogoče zanesljivo ločevati med besedami s tem pomenom in morebitnimi podpomenkami 'zadnji, zgornji del vratu', knj. *tilnik*, oz. 'sprednji, spodnji del vratu', knj. *goltanec*, *grlo*. Da v nekaterih narečjih obstajata samo leksema za sprednji oz. zadnji del vratu, ni pa skupnega poimenovanja (ali pa se za to uporablja eno izmed delnih poimenovanj), bi lahko sklepali po gradivu za Pernice (T049): *krof* 'sprednji del vratu', *šijnik* 'zadnji del vratu'.

Leksemu *vrat*, ki nastopa v celotnem osrednjeslovenskem prostoru, se na severozahodnem in severovzhodnem obrobju pridružujejo arealno strnjena poimenovanja *šija* ter izpeljanki (besedotvorni različici) *šijnik* in *šijnjak*. Širši areal ima še leksem *kragen* (ziljsko in obsoško narečje), posamično pa se pojavljata leksema *grlo* in *krof*.

2. Morfološka analiza

vrat < **vort-ъ* 'vrat'

šija < **šij-a* 'vez (med glavo in trupom)'

šijnik < **šiJ-ъn-ik-ъ* (*J* → *∅*)

šijnjak < **šiJ-ъn-j-a//k-ъ* (*J* → *∅*; // → *n* v T364–T365, T367–T370, T373, T378 (prim. Ramovš 1924: 40, 101))

grlo < **gъr-dl-o* 'grlo, požiralnik' ← **žer-ti* 'žreti, požirati'

grlec < **gъr-dl-ъc-ъ*

golt < **glъt-ъ* 'požiralnik, grlo' ← **glъt-a-ti* 'goltati'

kragen < **(kragn)-ъ* ← nem. *Kragen* 'vrat, ovratnik'

krogen < **(krogn)-ъ* ← bav. avstr. nem. *krōgn* 'vrat, ovratnik'

krof < **(krof)-ъ* ← srvnem. *kropf* 'golša'

kopa < **(kop)-a* ← it. *coppa* 'tilnik', trž. it. *copa*, furl. *cope* 'tilnik, zatilje'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *golt* v T386, *krogen* v T037 in *kopa* v T084.

Kot enkratnica z *grl-* je kartiran leksem *grlec* v T071.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *vrat* (nadnarečno) v T049.

4. Uporabljena dodatna literatura

Bajec 1950; Thesaurus 6

5. Primerjaj

SLA: V020 'grlo' (1/27), V021 (1/28) 'tilnik'; OLA: 1443, 1444; ALE: 162;
ASLEF: 1258; SDLA-SI: /; ALI: 175; HJA: /

Komentar in karta: 1/27

SLA V020 'grlo'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'zgornji, razširjeni del sapnika, v katerem sta glasilki' oz. 'sprednji, srednji del vratu', knj. *grlo* (*r*), je najpogostejši in po vsem slovenskem jezikovnem prostoru razširjen leksem *grlo* (z enkratno izpeljanko *grlanec*) – zaradi narečnih glasovnih in oblikoslovnih sprememb (različni odrazi zlogotvornega **r* in *l* ter *g*, različno naglasno mesto, različna stopnja oslabitve nenaglašanih samoglasnikov, maskulinizacija ali feminizacija nevtar) se uporabljajo mnoge različice tega leksema. Leksem *grla* s prehodom -*o* > -*a* je lahko srednjega, moškega ali ženskega spola (gl. Smole 2006), kar na karti ni posebej označeno.

Zemljepisno bolj omejen je leksem *golt* (z oznako starinsko v T412), ki v strokovnem knjižnem jeziku sicer označuje 'prehod iz ustne votline v žrelo'. Redko sta zapisani njegovi izpeljanki *goltan* in *goltanec*, še redkeje pa tvorjenke s korenem -*žer*-/*žir*- (*požeruh*, *požerak*, *požiralo*, *požiralnik*, ki v knjižnem jeziku pomeni 'organ, ki vodi od žrela do želodca'). Posamično in razpršeno so zapisani še leksemi *grtanec*, *grkljan*, *gržonec*, *golžunec*, *hreščavec* (ki ima v T154 dodano pojasnilo, da tako poimenujejo zlasti grlo pri živalih, npr. pri prašiču), *vrat*, *krof*, *gurgelj/gurkelj*, *kragen* in *farkaš*.

2. Morfološka analiza

grl- ≤ **gʷr-dl-o* 'grlo, požiralnik' ← **žer-ti* 'žreti, požirati'

grlanec ≤ **gʷr-dl-an-ɔc-ɔ*

požeruh < **po-žer-ux-ɔ* ← **po-žer-ti* 'požreti'

požerak < **po-žer-ak-ɔ* ← **po-žer-ti* 'požreti'

požiralo < **po-žir-a-dl-o* ← **po-žir-a-ti* 'požirati'

požiralnik < **po-žir-a-l-ɔn-ik-ɔ*

golt < **gʷlt-ɔ* ← **glɔt-a-ti* 'goltati'

goltan < **gʷlt-an-ɔ*

goltanec < **gʷlt-an-ɔc-ɔ*

grtanec < **gʷrt-an-ɔc-ɔ* ← **gʷrt-an-ɔ* 'grlo'

grkljan, nejasno, morda v zvezi z **gʷrt-an-ɔ* 'grlo' ali **gʷrk-a-ti* 'hrkati, gruliti'

gržonec, nejasno (ESSJ 1: 184–185)

golžunec, nejasno, morda v zvezi z **gʷlg-ɔ* (ESSJ 1: 159, 160)

hreščavec < **xręšč-a-v-ɔc-ɔ*/**xręšč-a-l-ɔc-ɔ* ← **xręšč-a-ti* 'hreščati'

vrat < **vort-ɔ* 'vrat'

krof < **(krof)-ɔ* ← srvnem. *kropf* 'golša'

kragen < **(kragn)-ɔ* ← nem. *Kragen* 'vrat, ovratnik'

gurgelj < *(*gurgəl*)-b/*(*gurgel*)-b ← nem. *Gurgel* 'goltanec, grlo'

gurkelj, nejasno, morda iz *(*gurkəl*)-b/*(*gurkel*)-b ← srvnem. *gurkel* 'goltanec, grlo'

farkaš < *(*farkaš*)-b, nejasno, morda z izpustom drugega dela madž. *farkastorok* 'volčje žrelo (*farkas* 'volk', *torok* 'grlo')

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *kragen* v T014, *farkaš* v T381, *gržonec* v T127 in *golžunec* v T117.

Kot enkratnica z *grl*- je kartiran leksem *grlanec* v T294.

Kot enkratnica z *-žir*- je kartiran leksem *požiralo* v T206.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *grlo* v T408.

4. Uporabljena dodatna literatura

Smole 2006

5. Primerjaj

SLA: V019 'vrat'(1/26); OLA: 1445; ALE: /; SDLA-SI: 268; ALI: 170;

ASLEF: 1252; HJA: /

Komentar in karta: 1/28

SLA V021 'tilnik'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Na karti naj bi bili predstavljeni leksemi s pomenom 'zadnji del vratu', knj. *tilnik* (*ī*). Ker v slovenskem jeziku obstajata vsaj še poimenovanji za 'zadnji del glave med tilnikom in temenom', knjižno *zatilnik*, in 'zadnji del glave in vratu', knjižno *zatilje*, ki nista predmet vprašalnice za SLA, je povsem mogoče, da je zabrisanost arealov, razpršenost nekaterih poimenovanj in njihova besedotvorna raznolikost tudi posledica sopostavljanja pomensko ne povsem ujemajočih se leksemov. Na celotnem območju se pojavljajo leksemi s korenem **tyl-*, leksem *tilnik* je – tudi pod vplivom knjižnega jezika – splošno razširjen, medtem ko so druge tvorjenke omejene na manjše areale: *zatilek* nastopa v notranjskem narečju ter govorih dolenjske in štajerske narečne skupine, *zatilnik* je zemljepisno razpršeno poimenovanje z jedrom v panonski narečni skupini (skupaj z besedotvorno različico *zatilnjak*), *zatilec* je bolj ali manj omejen na ziljsko in rožansko narečje, *tilek* na kraško, *potilec* na briško, *tilec* na narečja rovtarske skupine, *tulec* na rezijansko narečje (morebitnega širšega areala zaradi enakih razvojov *i* in *u* pred *u* na podlagi gradiva za SLA ni mogoče dokazati, prim. Furlan 2005). Leksemi s korenem **šij-* so omejeni na zahodna ter severo- in jugovzhodna narečja. Na manjših arealih nastopajo še leksemi *šišek* (belokranjski narečji), *šišenjak* (kozjansko-bizeljsko narečje) in *šivnik* (južnopohorsko narečje). Leksem *vrat* se pojavlja razpršeno na območju, na katerem je sicer razširjen kot poimenovanje za 'vrat'. Leksem *kita* ima nekaj pojavitev v obsoškem in kraškem narečju. Prevzeti leksem *kragen* nastopa v zahodnih koroških in obsoškem narečju, leksem *kopa* pa v terskem in briškem. Leksem *znak*, nastal po konverziji iz prislova v treh ziljskih točkah, je po mnenju zapisovalca Ivana Grafenauerja novejšega nastanka (prim. zapis za T001 iz leta 1958). Oznako starejše imajo leksemi *zatilnik* v T275 ter *šijnjak* v T378 in T326, kot novejši je označen leksem *tilnik* v T242, T275 in T378. Na redko rabo je opozorjeno v T244 in T310.

2. Morfološka analiza

tilec < **tyl-bc-b* < **tyl-ᵇ* 'debelejša stran (vratu)'

potilec < **po-tyl-bc-b*

zatilec < **za-tyl-bc-b*/***za-tul-bc-b* ← **tul-ᵇ* 'tulec, tok' (Furlan 2005)

tilek < **tyl-ᵇk-ᵇ*

zatilek < **za-tyl-ᵇk-ᵇ*

tilka < **tyl-ᵇk-a*

zatilka < **za-tyl-ᵇk-a*

- tilček** < **tyl-bč-bk-ṽ*
tilen < **tyl-bn-ṽ*
zatilen < **za-tyL-bn-ṽ* ($L \rightarrow \emptyset$ v T045)
zatilnec < **za-tyl-bn-bc-b*/**za-tul-bn-bc-b*
tilnik < **tyL-bn-ik-ṽ* ($L \rightarrow \emptyset$ v T225)
zatilnik < **za-tyL-bn-ik-ṽ*/**za-tul-bn-ik-ṽ* ($L \rightarrow \emptyset$ v T044, T322, T354, T370, T372–T374, T377, T387–T394, T396, T398–T400, T404; $\underline{un} > n$ (Ramovš 1924: 40))
tilnjak < **tyl-bn-jak-ṽ*
zatilnjak < **za-tyL-bn-ak-ṽ* ($L \rightarrow \emptyset$ v T302, T375, T382, T403; $L \rightarrow r$ v T368–T369)
tulec < **tUl-bc-b* ← **tul-ṽ* ($U \rightarrow o$ v T246) (Furlan 2005: 116–117)
šija < **šij-a* 'vez (med glavo in trupom)'
šijnik < **šiJ-bn-ik-ṽ* ($J \rightarrow \emptyset$)
šijnjak < **šiJ-bn-a//k-ṽ* ($J \rightarrow \emptyset$; $// \rightarrow n$ v T350–T351, T370, T378) (Ramovš 1924: 40, 101)
zašijek < **za-šij-bk-ṽ*
šišek < **ši-š-bk-ṽ* ← **ši-x-ṽ* 'vezanje, šivanje'
šišenjak < **ši-š-bn-a//k-ṽ* ($// \rightarrow n$ v T351) (Ramovš 1924: 40, 101)
šivnik < **ši-v-bn-ik-ṽ* ← **ši-v-ṽ* 'šiv'
vrat < **vort-ṽ* 'vrat'
zavrat < **za-vort-ṽ*
vratna kljuka < **vort-bn-a-j-a kluk-a* ← **vort-ṽ* + **kluk-a* 'kavelj, kljuka'
znak < **Vbz-nak-ṽ* 'obrnjen s hrbtno navzdol in z očmi navzgor' ($V \rightarrow \emptyset$ v T001, T003–T004)
kita < **kyt-a* 'kita'
pleča < **pleč-a* ← **pleč-e* 'pleče'
kopa < **(kop)-a* ← it. *coppa* 'tilnik', trž. it. *copa*, furl. *cope* 'tilnik, zatilje'
kost od kope < **kost-b otb (kop)-e* ← **kost-b* 'kost' + **otb* 'od' + **(kop)-a*
kragen < **(kragn)-ṽ* ← nem. *Kragen* 'vrat, tilnik'
knik < **(knik)-ṽ* ← avstr. bav. nem. *knik*, knj. nem. *Genick* 'tilnik'
kragelj < **(kragəl)-ṽ*/**(kragel)-ṽ* ← avstr. bav. nem. *kragel* 'vrat, tilnik'
komat < **(komat)-ṽ* ← srvnem. *komat* 'komat'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *knik* v T013, *kragelj* v T074 in *pleča* v T117 ter besedna zveza *vratna kljuka* v T030.

Kot enkratnice s *til-* so kartirani leksemi *zatilnec* v T003, *zatilen* v T045, *tilka* v T102, *tilček* v T159, *tilen* v T187, *zatilka* v T242 in *tilnjak* v T331.

Kot enkratnica s *šij-* je kartiran leksem *zašijek* v T291.

Kot enkratnica z *vrat-* je kartiran leksem *zavrat* v T411.

Kot opisni poimenovanji sta kartirana odgovora *kost od kope* v T060 in *vrat od zad* v T124.

Kot opisi so kartirani odgovori (*tam*) za *vratom/(vratu)* v T029, T100, T157, T163, T164, T168, T187, T216, T221 in T281, za *šijo* v T065, (*to*) za *kragnom* v T015, T020 in T067, **ču v kopi* v T060 ter v *kragne* v T010.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *tilnik* v T076, T097, T109, T148 in T316, *zatilnjak* v T370 in T381, *vrat* v T148, T169 in T187, *komat* v T198, *šjnik* v T233, *šjnjak* v T302 in opis za *vratom* v T187.

Kot nerelevanten odgovor je kartirano poimenovanje *šjnik* 'živalski del telesa' v T247 in T248.

4. Uporabljena dodatna literatura

Furlan 2005

5. Primerjaj karte

SLA V019 'vrat' (1/26), V002 'teme' (1/8); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 176; ASLEF: 1261; HJA: 132

Komentar in karta: 1/29

SLA V023 'rama'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'stranski zgornji del človeškega trupa nad prsnim košem, kjer se začne roka', knj. *rāma* (*á*), se v pretežnem delu slovenskega jezikovnega prostora uporablja leksem *rama*. Oblika *rame* (v s. sp.) je zapisana v T005, T009, T026, T028, T060–T081, T095, T097, T161–T162, T164–T169, T180, T195–T196, T198, T200, T291–T292, T323, T341, T352, T407, T412–T413, oblika *ramo* (v s. sp.) v T082–T089, T091–T094, T096, T097, T099, T101–T103, T163, oblika *ramen* (v s. sp.), nastala po odvisnih sklonih, pa v T105 in T401. Zemljepisno razpršeno je zapisan še leksem *pleče*.

2. Morfološka analiza

rame < **ormę*, rod. **ormen-e* 'rama'

rama < **orm-a*

ramo ≤ **ormę* z analogičnim *-o* namesto **-ə* < **-ę* (Logar 1996: 267;

Šekli 2009: 339)

ramen < **ormen-ъ*

pleče < **plet-e/-ę* 'pleče'

kolčt- (*kučēt*) < **kъlč-ьt-ъ* ← **kъlk-ъ* 'kolk' (vedno s prehodom *ol > u*)

šija < **šij-a* 'vrat'

špala < **(špal)-a* ← it. *spalla* 'rama'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-podstavna.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *špala* v T137, *kolčt-* v T405 in *šija* v T412.

4. Uporabljena dodatna literatura

Logar 1996; Šekli 2009

5. Primerjaj

SLA: V019 'vrat' (1/26), V021 'tilnik' (1/28); OLA: 1446; ALE: 163; SDLA-SI: /; ALI: 1265; ASLEF: 1265; HJA: 177, 179

Komentar in karta: 1/30 SLA V024 'pazduha'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'vbočeno mesto pod ramenskim sklepom oz. del telesa pod roko, pod ramo', knj. *pázduha* (*â*), so zapisani odgovori z različnimi oblikovnimi različicami (različnih spolov, sklonov in števil): poleg predpinskih samostalnikov s predpono *pod-* so pogoste tudi zveze samostalnika *pazduh-* s predlogom *pod*. Čeprav vprašalnica za SLA sprašuje po edninski obliki leksema (*pazduha*), so zlasti v vzhodnih narečjih leksemi zapisani v množini (npr. *pazduhe*, *podpazduhe*, *pod pazduhami*), saj so pazduhe parni organ.

Tudi pri predložnih orodniških zvezah obstajajo različice: oblike so lahko edninske, in sicer ženskega (*pod pazduho*) ali moškega oz. srednjega spola (*pod pazduhom*); prav take oblike so možne pri predpinskih samostalnikih: *podpazduha* (im. ed. ž), *podpazduh* (im. ed. m). Ker je gradivo na mnogih mestih nejasno, so kartirane le osnovne in predložne oblike, medtem ko velikokrat ni bilo mogoče razločiti med pravo predložno (*pod pazduho*) in leksikalizirano predponsko obliko (*podpazduho* oz. *podpazduha*); zlasti problematične so točke z izglasnim akanjem (npr. v cerkljanskem narečju), kjer je težko razločiti, ali gre za samostalnik ženskega spola v or. ed. (*pod pazduho*) ali v im. ed. (*podpazduha*).

Nekateri leksemi so zelo pogosti (npr. *pazduha*), drugi so zapisani le enkrat (npr. *pod roko*), tretji so zemljepisno razpršeni (npr. *pod ramo*). Poleg izvornoslovenskih leksemov se v narečjih, ki so v stiku s sosednjimi jeziki, uporabljajo tudi prevzeta poimenovanja (npr. *pod bračem*).

V nekaterih govorih je v or. ed. samostalnikov ženskega spola izpričana posebna končnica: *-oj* v srednještajerskem, kozjansko-bizeljskem in prleškem narečju (T337, T344, T347, T351, T374, T376, T377, T381) ter *-i* v mežiškem (T030, T033, T042, T044), zgornjesavinjskem (T312, T313), srednjesavinjskem (T321), srednještajerskem (T336), kozjansko-bizeljskem (T341), južnopohorskem (T356) in prleškem narečju (T378).

2. Morfološka analiza

paZDuH- < **paz-dux-a*/**paz-dux-ъ* 'pazduha' (ZD-H > *st-k*; D → ∅)

pod-paZDuH- (ZD-H > *st-k*) < **podъ-paz-dux-a*/**podъ-paz-dux-ъ* ali
podъ paz-dux-oj*/podъ paz-dux-omъ* ← **podъ* 'pod' + **paz-dux-*
a/**paz-dux-ъ* 'pazduha'

- pazDj-** < **pazd-ɔj-e*/**pazd-ɔj-a* < **paz-dux-a*/**paz-dux-ɔ* 'pazduha' ($D \rightarrow \emptyset$)
pod-pazDj- < **podɔ-pazd-ɔj-e*/**podɔ pazd-ojɔ*/**podɔ-pazd-ɔj-emɔ* ←
 podɔ* 'pod' + **pazd-ɔj-e*/pazd-ɔj-a* 'pazduha' ($D \rightarrow \emptyset$)
- paznik**, nejasno, morda **paz-ɔn-ik-ɔ* in v zvezi s *pazduha*
podpaznik, nejasno, morda **podɔ-paz-ɔn-ik-ɔ* ← **podɔ* 'pod' + **paz-ɔn-ik-ɔ*
- pavuz-a** < **pauz-a* ≤ **pazu-* < **pazux-*, tj. metateza samoglasnikov po onemitvi *x (ERHSJ 2: 626)
pod pavuzom < **podɔ pavuz-omɔ*
- rame** < **ormɛ*, rod. **ormen-e* 'rama'
pod ram- < **podɔ orm-ojɔ*/**podɔ ormen-omɔ* ← **podɔ* 'pod' +
 ormal*/ormɛ* 'rama'
- pod roko** < **podɔ rɔk-ojɔ* ← **podɔ* 'pod' + **rɔka* 'roka'
- pod bračem** < **podɔ (brač)-emɔ* < **podɔ* 'pod' + furl. *braç* 'laket, roka', it. *braccio* 'laket, roka'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Ker iz zapisov ni vedno jasno, ali gre za predlog ali predpono (*pod pazduho* : *podpazduho* oz. *podpazduha*), so ti odgovori kartirani s simbolom za predponski samostalnik.

Kot enkratnice (kot dvojnice leksema *podpazduh*) so kartirani še leksemi *pod roko* (or. ed. ž) v T090, *paznik* v T082, *podpaznik* v T035, *rame* v T063 in *pavuz-a*, *pod pavuzom* v T291.

Kot tretji leksem v posamezni točki sta kartirana odgovora *pod ram-* v T001 in *pod-pazduh-* v T035.

Kot nerelevanten je kartiran odgovor *pod pasom* (T024); v obirskem narečju ima namreč *pazduha* narečni obliki *pà:sxa* (im. ed. ž) in *pot pà:sxi* (mest. ed. ž) 'pod pazduho' (Karničar 1990: 205).

4. Uporabljena dodatna literatura

Karničar 1990

5. Primerjaj

SLA: V023 'rame' (1/29), V025 'roka' (1/31); OLA: 1447; ALE: 164; SDLA-SI: /; ALI: 181; ASLEF: 1268; HJA: 181

Komentar in karta: 1/31
SLA V025 'roka'*Tjaša Jakop***1. Gradivo**

Za pomen 'okončina človeka, ki se uporablja za prijemanje, delo', knj. *rôka* (*ó*), se v vseh narečjih uporablja leksem *roka* (razlike so le v glasovju). Na zahodu sta zapisana še leksema *brač* v T060 in T063 ter *laket* v T062.

2. Morfološka analiza

roka < **røk-a* 'roka'

laket < **olk-ʋt-b* 'laket, roka'

brač < *(*brač*)-*b* ← furl. *braç* 'laket, roka', it. *braccio* 'laket, roka'

3. Posebnosti kartiranja

Izoglosa označuje govore, v katerih je prišlo do razvoja $r > R$.

Predvidene so glasoslovne karte, ki bodo prikazovale npr. razvoj fonema $k > \lambda$, narečno palatalizacijo $k > č$ v im. mn., možna pa bi bila tudi oblikoslovno-naglasna karta, ki bi prikazovala mesto naglasa (npr. v im. mn.) itd.

Kot enkratnica je verjetno kot nerelevanten odgovor kartiran leksem *laket* v T062.

4. Uporabljena dodatna literatura

Jakop 2006

5. Primerjaj

SLA: V056 'noga' (1/149); OLA: 1450; ALE: 166, 165; SDLA-SI: /; ALI: 182, 186; ASLEF: 1273, 1269; HJA: 183

Komentar in karta: 1/32

SLA V026 'komolec'

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen 'del roke ob sklepu med nadlaktom in podlaktom', knj. *komólec* (\hat{o}), sta najpogostejša in zemljepisno najbolj razširjena leksema *laket* (ki je lahko m. ali ž. spola, kar iz gradiva ni vedno jasno razvidno) in *komolec*. V nekaterih točkah (T019, T040, T092, T094, T146, T148, T150 in T151) je odgovor zapisan v ime- novalniški skloni obliki. Redkeje se pojavljata izpeljanka *laktič* in izposojenka *komodon/komedon*.

2. Morfološka analiza

laket < **olk_{bt}-b* 'laket' (v številnih govorih je v odvisnih sklonih prišlo do prehoda *kt* > *xt* (*lakti*, *laktu*, *lakta* > *laxti*, *laxtu*, *laxta*) in do posplošitve *x* v imenovalnik (Ramovš 1924: 229); v T290 je prišlo do premeta *k-t* ≥ *t-k*, v T355 pa do prehoda *-t* ≥ *-k*)

laktič < **olk_{bt}-it_{-b}*

komolec < **komol_{bc}-b* 'komolec'

smrkava kost < **sm_{rk}-a-v-a(-j-a) kost_{-b}* ← **sm_{rk}-a-v_{-b}* 'smrkav' (← **sm_{rk}-a-ti* 'smrkati') + **kost_{-b}* 'kost'

dlan < **doln_{-b}* 'dlan'

komodon/komedon < **(komodon/komedon)_{-b}* ← furl. *comodon*, *comedon* 'komolec'

elbavm, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *smrkava kost* v T023, *dlan* v T025, pri čemer gre najverjetneje za nerelevanten odgovor, in etimološko nejasni *elbavm* v T049. Kot enkratnica z *lakt-* je kartiran leksem *pod lehtu* v T121.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1545; ALE: 165; SDLA-SI: /; ALI: 184; ASLEF: 1271; HJA: /

Komentar in karta: 1/33 SLA V027 'pest'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'roka s skrčenimi prsti', knj. *pést* (*ê*), je najpogostejši leksem *pest* (v T111 je leksem zapisan z oznako starejše), sledijo mu *peščica*, *pes(t)nica*, *punj*, *punja* in *šaka*.

2. Morfološka analiza

pest < **pęst-b*, rod. **pęst-i*/**pęšč-ę* 'pest' (Furlan 2008)

peščica < **pęšč-ic-a*

pestnica < **pęst-ɸn-ic-a*

prgišče ≤ **prigišče* ≤ **pri-grišč-e* ≤ **pri-gršč-e* < **pri-gvršč-bj-e*/**per-gvršč-bj-e* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče'

šaka < **šak-a* 'velika dlan, pest, prgišče, taca'

betica < **bɸt-ic-a* ← **bɸt-ɸ* 'bet'

bunka < **bunk-a* 'oteklina'

čompa < **čomp-a* 'krompir'

punj < *(*puń*)-*ɸ* ← furl. *pugn*, it. *pugno* 'pest'

punja < *(*puń*)-*a* ← furl. *pugn*, it. *pugno* 'pest'

punjо < *(*puńo*)-*∅* ← it. *pugno* 'pest'

3. Posebnosti kartiranja

Z izofono je označen razvoj *-st-* > *-s-* pri leksemu *pest* v T123–T127. Pri leksemu *pes(t)nica* je sklop *-st-* kot dvojnica ohranjen le v T404.

V T071 se leksem *pest* uporablja samo za označevanje količine, v T106 samo v pomenu 'pest pšenice', v T059 pa se leksema *pest* in *punj-* uporabljata v pomenu 'kar se prime', zato so ti odgovori kartirani kot nerelevantni.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *čompa* v T072, *betica* v T129 in *bunka* v T266.

Kot enkratnica s *punj-* je kartiran leksem *punjo* v T058.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *pest* v T057 in T148 (odgovor je nerelevanten, saj se leksem uporablja le v pomenu 'odprta pest'), *prgišče* v T062, *šaka* v T347 in *peščica* v T370.

Kot nerelevanten je kartiran še odgovor *karje* v T057.

4. Uporabljena dodatna literatura

Furlan 2008; Furlan 2010

5. Primerjaj

SLA: V039 'ščepec' (1/43), V040 'prgišče' (1/44); OLA: 1520, 1521; ALE: 168;
SDLA-SI: 271; ALI: 191, 196 'prgišče'; ASLEF: 1278, 1279, 1283 'prgišče';
HJA: 258 'prgišče'

Komentar in karta: 1/34 SLA V029 'dlan'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'notranja stran roke od zapestja do prstov', knj. *dlán* (*ā*), je najpogostejši leksem *dlan* (v T107 ima oznako malo v rabi, v T378 pa novejše). Drugi leksemi so še *roka* (v T137 je zapisano, da se ta leksem uporablja v pomenih 'roka' in 'dlan', v T015 je leksem zapisan v mestniški obliki *na roce*), *pest*, *peščica*, *šaka* in *prgišča*.

2. Morfološka analiza

dlan < **doln-b* 'dlan'

roka < **rok-a* 'roka'

pest < **pęst-b*, rod. **pęst-i*/**pęšč-ę* 'pest' (Furlan 2008)

peščica < **pęšč-ic-a*

prgišča < **prigišča* ≤ **pri-grišč-a* ≤ **pri-gršč-a* ← **pri-gvršč-bj-el*/**per-gvršč-bj-e* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče'. V T404 in T405 je iz izhodiščnega *prgišča* po nadaljnji glasovni spremembi nastala oblika *prgiška* (Furlan 2011: 27–28).

šaka < **šak-a* 'velika dlan, pest, prgišče, taca'

3. Posebnosti kartiranja

Z izofono je označen narečni razvoj *dl-* > *gl-* v T043, T050, T055, T305, T338–T339, T342, T345–T346 in T404.

Kot enkratnica z *dlan-* je kartiran leksem v *dlani* v T206.

Kot opisno poimenovanje je kartiran leksem *znotra pesti* v T020.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran leksem *roka* v T097 in odgovor, da beseda ni znana, v T102.

4. Uporabljena dodatna literatura

Furlan 2008; Furlan 2010

5. Primerjaj

SLA: V025 'roka'(1/31), V027 'pest'(1/33), V040 'prgišče'(1/44); OLA: 1515; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 193; ASLEF: 1280; HLA: 257

Komentar in karta: 1/35 SLA V028 'prst'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'vsak od petih gibljivih podaljškov dlani ali stopala', knj. *prst* (*ř*), se najpogosteje uporablja leksem *prst*, le nekajkrat je zapisan leksem *palec*.

V T014 ni jasno, ali se leksem *palec* nanaša na pomen 'prst' ali samo 'palec'. V T275 ima leksem *palec* oznako starejše.

2. Morfološka analiza

prst < **pbrst-ʔ* 'prst'

prstec < **pbrst-bc-ʔ*

palec < **pal-bc-ʔ* 'palec, prst'

klinček < **klin-bč-bk-ʔ* ← **klin-ʔ* 'klin, žebelj'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *klinček* v T160.

Kot enkratnica s *prst-* je kartiran leksem *prstec* v T355.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V030 'palec' (1/36); OLA: 1528 'prst na roki', 1522 *palʔcʔ*; ALE: 169; SDLA-SI: /; ALI: 188, 189; ASLEF: 1275, 1276; HJA: 259

Komentar in karta: 1/36 SLA V030 'palec'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'najdebelejši prst na roki ali nogi', knj. *pálec* (*â*), se povsod uporablja leksem *palec*, le v posamičnih primerih sta zapisani besedni zvezi *ta debeli palec* in *ta veliki prst*.

V T014 ni jasno, ali se leksem *palec* nanaša na pomen 'prst' ali 'palec'.

2. Morfonološka analiza

palec < **pal-ɔc-ɔ* 'palec, prst'

palovec < **pal-ov-ɔc-ɔ*

ta debeli palec < *(*t-*) *debel-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tɛ* 'ta' + **debel-ɔ* 'debel' + **pal-ɔc-ɔ* 'palec, prst'

ta prvi palec < **t- pɔrv-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tɛ* 'ta' + **pɔrv-ɔ* 'prvi' + **pal-ɔc-ɔ* 'palec, prst'

tolsti palec < **tolst-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **tolst-ɔ* 'debel, tolst' + **pal-ɔc-ɔ* 'palec, prst'

ta veliki palec < **t- velik-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tɛ* 'ta' + **velik-ɔ* 'velik' + **pal-ɔc-ɔ* 'palec, prst'

ta veliki prst < **t- velik-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tɛ* 'ta' + **velik-ɔ* 'velik' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

ta prvi prst < **t- pɔrv-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tɛ* 'ta' + **pɔrv-ɔ* 'prvi' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

ta debeli prst < **t- debel-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tɛ* 'ta' + **debel-ɔ* 'debel' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

polear < *(*polear'*)-ɔ ← furl. *polear* 'palec'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *polear* v T063.

Kot enkratnica s *palc-* je kartiran leksem *palovec* v T413.

Kot enkratne besedne zveze s *palec* so kartirane besedne zveze *ta veliki palec* ter *tolsti palec* v T049 in *ta prvi palec* v T264.

Kot enkratni besedni zvezi s *prst* sta kartirani besedni zvezi *ta debeli prst* in *ta prvi prst* v T060.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran leksem *palec* v T049 in T060.

Na stiku s hrvaškim govornim območjem, npr. v T285 in T286, je oblika *palac* lahko prevzeta iz hrvaščine, vendar to ni posebej kartirano, saj je glas *a* v priponi *-ac* tudi v nekaterih slovenskih govorih lahko refleks nenaglašene polglasnika (*-əc > -ac*), npr. v T078, T080 in T081 nadiškega narečja.

V T195 so vsi posamezni prsti na roki, torej palec, kazalec, sredinec, prstanec in mezinec, poimenovani s *palec*. Prav tako se v T264 za posamezne prste uporablja samo leksem *palec*, tu še z ustreznim vrstilnim števnikom, torej *ta prvi palec* 'palec', *ta drugi palec* 'kazalec' itd., v T052 pa z levim prilastkom, torej *palec* za 'palec', *ta srednji palec* za 'sredinec' in *ta mali palec* za 'mezinec', za 'kazalec' in 'sredinec' ni odgovora. V T125 se leksem *palec* uporablja le za 'palec', vsi drugi prsti na roki so označeni z leksemom *prst*. Podobno se tudi v T105 uporabljata leksema *palec* za 'palec' in *kazalec* za 'kazalec', vsi drugi prsti so označeni z leksemom *prst*.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V028 'prst' (1/35); OLA: 1529, 1522; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 109; ASLEF: 1199; HLA: /

Komentar in karta: 1/37 SLA V031 'kazalec'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'prst (roke) med palcem in sredincem', knj. *kazálec* (*ā*), v vseh narečjih prevladuje leksem *kazalec* (v T030 je označen kot knjižen, v T004, T012, T061, T154 in T300 je zapisana opomba, da se tam ta leksem (navadno) ne uporablja oz. ga ne poznajo). Drugi najpogostejši leksem je *prst* (v T370 je zapisano, da tako pravijo starejši ljudje) oz. (*ta*) *drugi prst*, v točkah na Hrvaškem pa *kažiprst*. V T256 je dopisano, da včasih poimenujejo prste tudi s števniki.

2. Morfološka analiza

kazalec < **kaz-a-l-ɔc-ɔ* ← **kaz-a-ti* 'kazati'

kazec < **kaz-ɔc-ɔ*

prst < **pɔrst-ɔ* 'prst'

kažiprst < **kaž-i-pɔrst-ɔ* ← **kaz-a-ti* 'kazati' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

prst za kazanje < **pɔrst-ɔ za kaz-a-n-ɔj-e* ← **pɔrst-ɔ* 'prst' + **za* 'za, zadaj' + **kaz-a-ti* 'kazati'

(*ta*) **drugi prst** < *(*t-*) *drug-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' +)

**drug-ɔ* 'drug' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

veliki prst < **velik-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **velik-ɔ* 'velik' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

palec < **pal-ɔc-ɔ* 'prst'

ta drugi palec < **t- drug-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' + **drug-ɔ* 'drug' + **pal-ɔc-ɔ* 'prst'

ta tanki palec < **t- tɔnɔk-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' + **tɔnɔk-ɔ* 'tanek' + **pal-ɔc-ɔ* 'prst'

ta mali palec < **t- mal-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' + **mal-ɔ* 'majhen' + **pal-ɔc-ɔ* 'prst'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *palec* v T195.

Kot enkratnica s *kaz-* je kartiran leksem *kazec* v T404.

Kot enkratne besedne zveze s *palec* so kartirani leksemi *ta tanki palec*, *ta mali palec* v T049 in *ta drugi palec* v T264.

Kot enkratni besedni zvezi s *prst* sta kartirana odgovora *veliki prst* v T022 in *prst za kazanje* v T029.

Kot opisno poimenovanje sta kartirana odgovora *ta, ki (po)kaže* in *ta, ki ukazuje* (T060).

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *kazalec* v T049.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V028 'prst' (1/35), V030 'palec' (1/36); OLA: 1522, 1528, 1530; ALE: 169; SDLA-SI: /; ALI: 110, 188, 189; ASLEF: 1200; HJA: 259

Komentar in karta: 1/38

SLA V032 'sredinec'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'srednji prst na roki', knj. *sredinec* (*i*), so najpogosteje zapisane besede z besedotvorno podstavo *sred-* (s priponama *-njak* in *-nik*) oz. *sredin-* (s pripono *-ec*)
Odgovor *sredinec* je ponekod prevzet iz knjižnega jezika, na kar kažejo oznake zapisovalcev v točkah T025 pismeno, T154 in T243 redko, v T221 nedomače, v T266 knjižno in v T255 »iz šole«. Drugi najpogostejši je leksem *prst*, ki lahko nastopa samostojno ali s pridevniki *srednji*, *sreden*, *sredinski*, posamično tudi *veliki* in *tretji*, in sicer z določnim členom *ta* ali brez njega. Leksem *palec* se lahko pojavi samostojno ali s pridevnikoma *srednji* ali *tretji*. V posameznih točkah zahodnih govorov so zapisani leksemi *srčnjak*, *srčnik* in *medijo*.

2. Morfološka analiza

sredinec < **serd-in-ɔc-ɔ* ← **serd-in-a* < **serd-a* 'sredina'

srednjak < **serd-ɔń-ak-ɔ* ← **serd-ɔń-ɔ* 'srednji'

srednik < **serd-ɔn-ik-ɔ* ← **serd-ɔn-ɔ* 'srednji'

(*ta*) **srednji** < *(*t-*) *serd-ɔń-bj-ɔ* ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta') + **serd-a* 'sredina'

(*ta*) **sreden** < *(*t-*) *serd-ɔn-ɔ* ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta') + **serd-a* 'sredina'

srčnjak < **sɔrd-ɔč-ɔń-ak-ɔ* ← **sɔrd-ɔč-ɔn-ɔ* ← **sɔrd-ɔc-e* 'srce'

srčnik < **sɔrd-ɔč-ɔn-ik-ɔ* ← **sɔrd-ɔč-ɔn-ɔ*

prst < **pɔrst-ɔ* 'prst'

(*ta*) **srednji prst** < *(*t-*) *serd-ɔń-b-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta') + **serd-ɔń-ɔ* 'srednji' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

(*ta*) **sreden prst** < *(*t-*) *serd-ɔn-ɔ pɔrst-ɔ* ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta') + **serd-ɔn-ɔ* 'srednji' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

sredinski prst < **serd-in-ɔsk-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **serd-in-a* 'sredina' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

ta veliki prst < **t-velik-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' + **vel-ik-ɔ* + **pɔrst-ɔ* 'prst'

tretji prst < **tret-bj-b-j-ɔ pɔrst-ɔ* ← **tret-b-j-ɔ* 'tretji' + **pɔrst-ɔ* 'prst'

palec < **pal-ɔc-ɔ* 'palec, prst'

(*ta*) **srednji palec** < *(*t-*) *serd-ɔń-b-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta') + **serd-ɔń-ɔ* 'srednji' + **pal-ɔc-ɔ*

ta tretji palec < **t-tret-bj-b-j-ɔ pal-ɔc-ɔ* ← **ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' + **tret-bj-b-j-ɔ* 'tretji' + **pal-ɔc-ɔ*

medijo < *(*medij*)-*o* ← it. *medio* 'srednji (prst)'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *medijo* v T060.

Kot enkratnica s *srčn-* je kartiran leksem *srčnik* v T081.

Kot enkratna besedna zveza s *prst* sta kartirana odgovora *ta veliki prst* v T258 in *tretji prst* v T136, kot enkratna besedna zveza s *palec* pa *ta tretji palec* v T264 (ob enkratnici *palec* v T195).

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *srednji prst* v T404.

V T078 je zapisano, da uporabljajo italijanski izraz, vendar ta ni naveden.

V T233 je leksem zapisan v odvisnem sklonu (*ta srednjega*), kartirana pa je imenovalniška oblika.

Simboli so izbrani v skladu s sistemom, kjer krog vedno označuje koren *prst-*, trikotnik *sred-* in kvadrat *palc-*, besedne zveze z levim prilastkom pa imajo namesto pike pod osnovnim simbolom vrisane notranje simbole.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V028 'prst' (1/35), V030 'palec' (1/36); OLA: 1531; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 111; ASLEF: 1201; HJA: 262

Komentar in karta: 1/39 SLA V033 'prstanec'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'prst (roke) med sredincem in mezincem', knj. *prstanec* (*r*), je najpogostejši leksem *prstanec*, pogost in zemljepisno razpršen je tudi leksem *prstinec*, druge izpeljanke s podstavo *prst-* so zapisane redkeje (*prstenec*, *prstnjak*, *prstan*, *prstenek*, *prstanek*, *prstnik* in *prst* ter hrvaški *prstenjak*). Enkratne besedne zveze z jedrom *prst* so z drugimi enkratnicami navedene v 3. točki komentarja. Leksem *prstanec* je v T221 in T257 označen kot nedomač, v T200 kot zelo redek in v T266 kot knjižen.

2. Morfološka analiza

prst < **p̥r̥st-ʔ* 'prst'

četrtri prst < **č̥etv̥rt-ʔ-j-ʔ p̥r̥st-ʔ* ← **č̥etv̥rt-ʔ* 'četrtri' + **p̥r̥st-ʔ* 'prst'

predzadni prst < **perd-ʔ-zad-ʔn-ʔ-j-ʔ p̥r̥st-ʔ* ← **perd-zad-ʔn-ʔ* 'predzadni' + **p̥r̥st-ʔ* 'prst'

ta prstani prst < **t- p̥r̥st-an-ʔn-ʔ-j-ʔ p̥r̥st-ʔ* ← **ta/*tʔ/*t̥/*t̥* 'ta' + **p̥r̥st-an-ʔ* 'prstan' + **p̥r̥st-ʔ* 'prst'

ta zakonski prst < **t- zakon-ʔsk-ʔ-j-ʔ p̥r̥st-ʔ* ← **ta/*tʔ/*t̥/*t̥* 'ta' + **zakon-ʔ* 'zakon' + **p̥r̥st-ʔ* 'prst'

prstnik < **p̥r̥st-ʔn-ʔk-ʔ*

prstnjak < **p̥r̥st-ʔn-ʔak-ʔ*

prstenek < **p̥r̥st-en-ʔk-ʔ/*p̥r̥st-ʔn-ʔk-ʔ*

prstenec < **p̥r̥st-en-ʔc-ʔ/*p̥r̥st-ʔn-ʔc-ʔ*

prstinec < **p̥r̥st-in-ʔc-ʔ*

prstenjak < **(p̥r̥steñak)-ʔ* ← hrv. *prstenjak* 'prstanec'

prstan < **p̥r̥st-an-ʔ* 'prstan' po metonimiji ali posamostaljeni pridevnik **p̥r̥st-an-ʔn-ʔ-j-ʔ* (dalje gl. *ta prstani prst*)

prstanec < **p̥r̥st-an-ʔc-ʔ* ← **p̥r̥st-an-ʔ* 'prstan'

prstanek < **p̥r̥st-an-ʔk-ʔ* ← **p̥r̥st-an-ʔ* 'prstan'

srčnik < **s̥rd-ʔč-ʔn-ʔk-ʔ* ← **s̥rd-ʔc-ʔ* 'srce'

palec < **pal-ʔc-ʔ* 'palec'

ta četrtri palec < **t- č̥etv̥rt-ʔ-j-ʔ pal-ʔc-ʔ* 'četrtri palec' ← **ta/*tʔ/*t̥/*t̥* 'ta' + **č̥etv̥rt-ʔ* 'četrtri' + **p̥r̥st-ʔ* 'prst'

ta zlati < **t- zolt-ʔ-j-ʔ* ← **ta/*tʔ/*t̥/*t̥* 'ta' + **zolt-ʔ* 'zlat'

kompanjo < **(kompañi)-ʔ* ← it. *compagno* 'spremljevalec'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *srčnik* v T079, *kompanjo* v T060 in *ta zlati* v T042.

Kot enkratnici s *prst-* sta kartirana leksema *prstnik* v T374 in *prstenek* v T407, kot enkratne besedne zveze z istim jedrom pa odgovori *predzadni prst* v T372, *četrti prst* v T136, *ta prstani prst* v T003 in *ta zakonski prst* v T018.

Kot enkratnica s *palc-* je kartiran leksem *palec* v T195 (v tej točki so vsi prsti na roki poimenovani z leksemom *palec*) ter enkratna besedna zveza z istim jedrom, tj. *ta četrti palec* v T264 (tu se za vse prste uporablja samo leksem *palec* z ustreznim vrstilnim številnikom).

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *prstanec* v T109 in *prstinec* v T097.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V028 'prst' (1/35), V030 'palec' (1/36); OLA: 1532; ALE: 169; SDLA-SI: /; ALI: 112; ASLEF: 1202; HJA: /

Komentar in karta: 1/40 SLA V034 'mezinec'

Januška Gostenčnik

1. Gradivo

Za pomen 'skrajni, najtanjši prst na roki ali nogi', knj. *mezíнец* (*i*), je najpogostejši leksem *mezinec* (z glasoslovnima različicama *mazinec* in *muzinec*), ki se razpršeno uporablja v vseh narečjih (v T154 z opombo, da se individualno pojavlja tudi oblika *nezinec*). Druga pogosta poimenovanja so besedne zveze z določnim členom ali brez njega, torej (*ta*) *mali prst* (v T004 z opombo, da besedna zveza *ta mali prst* pomeni 'prst na roki', leksem *mezinec* pa 'prst na nogi'), *ta majhen prst*, *ta manjši prst* in izpeljanka *mezinček*. Redko sta zapisana leksem *prst* in besedna zveza (*ta*) *mali palec*.

Za T061 je v opombi zapisano, da imena za prste ne poznajo, v T078 pa, da uporabljajo italijanska imena.

V T195 so vsi prsti na roki, torej palec, kazalec, sredinec, prstanec in mezinec, poimenovani z leksemom *palec*. Prav tako se v T264 za posamezne prste uporablja samo leksem *palec*, tu še z ustreznim vrstilnim števnikom, torej *ta prvi palec* 'palec', *ta drugi palec* 'kazalec' itd., v T052 pa z levim prilastkom, torej *palec* za 'palec', *ta srednji palec* za 'sredinec' in *ta mali palec* za 'mezinec', za 'kazalec' in 'sredinec' ni odgovora. V T125 se leksem *palec* uporablja le za 'palec', vsi drugi prsti na roki so označeni z leksemom *prst*. Podobno se tudi v T105 uporabljata leksema *palec* za 'palec' in *kazalec* za 'kazalec', vsi drugi prsti so označeni z leksemom *prst*.

2. Morfološka analiza

mEzinec < **měz-in-ьc-ь* ← **měz-in-ь* *'najmanjši' (*E* → *a*, nejasno, prim. nikalnico *ne*; *E* → *u*, nejasno; v T079 in T081 z epentetičnim *-n-* pred dentalom; v T119 s sekundarnim *g*; prekozložna disimilacija *m-n > b-n* v T004, T009, T187, T202, T208 in T389; sekundarni *-u-* v položaju samoglasnik + *m/n* v T169, T170, T171, T182, T183, T189 in T192)

mEzinček < **měz-in-ьč-ьk-ь*

prst < **pъrst-ь* 'prst'

(*ta*) **mali prst** < (**t-*) *mal-ь-j-ь pъrst-ь* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta') 'ta' + **mal-ь* 'majhen' + **pъrst-ь* 'prst' (oblika v T059 izkazuje pri pridevniku *mali* ostanek fonetičnega mehčanja v položaju pred drugotnim sprednjim samoglasnikom: (*ta*) *maji prst* < **maľ-i* < **mal-ь-j-ь* ← **mal-ь*)

(*ta*) **maji prst** < **maľ-i* < **mal-ь-j-ь* ← **mal-ь*)

(*ta*) **majhen prst** < (**t-*) *mal-ьx-ьn-ь pъrst-ь* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta') 'ta' + **mal-ьx-ьn-ь* ← **mal-ь* 'majhen' + **pъrst-ь* 'prst'

- (ta) miken prst** < (*t-) maj-ɔk-ɔn-ɔ pɔrst-ɔ ← (*ta/*tɔ/*tʰ/*tɛ 'ta') 'ta' + *mal-ɔk-ɔn-ɔ ← *mal-ɔ 'majhen' + *pɔrst-ɔ 'prst'
- mičken prst** < *maj-ɔč-ɔk-ɔn-ɔ pɔrst-ɔ ← *mal-ɔč-ɔk-ɔn-ɔ + *pɔrst-ɔ ← *mal-ɔ 'majhen' + *pɔrst-ɔ 'prst'
- ta manjši prst** < *t- mɔñ-ɔš-ɔ-j-ɔ pɔrst-ɔ ← *ta/*tɔ/*tʰ/*tɛ 'ta' + *mal-ɔ 'majhen' + *pɔrst-ɔ 'prst'
- palec** < *pal-ɔc-ɔ 'palec, prst'
- (ta) mali palec** < (*t-) mal-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ ← (*ta/*tɔ/*tʰ/*tɛ 'ta') 'ta' + *mal-ɔ 'majhen' + *pal-ɔc-ɔ 'palec'
- micen palec** < *maj-ɔc-ɔn-ɔ pal-ɔc-ɔ ← *mal-ɔc-ɔn-ɔ (← *mal-ɔ 'majhen') + *pal-ɔc-ɔ 'palec'
- ta zadnji palec/prst** < (*t-) zad-ɔñ-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ/pɔrst-ɔ ← *ta/*tɔ/*tʰ/*tɛ 'ta' + *zad-ɔñ-ɔ 'zadnji' + *pal-ɔc-ɔ/*pɔrst-ɔ 'palec'/'prst'
- ta peti palec/prst** < *t- pɛt-ɔ-j-ɔ pal-ɔc-ɔ/pɔrst-ɔ ← *ta/*tɔ/*tʰ/*tɛ 'ta' + *pɛt-ɔ 'pet' + *pal-ɔc-ɔ/*pɔrst-ɔ 'palec'/'prst'
- ta mali** < *t- mal-ɔ-j-ɔ ← *ta/*tɔ/*tʰ/*tɛ 'ta' + *mal-ɔ 'majhen'
- frčkaš** < *frčk(-aš)-ɔ ← frčk-a-ti 'vrtati po nosu' + madž. -aš
- minjolo** < *(miñol)-o < it. *mignolo* 'mezinec'
- minjulin** < *(miñulin)-ɔ ← furl. **mignulin*, it. *mignolino* 'mezincek'
- čencček**, nejasno; morda po pomenskem prenosu in z vrinjenim *n* iz *čeca* 'punčka, lutka' in 'dekle' < *(čec)-a ← kor. nem. *Tschätsche*, tudi *Zätsche*, *Zätsche* (A. Šivic-Dular, ustno, avgust 2011)
- mesek**, nejasno, morda po redukciji iz **mezinec* < *měz-in-ɔk-ɔ ← *měz-in-ɔ *'najmanjši'

3. Posebnosti kartiranja

V T109, T178, T179, T181, T182, T281–T284, T293 in T294 je prišlo do umika cirkumfleksa s sredinskega zloga (*mezinec* → *mézinec*), kar je na karti označeno z izogloso; v T178–T179, T181–T182, T282–T283 pa je še ohranjena ponaglasna dolžina na naslednjem zlogu, kar na karti ni dodatno označeno.

Izbira simbolov za karto ni v skladu s priporočenimi pravili, opisanimi v uvodu zvezka, saj je bila diferenciacija prevelika (npr. *ta mali prst*, *ta majhen prst*, *ta mičken prst*, *ta manjši prst*), tako da se je kot lažja rešitev izkazala izbira kartiranih simbolov.

Kot enkratnice so kartirani odgovori *minjolo* v T060, *minjulin* v T080, *frčkaš* v T401, *ta mičken* v T102 in nejasni obliki *mesek* v T101 in *čencček* v T103.

Kot enkratna besedna zveza s *palec* so kartirani odgovori *ta micen palec* v T052, *ta peti palec* in *ta zadnji palec* v T264.

Kot enkratna besedna zveza s *prst* so kartirani odgovori *ta zadnji prst* in *ta peti prst* v T030, *ta miken prst* v T123 in *mičken prst* v T412.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *ta mali* v T264.

4. Uporabljena dodatna literatura

ÈSSJa 18: 22723

5. Primerjaj

SLA: V023 'prst' (1/35), V030 'palec' (1/36); OLA: 1533, 1528 'prst'; ALE: /;
SDLA-SI: /; ALI: 113; ASLEF: 1203; HJA: 263

Komentar in karta: 1/41

SLA V035 'Kako se imenujejo pregibi prstov?'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

V komentarju in na karti so pretežno predstavljeni odgovori na vprašanje »Kako se imenujejo pregibi prstov?« (V035), kjer pa odgovor na to vprašanje ni bil zapisan, je upoštevan odgovor na vprašanje V036 članek (»določiti pomen«).

Za pomen 'gibljiv stik dveh ali več prstnih kosti', knj. *člének* (*ĕ*), se najpogosteje uporabljajo leksemi *člen*, *členj* (v T158 samo za prste na nogi) in *členek*. V severozahodnih narečjih je razširjen prevzeti leksem *glid* (v T158 in T242 samo za prste na roki) z izpeljanko *glidek* (v T272 samo za prste na roki), manj pogosti pa so leksemi *kolenc-*, *kolenčk-*, *kolenčec*, *sklep* (v T335 v pomenu 'sklep na prstu', v T200 pa z oznako redko ob pogostejšem *členek*), *ud*, *stava*, *čonkelj*, *čonkljovje*, *škripec*, *kost* in *zglob*. Nekatera izmed navedenih poimenovanj so zapisana v besedni zvezi: *členj na nogah* ter *glidi na rokah* v T158, *kost od roke* v T060, *sklep pri prstah* v T314 ter v *glidu* v T003.

Poimenovanja so pretežno zapisana v edninski, v nekaterih točkah pa tudi v množinski obliki.

2. Morfološka analiza

člen < *čeln-*ъ* 'člen, ud, sklep'

členj < *čelń-*ъ*

členek < *čeln-*ъk-ъ*

veliki členek < *velik-*ъ-j-ъ* čeln-*ъk-ъ* ← *velik-*ъ* 'velik' + *čeln-*ъ*

mali členek < *mal-*ъ-j-ъ* čeln-*ъk-ъ* ← *mal-*ъ* 'majhen' + *čeln-*ъ*

koleno < *kolěn-*o* 'koleno'

kolenc- < *kolěn-*ъc-*

kolenčk- < *kolěn-*ъč-ъk-*

kolenčec < *kolěn-*ъč-ъc-ъ*

sklep < *s*ъ*-klep-*ъ* 'sklep' ← *s*ъ*-klep-*a-ti* 'združevati, sklepati' oz. *s*ъ*-kle(p)-*no-ti* 'združiti, skleniti'

sklop < *s*ъ*-klop-*ъ*

ud < *ud-*ъ* 'ud, člen'

stava < *stav-*a* ← *stav-*i-ti* 'staviti'

stavica < *stav-*ic-a*

škripec < *skrip-*ъc-ъ* 'škripec' ← *skrip-*a-ti* 'škripati'

kost < *kost-*ъ* 'kost'

zglob < *s*ъ*-glob-*ъ* ← *s*ъ*-glob-*i-ti* 'objeti, speti'

komolec < **komol-ьc-ь* 'komolec'

komolček < **komol-ьč-ьk-ь*

zgib < **sь-gyb-ь* ← **sь-gyb-a-ti* 'upogniti'

zgibec < **sь-gyb-ьc-ь*

čonkelj < *(*čonk*)-ьl-ь 'ud', morda deloma izposojeno iz it. *cionko* 'okrnjen' ali iz madž. *csonk* 'okrnjen, oklešččen'

čonkljovje < *(*čonk*)-ьl-ov-ьj-e

čonkljenec < *(*čonk*)-ьl-en-ьc-ь

gleženj < **gležn-ь* 'gleženj'

glid < *(*glid*)-ь ← nem. *Glied* 'člen'

glidek < *(*glid*)-ьk-ь

zglid, morda hibridna tvorba na osnovi sln. *(*glid*)-ь

falandž < *(*falanž*)-∅ ← it. *falange* 'členek'

škufica, nejasno, morda v zvezi s sln. *škofica* 'najmanjši kovanec, pol vinarja'

kotriga, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *gleženj* v T031, *sklop* v T035, *falandž* v T087, *škufica* v T369 in *kotriga* v T398.

Kot enkratnici z *-glid-* sta kartirana leksema *zglid* v T276 in *glidek* v T272.

Kot enkratnica s *-stav-* je kartiran leksem *stavica* v T282.

Kot enkratnica s *čonk-* je kartiran leksem *čonkljenec* v T400.

Kot enkratnici z *zgib-* sta kartirana leksema *zgib* v T381 in *zgibec* v T351.

Kot enkratnici s *komol-* sta kartirana leksema *komolček* v T179 in *komolec* v T291.

Kot enkratnica s *kolen-* je kartiran leksem *koleno* v T054.

Kot enkratna besedna zveza s *členek* je kartirana besedna zveza *mali členek* v T148.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *členek* v T133, T169, T317 in T372, *člen* v T169, *členj* v T166, *veliki členek* v T148, *sklep* v T102 in T386, *čonkljovje* v T392, *glid* v T234, *škripec* v T166 in *pregib* v T381.

Kot nerelevantna sta kartirana odgovora *skrčiti* in *stegniti* v T195.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V061 'gleženj' (1/66); OLA: 1541, 1542 *членъ* 'členek'; ALE: /; SDLA-SI: 272; ALI: 201; ASLEF: 1291; HJA: 151 'zglob'

Komentar in karta: 1/42
SLA V037 'noht'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'roževinasta ploščica na koncih prstov človeka', knj. *nóht* (*ô*), prevladuje leksem *noht*, nekajkrat je zapisan *parkelj* (s fonetično različico *prk* v T082).

2. Morfološka analiza

noht < **nog-ьt-ь* ← **nog-ь* 'noht, krempelj'

parkelj, nejasno, morda **čьpar-ьk-ьl-ь* ← **čьpar-og-ь* 'kopito, krempelj'
in križanje s **pa-kьl-ь* 'parkelj, krempelj'

umet < **u-met-ь* 'vstavek, vložek'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran odgovor *umet* v T405.

4. Uporabljena dodatna literatura

Rajh 2010

5. Primerjaj

SLA: V038 'zаноhtnica' (1/80); OLA: 1536; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 199;
ASLEF: 1286; HJA: 265

Komentar in karta: 1/43 SLA V039 'ščepec'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 1. »kar nastane s stikom konic navadno prvih treh prstov« oz. 2. »količina česa, ki se lahko naenkrat zagrabi, drži s konicami treh prstov« (kar v vprašalnici za SLA in gradivu ni jasno opredeljeno), knj. *ščepèc/ščèpec/ščépec* (ə̀/ə́/é), so najpogostejše različne izpeljanke s korenem *ščep-* (*ščep*, *ščepce*, *ščeppek*, *ščepček*, *ščepica*, *ščepce*), redkejša so poimenovanja s korenem *mrv-* (npr. *mrva*, *mrvička*, *mrvičica*, *mrvica*), še manj pogosto se uporabljajo *betva* z izpeljanko *betvece* in *troha*. Precej pogosta je tudi izposojenka *preža* z izpeljanko *prežica* ter *šnof* z izpeljanko *šnofek*. Druga zapisana poimenovanja so redka, mnoga so tudi motivacijsko in etimološko nejasne enkratnice ali izposojenke iz jezikov v stiku. Iz gradiva ni jasno, ali se v nekaterih točkah zares tako za pomen 'prgišče' kot za pomen 'ščepec' uporabljata leksema *prgišče* in *pest* z izpeljankama *peščica* in *peščika*. Del gradiva je zapisan v imenovalniku ednine (torej gre najverjetneje za odgovor na vprašanje *Kaj je to?*), del gradiva pa v tožilniku ednine (tu gre najverjetneje za odgovor na vprašanje *Koliko je to?*).

2. Morfološka analiza

ščep < *ščьp-ь 'ščepec'

ščepce < *ščьp-ьc-ь

ščepica < *ščьp-ic-a

ščeppek < *ščьp-ьk-ь

ščepček < *ščьp-ьč-ьk-ь

ščepce < *ščьp-ьc-e

ščepič < *ščьp-í-ь

mrv- < *mьrv-a 'drobec, drobir'

mrvica < *mьrv-ic-a

mrvičica < *mьrv-ič-ic-a

mrvička < *mьrv-ič-ьk-a

prež- < *(prež)-a ← furl. *prese* 'prijem, oprimek', it. *presa* 'prijem, oprimek' (Ž → z v T005, T056, T059, T062, T065, T078, T079, T080; Ž → ž/ž v T063, T067, T159, T160)

prežica < *(prež)-ic-a

prezile < *(prezile)-∅ ← morda v zvezi z it. *presa* 'prijem, oprimek', furl. *prese* 'prijem, oprimek'

- betva** < **bᵛt-ᵛv-a* 'steblo, malenkost, ščepec' ← **bᵛt-ᵛ* 'bet'
betvece < **bᵛt-ᵛv-ᵛc-e*
- pik** < **pik-ᵛ* ← **pik-a* 'malenkost, majhna količina'
piko < **pik-o*
pikič < **pik-iť-ᵛ*
piknjica, nejasno, morda **pik-ń-ic-a*
- pest** < **pḗst-ᵛ*, rod. **pest-i*/**pešč-e* 'pest' (Furlan 2008)
peščica < **pḗšč-ic-a*
peščika < **pḗšč-ik-a*
- troh-** < **trox-a* 'drobec' ← **trex-a-ti*, **trex-ńo-ti* 'trošiti, zapravljati, drobiti'
- prgišče** ≤ **prigišče* ≤ **pri-grišč-e* ≤ **pri-gršč-e* < **pri-gᵛršč-ᵛj-el*/**per-gᵛršč-ᵛj-e*
 ← **gᵛrst-ᵛ*, rod. ed. **gᵛršč-e* 'pest, prgišče' (Furlan 2011: 27–28)
- šnof** < *(*šnof*)-ᵛ, nejasno, morda v zvezi z avstr. bav. nem. *schnopfen* 'njuhati, vohati'
šnofek < *(*šnof*)-ᵛk-ᵛ
- najga** < *(*najg*)-a ← bav. nem. *Neige* 'ostanek, npr. pijače' (Novak 1996: 80)
- joc-** < *(*joc*)-o ← trž. it. *ioza* 'kaplja' ← lat. *gluttia* 'kaplja' (Doria: 316)
jočič < *(*joč*)-iť-ᵛ
njocko ← **en-(joc)-ᵛk-o* ← *(*j*)*edᵛn-ᵛ* 'eden, en' + trž. it. *ioza* 'kaplja'
- grif** < *(*grif*)-ᵛ ← nem. *Griff* 'prijem'
grifič < *(*grif*)-iť-ᵛ
- cvirek** < **skver-ᵛk-ᵛ* ← **skver-ti* **skvᵛr-o* 'pražiti'
- fingrat** < *(*fingrat*)-ᵛ ← nem. *Fingerhut* 'naprstnik'
- šaflijca** < *(*šafļ*)-ic-a ← nem. *Schaffel* 'škač'
- šakica** < **šak-ic-a* ← **šak-a* 'dlan, prgišče, pest'
- gnida** < *(*gnid*)-a ← vzh. germ. **gnid* 'malenkost, košček'
- prstohvat** < *(*pᵛrstoxvat*)-ᵛ ← knj. hrv. *prstohvat* 'ščepec'
- kravčka**, nejasno
- zero**, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *cvirk* v T339, *fingrat* v T265, *grif/grifič* v T362, *šaflica* v T326, *gnida* v T070, *najga* v T052, *zero* v T292, *prstohvat* v T409, *pršič* v T031 in *šakica* v T285.

Kot enkratnice z *-joc-* so kartirani odgovori *joco* v T126, *njocko* v T137 in *jočič* v T126.

Kot enkratnici s *-pik-* sta kartirana odgovora *pikič* v T095 in *piknjica* v T404.

Kot enkratnice z *-mrv-* so kartirani odgovori *mrvička* v T183, *mrvica* v T381 in *mrviča* v T072.

Kot enkratnici s *ščep-* sta kartirana odgovora *ščepček* v T132 in *ščepič* v T413.

Kot enkratnica s *preZ-* je kartiran odgovor *prežica* v T202.

Kot enkratnica z *betv-* je kartiran odgovor *betvece* v T304.

Kot enkratnica s *pest-* je kartiran odgovor *peščika* v T035.

Kot opis so kartirani večbesedni dgovori, ki so opisi s prislovi količine, tj. leksemi s korenomo *mal- (< *mal-ъ), npr. (en) malo, (čisto) malo, (en) malce, (en) malček, maličko, malenkost, oz. s korenomo *maj-x-ъn- (← *mal-x-ъn-ъ ← *mal-ъ), *maj-ъč-ъk-ъn-ъ (← *mal-ъč-ъk-ъn-ъ ← *mal-ъ) in *maj-ъc-ъn-ъ (< *mal-ъc-ъn-ъ ← *mal-ъ), npr. majhen, majčkeno, manjčko, manjciko, majncenco, ter leksemi s korenomo (en) čink(o)/cink in izpeljanko (en) činkino ter drugi večbesedni opisi količine, npr. kar s palcem primem, koliko med prsti primeš, (eno malo) med prsti/prstami, malo v prstih, s (tremi) prsti/prstami, kar s tremi prsti primeš, za tri prste, z dvema prstoma/z dvi prsti, za ena dva prsta, z vsemi prstami, s palcem, en prst, za en noht, (za) eno/dve zrni, za noževo špico, na špici, za en oreh ipd.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi pest v T009, mrvičica v T009, najga v T055, preža v T413, prezile v T158, kravčka v T169, pik v T169, piko v T100, pikič v T097, ščep v T187 in T208, ščepec v T109, T347 in T378, ščepica v T413 ter opisi (eno) malo v T097, T100, T102, T208, T280, T303 in T378, majciko v T381, majcenek v T392, manjcencenk v T392, (eni) dve zrni v T097 in T100, med prsti v T370 ter z dvema prstoma v T372.

4. Uporabljena dodatna literatura

Novak 1996: 80; Furlan 2008; Furlan 2010; Škofic 2011

5. Primerjaj

SLA: V027 'pest' (1/33), V040 'prgišče' (1/44); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/44 SLA V040 'prgišče'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 1. 'prostor med ukrivljenimi prsti in upognjeno dlanjo' oz. 2. 'količina česa, ki se lahko naenkrat drži z ukrivljenimi prsti in upognjeno dlanjo' (kar v vprašalnici za SLA in gradivu ni jasno opredeljeno), knj. *prgišče* (*i*), so večinoma zapisani enobesedni leksemi z osnovo *prgišč-*, tj. *prgišče* (kar je v T161, T180 in T233 označeno kot redko, v T241 in T378 kot novejšje in v T347 kot izginjajoče), *prgišča*, *prgišč*, oz. *pregršč-*, tj. *pregršča* in *pregršč*. Pogosti so tudi leksemi z besedotvorno podstavo *pest-*, tj. *pest*, *pesta*, *peščica* (kar je v T370 označeno kot staro), *peščička* in *pesten*. Poimenovanja *dlan*, *roka*, *šaka*, *ščepec* in *šcepica* ter (*o*)*beročka*, *preža*, *punja*, *punjica*, *grampa* in *šnofek* so zelo redka.

2. Morfološka analiza

prgišče ≤ **prigišče* ≤ **pri-grišč-e* ≤ **pri-gršč-e* < **pri-gvršč-bj-el*/**per-gvršč-bj-e* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče' (Furlan 2011: 27–28). V posameznih govorih so iz izhodiščnega *prgišče* po nadaljnjih glasovnih spremembah nastale oblike kot *pržišče*, *prjišče*, *prdišče* (*g* > *d* pred sprednjim samoglasnikom), *prgiške*, *perišče*, *priše*.

prgišča < **prigišča* ≤ **pri-grišč-a* ≤ **pri-gršč-a* ← **pri-gvršč-bj-el*/**per-gvršč-bj-e* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče'. V posameznih govorih so iz izhodiščnega *prgišča* po nadaljnjih glasovnih spremembah nastale oblike kot *prgiška*, *prdiša*, *perišča*, *priša*.

prgišč < **prigišč* ≤ **pri-grišč-b* ≤ **pri-gršč-b* ← **pri-gvršč-bj-el*/**per-gvršč-bj-e* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče' (v T271 je iz izhodiščnega *prgišč* po nadaljnjih glasovnih spremembah nastala oblika *prišč*)

pregršča < **per-gvršč-a* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče'

pregršč < **per-gvršč-b* ← **gvrst-b*, rod. ed. **gvršč-e* 'pest, prgišče'

pest < **pešt-b*, rod. **pest-i*/**pešč-e* 'pest' (Furlan 2008)

pesta < **pešt-a*

pesten, nejasno, verjetno v zvezi s **pešt-b* 'pest'

peščica < **pešč-ic-a*

peščička < **pešč-ič-bk-a*

dlan < **doln-b* 'dlan'

roka < **rok-a* 'roka'

šaka < **šak-a* 'dlan, prgišče, pest' (ESSJ 4: 4)

ščepec < *ščbp-bc-b ← *ščbp-ṽ 'ščepec'

ščepica < *ščbp-ic-a

preža < *(prež)-a ← furl. *prese* 'prijem, oprimek', it. *presa* 'prijem, oprimek'

punja < *(puñ)-a ← it. *pugno* 'pest'

punjica < *(puñ)-ic-a

šnofek < *(šnof)-ṽk-ṽ ← *(šnof)-ṽ ← nejasno, morda v zvezi z avstr. bav. nem. *schnopfen* 'njuhati, vohati'

grampa < *(gramp)-a ← furl. *grampe* 'prgišče, zagrabek'

beročka, nejasno, morda *ber-oč-ṽk-a ← *bṽr-a-ti ber-ḡ 'brati, zbirati'

oberočka, nejasno, morda *o-ber-oč-ṽk-a

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *grampa* v T063, *roka* v T033 in *šnofek* v T169.

Kot enkratnici s *ščep-* sta kartirana leksema *ščepica* v T087 in *ščepec* v T113.

Kot enkratnica s *punj-* je kartiran leksem *punjica* v T056.

Kot enkratnice s *pest-* so kartirani leksemi *peščička* v T356, *pesten* v T413 in *pesta* v T035.

Kot enkratnici z *berok-* sta kartirana leksema *beročka* v T377 in *oberočka* v T382.

Samostalniške besedne zveze s števnikom *dve* v prilastku (in s pomenom 'količina česa, ki se lahko naenkrat drži z ukrivljenimi prsti in upognjeno dlanjo obeh rok skupaj') – gre za zapise T. Logarja v T019, T024, T057, T097, T208, T290, T296 in T366, zapis R. Kolariča za T376 ter odgovor v T372 (Dolamič-Masten) – so kartirane kot enobesedni leksemi in so v indeksu predstavljene s sobesedilom.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *peščica* v T156 in T333, *prgišče* v T241, *pest* v T286, *punja* v T113 in *prgišča* v T302 in T317.

V točkah T041, T076, T206, T241 in T261 je pojasnjeno, da ima leksem *prgišče* pomen 'z obema rokama' (podobno tudi leksemi *prgišča* v T275 in T383, *šaka* v T236 in *pest* v T384 ter *barok* v T400 in *beroka* v T401) – zato je kartiran kot nerelevanten odgovor. Za pomen 'z eno roko' se v teh točkah uporabljajo leksemi *peščica* v T041, T383 in T384 ali *pest* v T076, T206, T241, T261 in T275 oz. *prgišče* v T236 in *prgišča* v T400.

Kot nerelevanten je kartiran tudi odgovor z *dvema prstoma* v T002.

4. Uporabljena dodatna literatura

Furlan 2008; Furlan 2010; Škofic 2011

5. Primerjaj

SLA: V039 'ščepec' (1/43), V027 'pest' (1/33); OLA: 1516, 1520 'pest'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 196; ASLEF: 1283; HJA: 258

Komentar: 1/44a
SLA V064 'koža'

Gl. komentar 1/150

Komentar in karta: 1/45 SLA V063 'kost'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'vsak od delov, ki sestavlja okostje človeka in nekaterih živali', knj. *kóst* (*ô*), prevladuje leksem *kost* z manjšalnico *koščica*, v panonski narečni skupini se uporablja izposojeni leksem *čonta*.

2. Morfološka analiza

kost < **kost-b*, rod. ed. **kost-i*/**košč-e* 'kost' (Furlan 2008: 24)

koščica < **košč-ic-a*

čonta < *(*čont*)-a ← madž. *csont* 'kost'

3. Posebnosti kartiranja

/

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Kostelec 2007; Furlan 2008

5. Primerjaj

SLA: V027 'pest' (1/33); OLA: 1614; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 204; ASLEF: 1294; HJA: 144

Komentar in karta: 1/46

SLA V043 'rebro'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'vsaka od parnih kosti, ki oklepajo prsno votlino', knj. *rêbro* (*é*), se v vseh slovenskih narečjih uporablja leksem *rebro*; razlike so le na glasoslovni in oblikoslovni ravnini (feminizacija nevter v ednini, npr. *rebro* : *rebra*). V rezijanskem narečju je zapisana oblika z desnim prilastkom in predlogom *od*, npr. *kost od rebra*. Drugi najpogostejši leksem je *grod*, ki se uporablja v rožanskem narečju.

2. Morfološka analiza

rebr- < **rebr-o* 'rebro' (disimilacija *r-r* > *l-r* v T060, T061)

kost od rebr- < **kost-b ot-b rebr-a/rebr-ov-b* ← **kost-b* 'kost' + **otb* 'od' + **rebr-o* 'rebro'

kost v rebre < **kost-b vb rebr-ě* ← **kost-b* 'kost' + **vb* 'v' + **rebr-o* 'rebro'

grod < **grōd-b* '(opršno) okostje'

3. Posebnosti kartiranja

Razlikovanje po spolu na tej karti ni upoštevano, saj ni vedno jasno, ali gre za množinsko obliko (*rebra*) ali za feminizirano edninsko (*rebra*). Izoglosa označuje govore z naglasom na zadnjem zlogu (*rebrò*) proti umično naglašeni *e* (*rêbro*). Gradivo je zanimivo za izdelavo oblikoslovne karte, ki bi prikazovala npr. prehod srednjega spola v ženskega (*rêbro* : *rêbra*).

Kot enkratna besedna zveza s *kost* je kartirana *kost (tu) v rebre* v T059.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V063 'kost' (1/45); OLA: 1644; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 213; ASLEF: 1303; HJA: 159

Komentar in karta: 1/47 SLA V022 'prsi'

Januška Gostenčnik

1. Gradivo

Za pomen 'sprednji del človeškega ali živalskega trupa med vratom in trebuhom', knj. *prsi* (*ř*), je najpogostejši leksem z osnovo *prs-*, ki je večinoma množinski samostalnik ženskega ali srednjega spola z imenovalniškimi končnicami *-i*, *-e*, *-a* ali *-o*. Leksem z osnovo *rebr-* in iz furlanščine prevzeti leksem *pet* se pojavljata zgolj na območju primorske narečne skupine. Leksem *nedra* v T378 je označen kot starejša različica s pomenom 'prsni koš' (poleg novejše *prsi*), medtem ko je v T161 leksem *nedra* označen kot bolj pogost (*prsi* pa imajo oznako redko).

2. Morfološka analiza

prs- < **p̥rs-* ← **p̥rs-i*, **p̥rs-a* 'prsi'

rebr- < **rebr-* 'rebro'

nedra < **nēdr-a* ← 'nedra, prsi' (disimilacija *n-d* > *m-d* v T161)

pet < *(*pet*)-*ɔ* ← furl. *pet* 'prsi'

3. Posebnosti kartiranja

Za leksema *prsi* in *rebra* so kartirane le osnove, saj se končniškega morfema v vseh primerih ni dalo nedvoumno določiti.

Leksemi s pomenom 'dojke' (*ses*, *oprsje*, *zizeki*, *cecki*, *ciceki* in **kočmevlje*) v T086, T197, T297, T387, in T392 so kartirani kot nerelevantni odgovori.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor sta z znakom za komentar kartirana nerelevantna odgovora s pomenom 'dojka' v T252 in T378.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V043 'rebro'; OLA: 1628; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 209; ASLEF: 1299; HJA: 152

Komentar in karta: 1/48 SLA V044 'truplo (život)'

Matej Šekli

1. Gradivo

Na karti so predstavljeni leksemi za pomen 'osrednji, največji del človeškega telesa, s katerim se vežejo glava in okončine', knj. *trúp* (*û*), *živòt* (*ö*), redko *teló* (*ô*). Ker je vprašanje v vprašalnici za SLA formulirano kot *truplo* (*život*) in ker ima leksem *truplo* v sodobnem knjižnem jeziku poleg manj razširjenega pomena 'telo, tj. snovni del človeškega (ali živalskega) bitja', mišljenega v vprašalnici, bolj razširjen pomen 'telo mrtvega človeka ali živali', je mogoče, da odgovori prinašajo tudi poimenovanja za pomen 'telo mrtvega človeka'. Na takšno razumevanje vprašanja nedvomno kažejo odgovori tipa *mrtvo truplo*, *mrtvo telo*, *mrlič*, *mrtvak*, *mrtvec*, vendar marsikdaj ni mogoče povsem izključiti niti pomena 'telo'. Z gotovostjo je torej mogoče reči samo, da je v posamezni točki leksem zabeležen, vendar njegov natančni pomen ni znan.

2. Morfološka analiza

trup < **trup-ɔ* 'truplo'

truplo < **trup-l-o*

život < **živ-ot-ɔ* 'življenje' ← **živ-ɔ* 'živ'

zgornji život < **sɔ-gor-bŋ-b-j-ɔ život-ɔ* ← **sɔ-gor-bŋ-b* 'zgornji' + **život-ɔ* 'življenje'

telo < **těl-o* 'telo'

zvrhnje telo < **sɔ-vɔrx-bŋ-e-j-e těl-o* ← **sɔ-vɔrx-bŋ-b* 'vrhnji' + **těl-o* 'telo'

trebuh < **terbux-ɔ* 'trebuh'

mrlič < **mɔr-l-it-ɔ* 'mrlič' ← **mɔr-l-ɔ* ← **mer-ti*, **mɔr-q* 'mreti, umirati'

mrtvo telo < **mɔr-t-v-o těl-o* ← **mɔr-t-v-ɔ* 'mrtev' (← **mer-ti*) + **těl-o* 'telo'

mrtvo truplo < **mɔr-t-v-o trup-l-o* ← **mɔr-t-v-ɔ* 'mrtev' (← **mer-ti*) + **trup-l-o* 'truplo'

mrtvec < **mɔr-t-v-bɔ-ɔ*

mrtvak < **mɔr-t-v-ak-ɔ*

leben < **(lebn)-ɔ* ← stvnem. *leben* 'življenje'

kvarp < **(kvarp)-ɔ* ← furl. *cuarp* 'telo'

3. Posebnosti kartiranja

S črnimi simboli so kartirani leksemi s pomenom 'osrednji, največji del človeškega telesa, s katerim se vežejo glava in okončine', z rdečimi simboli pa leksemi z eksplicitnim pomenom 'telo mrtvega človeka'.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *mrlič* v T200, *mrtvak* v T219 in *mrtvec* v T368.

Kot enkratna besedna zveza s *telo* je kartiran odgovor *zvrhnje telo* v T030, kot enkratna besedna zveza z *život* pa odgovor *zgornji život* v T031.

Kot opisa sta kartirana odgovora *gornji del* v T307 in *gornji tal tela* v T387.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *život* v T043 in T202, *leben* v T067 in T074, *telo* v T097, T136, T141, T188, T351 in T386, *truplo* v T128 in *trup* v T307.

Kot nerelevanten odgovor je kartiran leksem *trebuh* v T010.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V045 'trebuh' (1/49), V073 *mrlič* (1/71); OLA: 1647, 3388, 3407; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 246; ASLEF: 1338; HJA: /

Komentar in karta: 1/49 SLA V045 'trebuh'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

V slovenskih narečjih se za pomen 'sprednji del človeškega trupa med prsmi in nogami', knj. *trébuh* (é), uporabljajo leksemi *trebuh* – v osrednjem slovenskem prostoru in na zahodnem obrobju, *črevo* – v narečjih koroške narečne skupine in v prekmurskem narečju – ter izposojenka *vamp* (z različico *lamp*) na severovzhodnem in jugovzhodnem robu slovenskega jezikovnega ozemlja. Med drugimi poimenovanji, ki so v posameznih točkah običajno navedena kot drugi ali tretji leksemi za iskani pomen, tj. *želodec* in *blek* (prim. Novak 1996: *blek* 'vamp'; Mukič 2005: *blek* 'vamp (nizko)', 'trebuh') ter kot enkratnice, je verjetno večinoma zaznamovano besedje. Enako velja za posamične pojavitve leksema *vamp* v drugih narečjih.

2. Morfološka analiza

trebuh < **terB-uX-ɔ* 'drobovje, želodec, trebuh' (*B* → *v* v T073 in T090, *px* > *ux*; *X* → *s* v T202 in T206, analogično po palataliziranih oblikah (Ramovš 1924: 288sl.))

trbuh < **trɔb-ux-ɔ* 'drobovje zaklane živali'

črevo < **červ-o*, rod. **červ-es-e* 'črevo'

črev < **červ-ɔ*

čreva < **červ-a*

čreves < **červ-es-ɔ*

želodec < **žel-ɔd-ɔc-ɔ* 'želodec' ← **žel-ɔd-ɔ* 'želod, želodec'

drob < **drob-ɔ* 'majhni, drobni telesni organi'

truplo < **trup-l-o* 'truplo'

vamp < *(*Vamp*)-ɔ ← bav. srvnem. *wamp* 'trebuh' (*V* → *l*)

→ **lamp** (*v-m* > *l-m*, Ramovš 1924: 151)

blek < *(*blek*)-ɔ ← stvnem. *flēc*, *flēccho*, srvnem. *vlēc*, *vlēccke* 'krpa'

bajs < *(*bajs*)-ɔ ← nem. *Baß* 'bas, glasbilo'

bajsek < *(*bajs*)-ɔk-ɔ

stomih < *(*Stomix*)-ɔ ← furl. *stomi*, trž. it. *stomigo* 'želodec' (*S* → *š* v T123)

štomi < *(*stomi*)-∅ ← furl. *stomi*

put < *(*put*)-ɔ ← bav. srvnem. *put(t)e* 'posoda, brenta'

lompa, nejasno

jempa, nejasno, morda kot *lempa* 'brenta' ← trž. it. *lembol* 'lesena kad'

3. Posebnosti kartiranja

Leksem *lamp*, ki je nastal po disimilaciji iz *vamp*, je kartiran s posebnim znakom (različico osnovne oblike za *vamp*).

Kot enkratnice so kartirani leksemi *lompa* v T009, *štomi* v T063, *truplo* v T090, *bajs* v T321, *put* v T386 in *drob* v T412.

Kot enkratnica s *črev-* je kartiran leksem *čreves* v T033.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *jempa* (slabšalno) v T202, *bajsek* v T321, *blek* (šaljivo) in *trebuh* (novejše) v T370.

4. Uporabljena dodatna literatura

Mukič 2005; Novak 1996

5. Primerjaj

SLA: V051B 'čreva' (1/55), V496 'trebušast' (1/98); OLA: 1647, 1649, 1651 'želodec'; ALE: 179, 180 'želodec'; SDLA-SI: 273 'želodec'; ALI: 218; ASLEF: 1310; HJA: 171

Komentar in karta: 1/50

SLA V046 'popék'

Januška Gostenčnik, Vera Smole

1. Gradivo

Za pomen 'okrogla brazgotina sredi trebuha, kjer je bila odrezana popkovnica', knj. *pópek* (ô), je najpogostejši leksem *popék*. Na zemljepisno strnjjenih območjih se pojavlja še brezpriponska oblika *pop*, izpeljanke *popič*, *popec* ter enkratnici *popči* in *popkovina* (ki je morda nerelevanten odgovor); leksem *popelj* je največkrat zapisan kot dvojnica in se pojavlja zemljepisno razpršeno. Drugi leksemi so enkratnice.

2. Morfološka analiza

pop < **pɔp-ɔ* 'popék'

popék < **pɔp-ɔk-ɔ* (disimilacija *p-p* > *p-b* v T209, T210, T216, T239 in T411; rinezem v T310–T314; vokalizem v T123, T174, T177, T179, (morda tudi T229), T235, T302, T303 (morda tudi T307 in T308) izkazuje refleks **pɔp-ɔk-ɔ*)

popič < **pɔp-it-ɔ*

popči < **pɔp-ɔč-ɛj-ɔ*

popec < **pɔp-ɔc-ɔ*

popelj < **pɔp-ɛj-ɔ*

popkovina < **pɔp-ɔk-ov-in-a*

muha < **mux-a* 'muha'

jožek < **jož-ɔk-ɔ* ← *Jož-e* 'Jože'

vozel < **vɔzl-ɔ* 'vozel'

boligo < *(*bolig*)-o ← it. *boligo* 'popék'

poke, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Karta je besedotvorna – različne oblike znakov pomenijo različne pripone k podstavi *pop-*. Izoglosa označuje rinezem v T310–T314, narečna disimilacija ni posebej označena. Kot enkratnice so kartirani leksemi *vozel* v T309, *boligo* v T121, *muha* v T184 (oba kot dvojnici) ter *jožek* v T314 in *poke* v T160, ki sta iz otroškega govora. Kot enkratnici s *pop-* sta kartirana leksema *popči* v T124 in *popkovina* v T254.

4. Uporabljena dodatna literatura

Karničar 1990

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1650; ALE: /; SDLA-SI: 274; ALI: 219; ASLEF: 1311; HJA: /

Komentar in karta: 1/51

SLA V047 'jetra'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'organ v desnem zgornjem delu trebušne votline, ki izloča žolč', knj. *jétra* (ĕ), je leksem *jetra* izpričan na vsem slovenskem jezikovnem ozemlju. Areali drugih leksemov se pojavljajo le v koroški narečni skupini. V ziljskih in stičnem rožanskem govoru ter eni severnopohorsko-remšniški točki nastopa besedna zveza (*ta*) črni *drob*. Posamično je zabeležen še sam leksem *drob*. V T006 je zbiralec sicer opozoril na poimenovanje, prevzeto iz nemščine, vendar ga ni navedel.

2. Morfološka analiza

jetra < **Jętr-a* 'jetra' ($J \rightarrow \emptyset$ v T412)

jetre < **Jętr-ę* ($J \rightarrow \emptyset$ v T317 in T319)

jetri < **jętr-i*

jetro < **jętr-o*

jetrce < **jętr-ɔc-ę*

drob < **drob-ɔ* 'majhni, drobni telesni organi'

(**ta**) črn(i) **drob** < *(*t-ɔ*) čbrn-ɔ-(*j-ɔ*) *drob-ɔ* ← (**t-ɔ* 'ta') + *čbrn-ɔ 'črn'
+ **drob-ɔ*

fegato < *(*fegat*)-o ← it. *fegato* 'jetra'

leber < *(*lebr*)-ɔ ← nem. *Leber* 'jetra'

lebre < *(*lebr*)-ę

fijat < *(*fijat*)-ɔ ← furl. *fiat* 'jetra'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *fegato* v T057.

Kot enkratnica z *jetr-* je kartiran leksem *jetrce* v T161, kot enkratnica z *lebr-* pa *lebre* v T035.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *jetre* in *jetra* v T049.

4. Uporabljena dodatna literatura

Siatkowski 2009

5. Primerjaj karte

SLA: V049 'pljuča' (1/52); OLA: 1657; ALE: 181; ALI: 217; SDLA-SI: /;
ASLEF: 1309; HJA: 172

Komentar: 1/51a
SLA V048 'srce'

Gl. komentar 1/148

Komentar in karta: 1/52 SLA V049 'pljuča'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'parni organ v prsni votlini, ki omogoča dihanje', knj. *pljuča* (*ú*), povsod prevladuje leksem *pljuča*, z izjemo zahodnega roba, kjer je prišlo do prevzema besed iz italijanskih oz. furlanskih govorov – *polmoni/polmonovi* v rezijanščini in terščini ter *koradela/koradelo* v istrskih govorih. V severnopohorsko-remšniškem narečju dvakrat nastopa besedna zveza *beli drob*, v rezijanski točki T059 pa je ohranjena zveza *te bele jetre*.

Pri poimenovanjih notranjih organov v gradivu za SLA zaradi odsotnosti pomenskih razlag ni mogoče vedno z gotovostjo trditi, da so zapisovalci beležili samo imena za človeške, ne pa tudi za živalske organe, brez ponovnega anketiranja pa jih tudi ni mogoče brez zadržka izločiti (prim. npr. slovarsko gradivo v Jakomin 1995: *kora 'djelo 'svinjska pljuča': pol'muene 'človeška pljuča'*, in drugi leksem v T118). Leksem *pljuče* ima v T002 oznako zastarelo.

2. Morfološka analiza

pljuča < **pľuġ-a* 'pljuča' (*ġ* → *k* v T070–T073, T076, T095, T161, T164, T166; // → *j* v T388, T391, T397, T399, T404 (prim. Ramovš 1924: 174))

pljuče < **pľuġ-ġ* (*ġ* → *k* v T069, T158, T160, T161, T163; // → *j* v T365 (prim. Ramovš 1924: 174); // → *p* v T353 (prim. Ramovš 1924: 187))

pljuči < **pľuġ-i*

pljučo < **pľuġ-o* (*ġ* → *k* v T089–T090)

(ta) beli drob < (**t-ṽ*) *běl-ṽ-j-ṽ drob-ṽ* ← (**t-ṽ* 'ta') + **běl-ṽ* 'bel' + **drob-ṽ* 'majhni, drobni telesni organi'

te bele jetra < **t-ġ běl-ġ jętr-a* 'jetra' ← **t-ṽ* 'ta' + **běl-ṽ* 'bel' + **jętr-a* 'jetra'

lungen < *(*lungen*)-∅ ← nem. *Lungen* 'pljuča'

polmoni < *(*polmon*)-*i* ← trž. it. *polmon*, furl. *polmon* 'pljuča', it. *polmone* 'pljuča'

polmonovi < *(*polmon*)-*ov-i*

koradela < *(*koradel*)-*a* ← trž. it. *coradela* 'drobovje, drobovina', furl. *coradele* 'živalska drobovina, zlasti pljuča'

koradelo < *(*koradel*)-*o* ← trž. it. *coradela* 'drobovje, drobovina', furl. *coradele* 'živalska drobovina, zlasti pljuča'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksem *lungen* v T002 in besedna zveza *te bele jetra* v T059.

Kot enkratnica s *koradel-* je kartiran leksem *koradelo* v T118.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *pljuča* v T049.

4. Uporabljena dodatna literatura

Faggin 1985; Furlan 1998; Jakomin 1995; Siatkowski 2009

5. Primerjaj

SLA: V047 'jetra' (1/51); OLA: 1638, 1639; ALE: 178; SDLA-SI: /; ALI: 214; ASLEF: 1304; HJA: /

Komentar in karta: 1/53 SLA V050 'ledvice'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'parna organa v trebušni votlini, ki odstranjujeta iz krvi sečne snovi in jih izločata v obliki seča', knj. *ledvice* (*i*), ob najpogostejših diatopnih sopomenkah *ledvice* in *obisti*, ki sta do srede 20. stoletja konkurirali tudi v knjižnem jeziku, ter drugih tvorjenkah iz istih korenov, nastopajo na manjše areale omejena metaforična poimenovanja *miši*, *možeki*, *ribice*, *fižol(i)* in tvorjenke, pri čemer gre pri leksemih *miši* in *ribice* verjetno za izhodiščni pomen 'mišica'. Izposojenke – *bubreki* z različicami, tvorjenke s korenem *lump-/lamp-*, *ren-*, *ronjon-* in različne enkratnice, ki jih lahko povezujemo z it. *lombolo* – se pojavljajo na jezikovnem robu. Tako kot za druga poimenovanja notranjih organov tudi tu velja, da iz gradiva (razen izjemoma, za razmerje *ledvice* : *obisti* prim. npr. Riglerjeva pojasnila za T260 – »ledví:ce; obíst /pri prašiču/« – in T267 – »abì:st starejše; tudi pri živalih (prašiču) se pogosteje rabi abíst«) ni jasno razvidno, ali gre za poimenovanja človeških ali živalskih organov. Obenem zaradi odsotnosti sobesedila ni vedno povsem gotovo, ali je pomen dobljenega leksema 'ledvice' ali 'ledje'. Pojav leksema *slezeno* v T027 bi lahko imeli za pomoto, vendar se zapis povsem jasno nanaša na pomen 'ledvice'. Leksem *obisti* ima oznako staro/starejše v T236, T267, T332, T383, T387, leksem *ledvice* pa novo/novejše v T110, T236, T267 in T332.

2. Morfološka analiza

- ledvice** < **leDV-ic-e* ← **ledv-o* 'ledje, ledvica' (*V* → ∅ (*ledice*), *D* → ∅ (*levice*))
ledvica < **leDV-ic-a* (im. mn.)
ledvico < **leDV-ic-o*
ledovike < **ledOV-Ik-e* (*OVI* → *-owi-* > *-oi-* > *oi* (Ramovš 1924: 147))
leblice, verjetno po križanju **leDV-ic-e* z neko drugo osnovo (ESSJ 2: 131)
ledevje < **ledev-bj-e*/**ledov-bj-e* 'ledje'
ledvije < **ledv-bj-e* 'ledje'
pledevice, nejasno, morda v zvezi z *ledvice*
obisti < **Ob-ist-i* 'ledje' ← **ist-o* 'ledvice, modo' (*O* → ∅ v T405)
obiste < **ob-ist-e*
obista < **ob-ist-a* (mn.)
obistje < **ob-ist-bj-e*
oblist-, nejasno, morda v zvezi z *obisti* ali *list* 'meča' < **lyst-ɔ*
oblistje, nejasno
oslice < **os(b)l-ic-e* ← **os(b)l-a* 'brus, osla'

- miši** < **mysš-i* ← **mysš-b* 'miš'
možeki < **mōž-ȝk-i* ← **mōž-b* 'mož'
ribice < **ryb-ic-e* ← **ryb-a* 'riba'
slezeno < **selzen-o* ← **selzen-a* 'vranica'
fižol < *(*fižol*)-*ɔ* ← avstr. nem. *Fisole* 'fižol'
 fižolčki < *(*fižol*)-*ɔč-bk-i*
 fižolnjaki < *(*fižol*)-*ɔń-ak-i*
bubreki < *(*bubrĕk*)-*i* ← hrv. *bubregi* 'ledvice'
 bubregi < *(*bubrĕg*)-*i* ← hrv. *bubregi*
 bubrehi < *(*bubrĕx*)-*i* ← hrv. *bubregi*
štručke < *(*štruč*)-*bk-e* ← avstr. bav. nem. *Strutz*, kor. nem. *strutz* 'podolgovato oblikovan kruh'
stročke < **strōč-bk-e* ← **strōk-ɔ* 'strok'
lumpli < *(*lumpl*)-*i* ← avstr. bav. nem. *lumpal* 'pljuča'
 lumplič < *(*lumpl*)-*it-ɔ*
 lumprli < *(*lumprl*)-*i*, nejasno, verjetno v zvezi z *lumpli*
lumpice < *(*lump*)-*ic-e* ← avstr. bav. nem. *Lumpe* 'ledvica'
 lampice < *(*lamp*)-*ic-e*, nejasno, verjetno v zvezi z *lumpice*
nirne < *(*nirn*)-*e* ← nem. *Nieren* 'ledvice'
 niren < *(*nirn*)-*∅*
lomboliči < *(*lombol*)-*it-i* ← it. *lombolo*, *lombo* 'lakotnica', furl. *ombul*
 bomboliči < *(*bombol*)-*it-i*, nejasno, verjetno v zvezi z *lomboliči*
 nomboliči < *(*nombol*)-*it-i*, nejasno, verjetno v zvezi z *lomboliči*
ronjoni < *(*roñon*)-*i* ← it. *rognone* 'ledvice', furl. *rognon* 'ledja'
 ronjonovi < *(*roñon*)-*ov-i* ← it. *rognone* 'ledvice', furl. *rognon* 'ledja'
reni < *(*reni*)-*∅* ← it. *reni* 'ledja'
 rene < *(*ren*)-*e*
 renihe < *(*renix*)-*e*, nejasno, verjetno v zvezi z *reni*
 remi < *(*rem*)-*i*, nejasno, verjetno v zvezi z *reni*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *pledevice* v T010, *leblice* v T017, *slezeno* v T027, *oslice* v T081, *renihe* v T063, *remi* v T082, *nomboliči* v T123, *bomboliči* v T124, *stročke* v T329 in *štručke* v T354.

Kot enkratnici z *nirn-* sta kartirana leksema *nirne* v T025 in *niren* v T035.

Kot enkratnici z *ronjon-* sta kartirana leksema *ronjoni* v T057 in *ronjonovi* v T059.

Kot enkratnice s *fižol-* so kartirani leksemi *fižol* v T170, *fižolčki* v T129 in *fižolnjaki* v T253. Kot enkratnica z *lumpl-* je kartiran leksem *lumplič* v T363.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *lumprli* v T055, *lumpice* (šaljivo) v T049, *ledvice* v T071, T170 in T392, *ledvica* v T129, *obisti* v T375.

Kot nerelevanten je v T368 kartiran odgovor *sklezenka* 'vranica'.

4. Uporabljena dodatna literatura

Siatkowski 2008a

5. Primerjaj

SLA: V060 'meča' (1/65); OLA: 1661; ALE: 182; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /;
HJA: 173, 174

Komentar in karta: 1/54

SLA V051A 'mehur'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'organ za zbiranje seča', knj. *mehúr* (*ú*), prevladujejo poimenovanja s korenem **měx-*: *meh* v rožanskem in slovenskogoriškem narečju ter ob zahodnem robu primorske narečne skupine, *mehur* strnjeno v južnih slovenskih narečjih, razpršeno pa po celotnem ozemlju, *mehir* z žariščem v severnih slovenskih narečjih in *mehuh* z dvema pojavitvama. Na stičnem območju med obsoškim, nadiškim in tolminskim narečjem ter banjškim govorom je areal leksemov s korenem **p̥rd-* (*prdec* in *prdih*). Posamično se pojavlja še izposojenka *ploter*.

2. Morfološka analiza

meh < **měx-ṽ* 'meh'

mehur < **měX-ur'-ṽ* (*X* → *š* v T115, T149, T151, T155)

mehir < **měX-yr'-ṽ* (*X* → *š* v T165–T166, T195–T201, T202–T204, T206; *X* → \emptyset v T392; *X* → *j* v T388–T393, T398–T400, T402–T404)

mehuh > **měx-ux-ṽ*

prdec < **p̥rd-ḡc-ḡ* ← **p̥rd-ě-ti* 'prdeti' (*D* → \emptyset v T090)

prdih < **p̥rd-yx-ṽ* ← **p̥rd-ě-ti*

bobec < **bob-ḡc-ḡ* ← **bob-ṽ* 'bob'

ploter < **(plotr)-ṽ* ← kor. nem. *plâter*, avstr. bav. nem. *Plâter* 'mehur, sečni mehur'

plozen < **(plozn)-ṽ* ← avstr. bav. nem. *pl̥(u)sn*

bufula < **(buful)-a* ← furl. *bufule* 'mehur'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *plozen* v T019, *bufula* v T063 in *bobec* v T123.

Kot opisno poimenovanje je kartiran leksem *balon od vode* v T060.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *mehur* v T071.

4. Uporabljena dodatna literatura

Dollmayer – Kranzmayer 1978 (geslo *Plase*; *Plâse*)

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 3334 *měxṽ*; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/55 SLA V051B 'čreva'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

V celotnem slovenskem prostoru za pomen 'cevast prebavni organ v trebuhu', knj. *čréva* (ĉ), prevladuje leksem *čreva*. Manjše areale obsegajo poimenovanja s prvotnim pomenom 'klobasa' – izposojenka *mulice* v rezijanskem narečju in šavrinskem govoru, *klobase* in *krvavice* v prekmurskem narečju. Pomen enkratnic *droba* (prim. *drouba* s mn. 'čreva, črevesje, drobovje' – Novak 1996), *tripe* (prim. *tripe* 'vampi', Jakomin 1995) in *bleki* (prim. *blek* 'vamp' – Novak 1996; 'vamp, drobovje' – Mukič 2005) verjetno ni nezaznamovan.

Zaradi popolnosti prikaza je namesto edninske oblike, ki je bila predvidena v preurejeni obliki vprašalnice za SLA iz leta 1961, kartografirana množinska, ki so jo večinoma zabeležili zapisovalci. Le izjemoma so v zapisih navedene samo edninske oblike, vendar navadno za te raziskovalne točke obstaja vsaj še en zapis z izpričano množinsko obliko (T067, T129, T149, T234, T370, T372, T374 in T381). Če je v točki samo edninski odgovor, je kartirana predpostavljena množinska oblika.

2. Morfološka analiza

čreva < *čERV-a ← červ-o 'črevo' (R → ∅ v T095, T128–T133, T140–T144, T146–T152, T154–T155, T157, T159, T161–T166, T168–T212, T214–T215, T217–T231, T233–T247, T249–T251, T254–T258, T260–T268, T279, T291; ER → VrV v T074–T081, T118, T124)

čreve < *čERV-ġ (R → ∅ v T158–T160, T229, T241, T298, T300–T301, T317–T319; ER → VrV v T082–T085, T087–T088, T093, T096–T097, T100, T105; V → ∅ v T033)

črevi < *červ-i

črevo < *červ-o

črevesa < *červ-es-a

črevese < *červ-es-ġ

klobase < *kɔlb-as-ġ ← *kɔlb-as-a 'klobasa'

krvavice < *krɔv-av-ic-ġ ← *krɔv-av-ɔ 'krvav' ← *kry, rod. *krɔv-e 'kri'

droba < *drob-a ← *drob-ɔ 'majhni, drobni telesni organi'

mulice < *(mul)-ic-ġ ← furl. *mule* 'želodec, klobasa'

tripe < *(trip)-ġ ← trž. it. *tripe* mn., it. *trippe* mn., furl. *tripe* ed. 'vampi'

trepe < *(trep)-ġ, nejasno, verjetno v zvezi s *tripe*

bleki < *(blek)-i ← stvnem. *flęc*, *flęccho*, srvnem. *vlęc*, *vlęcke* 'krpa'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *tripe* v T062, *trepe* v T065, *droba* v T392 in *bleki* v T404.

Kot enkratnica s *črev-* je kartiran leksem *črevese* v T216, kot enkratnica s *krvav-* pa leksem *krvavica* v T390.

4. Uporabljena dodatna literatura

Jakomin 1995; Mukič 2005; Novak 1996

5. Primerjaj karte

SLA: V045 'trebuh' (1/49), V496 'trebušast' (1/98); OLA: 1653; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 220; ASLEF: 1312; HJA: /

Komentar in karta: 1/56 SLA V068 'zadnjica'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'spodnji zadnji del človeškega trupa med bokoma', knj. *zadnjica* (*â*), je najpogostejši leksem *rit* (v T076 ima oznako vulgarno), sledita mu *zadnjica* (v T023 ima oznako olupševalno) in *ta zadnja*. V T377 je ob leksemu *zadnji tal* zapisano, da se *zadnjica* ne uporablja. V T252 je pripisano tudi otroško poimenovanje *ritka*.

Ponekod so kot odgovor na to vprašanje zapisani leksemi s pomenom 'spolovilo' (npr. *pizda*, *češplja*, *finka* itd.), zato je bilo treba te odgovore najprej preurediti. Vprašanje za spolovilo (V069 – *spolovilo*) obstaja samo v stari vprašalnici za SLA, zato odgovorov v točkah, ki so bile zapisane kasneje (tj. po letu 1961), povečini ni. Zaradi premajhnega števila odgovorov to vprašanje ni vključeno v SLA 1.

2. Morfološka analiza

rit < **rit-b* 'rit'

rita < **rit-a*

ritka < **rit-bk-a*

ritusnica < **rit-us-bn-ic-a*

ritesnica < **rit-es-bn-ic-a*

ritešnjice < **rit-eš-bn-ic-e*

ta zadnja < **t-zad-bn-a-j-a* ← **ta/*tɔ/*tj/*tɛ* 'ta' + **zad-bn-b* 'zadnji'

zadnjica < **zad-bn-ic-a*

ta zadnja plat < **t-zad-bn-a-j-a polt-b* ← **ta/*tɔ/*tj/*tɛ* 'ta' **zad-bn-b* 'zadnji' + **polt-b* 'stran'

zadnji tal < **zad-bn-b-j-b (tal)-b* ← **zad-bn-b* 'zadnji' + nem. *Teil* 'del'

ta široka < **t-šir-ok-a-j-a* ← **ta/*tɔ/*tj/*tɛ* 'ta' + **šir-ok-b* 'širok'

krajec < **kraj-bc-b* ← **kraj-b* 'konec'

krajčič- < **kraj-bč-ič-* ← **kraj-b* 'konec'

sedalo < **sěd-a-dl-o* ← **sěd-a-ti* 'sedati'

stražnjica < *(*stražnic*)-a ← hrv. *stražnjica* 'zadnjica'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *zadnji tal* v T377, *ta zadnja plat* v T241, *ta široka* v T253 in *stražnjica* v T410.

Kot enkratnice z *rit-* so kartirani leksemi *ritusnica* v T395, *ritesnica* v T407 in *ritešnjice* v T401.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *zadnjica* v T208 ter enkratnice *krajec* v T187, *sedalo* v T241 in *ritka* v T252.

4. Uporabljena dodatna literatura

Jakop (v tisku)

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 243; ASLEF: 1335; HJA: /

Komentar in karta: 1/57

SLA V070 'prdeti'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'izločati pline iz črevesja', knj. *prđeti* (*ě*), je najpogostejši leksem *prdeti*. V točkah primorske narečne skupine (T109, T112, T130, T133, T134, T136, T137 in T143) je ta leksem zapisan (tudi) s predpono *po-*, v T097 pa ima leksem nedovršno pripono *-a-ti* (*prdati*). Leksem s pripono *-niti* je zapisan v nedoločniku ali kot deležnik na *-l* v T173 (*prdnil*) in s predpono *s-* v deležniku na *-l* v T188 (*sprdnil*). V nekaterih točkah (T027, T104, T131, T312 in T343) je namesto nedoločniške oblike le oblika za 3. os. ed. sed. (*prđi*), v T141 pa oblika za 2. os. ed. sed. (*prđiš*). *Prdeti* včasih pomeni 'glasno izločati pline iz črevesja' – v nasprotju s *pezdeti* 'tiho izločati pline iz črevesja', kar je posebej poudarjeno v T212, T349 in T401. V T252 je poleg leksema *prdniti* zapisan še *pukniti* s pripisom »za otroka«.

Ker vprašanje obstaja samo v stari vprašalnici za SLA, odgovorov v točkah, ki so bile zapisane kasneje (tj. po letu 1961), povečini ni. To je glavni vzrok majhnega števila odgovorov.

2. Morfološka analiza

prdeti < **pъrd-ě-ti* 'prdeti'

poprdeti < **po-pъrd-ě-ti*

prdati < **pъrd-a-ti*

poprdati < **po-pъrd-a-ti*

prdniti < **pъrd-nq-ti*

sprdniti < **sъ-pъrd-nq-ti*

prdenje < **pъrd-ě-n-ъj-e*

izpustiti ga < **ъbz-pust-i-ti ga* ← **ъbz-pust-i-ti* 'izpustiti' (← **ъbzъ* 'iz' + **pust-i-ti*) + **ga* 'njega, ga'

stisniti < **sъ-tis(k)-nq-ti* 'stisniti' (← **sъ* 'skupaj, s-' + **tis(k)-nq-ti* 'stisniti')

pukniti < **puk-nq-ti* 'prdniti'

pezdeti < **pъzd-ě-ti* 'prdeti'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna – z različnimi oblikami in zapolnitvami simbolov so označene različne pone (pripone *-e-*, *-a-* za nedovršne glagole in pone *po-*, *s-*, *-ni-* za dovršne).

Kot enkratnice so kartirani leksemi *izpustiti ga* v T156, *stisniti* v T160, *pukniti* v T252 in *pezdeti* v T384.

Kot enkratnica s *-prdniti* je kartiran leksem *sprdniti* v T188, kot enkratnica s *-prdeti* pa *poprdeti* v T134.

Z znakom »glej gradivo« je kartiran leksem *prdenje* v T401.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V071 'pezdeti' (1/56); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 408; ASLEF: 1509;
HJA: /

Komentar in karta: 1/58 SLA V071 'pezdeti'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen '(tiho) izločati pline iz črevesja', knj. *pezdėti* (é), je najpogostejši leksem *pezdeti*. V nekaterih točkah je zapisan leksem s predpono *s-* in prostim glagolskim morfemom *se* (*spezdeti se*), v T368 pa s predpono *s-* in pripono *-niti* (*spezdniti*). V T109, T166 in T310 je zapisana oblika deležnika na *-l se je spezdel* (dov.), v T173 pa *pezdel* (nedov.). V T027, T064, T104, T122, T131, T133, T143, T191, T343 in T387 je namesto nedoločniške zapisana le oblika za 3. os. ed. sed. (*pezdi*), v T141 in T196 pa (še) za 2. os. ed. sed. (*pezdiš*).

V T212, T275, T349, T387, T401 in T413 je posebej poudarjeno, da *pezdeti* pomeni 'prdeti tiho oz. neslišno'. V T004 je zapisano, da beseda ni v rabi, v T006, T022 in T097 pa, da besede *pezdeti* ne poznajo.

Ker vprašanje obstaja samo v stari vprašalnici za SLA, odgovorov v točkah, ki so bile zapisane kasneje (tj. po letu 1961), povečini ni. To je glavni vzrok majhnega števila odgovorov.

2. Morfološka analiza

pezdeti < **pɔzd-ě-ti* 'prdeti'

spezdeti (se) < **sɔ-pɔzd-ě-ti* (*sɛ*)

spezdniti < **sɔ-pɔzd-nɔ-ti*

izpustiti ga < **jɔz-pust-i-ti ga* ← **jɔz-pust-i-ti* 'izpustiti' (← **jɔz* 'iz' + **pust-i-ti*) + **ga* 'njega, ga'

izpuščati < **jɔz-pušč-a-ti* (< **jɔz-pust-j-a-ti* ← **jɔz-pus-ti-ti*)

sfuliti ga < **sɔ/jɔz-ful-i-ti ga* ← **ful-i-ti* 'pihati' + **ga* 'njega, ga'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna – z različno zapolnitvijo simbolov sta označeni dovršna in nedovršna oblika glagola.

Kot enkratnica s *spezd-* je kartiran leksem *spezdniti* v T368.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *sfuliti ga* v T349 ter *izpustiti ga* in *izpuščati* v T307.

Z znakom »glej gradivo« sta kartirana leksema *pezdec* v T020, T191 in T405 ter *pezdenje* v T401.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V070 'prdeti' (1/57); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/59 SLA V072 'smrdeti'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'oddajati, dajati neprijeten vonj', knj. *smrdéti* (ê), je najpogostejši leksem *smrdeti*, ki je včasih zapisan kar v 3. os. ed. sed. (*smrdi*), v T020 pa tudi v 3. os. mn. sed. (*smrdijo*), kot deležnik na *-l* (*smrdel*) pa še v T095, T205 in T343. Na vzhodu je precej razširjen leksem *vonjati*; oblika za 3. os. ed. sed. *vonja* je zapisana v T389 in T392. V T404 je poleg leksema *vonjati* kot dvojnica zapisan še *smrdeti* s pomenom 'zelo smrdeti'. V T034 in T049 je zabeležena oblika *duhati*, v T216 *dehteti*, v T395 oblika s pripono *-nq-ti* (*dehnoti*), v T058 pa *dišati* v 3. os. ed. sed. (*diši*).

2. Morfološka analiza

smrdeti < **sm̥rd-ě-ti* 'smrdeti'

vonjati < **voń-a-ti* 'vonjati' ← **voń-b*, **voń-a* 'vonj, dišava'

dišati < **dyš-a-ti* 'dihati'

duhati < **dux-a-ti* 'vonjati'

dehteti < **d̥x-ɔt-ě-ti* 'dišati, duhati' ← **d̥x-ɔt-ɔ* 'dišanje, duhanje'

dehnoti < **d̥x-nq-ti* 'dahnniti'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *dišati* v T058, *dehteti* v T216 in *dehnoti* v T395. Kot opisno poimenovanje je kartiran odgovor *imeti čuden duh* v T349.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 305; ASLEF: 1398; HJA: /

Komentar in karta: 1/60 SLA V054 'križ'

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen 'predel ob spodnjem delu hrbtnice', knj. *križ* (*i*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *križ*. Drugi leksemi so zemljepisno bolj omejeni oz. se uporabljajo redkeje: *ledovje/ledevje* v panonskih govorih, *hrbet*, *križec*, *križice*, *križci*, *hrbtišče*.

2. Morfološka analiza

križ < **križ-b* 'križ'

križe < **križ-e*

križa < **križ-a*

v križu < **v_b križ-u*

križec < **križ-bc-b*

križci < **križ-bc-i*

križca < **križ-bc-a*

križice < **križ-ic-e*

hrbet < **xrb_bbt-b* 'hrbet'

hrbtišče < **xrb_bbt-išč-e*

ledje < **lędv-bj-e* 'ledje' ← **lędv-o* 'ledje'

ledovje/ledevje < **lędv-ov/ev-bj-e* 'ledje'

lakotnica < **olkot-bn-ic-a* 'lakotnica' ← **olkot-a* 'lakota'

kolčet (kučet) < **k_blč-ęt-b* ← **k_blk-b* 'kolk'

pleče mn. < **pleť-e* ← **pleť-e* 'pleče'

kičma < **kyč-bm-a* 'šop las; hrbet' ← **kyk-a*, **kyk-b* 'šop las'

pukelj < **(pukǎl)-b*/**(pukel)-b* ← bav. nem. *Puckel* 'grba'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *pleče* v T023, *lakotnica* v T239, *pukelj* v T262, *ledje* v T317, *kučet* v T378 (zelo verjetno je, da gre pri teh poimenovanjih za nerelevantne odgovore) ter *kičma* v T410.

Kot enkratnice s *križ-* so kartirani leksemi *križca* v T307, *križe* v T409 in *križa* v T410.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran odgovor *hrbet* v T109.

Kot opisno poimenovanje je kartiran odgovor *ta na sredi hrbita* v T060.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V055 'kolk' (1/61); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 178; ASLEF: 1263;
HJA: 1611

Komentar in karta: 1/61 SLA V055 'kolk'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'stranski del medenice', knj. *kólk/kólk* (*ô/ō*), je najpogosteje zapisan leksem *kolk* (v mnogih glasoslovnih različicah zlasti zaradi različnih narečnih razvojov zlogotvornega *-l-, večkrat je kot *kolk* prevzet iz knjižnega jezika), vendar ne vedno v imenovalniku ednine (lahko tudi v dvojini, npr. *kolka*, ali množini, npr. *kolki*, pogosto tudi v različnih predložnih zvezah in v mestniku, npr. *v kolku*, *v kolkih*; iz nekaterih zapisov tudi ni razvidno, ali gre za samostalnike ženskega ali moškega spola) – za T253 je npr. eksplicitno zapisano, da se beseda uporablja samo v množini, za T002 je zapisano, da beseda *kolk* ni znana, da pa se ob besedi *ledja*, tako kot v T001, pojavlja tudi že *hiften*. Leksem *kolk* se kot novejši oz. prevzet iz knjižnega jezika uporablja v T332 ob starejšem *kolp* in v T137 ob leksemu *femore*. Tudi druga poimenovanja pogosto niso zapisana v imenovalniku ednine, zato so zanje na karti in v komentarju prikazane samo osnove brez končnic. Pogosti in zemljepisno bolj omejeni sta izpeljanki *kolčet* (*kučet*) in *kolček*. Za pomen 'kolk' so v gradivu navedena tudi manj natančna/širšepomenska poimenovanja, npr. *kost*, ki se redko uporablja kot enobesedni leksem, sicer pa le kot besedna zveza z vrstnim pridevniškim prilastkom, tj. *ledna kost*, *ritna kost*, *ušna kost*, ali z desnim prilastkom in predlogom *od*, tj. *kost ut kušeta*. Bolj zemljepisno omejeni so še leksemi *skok*, *sklep*, *gug* in *gulj* ter predložne zveze s samostalnikoma *kraj* in *stran* v jedru. Razmeroma pogosta in zato tudi kartirana so poimenovanja, ki v knjižnem jeziku poimenujejo dele telesa, ki so kolku blizu (npr. *ledje* z besedotvorno različico *ledenj*, *bok*, *križ*, *bedro*, *lakotnica*, *stegno*). V narečjih, ki so v stiku s sosednjimi jeziki, so pogosta prevzeta poimenovanja (*hiften*, *kolp*, *anka*, *femore*, *flank/fjank*, *glid*).

2. Morfološka analiza

kolk- < *k_ɔlk-*ɔ* 'kolk'

kolček- < *k_ɔlč-*ɔ*k-*ɔ*/*k_ɔlč-*ɔ*k-*a*

kolčt- (*kučet*) < *k_ɔlč-*ɔ*t-*ɔ*

ukolka, nejasno, morda *u-k_ɔlk-*a*

kuča, nejasno, morda *k_ɔlč-*a* < *k_ɔlk-*j-a*

kučaj, nejasno, morda mest. mn. od *k_ɔlč-*a* < *k_ɔlk-*j-a*

kost < *k_ɔst-*ɔ* 'kost'

ledna kost < *l_ɛdv-*ɔ*n-*a*(-*j-a*) kost-*ɔ* 'ledvena kost' ← *l_ɛdv-*ɔ*n-*ɔ*

'ledven' (← *l_ɛdv-*ɔ*) 'ledje, ledvica' + *k_ɔst-*ɔ* 'kost'

- ritna kost** < **rit-ɸn-a(-j-a) kost-ɸ* 'ritna kost' ← **rit-ɸn-ɸ* 'riten'
(← **rit-ɸ* 'rit') + **kost-ɸ* 'kost'
- kost od kušeta** < **kost-ɸ otɸ (kušet)-a* 'kost od stegna, bedra' ← **kost-ɸ*
'kost' + **otɸ* 'od' + **(kušet)-ɸ* (← it. *coscietta* 'stegnce, bedrce' ← it. *coscia*
'stegno, bedro')
- ušna kost** < nejasno, morda **uš-ɸn-a(-j-a) kost-ɸ* 'ušna kost' ← **uš-ɸn-ɸ*
'ušen' (← **ux-o* 'uho') + **kost-ɸ* 'kost'
- kolčna kost** < **kɸlč-ɸn-a(-j-a) kost-ɸ* 'kolčna kost' ← **kɸlč-ɸn-ɸ*
'kolčnen' (← **kɸlk-ɸ* 'kolk') + **kost-ɸ* 'kost'
- sklep-** < **sɸ-klep-ɸ*, rod. ed. **sɸ-klep-a* 'klep' ← **sɸ-klep-a-ti* 'združevati, sklepati',
**sɸ-kle(p)-nɸ-ti* 'skleniti, priti skupaj'
- gug-** < **gug-ɸ* ← **gug-a-ti* 'zibati, gugati'
- skok** < **skok-ɸ* 'skakanje', sorodno s **skočiti* 'skočiti'
- kraj-** < **kraj-ɸ* 'rob, začetek, konec'
- stran-** < **storn-ɸ* 'stran, bok'
- ledj-** < **lɛdv-ɸj-e* ← **lɛdv-o* 'ledje, ledvica'
ledenj, nejasno, morda **lɛdv-ɸń-ɸ* ← **lɛdv-o* 'ledje, ledvica'
- ledni členek** < **lɛdv-ɸn-ɸ(-j-ɸ) čeln-ɸk-ɸ* 'ledveni členek' ← **lɛdv-ɸn-ɸ* 'ledven'
(← **lɛdv-o* 'ledje, ledvica') + **čeln-ɸk-ɸ* 'členek, sklep' (← **čeln-ɸ* 'členek, sklep')
- bok-** < **bok-ɸ* 'bok'
- gulj** < **guľ-ɸ*, vzporedna tvorba z **guľ-a* 'vzboklina, oteklina, bula, izrastek'
- križ** < **križ-ɸ* 'križ'
- bedr-** < **bedr-o* 'bedro, bedrna kost'
bedrica < **bedr-ic-a*
- stegno** < **stegn-o* 'stegno'
- pas** < **pojas-ɸ* 'pas'
- hrbet** < **xrɸbɸt-ɸ* 'hrbet'
- zglob** < **sɸ-glob-ɸ* ← **sɸ-glob-i-ti* 'spojiti, skleniti'
- tančina** < **tɸnɸč-in-a* ← **tɸnɸk-ɸ* 'tanek'
- lakotnica** < **olk-ot-ɸn-ic-a* ← **olk-ot-ɸn-ɸ* 'lačen' ← **olk-ot-a* 'lakota' ←
**olk-a-ti* 'biti lačen'; prvotno gre za poimenovanje 'vbočeno mesto na trebuhu
med zadnjim rebrom in kolkom' – pomensko motivacija z 'lačen' v zvezi
z dejstvom, da je to mesto na telesu vbočeno le pri suhem, lačnem človeku
ali živali (gl. tudi *lačno*)
- lačno** < **olč-ɸn-o* 'lačno' ← **olč-ɸn-ɸ* 'lačen' ← **olk-a-ti* 'biti lačen'
- kolp-** < **(kolp)-ɸ*, nejasno, morda v zvezi z nem. *Kolben*, srvnem. *kolbe*, stvnem.
kolbo 'bat, gorjača, krogla na orožju' v bav. nem. izgovarjavi
skolp-, nejasno, morda v zvezi s *kolp-*
- hiften** < **(xiftn)-ɸ* ← knj. nem. *Hüften* 'kolk', v nar. ali bav. nem. izgovarjavi
- hifte** < **(xift)-e* ← nem. *Hüfte* 'kolk'
- hufa** < **(xuf)-a* ← srvnem., stvnem. *huf* 'kolk'

glid- < *(*glid*)-*v* ← nem. *Glied*

glid v stegnu < *(*glid*)-*v* *v* *stegn-u* ← nem. *Glied* + *v* 'v' + **stegn-o* 'stegno'

anka < *(*ank*)-*a* ← it. *anca* 'kolk'

femore < *(*femore*)-*∅* ← it. *femore* 'bedrna kost, stegnenica'

flank < *(*flank*)-*v* ← furl. *flanc* 'bok'

flank od noge < *(*flank*)-*v* *otv* *nog-e* ← furl. *flanc* 'bok' + **otv* 'od' + **nog-a* 'noga, stopalo'

fjank- < *(*fjank*)-*v* ← it. *fianco* 'bok'

hlam, nejasno, morda *(*flam*)-*v* ← avstr. bav. nem. *Fläme(n)*, *Flame(n)* 'mehki deli', kar je pomensko manj verjetno, glasovno manj verjetno pa je < *(*xlam*)-*v* ← stvnem. (*h*)*lanka* 'kolk, bok, ledja, križ'

gnak, nejasno, morda < **gnat*-*v* 'dolga okončniška kost'

žventola, nejasno, morda *(*žventol*)-*a* ← it. *sventola* 'pahlijača'

huk, nejasno, morda **kɔlk*-*v* 'kolk' z disimilacijo *k-k* > *x-k*

kof, nejasno, morda iz srvnem., stvnem. *huf* 'kolk'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani (morda nerelevantni) odgovori: *hrbet* v T013, *gnak* v T051, *žventola* v T113, *tančina* v T126, *glid v stegnu* v T184, *glidi* v T197, *hufa* v T360, *zglob* v T410, *kof* v T055 in *huk* v T152, besedna zveza *ledni členek* v T317 ter predložne zveze *okoli pasa* v T028, *ta na lačnim* v T075 in *v hlamu* v T266.

Kot enkratnice s *kolk-* so kartirani odgovori *ukolka* v T030, *kučah* v T366 in *kuča* v T404.

Kot enkratnica s *kolp-* je kartiran odgovor *skolp* v T035.

Kot enkratnica z *bedr-* je kartiran odgovor *bedrica* v T098.

Kot enkratnica z *ledj-* je kartiran odgovor *ledenj* v T103.

Kot enkratni besedni zvezi s *kost* sta kartirana odgovora *ušna kost* v T044 in *kost od kušeta* v T116.

Kot enkratna besedna zveza s *flank* je kartiran odgovor *flank od noge* v T063.

Kot enkratna besedna zveza z *glid* je kartiran odgovor *glid v stegnu* v T184.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *sklep* v T097, *kolk* v T109 (z oznako redko), *stegno* v T159, *ledje* v T166 in T317, *kolčne kosti* v T166 ter predložna zveza *na strani* v T236. Za T209 je navedeno, da ta del telesa opišejo, vendar ni zapisano, kako, za T001, T106, T168, T209 in T377 pa je navedeno, da se tam beseda ne uporablja oz. da za ta del telesa nimajo/ne poznajo besede, zato so ti odgovori kartirani z znakom »ni poimenovanja«.

4. Uporabljena dodatna literatura

Škofic 2008a

5. Primerjaj

SLA: V035 'kako se imenujejo pregibi prstov' (1/41), V061 'gleženj' (1/66), V054 'križ' (1/60), V056 'noga' (1/149), V057 'stegno' (1/62), V063 'kost' (1/45); OLA: /; ALE: /; SDLA: /; ALI: 222; ASLEF: 1314; HJA: 344

Komentar: 1/61a
SLA V056 'noga'

Gl. komentar 1/149

Komentar in karta: 1/62 SLA V057 'stegno'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'noga nad kolenom', knj. *stêgno* (é), prevladujeta leksema *stegno* in *bedro*, ki variirata v številu ali spolu: *stegno* ali *stegna*, *bedro* ali *bedra*. Nekajkrat so zastopani tudi leksemi *skok*, *noga* z besedno zvezo *noga nad kolenom* ter *koleno* z izpeljanko *nadkoleno* in opisi *gori nad kolenom*, *nad koleni*, *od kolena gori*, *vrhka kolena*. Ob besedni zvezi *debeli list* so zapisane še druge enkratnice in besedne zveze.

2. Morfološka analiza

stegn- < **stegn-o* 'stegno'

ta zgornje stegno < **t- s̥-gor-ɸn̥-e-j-e stegn-o* ← **ta/*t̥/*t̥/*t̥* 'ta' + **s̥-gor-ɸn̥-b* 'zgornji' + **stegn-o*

bedr- < **bedr-o* 'bedro, bedrna kost'

noga < **nog-a* 'noga'

noga nad kolenom < **nog-a nad̥ kol̥n-om̥* ← **nog-a* 'noga' + **nad̥* 'nad' + **kol̥n-o* 'koleno'

koleno < **kol̥n-o* 'koleno'

nadkoleno < **nad̥-kol̥n-o* ← **nad̥* 'nad' + **kol̥n-o* 'koleno'

pleče < **pleč-ε* 'pleče'

skok < **skok-ɔ* 'skok'

pišček < **pišč-ɔk-ɔ* ← **pisk-a-ti* 'piskati'

litka < **lyt-ɔk-a* 'meča'

debeli list < **debel-ɔ-j-ɔ lyst-ɔ* ← *debel-ɔ* 'debel' + **lyst-ɔ* 'meča'

to tolsto meso < **to t̥lst-o-j-e m̥s-o* ← **t̥* 'ta' + **t̥lst-ɔ* 'debel, tolst' + **m̥s-o* 'meso'

ta dolga kost < **t- d̥lg-a-j-a kost-ɔ* ← **ta/*t̥/*t̥/*t̥* 'ta' + **d̥lg-ɔ* 'dolg' + **kost-ɔ* 'kost'

kost od noge < **kost-ɔ ot̥ nog-ε* ← **kost-ɔ* 'kost' + **ot̥* 'od' + **nog-a* 'noga'

bodelj < *(*bodǎl*)-ɔ/*(*bodél*)-ɔ ← srvnem. *Wadel*, kar je manjšalnica od srvnem. *wade*, 'meča', v slovenska narečja prevzeto po spirantizaciji stvnem. *ɥ* in bav. nem. prehodu **a* > *o*

kulata < *(*kulat*)-a ← it. *culatta* 'zadnji, spodnji del'

šenkelj < *(*šenkǎl*)-ɔ/*(*šenkél*)-ɔ ← nem. *Schenkel* 'stegno, bedro'

oberšenkelj < *(*obəršenkǎl*)-ɔ/*(*obəršenkél*)-ɔ ← nem. *Oberschenkel* 'stegno, bedro'

bradelj, nejasno, morda v zvezi s sln. *bradelj* 'čeljust, obradnik' < **bord-ǃl-b* ← **bord-a* 'brada'

femore < *(*femore*)-∅ ← it. *femore* 'bedrna kost, stegnenica'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *bradelj* in *šenkelj* v T023, *nadkoleno* v T049, *femore* v T082, *kulata* v T121, *bodelj* v T169, *pleče* v T297, *koleno* v T344 in *litka* v T388 in besedna zveza *to tolsto meso* v T059.

Kot enkratni besedni zvezi s *kost* sta kartirana leksema *kost od noge* v T063 in *ta dolga kost* v T280.

Kot opisi so kartirani odgovori *od kolena gori* v T058, *gori nad kolenom* v T081, *v debelem* v T089, *nad kolenom* v T290, *nad koleni* v T336 in *vrhka kolena* v T362.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *oberšenkelj* v T049, *pišček* v T339 in *stegno* v T362 ter besedna zveza *ta zgornje stegno* v T023.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Smole 2006; Toporov 1961

5. Primerjaj

SLA: V056 'noga' (1/149), V058 'koleno'(1/63); OLA: 1561, 1562 'bedro'; ALE: 173; SDLA-SI: /; ALI: 224; ASLEF: 1316; HJA: 345 'bedro'

Komentar in karta: 1/63
SLA V058 'koleno'

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen 'del noge ob sklepu med golenjo in stegnom', knj. *koléno* (ê), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *koleno*, ki se pojavlja v vseh točkah, le v eni točki se kot enkratnica pojavlja *kolence*.

2. Morfološka analiza

kolen- < **kolĕn-o* 'koleno'

kolence < **kolĕn-ьc-e*

stegno < **stegn-o* 'stegno'

3. Posebnosti kartiranja

Z izogloso so zamejeni govori z razvojem *k- > ʔ-*.

Kot enkratnica je kartiran leksem *stegno* v T267 (najverjetneje gre za nerelevanten odgovor).

Kot enkratnica s *kolen-* je kartiran leksem *kolence* v T064.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V057 'stegno' (1/62); OLA: 1563; ALE: 172; SDLA-SI: /; ALI: 225, 226 (im. mn.); ASLEF: 1317, 1318 (im. mn.); HJA: 347

Komentar in karta: 1/64 SLA V059 'piščal'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'kost na notranji strani goleni', knj. *piščál* (*â*) oz. *goleníca* (*i*), prevladujejo leksemi *piščal*, ki se uporablja v številnih fonetičnih različicah, s tvorjenkami *piščala*, *piščalka*, *piščela*, *piščulja*, *piščev*, *piščevka*, *piska*, *piskala*, *piskalo*, *pišč*, *pišča*, *piščalo* in *piščalt*, dalje *cev*, *cucek*, *fučkec*, *puček* in *žvegla* z možnim pomenskim zamikom v smeri glasbil.

Anatomiji ostajajo bolj zvesti izrazi *kost* z besednimi zvezami *kost* (*ta*) *pod kolenom*, *kost na bodeljnu*, *kost na nogi*, *tota kost pri mečih*, *spodnja kost*, *sprednja kost*, (*ta*) *debela kost*, *ta dolga kost*, *ta velika kost*, *ta tolsta kost*, *ta nora kost*, *medena kost*, *sladka kost*, *piščalna kost*, *zirana kost* in *podkolenina kost*, dalje *čonta* z besednimi zvezami *čonta pod kolenom*, *spodnja čonta* in *podkolenska čonta*, *noga* z besedno zvezo *noga pod kolenom*, *golen* z različico *goleno* in izpeljanko *golenica* ter *koleno* z opisom *pod kolenom* in izpeljanko *podkolenica*.

Nekajkrat zabeleženi leksemi so *meča*, *litka* in *šimpajn*, posamično pa *bodeljni*, *golezen*, *gleženj*, *listanjek*, *plesmo*, *hrustec*, *repica*, *ribica*, *jabka*, *pogačica*, *šajbica*, *šija*, *tibja*, *nart* in *stopalo*.

2. Morfološka analiza

piščal < **pišč-al-ь* 'piščal' ← **pisk-a-ti* 'piskati'

piščala < **pišč-al-a*

piščela < **pišč-el-a*

piščalka < **pišč-al-ьk-a*

piščalt < **pišč-al-ьt-ь*

pišč < **pišč-ь*

pišča < **pišč-a*

piščalo < **pišč-a-dl-o*

piščev < **pišč-i*, rod. *pišč-ьv-e* ← **pišč-a-ti* 'piskati'

piščevka < **pišč-ьv-ьk-a* ← **pišč-i*, rod. *pišč-ьv-e*

piščulja < **pišč-ul-a*

piska < **pisk-a*

piskala < **pisk-a-l-a*

piskalo < **pisk-a-dl-o*

puček < **puť-ьk-ь* ← **puť-a-ti* 'napihovati'

fučkec < **fuť-ьk-ьc-ь* ← **fuť-a-ti* najverjetneje onomatopejskega izvora

cucek < **cuc-ьk-ь* ← **cuc-a-ti* 'sesati'

cev < **cěv-ь* 'cev'

kost < **kost-ь* 'kost'

kost (ta) pod kolenom < **kost-ь ta podъ kolěn-omъ* ← **kost-ь* 'kost' + **ta* 'tam' + **podъ* 'pod' + **kolěn-o* 'koleno'

sprednja kost < **sъ-perd-ьń-a-j-a kost-ь* ← **sъ-perd-ьń-ь* 'sprednji' + **kost-ь* 'kost'

spodnja kost < **sъ-pod-ьń-a-j-a kost-ь* ← **sъ-pod-ьń-ь* 'spodnji' + **kost-ь* 'kost'

(ta) debela kost < **(t-) debel-a-j-a kost-ь* ← (**ta/*tv/*tě/*te* 'ta') + **debel-ь* 'debel, tolst' + **kost-ь* 'kost'

ta tolsta kost < **t- tvlst-a-j-a kost-ь* ← **ta/*tv/*tě/*te* 'ta' + **tvlst-ь* 'debel, tolst' + **kost-ь* 'kost'

ta velika kost < **t- vel-ik-a-j-a kost-ь* ← **ta/*tv/*tě/*te* 'ta' + **velik-ь* 'velik' + **kost-ь* 'kost'

ta dolga kost < **t- dьlg-a-j-a kost-ь* ← **ta/*tv/*tě/*te* 'ta' + **dьlg-ь* 'dolg' + **kost-ь* 'kost'

ta nora kost < **t- (nor)-a-j-a kost-ь* ← **ta/*tv/*tě/*te* 'ta' + nem. *Narr* 'norec, norčav človek' + **kost-ь* 'kost'

zirana kost < **jьz-(ir)-a-n-a-j-a kost-ь* ← **jьz-(ir)-a-ti* + **kost-ь* ← nem. *irren* 'zmesti'

medena kost < **měd-ěn-a-j-a kost-ь* ← **měd-ь* 'zlitina bakra in cinka' + **kost-ь* 'kost'

sladka kost < **sold-ьk-a-j-a kost-ь* ← **sold-ьk-ь* 'sladek' + **kost-ь* 'kost'

piščalna kost < **pišč-al-ьn-a-j-a kost-ь* ← **pišč-al-ь* 'piščal' + **kost-ь* 'kost'

podkolenina kost < **podъ-kolěn-in-a kost-ь* ← **podъ* 'pod' + **kolěn-o* 'koleno' + **kost-ь* 'kost'

kost na nogi < **kost-ь na nog-i/ě* ← **kost-ь* 'kost' + **na* 'na' + **nog-a* 'noga'

tota kost pri mečih ≤ **t- kost-ь pri meč-ixъ* ← **ta/*tv/*tě/*te* 'ta' + **kost-ь* 'kost' + **pri* 'pri' + **meč-a* 'meča' (< **męk-j-a* ← **męk-ь* 'mehek')

kost na bodeljnu < **kost-ь na (bodeĭn)-u* ← srvnem. *Wadel* 'meča'

noga pod kolenom < **nog-a podъ kolěn-omъ* ← **nog-a* 'noga' + **podъ* 'nad' + **kolěn-o* 'koleno'

meč- < **męč-a* 'meča' < **męk-j-a* ← **męk-ь* 'mehek'

litka < **lyt-ьk-a* 'meča'

ribica < **ryb-ic-a* ← **ryb-a* 'riba'

podkolenica < **podъ-kolěn-ьn-ic-a* ← **podъ* 'pod' + **kolěn-o* 'koleno'

golen < **gol-ěn-ь/*gol-en-ь* 'golen' ← **gol-ь* 'gol, nag'

goleno < **gol-ěn-o/*gol-en-o*

golenica < **gol-ěn-ic-a/*gol-en-ic-a*

golezen < **golě-zn-ь* ← **gol-ěn-ь* ← **gol-ь* 'gol, nag'

šija < *šij-a 'vrat'

hrustec < *xrust-*bc-b* ← *xrust-a-ti* 'hreščati'

čonta < *(čont)-a ← madž. *csont* 'kost'

čonta pod kolenom < *(čont)-a *podъ kolěn-omъ* ← madž. *csont* 'kost' + **podъ* 'pod' + **kolěn-o* 'koleno'

podkolenska čonta < **podъ-kolěn-ъsk-a-j-a* (čont)-a ← **podъ* 'pod' + **kolěn-o* + madž. *csont* 'kost'

spodnja čonta < **sb-pod-ъn-a-j-a* (čont)-a ← **sb-pod-ъn-ъ* 'spodnji' + madž. *csont* 'kost'

šimpajn < *(šimpajn)-*ъ* ← nem. *Schienbein* 'golenica'

bodelj < *(*boděl*)-*ъ*/*(*bodel*)-*ъ* ← srvnem. *Wadel*, kar je manjšalnica od srvnem. *wade*, 'meča', v slovenska narečja prevzeto po spirantizaciji stvnem. *u* in po bav. nem. prehodu **a* > *o*

šajbica < *(šajb)-*ic-a* ← nem. *Scheibe* 'kolut, plošča'

tibja < *(*tibj*)-a ← it. *tibia* 'piščal'

listanjek < *(*listańek*)-*ъ* ← hrv. kajk. *listanjek* 'meča'

repica, nejasno, morda v zvezi z nem. *Rippe* 'rebro'

stopalo < **stqp-a-dl-o* 'stopalo' ← **stqp-a-ti* 'stopati'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani odgovori *golezen* v T074, *tibja* v T082, *bodelj*- v T145, *šajbica* v T219, *ribica* v T284, *šija* v T304, *stopalo* v T291, *listanjek* v T307, *hrustec* v T326, *repica* v T339 in *puček* v T394.

Kot enkratnica s *pisk*- je kartiran odgovor *piskalo* v T413, kot enkratnici s *pišč*- pa odgovora *pišč* v T095 in *piščalt* v T164.

Kot enkratnica z *golen*- je kartiran leksem *goleno* v T384.

Kot enkratne besedne zveze s *kost* z levim prilastkom so kartirani leksemi *zirana kost* v T031, *ta nora kost* v T160, *podkolenina kost* v T236, *piščalna kost* v T336, *sladka kost* v T381 in *medena kost* v T407.

Kot enkratne besedne zveze s *kost* z desnim prilastkom sta kartirana leksema *kost na bodeljnu* v T261 in *kost pri mečih* v T385.

Kot enkratni besedni zvezi s *čonta* sta kartirana leksema *spodnja čonta* v T387 in *podkolenska čonta* v T401.

Kot opis je kartirana predložna zveza *pod kolenom* v T020, T156, T260, T294, T366 in T383.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *piščevka* v T216 in T317, *piščala* v T109, *kost* v T234, *meča* v T291, *piščal* in *puček* v T392, *fuček* v T401 ter besedne zveze *kost pod kolenom* v T164, *sprednja kost* v T236 in *kost na nogi* v T208.

Kot nerelevantni odgovori so kartirani odgovori *noga* v T010, T035, T102 in T412, *plesmo* v T087, *gleženj* v T197, *koleno* v T208, *nart* v T278, *stopalo* v T291, *jabka*

v T311, *žvegla* v T373 in *pogačica* v T374; nerelevanten je morda tudi večkrat zapisani (in zato kartirani) odgovor *meč*-.

4. Uporabljena dodatna literatura

Brodar 2008; Duden 7; Odar 2008; Smole 2006; Toporov 1961

5. Primerjaj

SLA: V056 'noga' (1/149), V058 'koleno' (1/63), V059 'gleženj' (1/66), V060 'meča' (1/65), V063 'kost' (1/45); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 229; ASLEF: 1321; HJA: /

Komentar in karta: 1/65

SLA V060 'meča'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'zadnji, mišičasti del goleni', knj. *méča* (é), so v gradivu navedena enobesedna, večbesedna in opisna poimenovanja. Najpogostejši je leksem *meča* ter zveze in izpeljanke iz te podstave (*mečika*, *mečava*, *zadnja meča*). Druga najpogostejša sta v različnih časovnih obdobjih iz germanskih jezikov prevzeta korena *badelj-* (z izpeljanko *badeljč*) in *bodelj-* (z izpeljanko *bodeljč*) ter iz nemškega knjižnega jezika citatno prevzeti leksem *vadelj*. Na sklenjenih območjih se pojavljajo še leksemi *riba*, *ribica*, *debelo meso*, *litk-*. Drugi leksemi, ki imajo manjšo število pojavitev (*muskul*, *muskelj*, *stegno*, *skok*, *vampič*, *vampica*, *prat-*), so razpršeni po vsem slovenskem jezikovnem prostoru.

2. Morfološka analiza

meč- < **męč-a* 'meča' < **męk-j-a* ← **męk-ъ* 'mehek'

mečava < **męč-av-a*

mečika < **męč-ik-a*

zadnje meče < **zad-ъn-e-j-e* *męč-* ← **zad-ъ* 'zadnja stran' + **męč-* 'meč-'

riba < **ryb-a* 'riba'

ribica < **ryb-ic-a*

(*to*) **debelo meso** < *(*t-*) *debel-o-j-e* *męs-o* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'to') + **debel-o* 'debelo' + **męs-o* 'meso'

to **majhno meso** < **t- mal-ъx-ъn-o-j-e* *męs-o* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'to' + **mal-x-ъn-o* (← **mal-ъ* 'majhno') + **męs-o* 'meso'

stegno < **stegn-o* 'stegno'

skok < **skok-ъ* 'skok'

litk- < **lyt-ъk-a* 'meča'

listanjek < *(*listańek*)-ъ ← kajk. hrv. *listanjek* 'meča'

tanki list < **tъn-ъk-ъj-ъ* *lyst-ъ* ← **tъn-ъk-ъ-* 'tanek' + **lyst-ъ* 'golen, piščal'

debeli list < **debel-ъj-ъ* *lyst-ъ* ← **debel-ъ* 'debel' + **lyst-ъ* 'golen, piščal'

mišica < **myš-ic-a* 'mišica' ← **myš-ъ* 'miš'

zadnja mišica < **zad-ъn-a-j-a* *myš-ic-a* ← **zad-ъ* 'zadnja stran' + **myš-ic-a* 'mišica'

mišič < *(*mišič*)-ъ ← hrv. *mišić* 'mišica'

piščalo < **pišč-a-dl-o* ← **pišč-a-ti* 'piskati'

golenica < **gol-ěn-ic-a/*gol-en-ic-a* ← **gol-ěn-ъ/gol-en-ъ* ← **gol-ъ* 'gol, nag'

noga < **nog-a* 'noga'

bodelj- < *(*bodǎl*)-b/*(*bodēl*)-b ← srvnem. *wadel*, kar je manjšalnica od srvnem. *wade*, 'meča', v sln. narečja prevzeto po spirantizaciji stvnem. *u* in po bav. nem. prehodu **a* > *o*; v T145, T210, T236 morda s podaljšavo osnove z -*n*- tudi v im. ed. (*bodeljn*)

bodeljc < *(*bodǎl*)-bc-b

badelj- < *(*badǎl*)-b/*(*badēl*)-b ← srvnem. *wadel*, kar je manjšalnica od srvnem. *wade* 'meča', v sln. narečja prevzeto po spirantizaciji stvnem. *u*

badeljc < *(*badǎl*)-bc-b

vadelj < *(*vadǎl*)-b/*(*vadēl*)-b ← nem. *Wadel* 'majhna meča', najverjetneje mlajša izposojenka iz knj. nem., manj verjetno stara izposojenka iz stvnem. pred spirantizacijo stvnem. *u*

muškul- < *(*muškul*)- ← furl. *muscul* 'mišica' (*š* → *s* v T097)

muškol- < *(*muškol*)-o/-b ← it. *muscolo* 'mišica'

muskelj- < *(*muskǎl*)-/*(*muskēl*)- ← nem. *Muskel* 'mišica'

vampič < *(*vamp*)-it/-b ← *(*vamp*)-b ← bav. srvnem. *wamp* 'trebuh'

vampica < *(*vamp*)-ic-a ← *(*vamp*)-b ← bav. srvnem. *wamp* 'trebuh'

prat- < *(*prat*)-a ← bav. srvnem. *prāte*, srvnem. *brāte* 'pečenka'

polpač < *(*polpač*)-b ← furl. *polpaç* 'meča', it. *polpaccio* 'meča'

šenkelj < *(*šenkǎl*)-/*(*šenkēl*)-b ← nem. *Schenkel* 'stegno, bedro'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *noga* v T010, *piščalo* v T082, *golenica* v T395, *šenkelj* v T023, *skok* v T102, *stegno* v T250, *stopalo* v T291, in *mišič* v T410 (nekateri od teh odgovorov so verjetno nerelevantni).

Kot enkratnica z *list-* je kartiran odgovor *listanjek* v T351.

Kot enkratnica z *meč-* je kartiran odgovor *mečika* v T374.

Kot enkratna besedna zveza z *list* sta kartirana odgovora *tanki list* v T292 in *debeli list* v T290. Kot enkratna besedna zveza z *meč-* je kartiran odgovor *zadnje meče* v T055.

Kot enkratna besedna zveza z *meso* je kartiran odgovor *to majhno meso* v T064.

Kot enkratna besedna zveza z *mišica* je kartiran odgovor *zadnja mišica* v T408.

Kot opisna poimenovanja so kartirani odgovori *to meso tu zadaj* v T058, *meso pod kolenom* v T260, *čonta pod kolenom* v T388, *noga dol pod kolenom* v T167 in *meso v piskali* v T413.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *meča* v T067 in v T136, *stegno* in *skok* v T097.

Zaradi oblikovne raznolikosti gradiva, iz katerega ni vedno razvidno, ali gre za različne spolske, sklonske in številske oblike, so kartirane le osnove *meč-*, *litk-*, *prat-*, *ribic-*, *bodelj-*, *badelj-*, *muškul-*, *muskelj-*. V T104, T128 in T231 so odgovori zapisani v odvisnih sklonih, kartirana pa je imenovalniška oblika.

4. Uporabljena dodatna literatura

EWUng; RHKKJ 2/6

5. Primerjaj

SLA: V057 'stegno' (1/62), V058 'koleno' (1/63), V059 'piščal' (1/64); OLA: 1573; ALE: 147; SDLA-SI: /; ALI: 230; ASLEF: 1322; HJA: /

Komentar in karta: 1/66 SLA V061 'gleženj'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'izboklina kosti v sklepu med golenjo in stopalom', knj. *gléženj* (é), je najpogosteje zapisan leksem *gleženj*, druga poimenovanja so še: *kost*, *koščica*, *člen členj*, *členek*, *kolenc-*, *kolenčc-*, *grl-*, *škripec*, *sklep*, *šiška*, *glid*, *glink*, *gugelj*, *skledička*, *knehelj*, *kitčica*, *zglob* in *kavilja*.

Poleg osnovne oblike v imenovalniku ednine se v odgovorih pojavljajo tudi mestniške oblike, in sicer edninske: v *glidu*, v *glinku*, v *koščici*, v *pregibalu*, v *gleznju*, v *grlu*, v *členku*, v *sklepu*, ali množinske: v *členkih*, v *glidih*.

2. Morfološka analiza

gleženj < **glezn-ɔ* 'gleženj'

gležnjak < **glezn-ak-ɔ*

gležnjah < **glezn-ax-ɔ* ali *(*vɔ*) *glezn-ax-ɔ* 'v gležnjih'

gležnjih < *(*vɔ*) *glezn-ixɔ* 'v gležnjih'

sklep < **sɔ-klep-ɔ* 'sklep' ← **sɔ-klep-a-ti* 'združevati, sklepati' oz. **sɔ-kle(p)-nɔ-ti* 'združiti, skleniti'

sklep v nogi ← **sɔ-klep-ɔ vɔ nog-i* ← **sɔ-klep-ɔ* + **vɔ* 'v' + **nog-a* 'noga'

kolen- < **kolɛn-o* 'koleno'

kolenc- < **kolɛn-ɔc-*

kolenčc- < **kolɛn-ɔč-ɔc-*

kost < **kost-ɔ*, rod. **kost-i*/**košč-e* 'kost' (Furlan 2008: 24)

koščica < **košč-ic-a*

ta divja kost < (**t-*) *div-ɔj-a-j-a kost-ɔ* ← (**t-*) + **div-ɔj-ɔ* 'divji' + **kost-ɔ* 'kost'

člen < **čeln-ɔ* 'ud, sklep'

členj < **čeln-ɔ*

členek < **čeln-ɔk-ɔ*

škripec < **skrip-ɔc-ɔ* 'škripec' ← **skrip-a-ti* 'škripati'

šiška < **šiš-ɔk-a* 'šiška'

zglob < **sɔ-glob-ɔ*

gugelj < **gug-ɔl-ɔ* ← **gug-a-ti* 'gugati se, zibati se'; najverjetneje s sekundarno, ekspresivno nazalizacijo, ki je znana v Reziji; izhodišče so otroški izrazi za *guga* (ESSJ 1: 185, 187)

pregibalo < **per-gyb-a-dl-o* ← **per-gyb-a-ti* 'pregibati' ← **gyb-a-ti* 'upogibati'

pregiblaj < **per-gyb-ǃ-aj-ǃ* ← **per-gyb-a-ti* 'pregibati' ← **gyb-a-ti* 'upogibati'
grl- ← **gʷr-dl-o* 'grlo, požiralnik' ← **žer-ti* 'žreti, požirati'
skledička < **skléd-ič-ǃk-a* ← **skléd-a* 'skleda'
kitčica < **kyt-ǃč-ic-a* ← **kyt-a* 'kita'
žleza < **želz-a* 'žleza'
peta < **pɛt-a* 'peta'
skok < **skok-ǃ* 'skok'
golena < **golěn-a* ← **golěn-ǃ* 'golen'
glid < *(*glid*)-ǃ ← nem. *Glied* 'člen'
stopalen glid < **stop-a-dl-ǃn-ǃ* (← **stop-a-dl-o* 'stopalo') + *(*glid*)-ǃ
glink < *(*glink*)-ǃ ← nem. *Gelenk* 'sklep'
gelenk < *(*gelenk*)-ǃ
knehelj < *(*knexǃl*)-ǃ/*(*knexel*)-ǃ ← nem. *Knöchel* 'gleženj'
kavilja < *(*kaviǃl*)-a ← it. *caviglia* 'gleženj'
bodelj < *(*bodǃl*)-ǃ/*(*bodel*)-ǃ ← srvnem. *wadel*, kar je manjšalnica od srvnem. *wade*, 'meča', v sln. narečja prevzeto po spirantizaciji stvnem. *ǃ* in po bav. nem. prehodu **a* > *o*
čonkljenec < *(*čonk*)-ǃǃ-en-ǃc-ǃ ← *(*čonk*)-ǃǃ-ǃ 'ud', morda deloma izposojeno iz it. *cionko* 'okrnjen' ali iz madž. *csonk* 'okrnjen, okleščen'
zjogo < *(*zjogo*)-ǃ ← ben. it. *ziogo* 'jarem, verige' (Rosamani 1990: 1260)
v glenah, nejasno
v gležd, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *gelenk* v T010, *žleza* v T024, *golena* v T033, *skok* v T035, v *glenah* v T046, *peta* v T119, *zjogo* v T123, *bodelj* v T247, v *gležd* v T262 in *čonklenec* v T400.

Kot enkratnice z *glež-* so kartirani leksemi *gležnjah* v T252, *gležnjih* v T300 in *gležnjak* v T302.

Kot enkratnici s *pregib-* sta kartirana leksema *pregibalo* v T153 in *pregiblaj* v T154.

Kot enkratna besedna zveza z *glid* je kartiran leksem *stopalen glid* v T029.

Kot enkratna besedna zveza s *kost* je kartiran leksem *ta divja kost* v T060.

Kot enkratna besedna zveza s *sklep-* je kartiran leksem *sklep v nogi* v T314.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana odgovora *gleženj* v T129, T247, T291 in T347 ter *grl-* v T187.

4. Uporabljena dodatna literatura

Furlan 2008; Rosamani 1990

5. Primerjaj

SLA: V035 'Kako se imenujejo pregibi prstov?' (1/41); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 237; ASLEF: 1329; HJA: 378 'gleženj', 'členek'

Komentar in karta: 1/67 SLA V062 'stopalo'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'del noge od gležnja do konca prstov', knj. *stopálo* (*á*), prevladujejo leksem *stopalo* z arhaizmom *stopadlo* in izpeljankami *stopaj*, *stopljaj*, *stopinja*, *stopnja* in *stop*. Nadaljnji leksemi so *podplat* z različicama *poplat* in *naplat*, *noga* z opisom *pod nogo*, predložno zvezo *ta pod nogo* in besedno zvezo *noga v stopalu*, sledijo *capa*, *oglav* in *peta*. Posamični leksemi so *meča*, *polž*, *planta od noge*, *rožje*, *šavflja* in *urbas*.

2. Morfološka analiza

stopalo < **stq̥p-a-dl-o* 'stopalo' ← **stq̥p-a-ti* 'stopati'

stop < **stq̥p-ɔ*

stopaj < **stq̥p-aj-ɔ*

stopljaj < **stq̥p-ɔl-aj-ɔ*

stopinja < **stq̥p-yń-a*

stopnja < **stq̥p-ɔń-a*

noga < **nog-a* 'noga'

noga v stopalu < **nog-a vɔ stq̥p-a-dl-u* ← **nog-a* 'noga' + **vɔ* 'v' + *stq̥p-a-dl-o* 'stopalo'

podplat < **podɔ-plat-ɔ* ← **podɔ* 'pod' + **plat-ɔ* 'cunjja, krpa'

poplat < **po-plat-ɔ* ← **po* 'po' + **plat-ɔ* (morda po disimilaciji *t-p > p-p*; Ramovš 1924: 214)

poplata < **po-plat-a* ← **po* 'po' + **plat-ɔ*

naplat < **na-plat-ɔ* ← **na* 'na' + **plat-ɔ*

oglav < **o-golv-ɔ* ← **golv-a* 'glava'

polž < **pɔlž-ɔ* 'polž' ← **pɔlž-ti* 'polzeti, plaziti se'

peta < **pɛt-a* 'peta'

rožje < **rožž-bj-e* ← **rozg-a* 'rozga'

urbas ≤ *(*urbos*)-ɔ ← srvnem. **vürvuoɔ* 'obujek'

capa < *(*cap*)-a ← avstr. bav. nem. *Zappe(leder)* 'mehko zrnčasto usnje, šagren'

šavflja < *(*šavfl*)-a ← nem. *Schaufel* 'lopata'

planta od noge < *(*plant*)-a *otɔ nog-ɛ* ← furl. *plante* 'podplat' + **otɔ* 'od' + **nog-a* 'noga'

3. Posebnosti kartiranja

Z rdečo izofono je označena osnovna stopnja razvoja leksema, ki sega še v praslovansko dobo, tj. *stopadlo* v T001, T002 in T004; mlajša različica *štopalo* v T065, T074–T076, T085, T087, T093, T097, T103, T104 in T128 je označena z modro izofono.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *šavflja* v T023, *polž* v T057, *rožje* v T167 in *urbas* v T266 ter besedna zveza *planta od noge* v T060.

Kot enkratna besedna zveza z *noga* je kartiran odgovor *noga* v *stopalu* v T116, kot enkratna predložna zveza z *noga* pa odgovor *ta pod nogo* v T059.

Kot enkratnice s *stop-* so kartirani leksemi *stop* v T023, *stopinja* v T077, *stopljaj* v T382 in *stopnja* v T403.

Kot enkratnici s *-plat-* sta kartirana leksema *naplati* v T003 in *poplata* v T035.

Kot opis je kartirana predložna zveza *pod nogo* v T063, T085 in T413.

Z znakom za komentar je kartiran tretji odgovor v T012, da namreč beseda ni znana.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Smole 2006; Toporov 1961

5. Primerjaj

SLA: V056 'noga' (1/149), V060 'meča' (1/65); OLA: 1574; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 234; ASLEF: 1326; HJA: /

Komentar in karta: 1/68
SLA V125 'peta na nogi'

Gl. komentar 1/149a

Komentar in karta: 1/69

SLA V805 'kri'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'rdeča tekočina v organizmu človeka in nekaterih višje razvitih živalih', knj. *kri* (*ī*), se uporabljajo različice *kri*, *krv*, *kriv* in *krij*. Samostalnik *kri* je v slovenskih narečjih in v knjižnem jeziku v imenovalniku ohranil prvotno obliko (*kri*), iz česar izvirajo različnosti v sklanjatvi (npr. rodilniške oblike *krvi*, *krvesa*, *krije*, *krve*). V drugih slovanskih jezikih pa tudi v panonski narečni skupini in v belokranjskem narečju slovenskega jezika pa se je v imenovalniku razvila oblika *krv*, kar je prvotni tožilnik (zanjo je v T307 zapisano, da se je rabila v preteklosti, danes pa se rabi oblika *kri*). Oblika *kriv* v T326–T327, T329, T332–T335, T342–T343, T347 in T352–T356 je nastala po analoških spremembah iz oblike *kri* (Furlan, v tisku), po podobnih spremembah je nastala tudi oblika *krij*, zapisana v dveh točkah rezijanskega narečja.

2. Morfološka analiza

kri < **kry*, rod. **kr̥v-e* 'kri'
krv < **kr̥v-b* 'kri'
kriv < **kryv-b* 'kri'
krij < **kryj-b* 'kri'

3. Posebnosti kartiranja

/

4. Uporabljena dodatna literatura

Ramovš 1952, Furlan (v tisku)

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1633; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 591, 592 ; ASLEF: 1699, 1700;
 HJA: 30, 31, 32

Komentar: 1/69a
SLA V042 'žila'

Gl. komentar 1/147

Komentar in karta: 1/70

SLA V075 'smrt'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'prenehanje življenja, življenjskih procesov' oz. 'dejstvo, da kdo umre' pa tudi 'okostnjak s koso, ki pooseblja to dejstvo', knj. *smrt* (*ř*), je med zapisanimi odgovori na prvem mestu leksem *smrt* s številnimi glasoslovnimi različicami, pri čemer je zložni *ř* namesto *ar* značilen predvsem za panonsko narečno skupino. Ironična izpeljanka *smrtanja* je zabeležena v T029. Izjemoma je zapisan tudi glagol *umreti* in podobno opazna je besedna zveza *zadnja ura* s posamostalitivjo *ta zadnja*. Kot posebitev (in sopomenka za *suho ženo* v T278) nastopa ime *Matilda* z desnim prilastkom *Matilda s koso*.

2. Morfološka analiza

smrt < **s_ṽ-m_{br}-t-ṽ* 'dobra (se pravi naravna, nenasilna) smrt'

smrtanja < **s_ṽ-m_{br}-t-aⁿ-a* (morda namig na županjo *Smrtnico*)

ta zadnja < **t-^zad-ṽⁿ-a-j-a* ← **ta/*t_ṽ/*t^ě/*t^ę* 'ta' + **zad-ṽⁿ-ṽ* 'zadnji'

zadnja ura < **zad-ṽⁿ-a-j-a (ur)-a* ← **zad-ṽⁿ-ṽ* + lat. *hora* 'ura'

matilda < *(*matild*)-*a* ← nem. *Mathilde* 'Matilda'

matilda s koso < *(*matild*)-*a s_ṽ kos-oj^q* ← nem. *Mathilde* + **s_ṽ* 'z/s' + **kos-a* 'kosa' (morda v zvezi z nem. *Mathilde von Canossa*)

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *ta zadnja* v T046 in *zadnja ura* v T299.

Kot enkratnica s *smrt-* je kartiran leksem *smrtanja* v T029.

Z znakom »glej gradivo« je kartiran odgovor *umreti* v T278.

4. Uporabljena dodatna literatura

Glomar 1936; Gutschmann 1999; Keber 1996; Miklavčič – Dolenc 1968; Novotný 2005; Tolsta 2008; Tschinkel 1976: 284

5. Primerjaj

SLA: V076 'umreti' (1/72); OLA: 2322; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 2313; ASLEF: 2362; HJA: /

Komentar in karta: 1/71 SLA V073 'mrlič'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'mrtev človek, zlasti do pogreba', knj. *mrlič* (ī), med zapisanimi poimenovanji prevladujeta leksema *mrlič* z izpeljavnima različicama *mrlik* in *mrlec* ter *ta mrtvi* z izpeljavnima različicama *mrtvec* in *mrtvak* ter besedno zvezo *mrtev človek*. Izjemoma se najde še samostalnik *rajnik* s popridevljeno izpeljanko *ta rajniki*.

2. Morfološka analiza

mrlič < **mbr-l-ít-ь* ← **mer-ti* 'mreti'

mrlec < **mbr-l-ьc-ь*

mrlik < **mbr-l-ik-ь*

ta mrtvi < **t- mbr-t-v-ь-j-ь* ← **ta/*tь/*těl/*tę* 'ta' + **mbr-t-v-ь* 'mrtev'

mrtvec < **mbr-t-v-ьc-ь*

mrtvak < **mbr-t-v-ak-ь*

mrtev človek < **mbr-t-v-ь čьlověk-ь/*čelověk-ь* ← **mbr-t-v-ь* + *čelověk-ь/*čьlověk-ь* 'človek'

rajnik < **raj-ьn-ik-ь* ← **raj-ь* 'raj'

ta rajniki < **t- raj-ьn-ьk-ь-j-ь* ← **ta/*tь/*těl/*tę* 'ta' + **raj-ьn-ьk-ь-j-ь*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica z *rajn-* je kartiran leksem *ta rajniki* v T060.

Kot enkratna besedna zveza z *mrtev* je kartiran odgovor *mrtev človek* v T199.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *rajnik* v T060, *mrtvak* v T373, *mrtev* v T386 in *mrtvi* v T408.

Z znakom »glej gradivo« je kartiran odgovor *mrtev* v točkah T010, T026, T035, T112, T117 in T136.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7

5. Primerjaj

SLA: V044 'trup' (1/48), V676 'umreti' (1/72); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 345; ASLEF: 2433; HJA: 1572

Komentar in karta: 1/72

SLA V076 'umreti'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'prenehati živeti', knj. *umréti* (é), prevladujejo glasoslovne različice leksema *umreti* (tudi *vmreti* in *(dol) mreti*). Izjemoma so zabeleženi še glagoli *umirati*, *stegniti se*, *ne živeti* in *hin biti*.

2. Morfološka analiza

umreti < **u-mer-ti* 'umreti'

uvmreti ≤ **u-vb-mer-ti* 'umreti'

vmreti < **vb-mer-ti* 'umreti'

mreti < **mer-ti* 'umreti'

stegniti se ≤ **sv-tęg-nq-ti se* 'stegniti se'

3. Posebnosti kartiranja

S črno izofono je označen razvoj *vm-* > *xm-/gm-*, z zeleno pa razvoj *vm-* > *mv-*.

Kot enkratnici sta kartirana leksema *stegniti se* v T198 in *uvmreti* v T114.

Kot opisno poimenovanje sta kartirana odgovora *hin biti* v T049 in *ne živeti* v T155.

Z znakom »glej gradivo« sta kartirana odgovora *mrtev* v T206 in *umirati* v T371.

4. Uporabljena dodatna literatura

Bernjak 2004; Gross 1998; Stramljič Breznik 1999; Zorko 2009

5. Primerjaj

SLA: V074 'stegniti se' (1/73); OLA: 2327; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 2449; ASLEF: 2502; HJA: 391

Komentar in karta: 1/73

SLA V074 'stegniti se'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Vprašanje je bilo zamišljeno v smislu obstoja, le da gradivo večinoma izkazuje odgovore z ekspresivnim pomenom 'prenehati živeti', knj. *stegniti se* (*tī*) – ta leksem je najpogosteje zapisan tudi v zbranem gradivu. Prevladujejo tako oblikoslovne alternante pripon tipa *cec-ni-ti* – *fac-no-ti* kakor glasoslovne različice za eno- in večbesedne lekseme.

Enobesedni leksemi izkazujejo značilno delitev v smislu glagolskega lika oz. vrstnosti. Pripona *-ni-* tudi *-no-* izkazuje bodisi netrajni/semelfaktivni lik dovršnega vida (*ceciniti*, *crkniti*, *činknoti*, *črkniti*, *izdahnniti* tudi *izdihnniti*, *facnoti*, *flikniti*, *gagniti*, *guzniti*, *gavzniti*, *hahnoti*, *krecnoti*, *krepniti* in *strepetnoti*) bodisi gibalnost (*stegniti se* s prehodnimi različicami *stegniti pete*, *stegniti noge* in *zategniti jo* ter s predporskimi različicami *vtegniti se* tudi *utegniti se*, *pretegniti se*, *iztegniti se*, *potegniti se* in *nategniti se*) ali postalnost/fientivnost (*poginiti* tudi *zginiti*) s predpono dovršnega vida. Po padajoči pogostnosti si sicer sledijo še leksemi *krepati* tudi *ukrepati*, *umreti*, *faliti*, *iti* s frazemom *iti v krtovo deželo* ter s sestavljenkami *doiti*, (*preč/proč*) *priti*, *uiti* in *zaiti*.

Posamično nastopajo leksemi *urezati*, *dokončati*, *podelati*, *poravnati se*, tudi *zravnnati se*, *zabincati*, *zaregljati*, *oprožiti se* in *stepsti* ter frazemi (*nehati dihati*, *imeti mrzle noge*, *parklje dati*, *pokazati pete*, *mrzle noge dobiti*, *ta rajni biti*) in opisna poimenovanja (*presvetlo mu je*, *odzvonilo mu je*, *minilo ga je*, *pobralo ga je*, *hudič ga je pobral*, *vzelo ga je*, *vrag ga je vzal*, *hudič ga je vzal*).

2. Morfološka analiza

zabincati < **za-binc-a-ti* 'brcniti', dalje nejasno

črkniti ≤ **čbrk-nq-ti* ← **čbrk-a-ti* 'škripati, škrtati'

crkniti ≤ **cbrk-nq-ti*, kar je tvorba iz onomatopeje

činknoti, nejasno, morda v zvezi s **kym-nq-ti* 'skloniti glavo'

ceciniti, nejasno, morda v zvezi s **kym-nq-ti* 'skloniti glavo'

facnoti < **fac-nq-ti* 'brcniti, suniti', dalje nejasno

flikniti < **flik-nq-ti* ← **xlik-nq-ti* 'izdihnniti', dalje nejasno

hahnoti < **xax-nq-ti*, dalje nejasno

gagniti ≤ **gag-nq-ti* 'gagniti', dalje nejasno

guzniti ≤ **guz-nq-ti* ← **gʷlg-nq-ti* 'zagolsniti se komu'

gavzniti, nejasno, morda v zvezi z **guz-nq-ti*

krecnoti < **krec-nq-ti* 'umreti, crkniti', dalje nejasno

iti < **i-ti* 'iti'

doiti < **do-i-ti*

uiti < **u-i-ti*

zaiti < **za-i-ti*

izdihniti ≤ **j_{bz}-dyx-nq-ti* 'izdihniti'

izdahnniti ≤ **j_{bz}-d_bx-nq-ti* 'izdahnniti'

stegniti se ≤ **s_b-teg-nq-ti se* 'stegniti se'

iztegniti se ≤ **j_{bz}-teg-nq-ti se*

nategniti se ≤ **na-teg-nq-ti se*

potegniti se ≤ **po-teg-nq-ti se*

pretegniti se ≤ **per-teg-nq-ti se*

vtegnoti se ≤ **u-teg-nq-ti se*

strepetnoti < **v_{bz}-trep-et-nq-ti* ← **trep-a-ti* 'narahlo udarjati, plahutati, kriliti, tresti'

dokončati < **do-kon-_bč-a-ti* ← **do* 'do' + **kon-_bc-_b* 'konec'

umreti < **u-mer-ti* 'umreti'

stepsti < **s_b-tep-ti* 'stepsti'

poginiti ≤ **po-gyb-nq-ti* 'propasti'

zginiti ≤ **j_{bz}-gyb-nq-ti* 'izgubiti se'

oprožiti se < **o-prqž-i-ti se* ← **prqž-i-ti* 'napenjati, stegovati'

poravnati se < **po-orv-_bn-a-ti se* ← **orv-_bn-a-ti se* 'ravnati se' ← **orv-_bn-_b* 'raven, prostran'

izravnati se < **j_{bz}-orv-_bn-a-ti se*

podelati < **po-děl-a-ti* ← **děl-a-ti* 'delati' ← **děl-o* 'delo'

urezati < **u-rěz-a-ti* ← **rěz-a-ti* 'rezati, sekati'

zaregljati < **za-reg-_l-a-ti* ← **reg-a-ti* 'odpirati usta'

faliti < *(*fal*)-*i-ti* ← it. *fallire* 'zmotiti se, propasti'

krepati < *(*krep*)-*a-ti* ← it. *crepare* 'počiti, crkniti'

ukrepati < **u-(krep)-a-ti*

krepniti ≤ *(*krep*)-*nq-ti*

3. Posebnosti kartiranja

Glede na raznoterost besednih osnov so z različnimi simboli kartirani liki glagolske vrstnosti, izpolnitve znotraj znakov pa pomenijo različne podstave leksemov. Pri enobesednih leksemih nastopata zlasti priponi *-ni-* ali *-no-*, ki sta bodisi dovršni bodisi nedovršni.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *zaregljati* v T042, *zabincati* v T046, *cecniti* v T054, *črkniti* v T131, *gavzniti* v T202, *oprožiti se* v T291, *hahnoti* v T381, *krepcoti* v T404 in *stepsti* v T409.

Kot enkratnica z *-giniti* je kartiran leksem *zginiti* v T405, z *-ravnati* leksem *poravnati se* v T312, s *-tegniti* leksema *zategniti jo* v T009 in *nategniti se* v T056, z *-iti* pa leksemi *iti* v T296, *doiti* v T177 in *zaiti* v T193.

Kot opisna poimenovanja so kartirani odgovori *stegniti noge* v T412, *stegniti pete* v T101 in T363, *život preč priti* v T299, *ta se vtegnoti* v T388 in T395, *ven se vtegnoti* v T387, T395 in T404, *vzeti koga* v T079, T179, T182, T196 in T248 ali *pobrati koga* v T179, T182 in T296 z dovršnim glagolom.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *faliti* v T025 in T226, *urezati* v T042, *miniti koga* v T043, *poginiti* v T043, T097, T237, T326, T357 in T363, *crkniti* v T046, T097, T104, T112, T118, T143, T234, T304, T340, T342 in T363, *stegniti se* v T048, T049, T069, T132, T140, T182, T202, T326, T345, T409 in T411, *krepati* v T097, T141, T147, T155, T237 in T281, *izdahnti* v T122, T343 in T378, *ukrepati* v T162, *krepaniti* v T162, T304 in T381, *umreti* v T182, T234 in T296, *podelati* v T196, *flikniti* v T226, T339 in T342, *izdihniti* v T237, *dokončati* v T237, *činknoti* v T363, *pretegniti se* v T372 in T374, *facnoti* v T374, *strepetnoti* v T381, *utegniti se* v T409, *gagniti* v T411 ter opisna poimenovanja *ta rajni biti* v T046, *pete pokazati* v T049, *pete stegniti* v T049, T372 in 411, *imeti mrzle noge* v T049, *mrzle noge dobiti* v T049, *iti v krtovo deželo* v T071, *koga (si) vzeti* v T071, T097 in T409, *pobrati koga* v T234 in T275, *presvetlo komu biti* v T296, *nehati dihati* v T299, *proč priti* v T301, *parklje dati* v T411, *odzvoniti komu* v T411.

4. Uporabljena dodatna literatura

Andersen 1999; Bernjak 2004; Bezljaj 2003; Harro 1998; Lenček 1996; Merše 1995; Nahtigal 1952; Nartnik 1998, 2011; Orešnik 1994; Stramljič Breznik 1999; Šekli 2011; Zazorina 1979; Žele 2007

5. Primerjaj

SLA: V076 'umreti'(1/72); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/74 SLA V491A 'zdrav'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki je v stanju telesnega ali duševnega dobrega počutja, brez motenj v delovanju organizma', knj. *zdrāv* (ǣ), prevladuje leksem *zdrav* z razlikami v glasovju. Osnovna oblika (z alternanto *strav* zlasti v koroških narečjih) kaže tudi na medsebojni vpliv s pridevnikom *zrel*.

2. Morfološka analiza

zdrav < **s̥ɔdorv-ɔ* 'zdrav'

strav ← **s̥ɔdorv-ɔ* s progresivno asimilacijo (Furlan 2009)

fejst < (*fejst*)-∅ ← nem. *feist* 'tolst, zavaljen, debel'

cajtek < (*cajtek*)-∅ ← nem. **zeitig* 'zrel, goden'

3. Posebnosti kartiranja

Z izogloso so zamejeni govori z narečnim razvojem *zdr-* > *zr-* oz. *str-* > *sr-*.

Kot enkratnici sta kartirana leksema *fejst* v T025 in *cajtek* v T275.

Kot opis je kartiran odgovor *je hrust* v T278.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Furlan 2009

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1705; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1214; ASLEF: 1865; HJA: 1549

Komentar in karta: 1/75

SLA V491 'bolan'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ima bolezen', knj. *bolán* (*â*), je tudi v narečjih najpogostejši leksem *bolan*, redko ali le v posameznih točkah so zapisani še drugi leksemi kot *bolehen*, *marod*, *krank*, *kranken*, *frderban*, večinoma kot dvojnice. Svoj areal ima še leksem *betežen*. V več kot sto točkah odgovor ni zapisan.

2. Morfološka analiza

bolan < **bol-ьn-ъ* 'bolan' ← **bol-ъ* 'bolečina'

bolehen < **bol-ě-x-ьn-ъ* ← **bol-ě-x-a-ti* 'bolehati' ← morda iz
**bol-ě-d-k-a-ti*

marod < *(*marod*)-∅ ← nem. *marode* 'lažje bolan'

krank < *(*krank*)-∅ ← nem. *krank* 'bolan'

kranken < *(*krank*)-ьn-ъ ← nem. *krank* 'bolan'

frderban < *(*frderb*)-a-n-ъ ← *(*frderb*)-a-ti 'pokvariti' ← nem. *verderben* 'pokvariti'

betežen < *(*betež*)-ьn-ъ ← *(*beteg*)-ъ ← madž. *beteg* 'bolan, bolnik'

klunfle, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Karta je izoglosno-znakovna, z izogloslo je zamejena naglasna različica *betežen*.

Kot enkratnica je kartiran leksem *frderban* v T275.

Kot enkratnici s *krank*- sta kartirana leksema *krank* v T169 in *kranken* v T278.

Kot opis je kartiran leksem *ne stoji lepo* v T063.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *klunfle* in *bolehen* v T049 ter *marod* v T386.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1709, 1710; ALE: 205; SDLA-SI: /; ALI: 1215; ASLEF: 1866;
HJA: /

Komentar in karta: 1/76

SLA V484 'rana'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'kar nastane na mestu, kjer se koža pretrga', knj. *rána* (*á*), se tudi v narečjih najpogosteje uporablja leksem *rana*. Drugi najpogostejši leksem je *žlak*, ki se kot dvojnica leksema *rana* pojavlja zemljepisno precej razpršeno. Na manjšem strnjem območju v gorenjskem in selškem narečju poznajo leksem *šanta* (sicer kot dvojnico leksema *rana*). Le v dveh krajih sta zapisana leksema *taj* in *ferida*. V treh krajih (tj. v T278, T404 in T407) je zapisan leksem *krasta*, pri katerem gre verjetno za pomensko neujemanje, česar pa zaradi odsotnosti komentarjev zapisovalcev (le v T407 je zapisano pojasnilo 'ko se zaceli') ni moč z gotovostjo trditi. Dodatne pomene imajo tudi leksemi *flis* v T320 'rana za ušesi', *rana* v T056 'brazgotina' in *rana* v T057 'že ozdravljeno'.

2. Morfološka analiza

rana < **ran-a* 'rana'

frišrana < *(*friš*)-*ran-a* ← nem. *frisch* 'svež' + **ran-a*

krasta < **korst-a* 'krasta'

bolečina < **bol-ēt-in-a* 'bolečina' ← **bol-ēt-ь* tož. ed. m 'boleč' ← **bol-ě-ti* 'boleti'

šanta < *(*šant*)-*a* ← avstr. bav. nem. **Schante* 'rana'

žlak < *(*žlak*)-*ь* ← srvnem. *slac* 'kap', prvotno 'udarec'

taj < *(*taj*)-*∅* ← furl. *tai* 'rez, ostrina'

ferida < *(*ferid*)-*a* ← furl. *feride* 'rana'

plesur < *(*plesur*)-*∅* ← nem. *Blessur* 'rana' z bav. nem. prehodom **b* > *p*

flis, nejasno, morda s pomenom 'rana, iz katere teče' v zvezi s *fließen* 'teči'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *bolečina* v T227, *plesur* v T022 in *flis* v T320.

Kot enkratnica z *-ran-* je kartiran leksem *frišrana* v T411.

Kot opis so kartirani odgovori *sem se napičil* in *sem se usekal* v T063 ter *vrezano* v T056.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *rana* v T206 in *žlak* v T208.

Odgovor *moza* v T020 je zaradi pomenske oznake 'krasta' kartiran kot nerelevanten.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007; Horvat 2011

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: 5094, 5107; HJA: /

Komentar in karta: 1/77

SLA V738 'tvor'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'vnetje lasnega/dlačnega mešička in okolice', knj. *tvór* (*ô*), je najpogostejše poimenovanje *tvor*. Druga, manj pogosta poimenovanja so *čir* s tvorjenkami *čiraj*, *čirjak*, *ščirjevec* in *ščirovec/ščiravec* ter *ulje*, *mozolj*, *bula*, *piščajec* in *podkožnjak*.

2. Morfološka analiza

tvor < **tvor-ъ* 'tvor' : **tvor-i-ti* 'delati, oblikovati'; iz prvotnega sln. **tvor* je v narečnem glasovnem razvoju nastalo nar. sln. *tur*

čir < **čir-ъ* 'čir'

čiraj < **čir-aj-ъ*

čirjak < **čir-ak-ъ*

ščirjevec < **sb-čir'-ev-bc-ъ*

ščirovec/ščiravec < **sb-čir'-ov/av-bc-ъ*

bula < **bul-a* 'bula, oteklina'

metljaj < **met-ъl-aj-ъ* ← **met-ъl-ъ* 'metulj', kar je sorodno z **met-ył-ъ* 'metljaj' *smetljaj*, nejasno, morda v zvezi z *metljaj*

mozolj < **moz-ol-ъ* 'mozolj' ← **moz-nq-ti* 'udariti'

ulje < **ul-bj-e* ← **ul-ъ* 'cev, 'cevasta izdolbina; votel panj'

piščajec < **pyšč-aj-bc-ъ* ← **pyšč-i-ti se* 'nabuhniti'

podkožnjak < **podъ-kož-ъn-ak-ъ* ← **podъ* 'pod' + **kož-a* 'koža'

pasji štrkavec < **pъs-bj-ъ Stъrk-av-bc-ъ* ← **pъs-ъ* 'pes' + **stъrk-a-ti* (> sln. *štrkati* 'brizgati, kapljati, hitro se premikati, migljati (o luči)')

žmeča < **žbm-ęt-a* ← **žę-ti*, **žbm-q* 'stiskati'

bolenje < **bol-ę-n-bj-e* ← **bol-ę-ti* 'boleti'

jetre < **j(etr)-ę* ← nem. *Eiter* 'gnoj na rani'

tumor ← **(tumor)-ъ* ← nem. *Tumor*

aselnjak [asəlnjak] < **(asl)-ъn-ak-ъ* ← **(asl)-a* 'prisad' ← avstr. bav. nem. *Eisslein* 'majhen tvor, ognojek'

sirovce, nejasno, morda v zvezi s **syr-ъ* 'sir, skuta', **syr-ъ* 'kisel, surov, vlažen'

krešınca, nejasno, morda v povezavi z it. glagolom *crescere* 'rasti, večati se'

zazora, nejasno; morda v zvezi z **zor-a* 'zora'

poza, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *jetre* v T010, *aselnjak* v T015, *bolenje* v T044, *sirovce* v T060, *krešinca* v T063, *zazora* v T064, *poza* v T100, *tumor* v T375, *žmeča* v T404, *metljaj* v T242 in *smetljaj* v T086.

Kot opis sta kartirana odgovora *ejtra se* v T034 in *nekaj se mu pišči* v T180.

Kot pretvorba s primitivom je kartiran odgovor *prisajeno* v T031.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *tur* v T117 in T155, *ulje* v T233, *mozolj* v T370 in *pasji štrkavec* v T329, opis *nekaj se gnoji* v T392 in odgovor, da »ni poimenovanja« v T404.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V478 'mozolj' (1/78); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: 291; ALI: 473; ASLEF: 1577; HJA: 35 'čir'

Komentar in karta: 1/78

SLA V478 'mozolj'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'vnetje lojnice in njene okolice', knj. *mozólj* (*ô*), je najpogostejši leksem *mozolj* z izpeljankami *mozoljček*, *mozoljec*, *mozoljik*, *mozoljič*. Zemljepisno strnjeno se pojavljajo še leksemi *mozelj* (z izpeljankama *mozeljček* in *mozeljč*), *ogrc-*, *obrc*, *prišč*, *priščevce*, *spišček*, *bržlajec* in *piček*. Drugi leksemi z manjšim številom pojavitev, npr. *piščaj*, *piščajec*, *čiraj*, *ščirjevec*, *brbunec* in *brbunček*, so razpršeni po vsem jezikovnem prostoru. Na stiku s sosednjimi jeziki se zemljepisno nesklenjeno pojavljajo leksemi *vimerl*, *vimprič*, *vimoč*, *avsšlag*, *grimpa*, *brufol*, *brufolo* in *brušk-*.

Informatorji so ponekod odgovore dodatno komentirali s pomenskimi razlagami: leksemi *tvor* v T255, *mozolj* v T058 in T387, *ščirjevec* v T059 pomenijo 'velik mozolj', leksem *kufer* v T255 in T257 je 'majhen mozolj', *ogrc* v T244 je 'mozolj na obrazu z belo piko na sredini', v T383 pa 'tak, s črnim strženom', leksemi *mozoljček* v T401 in T387 ter *mozoljič* v T059 so 'majhen mozolj', *mozoljec* v T244 pa je 'malo večje kot ogrc'.

2. Morfološka analiza

MOzolj < **moz-ol'-b* 'mozolj' ← **moz-nq-ti* 'udariti' (*M* → *b* v T008, T009, T019, T031, T087, T090; *O* → *e* v T067, T117, T118, T125, T153, T157, T169, T174, T184, T187, T188, T193, T253, T347, T359; *O* → *i*, morda razvoj preko *-e-* v T176, T185, T187, T307)

mOzoljček < **moz-ol'-bč-bk-č* (*O* → *e* v T131, T150, T169; *O* → *i*, morda razvoj preko *-e-* v T159, T282)

mOzoljec < **moz-ol'-bc-b* (*O* → *e* v T141, T144, T146, T148, T281, T366, T411, T412; *O* → *i* v T148, T282, T283, T284, T368, T386; *Z* → *ž* v T073)

mOzoljik < **moz-ol'-ik-č* (*O* → *e* v T350; *O* → *i* v T351)

MOzoljič < **moz-ol'-ič-b* (*M* → *v* T085; *M* → *b* v T087; *O* → *e* v T127, T151, T154, T413)

mozgolj < **mozgol'-b*, nejasno, morda iz **mozgol-i-ti* 'tlačiti, pritiskati', možna je tudi kontaminacija oblik **mozol-b* in **mozg-č* (ÈSSJa 20: 100), po drugem mnenju je soglasniški sklop *-zg- prvoten (Sławski I: 109)

MOzelj < **moz-el'-b* (*M* → *b* v T202; *O* → *e* v T117, T120, T122, T179, T180, T181, T182, T183, T187, T188, T194 (Ramovš 1924: 51))

mOzeljček < **moz-el'-bč-bk-č* (*O* → *e* v T169; *O* → *i* v T095, T098, T160, T164)

- mOZeljč** < **moz-el-it-b* (*O* → *e* v T067, T161; *O* → *i* v T158; *Z* → *ž* v T073, T161, T165)
- možošče**, nejasno, verjetno v zvezi z *mozolj*, tj. **mozol-išč-e*
- mezljč**, nejasno, verjetno v zvezi z *mozelj*, tj. **moz-el-it-b*
- mrzljč**, nejasno
- ogrc-** < **ogr-ɔc-b* ← **ogr-ɔ* 'črv, ličinka'
- ogrič** < **ogr-it-b*
- obri** mn. < **obr-i* ← **obr-ɔ* 'oteklina' (v gradivu zapisano s protetičnim *g-*)
- obrc** < **obr-ɔc-b* (v T036, T037 s protetičnim *g-*)
- obrič** < **obr-it-b*
- dobrc** < **dobr-ɔc-b* ← **dobr-ɔ* 'dober', verjetno k *dober* po tabuistični zamenjavi
- prišč** < **pryšč-b* < **prysk-j-b* < **prysk-a-ti* 'skakati, brizgati'
- priščevec** < **pryšč-ev-ɔc-b*
- spriščevec** < **sɔ-pryšč-ev-ɔc-b*
- prišt** < *(*prišt*)-*ɔ* ← hrv. *prišt* 'prišč'
- Spišček** < *(*sɔ*)-*pyšč-ɔk-ɔ* ← **sɔ-pyšč-i-ti se* ← **pyšč-i-ti se* (sln. *pišiti se* 'dobiti izpuščaj' z nar. sln. prehodom **šč* > *š*) (*S* → *š* v T051, T052, T054, T055, T312, T357, T360; v T049 s sekundarno nosnostjo pred velarom *spiščenk*)
- spiščnik** < **sɔ-pyšč-ɔn-ik-ɔ*
- spiščljajček** < **sɔ-pyšč-ɔl-aj-ɔč-ɔk-ɔ*
- piščaj** < **pyšč-aj-ɔ*
- piščajec** < **pišč-aj-ɔc-b*
- piščajek** < **pišč-aj-ɔk-ɔ*
- čir** < **čir-ɔ* 'čir'
- čiraj** < **čir-aj-ɔ*
- ščirjevec** < **sɔ-čir-ev-ɔc-b*
- brbunec** < **brɔb-un-ɔc-b* ← **brɔb-a-ti* 'brskati, brozgati, čofotati, da se delajo mehurčki'
- brbunček** < **brɔb-un-ɔč-ɔk-ɔ*
- bubica** < **bub-ic-a* ← **bub-a* in **bɔb-a* 'nekaj majhnega in okroglega'
- bubljica** < **bub-ɔl-ic-a*
- bulica** < **bul-ic-a* ← **bul-a* 'bula'
- piček** < **pič-ɔk-ɔ* ← **pik-a* 'pika, vbod'
- tvor** < **tvor-ɔ* 'tvor' : **tvor-i-ti* 'delati, oblikovati' (iz prvotnega sln. **tvor* je v narečnem glasovnem razvoju nastalo nar. sln. *tur*)
- tvorček** < **tvor-ɔč-ɔk-ɔ*
- mehir** < **měxɣr-ɔ* < **měx-ɔ* 'meh'
- črv** < **čɔrv-ɔ* 'črv'
- žulj** < **žul-ɔ* 'žulj'
- žuljček** < **žul-ɔč-ɔk-ɔ*
- žuljič** < **žul-it-b*
- podkožnjak** < **podɔ-kož-ɔn-ak-ɔ* ← **podɔ* 'pod' + **kož-a* 'koža'

zrinjenje < **sb-ri-nen-bj-e* ← **sb-ri-nq-ti* ← **ri-nq-ti* 'riniti'
prisadne pike < **pri-sad-ɔn-y-j-ε pik-ε* ← **pri-sad-ɔn-ɔ* (← **pri-sad-ɔ*
 ← **pri-sad-i-ti* 'prisaditi') + **pik-a* 'pika, vbod'
grinta < *(*grint*)-*a* ← srvnem. *grint*, nem. *Grind* 'krasta, garje'
vimerl < *(*vimerl*)-*ɔ* ← nem. *Wimmerl* 'mozoljček'
Vimprič, nejasno, morda v zvezi z nem. *Wimmerl* 'mozoljček' (*V* → *p* v T003)
pikeln < *(*pikeln*)-*θ* ← nem. *Pickeln* 'mozolji, mozoljčki'
akne < *(*akn*)-*ε* ← nem. *Akne* 'akna'
avššlag < *(*avššlag*)-*ɔ* ← nem. *Ausschlag* 'izpuščaj, izprišč', z avstr. bav. nem.
 prehodom **a* > *o*
brufolo < *(*brufol*)-*o* ← trž. it. *brufolo* 'mozoljček', it. *bruffolo* 'mozoljček'
brufol < *(*brufol*)-*ɔ* ← trž. it. *brufolo* 'mozoljček', it. *bruffolo* 'mozoljček'
brušk- < *(*bruš*)-*ɔk-a* ← furl. *bruse*, *gruse* 'krasta'
puntin < *(*puntin*)-*ɔ* ← furl. *puntin* 'pikica, pičica'
picilj, nejasno
picidelj, nejasno
hasonja, nejasno, morda v zvezi z nem. *heiss* 'vroč'
zora, nejasno, morda v zvezi z **zor-a* 'zora'
smetljaj, nejasno, morda v zvezi z **met-ɔl-aj-ɔ* ← **met-ɔl-ɔ*, kar je sorodno
 z **met-vl-ɔ* 'metljaj'
pipljec, nejasno
bedenec, nejasno
bržlajec, nejasno
kufer, nejasno
šprizovec, nejasno
vimoč, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Z izoglosami sta zamejeni naglasni različici *mózolj* in *mózelj*.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *šprizovec* v T050, *smetljaj* v T086, *hasonja* v T023, *zora* v T074, *pikeln* v T034, *bubljica* v T086, *zrinjenje* v T132, *akne* v T025, *prisadne pike* v T276, *puntin* v T060, *picilj* v T363, *picidelj* v T363, *podkožnjak* v T372, *dobrci* v T293, *pipljec* v T159 in *vimoč* v T012.

Kot enkratnice s *-pišč-* so kartirani leksemi *piščajec* v T389, *piščajec* v T407 in *spiščljajček* v T323.

Kot enkratnica z *ogr-* je kartiran leksem *ogrič* v T076.

Kot enkratnici z *obr-* sta kartirana leksema *obrič* v T017 in *gobri* v T023.

Kot enkratnice z *žulj-* so kartirani leksemi *žulj* v T105, *žuljič* v T138 in *žuljček* v T106.

Kot enkratnica s *čir-* je kartiran leksem *čir* v T377.

Kot pretvorba s primitivom je kartiran leksem *mozoljast* v T252.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *ščirjevec* v T058 in T059, *mozoljič* v T085, *bulica* v T090, T097 in T155, *brbunec* v T090, *brušk* v T097, *črv* v T102, *bubica* v T106, *mozoljček* v T109, *mozoljec* v T383, *brufolo* v T136, *ogrc* v T166 in T169, *bedenec* v T197, *tur* v T255, *mehir* v T386 in *mozolj* v T169.

Leksemi v T155, T280, T305, T312 in T365 so zapisani v množinski obliki, kartirani pa v edninski.

Leksem *brzde* 'herpes' v T022 je zaradi pomenskega neujemanja kartiran kot nerelevanten odgovor.

4. Uporabljen dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V738 'tvor' (1/77); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: 291, 292 'izpuščaj'; ALI: /; ASLEF: 1577; HJA: /

Komentar in karta: 1/79

SLA V041 'bradavica'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'majhen izrastek na koži iz veziva in povrhnjice', knj. *bradavica* (*i*), je najpogostejši leksem *bradavica* (zanj je v T048 zapisano, da se nanaša na bradavico na obrazu, v T137, da se uporablja redko, v T188 pa, da gre za novejšo besedo). Druga poimenovanja so *kurje oko* in *kurj- očes-*, tj. leksem s podaljšano stranskosklonsko osnovo, ki se pojavlja predvsem na severnem delu slovenskega jezikovnega prostora, *kurjak* (ki ima v T071 pomen 'velika bradavica'), *kurnik, leča* (ki v T136 označuje črno, neizbočeno znamenje na koži) in *znamenje*.

2. Morfološka analiza

bradavica < **bord-av-ic-a* 'bradavica' ← **bord-av-ъ* ← **bord-a* 'brada'.

V posameznih govorih so iz izhodiščne oblike *bradavica* po nadaljnjih glasovnih spremembah nastale oblike kot *bradajica* (z razvojem glasovnega zaporedja -*vi-* > -*j-*), *brdabica* (v*E* > b*E*), *mrdavica* (*br-* ≥ *mr-*), *brzdavica* (s samoglasniško redukcijo in z drugotnim z).

obradavica < **o-bord-av-ic-a*

kurje oko < **kur-bj-e ok-o* ← **kur-a* 'kura, kokoš', **kur-ъ* 'petelin' + **ok-o*, rod. **oč-es-e* 'oko' (zveza *kurje oko* je kalk po nem. *Hühnerauge* 'kurje oko')

kurj- očes- < **kur-bj- oč-es-*

kurjak < **kur-bj-ak-ъ*

kurnik < **kur-ъn-ik-ъ*

žabja oka < **žab-bj-a ok-a* ← **žab-a* 'žaba' + **ok-o* 'oko'

znamenje < **zna-men-bj-e* ← **zna-mę*, rod. **zna-men-e* 'znamenje, znak' ← **zna-ti* 'znati, vedeti'

leča < **leč-a* 'leča'

obrc < **obr-ъc-ъ* ← **obr-ъ* 'oteklina' (v gradivu zapisano s protetičnim g-)

por < *(*por*)-ъ ← it. *porro* 'bradavica'

križ < *(*križ*)-ъ ← stfurl. **krō(d)že* 'križ'

ricul < *(*ricul*)-ъ ← furl. *rizul* 'bradavica'

barca < *(*barc*)-a ← nem. *Warze* 'bradavica' z kor. nem. izgovorom **v* kot *b*

bradle < **brad-le* 'majhna brada'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *obrc* v T033, *bradle* v T055, *por* v T121, *barca* v T188 in *križ* v T250.

Kot enkratnica z *-bradavic-* je kartiran leksem *obradavica* v T079.

Kot enkratna besedna zveza z *oko* je kartiran leksem *žabja oka* v T366.

Kot tretji leksem v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana enkratnica *ricul* v T082 in leksem *kurjak* v T187 in T231.

Kot nerelevantni odgovori so kartirana poimenovanja, ki se nanašajo na drugi pomen leksema *bradavica*, tj. 'pigmentni vrh prsi oz. vrh dojke': *ponta od peta* v T060, *ses* v T082, *cecak* v T405 ter *zizek* v T408 in T409.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 473, 474; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/80 SLA V038 'zаноhtnica'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'gnojno vnetje za nohtom in ob njem' oz. 'vnetje obnohtja, največkrat zaradi okužbe s kandido ali s stafilokoki', knj. *zаноhtnica* (ô), so večinoma zapisani enobesedni leksemi – izpeljanke z besedotvorno podstavo *noht-* (*zаноhtnica*, *zаноhtica*, *zаноhtnik*, *zаноhti*, *nanohtnica*, *znanohtnica*, *zаноhtarica*), razmeroma pogosti so tudi leksemi z besedotvorno podstavo *gnid-* (*zagnida*, *gnida*, *zagnidnica*). Drugi leksemi in tvorjenke iz njih so redkejši: po nekajkrat so zapisani leksemi *črv* z izpeljanko *črvec* ter leksema *črm* in *črnec*, izpeljanke z besedotvorno podstavo *prst-* (*zaprstnik*, *zaprščnik*, *razpršček*), izposojenka *jeter* in besedna zveza *uhetran prst* ter *kucec*, *zaparknica*, *panaric*, *smetilj*, *metljaj*, *zagnet*, *zavesnica* in *zmrzlina* ter besedna zveza z glagolnikom *gnojenje* v jedru. V več kot petdesetih točkah je namesto samostalniškega odgovora zapisan glagolski opis bolezní (v različnih slovničnih oblikah, npr. v deležniku na *-l*, nedoločniku, splošnem sedanjiku). Iz zapisov ni jasno, ali pri nekaterih poimenovanjih ne gre morda za pomen 'skeleča bolečina za nohti, v prstih zaradi mraza'.

2. Morfološka analiza

zаноhti < **zаnоgьt-y* ← **zа* 'za' + **nоgьt-ь* 'noht'

zаноhtica < **zа-nоgьt-ic-a*

zаноhtnica < **zа-nоgьt-ьn-ic-a*

zаноhtnik < **zа-nоgьt-ьn-ik-ь*

zаноhtarica < **zа-nоgьt-ar-ic-a*

nanohtnica < **na-nоgьt-ьn-ic-a* ← **na* 'na' + **nоgьt-ь* 'noht'

znanohtnica < **sь-na-nоgьt-ьn-ic-a* ali **jьz-na-nоgьt-ьn-ic-a*

← **jьz-* 'iz' ali **sь-* 'skupaj, z' + **na* 'na' + **nоgьt-ь* 'noht'

gnojenje za nohtom < **gnoj-en-ьj-e za nоgьt-omь* ← **gnoj-i-ti* (← **gnoj-ь* 'gnoj') + **zа* 'za' + **nоgьt-ь* 'noht'

zaparknica < **zа-čьpar-ьk-ьn-ic-a* ← **zа* 'za' + **čьpar-ьk-ь* 'krempelj' (+ križanje z avstr. bav. nem. *Pärtl* 'hudič')

zaprstnik < **zа-pьrst-ьn-ik-ь* ← **zа* 'za' + **pьrst-ь* 'prst'

zaprščnik < **zа-pьrst-ьč-ьn-ik-ь* ← **zа* 'za' + **pьrst-ьc-ь* (← **pьrst-ь* 'prst')

razpršček < **orz-pьrst-ьšč-ьk-ь* ← **orz-* 'raz-' + **pьrst-ь* 'prst'

uhetran prst < **u-x(etr)-a-n-ь* ← nem. *Eiter* 'gnoj na rani' + **pьrst-ь* 'prst'

- gnida** < **gni-d-a* 'gnida' ← **gni-ti* 'gniti'
zagnida < **za-gnid-a* ← **za* 'za' + **gnid-a* 'gnida'
zagnidnica < **za-gnid-ьn-ic-a*
- črv** < **črv-ь* 'črv'
črvec < **črv-ьc-ь*
- črm** < **črm-ь* 'črv'
črnec < **črm-ьn-ьc-ь* ← **črm-ь* 'črv'/**črm-ьc-ь* ← **črm-ь* 'črn'
črnica < **črm-ьn-ic-a* ← **črm-ь* 'črv'/**črm-ic-a* ← **črm-ь* 'črn'
- kukec** < **kuk-ьc-ь* ← **kuk-ь* 'buba'
hudi kukec < **xud-ь-j-ь kuk-ьc-ь* ← **xud-ь* 'majhen, slab' + **kuk-ь* 'buba'
- panaric** < *(*panaric*)-ь ← lat. *panaritium* 'vnetje posameznih struktur na prstu roke; črv'
- smet**, nejasno, morda **snět-ь* (s prehodom *sn-* > *sm-*) ← **snět-i-ti* 'žgati' (ESSJ 3: 279–280, *snet* I)
- zmet**, nejasno, morda **snět-ь* (s prehodom *sn-* > *sm-*) ← **snět-i-ti* 'žgati' (ESSJ 3: 279–280, *snet* I)
- smetilj**, nejasno, morda ljudskoetimološka naslonitev na **metyl-ь* 'metulj' in križanje s **snět-ь*
- metljaj**, nejasno, morda **metyl-aj-ь* ← **metyl-ь* 'metulj' (ESSJ 2: 181), z ne povsem jasno pomensko motivacijo
- jeter** < **j(etr)-ь* ← nem. *Eiter* 'gnoj na rani'
- zavesnica**, nejasno
- zagnet**, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *jeter* v T010, *smetilj* v T069, *zmet* v T113, *smet* v T124, *zavesnica* v T313, *črm* v T366 in *zagnet* v T410.

Kot enkratnice z *-noht-* so kartirani leksemi *nanohtnica* v T045, *zаноhtarica* v T050 in *znanohtnica* v T395.

Kot enkratnici s *-prst-* sta kartirana leksema *razpršček* v T261 in *zaprščnik* v T254, kot enkratna besedna zveza s *prst* pa *uhetran prst* v T017.

Kot enkratnica z *-gnid-* je kartiran leksem *zagnidnica* v T197.

Kot enkratnica s *-črv-* je kartiran leksem *črvec* v T354.

Kot opisno poimenovanje je kartiran odgovor *gnojenje (ta) za nohtom* v T076 in T202.

Kot opis so kartirani odgovori *zаноhtati se (komu)/zаноhtati (koga)*, *zaiti za nohtom/nohte*, *(za)gnojiti se (za/pod nohtom)*, *gnojiti se za parkljem*, *gnojiti se prst/prst je ognोजen*, *biti mraz za nohti (koga)*, *rediti se (za nohtom komu)*, *zbirati se za nohtom (komu)*, *hetrati se*, *delati se (za nohtom)*, *je sanilo*.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *gnida* v T208, *metljaj* v T168, *panaric* v T113, *hudi kukec*

v T407 in *črnica* v T049 ter opisi *gnojiti se za nohtom* in *zаноhtati se* v T202, *gnojiti se za nohtom* v T158, *za nohtom* v T187.

Leksem *zаноhti* v T001, opis *zаноhtati komu* v T275 z eksplicitnim pojasnilom, da gre za pomen 'skeleča bolečina za nohti, v prstih zaradi mraza', in *zmrzlina* v T007 so kartirani kot nerelevantni odgovori.

4. Uporabljenа dodatna literatura

SMS; Möderndorfer 1964; Zadavec 1985; Škofic 2009

5. Primerjaj

SLA: V028 'prst' (1/35), V037 'noht' (1/42), V372 'parkelj'; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/81

SLA V474 'garje'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'zelo nalezljiva bolezen živali in ljudi z močnim srbenjem, ki jo povzročajo zajedavci', knj. *garje* (*á*), je tudi v slovenskih narečjih najpogostejši leksem *garje*. Na večjem sklenjenem območju se uporablja leksem *garnje*, strnjeno v manjšem arealu tudi leksem *krasta* (zapisan v edninski obliki). Za kartirani pomen se pogosto uporabljajo tudi leksemi, semantično vezani na srbenje, ki spremlja bolezen, in sicer *srbečina* (v T349 pomensko širši kot *garje*), *srbeča*, *srbicinja*, *srbež*, *srab*, *srbečica*, *srbeščica* – zadnji štirje se pojavljajo na sklenjenem področju, drugi pa zemljepisno razpršeno in sporadično. Poleg navedenih izvornoslovanskih se uporabljajo še prevzeti leksemi *grinte*, *krece*, *šebe*, *ruš-*, *rušič*, *ronja*, *škabja*, *drpljica* in *maruske*.

2. Morfološka analiza

garje, nejasno, verjetno **gar-ę* ← **gar-a* ← **gar-j-a* ← **gar-ь* 'gorenje'
garnj- < **gar-ьn-a*

garnj, nejasno, morda v zvezi z *garnje*

Krast- < **korst-* 'krasta' (*Kr* > *hr* v T067, T184, T188, T191, T199, T202, T204)

srab < **svorb-ь* ← **sverb-ti* 'srbeti'

srbež < **svrb-ež-ь* 'srbež' ← **svrb-ě-ti* 'srbeti'

srbeščica < **svrb-ež-ьč-ic-a* (v T371 zapisano kot *srbešica*, čeprav govor ne pozna poenostavitve soglasniškega sklopa *šč* > *š*)

srbečica < **svrb-ęť-ic-a* ← **svrb-ęť-ь* ← **svrb-ě-ti* 'srbeti'

srbečina < **svrb-ęť-in-a* ← **svrb-ęť-ь* ← **svrb-ě-ti*

srbeča < **svrb-ęť-a(j-a)* ← **svrb-ęť-ь* ← **svrb-ě-ti*

srbicinja, besedotvorno nejasno, tvorjeno iz sln. *srbeti*

drpljica < **dьrp-ьl-ic-a* ← **dьrp-a-ti* 'praskati'

oskrumba < **o-skьrn-ьb-a* ← **o-skьrn-i-ti* ← **skьrn-i-ti* ← **skьrn-ь* 'umazan'

lišaj < **liš-aj-ь* ← **liš-a* < **lix-j-a* 'lišaj' ← **lix-ь* 'preostal, lih, slab'

rdečke < **rьd-ęť-ьk-ę* ← **rьd-ęť-ь* tož. ed. m 'rdeč' ← **rьd-ě-ti* 'postajati rdeč'

grint- < *(*grint-*) ← srvnem. *grint*, nem. *Grind* 'krasta, garje'

krece < *(*krec-*)-ę ← nem. *Krätze* 'garje'

šebe < *(*šeb-*)-ę ← nem. *Schäbe* 'garje, kraste'

šanta < *(*šant-*)-a ← avstr. bav. nem. *Schante* 'rana'

ruš- < *(*ruš-*) ← nejasno, morda v zvezi s furl. *russâ* 'strgati, praskati, drgniti'

rušič < *(*ruš-*)-it-ь, nejasno

ronj- < *(*roń*)- ← furl. *rogne* 'garje', it. *rogna* 'garje'
maruske < *(*marusk*)-e ← *(*maruskł*)-e ← furl. *varùscli*
škabja < *(*škabj*)-a ← it. *scabbia* 'garje, srab'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *maruske* v T412, *rdečke* v T384, *oskrumba* v T230, *drpljica* v T119 in *šebe* v T052.

Kot enkratnici s *srb-* sta kartirana leksema *srbicinja* v T043 in *srbeča* v T066.

Kot enkratnica z *ruš-* je kartiran leksem *rušič* v T083.

Kot pretvorbe s primitivom so kartirani pridevniki *garjav* v T025, T028, T029 in T089, *garnjast* v T079, *srabljiv* v T286, *flekast* v T384 in *ogarjen* v T025.

Kot opisno poimenovanje je kartiran leksem *kožna boleost* v T413.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *srbečica* v T049, T109, T280, T321, *škabja* v T136, *lišaj* v T184, *grinte* v T316, *srab* v T316, *garje* v T372 in T374, *srbeščica* v T381, *srbešica* v T370, pridevnik *ošebav* v T052 ter nerelevantni odgovori *šanta* v T202, *srbečica* v T370 in *grinte* v T137 (ta zaradi opombe zapisovalca, da gre za bolezen prašičev).

Kot nerelevanten je kartiran tudi odgovor *šebav* v T029, ki se nanaša na bolezen pri ovcah.

Zaradi oblikovne raznolikosti gradiva (zapis v različnih spolskih in sklonskih oblikah) so ponekod kartirani le koreni *garj-*, *garnj-*, *Krast-*, *grint-*, *ronj-* in *ruš-*.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007; Horvat 2011; Šivic-Dular 2006

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ASLEF: 1763; ALI: 6537; HJA: /

Komentar in karta: 1/82

SLA V476 'šen'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'nalezljivo vnetje kože, ki ga povzročajo streptokoki', knj. *šen* (ě), je v različnih fonetičnih uresničitvah leksem *šen* zapisan v vseh narečjih. Druga poimenovanja, npr. *šena*, *rožepilja*, *rotlavf*, *lišaj*, *jarbolec*, so redkejša in znana predvsem v obrobni narečjih. V več kot sto točkah odgovor ni zapisan, iz česar lahko sklepamo, da bolezen tam ni prisotna ali da je neznano le poimenovanje zanjo, v T272 pa informator opozarja, da poimenovanje poznajo le kot posledico hospitaliziranega zdravljenja.

2. Morfološka analiza

šen, v narečnem razvoju nastalo iz *pšeno* ← **p̥š-en-o* 'zrnje, očiščeno plev' ← **p̥x-a-ti* 'phati, suvati, s sunkovitimi gibi ločevati pleve od zrnja' (v knjižnem jeziku se je za poimenovanje boleznih uveljavila narečna oblika *šen*, medtem ko se za pomen 'oluščena prosena zrna' uporablja oblika *pšeno*)

šena, nejasno, verjetno v zvezi s *šen*

lišaj < **liš-aj-b* ← **liš-a* < **lix-j-a* 'lišaj' ← **lix-b* 'preostal, lih, slab'

prisad < **pri-sad-b* ← **pri-sad-i-ti* 'prisaditi'

ječmen < **ječ̣men-b*, tj. tož. ed. od **ječ̣my* 'ječmen'

rusa bol < **rus-a-(j-a) bol-b* ← **rus-b* 'rdeč' + **bol-b* 'bolezen'

rdečica < **r̥d-ę̣t-ic-a* ← **r̥d-ę̣t-b* tož. ed. m 'rdeč' ← **r̥d-ę̣-ti* 'postajati rdeč'

srbeščica < **sv̥rb-ež-ḅ-ic-a* ← **sv̥rb-ež-b* 'srbež' ← **sv̥rb-ę̣-ti* 'srbeti'

ježeva koža < **jež-ev-a kož-a* ← **jež-b* 'jež' + **kož-a* 'koža'

upala < *(*upal*)-a ← hrv. *upala* 'vnetje'

repiče, nejasno, morda v zvezi s sln. *ripeč* 'pordel, zaripel', kar je verjetno nastalo po premetu iz **pireč* 'goreč, žgoč' < **pyrę̣ṭ* 'goreč, tleč', pri čemer je razlaga glasoslovno problematična

pireč ogenj < **pyr-ę̣t-b ogṇ-b* ← **pyr-ę̣-ti* 'goreti, tleti' + **ogṇ-b* 'oganj'

rotlavf < *(*rotlavf*)-b ← nem. *Rotlauf* 'rdečica, erizipel'

rožepilja < *(*rožepil*)-a ← furl. *rosepile* 'šen, erizipel'

rižipola < *(*rižipol*)-a ← trž. it. *risipola* 'šen'

rizipell/rizipelj < *(*rizipel*)-b/*(*rizipel*)-b

fliš, nejasno, morda v zvezi z nem. *fließen* 'teči' v pomenu 'rana, iz katere teče'

fleki < *(*flek*)-i ← nem. *Fleck* 'madež, lisa'

frišrana < *(*friš*)-ran-a ← *(*friš*)-∅ ← nem. *frisch* 'svež' + **ran-a* 'rana'

zema, nejasno

jarbolec, nejasno

mačuha, nejasno, morda v zvezi z *mačuh* 'tifus'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je izoglosno-znakovna, glasovni različici *pšen* (v črnovrškem narečju) in *všen* (vsa narečja rovtarske narečne skupine, razen črnovrškega) sta zamejeni z izogloslo.

Kot *šen* so poknjženi in kartirani tudi odgovori s težje pojasnljivimi glasoslovnimi razvoji *šajn*, npr. v T038, T050, T128, T144, T238, T282, T335, T345 ..., *šanj* v T149, *šejn*, npr. v T108, T141, T230, T269 ..., *šenj* v T326, T328, T333, T352, *ši* v T263, T264, T268, T267, *šin* v T353 ter različici *pšen* v T170, T171, T172 in *všen*, npr. v T166, T178, T181, T191, T214, T229 ...

Kot enkratnice so kartirani leksemi *ječmen* v T076, *srbeščica* v T407, *mačuha* v T072, *upala* v T410, *rusa bol* v T056, *ježeva koža* v T299, *rižipola* v T136, *rizipell/rizipelj* v T118, *rdečica* v T381, *fleki* v T408, *pireč ogenj* v T022, *frišrana* v T411 in *zema* v T413.

Kot opis je kartiran odgovor *noga se mu je odprla* v T049.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *repiče* v T411.

Kot nerelevantni so kartirani odgovori *orekiom* 'mumps' v T139, *tromboza* v T409, *segnje* 'preležanine' v T411, *vneta roka* v T033, *šen* 'ženska bolezen pri porodu' v T260 in *zema* v T413 'rdeča koža, nato nastanejo kraste'.

4. Uporabljena dodatna literatura

Doria 1987; Faggin 1985; Karničar 1990

5. Primerjaj

SLA: V474 'garje' (1/81); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/83 SLA V487 'ošpice'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'nalezljiva bolezen s pegastimi izpuščaji na koži, ki se pojavlja zlasti pri otrocih', knj. *óšpice* (*ō*), je najpogostejši leksem *ošpic-*. Na strnjenem zemljepisnem območju se pojavljajo leksemi *bruskulje*, *maruskulj-*, *plehi*, *robad-*, *riselj*, *dobrc-*, *špičk-* in *blek-*. Drugi leksemi, ki imajo manjše število pojavitev npr. *osepnice-*, *pičk-*, *špičic-*, *blečič-*, *masern*, *koz-*, *rdečke*, so razpršeni po obrobni narečjih. Kot dvojnice so ob leksemu *ošpic-* zapisane še npr. *maruškljic-*, *ruske*, *flere*, *sutnic-*, *koz-* ter enkratnice *rožalije*, *runje*, *bobinke* in *gobe*. Informatorji so v posameznih točkah odgovor komentirali še z dodatnimi časovno-zvrstnimi oznakami ali pomenskimi razlagami: *pleh* se v T300 uporablja pogosteje kot *špičk-*, v T248 pa je to starejša različica k *ošpicam*, *blečič* je 'majhen izpuščaj' v T007, *osepnice* v T008 pomenijo 'koze', v T363 'hujšo obliko ošpic', v T370 pa 'koze na rokah', *ošpice* v T154 so 'bolj redke pike', *dobrc-* je starejša različica k *ošpic-* v T278, *blek-* so v T407 govorili nekdanj, danes ga je nadomestil leksem *ošpice*.

2. Morfološka analiza

ošpic- ≤ **o-sʰp-ic-* ← **o-sʰp-a* 'osepnice, koze' ← **o-sup-ti se*, **o-sʰp-ǝ se* 'osuti se, oluščiti se (o koži)'

Osepnice, nastalo v nar. razvoju **o-sʰp-ɨn-ic-ǝ* (*O* → ∅ v T008, T009; leksem je zapisan v koroških in panonskih narečjih s prehodom **ǝ* > *e*, poknjižena oblika bi se glasila *osapnic-*)

ospetnica, nejasno, morda v zvezi z *osepnica*

osempica, nejasno, morda v zvezi z *osepnica*

sutnic- ≤ **o-sup-t-ɨn-ic-* ← **o-sup-ti se*, **o-sʰp-ǝ se* (z aferezo *o-*)

robad- < **rǝb-ad-* (prvotno kolektivum) ← **rǝb-ɨ* 'rob' (poknjižitev izpeljana v skladu z ESSJ 3: 162, 188)

DObrc- < **dobr-ɨc-* ← **dobr-ɨ* 'dober', verjetno k *dober* po tabuistični zamenjavi (ESSJ 1: 106: *dobrci*) (*D* → ∅ v T345; *O* → *e* v T304, T305)

riselj < **rʰys-ɨl-ɨ* ← **rʰys-ɨ* 'rdeč, rjavkast' (ESSJ 3: 183)

koz- < **koz-a* 'koza', kar je kalk po nem. *Pocken*, *Bocken* 'koze'

divje koze < **div-bj-ǝ-j-ǝ koz-ǝ* ← **div-bj-ɨ* 'divji' + **koz-a* 'koza'

rdečke < **rʰd-ǝt-ɨk-ǝ* ← **rʰd-ǝ*, *rʰd-ǝt-ɨ* tož. ed. m 'rdeč' ← **rʰd-ǝ-ti* 'postajati rdeč'

gobe < **gǝb-ǝ* ← **gǝb-a* 'goba'

srab < **svorb-ɨ* 'srbenje' ← **sverb-ti* 'srbeti'

- pičke** < **pič-ьk-ę* ← **pik-a* 'pika, lisa'
plehi ← **plex-ь* ← **plex-a-ti* 'liti, tolči'
osip < *(*osip*)-ь ← hrv. *osip* 'izpuščaj'
bobinke < *(*bobink*)-ę ← kajk. *bobinke* 'koze'
maruSklj- < *(*maruskǎ*)- ← furl. *varuscli* 'koze', z nar. sln. prehodom *v-* > *m-* (*S* → *š* v T061, T077, T100)
maruSk- < *(*marusk*)- ← *(*maruskǎ*)-ę ← furl. *varuscli* 'koze' (*S* → *š* v T075, T078, T080, T081, T096, T098)
maruskulj- < *(*maruskul*)- ← furl. *varuscli* 'koze', prim. z lat. dem. *varusculus*
maruškljic- < *(*maruškl*)-ic- ← furl. *varuscli* 'koze'
bruskulje < *(*bruskul*)-ę ≤ *(*marusk-*) po narečni diferenciaciji
br < *mr* ← furl. *varuscli* 'koze'
ruske < *(*rusk*)-ę ← *(*maruskl*)- ← iz fraze *ima maruskle* se je po haploglogiji razvilo *ruskle*, kar se je ljudskoetimološko naslonilo na sln. *rūs* 'rdeč'
rožalij- < *(*rožalij*)-a ← it. *rosalia* 'ošpice'
ronje < *(*roń*)-ę ← furl. *rogne* 'garje', it. *rogna* 'garje'
varičela < *(*varičel*)-a ← it. *varicella* 'norice, varičela'
blek- < *(*blek*)- ← stvnem. *flēc*, *flēccho*, srvnem. *vlęc*, *vlęcke* 'krpa'
blečiči < *(*bleč*)-it-i
flere < *(*flere*)-∅ ← srvnem. *vlerre*, *vlarre*, 'široka, grda rana', avstr. bav. nem. *Flare*, kor. nem. *flara* 'velika hrasta', *flerre* 'krvava odrgnina na koži', *flare* 'gnojna hrasta'
avššlag < *(*avššlag*)-ь ← nem. *Ausschlag* 'izpuščaj, izprišč', z avstr. bav. nem. prehodom **a* > *o*
masern < *(*masern*)-∅ ← nem. *Masern* 'ošpice'
reteln < *(*reteln*)-∅ ← nem. *Röteln* 'rdečke' s kor. nem. prehodom *ö* > *e*
špiČk-, nejasno, morda < *(*špic*)-ьk- (← *(*špic*)- 'ost, konica' ← nem. *Spitze* 'konica') ali < *(*o*)-stьp-ič-ьk- (← **o*-stьp-ic- 'ošpice') (*Čk* → *šk* v T052, T054, T055, T360)
špičice ≤ **stьp-ič-ic-ę* ← **stьp-ic-a*
legine, nejasno
pladevice, nejasno
šofploten, nejasno
žitovnice, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Ker je vprašanje zastavljeno v množinski obliki, so tudi odgovori večinoma zapisani v množinski obliki, pogosto tudi v tožilniku (kot odgovor na vprašanje *Kaj ima nekdo?*), kartirane pa so le osnove.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *srab* v T411, *divje koze* v T383, *legine* v T377, *rožalije* v T082, *varičela* v T063, *gobe* v T400, *pladevice* v T010, *osip* v T408, *šofploten* v T025, *osempica* v T038 in *ospetnica* v T032.

Kot enkratnica s *špič-* je kartiran leksem *špičice* v T053.

Kot opis je kartiran odgovor *ven vržen ima* v T029.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *ošpice* v T345, T374, *reteln* v T020, *osepnice* 'koze na rokah' v T370, *bleki* v T408, *maruskli* v T097, enkratnica *ronje* v T090, (morda nerelevanten odgovor) *koze* v T338 in T339 ter opis *dobrčav je* v T257.

Kot nerelevantna odgovora sta kartirana leksema *mozinje* 'vodene koze' v T405 in *bobinke* 'koze' v T382.

4. Uporabljena dodatna literatura

Rosamani 1990

5. Primerjaj

SLA: V478 'mozolj' (1/78), V738 'tvor' (1/77); ALE: /; OLA: /; SDLA-SI: 283 'koze', 284 'norice'; ALI: 6499; ASLEF: 1717; HJA: /

Komentar in karta: 1/84 SLA V475 'kašelj'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'sunkovito, glasno izdihavanje zraka zaradi dražljajev v grlu, sapniku', knj. *kašelj* (*á*), je v narečjih najpogostejši leksem *kašelj*, drugi leksemi so redkejši in v rabi na manjših arealih, npr. *pošast* se zgoščeno pojavlja v primorski narečni skupini. Le v posameznih točkah so zapisana še druga poimenovanja kot *prehlad*, *pasar* in *brehanje*.

2. Morfološka analiza

kašelj < **kasʷl̥-b* 'kašelj'

kašljanje < **kasʷl̥-a-n-bj-e* ← **kasʷl̥-a-ti* 'kašljati'

pošast < **po-šʷst-b* 'pošast' ← **po-šʷd-t-b* ← **po-šʷd-l-b* ← **po-i-ti* ← **i-ti*

prehlad < **per-xold-ʷ* 'prehlad' ← **per-xold-i-ti se* 'prehladiti se'

brehanje < **brex-a-n-bj-e* ← **brex-a-ti* 'kašljati'

krehanje < **krex-a-n-bj-e* ← **krex-a-ti* < **krex* (onomatopeja, ki posnema pri kašljanju nastale glasove)

pasar, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *brehanje* v T202, *prehlad* v T064, *krehanje* v T275 in *pasar* v T137.

Kot enkratnica s *kašlj-* je kartiran leksem *kašljanje* v T349.

Kot pretvorbi s primitivom sta kartirana odgovora *prehlajen* v T098 in *nadušljiv* v T278.

Kot opis je kartiran glagolski odgovor *kašljati* v T014, T035 in T280.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1720; ALE: /; SDLA-SI: 290 'oslovski kašelj'; ALI: 520; ASLEF: 1627, 1748 'oslovski kašelj'; HJA: 1439 'kašljati'

Komentar in karta: 1/85 SLA V477 'nahod'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'vnetje nosne sluznice, pri katerem se močneje izloča sluz ali gnoj', knj. *náhod* (á), je med zapisanimi poimenovanji v osrednjih narečjih najpogostejši izraz *nahod*. Svoje areale imajo še leksemi *katar*, *ponuda*, *pošast*, *našec*, (v)*našest* in *natha*. Redko je v kartiranem pomenu zastopan leksem *naduha*. V precej govori ni samostalniškega poimenovanja za to bolezen, ampak se tam uporabljajo pridevniki, npr. *nahoden*, *nahodljiv*, *smrkav*, ki se včasih pojavljajo samostojno, včasih pa kot dvojnica leksema *nahod*, kar morda priča o tem, da je raba pridevnika običajnejša. Pogosto so zapisane nadpomenke, npr. *prehľad*, *prehlajenje*, *rafredor* ali pridevnik *prehlajen*; ker je areal dokaj sklenjen, lahko sklepamo, da v teh govori ni poimenovanja za ta konkretni znak prehlajenosti. Posamezni leksemi, zapisani predvsem kot drugo ali tretje poimenovanje, se po navedbah slovarjev nanašajo na poimenovanja sluzi, ki se izloča pri boleznih (*šnopfelj*, *vozger*), na stanje, v kakršnem je oboleli (*nagljenjen*, *pošlekav*), oz. na obolelega (*vozgrivec*, *smrkavec*).

2. Morfološka analiza

nahod < **na-xod-ǂ* ← **na-xod-i-ti* ← **xod-i-ti* 'hoditi'

našest < **na-šǂst-ǂ* < **na-šǂd-t-ǂ* ← **na-šǂd-l-ǂ* (koren **šǂd-* se pojavlja v deležniku **šǂd-l-ǂ* 'šel')

vnašest < **vǂ-na-šǂst-ǂ* < **vǂ-na-šǂd-t-ǂ*

pošast < **po-šǂst-ǂ* < **po-šǂd-t-ǂ*

našec, nejasno, morda **našlǂc* < **na-šǂd-l-ǂc-ǂ*

naduha < **na-dux-a* ← **na-duš-i-ti* ← **duš-i-ti* 'dušiti, daviti'

natha < *(*natx*)-*a* ← madž. *nátha* 'nahod'

prehľad < **per-xold-ǂ* ← **per-xold-i-ti* (*se*) 'prehľaditi (se)' ← **xold-i-ti* (*se*) 'hladiti (se)'

prehlajenje < **per-xoldǂ-en-ǂj-e* ← **per-xoldǂ-en-ǂ* ← **per-xold-i-ti se* 'prehľaditi se'

smrkavost < **smǂrk-a-v-ost-ǂ* ← **smǂrk-a-v-ǂ* 'smrkav' ← **smǂrk-a-ti* 'smrkati'

influenca < *(*influenc*)-*a* ← it. *influenza* 'gripa'

gripa < *(*grip*)-*a* ← nem. *Grippe* 'gripa'

katar < *(*katarǂ*)-*ǂ* ← nem. *Katarrh* 'hudo vnetje sluznice, hud prehlad' (v T358 z epentetičnim *-n-* pred dentalom, tj. *kantar*)

rafredor < *(*rafredorǂ*)-*ǂ* ← trž. it. *rafredor*, furl. *rafredôr* 'prehlad'

šnopfelj < *(šnopfǣl)-b/*(šnopfel)-b, morda v zvezi s srvnem. *snopfen* 'vohljati' (Striedter-Temps 1963: 221)

švedor, nejasno, morda v zvezi s trž. it. *sfredor* (Doria 1987: 507)

ponuda, nejasno, morda v zvezi s *ponuda* 'dolgčas, slabo življenje', **ponuditi* 'siliti' (Skok 1972: 527)

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *švedor* v T123, *influenca* v T114 in *šnopfelj* v T360.

Kot opis sta kartirana odgovora *se boš nahladil* in *ima zamašen nos* v T156.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani leksemi *nahoden* v T001, T177, T181, T185, T201, T215, T224, T231, T236, T246, T251, T252, T263, T266, T267, T276, T278, T280, T299, T300, T302, *nahodljiv* v T286, T289, *prehlajen* v T005, T010, T014, T019, T020, T022, T024, T025, T028, T031–T033, T035, T066, T093, T105, T112, T116, T118, T119, T121, T124, T126, T128, T134, T135, T150, T153, T280, T349, T409, T412, T413, *nahlajen* v T412, *pošlekav* T096, *Smrkav* T168, T349, *Smrkljav* v T384 in *žnodrav* v T049.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *prehlad* v T169 in T412, *vozger* v T386, *gripa* v T409, *smrkavost* v T133, prav tako pa tudi pomensko neustrezni leksemi (gl. gradivo) *smrkelj* v T252, *smrkljavec* v T386, *vozgrivec* v T386, *vozger* T386 in opis *kiha* v T033 ter pretvorbe s primitivi *prehlajen* v T097, T166, T280, *naglinjen* v T102, *nahoden* v T234 ter nerelevanten (zaradi presplošnega pomena) odgovor *alergij* v T033. Z znakom »glej gradivo« sta označena odgovora *smrkavec* v T014 in T386 ter *smrkelj* v T386.

V T392 je odgovor zapisan v odvisnem sklonu *on je v nati*, a je kartiran v im. ed.

4. Uporabljen dodatna literatura

Horvat 2007; Kniezsa 1974

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1721; ALE: 209; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/86 SLA V479 'bezgavka'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Na karti so predstavljeni leksemi za knj. iztočnico *bezgávka* (*â*). Iz gradiva ni vedno razvidno, ali leksemi pomenijo 'ovalno ali okroglo kepico v mezgovnem tkivu' ali morda 'vnete in otekle bezgavke'. Glede na to, da se v vprašalnici za SLA vprašanje nahaja v razdelku *Bolezni*, lahko sklepamo na prevladujoči slednji pomen. Problematična se zdi tudi nadaljnja pomenska neenotnost gradiva, saj so informatorji pogosto navajali poimenovanja za posamezne vrste bezgavk (vratne, pazdušne, dimeljne), ne pa splošnih poimenovanj. Na specifičnost poimenovanja je opozorjeno le v nekaterih točkah, *dimač* 'vnetje' v T395, *vetrnica* 'pod pazduho ali v dimljah' v T332 in 'v dimljah' v T408, *židovka* 'pod pazduho ali med nogami' v T377, *bezgavke* 'na vratu' v T332, *mandula* 'v vratu' v T408, *gumpelj* 'oteklina' v T034.

Za obravnavani pomen je najpogostejši leksem *bezgavka* (v T188 se leksem uporablja kot dvojnični novejši izraz ob starejšem *drože*). Zemljepisno strnjeno se pojavljajo leksemi *žleza*, *skakalka*, *brizgalka*, *škrofelj*, *mandelj* in *mandola*. Drugi leksemi (*brzikavka*, *odimavka*, *dimavka*, *dimač*, *bezgovljica*, *kuščar*, *koširec*, *vremenica*, *guta*, *vetrnica*, *židovka*, *tvor*, *zateklina*, *oteklina* ter *gandola*, *gjandola*, *tonšilja*, *tonšile*, *drizna*, *želva*, *asla*, *mumps*, *dragoncela*, *gumpa*, *pitomnice*, *divjača*) se pojavljajo zemljepisno razpršeno.

V točkah T008, T009, T016, T020, T042, T058, T059, T066, T067, T070, T082, T088, T087, T089, T100, T109, T136, T158, T163, T180, T220, T225, T226, T227, T233, T246, T247, T248, T258, T370, T372, T284, T308, T326, T332, T338, T340, T345, T347, T348, T351, T370, T372, T374, T382, T387, T388, T391, T392, T400, T404 in T407 so leksemi v gradivu zapisani v množinski obliki, kartirani pa v edninski.

2. Morfološka analiza

bEzgavka, nejasno (ESSJ 1: 19, Snoj 2003: 38) ($E \rightarrow i$ v T159, T185, T186, T197, T208, T220, T221, T316, T317, T319, T320, T322)

bezgavica, nejasno, zelo verjetno besedotvorna različica k *bezgavka*

bezgovljica, nejasno, morda v zvezi z gor. *bezëlj* 'prišč, mozolj' ali *bržê* 'žleza slinavka' (Karničar 1990: 122; Snoj 2003: 38)

brizgalka, nejasno (Snoj 2003: 38) morda še v zvezi z **bryzg-bl-b* 'izpuščaj, prišč, oteklina'

blizgavka, nejasno, morda v zvezi z *brizgalka*

brZikavka, nejasno ($R \rightarrow \emptyset$ v T165, T166, T169; $Z \rightarrow ž$ v T183; Snoj 2003: 38)

- skakalka**, nejasno, morda tvorjeno iz **s(ɔ)-kak-a-ti* 'skakati'
- dimáč** < **dym-ač-ɔ* ← **dym-a-ti* 'napihovati, pihati, otekati'
- dimavka**, nejasno, morda v zvezi **dym-a-ti* 'pihati, oteči' (ESSJ 4: 386)
- odimavka** < **o-dym-av-ɔk-a*, zelo verjetno v zvezi z *dimavka*
- zadimavka** < nejasno
- domavka** < nejasno, morda v zvezi z *dimavka*
- odomavka** < nejasno, morda v zvezi z *domavka*
- drnjavka** < nejasno, morda v zvezi z nar. sln. *drnj-a-ti* 'mukati, kruliti'
- drnavka** < nejasno, morda v zvezi z **drɔm-a-ti* 'drgetati, stresati'
- zadrnavka**, nejasno, morda v zvezi z **drɔm-a-ti* 'drgetati, stresati'
- zajedmavka**, nejasno, morda v zvezi s knj. *zajedati se*
- midigavka**, nejasno
- kuščar/kuščer** ≤ **guščer-ɔ* 'kuščar'
- koširec**, nejasno, morda v zvezi s *kuščer-*
- žleza** < **želz-a* 'žleza'
- žlezda** < *(*žlezd*)-*a* ← hrv. *žlijezda* 'žleza'
- želva** < **žel-ɔv-a* ← **žel-y*, rod. ed. **žbl-ɔv-e*
- vetrnica** < **větr-ɔn-ic-a* ← **větr-ɔ* 'veter'
- tvor (tur)** < **tvor-ɔ* 'tvor', kar je sorodno s **tvor-i-ti* 'delati, oblikovati'
- bul-**, verjetno samostojna imitativna tvorba v zvezi z *buliti* 'napraviti bule, izbuljiti oči' (Snoj 2003: 64)
- smrtna bula** < **sɔ-mɔrt-ɔn-a-(j-a)* *bul-a* ← **sɔ-mɔrt-ɔn-ɔ* ← **sɔ-mɔrt-ɔ* 'smrt'
- zateklina** < **za-tek-l-in-a* ← **za-tek-l-ɔ* ← **za-tek-t-i* 'zateči' ← **tek-ti* 'teči'
- oteklina** < **o(b)-tek-l-in-a* ← **o(b)-tek-l-ɔ* ← **o(b)-tek-ti* 'obteči, teči okoli' ← **tek-ti* 'teči'
- malina**, po podobnosti **mal-in-a* 'malina'
- bramor**, po disimilaciji *br-* → *mr-* iz nar. *mramor* < **mormor-ɔ* 'bramor'
- žila** < **žil-a* 'žila'
- vratna žila** < **vort-ɔn-a-(j-a)* *žil-a* ← **vort-ɔn-ɔ* (← **vort-ɔ* 'vrat') + **žil-a* 'žila'
- kroglica** < **krogl-ic-a* ← **krogl-a* ← **okrogl-a* pod besedotvornim vplivom starinskega in narečnega sln. *kúgla* 'krogla' (Snoj 2003: 327)
- divjača** < **div-ɔj-ač-a* ← **div-ɔj-ɔ* 'divji'
- guta** < *(*gut*)-*a* ← hrv., srb. *guta* 'bula na človeškem telesu' (ERHSJ 1: 639)
- laloka** < *(*lalok*)-*a* ← prim. hrv. *laloka* 'čeljust' (ESSJ 2: 122; ERHSJ 2: 265)
- mumps** < *(*mumps*)-*ɔ* ← nem. *Mumps* ← angl. *mumps* 'mumps', kar je množina od angl. *mump* 'grimasa, skremžen obraz'
- mandelj** < *(*mandəl*)-*ɔ*/*(*mandel*)-*ɔ* ← srvnem. *mandel*, nem. *Mandel* 'mandelj, tonzila'
- mandeljč** < *(*mandəl*)-*ɔc-ɔ* ← srvnem. *mandel*, nem. *Mandel* 'mandelj, tonzila'

mandul-/mandol- < *(*mandul*)- ← madž. *mandula* 'mandelj', prim. tudi hrv. *mandula*, ben. it. *mandula*, it. *mandola*
asla < *(*asl*)-*a* ← avstr. bav. nem. *Eisslein* k srvnem. *eiz* 'tvor, čir, ogniojek'
škrofelj- < *(*škrofəl*)-*b*/*(*škrofəl*)-*b* ← nem. *Skrofel* 'škrofelj'
drizn- < *(*drizn*)- ← nem. *Drüsen* 'žleze'
drisen < *(*drisən*)-*θ* ← nem. *Drüsen* 'žleze'
limfdrise < *(*limfdrise*)-*θ* ← nem. *Lymphdrüse* 'limfna žleza'
drože, nejasno, morda *(*drož*)-*e* v zvezi z nem. *Drüse* 'žleza'
gumpa, nejasno, morda v zvezi s srvnem. *gumpen* 'skakati'
gumpelj < nejasno, morda *(*gump*)-*b̂l*-*b*
puta < *(*put*)-*a* ← bav. srvnem. *put(t)e* 'posoda, brenta', srvnem. *büt(t)e*, stvnem. *butin(n)a* (ESSJ 3: 139)
gLandol- < *(*glandol*)- ← furl. *glandule* 'žleza' (*L* → *r* v T102)
gjandol- < *(*gjandol*)- ← it. *ghiandola* 'žleza'
tonšilja < *(*tonšil*)-*a* ← it. *tonsilla* 'mandelj'
tonšile < *(*tonšil*)-*ε* ← furl. *tonsile*, it. *tonsilla* 'mandelj'
dragoncela < *(*dragoncel*)-*a* ← ben. it. *dragonceli* 'bezgavke'
hrge, nejasno, morda iz **k̑rga* (ESSJ 1: 203)
židovka, nejasno, morda v zvezi z **žid̑k̑* 'sočen, gost, tekoč'
vremenica, nejasno, morda **vermen-ic-a* ← **vermε* 'vreme'
pitomnice, nejasno, morda v zvezi z bovškim pridevnikom *pitomen* (nar. *pitun*) 'gojen'
kloftica, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *gumpelj* v T034, *laloka* v T286, *pitomnice* v T067, *bramor* v T069, *kroglica* v T282, *malina* v T066, *puta* v T392, *hrge* v T339, *midigavka* v T127, *drože* v T188, *kloftinja* v T311, *žila* v T150, *vratna žila* v T280 in *zajednavka* v T132.

Kot enkratnica z *bezg-* je kartiran leksem *bezgavica* v T359.

Kot enkratnica z *-dris-* je kartiran leksem *limfdrise* v T023.

Kot enkratnica z *dim-* je kartiran leksem *dimač* v T395.

Kot enkratnici z *-dom-* sta kartirana leksema *domavka* v T117 in *odomavka* v T109.

Kot enkratnici z *-drm-* sta kartirana leksema *drnavka* v T116 in *zadrnavka* v T108.

Kot enkratnica z *mandelj-* je kartiran leksem *mandeljc* v T339.

Kot enkratna besedna zveza z *bula* je kartiran leksem *smrtna bula* v T008.

Kot opis sta kartirana odgovora *golt ga boli* v T382 in *v krofu me boli* v T031.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *asla* v T097, *dragoncela* v T097, *gjandola* v T096, T097, T136, *gumpa* v T008, *bezgavka* v T102, T374, T407, *mandula* v T408, *mandelj* v T109, *vremenica* v T076, *drnjavka* v T136, *divjača* v T370, *želva* v T382, *kuščer* v T339, *mumps* v T155 in *židovka* v T381.

Zaradi pomenske neustreznosti je leksem *škrofuloza*, zapisan v T374, kartiran kot nerelevanten odgovor.

4. Uporabljena dodatna literatura

Brecelj 2005; Karničar 1990

5. Primerjaj

SLA: V478 'mozolj' (1/78), V738 'tvor' (1/77); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /;
ALI: 6501; ASLEF: 1722; HJA: /

Komentar in karta: 1/87 SLA V486 'mrzlica'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'drgetanje (mišic) z občutkom mraza pred naglim povišanjem telesne temperature', knj. *mrzlica* (*ř*), so v gradivu zapisani leksemi, ki jih glede na motivacijo lahko razdelimo v dve skupini: leksemi, povezani z 'občutkom mraza' (*mrzlica*, *mrzlina*, *mrzlotres*, *mraz*, *mrazčalica*, *zima*, *zimica*, *trešljika*, *trešika*, *trešovka*) in leksemi, povezani z 'občutkom vročine' (*vročina*, *vročinska bolezen*, *ogenj*, *ognjenica*, *ica*), medtem ko imajo lahko nekateri prevzeti leksemi (*fiber*, *febra*, *fier-*) v izvornih jezikih oba pomena. Glede na omenjeno merilo sta iz obeh skupin izvzeta leksema *kobilce* in *malarija*. Poleg navedenih leksemov je v gradivu zabeleženih tudi precej zvez samostalnika z glagolom (*mrzlica trese*, *mraz trese*, *malarija trese*, *trešljika steplje*, *trešljika trese*, *trešljika tare*, *zima tare*, *zima stepa*, *zima trese*, *mrzlina me trese*).

2. Morfološka analiza

mrzlica < **m̥brz-l-ic-a* ← **m̥brz-l-ɔ* 'mrzel' < **m̥brz-ti*, **m̥brz-nɔ-ti* 'postati mrzlo, zmrzniti'

mrzlina < **m̥brz-l-in-a*

mrzlotres < **m̥brz-l-o-tr̥es-ɔ* ← **m̥brz-l-ɔ* + **tr̥es-ti* 'tresti'

mraz < **morz-ɔ* 'mraz'

mrazčalica < **morz-ɔč-a-l-ic-a* ← **morz-ɔč-a-l-ɔ* ← **morz-ɔč-a-ti*
< **morz-ɔk-ɔ*

mraznica < **morz-ɔn-ic-a*

zmraznica < **s̥ɔ-morz-ɔn-ic-a*

zima < **zim-a*

zimica < **zim-ic-a*

trešljika < **tr̥es-l-ik-a* ← **tr̥es-l-ɔ* ← **tr̥es-ti* 'tresti'

trešika < **tr̥es-ik-a*, morda tudi **tr̥es-l-ik-a*

trešljica < **tr̥es-l-ic-a*

trešljovka < **tr̥es-ĭ-ov-ɔk-a*

kobilce < **kob-i-dl-ɔc-e* < **kob-i-dl-o* < **kob-i-ti* (do pomenskega stika med 'kobilica' in 'mrzlica' je verjetno prišlo preko pomena 'tresti (se)'; prim. npr. got. *pramstei* 'kobilica' < **trems-* 'tresti', ESSJ 4: 221)

vročina < **v̥br-ɔf-in-a* < **v̥br-y*, tož. ed. m **v̥br-ɔf-ɔ* 'vroč' ← **v̥br-ě-ti*, **v̥br-ɔ* 'vreti'

vročinska bolezen < **v̥br-ɔf-in-ɔsk-a-(j-a)* *bol-ě-zn-ɔ* ← **v̥br-ɔf-in-ɔsk-ɔ*
(← **v̥br-ɔf-in-a*) + **bol-ě-zn-ɔ*

ogenj < **ogń-b* 'ogenj'

ognjenica < **ogń-en-ic-a* < **ogń-en-ъ* 'ognjen'

groznica < *(*groznic*)-*a* ← hrv. *groznica* 'vročina, trešljika'

malaria < *(*malarij*)-*a* ← it. *malaria* 'malarija'

febr- < *(*febr*)- ← it. *febbre* 'vročina, vročica, mrzlica'

fjer- < *(*fjer*)- ← furl. *fiere* 'vročina, vročica, mrzlica'

fiber < *(*fibər*)-∅ ← nem. *Fieber* 'mrzlica'

ica < *(*ic*)-*a* < stvnem. *hizza*, srvnem. *hitze* 'vročina'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *ica* v T002, *vročinska bolezen* v T198, *groznica* v T409 in *mrzlotres* v T278.

Kot enkratnica s *tres-* je kartiran leksem *trešljica* v T063.

Kot enkratnica z *ognj-* je kartiran leksem *ognjenica* v T090.

Kot enkratnici z *mraz-* sta kartirana leksema *mraznica* v T410 in *zmraznica* v T020.

Kot opis so kartirani leksemi *mraz trese* v T007, T010, T084, T193, T206, T231, T242, T275, T280, T386, T388, T398, T404 in T405, *pretrese te* v T033, *mraz (ga) ima* v T400 in T401, *zima trese* v T255, T256, T257, T258, T260, T266, T332, T337, T342, T370, T372 in T378, *trese* v T022, *ima tres* v T022, *kobilo trese* v T050 in T051, *mrzlica trese* v T031, T272 in T383, *trešljika trese* v T376, *trešljika (ga) ima* v T401, *trešljika tare* v T381, *zima steplje* v T374, T391 in T396, *zima tare* T378, *mrzlina trese* v T412, *zima (ga) ima* v T376, *trese (me)* v T023, T060, T411, T349 in T353, *zima lamlje* v T384, *mrzi ga* v T353 ter *te pajtlja* v T049.

Kot pretvorba s primitivom je kartiran odgovor *ima vročino* v T349.

Kot tretji ali nadaljnji leksem v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani odgovori *ima tres* v T022, *trešljovka* v T074, *mraz* v T300, *je mraz* v T260, *zima ga steplje* v T392, *malaria* v T394 in T396, *zebe me* v T386, *zima ga trese* v T386, *mrzi me* v T300, *zima* v T392, *mrzlica* v T351 in T372 ter *trešika* v T074.

Pomensko neustrezni odgovor *gripa* v T035 je kartiran kot nerelevanten.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007; Horvat 2009; Möderndorfer 1964

5. Primerjaj

SLA: V477 'nahod' (1/85), V480 'revma' (1/88); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 2330; ASLEF: 2380; HJA: /

Komentar in karta: 1/88

SLA V480 'revma'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'bolezen zlasti gibalnega sistema zaradi vnetja, degeneracije, presnovnih motenj', knj. *revmatizem* (ī), je med zapisanimi poimenovanji v številnih fonetičnih različicah najpogostejši leksem *revmatizem*, ki mu močno konkurira leksem *revma*. Na sklenjenem zemljepisnem območju je kot samostojen leksem zapisan *skrnina*, z njim je strukturno povezana tudi enkratnica *okrnina*. Manjše število pojavitev imata še leksema *trganje* in *protin*, ta se pojavlja predvsem pri starejših zapisih, z dodatnim poizvedovanjem na terenu pa se je izkazalo, da se je ta leksem uporabljal za pomen 'revmatizem' v času pretežnega zdravljenja na domu, leksem *revmatizem* pa je bil vpeljan z uradnim zdravljenjem. Redko sta zapisana tudi leksema *išias* in *udna bolezen*. Pri poimenovanju *revmatiš* iz gradiva ni razvidno, ali gre za samostalniško ali pridevniško poimenovanje. Prevezeta poimenovanja so *giht*, *fergift*, *šjatika*, enkratnice pa *prtilj*, *pokostna bol* in *udnica*.

2. Morfološka analiza

revma < *(*revm*)-a ← knj. sln. *revma* ← pog. nem. *Rheuma* 'revma', kar je skrajšano iz nem. *Rheumatismus* 'revmatizem' ← lat. *rheumatismus*

rojma < *(*rojm*-a) ← nem. *Rheuma* 'revma'

rEVmatizem < *(*revmatizm*)-ᵛ ← knj. sln. *revmatizem* 'revmatizem' ← nem. *Rheumatismus* 'revmatizem', it. *reumatismo* (EV → a, e, o, u)

rEVmatizēm < *(*revmatizēm*)-ᵛ ← it. *reumatismo* (EV → a, e, a)

revmatizmo < *(*revmatizm*)-o ← it. *reumatismo* 'revma'

revmatizmus < *(*revmatizmus*)-ᵛ ← nem. *Rheumatismus* 'revmatizem' ← lat. *rheumatismus*

revmatizim < *(*revmatizim*)-ᵛ ← furl. *reumatisim* 'revmatizem'

revmatik < *(*revmatik*)-ᵛ ← furl. *reumatic* 'revma, revmatičen'

revmatiš < *(*revmatiš*)-ᵛ ← nem. *rheumatisch* 'revmatičen'

dermatizem, nejasno, verjetno v zvezi z *revmatizem*

skrnina ≤ *(*skv̥rn-in*-a ← *skv̥rn-ᵛ* 'umazan' po disimilaciji *n-n* → *m-n* v T014, T016, T017, T018, T020, T036

okrnina, nejasno, najverjetneje v zvezi s *skrnina*

trganje < *(*t̥ʁg-a-n-bj-e* ← *(*t̥ʁg-a-ti* 'vleči, lomiti, parati')

udnica < *(*ud-ᵛn-ic*-a ← *(*ud-ᵛn-ᵛ* ← *(*ud-ᵛ* 'ud, člen')

prehlad < *(*per-xold*-ᵛ ← *(*per-xold-i-ti* se 'prehladiti se')

pokostna bol < **po-kost-ьn-a-(j-a)* *bol-ь* ← **po* + **kost-ьn-ь* (← **kost-ь* 'kost') + **bol-ь*

udna bolezen < **ud-ьn-a-(j-a)* *bol-ě-zn-ь* 'bolezen v udu, člen' ← **ud-ь* 'ud, člen' + **bol-ь*

sklepna bolezen < **sъ-klep-ьn-a-(j-a)* *bol-ě-zn-ь* ← **sъ-klep-ь* 'sklep' + **bol-ě-zn-ь* 'bolezen'

upala zglobova < *(*upala*)-*a* (*zglobova*) ← hrv. *upala zglobova* 'vnetje sklepov' (*upala* 'vnetje' + *zglob* 'členek, sklep')

GiHt < *(*gixt*)-*ь* ← nem. *Gicht* 'protin, putika, podagra' (*H* → *f* v T214, T216, T219, T223, T299, *G* → *d* v T219)

fergiHt, nejasno, verjetno v zvezi z *giht* (*H* → *f* v T044, T048, T318, T352, T353)

išijas < *(*išijas*)-*ь* ← nem. *Ischias* ← lat. *ischias* 'išias'

šjatika < *(*šjatic*)-*a* ← it. *sciatica* 'išias'

prOtin, nejasno (gl. ESSJ 3: 128) (*O* → *e* v T098)

prtilj, nejasno, morda v zvezi s *protin* (ESSJ 3: 128)

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *prtilj* v T069 in *udnica* v T202.

Kot enkratnica z *revm-* je kartiran leksem *revmatizmus* v T363.

Kot enkratnica s *-krn-* je kartiran leksem *okrnina* v T012.

Kot enkratna besedna zveza z *bol* je kartiran odgovor *pokostna bol* v T291.

Enkratna je tudi prevzeta besedna zveza *upala zglobova* v T410.

Kot opis sta kartirana odgovora *me trga* v T023 in *po kosteh* v T094.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *protin* v T044, T377 in T401, *giht* v T009, T202, T317, T377, T387 in T401, *revmatizem* v T202, *revmatiš* v T048, T321 in T363, *šjatika* v T102, *rojma* v T049, *prehlad* v T365, opis *bolijo glidi* v T412 ter besedni zvezi *udna bolezen* v T208 in *sklepna bolezen* v T307.

Z znakom »glej gradivo« je kartiran odgovor *trganje* v T108, T120, T133, T155, T168, T170, T171, T245, T253 in T296.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007

5. Primerjaj

SLA: V481 'vodenica' (1/89); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 6560; ASLEF: 1787; HJA: /

Komentar in karta: 1/89

SLA V481 'vodenica'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'bolezensko nabiranje tekočine v tkivih ali telesnih votlinah', knj. *vodenica* (*i*), sta najpogosteje zapisana leksem *vodenica* in njegova besedotvorna različica *vodenika*. Manjši areal tvori leksem *otok*. Leksem *udnica*, zapisan v manjšem številu točk, SSKJ razlaga kot 'vnetje sklepov zaradi nabiranja soli sečne kisline', v narečjih pa je prišlo do mešanja poimenovanj zaradi podobnih simptomov obeh bolezni. Na stiku z neslovenskimi jeziki nastopa leksem *vaserzuht*. Poleg enobesednih leksemov je kot samostojno poimenovanje na sklenjenem zemljepisnem območju zapisan še večbesedni leksem *vodeni beteg*. Ob samostalniških poimenovanjih so v gradivu pogosto zapisana tudi pridevniška, v nekaterih točkah (T004, T076, T085) je zapisana oznaka, da samostalniškega poimenovanja za bolezen ne poznajo, ampak je v rabi le pridevniško *vodeničen* in *vodeničav*.

2. Morfološka analiza

vodenica < **vod-en-ic-a* ← **vod-en-ъ* 'voden' ← **vod-a* 'voda' (v T055, T352 in T360 s sekundarno nazalizacijo, tj. *vodeninca*)

vodenca < **vod-en-ъc-a*

vodenka < **vod-en-ъk-a*

vodenika < **vod-en-ik-a* (v T354 in T356 s sekundarno nazalizacijo, tj. *vodeninka*)

vodena bolezen < **vod-en-a(-j-a) bol-ě-zn-ъ* ← **vod-en-ъ* 'voden' + **bol-ě-zn-ъ* 'bolezen'

udnica < **ud-ъn-ic-a* ← **ud-ъn-ъ* 'uden' ← **ud-ъ* 'ud, člen'

otok < **o(b)-tok-ъ* ← **o(b)-tek-ti* 'obteči, teči okoli'

VAserSuht < **(vasərzuht)-θ* ← nem. *Wassersucht* 'vodenica' (*V* → *b* po nar. nem. prehodu (v T005, T033), *A* → *o* po bav. nem. prehodu (T005, T012, T033), *S* → *z* (v T012), prvo je iz bav. nem., drugo iz knj. nem.)

vodeni beteg < **vod-en-ъ-j-ъ (beteg)-ъ* ← **vod-en-ъ* 'voden' + madž. *beteg* 'bolan, bolnik'

pelarja, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *pelarja* v T060.

Kot enkratnica z *voden-* je kartiran leksema *vodenka* v T179.

Kot enkratna besedna zveza je kartiran leksem *vodena bolezen* v T124.

Kot pretvorbe s primitivom so kartirani leksemi *vodeničen* v T004, T013, T019, T025, T065, T083, T085, T086, T102, T107, T114, T116, T118, T128, T162, T231, T236, T278, T280, T289, T299, T300, T349, T360, T371 in T384, *vodeničav* v T064, T069, T074 in T076, *vodičen* v T025.

Kot opis so kartirane zveze *temu se je voda nabirala* v T025, *vode naleze se* v T033, *voda mu se nabira* v T408 in T409, *ga bo zalilo* v T023, *voda (ga) zaliva* v T023 in T049, *voda v nogah* v T010 in T020, *voda v pljučih* v T020, *ima vodo v nogah* v T034, *kri gre v vodo* v T057, *v telesu ima vodo* v T411, *je voden* v T413, *je napohljen* v T413 in *ima vodo* T117.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana pretvorba s primitivom *vodeničen* v T311 in opis *voda zaliva* v T023.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007; SMS

5. Primerjaj

SLA: V480 'revma' (1/88); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ASLEF: 5094, 5107; ALI: V188 'idropico (vodeničen)'; HJA: /

Komentar in karta: 1/90 SLA V485 'jetika'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'nalezljiva bolezen pljuč s kroglíčastimi tvorbami', knj. *jétika* (é), je tudi v narečjih najpogostejši leksem *jetika* (v T332, T351 z oznako mlajše ob starejšem leksemu *avscerunga*, v T387, T401 in T407 z oznako starejše ob novejšem *tuberkuloza*). Na dveh zemljepisno strnjenih območjih se pojavlja leksem *sušica* z naglasnima različicama *súšica* in *sušica* (v drugem zapisu v T049 z opombo, da gre za 'bolezen, ki povzroči hujšanje, tj. rak'), ki ju prekinja areal leksema *dera*. Na manjšem sklenjenem območju nastopa leksem *tuberkuloza* (v T020 z opombo, da se informatorji slovenske besede ne spomnijo več), ki se kot samostojno poimenovanje pojavi zemljepisno razpršeno še drugod, dvakrat pa je zapisana še kratična različica tega leksema *tebece*. Na stiku s sosednjimi jeziki so zemljepisno razpršeno zapisani leksemi *avscerunga*, *abcerunga*, *abcerung*, *dera*, *mančament* ter *tizi*. V precejšnjem številu točk je zapisan besednovrstno neustrezen leksem, tj. *jetičen*, *jetikav*, *tizik*, redko tudi opis npr. *bolan na pljučih*, *na pljučih ima* ali enkratna besedna zveza *baja na pljučih*.

2. Morfološka analiza

sušica < **suš-ic-a* ← **sux-ɔ* 'suh'

suhica < **sux-ic-a*

pljučnica < **plūt-ɔn-ic-a* ← *plūt-ɔn-ɔ* ← **plūt-a* 'pljuča'

vneta pljuča < **vɔn-ɛ-t-a-(j-a)* *plūt-a* < **vɔn-ɛ-ti* 'zgrabit, vzeti, ujeti' + **plūt-a* 'pljuča'

dera < *(*der*)-*a* ← štaj. nem. *Dörre* 'sušica' (ESSJ 1: 98)

der < *(*der*)-*θ* ← štaj. nem. *Dörre* 'sušica'

tuberkuloza < *(*tuberkuloz*)-*a* ← knj. sln. *tuberkoloza* ali knj. nem. *Tuberkulose*

tebece < *(*tebece*)-*θ* ← knj. sln. ali knj. nem. *TBC*, kratica za *tuberkulozo*; iz gradiva ni razvidno, ali je beseda sklonljiva

avscerunga < *(*avscerung*)-*a* ← nem. *Auszehrung* 'hiranje, propadanje, sušica'

abcerunga < *(*abcerung*)-*a* ← nem. *Abzehrung* 'hiranje'

abcerung < *(*abcerung*)-*θ* ← nem. *Abzehrung* 'hiranje'

mančament < *(*mančament*)-*θ* ← furl. *manciamento* 'nenadna slabost'

jetika < *(*jetik*)-*a* ← furl. *etic* 'jetika'

tizi < *(*tizi*)-*θ* ← it. *tisi* 'tuberkuloza, jetika, sušica'

astma < *(*astm*)-*a* ← knj. sln. *astma* ali knj. nem. *Asthma* 'naduha'

baja na pljučih < *(*baj*)-*a* na *plūt-ix-ɔ* ← madž. *baj* 'napaka, motnja, hiba' (Mukič 2005: 9) **na* 'na' + **plūt-a* 'pljuča'

krvavi beteg < *kr̥v-av-ṽ-j-ṽ (*beteg*)-ṽ ← *kry, rod. ed. *kr̥v-e 'kri' + madž. *beteg* 'bolezen'

3. Posebnosti kartiranja

Z izogloso je označena naglasna različica *sušica*.

Kot enkratnici sta kartirana leksema *pljučnica* v T404 ter *tizi* v T062.

Kot enkratna besedna zveza je kartiran leksem *krvavi beteg* v T405.

Kot enkratna besedna zveza s *pljuč-* sta kartirana leksema *baja na pljučih* v T404 in *vneta pljuča* v T031.

Kot enkratnica s *suh-* je kartiran leksem *suhica* v T374.

Kot enkratnica z *der-* je kartiran leksem *der* v T005.

Kot opisno poimenovanje je kartiran odgovor *baja na pljučih* v T404.

Kot opis sta kartirana odgovora *na pljučih ima* v T010 in T398 ter *bolan na pljučih* v T106 in T413.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani odgovori *jetikav* v T084, T094, T095, T107, T124, T158, T161 in T162, *jetičen* v T169, T177, T252, T346 in T371 ter *tizik* T056, T060, T061 in T063.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *tuberkuloza* v T010, T326, T407, *tebece* v T029 in T035, *abcerunga* v T386 ter *astma* v T408.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007; Mukič 2005

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 6548; ASLEF: 1775; HJA: 1551

Komentar in karta: 1/91

SLA V483 'kuga'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'huda nalezljiva bolezen bezgavk, pljuč ali krvi', knj. *kúga* (*ú*), se povsod uporablja leksem *kuga*, le v posameznih krajih imajo za to bolezen drugo poimenovanje: *pest*, *pešt-*, *švamajna*. V gradivu so zapisani tudi odgovori, ki poimenujejo živalsko bolezen, in so zaradi pomenske neustreznosti izločeni iz analize, to so *kurja bolezen* (T012), *ta kokošja bol* (T057, T059), *bol ta kokošja* (T057), *kokošja bolezen* (T102), *cibja kuga* (T132), *kurja pest* (T013, T016, T017), *kuga* (T233, T257) in *pika* (T258). Po enkrat sta navedena leksema *pivka* (T098) in *pivuda* (T058), ki sta prav tako poimenovanji za živalsko bolezen. V T004 in T023 je pripisano, da besedo *kuga* poznajo le iz cerkvenega jezika.

2. Morfološka analiza

kuga < *(*kug*)-a ← stvnem. **kuga*, *koga* 'kužna bolezen, epidemija, kuga', srvnem. *koge* 'kuga'

pest < *(*pest*)-∅ ← nem. *Pest* 'kuga'

pešt-/pest- < *(*pešt*)- ← furl. *peste* 'kuga', it. *peste* 'kuga'

švamajna, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Zaradi raznolikosti odrazov refleksov končniškega morfema (-a/-e) je kartirana le osnova *pešt-/pest-*.

Leksem *kolera*, zapisan v dveh istrskih točkah (T121, T137) in eni južnobelokranjski točki (T285), zaradi pomenske neustreznosti ni kartiran.

Kot enkratnica je kartiran leksem *švamajna* v T411.

Z znakom za komentar je na karti označeno, kje je v gradivu navedeno poimenovanje za živalsko bolezen.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/92

SLA V488 'slep'

Mojca Horvat, Petra Kostelec

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ni sposoben zaznavati svetlobe, barv', knj. *slép* (ê), je tudi v narečjih najpogostejši leksem *slep*, le v Reziji je zapisan leksem *žvorban*. Leksema *brljav* in *čorav* sta največkrat zapisana kot dvojnica k *slep*. Enkratnica *čogljast* se v T169 govori v zaničevalnem pomenu.

2. Morfološka analiza

slep(i) < **slěp-ъ(-j-ъ)* 'slep'

brljav < **brlĭ-av-ъ* 'v krogu se vrteč', iz tega so se lahko razvili današnji pomeni 'šepav, slaboviden, neumen'

čorav < *(*čorav*)-ъ ← srb., hrv. *čorav* 'slep'

žvorban < *(*žvorb*)-a-n-ъ ← *(*žvorb*)-a-ti 'oslepiti' ← furl. *suarbâ* 'oslepiti, oslepeti'

čogljast < *(*čoglĭ*)-ast-ъ ← kor. nem. *tschoggl* 'tepec', tirol. nem. *tschögkl*, *tscheggl* 'tepec'

3. Posebnosti kartiranja

Z izogloso je označena raba določne oblike pridevnika.

Kot enkratnica je kartiran leksem *čogljast* v T169.

4. Uporabljena dodatna literatura

Kostelec 2007

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1906; ALE: 190; SDLA-SI: /; ALI: 440; ASLEF: 1545; HJA: /

Komentar in karta: 1/93

SLA V489 'gluh'

Vlado Nartnik, Petra Kostelec

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ni sposoben dojemati zvoke, glasove', knj. *glúh* (*û*), prevladuje leksem (*ta*) *gluh(i)* z izpeljanko *naglušen*. Na drugačen determinativ k isti osnovi kaže panonski leksem *glupi*.

2. Morfološka analiza

(*ta*) **gluh(i)** < *(*t-*) *glu-x-ʷ(-j-b)* ← (**ta/*tʷ/*tě/*tę* 'ta') + **glux-ʷ* 'gluh'
naglušen < **na-gluš-ʷn-ʷ*
glupi < **glu-p-ʷ-j-b* 'nerazumen, neumen'

3. Posebnosti kartiranja

Z izofono je označen razvoj *gluh* v *zjuh* v nadiško-briških govorih.

Kot nerelevanten odgovor je kartirana enkratnica *mutast* v T326.

Kot opis je kartiran odgovor *ne čuje* v T154.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran opis *nič ne slišim* v T300.

Z znakom »glej gradivo« je kartiran odgovor *gluhec* v T386.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Kostelec 2007; Tolsta 2008

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1909; ALE: 195; SDLA-SI: /; ALI: 487; ASLEF: 1592; HJA: /

Komentar in karta: 1/94

SLA V490 'šepav'

Mojca Horvat, Petra Kostelec

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki zaradi krajše ali bolne noge nenormalno hodi', knj. *šepav* (é), je med zapisanimi poimenovanji najpogostejše *čotast*, redko se pojavi leksem z drugo pripono, tj. *čotav*. Pogosti so tudi leksemi *šepast* in *šepav*, *kruljav* in *kruljast*, *krumpast* in *krumpav*, *šantav*, *plantav*, *krevljast* in *hrom*, redkejši pa *šklempav* in *šklempast*, *švepast*, *švepav*, *švertast*, *šajtrav*, *kruncast* in *šamprkav*.

2. Morfološka analiza

šepast < *šep-ast-*ṽ*-(*j*-*ḃ*) ← *šep-*a*-*ti* ≤ *švep-*a*-*ti* 'šepati, majati'

šepav(i) < *šep-av-*ṽ*-(*j*-*ḃ*)

švepast < *švep-ast-*ṽ* ← *švep-*a*-*ti*

švepav < *švep-av-*ṽ*

kruljast < *krul'-ast-*ṽ* ← *krul'-*ḃ* 'krivina'

kruljav < *krul'-av-*ṽ*

kruljen < *krul'-en-*ṽ* ← *krul'-*i*-*ti* 'kriviti, pohabiti'

hrom < *xrom-*ṽ* 'hrom, pohabljen'

šklempast ≤ *sklep-ast-*ṽ* ← *sklep-*a*-*ti* 'tolči, ropotati'

šklempav ≤ *sklep-av-*ṽ*

švrtast ≤ *sv \bar{v} rt-ast-*ṽ* ← *sv \bar{v} rt-*ṽ* 'majav'

šajtrav(i) < *šajtr-av-*ṽ*-(*j*-*ḃ*) ← *šajtr-*a*-*ti* ≤ *šartr-*a*-*ti*

šamprkav(i) < *šamprk-av-*ṽ*-(*j*-*ḃ*) ← *šamprk-*a*-*ti* ← verjetno slovenska ekspresivna tvorba iz *šamp-a-ti*

pohabljen < *po-xab \bar{l} -en-*ṽ* ← *po-xab-*i*-*ti* ← *xab-*i*-*ti* 'kvariti, prizadejati rane'

šleprast < *šlep-r-ast-*ṽ* ← *šlep-r-*a*-*ti* ← *šlep-*a*-*ti*

švedrav < *šv \bar{e} dr-av-*ṽ* ← *šv \bar{e} dr-*a*-*ti* 'nemarno, nespodobno se obnašati'

pošvedran < *po-šv \bar{e} dr-*a*-*n*-*ṽ* ← *po-šv \bar{e} dr-*a*-*ti*

švedriš, nejasno, morda v zvezi s *švedrati*

krampast < *(*kramp*)-ast-*ṽ* ← srvnem. *krampe* 'kljuka, kavelj, klamfa'

krempast < *(*kremp*)-ast-*ṽ*, pri čemer je **kremp*- verjetno prevzeto iz preglašene oblike srvnem. *kramp*

krumpast(i) < *(*krump*)-ast-*ṽ*-(*j*-*ḃ*) ← avstr. bav. nem. *krump* 'kriv, šepav, poševen'

krumpav < *(*krump*)-av-*ṽ*

gelemt < *(*gelemt*)- \emptyset ← nem. *gelähmt* 'ohromljen, hrom'

krevljast < *(*krevl*)-ast-*ɔ* ← srvnem. *kröuwel*, *krewel*, *kröul* 'kavelj za jemanje lonca iz peči'

škrevljan ≤ **sɔ*-(*krevl*)-an-*ɔ* ← **sɔ*-(*krevl*)-a-ti

čompast < *(*čomp*)-ast-*ɔ* ← furl. *ciomp*, *zomp* 'odrezan, odsekan; o udih'

dešpošent < *(*dešpošent*)-*θ* ← trž. it. *disposente* 'nemočen, nemogočen'

čokljav/čonkljav < *(*čonk*)-*ɔl*-av-*ɔ* ← it. *cionko* 'okrnjen' oz. madž. *csonk* 'okrnjen, okleščen'

čotast < *(*čot*)-ast-*ɔ* ← it. *ciotto* 'šepav, hrom'

čotav < *(*čot*)-av-*ɔ*

šantav(i) < *(*šant*)-av-*ɔ*-(*j*-*ɔ*) ← madž. *santa* 'šepav' ← madž. *sántit* 'krevljati, šepati' ← **šet*-a-ti 'opotekati se, krivo hoditi'

plantav(i) < **plant*-av-*ɔ*-(*j*-*ɔ*) ← *(*plant*)-a-ti 'šepati, krivo hoditi' ← furl. *plante* 'podplat' (ERHSJ 2: 676), čeprav se zdi furlanizem v panonski narečni skupini slovenščine manj verjeten

krumljav < *(*kruml*)-av-*ɔ*, nejasno morda nastalo s križanjem oblik

*(*krump*)-av-*ɔ* in < **krul*-av-*ɔ* (← **krul*-*ɔ* 'krivina')

kruncast < **krunc*-ast-*ɔ*, nejasno

kruncat < **krunc*-at-*ɔ*, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *dešpošent* v T115, *škrevljan* v T202, *čokljav* v T370, *krumljav* v T377 in *gelemt* v T023.

Kot enkratnica s *krul*- je kartiran leksem *kruljen* v T010.

Kot enkratnice s *švedr*- so kartirani leksemi *švedriš* v T278, *švedro* v T311, *pošvedran* v T031 in *švedrav* v T349.

Kot enkratnica s *sklemp*- je kartiran leksem *šklempast* v T334.

Kot enkratnica s *švep*- je kartiran leksem *švepav* v T223.

Kot enkratnica s *krunc*- je kartiran odgovor *kruncat* v T193.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *krumpav* v T187, *krumpast* v T374, *kruncast* v T169, *krevljast* v T064 in T300, *šantav* v T051, T370, T043, *šepast* v T258, T374, *švepast* v T317, *kruljav* v T202, T231, T234, T288, T316, *kruljast* v T207, *pohabljen* v T202, *čompast* v T090, *čotav* v T234, nerelevanten odgovor *bizgec* v T386, opisi *krumpa* v T020 in T035, *krunca* v T193 in *šanta* v T202.

Nekateri odgovori so zapisani v glagolski obliki (z obliko za tretjo osebo ali nedoločnikom) in so zato kartirani z znakom za opis: *on krumpa* v T022, *on napada* v T025, *šepa* v T299 in T323, *šeplje* v T355 in T374, *šanta* v T206, T252 in T293, *krumpa* v T010, *krunca* v T202, *čota* v T082, *plantati* v T386 in *se je izkočil* v T280.

Leksema *krumpač* v T020 in *plantavec* v T386 sta zaradi besednovrstnega neujemanja kartirana z znakom »glej gradivo«.

4. Uporabljena dodatna literatura

EWUng; Kostelec 2007

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1916, 1917 *xromъ(-jb)*; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 552; ASLEF: 1660, 1661; HJA: /

Komentar in karta: 1/95 SLA V492 'grbast'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ima grbo', knj. *grbast* (*r*), je najpogosteje zapisan koren *pukl-*, na katerega se pripenjata priponi *-ast* in *-av*. Drugi najpogostejši je koren *grb-*, s ponami *-ast*, *-av*, *-ljen* in *po-*. Zemljepisno strnjeno je zapisan prevzeti leksem *gobast*. Drugi leksemi so še npr. *punkljast*, *punkljav*, *gombast*, *hulast*, *sprehuljen*, *prihuljen* in *izplečen*. Pri leksemih *gobič* in *pukelj* razen v točki T278, kjer je to pridevnik, ni mogoče z gotovostjo ugotoviti, ali gre za samostalniško ali pridevniško poimenovanje. V posameznih točkah je zapisan opisni odgovor: *ven izraščan*, *ima gobo*, *ima grbo* in *ima borjo*.

2. Morfološka analiza

grbast(i) < **gr̥rb-ast-ʷ(-j-ʷ)* ← **gr̥rb-a*, **gr̥rb-ʷ* 'grba'

grbav(i) < **gr̥rb-av-ʷ(-j-ʷ)*

pogrbljen < **po-gr̥rb-l̥-en-ʷ* ← **po-gr̥rb-i-ti* ← **gr̥rb-i-ti*

hulast < **xul-ast-ʷ* ← **xul-a* 'izbokla, izbočena, ukrivljena; izboklina'

sprehuljen < **sʷ-per-xul-en-ʷ* ← **sʷ-per-xul-i-ti* 'sključiti se' ← **xul-i-ti*
'biti sključen, sklonjen, držati se tako, da je hrbet rahlo izbočen'

prihuljen < **pri-xul-en-ʷ* ← **pri-xul-i-ti* 'sključiti se'

izplečen < **jʷz-pleť-en-ʷ* ← **jʷz-pleť-i-ti* ← **pleť-e* 'pleče'

izplečkani ← **jʷz-pleť-ʷk-an-ʷ-j-ʷ* ← **jʷz-pleť-ʷk-a-ti*

kriv < **kriv-ʷ* 'usločen, poševen'

gubast < **gub-ast-ʷ* ← **gub-a* 'guba'

rebrnat < **rebr-ʷn-at-ʷ* ← **rebr-o* 'rebro'

slok < **sʷ-lʷk-ʷ* 'upogljiv, upognjen' ← **sʷ-lʷk-ti* 'upogniti' (← **sʷ* 'skupaj' + **lʷk-ti* 'upogniti')

pukljast(i) < **(pukl̥)-ast-ʷ(-j-ʷ)* ← **(pukl̥)-ʷ* 'grba' ← avstr. bav. nem. *Puckel*, knj. nem. *Buckel* od 16. stol. v ljudskem jeziku 'grba'

pukljav(i) < **(pukl̥)-av-ʷ(-j-ʷ)*

pukelj < **(pukl̥)-ʷ* ← avstr. bav. nem. *Puckel* 'grba'

punkljast < **(punkl̥)-ast-ʷ* ← **(punkl̥)-ʷ* 'sveženj' ← avstr. bav. nem. *Punkl*, knj. nem. *Bunckel* 'cula'

punkljav < **(punkl̥)-av-ʷ*

krofast < **(krof)-ast-ʷ* ← **(krof)-ʷ* 'krof', 'golša' ← srvnem. *kropf* 'golša', nem. *Krapfen* 'krof'

skručen < **sv-(kruč)-en-ъ* ← **sv-(kruč)-i-ti* ← srvnem. *krucke*, nem. *Krücke* 'berгла, kljuka'

gobast < *(*gob*)-*ast-ъ* ← *(*gob*)-*a* 'grba' ← furl. *gobe* 'grba', it. *gobba* 'grba', it. *gobbo* 'grbast', z morebitno ljudskoetimološko naslonitvijo na **gob-ast-ъ* (← **gob-a* 'goba')

gobič < *(*gob*)-*it-ъ*

gombast < *(*gomp*)-*ast-ъ*, dalje nejasno (etimom **gomp*- se pojavlja v osebnem imenu *Gomp* (Šekli 2008) – rinezem ali prevzeto kasneje iz neke furlanske predloge, ki ima še *m*)

kobat, nejasno, morda v zvezi s furl. *gobut*, *gubit*, *gobit* 'grbast', furl. *gobet* 'majhna grba, hrbet' z morebitno ljudskoetimološko naslonitvijo na **gob-at-ъ* (← **gob-a* 'goba')

zgušen, nejasno, morda *sv-(guš)-en-ъ* ← hrv. *guša* 'grlo, vrat, golša'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *krofast* v T027, *gubast* v T128, *zgušen* v T291, *rebrnat* v T305, *slok* v T341 in *skručen* v T060.

Kot enkratnice s *hul-* so kartirani leksemi *hulast* v T108, *sprehuljen* v T184.

Kot enkratnica z *grb-* je kartiran leksem *pogrbljen* v T276.

Kot enkratnica s *pleč-* je kartiran leksem *izplečkan* v T383.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani leksemi *ima gobo* v T115, *ima grbo* v T156 in T300 ter *ima borjo* v T389.

Kot opis sta kartirana *vleče ga* v T383 in *ven zraščen* v T021.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *grbast* v T233, T234, T304, *pukljav* v T291, T393, *pukljast* v T288, enkratnica *prihuljen* v T187 ter besednovrstno neustrezní odgovor *pukljavec* v T386.

4. Uporabljena dodatna literatura

EWUng; Šekli 2008

5. Primerjaj

SLA: V490 'šepav' (1/94); OLA: 1914; ALE: 210; SDLA-SI: /; ALI: 542; ASLEF: 1650; HJA: /

Komentar in karta: 1/96

SLA V494 'suh'

Vlado Nartnik, Petra Kostelec

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ima na telesu razmeroma malo tolšče, mesa', knj. *súh* (*û*), si po padajoči pogostnosti sledijo leksemi *suh* z besedno zvezo *suhega lica* in izpeljanko *suhljat* ter leksemi *kumrn*, *medel*, *mršav*, *mrhav*, *sloki*, *šlank*, *itvani*, *tenak*, *droben*, tudi *drobčkan*, in *reven*.

2. Morfološka analiza

suh(i) < **sux-ṽ(-j-ṽ)* 'suh'

suhljat ← **sux-ṽ-ĭ-at-ṽ*

mrhav < **m̃rx-av-ṽ* ← **m̃rx-a* 'truplo'

mršav < **m̃rš-av-ṽ* < **m̃rx-j-av-ṽ*

sloki < **sṽlqk-ṽ-j-ṽ* 'upogljiv, upognjen'

šlank < **(šlank)-θ* ← nem. *schlank* 'vitek, tenak'

boren ≤ **u-bož-ṽn-ṽ* ← **u-bog-ṽ* 'ubog, reven'

medel < **m̃ṽdbl-ṽ* 'slaboten'

droben < **drob-ṽn-ṽ* 'droben' ← **drob-ṽ* 'drob; majhni, drobni telesni organi'

drobčkan ← **drob-ṽč-ṽk-a-n-ṽ*

piškav 'piškav, črviv, slab' ← nar. **piška* 'luknjica od črva' ← **pyšč-ṽk-a* ← **pyšč-ṽ* 'puhel, prazen'

siroten < **sirot-ṽn-ṽ* ← **sirot-a* 'sirota'

shujšan ← **sṽ-xud-ṽš-a-n-ṽ* ← **sṽ-xud-ṽš-a-ti* ← **sṽ* 's-' + **xud-ṽ* 'slaboten, suh'

soprn ← **sṽ-p̃r-ṽn-ṽ* 'nasproten' ← **sṽ-p̃r-ṽ* 'nasprotnik'

ozek < **qz-ṽk-ṽ* 'ozek, tesen'

tenak < **t̃n-ṽk-ṽ* 'tesen, ozek'

tenki ← **t̃n-ṽk-ṽ-j-ṽ*

kumrn < **(kumr)-ṽn-ṽ* ← nem. *kümmertlich* 'siromašen, beden, ubog, sestradan'

itvani < **(itvan)-ṽ-j-ṽ* ← madž. *hitvány* 'slab'

reven < **r̃ēv-ṽn-ṽ* ← bav. srvnem. *röuwe* 'kesanje, žalost, bolečina, trpljenje, slab izgled'

šlampast < **(šlamp)-ast-ṽ* ← nem. *schlampig* 'nemaren'

ošpiljen < **o-(špil)-en-ṽ* ← **o-(špil)-i-ti* 'ošpičen' ← srvnem. *spil* 'konica, sponka'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *boren* v T015, *ozek* v T023, *soprn* v T110, *šlampast* v T250 in *siroten* v T276.

Kot enkratnica s *suh-* je kartiran leksem *suhljat* v T300.

Kot enkratnica s *ten-* je kartiran leksem *tenak* v T034.

Kot opis je kartiran odgovor *sama kost* v T155.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani odgovori *droben* v T010, *šlank* v T035 in T408, *ošpiljen* v T049, *medel* v T169, *piškav* v T200, *drobčkan* v T252, *shujšan* v T300 in *mršavi* v T374 ter besedna zveza *suhega lica* v T300 in besednovrstno neustreznosti odgovor *dolgopetec* v T278.

Z znakom »glej gradivo« je kot besednovrstno neustrezen odgovor kartiran leksem *bleduša* v T278.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Kostelec 2007

5. Primerjaj

SLA: V063 'kost' (1/45); OLA: 1923; ALE: 142; SDLA-SI: /; ALI: 265; ASLEF: 1357; HJA: 1790

Komentar in karta: 1/97

SLA V495 'debel'

Vlado Nartnik, Petra Kostelec

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ima na telesu razmeroma veliko tolšče, mesa', knj. *dêbel* (*é*), si po pogostnosti sledijo leksemi *debel(i)*, *tolst*, *tučen*, *rejen* in *zavaljen*, drugi leksemi so enkratnice.

2. Morfološka analiza

debel(i) < **deb-el-ъ(-j-ъ)* 'debel'

tolst(i) < **tblst-ъ(-j-ъ)* 'debel, tolst'

tučen < **tuč-ъn-ъ* ← **tuk-ъ* 'mast, salo'

zavaljen < **za-val-en-ъ* ← **za-val-i-ti* ← **val-i-ti* 'kotaliti, valjati'

rejen < **red-en-ъ* ← **red-i-ti* 'hraniti' ← **red-ъ* 'hrana'

krepek < **krěp-ъk-ъ* ← **krěp-ъ* 'močan, trden'

močan < **moč-ъn-ъ* 'močen, silen' ← **moč-ъ* 'moč, sila'

masten < **mast-ъn-ъ* 'masten' ← **mast-ъ* 'mast'

obilen < **ob-vil-ъn-ъ* ← **ob-vil-ъ* 'izdaten, močen'

razgnan < **orz-gъn-a-n-ъ* ← **orz-gъn-a-ti* 'razgnati' ← **gъn-a-ti* 'gnati'

okrogel < **o-krog-l-ъ* ← **krog-ъ* 'krog'

ritast < **rit-ast-ъ* ← **rit-ъ* 'rit'

razbasan < **orz-(bas)-a-n-ъ* ← **orz-(bas)-a-ti* ← *(*bas*)-*a-ti* 'nalagati, tlačiti' ← stvnem. *fazzōn* 'držati, vsebovati, nalagati'

gadrast ≤ *(*xadr*)-*ast-ъ-j-ъ* ← nem. *Hader* 'cunja, capa'

vampast < *(*vamp*)-*ast-ъ* ← *(*vamp*)-*ъ* 'vamp, trebuh' ← bav. srvnem. *wamp* 'trebuh'

hlamast < *(*xlam*)-*ast-ъ* ← nem. *Flähme* 'lakotnica'

špehast < *(*špex*)-*ast-ъ* ← *(*špex*)-*ъ* 'špeh' ← bav. srvnem. *spëch* 'slanina, salo'

blekasti < *(*blek*)-*ast-ъ-j-ъ* ← *(*blek*)-*ъ* 'krpa' ← srvnem. *vlęc* 'krpa'

banjati < *(*banj*)-*at-ъ-j-ъ* ← *(*banj*)-*a* 'banja; širok predmet' ← poznolat. *bānea* 'banja'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *špehast* v T049, *razgnan* v T060, *obilen* v T085, *močan* v T229, *hlamast* v T250, *masten* v T291, *blekasti* v T374 in *banjati* v T405.

Kot opis je kartiran odgovor *tolsta rit* v T351.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *vampast* v T029, *razbasan*, *ritast* in *gadrast* ter opis *dobro on vidi* v T049, *okrogel* v T300 ter *krepek* in *tolst* v T404.

Z znakom »glej gradivo« je kartiran odgovor *debeluhar* v T302 in T377.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Kostelec 2007; Spinozzi Monai 2009

5. Primerjaj

SLA: V496 'trebušast' (1/98); OLA: 1920, 1922; ALE: 141; SDLA-SI: /; ALI: 267; ASLEF: 1359; HJA: 1759

Komentar in karta: 1/98

SLA V496 'trebušast'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki ima velik, debel trebuh', knj. *trebušast* (*ú*), sta najbolj značilna leksema *trebušast* in *trebuhast* ter *vampast* (z oznako slabšalno v T009, T241 in T316, medtem ko se v T071 in T095 uporablja le za krave) z alternantama *gvampast* in *lampast*. Oba leksema pestrijo tako opisi kakor izpeljanke in pretvorbe s primitivom ter odgovori, ki besednovrstno ne ustrezajo vprašanju – kar je vse navedeno v 3. točki komentarja. Izpeljanke iz samostalnikov so *trebuhonast*, *trebuhat*, *trebušen*, *trebušnjast*, *trebušn(j)at*, *trebušat* oz. *vampat*, (*raz*)*vampan*, *vampav*. Manj pogosti leksemi so *debel* z izpeljanko *debelušast*, *črevat*, *tolst*, *napihnjjen* in *obalten*. Posredno ali neposredno izposojeni pridevniki so *tripast*, *brentast*, *drempast*, *blekast*, *blekati* (ki ima v T393 oznako zaničljivo), *banjati*, *lempast*, *putasti*, *putavi* ter *napučen*.

Leksem *trebušast* se v T258 uporablja ob starejšem *vampast* (enako tudi *trebuhast* v T090), prav tako se v T383 ob starejšem *lampast* danes uporablja bolj opis »sam trebuh ga je«. Za T266 je ob odgovoru *trebušast* zapisano, da se leksem ni v rabi.

2. Morfološka analiza

trebuhast < **terb-ux-ast-ǃ* ← **terb-ux-ǃ* 'trebuh'

trebuhonast < **terb-ux-on-ast-ǃ*

trebuhat < **terb-ux-at-ǃ*

trebušat < **terb-uš-at-ǃ*

trebušen < **terb-uš-ǃn-ǃ*

trebušnjast < **terb-uš-ǃn-ast-ǃ*

trebušast < **terb-uš-ast-ǃ*

trebušnat(i) < **terb-uš-ǃn-at-ǃ(-j-ǃ)*

trebušnjat < **terb-uš-ǃn-at-ǃ*

vampast(i) < **(vamp)-ast-ǃ(-j-ǃ)* ← **(vamp)-ǃ* 'trebuh, vamp' ← bav. *srvnem*.
wamp 'trebuh'

gvampast < **(gvamp)-ast-ǃ* (po velarizaciji prvega labiala) ≤ **(vamp)-ast-ǃ*

lampast(i) < **(lamp)-ast-ǃ(-j-ǃ)* (po disimilaciji labialov) ≤ **(vamp)-ast-ǃ*

razvampan < **orz-(vamp)-a-n-ǃ* ← **orz-(vamp)-a-ti*

zvampan ≤ **sǃ-(vamp)-a-n-ǃ* ← **sǃ-(vamp)-a-ti*

vampav < **(vamp)-av-ǃ*

lempast < **(lemp)-ast-ǃ*, dalje nejasno

obalten ≤ **ob-val-ǃn-ǃ* s sekundarnim *-t-* (Ramovš 1924: 222)

banjati < **bañ-at-ǃ(-j-ǃ)* ← **bañ-a* 'banja, kopel'

debel < **deb-el-ъ* 'debel'

debelušast < **debel-uš-ast-ъ*

tolst < **ъlst-ъ* 'debel, tolst'

črevat(i) < **červ-at-ъ(-j-ъ)* ← **červ-o* 'črevo'

napet < **na-pe-t-ъ* ← **na-pe-ti* 'napeti'

napihnjén < **na-pyx-ń-en-ъ* ← **na-pyx-nq-ti* 'napihniti'

tripast < *(*trip*)-*ast-ъ* ← it. *trippa* 'vamp, trebuh'

brentast < *(*brent*)-*ast-ъ* ← *(*brent*)-*a* 'brenta, čebrič' ← ben. it. *brenta* 'brenta, čebrič'

drempast < *(*dremp*)-*ast-ъ* ← hrv. *dremp-ač-a* 'vrsta košare'

blekast(i) < *(*blek*)-*ast-ъ(-j-ъ)* ← *(*blek*)-*ъ* 'krpa' ← srvnem. *vlęc* 'krpa'

blekati < *(*blek*)-*at-ъ-j-ъ*

putasti < *(*put*)-*ast-ъ-j-ъ* ← bav. srvnem. *put(t)e* 'posoda, brenta'

putavi < *(*put*)-*av-ъ-j-ъ*

napučén < **na-(put)-j-en-ъ*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *brentast* v T015, *napet* v T148, *drempast* v T308 in *obalten* v T366.

Kot enkratnica z *debel-* je kartiran leksem *debelušast* v T024.

Kot enkratnica z *-vamp-* je kartiran leksem *zvampan* v T029.

Kot enkratnici s *put-* sta kartirana leksema *napučén* v T060 in *putavi* v T373.

Kot enkratnici s *trebuš-* sta kartirana leksema *trebušnjast* v T074 in *trebušnjat* v T147.

Kot opisi so kartirani glagolski odgovori *napenja* v T100, *sam trebuh ga je* v T383 in *ima trebuhato* v T413 ter odgovori z zamolčanim glagolskim primitivom, kot so z *velikim trebuhom* v T016, T057 in T313, *debel trebuh* v T060, *lempa* v T088, *velik trebuh* v T093, T242 in T286 ter *potrebuševina* v T155.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani odgovori *ima črevo* v T005, *ima veliko črevo* v T017, *ima trebuh* v T018, T063, T082, T097, T108, T111, T112, T117, T162 in T164, *ima vamp* v T023 in 137, *ima velik trebuh* v T058, T075, T078, T079, T103, T109, T116, T123, T124, T128, T129, T135, T150, T151, T153, T264, T271, T280 in T292, *ima debel trebuh* v T061, T077 in T289, *ima lempo* v T087, *ima tripo* v T118, *ima tako velik trebuh* v T215, *ima velik vamp* v T282 in T346, *ima tak trebuh* v T300 in *ima veliki blek* v T377.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *trebušast* v T090, *vampast* v T090, T169, T229, T241, T300 in T317, *debel* v T097, *trebušat* v T148, *trebuhast* v T166, *trebuhat* v T234, *razvampan* v T300, *lampast* v T304, *putasti* v T370 ter pretvorbe s primitivi *ima trebuh* v T102 in T155, *velik trebuh ima* v T405, *ima vamp* v T275, *lempo ima* v T097 in besednovrstno neustrezni odgovori *trebušnik* v T109 in T231, *vampač* v T152, *blekač*, *putaš* in *vampaš* v T370.

Z znakom »glej gradivo« so kartirani odgovori, ki pomenijo nosilca lastnosti, po kateri se sprašuje, tj. *trebušnjak* v T059, *trebušnik* v T108, T114 in T250, *pavcon* v T112, *trebušon* v T127, *debelko* v T128, *trebuhar* v T130, *vampec* v T242, *bumbar* v T278, *vampak* v T339 in *blekač* v T376.

4. Uporabljena dodatna literatura

Andersen 1999; Duden 7; Koletnik 2001; Kostelec 2007; Rajh 2010

5. Primerjaj

SLA: V045 'trebuh' (1/49), V495 'debel' (1/97); OLA: 1919 'človek z velikim trebuhom'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/99 SLA V494 'živčen'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'tak, ki je v stanju velike napetosti, ki se izraža kot nemir, strah', knj. *živčen* (*î*), sta med zapisanimi poimenovanji najpogostejša leksema *živčen* in *nervozen*. Informatorji so v posameznih točkah navedli časovno-zvrstne oznake k obema leksemoma, npr. leksem *živčen* z oznako novo v T236, T255, T267, T374, T381, mlajše v T090, knjižno v T377 in T382, leksem *nervozen* z oznako internacionalno v T010, z oznako mlajše v T090, novoknjižno v T381 in novo v T257. Drugi leksemi z *nervoz-* so še *nervovzen*, *nervoz*, *nervož*, *nervovz*, *nervožo*, *nervožen*, *nervožast*, *nervozast* in *nervez*. Po pogostnosti tretji leksem je *siten*, v T377 z oznako domače, v T258 z oznako prej in v T381 z oznako staro. V obrobni narečjih poznajo za ta pomen še lekseme *jeznorit*, *jezen*, *jezljav*, *jezljiv*, *tegoten*, *čemerasti* in *neumen*.

2. Morfološka analiza

živčen < *živ-*bč*-*bn*-*č* ← *živ-*bc*-*č* ← *živ-*č* 'živ'

siten < *syt-*bn*-*č* ← *syt-*i-ti* 'sititi' ← *syt-*č* 'sit' (Snoj 2003: 658)

jezen < *jez-*bn*-*č* 'jezen' ← *jez-*a* 'jeza' (Snoj 2003: 241)

jezljav < *jez-*bl*-*av*-*č* < *jez-*bl*-*a-ti*

jezljiv < *jez-*bl*-*iv*-*č*

jeznorit < *jez-*bn*-*o-rit*-*č* < *jez-*bn*-*č* + *rit-*č* 'rit'

tegoten < *teg-*ot*-*bn*-*č* ← *teg-*ot*-*a* ← *teg-*č* 'težek'

čemerasti < *čemer-*ast*-*č*-*j*-*č* ← *čemer-*č* 'strup'

neumen < *ne-*um*-*bn*-*č* ← *ne- 'ne' + *um*-*bn*-*č* (← *um-*č* 'um')

nemiren < *ne-*mir*-*bn*-*č* ← *ne- 'ne' + *mir*-*bn*-*č* (← *mir-*č* 'mir')

ihtljav < *ixt-*bl*-*av*-*č* < *ixt-*bl*-*av*-*č* ← *ikt-*ě*-*t-i*

hudoben < *xud-*ob*-*bn*-*č* ← *xud-*ob*-*a* ← *xud-*č* 'slab, slaboten, suh'

nesvoj < *ne-*svoj*-*č* ← *ne- 'ne' + *svoj-*č* 'svoj'

pust < *pust-*č* 'pust, neobljuden, zapuščen'

čuden < *čud-*bn*-*č* ← *čud-*o* 'čudo'

tečen < *teč-*bn*-*č* ← *teč-*č* 'izdatnost'

zmešan < *s_b-*měš*-*an*-*č* ← *s_b-*měš*-*a-ti* ← *měš-*a-ti* 'mešati'

besen < *bės-*bn*-*č* ← *bės-*č* 'zli duh'

nagel < *nagl-*č* 'nagel, hiter'

žvircast < *S_b-*vir*-*bc*-*ast*-*č* ← *s_b-*vir*-*a-ti* s_e ← *s_b-*ver*-*ti* ← *s_b 'skupaj, z' +

*verti *vbrq 'zatikati, vtikati, zapirati' (S ≥ ž, ekspresivni prehod vzglasnega z- v ž-)

raztresen < *orz-*trēs*-*en*-*č* ← *orz-*trēs*-*ti* ← *trēs-*ti* 'tresti'

- bister** < **bustr*-*ɔ* 'hiter, deroč'
strahopetljiv < **strax-o-pet-ɔ-liv*-*ɔ* ← **strax*-*ɔ* 'strah' + **pet-a* 'peta'
sikast < **sy-k-ast*-*ɔ* ← **sy-k-ast*-*ɔ* ← onomatopeja **sy*, ki posnema kačje oglašanje
NerVozen < *(*nervoz*)-*ɔn*-*ɔ* ← nem. *nervös* 'živčen' (*N* → *d* v T162; *V* → *b* v T090)
nervoz < *(*nervoz*)-*θ* ← furl. *nervôs*, *gnarvôs* 'živčen' (v T062, T077, T414), nem. *nervös* (v T033)
nervovz < *(*nervovz*)-*θ* ← furl. *nervôs*, *gnarvôs* 'živčen'
nervovzen < *(*nervovz*)-*ɔn*-*ɔ*
nervož < *(*nervož*)-*θ* ← furl. *nervôs*, *gnêrvos* 'živčen'
nervožen < *(*nervož*)-*ɔn*-*ɔ* ← furl. *nervôs*, *gnêrvos* 'živčen', trž. it. *nervošo* 'živčen' (leksem v T063 je furl. izvora, leksemi v T116, T118, T125, T138 pa trž. it.)
nervožast < *(*nervož*)-*ast*-*ɔ* ← trž. it. *nervošo* 'živčen', it. *nervoso* 'živčen'
nervožo < *(*nervožo*)-*θ*
nervez < *(*nervez*)-*θ* ← nem. *nervös* 'živčen'
grintežen < *(*grint*)-*ež*-*ɔn*-*ɔ* ← *(*grint*)-*ež*-*ɔ* ← srvnem. *grint*, nem. *Grind* 'krasta, gatje'
žleht < *(*žlect*)-*θ* ← srvnem. *sleht* 'slab'
nor < *(*nor*)-*ɔ* ← bav. nem. *nōr* (knj. nem. *Narr* 'norec, norčav človek') (Snoj 2003: 450)
nafiljan < **na*-(*fil*)-*a*-*n*-*ɔ* ← **na*-(*fil*)-*a*-*ti* 'napolniti' ← avstr. bav. nem. *fillen* 'polniti'
idegeš < *(*idegeš*)-*θ* ← madž. *ideges* 'živčen, nervozen'
ribijan < *(*ribij*)-*a*-*n*-*ɔ* 'jezen' ← *(*ribij*)-*a*-*ti* 'jeziti' ← prim. s furl. (*in*)*rabiâ* 'jeziti'
matast < *(*mat*)-*ast*-*ɔ* ← it. *matto*, furl. *mat* 'nor, neumen, muhast'
šrampli, nejasno
žaltav, nejasno
funtrav, nejasno, morda v zvezi z nar. sln. *futrati* 'krmiti' < *(*futr*)-*a*-*ti* 'krmiti' ← *(*futr*)-*ɔ* 'krma' ← srvnem. *vuoter* 'krma'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *besen* v T395, *nafiljan* v T160, *idegeš* v T404, *grintežen* v T044, *hudoben* v T008, *pust* v T044, *sikast* v T412, *ribijan* v T059, *funtrav* v T366, *bister* v T405, *strahopetljiv* v T409, *nagel* v T397, *žvercast* v T255, *tečen* v T174, *nesvoj* v T017, *zmešan* v T023, *nor* v T386, *raztresen* v T401, *žleht* v T256, *matast* v T109, *šrampli* v T022 in *nemiren* v T035.

Kot enkratnica z *jez-* je kartiran odgovor *jezljav* v T374.

Kot opisi so kartirani odgovori *ima volce v riti* v T349, (*ta*) *ne zna stati v svoji koži* v T060, *je nervne zgubil* v T023.

Kot pretvorbe s primitivi so kartirani odgovori *ima svetega vida ples* v T245, *ima slabe živce* v T346, *nima živca* v T033 in *ima na živcih* v T001.

Kot tretji ali nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *živčen* v T256, *ihljav* v T097 in T102, *siten* v T090, T097, T333, T381, *žaltav* v T267, *jeznorit* v T255, *nervozen* v T401, *jezljiv* v T386, *čuden* v T102, *nervož* v T097, besednovrstno neustrezni odgovor *paničer* v T409 ter enkratnica *živ* v T035, prav tako tudi opisi *je na bezite* v T023 in *ima ose v riti* v T049. Leksem *škribelj* 'živahen otrok' v T022 je zaradi pomenskega neujemanja kartiran kot nerelevanten odgovor.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 2301; ASLEF: 2348; HJA: /

Komentar in karta: 1/100

SLA V628 'družina'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen '(zakonski) par z otroki ali brez njih', knj. *družina* (*i*), v vseh narečjih prevladuje leksem *družina* (v T003 z opombo »s posli vred«, v T266 »kar je pri eni hiši« in v T307 »tudi tete in strici, ki so ostali pri hiši in živijo v skupnem gospodinjstvu«, v T381 v pomenu 'posli'; ravno obratno je v T357 zapisana opomba »služinčad ni družina«; za T378 je zapisano, da je *družina* novejša dvojnica leksema *rodbina*; v T023 ima leksem oznako redko, ob pogostejšem *familija*).

Drugi najpogostejši leksem za obravnavani pomen je *familija* (v T349 s pomenom 'tisti, ki živijo v eni hiši, tudi tete, strici, stari starši'), značilen predvsem za severna in vzhodna narečja, in leksem *fameja*, ki se uporablja na skrajnem zahodu. Izpeljanka *družinica* je zapisana samo enkrat (kot drugi leksem), prav tako leksema *žlahta* in *rodbina*. Interpretacija je ponekod problematična, saj iz gradiva ni vedno jasno, ali leksem pomeni sorodnike, živeče pri eni hiši, vse ljudi pri eni hiši (vključno s posli oz. služinčadjo) ali sorodnike nasploh.

2. Morfološka analiza

družina < **druž-in-a* ← kolektiv od **drug-ъ* 'sopotnik, tovariš, prijatelj'

družinica < **druž-in-ic-a*

rodbina < **rod-ъb-in-a* ← **rod-ъ* 'rod, pleme'

familja/familija < *(*famil*)-a/(*familij*)-a 'družina' ← it. *Famiglia*/nem. *Familie* 'družina, rodbina'

famEja < *(*famej*)-a ← ben. it. *famea*, furl. *famee* 'družina' (*E* → *i* v T124)

žlahta < *(*žlaxt*)-a ← stvnem. *slahta*, srvnem. *slahte* 'pleme, rod, izvor'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica z *družin-* je kartiran leksem *družinica* v T300.

Kot enkratnici sta kartirana leksema *žlahta* v T076 in *rodbina* v T378.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *familija* v T300.

4. Uporabljena dodatna literatura

Ravnik 1996

5. Primerjaj

SLA: V629 'žlahta' (1/101); OLA: 1836; ALE: 453; SDLA-SI: /; ALI: 1465; ASLEF: 2134; HJA: 396

Komentar in karta: 1/101

SLA V629 'žlahta (rod)'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'sorodstvo, sorodniki', knj. *žláhta* (*â*), v večini narečij prevladuje leksem *žlahta*. Veliko leksemov ima pripisan rek »žlahta vkup trahta«, npr. v T003, T004, T007, T011, T014, ali »žlahta je raztrgana plahta« (v T043 in T300).

Drugi najpogostejši leksem za obravnavani pomen je *rod* (v T029 s pripisom »od ene hiše«, v T370 pa z oznako redko), ki se v T175, T177, T189, T191–T194, T212, T234 in T237 uporablja v predložni zvezi *v rodu*; sledi mu leksem *rodbina*. Na zahodu so pogosti prevzeti leksemi (*parentad*, *kužini*).

2. Morfološka analiza

rod < **rod-ъ* 'rod, pleme'

rodbina < **rod-ъb-in-a*

sorodniki < **sq-rod-ъn-ik-i* < **sq-* 'skupaj, z-' + **rod-ъ*

bratje < **brat-ъj-e* ← **brat-ъ* 'brat'

domači < **dom-ať-i* ← **dom-ať-ъ* 'domač' ← **dom-ъ* 'dom, hiša'

žlahta < *(*žlaxt*)-*a* ← stvnem. *slahta*, srvnem. *slahte* 'pleme, rod, izvor'

parentad < *(*parentad*)-*ъ* ← furl. **parentâd* 'sorodniki' (> *parentât*)

kužini < *(*kužin*)-*i* ← furl. *cusin*, ben. it. *cusin* 'bratranec'

kužinovi < *(*kužin*)-*ov-i*

familja/familija < *(*famil*)-*a*/(*familij*)-*a* 'družina' ← it. *Famiglia*/nem. *Familie* 'družina, rodbina'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *domači* v T020 in *bratje* v T395.

Kot enkratnica s *kužin-* je kartiran leksem *kužinovi* v T058.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *rod* v T231 in T370 ter *rodbina* v T372.

4. Uporabljena dodatna literatura

Ravnik 1996

5. Primerjaj

SLA: V628 'družina' (1/100); OLA: 1886, 3364; ALE: 453 'družina'; SDLA-SI: /; ALI: 1427; ASLEF: 2094, 2096; HJA: 396

Komentar in karta: 1/102

SLA V646 'starši'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'starši' oz. 'moški in ženska v odnosu do svojega otroka', knj. *stárši (á)*, je v osrednjih narečjih najbolj razširjen leksem *starši*; v koroških narečjih je najpogostejši leksem *starejši*, na skrajnem severovzhodu pa *starišje*. V T064 in T107 je edini leksem *starši* zapisan v oklepaju, kar verjetno pomeni, da je leksem prevzet iz knjižnega jezika, v T378 pa z oznako mlajše (poleg starejšega *stariši*). Prevzeti leksem *dženitorji* je v rabi v zahodnih narečjih v stiku z romanskim prostorom.

Za biološke ali istofunkcijske pare, kot so *starši*, se uporablja slovnična množina. V gradivu za SLA so dvojinke oblike zabeležene le v šestih točkah: *starejša* v T002, *starša* v T049 in T198 ter *stariša* v T387, T399 in T407, vendar pa se v sodobni pogovorni slovenščini, vse bolj pa tudi v knjižni, uporabljata tako množinska kot dvojinke oblike (*starši* in/ali *starša*). V T335 je leksem *starši* zapisan v mestniški obliki.

V T023 je poleg leksema *ta stara dva* kot dvojnica zapisan leksem *starši* z oznako redko. Za edini leksem *starši* je v T039, T185 in T261 zapisana opomba, da je v rabi malo ali redko, v T161 pa opomba, da besede ne uporabljajo. Namesto enobesednega poimenovanja *starši* se v teh točkah verjetno uporabljajo opisna poimenovanja, kot npr. v T275, kjer poleg poimenovanja *ate pa mama* piše, da besede *starši* niso uporabljali, v T252 pa, da je leksem *starši* novejši (v primerjavi s starejšim opisnim *ata pa mama*). Tudi sicer v mnogo narečjih namesto enobesednega poimenovanja uporabljajo besedno zvezo *oče in mati* oz. njune različice. V T156 je poleg poimenovanja *mama in tata* zapisano še *mama in čača* z oznako starejše.

2. Morfološka analiza

(*ta*) *stari* < (**t-*) **star-i-j-i* ← (**ta/*tʰ/*t̥/*t̥* 'ta') + **star-ʷ* 'star'

ta stara dva < **t-* **star-a-j-a dʷv-a* ← **ta/*tʰ/*t̥/*t̥* 'ta' + **star-ʷ* 'star'
+ **dʷv-a* 'dva'

starEji < **star-ěj-i* 'starejši' (*E* → *i*)

starji < **star-j-i* < **star-ěj-i* 'starejši'

starejši < **star-ěj-bš-i*

starEši < **star-eš-i* < **star-ěj-bš-i* (*E* → *i*)

starišje < **star-iš-je* < **star-ěj-bš-bj-e*

staršje < **star-š-je* < **star-ěj-bš-bj-e*

starši < **star-š-i* < **star-ěj-bš-i*

ta starši < **t-* *star-š-i* < **t-* *star-ěj-bš-i* ← **ta/*tʰ/*t̥/*t̥* 'ta' + **star-ʷ* 'star'

starejša < **star-ěj-bš-a*

stariša < **star-i-š-a* < **star-ěj-bš-a*

starša < **star-š-a* < **star-ěj-bš-a*

starci < *(*starc*)-i ← hrv. *starci* 'starejši'

roditelji < *(*roditel*)-i ← hrv. *roditelji* 'starši'

dženitorji < *(*ženitor*)-i ← furl. *genitôr* 'oče, ata; starši (ed.)', it. *genitori* 'starši'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorno-oblikoslovna. Z različnimi oblikami simbolov so označene različne pripone (-i, -ji, -eji, -ejši, -eši, -išje, -šje, -ši). S praznimi simboli so označene množinske, s polnimi pa dvojsinske oblike (*ta stara dva, starejša, stariša, starša*).

Kot enkratnici sta kartirana leksema *ta starši* v T079 in *starejša* v T002.

Kot tretji in nadaljnji odgovor so z znakom za komentar kartirani leksema *starša* v T198 in *roditelji* v T412 ter opisni poimenovanji *ati pa mama* v T031 in *atek pa mama* v T378.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *oče in mati* oz. njihove različice (lahko tudi v obratnem vrstnem redu): *oča in(u)/pa mati* v T001, T074, T079, T080, T100, T313, T314 in T363, *oče in/pa mati* v T090 in T267, *oče in mama* v T297, *ate(j) in mama* v T027 in T295, *atek pa mama* v T378, *ati pa mama* v T031, *tata in(u) mama* v T102 in T156 ter *čaća in mama* v T156.

4. Uporabljena dodatna literatura

Jakop 2006

5. Primerjaj

SLA: V604 'oče' (1/103), V605 'mati' (1/104); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1436; ASLEF: 2105; HJA: /

Komentar in karta: 1/103

SLA V604 'oče'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'moški v odnosu do svojega otroka', knj. *ôče* (*ó*), v zahodnih in osrednjih narečjih prevladuje leksem *oče*, medtem ko je različica *oča* bolj značilna za štajersko in panonsko narečno skupino. Redkejšje so njune izpeljanke *oček*, *očka*, *oče*, *oči* in *oč*. Drugi najpogostejši leksem za obravnavani pomen je *ata*. Leksemi, ki izhajajo iz otroškega govora in so tvorjeni s ponavljanjem zlogov, so poleg *ata* še *tata*, značilen za zahodna narečja, in *čaća* na stiku s hrvaškimi govori. Poleg *ata* in *tata* so zapisane tudi njune izpeljanke, npr. *ate*, *ati*, *atej*, *atek*; *tati*, *tatej*, *tatek*. Prevzeti leksemi so *fater*, *fati*, *papa* in *japa*.

Ker v vprašalnici za SLA ni natančno pojasnjen pomen leksemov, je interpretacija ponekod problematična: iz gradiva ni vedno jasno, ali leksem pomeni očeta ali starega očeta ali celo starejšega poročenega moškega.

V T071 in v T076 leksem *oča* lahko pomeni 'stari oče'. V T373 je za leksem *oča* zapisano »starejši oče, večkrat v pomenu 'stari oče'«, za leksem *atek* pa »če je oče mlajši«. V T265 je zapisana opomba: »*Oče* se največkrat uporablja v pomenu stari oče ali pa za tisto obdobje, ko da premoženje sinu (ta mladim); otroci kličejo očeta *ata*.« V T127 ima leksem *čaća* pombo »tako otrok kliče očeta«.

V T027 leksem *oča* pomeni 'sosedov oče, gospodar'. V T331 je zapisano, da je najpogostejši leksem *ate*, pri drugem leksemu *fater* je opomba »bolj grobo«, pri tretjem leksemu *oče* pa »izgublja sorodstveni pomen in se uporablja za starejše moške«.

V T188 je ob različici *ati* oznaka novejše. V T244 je poleg leksemov *oče* in *ata* zapisan še leksem *oča* z oznako redko. V T387 ima leksem *oča* oznako starejše, *ata* pa novejše; prav tako ima v T247 *oča* oznako starinsko. V T033 ima leksem *tata* oznako novejše, v T156 pa leksem *čaća* oznako starejše.

2. Morfološka analiza

otec < **ot-bc-b* 'oče' ← **ot-bc-b* 'oče'
oča < **ot-bč-a* ← zv. ed. **ot-bč-e*
oče < **ot-bč-ę* ← **otbč-a* 'oče'
očka < **ot-bč-bk-a*
oček < **ot-bč-bk-ъ*
oče < **ot-bč-ęj-b*
oči < **ot-bč-i*
oč < **ot-bč-b*

ota, nejasno, morda križanje med *oča/oče* in *ata* (gl. tudi V609 'stari oče')

ata < **at-a* 'oče', kar je podobno kot *mama*, *tata* prvotno otroška beseda

ate < **at-e*

ati < **at-i*

atej < **at-ej-b*

atek < **at-ek-b*

tata < **tat-a* 'oče', kar je podobno kot *mama*, *ata* prvotno otroška beseda

tatek < **tat-ek-b*

tatej < **tat-ej-b*

tati < **tat-i*

čača < **čač-a* 'oče', kar je podobno kot *mama*, *tata* prvotno otroška beseda

fAter < **(fatr)-b* 'oče' ← nem. *Vater* 'oče' z možnim bav. nem. prehodom **a* > *o*

fati < **(fati)-θ* ← nem. *Vati*, kar je ljubkovalna oblika nem. *Vater* 'oče'

papa < **(papa)-θ* 'oče' ← nem. *Papa* 'oče'

japa < **j(apa)-θ* 'oče' ← madž. *apa* 'oče'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *fati* v T018, *ota* v T216 in *japa* v T375.

Kot enkratnice z *oč-* so kartirani leksemi *oč* v T082, *oček* v T157 in *očka* v T279.

Kot enkratnice s *tat-* sta zapisana leksema *tatej* v T008 in *tatek* v T281.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *oča* v T036, T054, T064, T078, T244 in T288, *oče* v T165 in T331, *oči* v T135 in T272, *ata* v T022, T195, T264 in T372, *ate* v T153, T308 in T328, *ati* v T049 in T188, *tata* v T033, T060, T133 in T285, *tati* v T049 in T051, *fater* v T043, T049, T051, T197, T230, T300, T314 in T324, *papa* v T125, T136 in T288 ter *otec* v T291.

4. Uporabljena dodatna literatura

Bajec 1950; ÈSSJa; Lekše 1893; Logar 1967; Ramovš 1923; Ramovš 1924; Sławski 1974–1979

5. Primerjaj

SLA: V609 'stari oče' (1/109), V623 'očim' (1/118); OLA: 1747, 1748; ALE: 455; SDLA-SI: /; ALI: 1430; ASLEF: 2098; HJA: 401

Komentar in karta: 1/104

SLA V605 'mati'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'ženska v odnosu do svojega otroka', knj. *máti* in/ali *máma* (á, á), v vseh narečjih prevladujeta leksema *mama* in *mati* (v T332 ima leksem *mati* oznako redko ob pogostejšem *mama*). V T024 je poleg leksema *mama* zapisan še *mati*, z opombo »mama, ki je otroci ne spoštujejo«, v T188 je poleg leksema *mama* zapisana tudi različica *mami* z oznako novejšje, v T020 pa ob *mama* še *mami* z opombo »poime-novanje za lastno mater«.

Ker v vprašalnici za SLA ni natančno pojasnjen iskani pomen, je interpretacija ponekod problematična: iz gradiva večinoma ni razvidno, ali leksem pomeni mater ali staro mater ali celo starejšo poročeno žensko.

V T071 ima v zapisu iz 1955 leksem *mati* pomen 'stara mama', v novejšem zapisu iz 1977 pa sta *mama* in *mati* sopomenki za pomen 'mati', medtem ko se za pomen 'stara mama' uporablja leksem *te stara mama*. Tudi za T252 je zapisano, da se leksem *mati* uporablja le v zvezi *stara mati*; v T265 pa je poleg leksema *mati* zapisana še glasovna različica *mat*, z opombo, da se ta največkrat uporablja v pomenu 'stara mati'.

V T027 je za leksem *mama* zapisan pomen 'gospodinja v domači hiši', za leksem *mati* pa pomen 'gospodinja v drugi hiši'.

2. Morfološka analiza

mama < **mam-a* 'mati', kar je podobno kot *ata*, *tata* prvotno otroška beseda

mamej < **mam-ej-b* ← **mam-a* 'mati'

mamika < **mam-ik-a* ← **mam-a* 'mati'

mati < **mati* 'mati'

mater < **mater-b*, tož. ed. ← **mati* 'mati'

3. Posebnosti kartiranja

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksem *mamej* v T033 ter enkratnici *mami* v T188 in *mamika* v T385.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V610 'stara mati' (1/110), V624 'mačeha' (1/119); OLA: 1758; ALE: 457; SDLA-SI: 1433; ALI: 1433; ASLEF: 2102; HJA: 407

Komentar in karta: 1/105**SLA V606 'sin'***Tjaša Jakop***1. Gradivo**

Za pomen 'moški v odnosu do svojih staršev', knj. *sin* (*i*), je poleg leksema *sin*, ki se uporablja v vseh slovenskih narečjih in govorih, v T413 zapisana še manjšalnica *sinič* 'sinek'. V T003 in T012 je zapisano, da se leksem *sin* redko uporablja, saj otroke po navadi kličejo po imenu. V T195 in T206 je zapisan še leksem *fant*, v T206 z opombo, da se *sin* in *hči* uporabljata samo v nekaterih zvezah, npr. *sin od hčere* 'vnuk'. V T049, T313 in v T387 je v rabi leksem *pob*, v T275 pa *pob* in *poba*, z opombo, da se izraz *sin* ni uporabljal in je verjetno iz knjižnega jezika.

2. Morfološka analiza

sin < **syn*-*ъ* 'sin'

sinič < **syn*-*iť*-*ъ*

fant < *(*fant*)-*ъ* ← furl. *fant*, ben. it. *fante* 'sluga, sel, kurir'

pob < *(*pob*)-*ъ* ← bav. srvnem. *puobe*, srvnem. *buobe* 'fant'

poba < *(*pob*)-*a*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica s *pob*- je kartiran leksem *poba* v T275.

Kot enkratnica s *sin*- je kartiran leksem *sinič* v T413.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *sin* v T275.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V636 'fant' (1/137); OLA: 1783, 1788, 1793; ALE: 460; SDLA-SI: /;

ALI: 1432; ASLEF: 2100; HJA: 435

Komentar in karta: 1/106

SLA V607 'hči'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'ženska v odnosu do svojih staršev', knj. *hčí* (*i*), v vseh narečjih prevladuje leksem *hči* z različicami *hči*, *hčer*, *hčera* in *hčerka*. V T012 je poleg leksemov *hčer* in *hčera* opomba »pa se tudi redko rabi; navadno po krstnem imenu«. Zelo pogosta je glasovna različica *šči* (vzhodna koroška narečja in nekateri notranjski in dolenski govori) – za T144 je zapisano, da je *šči* starejša, *hči* pa mlajša različica. Drugi najpogostejši leksem je *dekle* z besedotvornimi različicami *deklica*, *deklič*, *dečla*. V T206 je ob leksemu *dekle* opomba, da se *sin* in *hči* uporabljata samo v nekaterih zvezah.

2. Morfološka analiza

hči < **dǔti*, rod, **dǔter-e* 'hči'

hčer < **dǔter-b*, tož. ed. ← **dǔti* 'hči'

hčera < **dǔter-a*

hčerka < **dǔter-ǔk-a*

dekle < **dět-ǔk-ǔl-ę* ← **dět-ę* 'otrok'

deklica < **dět-ǔk-ǔl-ic-a*

deklič < **dět-ǔk-ǔl-it-b*

dečla < **dět-ǔč-ǔl-a*

punca < *(*punc*)-*a* ← nem. *Punze* 'dekle'

lopa < sln. **hlap-a* < **xolp-a*, feminativ k **xolp-ǔ* 'sluga, suženj, fant' (→ **xolp-ǔc-b* > sln. *hlapec*); z izpadom vzglasnega *h-* in razvojem **a* > *o* ob *l, m, n* (M. Furlan, ustno, julij 2011)

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *punca* v T275 in *lopa* v T059, ki pa je v vseh točkah rezijanskega narečja zapisan tudi kot odgovor na vprašanje V637 *dekle*.

Kot enkratnici z *dekl-* sta kartirana leksema *deklica* v T387 in *deklič* v T195.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran leksem *hči* v T202 in T316.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V637 'dekle' (1/138); OLA: 1794, 1795, 1801, 1805; ALE: 461; SDLA-SI: /;
ALI: 1435; ASLEF: 2104; HJA: 440

Komentar in karta: 1/107

SLA V620 'brat'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'moški v odnosu do drugih otrok svojih staršev', knj. *brät* (ä), se v vseh narečjih uporablja enotno poimenovanje *brat* oz. glasovna različica *brater*, ki se govori v narečjih na skrajnem severozahodu (v koroški in primorski narečni skupini). Podaljšava z *-r-* v stranskih sklonih in dvojini (npr. *brat*, *bratra*) je bolj razširjena; poleg ziljskega, rožanskega in rezijanskega narečja je zapisana še v terskem in obsoškem narečju.

2. Morfološka analiza

brat < **brat-ъ* 'brat'

bratec < **brat-ъc-ъ*

brater < **bratr-ъ* 'brat'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je besedotvorna. Pri kartiranju so kljub siceršnjim dogovorjenim načelom upoštevane razlike med *brat-* in *brater-*; druga oblika je sicer glasovna različica, vendar poteka vzporedno z ohranjanjem *-r-* pri leksemu *polbrat* (V622) in *bratranec* (V626).

Kot enkratnica je v T030 (kot dvojnica) kartiran leksem *bratec*.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V622 'polbrat' (1/108), V626 'bratranec' (1/116), V627 'sestrična' (1/117);
OLA: 1808, 1815; ALE: 463; SDLA-SI: /; ALI: 1467; ASLEF: 2136; HJA: 462

Komentar: 1/107a
SLA V621 'sestra'

Gl. komentar 1/151

Komentar in karta: 1/108

SLA V622 'polbrat'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'moški v odnosu do otrok, s katerimi ima skupnega enega od staršev', knj. *pólbrāt* (*ô-d*), je zapisana cela vrsta leksemov. Vprašanje se je prvotno glasilo *popoli brat* (oz. *po poli brat*). Najpogostejši je leksem *popol/popoli/popolu brat* v zahodnih in osrednjih narečjih ter *polbrat/polubrat* v vzhodnih narečjih; vsa druga poimenovanja so manj pogostna. V T084 je poleg odgovora *ni pravi brat* pripisano, da posebne besede nimajo. V T376 je zapisan samo leksem za žensko, tj. *polestra*.

2. Morfološka analiza

brat < **brat-ъ* 'brat'

bratič < **brat-iť-ъ*

polbrat/polubrat < **pol-ъ/-u-brat-ъ* ← **pol-ъ* 'polovica' (-*u* v T290, T291 in T409–T413) + **brat-ъ*

popol/popoli/popolu brat < **po-pol-ъ/-u/-i brat-ъ* ← **po* 'po' + **pol-ъ* 'polovica' + **brat-ъ*

napol/napolu/naspol brat < **na-(s)pol-ъ/-u brat-ъ* (različici s -s- oz. brez njega sta odraz ide. s-mobile oz. brez njega) v T216 in T331) ← **na* 'na' + *(s)*pol-ъ* 'polovica' + **brat-ъ*

spoloven brat < **spol-ov-ъn-ъ brat-ъ* ← *(s)*pol-ъ* 'polovica' + **brat-ъ*

polplaten brat < **pol-ъ-polt-ъn-ъ brat-ъ* ← **pol-ъ* 'polovica' + **polt-ъ* 'stran, plat' + **brat-ъ*

mrzel brat < **mьrzl-ъ brat-ъ* ← **mьrz-ti*, **mьrz-nq* 'zmrzniti' + **brat-ъ*

ta mali brat < **t- mal-ъ-j-ъ brat-ъ* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta' * + **mal-ъ* 'majhen' + **brat-ъ*

brat popol/popoli/popolu < **brat-ъ popol-ъ/-u/-i* ← **brat-ъ* + **po* + **pol-ъ* 'polovica'

brat po očí/očeti/materi < **brat-ъ po otъč-i/otъč-ęt-il/mater-i* ← **brat-ъ* + **po* + **ot-ъč-ę* 'oče'/**mati-θ*, rod. **mater-e* 'mati'

brat po eni strani < **brat-ъ po edъn-i storn-i* ← **brat-ъ* + **po* + **edъn-ъ* 'en, eden' + **storn-ъ* 'stran'

brater < **bratr-ъ* 'brat'

polbrater < **pol-ъ-bratr-ъ* ← **pol-ъ* 'polovica' + **bratr-ъ*

popol brater < **po pol-ъ bratr-ъ* ← **po* 'po' + **pol-ъ* + **bratr-ъ*

napol brater < **na pol-ъ bratr-ъ* ← **na* 'na' + **pol-ъ* + **bratr-ъ*

brater popol < **bratr-ъ po-pol-ъ* ← **bratr-ъ* + **po* + **pol-ъ*

brater napol < **bratr-ъ na-pol-ъ* ← **bratr-ъ* + **na* + **pol-ъ*

brater laStri < **bratr-ъ (lastri)-∅* ← **bratr-ъ* + furl. *lastri* 'nepravi'
(*S* → *š* v T062)

lastri brater < *(*lastri*)-∅ *bratr-ъ* ← furl. *lastri* 'nepravi' + **bratr-ъ*

lastri < *(*lastri*)-∅ ← furl. *lastri* 'nepravi'

filaštro < *(*filaštr*)-o ← it. *figliastro* 'pastorek'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Pri kartiranju so kljub siceršnjim dogovorjenim načelom upoštewane razlike med *brat-* in *brater-*; druga oblika je sicer glasovna različica, vendar poteka vzporedno z ohranjanjem *-r-* pri leksemih *brat* (V620) in *bratranec* (V626).

Kot enkratnici sta kartirana leksema *filaštro* v T137 in *lastri* v T060.

Kot enkratna besedna zveza z *brater* z levim prilastkom je kartiran leksem *napol brater* v T013, z desnim prilastkom pa *brater napol* v T032 in *brater popol* v T059.

Kot enkratne besedne zveze z *brat* so kartirani leksemi *spoloven brat* v T196 in *ta mali brat* v T236.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *lastri brater* v T060, *popoli brat* v T097 in *polbrat* v T316.

Kot opisa sta kartirana odgovora *ni vere brat* v T122 in *ni pravi brat* v T084 in T121.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V620 'brat' (1/107), V626 'bratranec' (1/116), V627 'sestrična' (1/117), V634 'pastorek' (1/120); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1472; ASLEF: 2141; HJA: /

Komentar in karta: 1/109

SLA V609 'stari oče'

Matej Šekli, Urška Petek

1. Gradivo

Za pomen 'stari oče, oče očeta ali matere', knj. *stári ôče* (*â, ó*), *déd/déd* (*ê/è*), *dédek* (*ê*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem (*ta*) *stari oče*, tudi (*ta*) *stari oča*, ki se pojavljata predvsem v osrednjėslovenskem prostoru. Pojavljata se tudi (v izpustni različici) *oče* in *oča* ter njuni izpeljanki *očka* in *očanec*, medtem ko se **otec* pojavlja samo v dvobesednem leksemu *stari otec*. Leksemi, ki izhajajo iz otroškega govora in so tvorjeni s ponavljanjem zlogov, so *ata*, *ate*, *tata* in *čača*; vsi naštetni se pojavljajo tudi v dvobesednih poimenovanjih ((*ta*) *stari ata*, (*ta*) *stari ate*, (*ta*) *stari tata*, (*ta*) *stari čača*). Poleg *ata* in *ate* se pojavljajo tudi njune izpeljanke ((*ta*) *stari ati*, (*ta*) *stari atej* in (*ta*) *stari atek*). Posamostaljeni pridevnik se pojavlja v poimenovanju (*ta*) *stari*, iz osnove *star-* pa je izpeljano še poimenovanje *starček*. Od pogostejših domačih osnov se pojavlja še osnova *ded* z izpeljankami *deda*, *dedek*, *dedec*, *dedček* in *dedej*. Prevzeti leksemi so *nono* z izpeljankama *noni* in *nonič* ter *foter*, tudi v dvobesednem poimenovanju *stari foter*.

Nekateri leksemi imajo v zapisih časovno-pogostnostne oznake: starinsko za *stari oča* v T383, *ata* v T410, *dedek* v T407, *star(i) ata* v T261, redko za *star ata* v T264, navadno za *oče* v T253, novejše za *nono* v T156, *deda* v T407, *dedek* v T378 in T383.

2. Morfološka analiza

oča < **otbč-a* ← zv. ed. **otbč-e* od **otbč-b* 'oče' (na osnovi praslovske zvalniške oblike **otbč-e* je prišlo do oblikovne prenareditve v *a*-jevsko sklanjatev (Ramovš 1923))

(*ta*) **star(i) oča** < **(t-) star-ṽ(-j-b) otbč-a* ← (**ta/*tṽ/*tē/*tę* 'ta') + **star-ṽ* 'star' + **otbč-a* 'oče'

oče < **otbč-ę* ← **otbč-a* 'oče' (nastalo z oblikovno prenareditvijo starejšega sklanjatvenega vzorca *oča oča* v sklanjatveni vzorec tipa *Tone Toneta*; oblikovna sprememba je povezana z naglasnim umikov tipa *nogà* > *nóga* (Ramovš 1923))

(*ta*) **star(i) oče** < **(t-) star-ṽ(-j-b) otbč-ę* ← (**ta/*tṽ/*tē/*tę* 'ta') + **star-ṽ* 'star' + **otbč-ę* 'oče'

očka < **otbč-bk-a*

očanec < **otbč-an-bc-b*

stari otec < **star-ṽ-j-b otbč-b* ← **star-ṽ* 'star' + **otbč-b* 'oče'

ata < **at-a* 'oče', kar je podobno kot *mama*, *tata* prvotno otroška beseda

- (ta) star(i) ata, ata (ta) stari** < *(t-) star-ʷ(j-ʷ) at-a 'ta stari oče'
 ← (*ta/*tʷ/*tē/*tē 'ta') + *star-ʷ 'star' + *at-a 'oče'
ate < *at-ɛ (nastalo z oblikovno prenareditvijo (morda po vzoru tipa *očeta*) starejšega *ata* v mlajše *ate*)
star(i) ate < *star-ʷ-j-ʷ at-ɛ ← *star-ʷ 'star' + *at-ɛ
(ta) star(i) ati < *(t-) star-ʷ-j-ʷ at-i ← (*ta/*tʷ/*tē/*tē 'ta') + *star-ʷ
 'star' + *at-i
stari atej < *star-ʷ-j-ʷ at-ej-ʷ ← *star-ʷ 'star' + *at-ej-ʷ
stari atek < *star-ʷ-j-ʷ at-ɛk-ʷ ← *star-ʷ 'star' + *at-ɛk-ʷ
tata < *tat-a 'oče', kar je podobno kot *mama*, *ata* prvotno otroška beseda
(ta) star(i) tata, tata (ta) stari < *(t-) star-ʷ-j-ʷ tat-a ← (*ta/*tʷ/*tē/*tē
 'ta') + *star-ʷ 'star' + *tat-a 'oče'
čaća < *čač-a 'oče', kar je podobno kot *mama*, *tata* prvotno otroška beseda
stari čaća < *star-ʷ-j-ʷ čać-a ← *star-ʷ 'star' + *čač-a 'oče'
(ta) star(i) < *(t-) star-ʷ(j-ʷ) ← (*ta/*tʷ/*tē/*tē 'ta') + *star-ʷ 'star'
starek < *star-ʷk-ʷ
starček < *star-ʷč-ʷk-ʷ
ded < *dēd-ʷ 'ded'
deda < *dēd-a
dedek < *dēd-ʷk-ʷ
dedec < *dēd-ʷc-ʷ
dedček < *dēd-ʷč-ʷk-ʷ
dedej < *dēd-ej-ʷ
dedi < *dēd-i
dedeli < *dēd-(ǎl)-ej-ʷ (Ramovš 1924: 110–113; Bajec 1950: 34–35)
nono < *(non)-o ← it. *nonno* 'stari oče, dedek'
nonič < *(non)-i-ʷ
noni < *(non)-i ali *(non)-ej-ʷ
foter < *(fotr)-ʷ ← nem. *Vater* 'oče' z bav. nem. prehodom *a > o
stari foter < *star-ʷ-j-ʷ (fotr)-ʷ 'stari oče' ← *star-ʷ 'star' + *(fotr)-ʷ
švogor < *(švogr)-ʷ 'svak' ← nem. *Schwager* 'svak' z bav. nem. prehodom *a > o
papa < *(papa)-∅ ← nem. *Papa* 'oče'
ota, nejasno, pojavlja se v T216, kjer ni izpričan prehod *ā/*â- > o:, torej je nemogoče izhajati iz *ata, zato gre morda za križanje med *očal/oče* in *ata*
dida/dide < *(did)-a/ɛ, najverjetneje prevzete iz sosednjih čakavskih hrvaških govorov
nene, nejasno, morda *nenej-ʷ, podobno kot *dedej* izpeljano s priponskim obrazilom *-ej-ʷ iz neke otroške besede s ponavljajočim se soglasnikom *nene
ofati < *(ofati)-∅, kar je ljubkovalna oblika nem. *Ovater 'stari oče', tvorjeno podobno kot *Opa* 'stari oče' in *Oma* 'stara mati'
hejnji, nejasno
inkič, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *nene* v T001, *dedeli* v T002, *ofati* v T018, *hejnji* v T020, *inkič* v T054, *švoger* v T141 (najverjetneje nerelevanten odgovor), *očanec* v T179, *ota* v T216, *dida* v T411 in *dide* v T413.

Kot enkratnica z *ded-* je kartiran leksem *dedček* v T302.

Kot enkratnica s *star-* sta kartirana leksema *starček* v T202 in *starek* v T409.

Kot enkratna besedna zveza je kartiran leksem *tata (ta) star* v T069.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani odgovori: *oče* v T090, T148, T317, T337, T437, *star(i) oče* v T129, T148, *oča* v T126, *(ta) star(i) oča* v T067, T372, *očka* v T202, T300, *ata* v T188, T202, T410, *star(i) ata* v T178, T208, T247, T288, T388, *dedek* v T049, T202, T371, *dedej* v T049, *dedi* v T404, *nono* v T069, T099, T155, *nonič* v T090, *tata* v T090, T285, *stari tata* v T407, *čača* v T291, *stari čača* v T156, *ta star* v T200, T208, T229, T264, *foter* v T244, *star foter* v T314 ter enkratnica *papa* v T288.

4. Uporabljena dodatna literatura

Ramovš 1923; Trubačov 1959

5. Primerjaj

SLA: V604 'oče' (1/604), V729; OLA: 1837, 1838, 1840; ALE: 465; SDLA-SI: /; ALI: 1441; ASLEF: 2110; HJA: 449, 450 (im. mn.)

Komentar in karta: 1/110

SLA V610 'stara mati'

Matej Šekli, Urška Petek

1. Gradivo

Za pomen 'mati očeta ali matere', knj. *bábica* (*á*), *stára máma* (*â, á*), *stára máti* (*â, á*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem (*ta*) *stara mati*, ki se pojavlja v osrednjeslovenskem prostoru (v T383 z oznako starejše), in *mati* (v T387 z oznako starejše), pogost je tudi leksem (*ta*) *stara mama/mama* (*ta*) *stara* (ki v T329 označuje materino mater ob leksemu *omama*, ki označuje očetovo mater; v T141 se uporablja tudi za taščo, v T244 in T264 ima oznako redko, v T027 pa starejše). Leksem *mama* ima v T188 oznako novejše. Posamostaljeni pridevnik (*ta*) *stara* je redkejši. Na severnem in vzhodnem delu slovenskega jezikovnega prostora je razširjen leksem *babica* (prevzet iz knjižne slovenščine se razpršeno uporablja tudi drugod, v T202, T280, T378, T383, T387 in T401 ima oznako novejše), medtem ko se leksem *baba* pojavlja v Reziji in Prekmurju, *babej* pa v nekaj koroških govorih. Prevzeti leksemi so *nona* (z oznako novejše v T156), *oma* in s slednjim povezan *omama* ter *baka* (z oznako novejše v T407 in T408). Drugi leksemi so redkejši. Za T006 je zapisano, da je danes ob navedenih leksemih v rabi predvsem nemško poimenovanje.

2. Morfološka analiza

mati < **mati* 'mati'

(*ta*) **stara mati, mati** (*ta*) **stara** < *(*t-*) *star-a-j-a mati* ← (**ta/*t_b/*t_ě/*t_ę* 'ta') + **star-_b* 'star' + **mati* 'mati'

očeva/materina mati < **otbč-ev-a/*mater-in-a mati* ← **otbč-ev-_b* 'očetov' (←**otbc-_b* 'oče')/**mater-in-_b* 'materin' + **mati* 'mati'

matlja, nejasno, verjetno **mat-_l-a*

ta stara matlja < *(*t-*) *star-a-j-a mat-_l-a* ← **ta/*t_b/*t_ě/*t_ę* 'ta' + **star-_b* 'star' + **mat-_l-a*

mama < **mam-a* 'mama'

(*ta*) **stara mama, mama** (*ta*) **stara** < *(*t-*) **star-a-ja mama* ← (**ta/*t_b/*t_ě/*t_ę* 'ta') + **star-_b* 'star' + **mama* 'mama'

mamica < **mam-ic-a* (zaradi onemitve ponaglasnega *i* je v posameznih krajevnih govorih izpričana oblika *mamca*)

(*ta*) **stara** < *(*t-*) *star-a-j-a* ← (**ta/*t_b/*t_ě/*t_ę* 'ta') + **star-_b* 'star'

starica < **star-ic-a*

starika < **star-ik-a*

star(i)čka < **star-_bč/ič-_bk-a*

- star(a)ka* < **star-ъk/ak-a*
- baba** < **bab-a* 'stara ženska'
- babica** < **bab-ic-a*
- babi** < **bab-i*, novejšje poimenovanje, ljubkovalnica od *babica*
- babej** < **bab-ej-ъ*
- nona** < *(*non*)-*a* ← it. *nonna* 'babica'
- nunica** < *(*nun*)-*ic-a* ← poznolat. *nonna* 'dojilja, vzgojiteljica'
- oma** < *(*om*)-*a* ← nem. *Oma* 'stara mama, babica'
- omama** < *(*omam*)-*a* ← nem. *Oma* 'stara mama, babica'
- baka** < *(*bak*)-*a* ← knj. hrv. *baka* 'stara mati, babica'
- unka**, nejasno, morda **on-ъk-a* ← **on-a* 'ona'

3. Posebnosti kartiranja

Zaradi narečnih naglasnih sprememb se pojavljajo naglasne različice leksema *babica*: *bábica* (v T280, T302, T307 in T320 kot dvojnice verjetno prevzeto iz knjižnega jezika), *bábica* > *babíca* (z različico *bíca*, ki ima na karti svoj simbol) s premikom naglasa na naslednji zlog, kar je zamejeno s črno izofono, in *bábica* > *bab(i)cà*, kar je označeno z zeleno izofono.

Kot enkratnici sta kartirana leksema *matlja* in *ta stara matlja* v T009.

Kot enkratnice s *star-* so kartirani leksemi *starica* v T202, *star(a)ka* v T311 in *starika* v T409.

Kot tretji in nadaljnji leksemi v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani odgovori: *stara mati* v T106, *mati* v T090, T129, T148, T317 in T372, *stara mama* v T099, T178, T202, T244, T264 in T388, *mama* v T188, *babica* v T035, T049, T099 in T202, *(ta) stara* v T070, T208 in T229, *nona* v T411, *oma* v T049 in T381, *baka* v T410, enkratnice *babi* v T202, *star(i)čka* v T311, *nunica* v T099 in *unka* v T054 ter opisno poimenovanje *očeva/materina mati* v T378.

4. Uporabljena dodatna literatura

Trubačov 1959

5. Primerjaj

SLA: V605 'mati' (1/104); OLA: 1842, 1843, 1845; ALE: 467, 468; SDLA-SI: /; ALI: 1443; ASLEF: 2112; HJA: /

Komentar in karta: 1/111

SLA V608 'vnuk'

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen 'sin sina ali hčere', knj. *vnùk* (ü), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *vnuk* (v vseh točkah leksem morda ni podedovan, temveč je prevzet iz knjižnega jezika). Na to nemalokrat kaže tudi glasovna podoba zapisanih leksemov. Pojavljajo se tudi izpeljanke iz tega leksema kot *vnukec*, *vnuček*, *vnučec* in *vnukič*. Manj razširjena so večbesedna poimenovanja kot *sinov/hčerin sin/otrok*, *od sina/hčere/otroka* (*sin/otrok/fant/deca*), *sin/otrok od sina/hčere*, *sina/hčere sin*; (*ta*) *majhen pob*, *ta mali*. Prevzeta poimenovanja so *nevo(v)t*, *nipote*, *enkel* in *enkele*.

2. Morfološka analiza

vNuK < **vbnuk-ъ* 'vnuk' (*N* → *ń* v T010, *K* → *x* v T364)

vnukec < **vbnuk-ъc-ъ*

vnuček < **vbnuč-ъk-ъ*

vnučec < **vbnuč-ъc-ъ*

vnukič < **vbnuk-í-ъ*

sinov/hčerin sin/otrok < **syn-ov-ъ/dь́ter-in-ъ syn-ъ/otrok-ъ* ← **syn-ov-ъ* 'sinov' (← **syn-ъ* 'sin')/**dь́ter-in-ъ* (← **dь́ti* 'hči') + **syn-ъ* 'sin'/**otrok-ъ* 'otrok'

od sina/hčere/otroka (sin/otrok/fant/deca) < **otъ syn-a/dь́ter-e/otrok-a* (*syn-ъ/otrok-ъ/(fant)-ъ/děť-ъc-a*) ← **otъ* 'od' + **syn-ъ* 'sin', **dь́ti*, rod. **dь́ter-e* 'hči', **otrok-ъ* 'otrok' + **syn-ъ* 'sin', *(*fant*)-ъ (← it. *fante* 'deček'), **děť-ъc-a* 'otroci' (← **děť-e* 'otrok, dete')

sin/otrok od sina/hčere < **syn-ъ/otrok-ъ otъ syn-a/dь́ter-e* ← **syn-ъ* 'sin', **otrok-ъ* 'otrok' + **otъ* 'od' + **syn-ъ* 'sin', **dь́ti*, rod. **dь́ter-e* 'hči'

sina/hčere sin < **syn-a/dь́ter-e syn-ъ* ← **syn-ъ* 'sin', **dь́ti*, rod. **dь́ter-e* 'hči'

ta mali < **t- mal-ъ-j-ъ* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta' + **mal-ъ* 'majhen'

(**ta**) **majhen pob** < (**t-*) *mal-ъx-ъn-ъ (pob)-ъ* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta') + **mal-ъ* 'majhen' + *(*pob*)-ъ (← bav. srvnem. *puobe*, srvnem. *buobe*)

ta majčken < **t- mal-ъč-ъk-ъn-ъ* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta' + **mal-ъ* 'majhen'

otrok < **otrok-ъ* 'otrok'

mlajši < **mold-ъš-ъ-j-ъ* 'mlajši' ← **mold-ъ* 'mlad'

nevovt < *(*nevo(v)t*)-ъ ← furl. *nevôt*, *nevout* 'vnuk, nečak'

nipote < *(*nipote*)-∅ ← it. *nipote* 'vnuk, nečak'

enkel < *(*enkəl*)-∅ ← nem. *Enkel* 'vnuk'

enkele < *(*enkəle*)-∅ ← manjšalnica od nem. *Enkel* 'vnuk'

unoka < *(*unoka*)- \emptyset ← madž. *unoka* 'vnuk'

fijoč < *(*fijoč*)-*b* ← furl. *fioc* 'krščenc, birmanec (v odnosu do botra)'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *fijoč* v T101, *ta majčken* v T097, *otrok* v T204, *unoka* v T404 in *mlajši* v T405, pri katerih gre najverjetneje za nerelevantne odgovore oz. za tujejezične citate.

Kot enkratnice z *vnuk*- so kartirani leksemi *vnuček* v T030, *vnuček* v T409 in *vnukič* v T347.

Besedilno aktualizirani odgovori kot *otrok od mojega sina*, *od mojega sina fant*, *moje hčere sin*, *mojega sina sin*, *od moje hčere*, *naš ta majčken* so bili kartirani brez situacijsko pogojenih svojilnih zaimkov, torej kot *od sina/hčere/otroka* (*sin/otrok/fant/deca*), *sin/otrok od sina/hčere*, *sina/hčere sin* ipd. Pri razlikovanju med posameznimi poimenovanji je bila za osnovo vzeta skladijska zgradba poimenovanja oz. stava neujemalnega prilastka, ne pa konkretna zapolnitev skladijske zgradbe z leksemi. Slednji so navedeni v edninski obliki, čeprav se v gradivu lahko pojavljajo tudi v množini.

Kot opis sta kartirana odgovora *njeni otroci* v T049 ter elipsa *od sina/od hčere* v T155 in T168.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksem *vnuk* v T035, T049, T097, T236 in T264 (povsod z opombo, da je beseda redka, malo rabljena ali prevzeta iz knjižnega jezika) ter opis *od našega/naše je* v T376.

Kot nerelevanten je kartiran odgovor *od [moje] hčerke hčerka* v T030.

4. Uporabljena dodatna literatura

Trubačov 1959

5. Primerjaj

SLA: V606 'sin' (1/105), V607 'hči' (1/106), V635 'otrok' (1/136); OLA: 1847; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1444; ASLEF: 2113; HJA: 461

Komentar in karta: 1/112**SLA V615 'stric'**

Matej Šekli, Urška Petek

1. Gradivo

Za pomen 'očetov ali materin brat', knj. *stric* (*i*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *stric* (*striče* v T285 je zapisan v zvalniku ednine) – za T244, T258, T260 je pripisano, da se tako imenuje tudi »vsak starejši človek/moški« oz. v T117 »(navadno) sosed« ali tudi »vsak odrasel moški« (kot v T265); za T031 je zapisano, da gre za bolj knjižni leksem proti domačima *ujec* in *ujčej*. Drugi leksemi so zemljepisno bolj omejeni, npr. *barba*, *ujec*, *ujčej*, *uj*, *striček* (v T237 kot 'očetov mlajši brat').

2. Morfološka analiza

stric < **strvj-ɸc-ɸ* ← **strvj-ɸ* 'stric, očetov brat'

striček < **strvj-ɸč-ɸk-ɸ*

uj < **uj-ɸ* 'ujec, materin brat'

ujec < **uj-ɸc-ɸ*

ujčej < **uj-ɸč-ɸj-ɸ*

tetec < **tet-ɸc-ɸ*, navadno v pomenu 'tetin mož' ← **tet-a* 'teta'

barba < *(*barb*)-*a* ← furl. *barbe* 'stric', it. *barba* 'stric'

feter < *(*fetr*)-*ɸ* ← nem. *Vetter* 'bratranec'

nunec < *(*nun*)-*ɸc-ɸ* ← *(*nun*)-*ɸ*, kar je prevzeto iz neke romanske predloge, ki odraža lat. *nonnus* 'menih, predpostavljena oseba, dojilja'

zio < *(*zi*)-*o* ← it. *zio* 'stric'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *onkel* v T020, *feter* v T363, *nunec* v T161, *tetec* v T288, pri čemer gre najverjetneje za nerelevantne odgovore, saj se pojavljajo kot drugi odgovori ob leksemu *stric*.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *stric* (ki je prevzet iz knjižnega jezika) v T031 in *zio* v T078, ki kaže na citatni zapis prevzetega leksema (izgovorjeno namreč **cijo* ali **zijo*), pojavlja se kot tretji odgovor ob *stric* in *barba*.

Kot nerelevanten je kartiran odgovor *tetec* v T374, ki tu pomeni 'tetin mož'.

4. Uporabljena dodatna literatura

Trubačov 1959

5. Primerjaj

SLA: V616 'ujec' (1/113), V617 'teta' (1/114), V618 'ujna' (1/115); OLA: 1868 'očetov brat', 1869 *stryjč*; ALE: 471; SDLA-SI: /; ALI: 1446; ASLEF: 2115; HJA: 475, 477 'mož moje tete'

Komentar in karta: 1/113

SLA V616 'ujec'

Matej Šekli, Urška Petek

1. Gradivo

Za pomen 'materin brat', knj. *újec* (*û*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *ujec* (v T153, T281, T288 in T308 zapisan v zvalniku ednine kot *ujče*). Polovico manj pogost je leksem *stric*, ki se pojavlja tudi za pomen 'očetov brat'. Manj pogosti sta izpeljanki iz leksema *ujec*, tj. *ujček* (v T237 pomeni materinega mlajšega brata) in *ujčej*, ter besedotvorni predhodnik vseh naštetih *uj*. Pojavljata se še prevzeti leksem *barba* ter večbesedni leksem *materin brat*. Drugi zapisani leksemi so enkratnice.

Za T001, T006, T241, T271, T300, T302, T305, T306 in T342 je zapisano, da tam besede *ujec* ne poznajo oz. ni v rabi (v T300 in T302 se poimenovanje uporablja samo še za pomen 'mali pust'), za T092, T164, T242, T246, T247, T255, T257 in T349 pa, da je beseda starinska (navadno ob novejšem *stric*) oz. jo poznajo le še starejši ljudje (enako za leksem *ujček* ob *ujec* v T236). V T145 se *ujec* uporablja tako za materinega kot očetovega brata (enako *ujčej* v T029). V T237 pomeni *ujec* materinega starejšega brata, v T148 je to poimenovanje za moža, ki živi na domačiji svoje žene.

2. Morfološka analiza

uj < **uj-b* 'ujec, materin brat'

ujec < **uj-bc-b*

ujček < **uj-bč-bk-b*

ujčej < **uj-bč-ej-b*

ujič < **uj-it-b*

stric < **strbj-bc-b* ← **strbj-b* 'stric, očetov brat'

tetec < **tet-bc-b* (navadno v pomenu 'tetin mož') ← **tet-a* 'teta'

tetič < **tet-it-b* ← **tet-a* 'teta'

materin brat < **mater-in-b* *brat-b* ← **mater-in-b* (← **ma-ti* 'mati') + **brat-b* 'brat'

mamin brat < **mam-in-b* *brat-b* ← **mam-in-b* (← **mam-a* 'mama') + **brat-b* 'brat'

od mame brat < **otb* *mam-ę* *brat-b* ← **otb* 'od' + **mam-a* 'mama' + **brat-b* 'brat'

barba < *(*barb*)-*a* ← furl. *barbe* 'stric', it. *barba* 'stric'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici s *tet-* sta kartirana leksema *tetec* v T351 in *tetič* v T051.

Kot enkratnica z *uj-* je kartiran leksem *ujič* v T407.

Kot enkratni besedni zvezi z *brat* sta kartirana leksema *mamin brat* v T297 in *od mame brat* v T097.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *stric* v T043 in *ujec* (v zvalniku ednine kot *ujče*) v T288.

4. Uporabljena dodatna literatura

Trubačov 1959

5. Primerjaj

SLA: V615 'stric' (1/112), V617 'teta' (1/114), V618 'ujna' (1/115); OLA: 1871, 1877 'mož materine sestre'; ALE: 471; SDLA-SI: /; ALI: 1446; ASLEF: 2115; HJA: 476

Komentar in karta: 1/114

SLA V617 'teta'

Danila Zuljan Kumar, Urška Petek, Vera Smole

1. Gradivo

Za pomen 'sestra očeta ali matere', knj. *têta* (é), je najpogostejši leksem *teta*. Večje sklenjeno območje ima izpeljanka *tetica* v naglasnih različicah *tetica* (nar. tudi *tica*) in *tética* (nar. tudi *téca*), manjše pa besedotvorna različica *tetka* (dvakrat je zapisan še leksem *tetika*). Leksem *tetka* je vedno dvojnica leksema *teta*, ta pa pogosto dvojnica leksema *tetica*.

Na zemljepisno sklenjenem območju se uporablja tudi leksem *strina*. Kadar se ta leksem pojavi kot dvojnica, ima običajno drug pomen. Le dvakrat je zapisan leksem *njanja*.

Nekateri zapisovalci so odgovorom dodali pomenske opise, navadno v primerih, ko imajo navedeni odgovori pomenske zamejitve. Tako leksem *teta* v T035, T291–T292, T349, T408 in T409 pomeni 'mamina sestra', v T035, T307, T378 in T414 'očetova sestra', v T053, T127, T152 in T290 'mamina in očetova sestra', v T046 'neporočena ženska', v T258 in T300 pa 'prava teta in vsaka druga ženska'. Leksem *strina* v T387 in T401 pomeni 'žena materinega brata', v T374 in T408 'stričeva žena', v T409 'očetova sestra in očetovega brata žena' ter v T117 'starejša ženska, navadno soseda'. Leksem *tetica* v T283, T377, T387 in T401 pomeni 'očetova in materina sestra'. V T002 in T006 je zapisano, da leksema *teta* ne poznajo.

2. Morfološka analiza

teta < **tet-a* 'teta'

tetica < **tet-ic-a*

tetika < **tet-ik-a*

tetka < **tet-ɔk-a*

strina < **strɔj-ɔn-a* ← **strɔj-ɔn-ɔ* 'stričev' ← **strɔj-ɔ* 'stric, očetov brat'

njanja < *(*nañ*)-*a*, najverjetneje onomatopejskega izvora, morda ob naslonitvi na furl. *agne* 'teta'

tanti < *(*tant*)-*i* ← nem. *Tante* 'teta' morda iz ljubkovalnice tipa nem. *Mutti*, *Vati*

3. Posebnosti kartiranja

Z izogloso sta označeni naglasni različici *tetica* in *tética*.

Kot enkratnica je kartiran leksem *tanti* v T020 (kot dvojnica ob leksemu *teta*).

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *strina* v T374 in *tetica* v T388.

Kot nerelevanten odgovor je kartiran leksem *barba* v T060.

4. Uporabljena dodatna literatura

Smole – Petek 2007

5. Primerjaj

SLA: V615 'stric' (1/112), V616 'ujec' (1/113), V618 'ujna' (1/115); OLA: 1875, 1870 'žena očetovega brata', 1874 'žena matrinega brata'; ALE: 472; SDLA-SI: /; ALI: 1449; ASLEF: 2118; HJA: /

Komentar in karta: 1/115

SLA V618 'ujna'

Danila Zuljan Kumar, Urška Petek, Vera Smole

1. Gradivo

V618 sprašuje po obstoju leksema *ujna* v posameznem govoru, s podvprašanjem: če je leksem znan, določiti pomen.

Leksem *ujna* 'materina sestra', knj. *újna* (*ū*), je znan v štirih sklenjenih arealih, tj. v panonski, delu dolenske in primorske ter v nekaj točkah koroške narečne skupine. V večini zapisov, v katerih je naveden tudi pomen, leksem *ujna* pomeni 'ujčeva žena, žena materinega brata', dvakrat je zapisan pomen 'materina sestra', v T378 je zabeležena sprememba pomena od starejšega 'ujčeva žena, žena materinega brata' k mlajšemu 'materina sestra'. Po enkrat, zato morda nezanesljivo, so navedeni pomeni 'stričeva žena' v T076, 'očetova sestra' v T079, 'žena moževega brata' v T090, 'materina ali očetova sestra' v T145, 'žena, ki živi na domačiji svojega moža' v T148, 'daljna sorodnica' v T235 in 'bratova žena, svakinja' v T291.

V veliko točkah odgovor ni zapisan, kar morda kaže na to, da spraševalci niso razumeli, ali naj sprašujejo po poimenovanju za pomen 'materina sestra' in 'materinega brata žena' (sem spada npr. opomba zapisovalca »vedno uporabljajo besedo teta« v T085) ali po poznavanju leksema *ujna* (na to kažejo opombe zapisovalcev »se ne rabi«, »ni (več) znano« ipd., zapisane v T035, T049, T060, T063, T082, T087, T167, T202, T213, T272, T299, T327, T349, T383, T410 in T411). Odgovori *teta*, *tética* in *tetica* ter *strina* tako (verjetno) ustrezajo poimenovanju za pomen 'materina sestra' in/ali 'materinega brata žena'.

2. Morfološka analiza

ujna < **uj-ɓn-a* ← **uj-ɓn-ɔ* 'ujčev' ← **uj-b* 'ujec, materin brat'

ujnika < **uj-ɓn-ik-a*

ujnica < **uj-ɓn-ic-a*

strina < **strɔj-ɓn-a* ← **strɔj-ɓn-ɔ* 'stričev' ← **strɔj-b* 'stric, očetov brat'

teta < **tet-a* 'teta'

tetica < **tet-ic-a*

tetika < **tet-ik-a*

popol teta < **po pol-ɔ tet-a* ← **po* 'po' + **pol-ɔ* 'pol' + **tet-a*

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici z *ujn-* sta kartirana leksema *ujnika* v T281 in *ujnica* v T409.

Kot enkratnica s *tet-* je kartiran leksem *tetika* v T033.

Kot enkratna besedna zveza s *teta* je kartirana besedna zveza *popol teta* v T302.

Kot tretji odgovor v posamezni točki je z znakom za komentar kartiran odgovor *teta* v T133.

Kot nerelevanten odgovor je kartiran leksem *ujna* v T300, in sicer v pomenu 'vzklik nad svinjo'.

4. Uporabljena dodatna literatura

Smole – Petek 2007

5. Primerjaj

SLA: V615 'stric' (1/112), V616 'ujec, materin brat' (1/113), V617 'teta' (1/114);

OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/116

SLA V626 'bratranec'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'sin strica ali tete', knj. *brátraneč* (*á*), tudi *bratránec* (*ā*), v večini narečij prevladuje leksem *bratranec* (v T378 z oznako starinsko); pogosta leksema sta še *strnič* in *sestrič*. Nekateri leksemi so zapisani le enkrat (npr. *bratan*, *sestranec*), drugi so zemljepisno ozko omejeni (npr. *sestrič*). Poleg izvornoslovenskih leksemov so zlasti v narečjih, ki so v stiku s sosednjimi jeziki, pogosta tudi prevzeta poimenovanja, npr. *kužin*, *zerman*, *unokateštver* (v T404 z opombo madžarsko).

V nekaterih štajerskih narečjih obstaja razlikovanje med *bratran(ec)* s pomenom 'stričev sin' in *sestrič(en)* s pomenom 'tetin sin', torej sorodnik po sestri in bratu očeta ali mame; zabeleženo je v T055, T300, T318, T319, T321, T322, T329 in T357. To razlikovanje se je začelo mešati z *bratran(ec)* s pomenom 'bratranec po očetu' in *sestrič(en)* s pomenom 'bratranec po mami' (npr. v Velenju in okolici). Vendar pa areala tega pojava ni mogoče natančno določiti, ker vprašalnica za SLA tovrstnega razlikovanja ni predvidela, zato je lahko tudi v točkah, kjer razlikovanje obstaja, zapisan le en leksem, tj. *bratranec*. V T388 je poleg leksemov *bratanec* in *bratranec* zapisan tudi *sestranec*, vendar brez pomenske razlage.

2. Morfološka analiza

(*ta*) mali brat < *(*t*-) *mal-ɔ-j-ɔ* brat-ɔ ← (**ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta') + **mal-ɔ* 'majhen' + **brat-ɔ* 'brat'

bratič < **brat-iť-ɔ*

bratan < **brat-an-ɔ*

bratanec < **brat-an-ɔc-ɔ*

bratranec < **bratr-an-ɔc-ɔ* ← **bratr-an-ɔ* ← **bratr-ɔ* 'brat'

bratran < **bratr-an-ɔ*

branec, nejasno, verjetno nastalo po redukciji iz **brátraneč*

sestrič < **sestr-iť-ɔ* ← **sestr-a* 'sestra'

sestričen < **sestr-ič-ɔn-ɔ*

sestranec < **sestr-an-ɔc-ɔ* ← **sestr-an-ɔ*

strnič < **strɔj-ɔn-iť-ɔ* ← **strɔj-ɔn-a* 'strina' ← **strɔj-ɔ* 'stric'

kužin < *(*kužin*)-ɔ ← furl. *cusin* 'bratranec', ben. it. *cusin*

kusen < *(*kusen*)-ɔ ← nem. *Kusin/Cousin*

zErman < *(*zerman*)-ɔ ← furl. in ben. it. *zerman* 'bratranec' (*E* → *u* v T121)

unokateštver < *(*unokateštver*)-ъ ← madž. *unokatestvér* 'skupno ime za bratrance, sestrične, nečake, nečakinje, vnuke in vnukinje, otroke bratov in sester' (← madž. *unoka* 'vnuk' + *testvér* 'brat ali sestra')

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Pri kartiranju so kljub siceršnjim dogovorjenim načelom upoštevane razlike med *brat-* (kartiran je s okroglim simbolom) in *bratr-* (kartiran je s trikotnim simbolom); druga oblika je sicer glasovna različica, vendar poteka vzporedno z ohranjanjem *-r-* pri leksemih *brat* (V620) in *polbrat* (V622). Čeprav sta v Pleteršnikovem in Bezlajevem slovarju zapisani obe naglasni različici (*brátranec* in *bratânec*), enako tudi v SSKJ, zemljepisna razširjenost naglasnih različic na karti ni posebej predstavljena.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *branec* v T386, *kusen* v T005, *unokateštver* v T404 in opis *mlajši* v T405.

Kot enkratnica z *brat-* je kartiran leksem *bratan* v T127.

Kot enkratnica s *sestr-* je kartiran leksem *sestranec* v T388.

Kot nerelevantna sta kartirana odgovora *vsak svojega* (*brata*) v T166 in *vsak svojega* v T168.

4. Uporabljena dodatna literatura

Hradil 1996; Jakop 2007, 2011; Lekše 1893; Ravnik 1996; SEL

5. Primerjaj

SLA: V620 'brat' (1/107), V622 'polbrat' (1/108), V627 'sestrična' (1/117);

OLA: 1882 'stričev sin po materini strani', 1884 'stričev sin po očetovi strani';

ALE: 475; SDLA-SI: /; ALI: 1451; ASLEF: 2120; HJA: 481

Komentar in karta: 1/117 SLA V627 'sestrična'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'hči strica ali tete', knj. *sestrična* (*i*), v večini narečij prevladuje leksem *sestrična* (v T401 z oznako novejše); drugi pogosti leksemi so še *strnična* in *sestrana* (v T378 z oznako starejše). Nekateri leksemi so enkratnice, drugi so zemljepisno ozko omejeni, npr. *sestranica* (v T401 z oznako starejše), *bratrančinja*, *bratranka*. Poleg izvornoslovenskih leksemov so zlasti v narečjih, ki so v stiku s sosednjimi jeziki, pogosta tudi prevzeta poimenovanja, npr. *kužina*, *zermana*.

Razlikovanje *sestrična* in *bratranka* oz. *bratrančka* poznata koroška in štajerska narečna skupina (gl. še V626): prvotno razlikovanje *sestrična* s pomenom 'sestrina hči, nečakinja' in *bratranka* oz. *bratrančka* s pomenom 'bratova hči, nečakinja' je v večini teh govorov prešlo v razlikovanje *sestrična* 'sestrična po mami': *bratranka* oz. *bratrančka* 'sestrična po očetu'. Areala tega pojava ni mogoče natančno določiti, ker vprašalnica za SLA tovrstnega razlikovanja ni predvidela, zato je lahko tudi v točkah, kjer razlikovanje obstaja, zapisan le en leksem, tj. *sestrična*.

2. Morfološka analiza

(*ta*) *mala sestra* < *(*t*-) *mal-a-j-a sestr-a* ← (**ta*/**t̥*/**t̥*/**t̥* 'ta') + **mal-ɔ* 'majhen' + **sestr-a* 'sestra'

sestrična < **sestr-ič-b-na*

sestrička < **sestr-ič-ɔk-a*

sestrana < **sestr-an-a*

sestranica < **sestr-an-ic-a*

sestrinka < **sestr-in-ɔk-a*

sestrič < **sestr-ič-ɔ*

strnična < **strɔj-ɔn-ič-ɔn-a* ← **strɔj-ɔn-ic-a* ← **strɔj-ɔn-a* 'strina' ← **strɔj-ɔ* 'stric'

strnička < **strɔj-ɔn-ič-ɔk-a* ← **strɔj-ɔn-ic-a*

bratrana < **bratr-an-a* ← **bratr-an-ɔ* ← **bratr-ɔ* 'brat'

bratranka < **bratr-an-ɔk-a*

bratrančka < **bratr-an-ɔč-ɔk-a* ← **bratr-an-ɔc-ɔ*

bratrančinja < **bratr-an-ɔč-in-a* ← **bratr-an-ɔc-ɔ* (*Č* → *c* v T033)

kužina < *(*kužin*)-*a* ← furl. *cusine*, ben. it. *cusina*

kusena < *(*kusen*)-*a* ← nem. *Kusine/Cousine*

zermana < *(*zerman*)-*a* ← furl., ben. it. *zermana* 'sestrična' (*E* → *u* v T121)

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica sta kartirana leksema *kusena* v T005 in opis *mlajši* v T405.

Kot enkratnica s *sestr-* je kartiran leksem *sestrinka* v T385.

Kot enkratnica z *bratr-* je kartiran leksem *bratrana* v T030.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksem *strnička* v T129 in enkratnica *sestrič* v T360.

Kot nerelevantna sta kartirana odgovora *vsak svoje (sestre ali brata)* v T166 in *vsaka svoje (sva si)* v T168.

4. Uporabljena dodatna literatura

Hradil 1996; Jakop 2007, 2011; Lekše 1893; Ravnik 1996; SEL

5. Primerjaj

SLA: V621 'sestra' (1/151), V626 'bratranec' (1/116); OLA: 1883 'stričeva hči po materini strani', 1885 'stričeva hči po očetovi strani'; ALE: 476; SDLA-SI: /; ALI: 1453; ASLEF: 2122; HJA: 482

Komentar in karta: 1/118

SLA V623 'očim'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'materin mož v razmerju do njenih otrok izpred njenega zakona', knj. *óčim* (*ō*), so najpogostejše različne izpeljanke s korenem *oč-*: *očim* (ki je kot redka beseda označena v T234 in kot knjižna v T156), *očon*, *očuh*, *očih*, *očman*, *oček*, *oča* ter besedne zveze z jedrom *očel/oča* in pridevniškimi prilastki (*ta*) *drugi*, *krušni*, *pisani*, *mrzel*. Redkejšje so izposojenke kot *štiffoter* in *padrev*. Enkratnice so navedene v 3. točki komentarja – med njimi ima npr. *mačeh* v T231 oznako zaničljivo.

2. Morfološka analiza

očIm < **ot-bč-i-m-ъ* ← **ot-bč-i-ti* **ot-bč-ǫ* 'narediti za očeta' ← **ot-bc-b* 'oče' (*I* → *o* v T051, T279, T359, *I* → *u* v T337, T338, T339)

očon < **ot-bč-(on)-ъ* ← **ot-bč-a* ← zv. ed. **ot-bč-e* ← **ot-bc-b* 'oče'

očih < **ot-bč-ix-ъ*

očman < **ot-bč-(man)-ъ*

oček < **ot-bč-bk-ъ*

oča < **ot-bč-a*

(*ta*) **drugi oča/oče** < *(*t-*) *drug-ъ-j-ъ ot-bč-a/ot-bč-e* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta') + **drug-ъ-j-ъ* 'drugi' + **ot-bč-a/*ot-bč-e*

krušni oča/oče < **kruš-ъn-ъ-j-ъ ot-bč-a/ot-bč-e* ← **kruh-ъ* 'kruh' + **ot-bč-a* 'oče'/**ot-bč-e* 'oča'

pisani(i) oče < **pis-a-n-ъ(-j-ъ) ot-bč-e* ← **pis-a-n-ъ* 'zel, hud'

(← **pis-a-ti*) + **ot-bč-e* 'oče'

mrzel oča < **mъrzl-ъ ot-bč-a* ← **mъrzl-ъ* 'mrzel' + **ot-bč-a* 'oča'

atej < **at-ěj-ъ* ← **at-a* 'oče'

ta pisani atej < **t- pis-a-n-ъ-j-ъ at-ěj-ъ* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta' + **pis-a-n-ъ* 'zli, hud' (← **pis-a-ti*) + **at-ěj-ъ* 'ljubi ata'

mačeh < **mač-ex-ъ* ← **mač-ex-a* 'mačeha' ← **mat-i* 'mati'

mačehon < **mač-ex-(on)-ъ* ← **mač-ex-a* ← **mat-i* 'mati'

tata < **tat-a* 'oče', kar je podobno kot *mama*, *ata* prvotno otroška beseda

čača < **čač-a* 'oče', kar je podobno kot *mama*, *tata* prvotno otroška beseda

ta drugi čača < **t- drug-ъ-j-ъ čač-a* ← **ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta' + **drug-ъ* 'drugi' + **čač-a* 'oče'

ne veri čača < **ne (ver)-ъ-j-ъ čač-a* ← **ne* 'ne' + furl. *vêr* 'pravi', it. *vero* 'pravi' + **čač-a* 'oče'

stric < **strъj-bc-ъ* ← **strъj-ъ* 'stric, očetov brat'

očuh < *(*očux*)-*ь* ← hrv. *očuh* 'očim'

štiffoter < *(*štiffotr*)-*ь* ← nem. *Stiefvater* 'očim' z bav. nem. prehodom **a* > *o*

cifoter < *(*cifotr*)-*ь*, nejasno, v zadnjem delu besede je nem. *-vater* 'oče' z bav. nem. prehodom **a* > *o*

švifater < *(*švifatr*)-*ь*, nejasno, morda v zvezi z nem. *Schwiegevater* 'tast'

padrev < *(*padrev*)-*ь* ← furl. *padreu* 'očim'

patrinjo < *(*patriñ*)-*o* ← it. *patrigno* 'očim'

mačk, nejasno

mačkon, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *tata* v T105, *patrinjo* v T137, *stric* v T280, *cifoter* v T023, *švifater* v T034, *mačeh* v T231, *mačehon* v T058, *mačk* v T082 in *mačkon* v T082.

Kot enkratnica z *at-* je kartiran leksem *atej* v T018, kot enkratna besedna zveza z enakim jedrom pa *ta pisani atej* v T029.

Kot enkratnica s *čač-* je kartiran leksem *čača* v T061, kot enkratna besedna zveza z istim jedrom je kartiran leksem *ta drugi čača* v T060.

Kot enkratni besedni zvezi z *oče/oča* sta kartirana leksema *mrzel oča* v T401 in *pisan oče* v T317.

Kot opis je kartiran odgovor *ni pravi oče* v T404.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *očim* v T347 in *ne veri čača* v T060.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V604 'oče' (1/103), V624 'mačeha' (1/119); OLA: 1831; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1437; ASLEF: 2106; HJA: /

Komentar in karta: 1/119 SLA V624 'mačeha'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'očetova žena v razmerju do njegovih otrok izpred njunega zakona', knj. *mačeha* (*á*), je najpogostejši leksem *mačeha* z različicami *mačoha*, *mačuha*, *mačiha*, *mačaha* ter *mačerha*. Za T105 in T280 je navedeno, da se *mačeha* tam uporablja le slabšalno, kot knjižni oz. novejši je leksem označen v T156 in T378, kot redko rabljen tudi v T109. Druga poimenovanja so manj pogosta: *mama* in *mati* z besednimi zvezami *ta pisana mati*, *druga mati* in *krušna mati* ter izposojenka *štifmutter*.

2. Morfološka analiza

mačeha < **mať-ex-a* ← **mati*, rod. **mater-e* 'mati' (v nekaterih točkah, npr. T170, T247–T248, gre morda za preglas *a* > *e* za palatali)

mačoha < **mať-ox-a*

mačuha < **mať-ux-a*

mačiha < **mať-ix-a*

mačaha < **mať-ax-a* (ponaglasni *-a-* je v T136, T158–T159, T195, T180, T186, T188, T197, T200, T215, T218, T231, T245, T247, T256, T274, T318 verjetno posledica *o*-jevskega akanja)

mačoh < **mať-ox-ъ*

mačerha < **mať-er-x-a*, najverjetneje nastalo s križanjem **mať-ex-a* in **mater-*

mama < **mam-a* 'mama'

(**ta**) **pisana mama** < (**t-*) *pis-an-a-j-a mam-a* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta') + **pis-a-n-ъ* 'zel, hud' (← **pis-a-ti*) + **mam-a* 'mama'

mama lastra < **mam-a (lastr)-a* ← **mam-a* 'mati' + furl. *lastr* 'nepravi'

mati < **mati* 'mati'

(**ta**) **pisana mati** < (**t-*) *pis-an-a-j-a mati* ← (**ta/*tъ/*tě/*tę* 'ta') + **pis-a-n-ъ* 'hud' (← *pis-a-ti*) + **mati* 'mati'

druga mati < **drug-a-j-a mati* ← **drug-ъ* 'drugi' + **mati* 'mati'

krušna mati < **kruš-ъn-a-j-a mati* 'mati' ← **kruх-ъ* 'kruh' + **mati* 'mati'

mrzla mati < **mъrzl-a-j-a mat-i* ← **mъrzl-ъ* 'mrzel' + **mati* 'mati'

štifmutter < *(*štifmutr*)-∅ ← nem. *Stiefmutter* 'mačeha'

cimuter < *(*cimutr*)-∅ ← **ci-*, nejasno + nem. *-mutter* 'mati'

mačuka/mačoka, nejasno, morda v zvezi z *mačeha*

3. Posebnosti kartiranja

S črno izogloso so zamejeni govori z izkazanim ponaglasnim *e*-jevskim akanjem v T001–T004, T006–T007, T011–T013, T015–T020 in T158–T159.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *cimuter* v T023, *mačuka* v T065 in *mačoka* v T075.

Kot enkratni besedni zvezi z *mama* sta kartirana odgovora *ta pisana mama* v T029 in *mama lastra* v T060, kot enkratna besedna zveza z *mati* je kartiran odgovor *mrzla mati* v T401.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran leksem *mama* v T188.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V605 'mati' (1/104), V623 'očim' (1/118); OLA: 1832; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1439; ASLEF: 2108; HJA: 473

Komentar in karta: 1/120

SLA V634 'pastorek'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'otrok v odnosu do mačeha/očima' oz. '(posvojeni) ženin/možev otrok izpred skupnega zakona', knj. *pástorek* (*á*), je najpogosteje zapisan leksem *pastorek* (v točkah T229, T233 in T247 z oznako, da se beseda uporablja zelo redko, v T370 velja za staro ob novejšem opisnem poimenovanju) z različico *pastor*, druga poimenovanja so še *rejenec* in *rejenik* z izpeljankama *rejenček* in *zrejenik* ter *skrmljenik*, *posvojenec* s posamostaljenim pridevnikom *posvojen*, besedni zvezi *mrzel sin* in *sin lastri*, posamostaljena pridevnika *ta privržen* in *ta priženjen* ter izposojenke *moštohatešver*, *štifzon* ter *fačuk* in *faček*. Za T127, T280 in T351 je zapisana le ženska oblika *pastorka* in za T084 le ženska oblika *rejenka*. Posamično so zapisani še nerelevantni odgovori s pomenom 'nezakonski otrok' ali 'otrok brez staršev'. V več kot polovici točk SLA ni zapisan nikakršen odgovor, v več kot 20 točkah pa je navedeno le opisno poimenovanje ali opis oz. je izrecno zapisano, da besede za ta pojem nimajo ali ne uporabljajo.

2. Morfološka analiza

- pastorek** < **pa-stor-ɔk-ɔ* ← **pa-stor-ɔk-a* 'neprava hči' ← **pa-* 'nepravi' + **dɔfi* 'hči'
- pastor** < **pa-stor-ɔ*
- rejenec** < **red-en-ɔc-ɔ* ← **red-en-ɔ* ← **red-i-ti* 'hraniti' ← **red-ɔ* 'hrana'
- rejenik** < **red-en-ik-ɔ*
- rejenček** < **red-en-ɔč-ɔk-ɔ*
- zrejenik** < **sɔ-red-en-ik-ɔ* ← **sɔ-red-en-ɔ* ← **sɔ-red-i-ti* 'nahriniti'
- skrmljenik** < **sɔ-kɔrml-en-ik-ɔ* ← **sɔ-kɔrml-en-ɔ* ← **sɔ-kɔrml-i-ti* ← **kɔrml-a* 'krma, hrana'
- posvojen** < **po-svoj-en-ɔ* ← **po-svoj-i-ti* ← **svoj-ɔ* 'svoj'
- posvojenec** < **po-svoj-en-ɔc-ɔ*
- mrzel sin** < **mɔrzl-ɔ syn-ɔ* ← **mɔrzl-ɔ* 'zmrznjen, mrzel' + **syn-ɔ* 'sin'
- ta privržen** < **t-pri-vɔrʒ-en-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tɛ/*tɛ* 'ta' + **pri-verg-ti*, **pri-vɔrg-ɔ* ← **verg-ti*, **vɔrg-ɔ* 'vreči'
- ta priženjen** < **t-pri-ʒeń-en-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tɛ/*tɛ* 'ta' + **pri-ʒen-i-ti* ← **ʒen-a* 'žena, gospa'
- moštohatešver** < *(*moštocatešver*)-∅ ← madž. **mostoha* 'mačeha, mačehovski' + madž. *testvér* 'brat ali sestra'
- štifzon/štifson** < *(*štifzon*)-ɔ/*(*štifzon*)-ɔ ← nem. *Stiefsohn* 'pastorek'

sin lastri < **syn-τ* (*lastri*)- \emptyset ← **syn-τ* 'sin' + furl. *lastri* 'nepravi', v besedni zvezi *fi lastri* 'pastorek'

fačuk < *(*fačuk*)- τ ← madž. *fattyú*, mn. *fattyúk* 'nezakonski otroci, smrkavci'

fačuh < *(*fač*)-*ux-τ* ← madž. *fattyú* 'nezakonski otrok'

faček < *(*fač*)-*bk-τ* ← madž. *fattyú* 'nezakonski otrok'

posinak < *(*posinak*)- τ ← hrv. **posinak* 'pastorek, posinovljeneč'

posinovac < *(*posinovac*)- τ ← hrv. *posinovac* 'pastorek, posinovljeneč'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *moštohateštver* v T404, posamostaljena pridevnika *ta privržen* v T216 in *ta priženjen* v T169 ter hrvaška *posinak* in *posinovac* v T409.

Kot enkratnici z *-rej-* sta kartirana leksema *rejenček* v T353 in *zrejenik* v T368.

Kot enkratnica s *-svoj-* je kartiran leksema *posvojen* v T087.

Kot enkratnice s *fač-* so kartirani leksemi *fačuh* v T369, *fačuk* v T407 in *faček* v T408.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *otrok od prve/prejšnje žene/moža* v T097, T160, T168, T245, T297, T370 in T377, *njegova/njena deca* v T376, *od/iz prvega/prejšnjega/drugega zakona otrok/sin* v T300, T323 in T372, *ne pravi sin* v T074, *priženjena deca* v T387, *gor vzeti otroki* v T049.

Kot opis so kartirani odgovori *so ga vzeli za svojega* v T009, T085, T090 in T399, *otrok ima očima/mačeho* v T011, *tega je priženil(a)* v T198 in T332 in *od ta prve žene, od ta prvega moža* v T168.

Za T006 je navedeno, da beseda *pastorek* ni znana in da se uporablja izposojenka iz nemščine, ki pa ni navedena.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani (ekspresivna in verjetno nerelevantna) enkratna besedna zveza *otrok na šverc* v T202 ter enkratnice *pamž* v T202, *pankrt* v T275, *faček* v T349 (vse s pomenom 'nezakonski otrok') in nerelevantni odgovor *sirota* s pomenom 'otrok brez staršev' v T049 in T275.

Kot nerelevantni so kartirani odgovori *otrok* v T058, *ledičen otrok* v T022 in T035, *ledik otrok* v T009, *ta prvi otrok* v T178 in T264 ter *ta drugi otrok* v T178 in T097, *nezakonski (otrok)* v T187, T202, T261, T278 ter izposojenke *pankrt* v T100, *froc* v T362, *baštardo* v T059, *baštart/baštard* v T079 in *fofif* v T388, ki pomenijo 'nezakonski otrok', ter *sirota* v T148 in T351 s pomenom 'otrok brez staršev'.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V635 'otrok' (1/136), V739 'sirota' (1/122), V622 'polbrat' (1/108); OLA: 1834, 1835 'pastorka'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1438; ASLEF: 2107; HJA: /

Komentar in karta: 1/121

SLA V631 'vdova'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'žena, katere mož je umrl in se ponovno ne poroči', knj. *vdóva* (*ô*), prevladuje leksem *vdova* z izpeljankama *vdovica* in *vdovčka* ter glasoslovnimi različicami *vdola*, *hudova*, *odova* in *dova*. Nekajkrat sta zapisana še leksema *devica* na vzhodu in *nunica* na zahodu.

2. Morfološka analiza

vdova < **v̥dov-a* 'vdova'

vdovica < **v̥dov-ic-a*

vdovčka < **v̥dov-č̣č-čk-a*

devica < **děv-ic-a* ← **děv-a* 'mlada, vendar že odrasla mlada ženska'

nunica < *(*nun*)-*ic-a* ← *(*nun*)-*v*, kar je prevzeto iz neke romanske predloge, ki odraža lat. *nonnus* 'menih, predpostavljena oseba, dojlilja'

3. Posebnosti kartiranja

/

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1830 'vdovec'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1418; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/122 SLA V739 'sirota'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'otrok, ki so mu umrli starši ali eden od njih', knj. *siróta* (*ô*), je v narečjih najpogostejši leksem *sirota*, v koroških narečjih se nekajkrat pojavi izpeljanka *sirotej*, zelo redko na vzhodu še *sirotče*. Drugi zapisani leksemi so še *siromak*, *ubožica*, *reva* in *revica* ter *revež*. Odgovori v nekaterih točkah ustrezajo tudi/samo drugemu pomenu knjižnega leksema *sirota*, tj. 'sočutja, pomilovanja vreden človek', vendar tega zaradi pomanjkljivih podatkov ni mogoče posebej označevati, saj so samo nekateri zapisovalci leksemom dodali oznake ali pomenske opise, npr. leksem *sirota* v T001 in T003 pomeni 'ubožec', v T001 tudi 'otrok brez staršev', v T023 'ubog in pohabljen', v T033 'invalid in revež', v T035 'revež', v T256 'reva'; leksem *sirotej* v T025 pomeni 'sirota in umsko prizadet človek'. Nekatera poimenovanja veljajo za poimenovanje moške, nekatera pa za poimenovanje ženske osebe, npr. leksem *sirota* v T374 pomeni 'dekle brez staršev', medtem ko leksem *siromak* v isti točki pomeni 'deček brez staršev'; tako je mogoče razumeti tudi razlikovanja med *ubožec* in *ubožica* ter *revica* in *revež* oz. *ubogi* in *uboga*.

V T280 ima leksem *sirota* oznako slabšalno, v T360 leksem *sirotle* manjšalno, leksem *sirotščina* pa v T314 zaničevalno.

2. Morfološka analiza

sirota < **sir-ot-a* 'sirota' ← **sir-ɔ* 'osirotel, osamel'

sirotej < **sir-ot-ɛj-ɔ* 'majhna sirota'

sirotče < **sir-ot-ɔč-ɛ*

sirotle < **sir-ot-l-ɛ*

sirotščina < **sir-ot-ɔšč-in-a*

sirotka < **sir-ot-ɔk-a*

sirotek < **sir-ot-ɔk-ɔ*

siromah < **sir-om-ax-ɔ*

siromak < **sir-om-ak-ɔ* 'siromak' ← **sir-om-ɔ* 'reven, siromašen'

← **sir-ɔ* 'osirotel', nastalo po zamenjavi manj pogoste pripone *-ah*

s pogostejšo *-ak*

siromačka ženska ← **sir-om-ač-ɔk-a-j-a žen-ɔsk-a* ←

**sir-om-ač-ɔk-ɔ-j-ɔ* 'siromaški' (← **sir-om-ak-ɔ* 'siromak') + **žen-ɔsk-ɔ*

'ženski' (← **žen-a* 'žena')

- ubog-** < **u-bog-ъ-j-ь*/**u-bog-a-j-a* 'ubogi/uboga'
ubožica < **u-bož-ic-a* 'ubožica'
ubožec < **u-bož-ьc-ь* 'ubožec'
ubogo dete < **u-bog-o-j-e dět-ę* ← **u-bog-ъ* 'ubogi' + **dět-ę* 'dete'
reva < *(*rěv*)-*a* 'beda, revščina, žalost' ← bav. srvnem. **röuwe*, srvnem. *riuwe* 'kesanje, žalost, bolečina, trpljenje'
revica < *(*rěv*)-*ic-a*
revež < *(*rěv*)-*ež-ь*
revše < *(*rěv*)-*išč-ę*
berač < **ber-ač-ь* 'nabiralec, berač' ← **ььr-a-ti*, **ber-ǫ* 'nabirati, zbirati'
šterc < *(*šterc*)-*ь* 'berač' ← bav. nem. *Störzer*, *Sterzer* 'postopač, vagabund'

3. Posebnosti kartiranja

Ko enkratnici sta kartirana leksema *berač* v T188 in *šterc* v T392.

Kot enkratnice s *sirot-* so kartirani leksemi *sirotle* v T360, *sirotka* v T359, *sirotščina* v T314 in *sirotek* v T405.

Kot enkratnica s *sirom-* je kartiran leksem *siromah* v T286.

Kot enkratnici z *ubog-* sta kartirani poimenovanji *ubogi* v T108 in *uboga* v T109.

Kot enkratna besedna zveza z *ubog* je kartiran odgovor *ubogo dete* v T408.

Kot opis so kartirana poimenovanja *brez staršev* v T030, *brez starših* v T079, *on je sam na svetu, ja si sama* v T060, *ni oče ni matere* v T063 in *brez oče* v T079.

Kot pretvorba s primitivom je kartiran pridevnik *sirot* v T122.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *sirota* v T030 in T206, *sirotle* v T035, *sirotče* v T377, enkratnica *revše* v T186, *revež* v T035 in T386, *ubožec* v T003, enkratnica *siromačka ženska* v T404 in opis *nimam jednega* v T060.

Kot nerelevanten odgovor je kartirana besedna zveza *je brez* v T108.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1833; ALE /; SDLA-SI /; ALI 1488; ASLEF 2157; HJA: /

Komentar in karta: 1/123

SLA V793 'jerob'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Poimenovanjem za pomen 'varuh, skrbnik' je v vprašalnici za SLA namenjeno vprašanje »Ali je znana beseda jerob?«. Iz vprašanja ni jasno, ali sprašuje po poimenovanju za pomen 'jerob' ali po poznavanju leksema *jerob*, zato v veliko točkah ni odgovora ali pa je navedeno, da beseda ni znana oz. se ne uporablja.

Med odgovori je sicer najpogostejši *J/GeroB*, nekajkrat tudi njegova izpeljanka *J/Gerofar*. Drugi najpogosteje rabljeni leksem je *varuh*. Drugi leksemi so še *formunt*, *kurator*, *prekurator*, *skrbnik*, *oskrbnik* ter *tutor*.

V T003 beseda *jerob* ni znana, uporablja se nemška beseda *formunt*, prav tako ni znana beseda *jerob* v T005, v rabi je nemška beseda, vendar zapisovalec ni zapisal, katera. V T206, T236, T241 in T356 ima leksem *J/GeroB* oznako starinsko (v T206 in T241 je dodano, da mlajši uporabljajo besedo *varuh*, v T187, da *J/GeroB* poskrbi za otroka, ki mu umrejo starši, v T178 je razloženo, da *J/GeroB* pomeni otrokovega skrbnika, v T202 pa varuha, skrbnika).

2. Morfološka analiza

J/GeroB < *(*gerob*)-*ɔ* ← srvnem. *gerhabe* 'tutor' (iz te izhodiščne oblike so po narečni palatalizaciji *g > j* (pred *e* (< psl. **e*, **ę*, **ě*) in *i* (< psl. **i*, **y*), prehodu *-b > -p > -f* (Ramovš 1924: 185) in drugih narečnih glasovnih spremembah nastale različice kot *jerof*, *giraf*, *gerof*, *jerab*; oblike kot *jereh*, *herhob*, *jeruht*, *jeroft*, *jernuf*, *jerut*, *gerih*, *jeraut*, *geromp*, *geront*, *gerout* so izvorno nedvomno povezane z osnovo *J/Gerob*, pri čemer glasovne in besedotvorne spremembe niso povsem razvidne)

J/Gerofar < *(*gerob*)-*a'*-*ɔ* ← *(*gerob*)-*ɔ* 'tutor'

varuh < **var-ux-ɔ* ← **var-ov-a-ti* 'varovati, paziti, biti pozoren, skrbeti, negovati'

skrbnik < **skɔrb-ɔn-ik-ɔ* ← **skɔrb-ɔ* 'skrb' oz. **skɔrb-ě-ti* 'skrbeti'

oskrbnik < **o-skɔrb-ɔn-ik-ɔ* ← **o-skɔrb-ě-ti* 'oskrbeti'

svak < **svak-ɔ*, po kontrakciji iz **svoj-ak-ɔ* 'sorodnik' ← **svoj-ɔ* 'svoj'

rednik < **red-ɔn-ik-ɔ* ← **red-i-ti* 'rediti' ← **red-ɔ* 'hrana'

formund < *(*formund*)-*ɔ* ← nem. *Vormund* 'varuh, skrbnik'

formunt < *(*formunt*)-*ɔ* ← bav. nem. *Vormunt* 'varuh, skrbnik'

kurator < *(*kurator*)-*ɔ* ← it. *curatore* 'varuh'

prekurator < *(*prokurator*)-*ɔ* ← it. *procuratore* 'pooblaščenec, oskrbnik'

tutor < *(*tutor*)-b ← nem. *Tutor* 'tutor, vodja'

tutore < *(*tutore*)-θ ← it. *tutore* 'varuh'

tuhtor, nejasno, najverjetneje v zvezi s *tutor*

pastor < *(*pastor*)-b ← nem. *Pastor* 'protestantski duhovnik'

staratelj < *(*staratelj*)-b ← hrv. *staratelj* 'jerob, varuh'

kondetor, nejasno, najverjetneje gre za romansko izposojenko

papilar, nejasno, najverjetneje gre za romansko izposojenko

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *rednik* v T020, *kondetor* v T122, verjetno nerelevantni odgovor *svak* in *papilar* v T136, *pastor* v T387 ter *staratelj* v T410.

Kot enkratnici s *tutor*- sta kartirana leksema *tutore* v T059 in *tuhtor* v T409.

Kot enkratnica s *formund*- je kartiran leksem *formund* v T013.

Kot opisno poimenovanje sta kartirana odgovora *dobroten* in *dober človek* v T031.

Kot opis so kartirani odgovori za *svojega ga je vzel* v T025, *si ga vzel za svojega* v T413, *teta, ki ona varva* ter *mož, ki on varva* v T060.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *tutor* v T282 in T387, *oskrbnik* v T241 in *kurator* v T302 ter podatek, da beseda ni znana v T234, T267 in T386.

Kot nerelevanten odgovor je kartiran leksem *posvojen* v T025.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/124

SLA V638 'mož'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'poročen moški v odnosu do svoje žene' pa tudi 'dorasel človek moškega spola', knj. *móž* (*ô*), si po padajoči pogostnosti sledijo leksemi *mož* z izpeljankama *moški* in *možakar*, *ded* z izpeljankami *dedec*, *dedej*, *deda*, *dede*, dalje *deček* in *dečnik* ter *loter*. Pogosti so tudi zaimki *on* in *oni*, *sam* ter *moj* in *naš* ob manj pogosti posa-mostalitvi (*ta*) *stari*. Bolj posamična so poimenovanja *človek*, *soprog*, *sičul*, *gospodar*, *virt* in *nunec*.

2. Morfološka analiza

mož < **mQž-b* 'mož, moški'

moški < **mQž-bšk-b-j-b*

možakar < **mQž-ak-ar-b*

ded < **děd-b* 'ded, poglavar velike družine'

deda < **děd-a*

dede < **děd-e*

dedi < **děd-i*

dedej < **děd-ej-b*

dedec < **děd-bc-b*

deček ≤ **dět-bč-bk-b* ← **dět-bc-e* ← **dět-e* 'otrok'

dečnik ≤ **dět-bč-bn-ik-b* ← **dět-bc-e*

človek ≤ **čelověk-b*/**čblověk-b* 'človek'

moj < **mQj-b* 'moj'

naš < **naš-b* 'naš'

on < **on-b* 'on'

oni < **on-b-j-b* 'tisti, oni'

sam < **sam-b* 'sam'

(*ta*) **stari** < *(*t-*) *star-b-j-b* ← (**ta*/**tb*/**tě*/**tę* 'ta') + **star-b* 'star'

gospodar < **gospod-ar-b* ← **gospod-b* 'gospod, gospodar'

virt < *(*virt*)-*b* ← nem. *Wirt* 'gospodar, zakonski mož'

suprug < *(*suprug*)-*b* ← hrv. *suprug* 'zakonski mož'

nunec < *(*nun*)-*bc-b* ← *(*nun*)-*b*, kar je prevzeto iz neke romanske predloge, ki odraža poznolat. *nonnus* 'dojiljin mož, vzgojitelj'

sičul, nejasno, morda **jes-i ču-l-b* 'si slišal' ← **by-ti* + **ču-ti* 'čutiti, slišati'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica sta kartirana leksema *nunec* v T089 in *suprug* v T410.

Kot enkratnica z *mož*- je kartiran leksem *možakar* v T288.

Kot enkratnica z *ded*- je kartiran leksem *dede* v T333.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi (*ta*) *stari* v T009, T051, T055, T275, T300, T336 in T386, *on* v T037, T198, T200, T264 in T275, *ded* v T043, T051 in T333, *sičul* v T045, *moj* v T049, T300, T314 in 386, *loter* v T049, *moški* v T049, *virt* v T050, *oni* v T198 in T200, *sam* v T198, T314, *naš* v T198, T200, T299 in T314, *človek* v T202 in T370, *mož* v T275, *dede* v T288, *dedec* v T299, T300, T331, T340 in T344, *deček* v T300, *dečnik* v T300 ter *dedej* v T300 in T303.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj karte

SLA: V644 'gospodar' (1/131); OLA: 1729; ALE: 451; SDLA-SI: /; ALI: 1412; ASLEF: 2078; HJA: 495

Komentar in karta: 1/125

SLA V639 'žena'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'poročena ženska v odnosu do svojega moža' pa tudi 'dorasla oseba ženskega spola, zlasti starejša', knj. *žēna* (é), si po padajoči pogostnosti sledita leksem *žena* z izpeljankama (*ženska* in *ženka*) ter *baba* z izpeljankami (*babnica*, *babina* in *babše*). Zelo značilni so tudi zaimki *óna* (tudi *óna*), *sama* ter *moja* in *naša* ob manj pogosti posamostalitvi (*ta*) *stara*. Bolj posamična so poimenovanja *supruga*, *sičula*, *gospodinja*, *frava* in *nuna*.

2. Morfološka analiza

baba < **bab-a* 'stara ženska'

babnica < **bab-ьn-ic-a*

babina < **bab-in-a*

babše < **bab-išč-e*

žena < **žen-a* 'žena'

ženka < **žen-ьk-a*

ženska < **žen-ьsk-a*

gospodinja < **gospod-yn-a* ← **gospod-yn-i*, rod. **gospod-yn-e*
'gospodinja' ← **gospod-ь* 'gospod, gospodar'

óna < **on-a* 'ona'

óna ≤ **on-a-j-a* 'tista, ona'

moja < **moj-a* 'moja'

naša < **naš-a* 'moja'

sama < **sam-a* ← **samь* 'sam'

(*ta*) **stara** < *(*t*) *star-a-j-a* ← (**ta*/**tь*/**tě*/**tę* 'ta') + **star-ь* 'star'

sičula, nejasno, morda **jes-i ču-l-a* 'si slišala?' ← **ču-ti* 'čutiti, slišati'

frava < *(*frav*)-*a* ← nem. *Frau* 'žena, gospa'

nuna < *(*nun*)-*a* ← *(*nun*)-*ь*, kar je prevzeto iz neke romanske predloge, ki odraža lat. *nonnus* 'menih, predpostavljena oseba, dojilja'

supruga < *(*suprug*)-*a* ← hrv. *supruga* 'zakonska žena'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *nuna* v T089, *soproga* v T410 in *naša* v T200.

Kot enkratnica z *žen-* je kartiran leksem *ženka* v T358.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani odgovori *óna* v T037, T198, T200, T211, T253, T264, T267 in T347 ter *óna*

v T198, *sama* v T043, T198 in T314, *moja* v T045, T254, T300 in T314, *sičula* v T045, *babnica* v T049, T254, T300 in T314, *frava* v T049, *(ta) stara* v T051, T055, T300, T303 in T347, *naša* v T198, T253, T299 in T314, *žena* v T263 in T336, *baba* v T254, T299, T340, T358 in T370, *babina* v T314 ter *babše* v T344.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1739; ALE: 452; SDLA-SI: /; ALI: 1432; ASLEF: 2081; HJA: 498

Komentar in karta: 1/126

SLA V611 'tast'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'možev ali ženin oče', knj. *tást* (*ā*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *tast* (ponekod verjetno prevzet iz knjižnega jezika). V gradivu je večkrat opozorjeno, da se beseda *tast* v določenem krajevnem govoru uporablja redko/malo (T109, T152, T213, T229, T235, T236, T322), da je tja prevzeta iz knjižnega jezika (T176, T278, T317) oz. je v krajevnem govoru nova (T332, T378) ali je njena raba kako drugače zaznamovana (v T247 je npr. zapisano, da besedo *tast* uporablja »samo gospoda«). Razpršeno po osrednjeslovenskem jezikovnem prostoru se uporabljajo tudi leksemi *oče* in *star oče*, tudi *od žene/ženske/moža oče* in *ženin/možev oče*, ter *oča* z besednimi zvezami *od moža/žene oča*, *ta star oča* in *možev/ženin oča*. Drugi leksemi so zemljepisno bolj omejeni oz. se uporabljajo redkeje, npr. *dedej*, *dedek*, *deda* in *star ded* ter *ata*, *star ata*, *ata od moža*, *ate*, *star ate*, *atej*, *star atej*, posamostaljena pridevnika (*ta*) *star(i)* in *ta starji*, v stiku s sosednjimi jeziki tudi *svekar*, *švoger*, *švigerfoter* in *švigerfater* ter *apoš* in *suočero*. V več točkah so navedena opisna poimenovanja kot *njen/njegov oče*, *oče od njega/nje*, *od nje/njega ata*, *gospodarjev oče*, *od ta mlade oče* ipd., lahko tudi opisi, kakršna je npr. elipsa *od moža*.

V nekaterih krajevnih govorih so navedena različna poimenovanja za moževega oz. ženinega očeta, tako je npr. eksplicitno navedeno, da beseda *tast* pomeni 'ženin oče' v T291, T408, T409 in T412 oz. da beseda *svekar* pomeni 'možev oče' v T409 in T412.

Za T006, T007, T011 je zapisano, da leksem *tast* ni znan in da se v teh krajevnih govorih uporabljajo nemške izposojenke, ki pa niso navedene.

2. Morfološka analiza

tast < **tbst-b* 'tast'

oča < **otbč-a* ← zv. ed. **otbč-e* ← **otbc-b* 'oče'

ženin/možev oča < **žen-in-ɔ*/**mɔž-ɛv-ɔ* *otbč-a* ← **žen-a* 'žena'/**mɔž-b* 'mož' + **otbč-a* 'oče'

od žene/moža oča < **otɔ* *žen-ɛ*/**mɔž-a* *otbč-a* ← **otɔ* 'od' + **žen-a* 'žena'/**mɔž-b* 'mož' + **otbč-a* 'oče'

ta stari oča < **t-* *star-ɔ-j-ɔ* *otbč-a* ← **ta*/**tɔ*/**tě*/**tę* 'ta' + **star-ɔ* 'star' + **otbč-a* 'oče'

- oče** < *otbč-ε ← *otbc-b 'oče'
ženin/možev oče < *žen-in-ɔ/*mqž-εv-ɔ otbč-ε ← *žen-a 'žena'/*mqž-ɔ
 'mož' + *otbč-ε 'oče'
od žene/ženske/moža oče < *otɔ žen-ε/žen-ɔsk-y-j-ε/mqž-a otbč-ε ← *otɔ
 'od' + *žen-a 'žena'/*žen-ɔsk-ɔ 'ženski'/*mqž-ɔ 'mož' + *otbč-ε 'oče'
star(i) oče < *star-ɔ(-j-ɔ) otbč-ε 'stari oče' ← *star-ɔ 'star' + *otbč-ε 'oče'
- ata** < *at-a 'oče'
stari ata < *star-ɔ-j-ɔ at-a 'stari oče' ← *star-ɔ 'star' + *at-a 'oče'
ata od moža < *at-a otɔ mqž-a ← *at-a 'oče' + *otɔ 'od' + *mqž-ɔ 'mož'
- ate** < *at-ε ← *at-a 'oče'
stari ate < *star-ɔ-j-ɔ at-ε 'stari oče' ← *star-ɔ 'star' + *at-ε 'oče'
atej < *at-εj-ɔ ← *at-a 'oče'
stari atej < *star-ɔ-j-ɔ at-εj-ɔ 'stari oče' ← *star-ɔ 'star' + *at-a 'oče'
- dedek** < *dēd-ɔk-ɔ ← *dēd-ɔ 'ded'
dedej < *dēd-εj-ɔ
deda < *dēd-a
stari ded < *star-ɔ-j-ɔ dēd-ɔ ← *star-ɔ 'star' + *dēd-ɔ
- (ta) star(i)** < *(t-) star-ɔ(-j-ɔ) ← (*ta/*tɔ/*tē/*tε 'ta') + *star-ɔ 'star'
ta starji < *t- star-εj-ɔ-j-ɔ ← *ta/*tɔ/*tē/*tε 'ta' + *star-ɔ 'star'
- svekár/svéker** < *svekrɔ-ɔ 'tast'
svekar < *(svekar)-ɔ ← knj. hrv. *svekar* 'tast'
svekrv < *svekrɔv-ɔ ← *svekrɔv-a 'tašča'
- švigerfoter** < *(švigərfoɔr)-ɔ ← nem. *Schwiegervater* 'tast' z bav. nem. prehodom
 *a > o
švigerfater < *(švigərɔɔr)-ɔ ← nem. *Schwiegervater* 'tast'
- švoger** < *(švogɔr)-ɔ 'svak' ← nem. *Schwager* 'svak' z bav. nem. prehodom *a > o
- suočero** < *(suočɔr)-o ← it. *suocero* 'tast'
- apoš** < *(apoš)-ɔ ← madž. *após* 'tast'

3. Posebnosti kartiranja

Z izofono je označen nesplošnoslovenski glasovni razvoj *ǣ > e (*tɔst-ɔ > test). Kot enkratnice so kartirani leksemi *foter* v T035, *suočero* v T115 in *apoš* v T404. Kot enkratne besedne zveze z *at-* so kartirani odgovori *stari ate* v T341, *stari atej* v T025, *stari ata* v T411. Kot enkratne besedne zveze z *oč-* so kartirani odgovori *ta stari oča* v T209, *možev* oz. *ženin oča* v T004 in *ženin* oz. *možev oče* v T315. Kot enkratnici z *ded-* so kartirani odgovori *dedek* v T386, *deda* v T049 in *stari ded* v T257. Kot enkratnica s *star-* je kartiran odgovor *ta starji* v T118. Kot enkratnica s kartiranim korenem je kartiran leksem *svekrv* v T407. Kot opis je kartiran eliptični odgovor *od moža* v T239.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *njen oča* v T160, T356, T363, T370, T372 in T376, *njegov oča* v T160, T356, T363, T370, T372 in T376, *oče od njega* v T267, in T377, *od nje oča* v T377, *gospodarjev oče* v T168, *od njega ata* v T261, *od nje ata* v T261.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *švoger* v T234, *svekar* v T408, *ta star(i)* v T234 in T169, *švigerfater* v T049, opisno poimenovanje *od ta mlade oče* v T240, besedni zvezi *ata od moža* v T188 in *od žene oče* v T168 ter odgovor, da leksem *tast* ni znan oz. ni v rabi (v T253 in T187) ali se uporablja redko (v T236).

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893; Ravnik 1996; Škofic 2004

5. Primerjaj

SLA: V604 'oče' (1/103), V609 'stari oče' (1/109), V612 'tašča' (1/127), V619 'svak' (1/130); OLA: 1848 'možev oče', 1849 *svekrb*, 1852 'ženin oče', 1853 *tbstb*; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1486; ASLEF: 2155; HJA: 549 'kaj sem jaz svoji snahi', 551 'kaj je mojemu sinu oče njegove žene'

Komentar in karta: 1/127

SLA V612 'tašča'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'moževa ali ženina mati', knj. *tášča* (*á*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *tašča* (ponekod verjetno prevzet iz knjižnega jezika). V T152, T213, T229, T235, T236, T322 in T382 je raba leksema *tašča* označena kot redka, kar verjetno kaže na njen prevzem iz knjižnega jezika (podobno tudi v T049, T176, T278 in T317, kjer je leksem *tašča* označen kot knjižen, in v T332 in T378, kjer je označen kot nov). Za T247 je zapisano, da to besedo uporablja »samo gospoda«, za T377 pa, da je *tašča* znana samo stari generaciji, medtem ko se danes uporablja le še opisno poimenovanje *njegova/njena mati*. Redkeje in razpršeno po osrednjeslovenskem prostoru se uporabljajo tudi leksemi *ta stara* (samo za T279 je zapisano, da je beseda slabšalna, sicer je v rabi *tašča*, za T023 pa, da gre za splošno poimenovanje, ne nujno samo za žensko v odnosu do zeta), *mati*, (*ta*) *stara mati*, *mama* in *stara mama*. V rabi so tudi različna večbesedna poimenovanja kot *moževa/ženina mati*, *mati od moža/žene/ženske*, *od moža mama* ter različna opisna poimenovanja. Drugi leksemi so zemljepisno bolj omejeni oz. se uporabljajo redkeje, npr. *babica* in *babej*, na stiku s sosednjimi jeziki tudi *švigermuter* ter *švigemama* in *švigerica*, *švogrinja*, *suočera* in *anjoš*.

Zelo redko je v zapisih navedeno, da se uporabljajo različna poimenovanja za moževo ali ženino mater, tako se za pomen 'ženina mati' v T291, T292, T407, T408, T409 in T412 uporablja *punica* (za T375 je navedeno, da je beseda *punica* starinska, za T392 pa, da je pogostejša kot *svekrva*), za pomen 'moževa mati' pa *svekrva* v T127, T407, T408, T409 in T412.

Za T006, T007 in T011 je zapisano, da se tam uporabljajo nemške besede, ki pa niso navedene.

2. Morfološka analiza

tašča < **tbšč-a* 'tašča' < **tbst-j-a* < **tbst-b* 'tast'

mati < **mati* 'mati'

(*ta*) **stara mati** < (**t-*) *star-a-j-a mati* 'stara mati' ← (**ta*/**tb*/**tě*/**tę* 'ta') + **star-ъ* 'star' + **mati* 'mati'

ženina/moževa mati < **žen-in-a/mqž-ev-a mat-i* ← **žen-a* 'žena'/**mqž-b* 'mož' + **mati* 'mati'

od žene/ženske/moža mati < **otъ žen-e/žen-ъsk-y-j-e/mqž-a mati* ← **otъ* 'od' + **žen-a* 'žena'/**žen-ъsk-ъ* 'ženski'/**mqž-b* 'mož' + **mati* 'mati'

mama < **mam-a* 'mama'

stara mama < **star-a-j-a mam-a* 'stara mama' ← **star-ъ* 'star' + **mam-a* 'mama'

od moža mama < **otъ mōž-a mam-a* ← **otъ* 'od' + **mōž-ъ* 'mož' + **mam-a* 'mama'

ta stara < **t- *star-a-j-a* ← **ta/*tъ/*tě/*te* 'ta' + **star-ъ* 'star'

babica < **bab-ic-a* ← **bab-a* 'stara ženska'

babej < **bab-ej-ъ*

punica < (*punic*)-*a* ← hrv. *punica* 'ženina mati, tašča'

svekrva < **svekrъv-a* ← **svekr-y*, rod. ed. **svekr-ъv-e* 'tašča'

suočera < *(*suočer*)-*a* ← it. *suocera* 'tašča'

švigermutter < *(*švigərmutr*)-∅ ← nem. *Schwiegermutter* 'tašča'

švigemama < *(*švige*)-*mam-a* ← nem. *Schwieger-* + **mam-a* 'mama'

švigerica < *(*švigər*)-*ic-a* < nem. *Schwieger-* (← nem. *Schwiegermutter* 'tašča')

švogrinja < *(*švogr*)-*yń-a* ← *(*švogr*)-ъ ← nem. *Schwager* 'svak' z bav. prehodom **a* > *o*

anjoš < *(*anjoš*)-∅ ← madž. *anyós* 'tašča'

3. Posebnosti kartiranja

Z rdečo izofono je označena nesplošnoslovenska glasovna sprememba **ā* > *e* (**tъšč-a* > *tešča*).

Kot enkratnice so kartirani leksemi *suočera* v T115, *anjoš* v T404 in *švogrinja* v T039.

Kot enkratnici s *šviger-* sta kartirana odgovora *švigemama* v T328 in *švigerica* v T023.

Kot enkratnica z *bab-* je kartiran odgovor *babej* v T024.

Kot enkratnica z *mam-* je kartiran odgovor *od moža mama* v T299.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *njegova/njena mati* v T160, T356, T363, T370, T372, T376 in T377 ter *od njega/nje mama* v T261, T267 in T377.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *od moža/žene mama* v T178, *mati* v T234, *tašča* v T236 (z oznako redko) in T264, *od žene mati* v T244, *stara* in *mama* v T408, *švigermutter* v T049 ter *punica* 'ženina mati' v T412.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893; Ravnik 1996; Škofic 2004

5. Primerjaj

SLA: V610 'stara mati' (1/110), V605 'mati' (1/104), V611 'tast' (1/126); OLA: 1850 'moževa mati', 1851 *svekr*, 1854 'ženina mati'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1484; ASLEF: 2153; HJA: 550 'kaj je ženinova mati ženi svojega sina', 552 'kaj je mojemu sinu mati njegove žene'

Komentar in karta: 1/128

SLA V613 'zet'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'hčerin mož', knj. *zèt* (è), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *zet* (v T213, T264 in T261 ima oznako, da se uporablja redko, v T188 in T332, da je beseda nova, v T167 in T317 pa, da je iz knjižnega jezika). V osrednjeslovenskem prostoru se uporablja tudi leksem *ta mlad(i)*, pogosto kot dvojnica ob *zet* (v T010 s pojasnilom, da se tako reče nekomu, ki 'dobi tastovo/očetovo posestvo'). Drugi leksemi so zemljepisno bolj omejeni oz. se uporabljajo redkeje, npr. večbesedna poimenovanja *hčerin mož*, *od hčere mož* ter na stiku z nemškimi jezikom *švigerson*. Za T007 in T009 je zapisano, da tam pojem le opišejo, a ni povedano, kako, za T006 in T011 pa je zapisano, da se tam uporablja nemška izposojenka, ki pa ni navedena.

2. Morfološka analiza

zet < **zēt-b* 'zet'

pristopni zet < **pri-stop-ŋn-ŋ-j-b zēt-b* ← **pri-stop-ŋn-ŋ* (← **pri-stop-i-ti* 'pristopiti') + **zēt-b* 'zet'

ta mlad(i) ← **t- mold-ŋ(-j-b)* ← **ta/*tŋ/*tē/*tē* 'ta' + **mold-ŋ* 'mlad'

pristopnik < **pri-stop-ŋn-ik-ŋ* ← **pri-stop-ŋn-ŋ* ← **pri-stop-i-ti* 'pristopiti'

pristopavec < **pri-stop-a-v/l-ŋc-ŋ* ← **pri-stop-a-ti* 'pristopati'

pristopljavec < **pri-stopl̥-a-v/l-ŋc-ŋ* ← **pri-stopl̥-a-ti* 'pristopati'

rejec < **rēd-ŋc-ŋ* 'rejec' ← **rēd-i-ti* 'rediti'

sinah < **syn-ax-ŋ* ← **syn-ŋ* 'sin'

hčerin mož < **dŋ́ter-in-ŋ mōž-ŋ* ← **dŋ́ti*, rod. *dŋ́ter-e* 'hči, hčere' + **mōž-ŋ* 'mož'

od hčere mož < **otŋ dŋ́ter-e mōž-ŋ* ← **otŋ* 'od' + **dŋ́ti* + **mōž-ŋ*

novič < *(*novič*)-ŋ ← furl. *nuviz*, ben. it. *novizo*

Rezijansko *nu'vəč* 'ženin' (Steenwijk 1992: 289) z netrdonebnim č kaže na to, da beseda ni izpeljana z manjšalnimi priponskim obrazilom psl. *-*it*-ŋ.

Možni razlagi izvora sta dve: beseda je domača (ESSJ 2: 228), in sicer gre za izglagolsko izpeljanko s priponskim obrazilom *-*i-č*-ŋ (**nov-i-č-ŋ* ← **nov-i-ti*); beseda je prevzeta iz romanskih jezikov (Skubic 1997: 133)

(**novič*)-ŋ ← furl. *nuviz*, ben. it. *novizo*). Verjetnejša se zdi druga razlaga.

švigerson < *(*švigərson*)-ŋ ← nem. *Schwiegersohn* 'zet'

švigersin < *(*šviger*)-*syn-ŋ* ← nem. *Schwieger(sonn)* 'zet' + **syn-ŋ* 'sin'

švogger < *(*švogər*)-ŋ ← nem. *Schwager* 'svak' z bav. nem. prehodom **a* > *o*

džinar < *(*žinar*)-ŋ ← furl. *zinar* 'zet'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *švoger* v T310, *rejec* v T153, *novič* v T092 (z oznako, da besedo uporabljajo starejši) in *džinar* v T063.

Kot enkratnica s *šviger-* je kartiran leksem *švigersin* v T022

Kot enkratnice s *pristop-* so kartirani odgovori *pristopavec* v T135, *pristopnik* v T139 in *pristopljavec* v T233 (z oznako, da gre za tistega, 'ki se priženi').

Kot enkratna besedna zveza z *zet* je kartiran odgovor *pristopni zet*, ki se v T127 uporablja za pomen 'mož, ki se priženi v ženino hišo' ob leksemu *zet*, ki pomeni 'ta mladi'.

Kot enkratna besedna zveza z *mož* je kartiran odgovor *hčerin mož* v T004.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *zet* v T188, enkratnica *sinah* v T317, ekspresivna enkratnica *lump* v T187 (ki je verjetno nerelevanten odgovor) in navedena opisna poimenovanja v T188 (kjer se zeta navadno kliče po imenu) in T316 ter opisno poimenovanje *od te mož* v T206.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893; Steenwijk 1992; Ravnik 1996; Skubic 1997; Škofic 2004

5. Primerjaj

SLA: V614 'snaha' (1/129); OLA: 1855, 1856; ALE: 469; SDLA-SI: /; ALI: 1487; ASLEF: 2156; HJA: /

Komentar in karta: 1/129

SLA V614 'snaha'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'sinova žena', knj. *snáha* (*á*), je najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *snaha* (v T128 in T332 ima oznako novo in v T280 mlajše, v T035 ima oznako pismeno, v T167, T176 in T317 ima oznako knjižno, v T213, T236 in T310 pa oznako redko). V osrednjieslovenskem prostoru se uporablja tudi leksem (*ta*) *mlada* (pogosto kot dvojnica ob *snaha*), v primorski narečni skupini tudi *nevesta*. Na stiku z nemškim jezikom se pogosto uporablja izposojenka iz nemščine *švigertohter*. Razpršeno se uporabljajo besedne zveze *sinova žena* in *od sina žena/ženska* (v T263 se ob tem uporablja tudi leksem *nevesta*, vendar samo »od začetka«). Za T006, T007 in T011 je zapisano, da se tam uporablja nemška beseda, ki pa ni navedena.

2. Morfološka analiza

snaha < **snъx-a* 'snaha'

(*ta*) **mlada** < (**t-*) *mold-a-j-a* 'mlada' ← (**ta*/**tъ*/**tě*/**tę* 'ta') + **mold-ъ* 'mlad'

nevesta < **nevěst-a* 'nevesta'

švigertohter < *(*švigartoxtr*)-∅ ← nem. *Schwiegertochter* 'snaha'

od sina žena/ženska < **otъ syn-a žen-a/žen-ъsk-a-j-a* ← **otъ* 'od' + **syn-ъ* 'sin' + **žen-a* 'žena'

sinova žena < **syn-ov-a žen-a* ← **syn-ъ* 'sin' + **žen-a* 'žena'

kunjada < *(*kuñad*)-*a* ← furl. *cugnade*, ben. it. *cognada* 'svakinja'

noviča < *(*novič*)-*a* ← furl. *nuvice* ali < **nov-i-č-a* ← **nov-i-ti* (dalje gl. *novič*, V613 *zet* (1/128))

3. Posebnosti kartiranja

S črno izofono je označena nesplošnoslovenska glasovna sprememba **ǣ* > *e* (**snъx-a* > *sneha*), z zeleno izofono pa sprememba **VxV* > *VjV* (**snъx-a* > *sneja*). Kot enkratnici sta kartirana (morda nerelevantna) odgovora *kunjada* v T101 (vendar ta zapis ni zanesljiv) in *noviča* z oznako »starejše« ob *nevesti* v T092. Kot enkratna besedna zveza z *žena* je kartiran odgovor *sinova žena* v T004. Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *snaha* v T128, T231, T247, *nevesta* v T133, T234, T236 in T288, *ta mlada* v T279 ter opisno poimenovanje *od tega žena* v T206 oz. navedba, da se kličejo kar po imenu, v T035.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893; Ravnik 1996; Škofic 2004

5. Primerjaj

SLA: V244 'ženin', V245 'nevesta', V613 'zet' (1/128); OLA: 1857; ALE: 470; SDLA-SI: /; ALI: 1485; ASLEF: 2155; HJA: 548

Komentar in karta: 1/130

SLA V619 'svak'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'sestrin mož ali brat zakonskega partnerja', knj. *svák* (*á*), so zapisani različni odgovori, vendar večinoma ni jasno, ali v posameznih krajevnih govorih obstajajo različna poimenovanja za pomene 'sestrin mož', 'ženin brat' in 'možev brat' ali pa se uporablja le eno poimenovanje za vse tri pojme. Da razlike med poimenovanji v posameznih narečjih vendarle obstajajo, je mogoče razbrati iz opomb pri nekaterih zapisih (npr. za T152, T292 in T178 je eksplicitno zapisano, da leksem *svak* pomeni 'sestrin mož', medtem ko je za poimenovanje *šogur* v T411 eksplicitno naveden pomen 'možev brat', v T409 pa 'ženin brat'). Pogosto je zapisana le samostalniška besedna zveza z levim ali desnim prilastkom, tj. *sestrin mož* oz. *od sestre mož* ali *ženin brat* oz. *od žene brat*.

Med zapisanimi odgovori je sicer najpogostejši in zemljepisno najbolj razširjen leksem *svak*. V T236 ima leksem *svak* oznako nedomače, v T176 in T278 oznako knjižno oz. novo, v T237 oznako redko ter v T239 in T242 oznako zastarelo. Pogosta je tudi izposojenka *švager* oz. *švoger*, ki pa ima v T231, T233, T246 in T248 pomensko pojasnilo, da se beseda uporablja, »če imata vsak eno sestro« oz. »če imata dve sestri«, prav tako v T307 ta leksem pomeni 'mož ženine sestre', v T267 pa je zapisano, da besedo *švager* »rabijo le nekateri«. V narečjih, ki so v stiku s hrvaščino in madžarščino, se uporabljata tudi *šogur* in *šogor*. Na stiku z romanskimi jeziki se uporabljajo izposojenke *kunjat/konjat/konjad*, *konja/kunja* in *konjado/kunjado*. Za leksem *dever* je v T134 zapisano, da ga uporabljajo »samo stari ljudje«, obrobna je tudi raba leksema *svekar*.

Za več kot deset krajevnih govorov je zapisano, da se tam pojem (navadno) le opiše oz. da beseda *svak* tam ni znana oz. se ne uporablja. Za T002, T006, T007 in T011 je zapisano, da slovenska beseda ni znana oz. se tam uporablja nemška beseda, a ta ni navedena.

2. Morfološka analiza

svak < **svoj-ak-ъ* 'sorodnik' ← **svoj-ъ* 'svoj'

dever < **děver-ъ* 'svak'

svekár < **svekar-ъ* 'tast'

ženin brat < **žen-in-ъ brat-ъ* ← **žen-a* 'žena' + **brat-ъ* 'brat'

od žene brat/brat od žene < **otъ žen-ę brat-ъ* ← **otъ* 'od' + **žen-a* 'žena' + **brat-ъ* 'brat'

sestrin mož < **sestr-in-ъ mqž-ъ* ← **sestr-a* 'sestra' + **mqž-ъ* 'mož'

od sestre mož/mož od sestre < **otb sestr-ę mǫž-b* ← **otb* 'od' + **sestr-a* 'sestra' + **mǫž-b* 'mož'

švager < *(*švagr*)-*ь* ← nem. *Schwager* 'svak'

švoger < *(*švogr*)-*ь* ← bav. nem. *Schwager* 'svak' z bav. nem. prehodom **a* > *o*

šogor < *(*šogor*)-*ь*/*(*šogor*)-*ь* ← madž. *sogor*

šogur < *(*šogur*)-*ь*/*(*šogur*)-*ь* ← nar. hrv. *šogur* ← madž. *sogor*

kunjat/konjat/konjad < *(*kuñat*)-*ь*/*(*koñat*)-*ь*/*(*koñad*)-*ь* ← furl. *cugnât* < **cognât* < **cognâd* 'svak'

konjado/kunjado < *(*koñad*)-*o*/*(*kuñad*)-*o* ← ben. it. **cognado*/**cugnado* 'svak'

konja/kunja < *(*koña*)-*θ*/*(*kuña*)-*θ* ← ben. it. *cognà*/**cugnà* 'svak'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *svekar* v T121.

Kot enkratnica s *šogor-* je kartiran odgovor *šogor* v T405.

V T404 ima leksem *svak* pripisan pomen 'materine sestre mož', zato je kartiran kot nerelevanten odgovor.

Odgovor v T408 je kartiran kot *švoger*, a je narečni leksem (*š'vaugur*/*š'vougur*) verjetno nastal s križanjem s hrvaškim *šogur*.

Kot opisno poimenovanje sta kartirana odgovora *njen brat* v T049 in *od njega/nje brat* v T275.

Glede leksemov *švager* oz. *švoger* ni vedno jasno, ali gre za bavarsko nemško izposojenko ali slovensko narečno labializacijo **a* > *o*, vendar so na karti ti leksemi prikazani z različnima simboloma.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *švager* v T316, *svak* v T317 ter verjetno nerelevantni odgovor *ta mali bratranec* v T299.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893; Ravnik 1996; Škofic 2004

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1858 'sestrin mož', 1860 'možev brat'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1482; ASLEF: 2151; HJA: 547 'kaj je moji ženi moj brat', 556 'kaj je mož ene sestre možu druge sestre'

Komentar in karta: 1/131

SLA V644 'gospodar'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'lastnik posestva', knj. *gospodár* (*á*), prevladuje leksem *gospodar* (ki je v T031 označen kot pismena, v T378 pa kot novejša beseda) z različicama *gospodin* in *gospod* ter *gazda* (ki je v T382 označen kot humorna beseda), *virt* (ki je v T405 označen kot starejši) ali *birt* in *paver*, posamični leksemi pa so *ta stari*, *domačin* in *paron*.

2. Morfološka analiza

gospod < **gospod-ɔ* 'gospod, gospodar'

gospodar < **gospod-aʹ-ɔ*

gospodin < **gospod-in-ɔ*

gazda < *(*gazd*)-*a* ← madž. *gazda* 'gospodar'

domačin < **dom-aʹ-in-ɔ* ← **dom-aʹ-ɔ* ← **dom-ɔ* 'dom, hiša'

ta stari < *(*t-*) *star-ɔ-j-ɔ* ← **ta/*tɔ/*tǝ/*tǝ* 'ta' + **star-ɔ* 'star'

virt < *(*virt*)-*ɔ* ← nem. *Wirt* 'gospodar, zakonski mož'

birt < *(*birt*)-*ɔ* ← nem. *Wirt* 'gospodar, zakonski mož'

paver < *(*pavr*)-*ɔ* ← nem. *Bauer* 'kmet'

paron < *(*paron*)-*ɔ* ← furl. *paron* 'gospodar, lastnik'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani odgovori *paron* v T097, *ta stari* v T244 in *domačin* v T410, enkratnica s kartiranim korenem je odgovor *gospod* v T032.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana leksema *gospodar* v T049 in *virt* v T372.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: V645 'gospodinja' (1/132); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: /

Komentar in karta: 1/132

SLA V645 'gospodinja'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'ženska, ki opravlja ali vodi domača, hišna dela' oz. 'gospodarjeva žena', knj. *gospodinja* (*i*), prevladuje leksem *gospodinja* z izpeljanko *gospodarica* in izposojenko *gazdarica*. Manj pogosti poimenovanji sta *virtinja* in *pavrinja* ali *pavrkinja*, še manj *domačica*, posamični leksemi pa sta *mati* in *parona*.

2. Morfološka analiza

gospodinja ≤ **gospod-yń-i*, rod. **gospod-yń-ę* 'gospodinja' ← **gospod-ь* 'gospod, gospodar'

gospodarica < **gospod-ar'-ic-a* ← **gospod-ar'-ь* ← **gospod-ь*

mati < **mati* 'mati'

gazdarica < *(*gazd*)-*ar-ic-a* ← madž. *gazda* 'gospodar'

domačica < *(*dom-ač-ic*)-*a* ← hrv. *domačica* 'gospodinja'

virtinja < *(*virt*)-*yń-a* ← *(*virt*)-*ь* 'gospodar' ← nem. *Wirt* 'gospodar'

pavrinja < *(*pavr*)-*yń-a* ← *(*pavr*)-*ь* 'kmet' ← nem. *Bauer* 'kmet' (nar. nem. *p* za knj. nem. *b*)

pavrkinja < *(*pavr*)-*ьk-yń-a* ← *(*pavr*)-*ь* 'kmet' ← nem. *Bauer*

parona < *(*paron*)-*a* ← furl. *parone* 'gospodarica, gospodinja'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *parona* v T097 in *mati* v T244.

Kot enkratnica s *pavr-* je kartiran leksem *pavrkinja* v T049.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran odgovor *gospodinja* v T408.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: V644 'gospodar' (1/131); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /;

HJA: /

Komentar in karta: 1/133 SLA V642 'hlapec'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'stalno najet moški na kmetiji za pomoč pri kmečkih delih', knj. *hlápec* (*â*), prevladuje leksem *hlapec* (ki je v T410 označen kot starinska beseda), bolj poredki poimenovanji sta še *famej* in *sluga*, posamična pa *delavec*, *posel*, *purš* in *težak*.

2. Morfološka analiza

hlapec < **xolp-ɔc-ɔ* ← **xolp-ɔ* 'sluga, suženj, fant'

delavec < **děl-a-v-ɔc-ɔ* ← **děl-a-ti* 'delati'

težak < **tež-ak-ɔ* ← **tež-a* 'teža'

sluga < **slug-a* 'sluga'

posel < **po-sɔl-ɔ* 'poslan'

famej < *(*famej*)-ɔ ← furl. *famei* 'hlapec, služabnik, sluga'

purš < *(*purš*)-ɔ ← nem. *Bursche* 'fant'

3. Posebnosti kartiranja

S črno izofono je označena različica *hlabec*, z zeleno pa onemitev vzglasnega *h(lapec)*.

Kot enkratnice so kartirani odgovori *delavec* v T060, *posel* v T206, *purš* v T326 in *težak* v T410.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Furlan 2009; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: V641 'posel' (1/135); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 3727; ASLEF: 3380, 3381 'dninar'; HJA: /

Komentar in karta: 1/134

SLA V643 'dekla'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'stalno najeta ženska na kmetiji za pomoč pri gospodinjstvih in kmečkih delih', knj. *dékla* (é), je najbolj pogost in zemljepisno najbolj razširjen leksem *dekla* (s tem da ima v T412 oznako, da gre za žensko, ki je (bila) stalno zaposlena pri kaki družini in je (bila) zato bolj spoštovana). Po padajoči pogostnosti sledijo še leksemi *hlapica*, *služkinja* in *služavka* (ki imata v T412 oznako, da gre za poimenovanje za manj spoštovano, sezonsko delavko), besedna zveza *služečka dekla* ter opis *je služila*. Posamične so besedne zveze *kravja dekla*, *svinjska dekla* in *kuhinjska dekla* ter leksemi *pestrna*, *pastirica* (ki ima v T193 oznako starejše), *delavica* in *težakinja*.

2. Morfološka analiza

dekla ← **dět-ьk-ьl-a* ← **dět-ьk-a* 'deklica' ← **dět-ę* 'otrok'

služečka dekla ← **služ-ьč-ьsk-a-j-a* (← **služ-ьk-a* ← **slug-a* 'sluga') + **dět-ьk-ьl-a*

kuhinjska dekla ← **kux-yń-ьsk-a-j-a* (← *(*kux*)-*yń-i* ← stvnem. *kohhōn* 'kuhati') + **dět-ьk-ьl-a*

svinjska dekla ← **svinbj-ьsk-a-j-a* (← **svin-i*, rod. **svin-bj-ę* 'svinja') + **dět-ьk-ьl-a*

kravja dekla ← **korv-ьj-a(-j-a)* (← **korv-a* 'krava') + **dět-ьk-ьl-a*

služkinja < **služ-ьk-yń-i* ← **služ-i-ti* 'služiti'

služavka ← *(*služavk*)-*a* ← hrv. *služavka* 'služkinja'

težakinja ← **těž-ak-yń-i*, rod. **těž-ak-yń-ę* ← **těž-ak-ь* ← **těž-a* 'teža'

hlapica < **xolp-ic-a* ← **xolp-ь* 'sluga, suženj, fant'

pestrna ≤ *pestŋna* < **pěst-uń-a* ← **pěst-ova-ti* 'negovati, hraniti'

pastirica < **past-yń-ic-a* ← **past-yń-ь* ← **pas-ti* 'pasti'

delavica < **děl-a-v-ic-a* ← **děl-a-ti* 'delati'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani odgovori *delavica* v T060, *pastirica* v T193 in *težakinja* v T410.

Kot enkratnica s *služ-* je kartiran leksem *služavka* v T412.

Kot enkratna besedna zveza z *dekla* je kartiran odgovor *kravja dekla* v T377.

Kot opis je kartiran odgovor *je služila* v T404.

Kot tretji odgovor sta z znakom za komentar kartirana leksema *dekla* v T392 in *služkinja* v T412 ter besedna zveza z *dekla*, tj. *kuhinjska dekla* v T377.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: V637 'dekle' (1/138); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /;
HJA: /

Komentar in karta: 1/135

SLA V641 'posel'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'najeta oseba na večjem posestvu, graščini za pomoč pri delu, strežbi', knj. *pôsel* (*ó*), prevladuje leksem *posel*. Pomensko bolj jasna sta leksema *družinče* z zbirnim imenom *družina* (kar je posebej poudarjeno v T253, T254 in T374, v T001 pa je to edini znani izraz) ter *hlapec* (tudi *hlabec* in *lapec*) z besedno zvezo *hlapec ali dekla* ter *hlapec pa dekla*. Manj pogosta poimenovanja so *delavec*, *težak* (ki je v T349 in T409 označen kot najet dnevni delavec, ki ga je treba plačati), *pomočnik* ali *pomagač*, *taberhar* ali *taberšnik*, še manj *žrnadnik* (ki v T233 pomeni najetega dnevnega delavca), *šihtnar*, *ksil* in *lerpob* (s pomenom 'vajenec' v T049) ob posamostalitvah pridevnikov *mlajši*, *najeti* in *služabni* (ki se v T312 uporablja samo v množini).

2. Morfološka analiza

posel < **po-sʷl-ʷ* 'poslan'

družina < **druž-in-a* ← **drug-ʷ* 'sopotnik, tovariš, prijatelj'

družinče < **druž-in-bč-ε*

hlapec < **xolp-ʷc-ʷ* ← **xolp-ʷ* 'sluga, suženj, fant'

delavec < **děl-av-ʷc-ʷ* ← **děl-a-ti* 'delati'

pomočnik < **po-moť-ʷn-ik-ʷ* ← **po-moť-ʷ* 'pomoč'

pomagač < **po-mag-a-č-ʷ* ← **po-mag-a-ti* 'pomagati'

mlajši < **mold-ʷ-j-ʷ* ← **mold-ʷ* 'mlad'

najeti < **na-ję-t-ʷ-j-ʷ* ← **na-ję-ti* ← **ję-ti* 'vzeti, zgrabiti'

služabni < **služ-ʷb-ʷn-ʷ-j-ʷ* ← **služ-ʷb-a* ← **služ-i-ti* 'služiti'

dekla < **dět-ʷk-(ʷ)l-a* ← **dět-ʷk-a* 'deklica' ← **dět-ε* 'otrok'

težak < **tež-ak-ʷ* ← **tež-a* 'teža'

šihtnar, verjetno *(*šixtn*)-*ar-ʷ* ← nem. *Schicht(löhner)* 'dninar'

taberhar < *(*taberx*)-*ar-ʷ* ← nem. *Tagwerk* 'dnevno delo'

taberšnik < *(*taberš*)-*ʷn-ik-ʷ*

lerpob < *(*lerpob*)-*ʷ* ← nem. *Lehrbube* 'vajenec'

ksel < *(*ksel*)-*ʷ* ← nem. *Geselle* 'pomočnik'

žrnadnik < *(*žrnad*)-*ʷn-ik-ʷ* ← furl. *zornade*, trž. it. *giornada* 'dnina'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani odgovori *lerpob* v T049, *šihtnar* v T051, *ksel* v T169, *žrnadnik* v T233, *najeti* v T248 in *služabni* v T312, tavtonimni enkratnici sta odgovora *pomočnik* v T202 in *pomagač* v T412.

Kot enkratnica s *taberh-* je kartiran odgovor *taberšnik-* v T317.

Kot tretji odgovor je z znakom za komentar kartiran odgovor *posel* v T370.

Kot nerelevantni odgovori so kartirani leksemi *delo* v T136 in *kšeft* v T198 ter *posel* v T351, ki so posledica nenatančno zastavljenega vprašanja in pomenijo 'delo, opravek'.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7; Rejzek 2001

5. Primerjaj

SLA: V642 'hlapec' (1/133), V643 'dekla' (1/134); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: 557

Komentar in karta: 1/136

SLA V635 'otrok'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 1 'deček ali deklica v prvih letih življenja' in 2 'človeški potomec v odnosu do staršev', knj. *otròk* (ð), v večini narečij prevladuje leksem *otrok* (v T377 z oznako redko), v vzhodnih narečjih pa leksem *dete* (v T308 z opombo »navadno se namesto otrok rabi dete«). Samo množinska oblika *deca* je zapisana trikrat, in sicer v T367, T369 in T373 (v slednji z opombo »v pomenu otrok in otroci«). Nekateri leksemi, npr. *froc*, *mule*, *pamž*, *smrkljavec*, *žabaš*, se uporabljajo zgolj kot ekspresivne dvojnice nevtralnějšíh leksemov *otrok* ali *dete*.

2. Morfološka analiza

otrok < **ot-rok-ъ* 'otrok'

dete < **dět-ę* 'otrok'

deca < **dět-ьc-a*

smrkljavec < **smьrkl-a-v-ьc-ъ* ← **smьrkl-a-v-ъ* 'smrkav' ← **smьrk-a-ti* 'smrkati'

mlajši < **molđ-bš-b-j-ъ* ← **molđ-ъ* 'mlad'

sin < **syn-ъ* 'sin'

žabaš < **žab-(aš)-ъ* 'paglavec' < **žab-a* 'žaba'

fačuk < *(*fačuk*)-ъ < madž. *fattyú*, mn. *fattyúk* 'nezakonski otroci, smrkavci'

froc < *(*froc*)-ъ ← nem. *Fratze* 'razposajen otrok' (z bavarskim prehodom **a* > *o*)

pobič < *(*pob*)-it-ъ ← *(*pob*)-ъ 'fant' ← bav. srvnem. *puobe*, srvnem. *buobe*

pamž < *(*pamž*)-ъ < avstr. bav. nem. *pams*, *pans* 'debel otrok'

mule < *(*mul*)-ę ← it. *mulo* '(nezakonski) otrok', furl. *mul* 'nezakonski otrok; paglavec, porednež, mulec, mulček'

čeh < **čex-ъ* 'otrok moškega spola', etimološko verjetno identično z etnonimom

Čeh < **Čex-ъ*

čehak < **čex-ak-ъ*

puca < *(*puca*)-a ≤ *punca* (po izpadu *n* pred afrikato (ERHSJ 3: 72) ali morda iz **рьlca*)

lavžnik < *(*lavž*)-ьn-ik-ъ ← nem. *Lause* 'uš'

kanjer, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *sin* v T063 in *mule* v T169.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *froc* v T049 in T169, *otrok* v T373 ter enkratnice *čeh* in *puca* v T372,

smrkljavec, kanjer in *žabaš* v T371 – ti leksemi so (morda ekspresivne) dvojnice leksema *otrok*.

4. Uporabljena dodatna literatura

Antič 2009; Petek 2007

5. Primerjaj

SLA: V606 'sin' (1/105), V607 'hči' (1/106), V634 'pastorek' (1/120); OLA: 1775, 1776; ALE: 459; SDLA-SI: /; ALI: 1192, 1193, 1253; ASLEF: 1843, 1844 'dojenček' 1903, 1904, 1906; HJA: 413

Komentar in karta: 1/137

SLA V636 'fant'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'dorasel mlad moški, ki še ni poročen', knj. *fânt* (ä), tudi v osrednjih narečjih prevladuje leksem *fant* (v T275 z oznako novejše, za T106 zapisan samo v mn.). Drugi najpogostejši leksem je *pob* z izpeljankami *poba*, *pobar*, *pobovec* in *pobič*. V štajerski narečni skupini prevladuje leksem *peb*, v primorski narečni skupini prevzeti leksemi *marožo*, *moroz*, *šposo*, v rezijanskem in severnem delu terskega narečja pa leksem *sin*. Redkeje zapisana poimenovanja so še *fantek*, *dečko*, *junak*, *mulec*, *mulo*, *čeh*, *puršt*, *dinar* in *(ta) mladi*.

V T015 je zapisano, da *pob* pomeni 'majhen', *puršt* pa 'večji fant', v T120 pa, da leksem *mulo* pomeni 'fant', *bubec* pa 'fantek'. V T193 je poleg leksema *fant* kot dvojnica zapisan še leksem *pob* s pripisom »14–18 let«. V T258 je ob leksemu *fant* pripisan pomen 'večji, tudi njen fant', ob drugem in tretjem leksemu *pob* in *poba* pa pomen 'majhen'; tudi v T263 je ob leksemu *fantiček* pripisan pomen 'majhen'; v T349 je ob leksemu *pubiček* opomba »do pubertete«; v T356 je ob leksemu *peb* pripisan pomen 'večji', ob dvojnici *pebič* pa 'majhen'. V T412 je ob leksemu *fant* kot dvojnica zapisan *pob* s pomenom 'mlajši'. V T413 je za leksem *fant* zapisano »18 let star«, za leksem *regeč* pa »15 let star«.

V gradivu nista (vedno) ločena pomena 1. 'deček; dorasel mlad neporočen moški' in 2. 'njen fant; moška oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do dekleta', zato ni vedno jasno, kaj zapisani leksem pomeni. Leksemi za pomen 'njen fant, ženin' so npr. *ljubi*, *ljubček*, *šocelj*, *šoc*, *marožo*, *moroz*, *šposo*, *frajar*, *frajnd*, *prijatelj* in *pajdaš*. V T079 je ob leksemu za fanta v 1. pomenu (*pob*) zapisan še *moroz* v 2. pomenu; v T116 je ob leksemu *fant* kot drugi leksem zapisan *marožo* v 2. pomenu. Takšno stanje, le da ni izrecno označeno, je verjetno tudi v točkah T115, T117, T118, T119, T120, T121 in T127; prav tako je leksem *ljubi* v 2. pomenu zapisan v T083, T097, T100 in T105. V T156 je ob leksemu *mulec* v 1. pomenu zapisan še *frajar* v 2. pomenu; v T202 sta poleg leksema *fant* v 1. pomenu zapisana še leksema *šocelj* in *ljubček* v 2. pomenu. V T380 je ob leksemu *čeh* v 1. pomenu zapisan še *dečko* v 2. pomenu. V T413 je poleg leksema *fant* v 1. pomenu zapisan še *mladi* v 2. pomenu. Ostala narečja imajo za oba pomena en sam leksem, ki je v T022, T035, T191 v 2. pomenu poudarjen s prilastkom *njen* (npr. *njen fant*, *njen pob*).

2. Morfološka analiza

1. pomen

dečko < **dět-ьč-ьk-o* ← **dět-ę* 'otrok'

deček < **dět-ьč-ьk-ьc-ь*

sin < **syn-ь* 'sin'

(*ta*) **mladi** < (**t-*) *mold-ь-j-ь* ← (**ta/*tь/*tě/*tę* 'ta') + **mold-ь* 'mlad'

junak < **jun-ak-ь* ← **jun-ь* 'mlad'

fant < *(*fant*)-ь ← furl. *fant*, ben. it. *fante* 'sluga, sel, kurir'

fantek < *(*fant*)-ьk-ь

fantič < *(*fant*)-iť-ь

fantiček < *(*fant*)-iť-ьk-ь

fantinovec < *(*fant*)-(in)-ov-ьc-ь

pOb < *(*pob*)-ь ← bav. srvnem. *puobe*, srvnem. *buobe* 'fant' (*O* → *u* – pri glasovnih različicah *pob/pub* gre za različno zamenjavo srvnem. dvoglasnika *uo* → nar. sln. *o/u*; o prehajanju *b* > *p* v izposojenkah iz bavarske nemščine gl. Striedter-Temps 1963: 27–30)

pOba < *(*pob*)-a 'fant' (*O* → *u*)

pobič < *(*pob*)-iť-ь

pobar < *(*pob*)-ať-ь

pobovec < *(*pob*)-ov-ьc-ь

pubec < *(*pub*)-ьc-ь

bubec < *(*bub*)-ьc-ь

publec < *(*publ*)-ьc-ь

pubiček < *(*pub*)-iť-ьk-ь

peb < *(*peb*)-ь ← avstr. bav. nem. *püeb* 'fant'

pebič < *(*peb*)-iť-ь

pebar < *(*peb*)-ať-ь

mulo < *(*mul*)-o 'fant, smrkavec' ← it. *mulo* '(nezakonski) otrok'

mulec < *(*mul*)-ьc-ь

mulajec < *(*mul*)-aj-ьc-ь

čeh < **čex-ь* 'otrok moškega spola', etimološko verjetno identično z etnonimom

Čeh < **Čex-ь*

čehak < **čex-ak-ь*

regeč < *(*regeč*)-ь, morda iz it. *ragazzo* 'fant' v narečni izgovarjavi

2. pomen

ljubi < **ľub-ь-j-ь* 'ljubi'

ljubček < **ľub-ьč-ьk-ь*

šoc < *(*šoc*)-ь ← avstr. bav. nem. ustreznica knj. nem. *Schatz* 'ljubi'

šocelj < *(*šocǎl*)-ь/*(*šocel*)-ь ← avstr. bav. nem. *Schätzelein* 'ljubček'

puršt < *(*purš*)-t-ь ← avstr. bav. nem. *Pursch* 'fant, mlad mož'

dinar < *(*dinar*)-ь ← nem. *Diener* 'služabnik, sluga'

frajar < *(*frajar*)-*ɔ* ← nem. *Freier* 'snubač'

frajnd < *(*frajnd*)-*ɔ* ← avstr. bav. nem. *Freund* 'prijatelj' (nar. nem. *aj* za knj. nem. *oj*)

prijatelj < **prɔj-a-tel*-*ɔ* ← **prɔj-a-ti* 'dobro želeti, ljubiti, rad imeti'

pajdaš < *(*pajdaš*)-*ɔ* ← madž. *pajtás* 'tovariš, pajdaš'

marožo < *(*marož*)-*o* ← ben. it. *moroso* 'zaročenec'

moroz < *(*moroz*)-*ɔ* ← furl. *moros* 'ženin', ben. it. *moros* 'fant, zaročenec'

šposo < *(*špos*)-*o* ← it. *sposo* 'ženin'

njen stari < **nɛn*-*ɔ* *star*-*ɔ*-*j*-*ɔ* ← **jeje* 'njen' + **star*-*ɔ* 'star'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Na tej karti sem (kot na karti za V637 'dekle') z barvami simbolov razločila dva pomena: 1. 'deček; dorasel mlad neporočen moški' s črnimi simboli in 2. 'njen fant; moška oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do dekleta' z zelenimi simboli.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *frajar* v T156, [*njen*] *stari* v T404, *pajdaš* v T405 in *šposo* v T137.

Kot enkratnice s *fant*- so kartirani leksemi *fantič* v T063, *fantiček* v T263 in *fantinovec* v T182.

Kot enkratnica s *peb*- je kartiran *pebič* v T356, kot enkratnici s *pOb*- pa leksema *public* v T364 in *pubiček* v T349.

Kot enkratnica z *dečk*- je kartiran leksem *deček* v T407.

Kot enkratnica s *čeh*- je kartiran leksem *čehak* v T370.

Kot enkratnica s *šoc*- je kartiran leksem *šoc* v T390.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *bubec* v T120 in T135, *dečko* v T346, *fant* v T117, T161, T179, T263 in T275, *junak* v T059, *pebar* v T370, *pob* v T239, T258 in T274, *poba* v T049, T188, T266 in T308, *pobar* v T334, *pobovec* v T182, *public* v T369, *prijatelj* v T034, *šocelj* v T345 ter enkratnice *mulajec* v T092, *ljubček* v T202 in *regeč* v T413.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V606 'sin' (1/105), V637 'dekle' (1/138), V640 'prijatelj' (1/139), V244 'ženin'; OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1255; ASLEF: 1907, 1909, 1911; HJA: 534

Komentar in karta: 1/138

SLA V637 'dekle'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'dorasla mlada ženska, ki še ni poročena', knj. *deklè* (ě), v osrednjih narečjih prevladuje leksem *punca*, drugi najpogostejši pa je *dekle* (v T302 samo v mn.), ki se uporablja v vseh slovenskih narečjih (z izpeljankami *deklica*, *deklič*, *deklina*, *deklinče* itd.). Leksem *čēca* je značilen za primorska narečja, leksem *pupa* (v T106 samo v mn.) je zapisan v narečjih na stiku z italijanskim jezikom; prav tako se v istrskem narečju uporablja prevzeti leksem *maroža*, v nadiškem pa *moroza*. V rezijanskem in severnem delu terskega narečja je zapisan leksem *hči*. Zanimiv je leksem *lopa* kot 2. leksem v vseh točkah rezijanskega narečja.

Redkejša poimenovanja so še *cura*, *puža*, *punčka*, *mula*, *pozre*, *ljuba*, *šocka* in (*ta mlada*).

V T069 in T162 je ob leksemu *čēčica* zapisan pomen 'punčka', prav tako je v T071 ob leksemu *detece* ter v T398 ob leksemih *mlajše*, *mlajšetce* pripisan pomen 'punčka'. V T152 je ob leksemu *pupa* zapisano »od 14 let naprej do približno 23«, ob leksemu *punca* pa je pripisan pomen 'majhna'. V T165 je ob leksemu *dekle* zapisan leksem *deklica* s pomenom 'punčka'. V T239 ima leksem *punčka* pripisan pomen 'majhna'. V T321 je ob leksemu *pozre* razlaga »deklič 13–14 let«, ob leksemu *pužika* pa pripisan pomen 'punčka'; v T326 ima *pozre* oznako zaničljivo. V T356 in T377 je ob leksemu *deklina* pripisan pomen 'večja (punca)'. V T356 ima *deklinče* pomensko oznako 'majhna', v T412 pa *deklica* pomensko oznako 'mlajša'.

Kot pri V636 *fant* tudi tu nista jasno ločena pomena 'dorasla mlada neporočena ženska' in 'ženska oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do fanta', zato iz gradiva ni vedno razvidno, kaj leksem pomeni. V T074 je ob leksemu za dekle v 1. pomenu (*čēca*) zapisan še *moroza* v 2. pomenu ('nevesta'); v T116 in T118 je ob leksemu *pupa* zapisan še *maroža* v 2. pomenu. Takšno stanje, le da ni izrecno označeno, verjetno odražajo tudi zapisi v T078, T079, T080, T081, T115, T117, T119, T121 in T127; enako velja tudi za leksem *ljuba* v 2. pomenu v T083, T100, T105 ipd. V T202 so poleg leksema *punca* v 1. in 2. pomenu zapisani še leksemi v 2. pomenu (*dekle*, *ljubica* in *nevesta*). V T235 je ob leksemu *dekle* v 1. pomenu zapisan še *punca* v 2. pomenu. V T249 je ob leksemu *dekle* zapisano 'da še ni poročena', ob leksemu *punca* pa 'tj. njegova punca'. V T282 in T283 je ob leksemu *deklica* v 1. pomenu zapisan še leksem *dinarica* v 2. pomenu. V T397 je ob leksemu *dekla* v 1. pomenu zapisan še leksem *deklina* v 2. pomenu. V T413 je ob leksemu *pupa* v 1. pomenu zapisan še *mlada* v 2. pomenu. Druga narečja imajo za oba pomena en sam leksem, ki je v primeru

2. pomena poudarjen s prilastkom *njegova*, npr. *njegova dekle* (T178), *njegova punca* (T184, T185, T191, T267), *njegovo dekle* (T349) ipd.

2. Morfološka analiza

1. pomen

dekle < **dět-ьk-ьl-ę* ← **dět-ę* 'otrok'

deklica < **dět-ьk-ьl-ic-a*

deklič < **dět-ьk-ьl-it-ь*

dekla < **dět-ьk-ьl-a*

deklina < **děk-ьl-in-a*

deklinče < **děk-ьl-in-ьč-ę*

deklesa, nejasno, verjetno **děk-ьl-es-a*

dečla < **dět-ьč-ьl-a*

dete < **dětę* 'otrok'

detece < **dět-ьc-ę*

hči < **dьti* 'hči'

hčica < **dьt-ic-a*

(ta) mlada < (**t-*) *mold-a-j-a* ← (**ta*/**tь*/**tě*/**tę* 'ta') + **mold-ь* 'mlad'

mlajše < **mold-ьš-ę*

mlajšetce < **mold-ьš-ęt-ьc-e*

zijala < **zij-a-dl-a* ← **zij-a-ti* 'zehati, zevati'

čeča < *(*čeč*)-*a* ← kor. nem. *Tschätsche*, tudi *Zatsche*, *Zätsche* 'igrača, malenkost'

čečica < *(*čeč*)-*ic-a*

punca < *(*punc*)-*a* ← nem. *Punze* 'dekle'

punčka < *(*punč*)-*ьk-a*

punče < *(*punč*)-*ę*

puca < *(*puč*)-*a* ≤ *punca* (po izpadu *n* pred afrikato (ERHSJ 3: 72) ali morda iz **рьlca*

pučka < *(*puč*)-*ьk-a*

cura < *(*cur*)-*a* ← hr. *cura* 'dekle' ← prvotno *cura* 'penis' (ESSJ 2: 68)

pupa < *(*pup*)-*a* ← it. *pupa* 'dekle'

pupika < *(*pup*)-*ik-a*

pupica < *(*pup*)-*ic-a*

puža < *(*puž*)-*a* ← lat. *pusa* 'dekle' (Plet. 2: 367; Ž → z v T111)

pužika < *(*puž*)-*ik-a*

mula < *(*mul*)-*a* ← it. *mula* '(nezakonski) otrok', furl. *mule* 'nezakonski otrok; paglavac, porednež, mulec, mulček'

fuja, nejasno, verjetno iz furl. *fie* 'hči, dekle'

pozre, nejasno

2. pomen

ljuba < **ľub-a(-j-a)* 'ljuba' ← **ľub-ъ* 'ljub'

ljubica < **ľub-ic-a*

šoca < *(*šoc*)-*a* ← avstr. bav. nem. *Schatz* 'ljubi'

šocka < *(*šoc*)-*ъk-a*

maroža < *(*marož*)-*a* ← knj. it. *morosa* 'zaročenka'

moroza < *(*moroz*)-*a* ← furl. *morose* 'nevesta'

lopa < sln. **hlap-a* < **xolp-a*, feminativ k **xolp-ъ* 'sluga, suženj, fant' (→ **xolp-ъc-ъ* > sln. *hlapec*); z izpadom vzglasnega *h-* in razvojem *a* > *o* ob *l, m, n* (M. Furlan, ustno, julij 2011)

dinarica < *(*dinar*)-*ic-a* ← nem. *Diener* 'služabnik, sluga'

frajarica < *(*frajar*)-*ic-a* ← nem. *Freier* 'snubač'

frajndinja < *(*frajnd*)-*in-a* ← avstr. bav. nem. *Freund* 'prijatelj' (nar. nem. *aj* za knj. nem. *oj*)

frklja < **frk-ъl-a* ← sln. *frk-a-ti* 'kodrati'

pajdaščinja < *(*pajdaš*)-*ъč-yň-a* ← madž. *pajtás* 'tovariš, pajdaš'

njegova stara < **ňeg-ov-a star-a(-j-a)* ← **jego* 'njegov' + **star-ъ* 'star'

nevesta < **nevěst-a* 'nevesta'

3. Posebnosti kartiranja

Karta je leksično-besedotvorna. Na tej karti sta (kot na karti za V636 'fant') z barvami simbolov ločena dva pomena: 1. 'dorasla mlada neporočena ženska' s črnimi simboli in 2. 'ženska oseba, ki je v ljubezenskem odnosu do fanta' z zelenimi simboli.

Kot enkratnice so kartirani leksemi *dete* v T071, *frajarica* v T156, *frajndinja* v T020, *fuja* v T060, *pajdaščinja* v T405 in [*njegova*] *stara* v T404.

Kot enkratnica z *dekl-* je kartiran leksem *deklesa* v T409.

Kot enkratnica s *punc-* je kartiran leksem *punče* v T253.

Kot enkratnica s *puc-* je kartiran leksem *pucka* v T407.

Kot enkratnici s *pup-* sta kartirana leksema *pupica* v T120 in *pupika* v T137.

Kot enkratnica s *šoc-* je kartiran leksem *šoca* v T390.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *dekle* v T103, T118, T217, T239, T374 in T381, *deklina* v T182 in T382, *deklica* v T288, *deklič* v T253, *punca* v T117, 207 in T253, *puca* v T381, *pupa* v T117, T149 in T161, *mula* v T137 in T161, *maroža* v T120, *čečica* v T071, *ljuba* v T097, *dinarica* v T282 ter enkratnice *detece* v T071, *zijala* v T169, *ljubica* v T202, *nevesta* v T202, *pužika* v T321, *frklja* v T383, *mlajše* v T398 in *mlajšetce* v T398.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V607 'hči' (1/106), V634 'dekla' (1/134), V636 'fant' (1/137), V245 'nevesta'; OLA: 1888; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1256; ASLEF: 1908, 1910, 1912; HJA: 542

Komentar in karta: 1/139

SLA V640 'prijatelj'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'kdor je s kom v iskrenem, zaupnem odnosu, temelječem na sorodnosti mišljenja, čustvovanja', knj. *prijátelj* (*â*), v osrednjih narečjih prevladuje leksem *prijatelj* (v T012 z oznako knjižno (sicer nemško), prav tako v T374 z oznako knjižno), v panonski narečni skupini pa *pajdaš* (v T396 s pripisom 'ožji prijatelj, stanovsko in po letih enak'), ki ga najdemo tudi v kostelskem in južnobelokranjskem narečju. Leksem *kamerad* pa se pojavlja v koroških, rovtarskih in posavskih govorih, v štajerski narečni skupini pa uporabljajo še leksem *kolega* (v T188 in T275 z oznako novejše). V primorski narečni skupini se večinoma uporabljajo prevzeti leksemi *amiko*, *amik* in *kompanj*. V koroških narečjih je zapisan tudi prevzeti leksem *frajnd* (v T003 z oznako nemško) oz. *frend*.

Nekateri leksemi imajo v knjižnem jeziku drugačen pomen, npr. *znanec* 'kdor se s kom pozna in ima z njim osebne stike'; *tovariš* 'oseba v razmerju do druge osebe, s katero kaj skupaj dela' ali *sosed* 'kdor živi, prebiva blizu koga' ali *dobrotnik* 'kdor izkazuje, deli komu dobrote'. V zadnjih dveh primerih gre morda tudi za nerelevantne odgovore zaradi napačnega razumevanja vprašanja.

2. Morfološka analiza

prijatelj < **prvj-a-ťel-ь* ← **prvj-a-ti* 'dobro želeti, ljubiti, rad imeti'

znanec < **zna-n-ьc-ь* < **zna-n-ь* ← **zna-ti* 'vedeti, znati'

poznanec < **po-zna-n-ьc-ь*

dobrotnik < **dobr-ot-ьn-ik-ь* ← **dobr-ot-a* 'dobrota' ← **dobr-ь* 'dober'

sosed < **sq-sěd-ь* ← **sq-* 'skupaj, z' + **sěd-ě-ti* 'sedeti'

kolega < *(*koleg*)-a ← nem. *Kollege* 'sodelavec, tovariš' ← lat. *collēga* 'sodelavec, tovariš (v državni, uradniški službi)'

krigskolega < *(*krigskoleg*)-a ← nem. *Kriegskollege* 'vojni tovariš'

kAmerad < *(*kamerad*)-ь ← nem. *Kamerad* 'tovariš, prijatelj' (*A* → *o*)

pajdaš < *(*pajdaš*)-ь ← madž. *pajtás* 'tovariš, pajdaš'

frajnd < *(*frajnd*)-ь ← avstr. bav. nem. *Freund* 'prijatelj' (nar. nem. *aj* za knj. nem. *oj*)

frend < *(*frend*)-ь ← avstr. bav. nem. *Freund* 'prijatelj'

amik < *(*amik*)-ь ← furl. *amic* 'prijatelj'

amiko < *(*amik*)-o ← it. *amico* 'prijatelj'

kompanj < *(*kompañ*)-ь ← furl. *compagn* 'družabnik'

tovariš < **tovariš*-b ← verjetno iz čagatsko (starouzbeško) *tavar* 'izdatek, stvar, imetje, živina' in *eš, iš* 'tovariš'

kumpelj < *(*kumpəl*)-b / *(*kumpel*)-b ← nem. *Kumpel* 'sodelavec, tovariš'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *kumpelj* (kot dvojnica) v T066, *dobrotnik* (kot dvojnica) v T216, *sošed* v T302, *frend* v T013 in *poznaneč* v T384.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *kAmerad* v T049 in T349, *pajdaš* v T349, *kolega* v T288 in T372 ter ekspresivna enkratnica *krigskolega* v T378.

Kot opis so kartirani odgovori (*ta dva*) *sta si dobra* v T001, T002, *se zastopita* v T231 in *se dobro razumeta* v T263.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V636 'fant' (1/137); OLA: 2246; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1381; ASLEF: 2045, 2046; HJA: 1561

Komentar in karta 1/140
SLA V646A 'ljudje'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'bitja, ki so sposobna misliti in govoriti', knj. *ljudjé* (ĕ), je zapisan predvsem leksem *ljudje* z različico *ljudi* in enkratno izpeljanko *ljudstvo*.

2. Morfološka analiza

ljudje < **ľud-ъje* 'ljudje'

ljudi < **ľud-i* 'ljudje'

ljudstvo < **ľud-ъstv-o* 'ljudstvo'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica z *ljud-* je kartiran leksem *ljudstvo* v T405.

4. Uporabljena dodatna literatura

Duden 7

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1279; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: 382

Komentar in karta: 1/141

SLA V780(a) 'tuj'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomena 1 'tak, ki je iz drugega kraja' in 2 'tak, ki ni pripadnik države, v kateri se nahaja', knj. *tuj* (*û*), je najpogostejši leksem *tuj(i)*. Drugi leksemi, ki so večinoma zemljepisno omejeni, so *vnanji*, *ljudski*, *stranski*, *forešt*, *fremt* in *fremten*, *nepoznan* in *nepoznat*.

Leksem *ljudski* ima v T100 opombo »za slovensko govoreče«, leksem *forešt* pa »za italijansko in furlansko govoreče«. V T409 leksem *ljudski* pomeni 'ki ni moj, ki mi ne pripada'. V T144 leksema za pomen 'tuj' ne poznajo, pomen le opišejo, vendar ni navedeno, kako, v T291 ima leksem *tuj* oznako novejše, v T025 je zapisano, da je izraz *fremten* prevzet, informatorka pa se domačega izraza ne spomni.

2. Morfološka analiza

tuj(i) < **tud*-b(-j-b) ← **tud*-b 'tuj'

vnanji < **v̥n-bñ-b-j-b* ← **v̥n-bñ-b* 'zunanji'

ljudski < **lud-bsk-b-j-b* ← **lud-bje* 'ljudje'

stranski < **storn-bsk-b-j-b* ← **storn-b* 'stran, bok'/*(*stran*)-b ← hrv. *stran* 'tuj'

drugi < **drug-b-j-b* ← **drug-b* 'drug, ne ta'

neznan < **ne-zna-n-b* 'neznan' ← **ne* 'ne' + **zna-n-b* 'znan' (← **zna-ti* 'znati')

nepoznan < **ne-po-zna-n-b*

nepoznat < *(*nepoznat*)-b ← hrv. *nepoznat* 'neznan'

forešt < *(*forešt*)-∅ ← furl. *forest* 'tuj'

fremt < *(*fremt*)-∅ ← bav. nem. *fremt* 'tuj'

fremten < *(*fremt*)-bn-b ← bav. nem. *fremt* 'tuj'

tajinski, nejasno, morda v zvezi s **taj-bn-b* 'tajen' in **tud*-b 'tuj'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnici sta kartirana leksema *drugi* v T247 in *tajinski* v T402.

Kot enkratnica s *stran*- je kartiran leksem *stran* v T411.

Kot enkratnica z *-znan*- je kartiran leksem *neznan* v T275.

Kot opis sta kartirana odgovora *od drugod* v T275 in *ni znan* v T010.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *neznan* v T097, *forešt* v T136 in *fremt* v T370.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V780(b) 'tujec' (1/142), V780(c) 'na tuje' (1/143); OLA: 132; ALE: /;
SDLA-SI: /; ALI: 1603; ASLEF: 4482; HJA: 1701 *'tuje'

Komentar in karta: 1/142 SLA V780(b) 'tujec'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 1 'kdor je iz tuje dežele, tuje jezikovne skupnosti' in 2 'tuj, neznan človek', knj. *tújec* (*ú*), je najpogostejši leksem *tujec*. Drugi leksemi so še *tuj*, *tujinec*, (*en*) *tuj(i) človek*, *neznan človek*, (*en*) *vnanji*, (*en*) *vnanji človek*, (*en*) *ljudski*, (*en*) *ljudski človek*, *fremt*, *fremten*, *fremten človek*, (*en/eden*) *forešt*, *foreštir*, *stranec* in *stranski človek*.

Leksem *tujec* ima v T109, T254, T256, T258, T266 in T305 oznako redko, v T245 in T387 ne domače, v T291 in T378 novejšo, v T263 pa knjižno, *stranec* v T408 pa novo.

2. Morfološka analiza

tuj < **tud*-b 'tuj'

tujec < **tud*-bc-b

tujinec < **tud*-in-bc-b (v T392, T393, T395–T397 in T404 po izpadu *j* zev zapolni analogni *x*)

(**en**) **tuj(i) človek** < *(*jedbn*-b) *tud*-b(-j-b) *čblověk*-b/**čelověk*-b ← (**jedbn*-b 'en, eden') + **tud*-b 'tuj' + **čblověk*-b/**čelověk*-b 'človek'

(**en**) **vnanji** < *(*jedbn*-b) *vbn*-bñ-b-j-b 'en zunanji' ← (**jedbn*-b 'en, eden') + **vbn*-bñ-b 'zunanji'

vnanji človek < **vbn*-bñ-b-j-b *čblověk*-b/**čelověk*-b ← **vbn*-bñ-b + **čblověk*-b/**čelověk*-b 'človek'

zvunski < **s_b*-*vbn*-b**sk**-b-j-b ← **s_b*-*vbn*-b**sk**-b 'zunanji'

zvunski človek < **s_b*-*vbn*-b**sk**-b-j-b *čblověk*-b/**čelověk*-b ← **s_b*-*vbn*-b**sk**-b + **čblověk*-b/**čelověk*-b 'človek'

zunanji ljudje < **s_b*-*vbn*-a-ñ-i-j-i *lud*-bje ← **s_b*-*vbn*-a-ñ-b 'zunanji' + **lud*-bje 'ljudje'

(**en**) **ljudski** < *(*jedbn*-b) *lud*-b**sk**-b-j-b ← (**jedbn*-b 'en, eden') + **lud*-bje 'ljudje'

(**en**) **ljudski človek** < *(*jedbn*-b) *lud*-b**sk**-b-j-b *čblověk*-b/**čelověk*-b ← (**jedbn*-b 'en, eden') + **lud*-bje 'ljudje' + **čblověk*-b/**čelověk*-b 'človek'

stranski < **storn*-b**sk**-b-j-b ← **storn*-b 'stran, bok'

stranski človek < **storn*-b**sk**-b-j-b *čblověk*-b/**čelověk*-b ← **storn*-b**sk**-b 'stranski' + **čblověk*-b/**čelověk*-b 'človek'

stranec < *(*stranc*)-b ← hrv. *stranac* 'tujec'

drugi < **drug*-b-j-b ← **drug*-b 'drug, ne ta'

- neznan** < **ne-zna-n-ъ* ← **ne* 'ne' + **zna-n-ъ* 'znan' (← **zna-ti* 'znati')
- neznaneц** < **ne-zna-n-ъc-ъ*
- neznan človek** < **ne-zna-n-ъ čьlověk-ъ* ← **ne-znan-ъ* + **čьlověk-ъ*/**čelověk-ъ* 'človek'
- fremd** < *(*fremd*)-∅ ← nem. *fremd* 'tuj', *der/die Fremde* 'tujec, tujka'
- fremt** < *(*fremt*)-∅ ← bav. nem. **fremt* 'tuj'
- fremten** < *(*fremt*)-ъn-ъ ← bav. nem. **fremt* 'tuj'
- fremten človek** < *(*fremt*)-ъn-ъ *čьlověk-ъ* ← bav. nem. **fremt* 'tuj' + **čьlověk-ъ* 'človek'
- (en/eden) forešt** < *(*jedьn-ъ*) (*forešt*)-∅ ← (**jedьn-ъ* 'en, eden') + furl. *forest* 'tuj'
- foreštir** < *(*foreštir*)-ъ ← furl. *forestir* 'tujec'
- stranjer** < *(*strañer*)-ъ ← furl. *stranier*
- dalečnji** < *(*daleč*)-ъn-ъ-j-ъ ← **daleče* 'daleč', **dalek-ъ* 'oddaljen'
- dojdak** < *(*dojdak*)-ъ ← kajk. *dojdak* 'prišlek'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *zvuński človek* v T371, *dojdak* v T349 in *dalečnji* v T401.

Kot enkratnica s *stran-* je kartiran (verjetno) posamostaljeni pridevnik *stranski* v T409.

Kot enkratnica s *fremd-* je kartiran leksem *fremd* v T015.

Kot enkratnici z *neznan-* sta kartirana leksema *neznan* in *neznaneц* v T275.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *tujec* v T097, T166 in T275, (*eden*) *forešt* v T060, T090 in T112, *stranjer* v T060, *vnanji človek* v T166, *zunanjji ljudje* v T231, *drugi* in opis *od drugje* v T247, *neznaneц* v T275, *stranski* v T370, *zvuński* v T392 in *tuJinec* v T401.

Kot opis so kartirani odgovori *od drugod* v T275, *od drugde* v T156 in *od zunah* v T060.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V780(a) 'tuj' (1/141), V780(c) 'na tuje' (1/142); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1603; ASLEF: 4482; HJA: 1598

Komentar in karta: 1/143 SLA V780(c) 'na tuje'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'na tuje' oz. 'v tujino' je najpogostejši leksem *na tuje*. Na večjem zemljepisnem sklenjenem območju se uporablja predložna besedna zveza *na ljudsko*. Drugi leksemi so še *v tujino*, *v/na tujinsko*, *v fremd/-t*, *od doma*, *z doma*, *v svet*, *po svetu*, *drugam*, *drugode*, *ven*, *proč*, *prek meje/kroz mejo*, *naprej*, *v inozemstvo* ter *na/v tuje kraje*. V približno polovici točk odgovora ni oz. poimenovanje ni znano.

Leksem *na tuje* ima v T266, T274 in T305 oznako redko, v T136 knjižno, v T378 pa novejšo. Leksem *na tudže* ima v T408 oznako novo, poimenovanje v *fremd* v T262 pa starejše, redko. Leksem *naprej* v T022 in T035 pomeni 'drugam'. Opisno poimenovanje v *škodo* se je v T010 uporabljalo, ko se je šla živina past na tujo posest. Opisni poimenovanji *po svetu* in *bogvekam* sta v T275 rabljeni v pomenu 'neznano kam'. V T144 izraz za pomen 'v tujino' ne obstaja, ampak ga le opišejo, vendar ni navedeno, kako.

Predložno poimenovanje *na tuje* je v T101 in T351 zapisano v mestniški obliki, prav tako predložno poimenovanje *na ljudsko* v T376, T377 in T382. Poimenovanje v *fremd/-t* je v T031, T370 in T371 zapisano brezpredložno.

2. Morfološka analiza

na tuje < **na tud-e-j-e* ← **na* 'na' + **tud-ь* 'tuj'

na/v tuje kraje < **na/vь tud-ě-j-ę kraj-ę* ← **na* 'na'/**vь* 'v' + **tud-ь* 'tuj' + **kraj-ь* 'kraj'

na tujskem < **na tud-ьsk-ě-j-emь* ← **na* 'na' + **tud-ь*

v tujino < **vь tud-in-ǫ* ← **vь* 'v' + **tud-in-a* 'tujina'

v/na tujinsko ≤ **vь/na tud-in-ьsk-o-j-e* ← **vь* 'v'/**na* 'na' + **tud-in-a* 'tujina'

na ljudsko ≤ **na ľud-ьsk-o-j-e* ← **na* 'na' + **łud-ьsk-ь* 'ljudski' (← **łud-ьje* 'ljudje')

od/z doma < **otь/sь dom-a* ← **otь* 'od'/**sь* 'z' + **dom-ь* 'dom, hiša'

v svet/po svetu < **vь svēt-ь/po svēt-u* ← **vь* 'v'/**po* 'po' + **svēt-ь* 'svet'

drugam < **drug-amь* ← **drug-ь* 'drug, ne ta'

drugode < **drug-ǫdě* 'drugod'

ven < **vьn-ь* 'ven'

proč < **proč-ь* 'proč, stran' ← **prok-ь* 'oddaljen'

prek meje < **perkь međ-ę* ← **perkь* 'preko' + **međ-a* 'meja'

kroz mejo < *(*kroz*)-∅ *međ-ǫ* ← hrv. *kroz* 'skozi' + **međ-a* 'meja'

naprej < **na perǵ-b* 'na prednjo stran'

v vnanji kraj < **vъ vъn-bń-b-j-b kraj-b* ← **vъ* 'v' + **vъn-bń-b* 'zunanji' + **kraj-b* 'kraj'

inda < **in-da* ← **inъ* 'drug'

v/na drugo državo < **vъ/na drug-o-j-o dbrž-av-o* ← **vъ* 'v'/**na* 'na' + **drug-ъ* 'drug, ne ta' + **dbržav-a* 'država'

na stransko < **na storn-ъsk-o-j-e* ← **na* 'na' + **storn-ъ* 'stran'

v nepoznato < **vъ ne-po-zna-t-o-j-e* ← **vъ* 'v' + **zna-ti* 'znati'

v inozemstvo < *(*v inozemstvo*) ← knj. sln. *v inozemstvo* 'v tujino'

na rajžo < **na (rajž)-o* ← **na* 'na' + srvnem. *reise* 'potovanje'

v fremd/-t < **vъ (fremd/-t)-θ* ← **vъ* 'v' + nem. *fremd*/bav. nem. *fremt* 'tuj'

na fremtno < **na (fremt)-ъn-o* ← **na* 'na' + bav. nem. *fremt*

na leštero < **na (lešter)-o* ← **na* 'na' + it. *all'estero* 'v tujino'

na tudže < *(*na tuže*)-θ ← hrv. *na tuđe* 'na tuje'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *na rajžo* v T011, *na leštero* v T074, *v vnanji kraj* v T168, *inda* v T370, *v nepoznato* v T407 in *na stransko* T408.

Kot enkratna predložna zveza s *tuj-* je kartiran leksem *na tujskem* v T010.

Kot enkratna predložna zveza s *fremt-* je kartiran leksem *na fremtno* v T035.

Kot enkratna predložna zveza z *mej-* sta kartirana leksema *prek meje* v T407 in *kroz mejo* v T378.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *v škodo* v T010, *na druge vasi* v T020, *bek od nas* v T030, *čez grenca* v T023, *v Ameriko* v T188 in *daleč* v T384.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *na ljudskem* v T370, *v tujino* in *v/na drugo državo* v T392, *na ljudsko* v T407, *na tudže* (enkratnica) in *v nepoznato* v T408, *(v) drugo mesto* v T020 ter opis *bogvekam* v T275.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V780(a) 'tuj' (1/141), V780(b) 'tujec' (1/142); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: 1701 *'tuje'

Komentar: 1/144
SLA V009 'nos'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'naprej štrleči del obraza z odprtinama za vohanje', knj. *nós* (ō), je zapisan samo leksem *nos*.

2. Morfološka analiza

nos < **nos-ṽ* 'nos'

3. Posebnosti kartiranja

Leksem *nos* ni kartiran zaradi leksemske neraznovrstnosti.

Gradivo je primerno za izdelavo glasososlovne karte (dolgi cirkumflektirani *o*).

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V010 'nosnica' (1/19); OLA: 1376, 1377, 1378°; ALE: 196; SDLA-SI: 267 'nosnica'; ALI: 156; ASLEF: 1238; HJA: 38

Komentar: 1/145
SLA V015 'jezik'

Januška Gostenčnik

1. Gradivo

Za pomen 'gibljev mišičnat organ v ustni votlini', knj. *jêzik* (é), je zapisan samo leksem *jezik*.

2. Morfološka analiza

jezik < **język-ъ* 'jezik'

3. Posebnosti kartiranja

Leksem *jezik* ni kartiran zaradi leksemske neraznovrstnosti.

Predvidene so glasoslovne karte, ki bodo prikazovale glasoslovne pojave, kot so razvoj navadno neregularnega refleksa za *ę*, položajni prehod zadnjenebnega drsnika *j* v *d'* oz. v *g*/*g* v prekmurskem narečju oz. naglasoslovne karte s prikazom umika naglasa na popraslovansko skrajšano prednaglasno dolžino z zaprtega končnega zloga.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1402; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 167; ASLEF: 1249; HJA: 98

Komentar: 1/146
SLA V016 'zob'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'trd, bel izrastek v spodnji in zgornji čeljusti za grizenje, žvečenje hrane', knj. *zób* (*ô*), se v vseh narečjih uporablja leksem *zob* (razlike so le v glasovju), le enkrat je kot dvojnica zapisan leksem *kehli* v T377.

2. Morfološka analiza

zob < **zob-ъ* 'zob'

kehli, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Predvidene so glasoslovne karte, ki bodo prikazovale glasoslovne pojave, npr. razvoj izglasnega *-b* > *-p*, *-b̥*, *-f*, razvoj naglašene *o* itd.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1394; ALE: 159; SDLA-SI: /; ALI: 164; ASLEF: 1246; HJA: 90

Komentar: 1/147
SLA V042 'žila'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'cevast organ, po katerem teče kri ali limfa', knj. *žila* (*i*), se v vseh narečjih uporablja leksem *žila* (razlike so le v glasovju). Samo v T060, T061, T063 in T080 na skrajnem zahodu primorske narečne skupine je zapisan tudi leksem *vena*.

2. Morfološka analiza

žila < **žil-a* 'žila, kita, tetiva'

vena < *(*ven*)-a ← it. *vena* 'žila'

3. Posebnosti kartiranja

Predvidena je glasoslovna karta, ki bo prikazovala glasoslovne pojave, zlasti narečni prehod fonema *l* → *ʎ* v im. ed.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1632; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 216; ASLEF: 1306; HJA: /

Komentar: 1/148
SLA V048 'srce'

Karmen Kenda-Jež

1. Gradivo

Za pomen 'organ v prsni votlini, ki poganja kri po žilah', knj. *srcé* (ê), se v vseh narečjih uporablja leksem *srce* (z razlikami v glasovju in naglasu). V T005 ima leksem končnico *-o*, v T033 pa različico *z-θ*. V T029 samostalnik pri pregibanju podaljšuje osnovo *s-t-*. V T412 kot drugi leksem nastopa še izposojenka *herc* z oznako starejše.

2. Morfološka analiza

srce < **sbrd-bc-e* 'srce' in **sbrd-bc-ε*

srco < **sbrd-bc-o*

src < **sbrd-bc-b*

herc < *(*xerc*)-*b* ← nem. *Herz* 'srce'

3. Posebnosti kartiranja

Predvidene so glasoslovne (prikaz odrazov **e* in **br*) in prozodične karte (terciarni naglasni umik).

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V735 e (dolgi cirkumflektirani); OLA: 1629; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 215; ASLEF: 1305; HJA: /

Komentar: 1/149
SLA V056 'noga'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'okončina, ki se uporablja za oporo trupa, premikanje' oz. 'del te okončine od gležnjeve do konca prstov', knj. *nôga* (*ó*), se v vseh narečjih uporablja leksem *noga* (razlike so le v glasovju).

2. Morfološka analiza

noga < **nog-a* 'noga, stopalo'

3. Posebnosti kartiranja

Predvidene so glasoslovne karte, ki bodo prikazovale npr. razvoj fonema $g > h$, narečno palatalizacijo $g > j$ v im. mn., možna pa bi bila tudi oblikoslovno-naglasna karta, ki bi prikazovala mesto naglasa (npr. v im. mn.).

4. Uporabljena dodatna literatura

Jakop 2006

5. Primerjaj

SLA: V025 'roka' (1/31), V741 'noga'; OLA: 1550; ALE: 171, 175; SDLA-SI: /; ALI: 223; ASLEF: 1315, 1323, 1324; HJA: 270

Komentar: 1/149a
SLA V125a 'peta na nogi'

Matej Šekli

1. Gradivo

Za pomen 'del stopala pod nartom', knj. *pêta* (*é*), se v vseh narečjih uporablja samo leksem *peta*.

2. Morfološka analiza

peta < **pēt-a* 'peta na nogi'

3. Posebnosti kartiranja

Predvidena je glasoslovna karta, ki bo prikazovala razvoj *ē*.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V125b 'peta na čevlju'; OLA: 1577; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 233;
ASLEF: 1325; HJA: /

Komentar: 1/150
SLA V064 'koža'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'tanjša prevleka, sestavljena iz več plasti, na telesu človeka', knj. *kóža (ó)*, se v vseh narečjih uporablja leksem *koža* (razlike so le v glasovju).

2. Morfološka analiza

koža < **kož-a* 'koža'

3. Posebnosti kartiranja

Leksem *koža* ni kartiran, ker se v vseh narečjih uporablja isti leksem.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: 1662, 1663; ALE: 144; SDLA-SI: /; ALI: 208; ASLEF: 1298;
HJA: 29

Komentar: 1/151
SLA V621 'sestra'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'ženska v odnosu do drugih otrok svojih staršev', knj. *sêstra* (é), se v vseh narečjih uporablja leksem *sestra* (razlike so le v glasovju in naglasu).

2. Morfološka analiza

sestra < **sestr-a* 'sestra'

3. Posebnosti kartiranja

Predvidena je naglasna karta, ki bi prikazovala mesto naglasa, npr. naglas na končnici v govorih brez umika na prednaglasni *e*.

4. Uporabljena dodatna literatura

Lekše 1893

5. Primerjaj

SLA: V627 'sestrična' (1/117); OLA: 1817, 1829; ALE: 464; SDLA-SI: /;
ALI: 1468; ASLEF: 2137; HJA: 467

3 Besedno kazalo

- 1 V besedno kazalo so uvrščene vse poknjžene besede in besedne zveze iz morfološke analize (razdelek 2) v komentarjih.
- 2 Velike črke, vezaje in oklepaje v tem kazalu je treba razumeti, kot je povedano v uvodu na str. 17.
- 3 Podčrtane besede in besedne zveze pomenijo vprašanja iz vprašalnice za SLA, ki jih je v prvem zvezku SLA 151. Brez njih je v tem seznamu 2074 iztočnic.
- 4 Zapis
brač 1/31 (V025) ▶ pod bračem 1/30 (V024)
se bere takole: beseda *brač* je zapisana v komentarju 31 prvega zvezka SLA v pomenu 'roka', po katerem sprašuje vprašanje 25 iz vprašalnice za SLA; za znakom ▶, ki uvaja besednozvezni razdelek, je navedena besedna zveza *pod bračem*, ki je zapisana v komentarju 30 prvega zvezka SLA; vprašanje 24 iz vprašalnice za SLA sprašuje po pomenki 'pazduha'.

A

abcerung 1/90 (V485)
abcerunga 1/90 (V485)
akne 1/78 (V478)
amej 1/23 (V014)
amik 1/139 (V640)
amiko 1/139 (V640)
anjoš 1/127 (V612)
anka 1/61 (V055)
apoš 1/126 (V611)
aselnjak 1/77 (V738)
asla 1/86 (V479)
astma 1/90 (V485)
ata 1/103 (V604), 1/109 (V609), 1/126 (V611) ▶ ata od moža 1/126 (V611); ata (ta) stari 1/109 (V609); stari ata 1/126 (V611); (ta) star(i) ata 1/109 (V609)
ate 1/103 (V604), 1/109 (V609), 1/126 (V611) ▶ star(i) ate 1/109 (V609); stari ate 1/126 (V611)
atej 1/103 (V604), 1/118 (V623), 1/126 (V611) ▶ stari atej 1/109 (V609); stari atej 1/126 (V611); ta pisani atej 1/118 (V623)
atek 1/103 (V604) ▶ stari atek 1/109 (V609)
ati 1/103 (V604) ▶ (ta) star(i) ati 1/109 (V609)
avgenbimpari 1/17 (V066)
avgenbravn 1/16 (V065)
avscerunga 1/90 (V485)
avsšlag 1/78 (V478), 1/83 (V487)

B

baja 1/110 (V610), 1/125 (V639)
babej 1/110 (V610), 1/127 (V612)
babi 1/110 (V610)
babica 1/110 (V610), 1/127 (V612)
babina 1/125 (V639)
babnica 1/125 (V639)
babše 1/125 (V639)
badelj- 1/65 (V060)
badelj 1/65 (V060)
baja ▶ baja na pljučih 1/90 (V485)
bajs 1/49 (V045)
bajsast- 1/3 (V005(b))
bajsek 1/49 (V045)
bajusi 1/20 (V067)

baka 1/110 (V610)
banjati 1/97 (V495), 1/98 (V496)
barba 1/112 (V615), 1/113 (V616)
barca 1/79 (V041)
barus- 1/20 (V067)
barva las: črna 1/2 (V005(a)); **plava** 1/3 (V005(b)); **rdeča** 1/6 (V005(d)); **rjava** 1/5 (V005(č)); **siva** 1/4 (V005(c))
bedenec 1/78 (V478)
bedr- 1/61 (V055), 1/62 (V057)
bedrica 1/61 (V055)
bek 1/25 (V018)
bel ▶ te bele jetra 1/52 (V049); (ta) beli drob 1/52 (V049)
bel- 1/3 (V005(b)), 1/4 (V005(c))
belič 1/7 (V004)
belkast- 1/4 (V005(c))
belosiv 1/4 (V005(c))
berač 1/122 (V739)
beročka 1/44 (V040)
besen 1/99 (V494)
beteg ▶ krvavi beteg 1/90 (V485); vodeni beteg 1/89 (V481)
betežen 1/75 (V491B)
betica 1/33 (V027)
betva 1/43 (V039)
betvece 1/43 (V039)
bezgavica 1/86 (V479)
bezgavka 1/86 (V479)
bEzgavka 1/86 (V479)
bezgovljica 1/86 (V479)
bimparni 1/17 (V066)
birt 1/131 (V644)
bister 1/99 (V494)
bjond- 1/3 (V005(b))
bjondast 1/3 (V005(b))
blanja 1/21 (V012)
blečiči 1/83 (V487)
blek 1/49 (V045)
blek- 1/83 (V487)
blekast 1/97 (V495), 1/98 (V496)
blekasti 1/97 (V495)
blekati 1/98 (V496)
bleki 1/55 (V051B)
blizgavka 1/86 (V479)

- blond** 1/3 (V005(b)), 1/5 (V005(č)) ▶ svetlo blond 1/3 (V005(b))
- blont** 1/3 (V005(b)), 1/5 (V005(č)) ▶ svetlo blont 1/3 (V005(b))
- blontn-** 1/3 (V005(b))
- bobec** 1/54 (V051A)
- bobinke** 1/83 (V487)
- boča** 1/23 (V014)
- bodelj-** 1/62 (V057), 1/64 (V059), 1/65 (V060), 1/66 (V061) ▶ kost na bodeljnu 1/64 (V059)
- bodeljc** 1/65 (V060)
- bog** ▶ (u)boga sirota 1/122 (V739)
- bok-** 1/61 (V055)
- bol** ▶ pokostna bol 1/88 (V480); rusa bol 1/82 (V476)
- bolan** 1/75 (V491B)
- bolan** 1/75 (V491B)
- bolečina** 1/76 (V484)
- bolehen** 1/75 (V491B)
- bolenje** 1/77 (V738)
- bolezen** ▶ sklepna bolezen 1/88 (V480); udna bolezen 1/88 (V480); vodena bolezen 1/89 (V481); vročinska bolezen 1/87 (V486)
- boligo** 1/50 (V046)
- bolnje** 1/21 (V012)
- bomboliči** 1/53 (V050)
- boren** 1/96 (V494)
- brač** 1/31 (V025) ▶ pod bračem 1/30 (V024)
- brada** 1/25 (V018)
- brada** 1/25 (V018)
- bradavica** 1/79 (V041)
- bradavica** 1/79 (V041)
- bradelj** 1/62 (V057)
- bradle** 1/79 (V041)
- Bramor** 1/86 (V479)
- branec** 1/116 (V626)
- brat** 1/107 (V620)
- brat** 1/107 (V620), 1/108 (V622) ▶ brat od žene 1/130 (V619); brat po eni strani 1/108 (V622); brat po materi 1/108 (V622); brat po očeti 1/108 (V622); brat po oči 1/108 (V622); brat popol 1/108 (V622); brat popoli 1/108 (V622); brat popolu 1/108 (V622); mamin brat 1/113 (V616); materin brat 1/113 (V616); mrzel brat 1/108 (V622); napol brat 1/108 (V622); napolu brat 1/108 (V622); naspol brat 1/108 (V622); od mame brat 1/113 (V616); od žene brat 1/130 (V619); polplaten brat 1/108 (V622); popol brat 1/108 (V622); popoli brat 1/108 (V622); popolu brat 1/108 (V622); spoloven brat 1/108 (V622); (ta) mali brat 1/116 (V626); ta mali brat 1/108 (V622); ženin brat 1/130 (V619)
- bratan** 1/116 (V626)
- bratanec** 1/116 (V626)
- brater** 1/107 (V620), 1/107 (V620), 1/108 (V622) ▶ brater laStri 1/108 (V622); brater napol 1/108 (V622); brater popol 1/108 (V622); lastri brater 1/108 (V622); napol brater 1/108 (V622); popol brater 1/108 (V622)
- bratič** 1/108 (V622), 1/116 (V626)
- bratje** 1/101 (V629)
- bratran** 1/116 (V626)
- bratrana** 1/117 (V627)
- bratrančinja** 1/117 (V627)
- bratrančka** 1/117 (V627)
- bratranec** 1/116 (V626)
- bratranec** 1/116 (V626)
- bratranka** 1/117 (V627)
- bravmast-** 1/5 (V005(č))
- brbunček** 1/78 (V478)
- brbunec** 1/78 (V478)
- brehanje** 1/84 (V475)
- brentast** 1/98 (V496)
- brizgalka** 1/86 (V479)
- Brk-** 1/20 (V067)
- brki** 1/20 (V067)
- brklj-** 1/20 (V067)
- brljav** 1/92 (V488)
- brnast-** 1/5 (V005(č))
- brufol** 1/78 (V478)
- brufolo** 1/78 (V478)
- brun-** 1/5 (V005(č))
- brunet** 1/5 (V005(č))
- bruskulje** 1/83 (V487)
- brušk-** 1/78 (V478)
- brv-** 1/16 (V065)
- brvi** 1/17 (V066)
- brZikavka** 1/86 (V479)

bržlajec 1/78 (V478)
bubec 1/137 (V636)
bubica 1/78 (V478)
bubljica 1/78 (V478)
bubregi 1/53 (V050)
bubrehi 1/53 (V050)
bubreki 1/53 (V050)
buča 1/9 (V003) ▶ gola buča 1/7 (V004)
bufula 1/54 (V051A)
bul- 1/86 (V479)
bula 1/77 (V738) ▶ smrtna bula 1/86 (V479)
bulica 1/78 (V478)
bunje 1/21 (V012)
bunka 1/33 (V027)
butica 1/9 (V003)
buža ▶ buža od nosa 1/19 (V010)

C

cajtek 1/74 (V491A)
capa 1/67 (V062)
cecniti 1/73 (V074)
cev 1/64 (V059)
cifoter 1/118 (V623)
cimuter 1/119 (V624)
crkniti 1/73 (V074)
cucek 1/64 (V059)
cura 1/138 (V637)
cvirek 1/43 (V039)

Č

čača 1/103 (V604), 1/109 (V609), 1/118 (V623) ▶ ne veri čača 1/118 (V623); stari čača 1/109 (V609); ta drugi čača 1/118 (V623)
čeča 1/138 (V637)
čečica 1/138 (V637)
čeh 1/136 (V635), 1/137 (V636)
čehak 1/136 (V635), 1/137 (V636)
čel 1/11 (V006)
čela 1/7 (V004), 1/11 (V006)
čelina 1/9 (V003)
čeljust 1/24 (V017), 1/25 (V018)
čelo 1/11 (V006)
čelo 1/11 (V006)
čemerasti 1/99 (V494)
čenček 1/40 (V034)

červel- 1/10 (V800)
četrti ▶ četrti prst 1/39 (V033); ta četrti palec 1/39 (V033)
čilj- 1/16 (V065), 1/17 (V066)
činknoti 1/73 (V074)
čir 1/77 (V738), 1/78 (V478)
čiraj 1/77 (V738), 1/78 (V478)
čirjak 1/77 (V738)
člen 1/41 (V035)
člen 1/66 (V061)
členek 1/41 (V035), 1/66 (V061) ▶ ledni členek 1/61 (V055); mali členek 1/41 (V035); veliki členek 1/41 (V035)
členj 1/41 (V035), 1/66 (V061)
človek 1/124 (V638) ▶ (en) ljudski človek 1/142 (V780(b)); (en) tuj(i) človek 1/142 (V780(b)); fremten človek 1/142 (V780(b)); mrtev človek 1/71 (V073); neznan človek 1/142 (V780(b)); stranski človek 1/142 (V780(b)); vnanji človek 1/142 (V780(b)); zvonki človek 1/142 (V780(b))
čob- 1/23 (V014)
čob- 1/22 (V013)
čogljast 1/92 (V488)
čokljav 1/94 (V490)
čolj- 1/16 (V065)
čompa 1/33 (V027)
čompast 1/94 (V490)
čonkelj 1/41 (V035)
čonkljav 1/94 (V490)
čonkljenec 1/41 (V035), 1/66 (V061)
čonkljovje 1/41 (V035)
čonta 1/45 (V063), 1/64 (V059) ▶ čonta pod kolenom 1/64 (V059); glavena čonta 1/9 (V003); mrtveča čonta 1/9 (V003); podkolenska čonta 1/64 (V059); spodnja čonta 1/64 (V059)
čorav 1/92 (V488)
čotast 1/94 (V490)
čotav 1/94 (V490)
črepinja 1/8 (V002), 1/9 (V003)
črev 1/49 (V045)
čreva 1/55 (V051B)
čreva 1/49 (V045), 1/55 (V051B)
črevat 1/98 (V496)
čreve 1/55 (V051B)
čreves 1/49 (V045)

črevesa 1/55 (V051B)
črevese 1/55 (V051B)
črevi 1/55 (V051B)
črevo 1/49 (V045), 1/55 (V051B)
črkniti 1/73 (V074)
črljen- 1/6 (V005(d))
črm 1/80 (V038)
črn ▶ (ta) črn(i) drob 1/51 (V047)
črn- 1/2 (V005(a))
črna: barva las 1/2 (V005(a))
črnc 1/80 (V038)
črnel- 1/6 (V005(d))
črnica 1/80 (V038)
črv 1/78 (V478), 1/80 (V038)
črvec 1/80 (V038)
čuden 1/99 (V494)
čumige 1/17 (V066)

D

dalečnji 1/142 (V780(b))
debel 1/97 (V495)
debel 1/97 (V495), 1/98 (V496) ▶ debeli list
 1/62 (V057), 1/65 (V060); (ta) debela
 kost 1/64 (V059); ta debeli palec 1/36
 (V030); ta debeli prst 1/36 (V030);
 (to) debelo meso 1/65 (V060)
debelušast 1/98 (V496)
deca 1/136 (V635) ▶ od hčere deca 1/111
 (V608); od otroka deca 1/111 (V608);
 od sina deca 1/111 (V608)
deček 1/124 (V638)
deček 1/137 (V636)
dečko 1/137 (V636)
dečla 1/106 (V607), 1/138 (V637)
dečnik 1/124 (V638)
ded 1/109 (V609), 1/124 (V638) ▶ stari ded
 1/126 (V611)
deda 1/109 (V609), 1/124 (V638), 1/126
 (V611)
dedček 1/109 (V609)
dede 1/124 (V638)
dedec 1/109 (V609), 1/124 (V638)
dedej 1/109 (V609), 1/124 (V638), 1/126
 (V611)
dedek 1/109 (V609), 1/126 (V611)
dedeli 1/109 (V609)

dedi 1/109 (V609), 1/124 (V638)
dehnoti 1/59 (V072)
dehteti 1/59 (V072)
dekla 1/134 (V643), 1/134 (V643), 1/135
 (V641), 1/138 (V637) ▶ kravja dekla
 1/134 (V643); kuhinjska dekla 1/134
 (V643); služečka dekla 1/134 (V643);
 svinjska dekla 1/134 (V643)
dekle 1/138 (V637)
dekle 1/106 (V607), 1/138 (V637)
deklesa 1/138 (V637)
deklica 1/106 (V607), 1/138 (V637)
deklič 1/106 (V607), 1/138 (V637)
deklina 1/138 (V637)
deklinče 1/138 (V637)
delavec 1/133 (V642), 1/135 (V641)
delavica 1/134 (V643)
der 1/90 (V485)
dera 1/90 (V485)
dermatizem 1/88 (V480)
dešpošent 1/94 (V490)
dete 1/136 (V635), 1/138 (V637) ▶ ubogo
 dete 1/122 (V739)
detece 1/138 (V637)
dever 1/130 (V619)
devica 1/121 (V631)
dida 1/109 (V609)
dimač 1/86 (V479)
dimavka 1/86 (V479)
dinar 1/137 (V636)
dinarica 1/138 (V637)
dišati 1/59 (V072)
divjača 1/86 (V479)
divji ▶ divje koze 1/83 (V487); ta divja kost
 1/66 (V061)
dlan 1/34 (V029)
dlan 1/32 (V026), 1/34 (V029), 1/44 (V040)
dlesna 1/24 (V017)
dobrc 1/78 (V478)
DObrc- 1/83 (V487)
dobrotnik 1/139 (V640)
doiti 1/73 (V074)
dojdak 1/142 (V780(b))
dokončati 1/73 (V074)
dolg ▶ ta dolga kost 1/62 (V057), 1/64
 (V059)

dom ▶ od doma 1/143 (V780(c)); z doma 1/143 (V780(c))
domači 1/101 (V629)
domačica 1/132 (V645)
domačin 1/131 (V644)
domavka 1/86 (V479)
dragoncela 1/86 (V479)
drempast 1/98 (V496)
drisen 1/86 (V479)
drizn- 1/86 (V479)
drnavka 1/86 (V479)
drnjavka 1/86 (V479)
drob 1/49 (V045), 1/51 (V047) ▶ (ta) beli drob 1/52 (V049); (ta) črn(i) drob 1/51 (V047)
droba 1/55 (V051B)
drobčkan 1/96 (V494)
droben 1/96 (V494)
drože 1/86 (V479)
drpljica 1/81 (V474)
drugam 1/143 (V780(c))
drug 1/141 (V780(a)), 1/142 (V780(b)) ▶ na drugo državo 1/143 (V780(c)); v drugo državo 1/143 (V780(c))
drugi ▶ druga mati 1/119 (V624); ta drugi čača 1/118 (V623); (ta) drugi oča 1/118 (V623); (ta) drugi oče 1/118 (V623); ta drugi palec 1/37 (V031); (ta) drugi prst 1/37 (V031)
drugode 1/143 (V780(c))
družina 1/100 (V628)
družina 1/100 (V628), 1/135 (V641)
družinče 1/135 (V641)
družinica 1/100 (V628)
država ▶ na drugo državo 1/143 (V780(c)); v drugo državo 1/143 (V780(c))
duhati 1/59 (V072)
dva ▶ ta stara dva 1/102 (V646)
dženitorji 1/102 (V646)
džinar 1/128 (V613)

E

eden ▶ (eden) forešt 1/142 (V780(b))
elbavm 1/32 (V026)
en ▶ brat po eni strani 1/108 (V622); (en) forešt 1/142 (V780(b)); (en) ljudski 1/142

(V780(b)); (en) ljudski človek 1/142 (V780(b)); (en) tuj(i) človek 1/142 (V780(b)); (en) vnanji 1/142 (V780(b))
enkel 1/111 (V608)
enkele 1/111 (V608)

F

facnoti 1/73 (V074)
faček 1/120 (V634)
fačuh 1/120 (V634)
fačuk 1/120 (V634), 1/136 (V635)
falandž 1/41 (V035)
faliti 1/73 (V074)
famej 1/133 (V642)
famEja 1/100 (V628)
familija 1/100 (V628), 1/101 (V629)
familja 1/100 (V628), 1/101 (V629)
fant 1/137 (V636)
fant 1/105 (V606), 1/137 (V636) ▶ od hčere fant 1/111 (V608); od otroka fant 1/111 (V608); od sina fant 1/111 (V608)
fantek 1/137 (V636)
fantič 1/137 (V636)
fantiček 1/137 (V636)
fantinovec 1/137 (V636)
farkaš 1/27 (V020)
fAter 1/103 (V604)
fati 1/103 (V604)
febr- 1/87 (V486)
fegato 1/51 (V047)
fejst 1/74 (V491A)
femore 1/61 (V055), 1/62 (V057)
frderban 1/75 (V491B)
fergiHt 1/88 (V480)
ferida 1/76 (V484)
feter 1/112 (V615)
fiber 1/87 (V486)
fijat 1/51 (V047)
fijoč 1/111 (V608)
filaštro 1/108 (V622)
fingrat 1/43 (V039)
fižol 1/53 (V050)
fižolčki 1/53 (V050)
fižolnjaki 1/53 (V050)
fjank- 1/61 (V055)
fjer- 1/87 (V486)

flank 1/61 (V055) ▶ flank od noge 1/61 (V055)
fleki 1/82 (V476)
flere 1/83 (V487)
flikniti 1/73 (V074)
flis 1/76 (V484), 1/82 (V476)
forešt prid. 1/141 (V780(a))
forešt m ▶ (eden) forešt 1/142 (V780(b)); (en) forešt 1/142 (V780(b))
foreštir 1/142 (V780(b))
formund 1/123 (V793)
formunt 1/123 (V793)
foter 1/109 (V609) ▶ stari foter 1/109 (V609)
frajar 1/137 (V636)
frajarica 1/138 (V637)
frajnd 1/137 (V636), 1/139 (V640)
frajndinja 1/138 (V637)
frata 1/7 (V004)
frava 1/125 (V639)
frčkaš 1/40 (V034)
fremd m ▶ v fremd 1/143 (V780(c))
fremd prid. 1/142 (V780(b))
fremt m ▶ v fremt 1/143 (V780(c))
fremt prid. 1/141 (V780(a)), 1/142 (V780(b))
fremten 1/142 (V780b) ▶ fremten človek 1/142 (V780(b))
fremtno ▶ na fremtno 1/143 (V780(c))
frend 1/139 (V640)
fris 1/21 (V012)
frišrana 1/76 (V484), 1/82 (V476)
frklja 1/138 (V637)
froc 1/136 (V635)
fuček 1/64 (V059)
fuja 1/138 (V637)
funtrav 1/99 (V494)

G

ga ▶ izpustiti ga 1/57 (V070), 1/58 (V071); sfuliti ga 1/58 (V071)
gadrast 1/97 (V495)
gagniti 1/73 (V074)
garinj 1/81 (V474)
garje 1/81 (V474)
garje 1/81 (V474)
garnj- 1/81 (V474)
gavzniti 1/73 (V074)

gazda 1/131 (V644)
gazdarica 1/132 (V645)
gelemt 1/94 (V490)
gelenk 1/66 (V061)
GeroB 1/123 (V793)
Gerofar 1/123 (V793)
GiHt 1/88 (V480)
gjandol- 1/86 (V479)
glace 1/7 (V004)
gLandol- 1/86 (V479)
glava 1/8 (V002), 1/9 (V003) ▶ gola glava 1/7 (V004), 1/9 (V003); golobuča glava 1/7 (V004); krodja od glave 1/9 (V003); mrliška glava 1/9 (V003); mrtonjska glava 1/9 (V003); mrtvaška glava 1/9 (V003); mrtveča glava 1/9 (V003); špik glave 1/8 (V002); temen glave 1/8 (V002)
glaven ▶ glavena čonta 1/9 (V003)
glen- ▶ v glenah 1/66 (V061)
gležd ▶ v gležd 1/66 (V061)
gleženj 1/66 (V061)
gleženj 1/41 (V035), 1/66 (V061)
gležnjah 1/66 (V061)
gležnjak 1/66 (V061)
gležnjih 1/66 (V061)
glid 1/41 (V035), 1/66 (V061) ▶ glid v stegnu 1/61 (V055); stopalen glid 1/66 (V061)
glid- 1/61 (V055)
glidek 1/41 (V035)
glink 1/66 (V061)
globanja 1/9 (V003)
gloca 1/7 (V004)
glocn- 1/7 (V004)
gluh 1/93 (V489)
gluh ▶ (ta) gluh(i) 1/93 (V489)
glupi 1/93 (V489)
gnak 1/61 (V055)
gnida 1/43 (V039), 1/80 (V038)
gnojenje ▶ gnojenje za nohtom 1/80 (V038)
gobast 1/95 (V492)
gobe 1/83 (V487)
gobec 1/21 (V012), 1/22 (V013), 1/23 (V014)
gobica 1/22 (V013)
gobič 1/95 (V492)
gol ▶ gola buča 1/7 (V004); gola glava 1/7 (V004), 1/9 (V003); gola temen 1/7 (V004); golo teme 1/7 (V004)

golen 1/64 (V059)
golena 1/66 (V061)
golenica 1/64 (V059), 1/65 (V060)
goleno 1/64 (V059)
golezen 1/64 (V059)
golobuč ▶ golobuča glava 1/7 (V004)
golt 1/26 (V019), 1/27 (V020)
goltan 1/27 (V020)
goltanec 1/27 (V020)
golžunec 1/27 (V020)
gombast 1/95 (V492)
gospod 1/131 (V644)
gospodar 1/131 (V644)
gospodar 1/124 (V638), 1/131 (V644)
gospodarica 1/132 (V645)
gospodin 1/131 (V644)
gospodinja 1/132 (V645)
gospodinja 1/125 (V639), 1/132 (V645)
grampa 1/44 (V040)
grbast 1/95 (V492)
grbast 1/95 (V492)
grbav 1/95 (V492)
grif 1/43 (V039)
grifič 1/43 (V039)
grint- 1/81 (V474)
grinta 1/78 (V478)
grintežen 1/99 (V494)
gripa 1/85 (V477)
grkljan 1/27 (V020)
grl- 1/27 (V020), 1/66 (V061)
grlanec 1/27 (V020)
grlec 1/26 (V019)
grlo 1/27 (V020)
grlo 1/23 (V014), 1/26 (V019)
grod 1/46 (V043)
groznica 1/87 (V486)
grtanec 1/27 (V020)
gržonec 1/27 (V020)
gubast 1/95 (V492)
gubica 1/17 (V066)
gug- 1/61 (V055)
gugelj 1/66 (V061)
gulj 1/61 (V055)
gumpa 1/86 (V479)
gumpelj 1/86 (V479)
gurgelj 1/27 (V020)

gurkelj 1/27 (V020)
guta 1/86 (V479)
guzniti 1/73 (V074)
gvampast 1/98 (V496)

H

hahnoti 1/73 (V074)
hamej 1/23 (V014)
hasonja 1/78 (V478)
hčer 1/106 (V607)
hčera 1/106 (V607)
hčerin ▶ hčerin mož 1/128 (V613); hčerin
 otrok 1/111 (V608); hčerin sin 1/111 (V608)
hčerka 1/106 (V607)
hči 1/106 (V607)
hči 1/106 (V607), 1/138 (V637) ▶ hčere sin
 1/111 (V608); od hčere deca 1/111 (V608);
 od hčere fant 1/111 (V608); od hčere mož
 1/128 (V613); od hčere otrok 1/111 (V608);
 od hčere sin 1/111 (V608); otrok od hčere
 1/111 (V608); sin od hčere 1/111 (V608)
hčica 1/138 (V637)
hejnji 1/109 (V609)
herc 1/148 (V048)
hifte 1/61 (V055)
hiften 1/61 (V055)
hlam 1/61 (V055)
hlamast 1/97 (V495)
hlapec 1/133 (V642)
hlapec 1/133 (V642), 1/135 (V641)
hlapica 1/134 (V643)
hrbet 1/60 (V054), 1/61 (V055)
hrbtišče 1/60 (V054)
hreščavec 1/27 (V020)
hrge 1/86 (V479)
hrom 1/94 (V490)
hrustec 1/64 (V059)
hud ▶ hudi kucec 1/80 (V038)
hudoben 1/99 (V494)
hufa 1/61 (V055)
huk 1/61 (V055)
hulast 1/95 (V492)

I

ica 1/87 (V486)
idegeš 1/99 (V494)

ihljav 1/99 (V494)
il ▶ (il) palato 1/24 (V017)
inda 1/143 (V780(c))
influenca 1/85 (V477)
inkič 1/109 (V609)
inozemstvo ▶ v inozemstvo 1/143 (V780(c))
išijas 1/88 (V480)
iti 1/73 (V074)
itvani 1/96 (V494)
izdahnti 1/73 (V074)
izdihniti 1/73 (V074)
izplečen 1/95 (V492)
izplečkani 1/95 (V492)
izpustiti ▶ izpustiti ga 1/57 (V070), 1/58 (V071)
izpuščati 1/58 (V071)
izravnati ▶ izravnati se 1/73 (V074)
iztegniti ▶ iztegniti se 1/73 (V074)

J

jabke 1/21 (V012)
jama 1/19 (V010) ▶ jama od nosa 1/19 (V010); jama v nosu 1/19 (V010)
japa 1/103 (V604)
jarbolec 1/82 (V476)
ječmen 1/82 (V476)
jempa 1/49 (V045)
jerob 1/123 (V793)
JeroB 1/123 (V793)
Jerofar 1/123 (V793)
jeter 1/80 (V038)
jetika 1/90 (V485)
jetika 1/90 (V485)
jetra 1/51 (V047)
jetra 1/51 (V047) ▶ te bele jetra 1/52 (V049)
jetrce 1/51 (V047)
jetre 1/51 (V047)
jetri 1/51 (V047)
jetro 1/51 (V047)
jezen 1/99 (V494)
jezik 1/145 (V015)
jezik 1/145 (V015)
jezljav 1/99 (V494)
jezljiv 1/99 (V494)
jeznorit 1/99 (V494)
ježev ▶ ježeva koža 1/82 (V476)

joc- 1/43 (V039)
jočič 1/43 (V039)
jožek 1/50 (V046)
junak 1/137 (V636)

K

kAmerad 1/139 (V640)
kanjer 1/136 (V635)
kapa ▶ škofova kapa 1/7 (V004)
kastanja 1/5 (V005(č))
kašelj 1/84 (V475)
kašelj 1/84 (V475)
kašljanje 1/84 (V475)
katar 1/85 (V477)
kavilja 1/66 (V061)
kazale 1/37 (V031)
kazalec 1/37 (V031)
kazanje ▶ 1/37 (V031)
kazec 1/37 (V031)
kažiprst 1/37 (V031)
kehli 1/146 (V016)
kičma 1/60 (V054)
kin 1/25 (V018)
kita 1/8 (V002), 1/28 (V021)
kitčica 1/66 (V061)
klinček 1/35 (V028)
kljuka ▶ vratna kljuka 1/28 (V021)
klobase 1/55 (V051B)
kloca 1/7 (V004)
kloftinja 1/86 (V479)
klunfle 1/75 (V491B)
knehelj 1/66 (V061)
knik 1/28 (V021)
kobat 1/95 (V492)
kobilce 1/87 (V486)
kof 1/61 (V055)
kofetast- 1/5 (V005(č))
kolčk- 1/61 (V055)
kolčni ▶ kolčna kost 1/61 (V055)
kolčt- 1/29 (V023), 1/61 (V055)
kolega 1/139 (V640)
kolen 1/63 (V058)
kolen- 1/66 (V061)
kolenc- 1/41 (V035), 1/66 (V061)
kolence 1/63 (V058)
kolenčc- 1/66 (V061)

- kolenčec** 1/41 (V035)
kolenčk- 1/41 (V035)
koleno 1/63 (V058)
koleno 1/41 (V035), 1/62 (V057) ▶ čonta pod kolenom 1/64 (V059); kost (ta) pod kolenom 1/64 (V059); noga nad kolenom 1/62 (V057); noga pod kolenom 1/64 (V059)
kolk 1/61 (V055)
kolk- 1/61 (V055)
kolp- 1/61 (V055)
komat 1/28 (V021)
komedon 1/32 (V026)
komodon 1/32 (V026)
komolček 1/41 (V035)
komolec 1/32 (V026)
komolec 1/32 (V026), 1/41 (V035)
kompanj 1/139 (V640)
kompanjo 1/39 (V033)
kondetor 1/123 (V793)
konja 1/130 (V619)
konjad 1/130 (V619)
konjado 1/130 (V619)
konjat 1/130 (V619)
kopa 1/8 (V002), 1/26 (V019), 1/28 (V021) ▶ kost od kope 1/28 (V021)
kopfdekelj 1/8 (V002)
kopin 1/8 (V002)
koradela 1/52 (V049)
koradelo 1/52 (V049)
kosa ▶ matilda s koso 1/70 (V075)
kost 1/45 (V063)
kost 1/41 (V035), 1/45 (V063), 1/61 (V055), 1/64 (V059), 1/66 (V061) ▶ kolčna kost 1/61 (V055); kost na bodeljnu 1/64 (V059); kost na nogi 1/64 (V059); kost od kope 1/28 (V021); kost od kušeta 1/61 (V055); kost od kušeta 1/61 (V055); kost od noge 1/62 (V057); kost od rebr- 1/46 (V043); kost (ta) pod kolenom 1/64 (V059); kost v rebre 1/46 (V043); kost v rebre 1/46 (V043); ledna kost 1/61 (V055); medena kost 1/64 (V059); piščalna kost 1/64 (V059); podkolenina kost 1/64 (V059); poslušna kost 1/12 (V007); ritna kost 1/61 (V055); sladka kost 1/64 (V059); smrkava kost 1/32 (V026); spodnja kost 1/64 (V059); sprednja kost 1/64 (V059); (ta) debela kost 1/64 (V059); ta divja kost 1/66 (V061); ta dolga kost 1/62 (V057), 1/64 (V059); ta nora kost 1/64 (V059); ta tolsta kost 1/64 (V059); ta velika kost 1/64 (V059); tota kost pri mečih 1/64 (V059); ušna kost 1/61 (V055); zirana kost 1/64 (V059)
kostanjast- 1/5 (V005(č))
kostanjev- 1/3 (V005(b)), 1/5 (V005(č))
koščica 1/45 (V063), 1/66 (V061)
koširec 1/86 (V479)
kotriga 1/41 (V035)
koz- 1/83 (V487)
koza ▶ divje kože 1/83 (V487)
koža 1/150 (V064)
koža 1/150 (V064) ▶ ježeva koža 1/82 (V476)
kragelj 1/28 (V021)
kragen 1/26 (V019), 1/27 (V020), 1/28 (V021)
kraj ▶ v vnanji kraj 1/143 (V780(c)); na tuje kraje 1/143 (V780(c)); v tuje kraje 1/143 (V780(c))
kraj- 1/61 (V055)
krajčič- 1/56 (V068)
krajec 1/25 (V018), 1/56 (V068)
krampast 1/94 (V490)
kranjo 1/9 (V003)
krank 1/75 (V491B)
kranken 1/75 (V491B)
Krast- 1/81 (V474)
krasta 1/76 (V484)
kravčka 1/43 (V039)
kravji ▶ kravja dekla 1/134 (V643)
krece 1/81 (V474)
krecnoti 1/73 (V074)
krehanje 1/84 (V475)
krempast 1/94 (V490), 1/95 (V492)
krepa 1/9 (V003)
krepati 1/73 (V074)
krepek 1/97 (V495)
krepniti 1/73 (V074)
krešinca 1/77 (V738)
krevljast 1/94 (V490)
kri 1/69 (V805)
kri 1/69 (V805)
krigskolega 1/139 (V640)

kriv 1/95 (V492)
križ 1/60 (V054)
križ 1/60 (V054), 1/61 (V055), 1/79 (V041)
 ▶ v križu 1/60 (V054)
križa 1/60 (V054)
križca 1/60 (V054)
križci 1/60 (V054)
križe 1/60 (V054)
križec 1/60 (V054)
križice 1/60 (V054)
krodja ▶ krodja od glave 1/9 (V003)
krof 1/26 (V019), 1/27 (V020)
krofast 1/95 (V492)
krogen 1/26 (V019)
kroglica 1/86 (V479)
krona 1/8 (V002)
kroz ▶ kroz mejo 1/143 (V780(c))
kruljast 1/94 (V490)
kruljav 1/94 (V490)
kruljen 1/94 (V490)
krumljav 1/94 (V490)
krumpast 1/94 (V490), 1/95 (V492)
krumpav 1/94 (V490)
kruncast 1/94 (V490)
kruncat 1/94 (V490)
krušni ▶ krušna mati 1/119 (V624); krušni
 oča 1/118 (V623); krušni oče 1/118 (V623)
krv 1/69 (V805)
krvav ▶ krvavi beteg 1/90 (V485)
krvavice 1/55 (V051B)
ksiht 1/21 (V012)
ksel 1/135 (V641)
kuča 1/61 (V055)
kučah 1/61 (V055)
kučet 1/29 (V023), 1/60 (V054), 1/61 (V055)
kufer 1/78 (V478)
kuga 1/91 (V483)
kuga 1/91 (V483)
kuhinjski ▶ kuhinjska dekla 1/134 (V643)
kukec 1/80 (V038) ▶ hudi kukec 1/80 (V038)
kulata 1/62 (V057)
kuljha 1/7 (V004)
kumpelj 1/139 (V640)
kumrn 1/96 (V494)
kunja 1/130 (V619)
kunjada 1/129 (V614)

kunjado 1/130 (V619)
kunjat 1/130 (V619)
kurator 1/123 (V793)
kurj- ▶ kurj- očes- 1/79 (V041)
kurjak 1/79 (V041)
kurje ▶ kurje oko 1/79 (V041)
kurnik 1/79 (V041)
kusen 1/116 (V626)
kusena 1/117 (V627)
kuščar 1/86 (V479)
kuščer 1/86 (V479)
kužin 1/116 (V626)
kužina 1/117 (V627)
kužini 1/101 (V629)
kužinovi 1/101 (V629)
kvarp 1/48 (V044)

L

labra 1/22 (V013)
labrin 1/22 (V013)
lačno 1/61 (V055)
laket 1/31 (V025), 1/32 (V026)
lakotnica 1/60 (V054), 1/61 (V055)
laktič 1/32 (V026)
laloka 1/86 (V479)
lamp 1/49 (V045)
lamp- 1/22 (V013), 1/23 (V014)
lampast 1/98 (V496)
lampice 1/53 (V050)
lanita 1/21 (V012)
larfa 1/21 (V012)
las 1/1 (V001)
las- 1/1 (V001)
lasje 1/17 (V066) ▶ lasje na očeh 1/17 (V066)
lastri m 1/108 (V622)
lastri prid. ▶ lastri brater 1/108 (V622); mama
 lastra 1/119 (V624); sin lastri 1/120 (V634)
laStri ▶ brater laStri 1/108 (V622)
lavrin 1/22 (V013)
lavžnik 1/136 (V635)
leben 1/48 (V044)
leber 1/51 (V047)
leblice 1/53 (V050)
lebre 1/51 (V047)
leča 1/79 (V041)
ledenj 1/61 (V055)

ledevje 1/53 (V050), 1/60 (V054)
ledj- 1/61 (V055)
ledje 1/60 (V054)
ledni ▶ ledna kost 1/61 (V055); ledni členek 1/61 (V055)
ledovike 1/53 (V050)
ledovje 1/60 (V054)
ledvica 1/53 (V050)
ledvice 1/53 (V050)
ledvice 1/53 (V050)
ledvico 1/53 (V050)
ledvije 1/53 (V050)
legine 1/83 (V487)
lempast 1/98 (V496)
lerpob 1/135 (V641)
leštero ▶ na leštero 1/143 (V780(c))
lic- 1/21 (V012)
lice 1/21 (V012)
lička 1/21 (V012)
ličnica 1/21 (V012)
lid 1/17 (V066)
limfdrise 1/86 (V479)
lisa 1/7 (V004)
lisičj- 1/6 (V005(d))
list ▶ debeli list 1/62 (V057), 1/65 (V060); tanki list 1/65 (V060)
listanjek 1/64 (V059), 1/65 (V060)
liša 1/7 (V004)
lišaj 1/81 (V474), 1/82 (V476)
litk- 1/65 (V060)
litka 1/62 (V057), 1/64 (V059)
ljuba 1/138 (V637)
ljubček 1/137 (V636)
ljubi 1/137 (V636)
ljubica 1/138 (V637)
ljudi 1/140 (V646A)
ljudje 1/140 (V646A)
ljudje 1/140 (V646A) ▶ zunanji ljudje 1/142 (V780(b))
ljudski 1/141 (V780(a)) ▶ (en) ljudski 1/142 (V780(b)); (en) ljudski človek 1/142 (V780(b))
ljudsko ▶ na ljudsko 1/143 (V780(c))
ljudstvo 1/140 (V646A)
lobanja 1/9 (V003)
lObanja 1/9 (V003)

lomboliči 1/53 (V050)
lompa 1/49 (V045)
lopa 1/106 (V607), 1/138 (V637)
lopatnica 1/17 (V066)
luknja 1/19 (V010) ▶ luknja od nosa 1/19 (V010); luknja pod nosom 1/19 (V010); luknja v nosu 1/19 (V010); nosna luknja 1/19 (V010); nosova luknja 1/19 (V010)
luknjica 1/19 (V010) ▶ luknjica od nosa 1/19 (V010)
lumpice 1/53 (V050)
lumpli 1/53 (V050)
lumplič 1/53 (V050)
lumprli 1/53 (V050)
lungen 1/52 (V049)
lupina 1/9 (V003)

M

mačaha 1/119 (V624)
mačeh 1/118 (V623)
mačeha 1/119 (V624)
mačeha 1/119 (V624)
mačehon 1/118 (V623)
mačerha 1/119 (V624)
mačiha 1/119 (V624)
mačk 1/118 (V623)
mačkon 1/118 (V623)
mačoh 1/119 (V624)
mačoha 1/119 (V624)
mačoka 1/119 (V624)
mačuha 1/82 (V476), 1/119 (V624)
mačuka 1/119 (V624)
majčken ▶ ta majčken 1/111 (V608)
majhen ▶ (ta) majhen pob 1/111 (V608); (ta) majhen prst 1/40 (V034); to majhno meso 1/65 (V060)
malaria 1/87 (V486)
mali m ▶ ta mali 1/40 (V034); ta mali 1/111 (V608)
mali prid. ▶ mali členek 1/41 (V035); obrvi ta male 1/17 (V066); (ta) mala sestra 1/117 (V627); (ta) mali brat 1/116 (V626); ta mali brat 1/108 (V622); (ta) mali palec 1/40 (V034); ta mali palec 1/37 (V031); (ta) mali prst 1/40 (V034)
malina 1/86 (V479)

- mama** 1/104 (V605), 1/110 (V610), 1/119 (V624), 1/127 (V612) ▶ mama lastra 1/119 (V624); mama (ta) stara 1/110 (V610); od mame brat 1/113 (V616); od moža mama 1/127 (V612); stara mama 1/127 (V612); (ta) pisana mama 1/119 (V624); (ta) stara mama 1/110 (V610)
- mamej** 1/104 (V605)
- mamica** 1/110 (V610)
- mamika** 1/104 (V605)
- mamin** ▶ mamin brat 1/113 (V616)
- mančament** 1/90 (V485)
- mandelj** 1/86 (V479)
- mandeljc** 1/86 (V479)
- mandol-** 1/86 (V479)
- mandul-** 1/86 (V479)
- manjši** ▶ ta manjši prst 1/40 (V034)
- marod** 1/75 (V491B)
- maron** 1/5 (V005(č))
- maroža** 1/138 (V637)
- marožo** 1/137 (V636)
- maruSk-** 1/83 (V487)
- maruske** 1/81 (V474)
- maruSklj-** 1/83 (V487)
- maruskulj-** 1/83 (V487)
- maruškljic-** 1/83 (V487)
- masern** 1/83 (V487)
- masten** 1/97 (V495)
- matast** 1/99 (V494)
- mater** 1/104 (V605)
- materin** ▶ materin brat 1/113 (V616); materina mati 1/110 (V610)
- mati** 1/104 (V605)
- mati** 1/104 (V605), 1/110 (V610), 1/119 (V624), 1/127 (V612), 1/132 (V645) ▶ brat po materi 1/108 (V622); druga mati 1/119 (V624); krušna mati 1/119 (V624); materina mati 1/110 (V610); mati (ta) stara 1/110 (V610); moževa mati 1/127 (V612); mrzla mati 1/119 (V624); očeva mati 1/110 (V610); od moža mati 1/127 (V612); od žene mati 1/127 (V612); od ženske mati 1/127 (V612); (ta) pisana mati 1/119 (V624); (ta) stara mati 1/110 (V610); (ta) stara mati 1/127 (V612); ženina mati 1/127 (V612)
- matilda** 1/70 (V075) ▶ matilda s koso 1/70 (V075)
- matlja** 1/110 (V610) ▶ ta stara matlja 1/110 (V610)
- meč-** 1/64 (V059), 1/65 (V060) ▶ tota kost pri mečih 1/64 (V059)
- meča** 1/65 (V060)
- mečava** 1/65 (V060)
- meče** ▶ zadnje meče 1/65 (V060)
- mečika** 1/65 (V060)
- medel** 1/96 (V494)
- medeni** ▶ medena kost 1/64 (V059)
- medijo** 1/38 (V032)
- meh** 1/54 (V051A)
- mehir** 1/54 (V051A)
- mehuh** 1/54 (V051A)
- mehur** 1/54 (V051A)
- mehur** 1/54 (V051A), 1/78 (V478)
- meja** ▶ kroz mejo 1/143 (V780(c)); prek meje 1/143 (V780(c))
- mesek** 1/40 (V034)
- meso** ▶ (to) debelo meso 1/65 (V060); to majhno meso 1/65 (V060); to tolsto meso 1/62 (V057)
- metljaj** 1/77 (V738), 1/80 (V038)
- mEzinček** 1/40 (V034)
- mezinec** 1/40 (V034)
- mEzinec** 1/40 (V034)
- mezljíč** 1/78 (V478)
- micen** ▶ micen palec 1/40 (V034)
- mičken** ▶ mičken prst 1/40 (V034)
- midigavka** 1/86 (V479)
- mig-** 1/17 (V066)
- migalice** 1/17 (V066)
- miken** ▶ (ta) miken prst 1/40 (V034)
- minjolo** 1/40 (V034)
- minjulin** 1/40 (V034)
- miši** 1/53 (V050)
- mišica** 1/65 (V060) ▶ zadnja mišica 1/65 (V060)
- mišič** 1/65 (V060)
- mlad** ▶ ta mlad(i) 1/128 (V613)
- mlada** ▶ (ta) mlada 1/129 (V614), 1/138 (V637)
- mladi** ▶ (ta) mladi 1/137 (V636); ta mlad(i) 1/128 (V613)
- mlajše** 1/138 (V637)
- mlajšetce** 1/138 (V637)

- mlajši** 1/111 (V608), 1/135 (V641), 1/136 (V635)
močan 1/97 (V495)
moj 1/124 (V638)
moja 1/125 (V639)
mor- 1/2 (V005(a))
morast- 1/2 (V005(a))
moroz 1/137 (V636)
moroza 1/138 (V637)
moškalice 1/17 (V066)
moški 1/124 (V638)
moštace 1/17 (V066)
moštohateštver 1/120 (V634)
MOzelj 1/78 (V478)
mOzeljček 1/78 (V478)
mOZeljč 1/78 (V478)
mozg- 1/10 (V800)
mozgolj 1/78 (V478)
mozgovje 1/10 (V800)
mozolj 1/77 (V738)
mozolj 1/78 (V478)
MOzolj 1/78 (V478)
mOzoljček 1/78 (V478)
mOZoljec 1/78 (V478)
MOzoljič 1/78 (V478)
mOzoljik 1/78 (V478)
mož 1/124 (V638)
mož 1/124 (V638) ▶ ata od moža 1/126 (V611); hčerini mož 1/128 (V613); mož od sestre 1/130 (V619); od hčere mož 1/128 (V613); od moža mama 1/127 (V612); od moža mati 1/127 (V612); od moža oča 1/126 (V611); od moža oče 1/126 (V611); od sestre mož 1/130 (V619); sestrin mož 1/130 (V619)
možakar 1/124 (V638)
možeki 1/53 (V050)
možev ▶ možev oča 1/126 (V611); možev oče 1/126 (V611); moževa mati 1/127 (V612)
možGan- 1/10 (V800)
možgani 1/10 (V800)
možljan- 1/10 (V800)
možošče 1/78 (V478)
mraz 1/87 (V486)
mrazčalica 1/87 (V486)
mraznica 1/87 (V486)
mreti 1/72 (V076)
mrhav 1/96 (V494)
mrlec 1/71 (V073)
mrlič 1/71 (V073)
mrlič 1/48 (V044), 1/71 (V073)
mrlik 1/71 (V073)
mrliški ▶ mrliška glava 1/9 (V003)
mršav 1/96 (V494)
mrtev ▶ mrtev človek 1/71 (V073); mrtvo telo 1/48 (V044); mrtvo truplo 1/48 (V044)
mrtonjski ▶ mrtonjska glava 1/9 (V003)
mrtovska 1/9 (V003)
mrtvak 1/48 (V044), 1/71 (V073)
mrtvaški ▶ mrtvaška glava 1/9 (V003)
mrtvec 1/48 (V044), 1/71 (V073)
mrtveč ▶ mrtveča čonta 1/9 (V003); mrtveča glava 1/9 (V003)
mrtvi ▶ ta mrtvi 1/71 (V073)
mrv- 1/43 (V039)
mrvica 1/43 (V039)
mrvičica 1/43 (V039)
mrvička 1/43 (V039)
mrzel ▶ mrzel brat 1/108 (V622); mrzel oča 1/118 (V623); mrzel sin 1/120 (V634); mrzla mati 1/119 (V624)
mrzlica 1/87 (V486)
mrzlica 1/87 (V486)
mrzlina 1/87 (V486)
mrzljíč 1/78 (V478)
mrzlotres 1/87 (V486)
muha 1/50 (V046)
mula 1/138 (V637)
mulajec 1/137 (V636)
mule- 1/21 (V012)
mule 1/136 (V635)
mulec 1/137 (V636)
mulica 1/22 (V013)
mulice 1/55 (V051B)
mulo 1/137 (V636)
mumps 1/86 (V479)
muskelj- 1/65 (V060)
mustafke 1/20 (V067)
muškete 1/20 (V067)
muškol- 1/65 (V060)
muškul- 1/65 (V060)
mUštaC- 1/20 (V067)

mUŠtaF- 1/20 (V067)
muzgal- 1/22 (V013)
muzgalo 1/20 (V067)
mužon 1/22 (V013)

N

na ▶ baja na pljučih 1/90 (V485); kost na bodeljnu 1/64 (V059); kost na nogi 1/64 (V059); lasje na očeh 1/17 (V066); na drugo državo 1/143 (V780(c)); na fremtno 1/143 (V780(c)); na leštero 1/143 (V780(c)); na ljudsko 1/143 (V780(c)); na rajžo 1/143 (V780(c)); na stransko 1/143 (V780(c)); na tudže 1/143 (V780(c)); na tuje 1/143 (V780(c)); na tuje kraje 1/143 (V780(c)); na tujinsko 1/143 (V780(c)); na tujskem 1/143 (V780(c))

na tuje 1/143 (V780(c))

nad ▶ noga nad kolenom 1/62 (V057); obrve ta nad okom 1/16 (V065); obrve ta nad uhom 1/16 (V065)

nadkoleno 1/62 (V057)

naduha 1/85 (V477)

nafiljan 1/99 (V494)

nagel 1/99 (V494)

naglušen 1/93 (V489)

nahod 1/85 (V477)

nahod 1/85 (V477)

najeti 1/135 (V641)

najga 1/43 (V039)

nanohtnica 1/80 (V038)

napet 1/98 (V496)

napihljen 1/98 (V496)

naplat 1/67 (V062)

napol ▶ brater napol 1/108 (V622); napol brat 1/108 (V622); napol brater 1/108 (V622)

napolu ▶ napolu brat 1/108 (V622)

naprej 1/143 (V780(c))

napučen 1/98 (V496)

naspol ▶ naspol brat 1/108 (V622)

naš 1/124 (V638)

naša 1/125 (V639)

našec 1/85 (V477)

našest 1/85 (V477)

nategniti ▶ nategniti se 1/73 (V074)

natha 1/85 (V477)

nazbica 1/24 (V017)

ne ▶ ne veri čača 1/118 (V623)

nebce 1/24 (V017)

nebec 1/24 (V017)

nebes 1/24 (V017)

nebesa 1/24 (V017)

nebesce 1/24 (V017)

nebo 1/24 (V017)

nebo 1/24 (V017)

nedra 1/47 (V022)

nemiren 1/99 (V494)

nene 1/109 (V609)

nepoznan 1/141 (V780(a))

nepoznat 1/141 (V780(a))

nepoznato ▶ v nepoznato 1/143 (V780(c))

nervez 1/99 (V494)

nervovz 1/99 (V494)

nervovzen 1/99 (V494)

nervoz 1/99 (V494)

NerVozen 1/99 (V494)

nervož 1/99 (V494)

nervožast 1/99 (V494)

nervožen 1/99 (V494)

nervožo 1/99 (V494)

nesvoj 1/99 (V494)

neumen 1/99 (V494)

nevesta 1/129 (V614), 1/138 (V637)

nevovt 1/111 (V608)

neznan 1/141 (V780(a)), 1/142 (V780(b)),

▶ neznan človek 1/142 (V780(b))

neznanec 1/142 (V780(b))

nipote 1/111 (V608)

niren 1/53 (V050)

nirne 1/53 (V050)

njanja 1/114 (V617)

njegov ▶ njegova stara 1/138 (V637)

njen ▶ njen stari 1/137 (V636)

njock- 1/43 (V039)

noga 1/149 (V056)

noga 1/62 (V057), 1/65 (V060), 1/67 (V062),

1/149 (V056) ▶ flank od noge 1/61 (V055);

kost od noge 1/62 (V057); kost na nogi

1/64 (V059); noga nad kolenom 1/62

(V057); noga pod kolenom 1/64 (V059);

noga v stopalu 1/67 (V062); planta od

noge 1/67 (V062); sklep v nogi 1/66 (V061)

noht 1/42 (V037)
noht 1/42 (V037) ▶ gnojenje za nohtom
 1/80 (V038)
nomboliči 1/53 (V050)
nona 1/110 (V610)
noni 1/109 (V609)
nonič 1/109 (V609)
nono 1/109 (V609)
nor 1/99 (V494) ▶ ta nora kost 1/64 (V059)
nos 1/144 (V009)
nos 1/19 (V010), 1/144 (V009) ▶ buža od
 nosa 1/19 (V010); jama od nosa 1/19
 (V010); jama v nosu 1/19 (V010); luknja
 od nosa 1/19 (V010); luknja pod nosom
 1/19 (V010); luknja v nosu 1/19 (V010);
 luknjica od nosa 1/19 (V010); školja od
 nosa 1/19 (V010)
nosni ▶ nosna luknja 1/19 (V010)
nosnica 1/19 (V010)
nosnica 1/19 (V010)
nosninica 1/19 (V010)
nosov ▶ nosova luknja 1/19 (V010)
novič 1/128 (V613)
noviča 1/129 (V614)
nuna 1/125 (V639)
nunec 1/112 (V615), 1/124 (V638)
nunica 1/110 (V610), 1/121 (V631)

O

obalten 1/98 (V496)
oberočka 1/44 (V040)
oberšenkelj 1/62 (V057)
obilen 1/97 (V495)
obista 1/53 (V050)
obiste 1/53 (V050)
obisti 1/53 (V050)
obistje 1/53 (V050)
obllice 1/21 (V012)
oblist- 1/53 (V050)
oblistje 1/53 (V050)
obradavica 1/79 (V041)
obraz 1/21 (V012)
obrč 1/78 (V478), 1/79 (V041)
obri 1/78 (V478)
obrič 1/78 (V478)
obrV 1/16 (V065)

obrV- 1/17 (V066) ▶ obrV- od oči 1/17 (V066)
obrva ▶ obrva ta velike 1/16 (V065); obrve
 ta nad okom 1/16 (V065); obrve ta nad
 uhom 1/16 (V065); ta zgornje obrve 1/16
 (V065)
obrvek 1/17 (V066)
obrvi 1/16 (V065)
obrvi 1/20 (V067) ▶ obrvi ta male 1/17
 (V066); (ta) spodnje obrvi 1/17 (V066)
obrvice 1/16 (V065)
obrVk- 1/16 (V065)
obrVnice 1/16 (V065)
oč 1/103 (V604) ▶ slepa oč 1/12 (V007)
oč- 1/14 (V826)
oča 1/103 (V604), 1/109 (V609), 1/118
 (V623), 1/126 (V611) ▶ krušni oča 1/118
 (V623); možev oča 1/126 (V611); mrzel
 oča 1/118 (V623); od moža oča 1/126
 (V611); od žene oča 1/126 (V611); (ta)
 drugi oča 1/118 (V623); (ta) star(i) oča
 1/109 (V609); ta stari oča 1/126 (V611);
 ženin oča 1/126 (V611)
očanec 1/109 (V609)
očc- 1/14 (V826)
očce 1/103 (V604)
očce 1/103 (V604), 1/109 (V609), 1/126
 (V611) ▶ brat po očeti 1/108 (V622);
 krušni očce 1/118 (V623); možev očce
 1/126 (V611); od moža očce 1/126 (V611);
 od žene očce 1/126 (V611); od ženske očce
 1/126 (V611); pisan(i) očce 1/118 (V623);
 star(i) očce 1/126 (V611); (ta) drugi očce
 1/118 (V623); (ta) star(i) očce 1/109
 (V609); ženin očce 1/126 (V611)
očej 1/103 (V604)
oček 1/103 (V604), 1/118 (V623)
očes- 1/14 (V826), 1/15 (V826) ▶ kurj-
 očes- 1/79 (V041)
očev ▶ očeva mati 1/110 (V610)
očī 1/15 (V826)
očī 1/15 (V826), 1/103 (V604) ▶ brat po očī
 1/108 (V622); lasje na očeh 1/17 (V066);
 obrV- od očī 1/17 (V066); slepe očī 1/12
 (V007)
očīh 1/118 (V623)
očīm 1/118 (V623)
očīm 1/118 (V623)

- očk-** 1/14 (V826), 1/15 (V826)
očka 1/103 (V604), 1/109 (V609)
očman 1/118 (V623)
očon 1/118 (V623)
očov ▶ perle od očov 1/17 (V066)
očuh 1/118 (V623)
od ▶ ata od moža 1/126 (V611); brat od žene 1/130 (V619); buža od nosa 1/19 (V010); flank od noge 1/61 (V055); jama od nosa 1/19 (V010); kost od kope 1/28 (V021); kost od kušeta 1/61 (V055); kost od noge 1/62 (V057); kost od rebr- 1/46 (V043); krodja od glave 1/9 (V003); luknja od nosa 1/19 (V010); luknjica od nosa 1/19 (V010); mož od sestre 1/130 (V619); obrv- od oči 1/17 (V066); od doma 1/143 (V780(c)); od hčere deca 1/111 (V608); od hčere fant 1/111 (V608); od hčere mož 1/128 (V613); od hčere otrok 1/111 (V608); od hčere sin 1/111 (V608); od mame brat 1/113 (V616); od moža mama 1/127 (V612); od moža mati 1/127 (V612); od moža oča 1/126 (V611); od moža oče 1/126 (V611); od otroka deca 1/111 (V608); od otroka fant 1/111 (V608); od otroka otrok 1/111 (V608); od otroka sin 1/111 (V608); od sestre mož 1/130 (V619); od sina deca 1/111 (V608); od sina fant 1/111 (V608); od sina otrok 1/111 (V608); od sina sin 1/111 (V608); od sina žena 1/129 (V614); od sina ženska 1/129 (V614); od žene brat 1/130 (V619); od žene mati 1/127 (V612); od žene oča 1/126 (V611); od žene oče 1/126 (V611); od ženske mati 1/127 (V612); od ženske oče 1/126 (V611); otrok od hčere 1/111 (V608); otrok od sina 1/111 (V608); perle od očov 1/17 (V066); planta od noge 1/67 (V062); sin od hčere 1/111 (V608); sin od sina 1/111 (V608); škulja od nosa 1/19 (V010)
odimavka 1/86 (V479)
odomavka 1/86 (V479)
ofati 1/109 (V609)
ogenj 1/87 (V486) ▶ pireč ogenj 1/82 (V476)
oglav 1/67 (V062)
ognjenica 1/87 (V486)
ogrc- 1/78 (V478)
- ogrič** 1/78 (V478)
ok- 1/14 (V826), 1/15 (V826)
oka ▶ žabja oka 1/79 (V041)
oko 1/14 (V826)
oko ▶ kurje oko 1/79 (V041); obrve ta nad okom 1/16 (V065); slepo oko 1/12 (V007)
okrnina 1/88 (V480)
okrogel 1/97 (V495)
oma 1/110 (V610)
omama 1/110 (V610)
on 1/124 (V638)
óna 1/125 (V639)
óna 1/125 (V639)
oni 1/124 (V638)
oprožiti ▶ oprožiti se 1/73 (V074)
osempica 1/83 (V487)
oseneč 1/12 (V007)
Osepnice 1/83 (V487)
osip 1/83 (V487)
oskrbnik 1/123 (V793)
oskrumba 1/81 (V474)
oslice 1/53 (V050)
ospetnica 1/83 (V487)
ošpic- 1/83 (V487)
ošpice 1/83 (V487)
ošpiljen 1/96 (V494)
ota 1/103 (V604), 1/109 (V609)
otec 1/103 (V604) ▶ stari otec 1/109 (V609)
oteklina 1/86 (V479)
otok 1/89 (V481)
otrok 1/136 (V635)
otrok 1/111 (V608), 1/136 (V635) ▶ hčerin otrok 1/111 (V608); od hčere otrok 1/111 (V608); od otroka deca 1/111 (V608); od otroka fant 1/111 (V608); od otroka otrok 1/111 (V608); od otroka sin 1/111 (V608); od sina otrok 1/111 (V608); otrok od hčere 1/111 (V608); otrok od sina 1/111 (V608); sinov otrok 1/111 (V608)
ozek 1/96 (V494)
ozemic- 1/16 (V065)
ozeNic- 1/17 (V066)
- P**
padrev 1/118 (V623)
pajdaš 1/137 (V636), 1/139 (V640)

- pajdaščinja** 1/138 (V637)
palato ▶ (il) palato 1/24 (V017)
palec 1/36 (V030)
palec 1/35 (V028), 1/36 (V030), 1/37 (V031), 1/38 (V032), 1/39 (V033), 1/40 (V034)
 ▶ micen palec 1/40 (V034); ta četrti palec 1/39 (V033); ta debeli palec 1/36 (V030); ta drugi palec 1/37 (V031); (ta) mali palec 1/40 (V034); ta mali palec 1/37 (V031); ta peti palec 1/40 (V034); ta prvi palec 1/36 (V030); (ta) srednji palec 1/38 (V032); ta tanki palec 1/37 (V031); ta tretji palec 1/38 (V032); ta zadnji palec 1/40 (V034); tolsti palec 1/36 (V030)
palovec 1/36 (V030)
pamet 1/10 (V800)
pamž 1/136 (V635)
panaric 1/80 (V038)
papa 1/103 (V604), 1/109 (V609)
papilar 1/123 (V793)
papr- 1/22 (V013)
parentad 1/101 (V629)
parkelj 1/42 (V037)
paron 1/131 (V644)
parona 1/132 (V645)
pas 1/61 (V055)
pasar 1/84 (V475)
pasji ▶ pasji štrkavec 1/77 (V738)
pastirica 1/134 (V643)
pastor 1/120 (V634), 1/123 (V793)
pastorek 1/120 (V634)
pastorek 1/120 (V634)
patrinjo 1/118 (V623)
paver 1/131 (V644)
pavrinja 1/132 (V645)
pavrkinja 1/132 (V645)
pavuz ▶ pod pavuzom 1/30 (V024)
pavuz 1/30 (V024)
pazDj- 1/30 (V024)
paZDuH- 1/30 (V024)
pazduha 1/30 (V024)
paznik 1/30 (V024)
peb 1/137 (V636)
pebar 1/137 (V636)
pebič 1/137 (V636)
pelarja 1/89 (V481)
pepelnast- 1/4 (V005(c))
pepelnat- 1/4 (V005(c))
perle ▶ perle od očov 1/17 (V066)
pest 1/33 (V027)
pest 1/33 (V027), 1/34 (V029), 1/43 (V039), 1/44 (V040), 1/91 (V483)
pest- 1/91 (V483)
pesta 1/44 (V040)
pesten 1/44 (V040)
pestnica 1/33 (V027)
pestrna 1/134 (V643)
peščica 1/33 (V027), 1/34 (V029), 1/43 (V039), 1/44 (V040)
peščička 1/44 (V040)
peščika 1/43 (V039)
pešt- 1/91 (V483)
pet 1/47 (V022)
peta 1/66 (V061), 1/67 (V062), 1/149a (V125a)
peta na nogi 1/149a (V125a)
peti ▶ ta peti palec 1/40 (V034); ta peti prst 1/40 (V034)
pezdeti 1/58 (V071)
pezdeti 1/57 (V070), 1/58 (V071)
picidelj 1/78 (V478)
picilj 1/78 (V478)
piček 1/78 (V478)
pičke 1/83 (V487)
pik 1/43 (V039)
pika ▶ prisadne pike 1/78 (V478)
pikeln 1/78 (V478)
pikič 1/43 (V039)
piknjica 1/43 (V039)
piko 1/43 (V039)
pipljec 1/78 (V478)
pireč ▶ pireč ogenj 1/82 (V476)
pisan ▶ pisan(i) oče 1/118 (V623); (ta) pisana mama 1/119 (V624); (ta) pisana mati 1/119 (V624); ta pisani atej 1/118 (V623)
piska 1/64 (V059)
piskala 1/64 (V059)
piskalo 1/64 (V059)
pisker 1/9 (V003)
pišč 1/64 (V059)
pišča 1/64 (V059)

- piščaj** 1/78 (V478)
piščajec 1/77 (V738), 1/78 (V478)
piščajek 1/78 (V478)
piščal 1/64 (V059)
piščal 1/64 (V059)
piščala 1/64 (V059)
piščalka 1/64 (V059)
piščalni ▶ piščalna kost 1/64 (V059)
piščalo 1/64 (V059), 1/65 (V060)
piščalt 1/64 (V059)
pišček 1/62 (V057)
piščela 1/64 (V059)
piščev 1/64 (V059)
piščevka 1/64 (V059)
piščulja 1/64 (V059)
piškav 1/96 (V494)
pitomnice 1/86 (V479)
pladevice 1/83 (V487)
planta ▶ planta od noge 1/67 (V062)
plantav 1/94 (V490)
plat ▶ ta zadnja plat 1/56 (V068)
plav- 1/3 (V005(b))
plava: barva las 1/3 (V005(b))
pleča 1/28 (V021)
pleče 1/29 (V023), 1/60 (V054), 1/62 (V057)
pleha 1/7 (V004)
plehi 1/83 (V487)
plesur 1/76 (V484)
pleša 1/7 (V004)
pleša 1/7 (V004)
plezast- 1/4 (V005(c))
pljuča 1/52 (V049)
pljuča 1/52 (V049) ▶ baja na pljučih 1/90 (V485); vneta pljuča 1/90 (V485)
pljuče 1/52 (V049)
pljuči 1/52 (V049)
pljučnica 1/90 (V485)
pljučo 1/52 (V049)
plond 1/3 (V005(b))
plont 1/3 (V005(b))
plontn- 1/3 (V005(b))
ploter 1/54 (V051A)
plozen 1/54 (V051A)
po ▶ brat po eni strani 1/108 (V622); brat po materi 1/108 (V622); brat po očeti 1/108 (V622); brat po oči 1/108 (V622); po svetu 1/143 (V780(c))
- pob** 1/105 (V606) ▶ (ta) majhen pob 1/111 (V608)
pOb 1/137 (V636)
poba 1/105 (V606)
pOba 1/137 (V636)
pobar 1/137 (V636)
pobič 1/136 (V635), 1/137 (V636)
pobovec 1/137 (V636)
pod ▶ čonta pod kolenom 1/64 (V059); kost (ta) pod kolenom 1/64 (V059); luknja pod nosom 1/19 (V010); noga pod kolenom 1/64 (V059); pod bračem 1/30 (V024); pod pavuzom 1/30 (V024); pod ram- 1/30 (V024); pod roko 1/30 (V024)
podbrvi 1/17 (V066)
podelati 1/73 (V074)
podkolenica 1/64 (V059)
podkolenin ▶ podkolenina kost 1/64 (V059)
podkolenski ▶ podkolenska čonta 1/64 (V059)
podkožnjak 1/77 (V738), 1/78 (V478)
podobrvi 1/17 (V066)
podočnjaki 1/17 (V066)
pod-pazDj- 1/30 (V024)
pod-paZDuH- 1/30 (V024)
podpaznik 1/30 (V024)
podplat 1/67 (V062)
poginiti 1/73 (V074)
pogrbljen 1/95 (V492)
pohabljen 1/94 (V490)
poke 1/50 (V046)
pokostni ▶ pokostna bol 1/88 (V480)
polbrat 1/108 (V622)
polbrat 1/108 (V622)
polbrater 1/108 (V622)
polear 1/36 (V030)
polmoni 1/52 (V049)
polmonovi 1/52 (V049)
polpač 1/65 (V060)
polplaten ▶ polplaten brat 1/108 (V622)
polubrat 1/108 (V622)
polž 1/67 (V062)
pomagač 1/135 (V641)
pomočnik 1/135 (V641)
ponuda 1/85 (V477)
pop 1/50 (V046)
popči 1/50 (V046)

- popec** 1/50 (V046)
popej 1/50 (V046)
popек 1/50 (V046)
popек 1/50 (V046)
popič 1/50 (V046)
popkovina 1/50 (V046)
poplat 1/67 (V062)
poplata 1/67 (V062)
popol ▶ brater popol 1/108 (V622); brat
popol 1/108 (V622); popol brat 1/108
(V622); popol brater 1/108 (V622); popol
teta 1/115 (V618)
popoli ▶ brat popoli 1/108 (V622); popoli
brat 1/108 (V622)
popolu ▶ brat popolu 1/108 (V622); popolu
brat 1/108 (V622)
poprdati 1/57 (V070)
poprdeti 1/57 (V070)
por 1/79 (V041)
poravnati ▶ poravnati se 1/73 (V074)
port 1/20 (V067)
posel 1/135 (V641)
posel 1/133 (V642), 1/135 (V641)
posinak 1/120 (V634)
posinovac 1/120 (V634)
posluh 1/12 (V007)
poslušna ▶ poslušna kost 1/12 (V007)
posvojen 1/120 (V634)
posvojenec 1/120 (V634)
pošast 1/84 (V475), 1/85 (V477)
pošvedran 1/94 (V490)
potegniti ▶ potegniti se 1/73 (V074)
potilec 1/28 (V021)
potrepali 1/17 (V066)
potrepalnice 1/17 (V066)
potrepanice 1/17 (V066)
potrepanjke 1/17 (V066)
poza 1/77 (V738)
poznavec 1/139 (V640)
pozre 1/138 (V637)
požerak 1/27 (V020)
požeruh 1/27 (V020)
požiralnik 1/27 (V020)
požiralo 1/27 (V020)
prat- 1/65 (V060)
prdati 1/57 (V070)
prdec 1/54 (V051A)
prdenje 1/57 (V070)
prdeti 1/57 (V070)
prdeti 1/57 (V070)
prdih 1/54 (V051A)
prdniti 1/57 (V070)
predzadnji ▶ predzadnji prst 1/39 (V033)
pregibalo 1/66 (V061)
pregiblaj 1/66 (V061)
pregršč 1/44 (V040)
pregršča 1/44 (V040)
prehlad 1/84 (V475), 1/85 (V477), 1/88
(V480)
prehlajenje 1/85 (V477)
prek ▶ prek meje 1/143 (V780(c))
prekurator 1/123 (V793)
pretegniti ▶ pretegniti se 1/73 (V074)
prezile 1/43 (V039)
prež- 1/43 (V039)
preža 1/44 (V040)
prežica 1/43 (V039)
prgišč 1/44 (V040)
prgišča 1/34 (V029), 1/44 (V040)
prgišče 1/44 (V040)
prgišče 1/33 (V027), 1/43 (V039), 1/44
(V040)
pri ▶ tota kost pri mečih 1/64 (V059)
prihuljen 1/95 (V492)
prijatelj 1/139 (V640)
prijatelj 1/137 (V636), 1/139 (V640)
prisad 1/82 (V476)
prisadni ▶ prisadne pike 1/78 (V478)
pristopavec 1/128 (V613)
pristopljavec 1/128 (V613)
pristopen ▶ pristopni zet 1/128 (V613)
pristopnik 1/128 (V613)
prišč 1/78 (V478)
priščevec 1/78 (V478)
prišt 1/78 (V478)
privržen ▶ ta privržen 1/120 (V634)
priženjen ▶ ta priženjen 1/120 (V634)
proč 1/143 (V780(c))
prOtin 1/88 (V480)
prs- 1/47 (V022)
prsi 1/47 (V022)
prst 1/35 (V028)

prst 1/35 (V028), 1/37 (V031), 1/38 (V032), 1/39 (V033), 1/40 (V034) ▶ četrti prst 1/39 (V033); mičken prst 1/40 (V034); predzadnji prst 1/39 (V033); prst za kazanje 1/37 (V031); sredinski prst 1/38 (V032); ta debeli prst 1/36 (V030); (ta) drugi prst 1/37 (V031); (ta) majhen prst 1/40 (V034); (ta) mali prst 1/40 (V034); ta manjši prst 1/40 (V034); (ta) miken prst 1/40 (V034); ta peti prst 1/40 (V034); ta prstani prst 1/39 (V033); ta prvi prst 1/36 (V030); (ta) sreden prst 1/38 (V032); (ta) srednji prst 1/38 (V032); ta veliki prst 1/36 (V030); ta veliki prst 1/38 (V032); ta zadnji prst 1/40 (V034); ta zakonski prst 1/39 (V033); tretji prst 1/38 (V032); uhetran prst 1/80 (V038); veliki prst 1/37 (V031)

prstan 1/39 (V033)

prstanec 1/39 (V033)

prstanec 1/39 (V033)

prstanek 1/39 (V033)

prstani ▶ ta prstani prst 1/39 (V033)

prstec 1/35 (V028)

prsteneč 1/39 (V033)

prsteneč 1/39 (V033)

prstenjak 1/39 (V033)

prstinec 1/39 (V033)

prstnik 1/39 (V033)

prstnjak 1/39 (V033)

prstohvat 1/43 (V039)

prtilj 1/88 (V480)

prvi ▶ ta prvi palec 1/36 (V030); ta prvi prst 1/36 (V030)

pšeničn- 1/3 (V005(b))

pubec 1/137 (V636)

pubiček 1/137 (V636)

publicc 1/137 (V636)

puca 1/136 (V635), 1/138 (V637)

pucka 1/138 (V637)

puček 1/64 (V059)

pukelj 1/60 (V054), 1/95 (V492)

pukljast 1/95 (V492)

pukljav 1/95 (V492)

pukniti 1/57 (V070)

punca 1/106 (V607), 1/138 (V637)

punče 1/138 (V637)

punčka 1/138 (V637)

punica 1/127 (V612)

punj 1/33 (V027)

punja 1/33 (V027), 1/44 (V040)

punjica 1/44 (V040)

punjo 1/33 (V027)

punkljast 1/95 (V492)

punkljav 1/95 (V492)

puntin 1/78 (V478)

pupa 1/138 (V637)

pupica 1/138 (V637)

pupika 1/138 (V637)

purš 1/133 (V642)

puršt 1/137 (V636)

pust 1/99 (V494)

put 1/49 (V045)

puta 1/86 (V479)

putasti 1/98 (V496)

putavi 1/98 (V496)

puža 1/138 (V637)

pužika 1/138 (V637)

R

rafredor 1/85 (V477)

rajnik 1/71 (V073)

rajniki ▶ ta rajniki 1/71 (V073)

rajža ▶ na rajžo 1/143 (V780(c))

ram- ▶ pod ram- 1/30 (V024)

rama 1/29 (V023)

rama 1/29 (V023)

rame 1/29 (V023), 1/30 (V024)

ramen 1/29 (V023)

ramo 1/29 (V023)

rana 1/76 (V484)

rana 1/76 (V484)

razbasan 1/97 (V495)

razgnan 1/97 (V495)

razpršček 1/80 (V038)

raztresen 1/99 (V494)

razvampan 1/98 (V496)

rdeč- 1/5 (V005(č)), 1/6 (V005(d))

rdeča: barva las 1/6 (V005(d))

rdečica 1/82 (V476)

rdečkast 1/6 (V005(d))

rdečke 1/81 (V474), 1/83 (V487)

rebr- 1/47 (V022) ▶ kost od rebr- 1/46 (V043)

Rebr- 1/46 (V043)
rebrnat 1/95 (V492)
rebro 1/46 (V043)
rednik 1/123 (V793)
regeč 1/137 (V636)
rejec 1/128 (V613)
rejen 1/97 (V495)
rejenček 1/120 (V634)
rejenec 1/120 (V634)
rejenik 1/120 (V634)
remi 1/53 (V050)
rene 1/53 (V050)
reni 1/53 (V050)
renihe 1/53 (V050)
repica 1/64 (V059)
repiče 1/82 (V476)
rese 1/20 (V067)
reteln 1/83 (V487)
reva 1/122 (V739)
reven 1/96 (V494)
revež 1/122 (V739)
revica 1/122 (V739)
revma 1/88 (V480)
revma 1/88 (V480)
revmatik 1/88 (V480)
revmatiš 1/88 (V480)
rEVmatizem 1/88 (V480)
revmatizmus 1/88 (V480)
rEVmatizem 1/88 (V480)
revmatizim 1/88 (V480)
revše 1/122 (V739)
riba 1/65 (V060)
ribica 1/64 (V059), 1/65 (V060)
ribice 1/53 (V050)
ribijan 1/99 (V494)
ricul 1/79 (V041)
riselj 1/83 (V487)
rit 1/56 (V068)
rita 1/56 (V068)
ritast 1/97 (V495)
ritesnica 1/56 (V068)
ritešnjice 1/56 (V068)
riten ▶ ritna kost 1/61 (V055)
ritusnica 1/56 (V068)
rizipel 1/82 (V476)
rizipelj 1/82 (V476)

rižipola 1/82 (V476)
rjav- 1/5 (V005(č)), 1/6 (V005(d)) ▶ temno
 rjav- 1/5 (V005(č))
rjava: barva las 1/5 (V005(č))
rjavkast- 1/5 (V005(č))
robad- 1/83 (V487)
rod 1/101 (V629)
rodbina 1/100 (V628), 1/101 (V629)
roditelji 1/102 (V646)
rojma 1/88 (V480)
roka 1/31 (V025)
roka 1/31 (V025), 1/34 (V029), 1/44
 (V040) ▶ pod roko 1/30 (V024)
ronj- 1/81 (V474)
ronje 1/83 (V487)
ronjoni 1/53 (V050)
ronjonovi 1/53 (V050)
rošast- 1/6 (V005(d))
rotlavf 1/82 (V476)
rožalij- 1/83 (V487)
rožepilja 1/82 (V476)
rožje 1/67 (V062)
rumen- 1/3 (V005(č)), 1/6 (V005(d))
rumenkast- 1/3 (V005(b))
rus ▶ rusa bol 1/82 (V476)
rus- 1/6 (V005(d))
ruse 1/20 (V067)
ruske 1/83 (V487)
ruš- 1/81 (V474)
rušič 1/81 (V474)

S

s ▶ matilda s koso 1/70 (V075); prim. z
sam 1/124 (V638)
sama 1/125 (V639)
se ▶ izravnati se 1/73 (V074); iztegniti se
 1/73 (V074); nategniti se 1/73 (V074);
 oprožiti se 1/73 (V074); poravnati se 1/73
 (V074); potegniti se 1/73 (V074);
 pretegniti se 1/73 (V074); spezdeti (se)
 1/58 (V071); stegniti se 1/72 (V076), 1/73
 (V074); vtegniti se 1/73 (V074)
sedalo 1/56 (V068)
senc- 1/12 (V007)
senca 1/8 (V002)
sence 1/12 (V007)

- senica** 1/12 (V007)
sentimenti 1/10 (V800)
ser- 1/3 (V005(b)), 1/4 (V005(c))
sestra 1/151 (V621)
sestra 1/151 (V621) ▶ mož od sestre 1/130 (V619); od sestre mož 1/130 (V619); (ta) mala sestra 1/117 (V627)
sestrana 1/117 (V627)
sestranec 1/116 (V626)
sestranica 1/117 (V627)
sestrič 1/116 (V626), 1/117 (V627)
sestriče 1/116 (V626)
sestrička 1/117 (V627)
sestrična 1/117 (V627)
sestrična 1/117 (V627)
sestrin ▶ sestrin mož 1/130 (V619)
sestrinka 1/117 (V627)
sfuliti ▶ sfuliti ga 1/58 (V071)
shujšan 1/96 (V494)
sičul 1/124 (V638)
sičula 1/125 (V639)
sikast 1/99 (V494)
sin 1/105 (V606)
sin 1/105 (V606), 1/136 (V635), 1/137 (V636) ▶ hčere sin 1/111 (V608); hčerin sin 1/111 (V608); mrzel sin 1/120 (V634); od hčere sin 1/111 (V608); od otroka sin 1/111 (V608); od sina deca 1/111 (V608); od sina fant 1/111 (V608); od sina otrok 1/111 (V608); od sina sin 1/111 (V608); od sina žena 1/129 (V614); od sina ženska 1/129 (V614); otrok od sina 1/111 (V608); sina sin 1/111 (V608); sin lastri 1/120 (V634); sin od hčere 1/111 (V608); sin od sina 1/111 (V608); sinov sin 1/111 (V608)
sinah 1/128 (V613)
sinič 1/105 (V606)
sinov ▶ sinov otrok 1/111 (V608); sinov sin 1/111 (V608); sinova žena 1/129 (V614)
siromačka ▶ siromačka ženska 1/122 (V739)
siromah 1/122 (V739)
siromak 1/122 (V739)
sirota 1/122 (V739)
sirota 1/122 (V739) ▶ (u)boga sirota 1/122 (V739)
sirotče 1/122 (V739)
- sirotej** 1/122 (V739)
sirotek 1/122 (V739)
siroten 1/96 (V494)
sirotka 1/122 (V739)
sirotle 1/122 (V739)
sirotščina 1/122 (V739)
sirovce 1/77 (V738)
siten 1/99 (V494)
siv- 1/4 (V005(c))
siva: barva las 1/4 (V005(c))
sivast 1/4 (V005(c))
sivkast 1/4 (V005(c))
skakalka 1/86 (V479)
skledička 1/66 (V061)
sklep 1/41 (V035), 1/66 (V061) ▶ sklep v nogi 1/66 (V061)
sklep- 1/61 (V055)
sklepna ▶ sklepna bolezen 1/88 (V480)
sklezenka 1/18 (V796)
sklop 1/41 (V035)
skloza 1/18 (V796)
skok 1/61 (V055), 1/62 (V057), 1/65 (V060), 1/66 (V061)
skolp- 1/61 (V055)
skranja 1/21 (V012)
skrbnik 1/123 (V793)
skrmljenik 1/120 (V634)
skrNina 1/88 (V480)
skručen 1/95 (V492)
sladka ▶ sladka kost 1/64 (V059)
slep 1/92 (V488)
slep 1/92 (V488) ▶ slepa oč 1/12 (V007); slepe oči 1/12 (V007); slepo oko 1/12 (V007)
slepoočica 1/12 (V007)
slezeno 1/53 (V050)
slok 1/95 (V492)
sloki 1/96 (V494)
sluga 1/133 (V642)
sluh- 1/12 (V007)
služabni 1/135 (V641)
služavka 1/134 (V643)
služečki ▶ služečka dekla 1/134 (V643)
služkinja 1/134 (V643)
smedž- 1/5 (V005(č))

- smet** 1/80 (V038)
smetilj 1/80 (V038)
smetljaj 1/77 (V738), 1/78 (V478)
smrdeti 1/59 (V072)
smrdeti 1/59 (V072)
smrkav ▶ smrkava kost 1/32 (V026)
smrkavec 1/136 (V635)
smrkavost 1/85 (V477)
smrt 1/70 (V075)
smrt 1/70 (V075)
smrtanja 1/70 (V075)
smrten ▶ smrtna bula 1/86 (V479); smrtna žila 1/12 (V007)
snaha 1/129 (V614)
snaha 1/129 (V614)
solza 1/18 (V796)
solza 1/18 (V796)
sopračilj- 1/16 (V065)
sopračilje 1/17 (V066)
sopraobrava 1/16 (V065)
soprn 1/96 (V494)
sorodniki 1/101 (V629)
sosed 1/139 (V640)
spezdeti ▶ spezdeti (se) 1/58 (V071)
spezdniti 1/58 (V071)
Spišček 1/78 (V478)
spiščljajček 1/78 (V478)
spiščnik 1/78 (V478)
spodnji ▶ spodnja čonta 1/64 (V059); spodnja kost 1/64 (V059); (ta) spodnje obrvi 1/17 (V066)
spoloven ▶ spoloven brat 1/108 (V622)
spolovnjak 1/12 (V007)
sprdniti 1/57 (V070)
sprednji ▶ sprednja kost 1/64 (V059)
sprehuljen 1/95 (V492)
spriščevcevec 1/78 (V478)
srab 1/81 (V474), 1/83 (V487)
srbeča 1/81 (V474)
srbečica 1/81 (V474)
srbečina 1/81 (V474)
srbeščica 1/81 (V474), 1/82 (V476)
srbež 1/81 (V474)
srbicinja 1/81 (V474)
src 1/148 (V048)
srce 1/148 (V048)
srce 1/148 (V048)
srco 1/148 (V048)
srčnik 1/38 (V032), 1/39 (V033)
srčnjak 1/38 (V032)
sreden m ▶ (ta) sreden 1/38 (V032)
sreden prid. ▶ (ta) sreden prst 1/38 (V032)
sredinec 1/38 (V032)
sredinec 1/38 (V032)
sredinski ▶ sredinski prst 1/38 (V032)
srednik 1/38 (V032)
srednjak 1/38 (V032)
srednji ▶ (ta) srednji 1/38 (V032); (ta) srednji palec 1/38 (V032); (ta) srednji prst 1/38 (V032)
star ▶ ata (ta) stari 1/109 (V609); mama (ta) stara 1/110 (V610); mati (ta) stara 1/110 (V610); stara mama 1/127 (V612); stari ata 1/126 (V611); star(i) ate 1/109 (V609); stari ate 1/126 (V611); stari atej 1/109 (V609), 1/126 (V611); stari atek 1/109 (V609); stari čača 1/109 (V609); stari ded 1/126 (V611); stari foter 1/109 (V609); star(i) oče 1/126 (V611); stari otec 1/109 (V609); (ta) stara mama 1/110 (V610); (ta) stara mati 1/110 (V610), 1/127 (V612); ta stara matlja 1/110 (V610); (ta) star(i) ata 1/109 (V609); (ta) star(i) ati 1/109 (V609); (ta) star(i) oča 1/109 (V609); ta stari oča 1/126 (V611); (ta) star(i) oče 1/109 (V609); (ta) star(i) tata 1/109 (V609); tata (ta) stari 1/109 (V609)
stara ▶ njegova stara 1/138 (V637); (ta) stara 1/110 (V610), 1/125 (V639); ta stara 1/127 (V612)
stara mati 1/110 (V610)
staraka 1/110 (V610)
staratelj 1/123 (V793)
starci 1/102 (V646)
starček 1/109 (V609)
starčka 1/110 (V610)
starEji 1/102 (V646)
starejša 1/102 (V646)
starejši 1/102 (V646)
starek 1/109 (V609)
starEši 1/102 (V646)

stari ▶ njen stari 1/137 (V636); ta stara dva 1/102 (V646); (ta) star(i) 1/109 (V609), 1/126 (V611); (ta) stari 1/102 (V646), 1/124 (V638); ta stari 1/131 (V644)
stari oče 1/109 (V609)
starica 1/110 (V610)
starička 1/110 (V610)
starika 1/110 (V610)
stariša 1/102 (V646)
starišje 1/102 (V646)
stariji 1/102 (V646) ▶ ta stariji 1/126 (V611)
starka 1/110 (V610)
starša 1/102 (V646)
starši 1/102 (V646)
starši 1/102 (V646) ▶ ta starši 1/102 (V646)
staršje 1/102 (V646)
stava 1/41 (V035)
stavica 1/41 (V035)
stegn- 1/62 (V057)
stegniti ▶ stegniti se 1/72 (V076), 1/73 (V074)
stegniti se 1/73 (V074)
stegno 1/62 (V057), 1/61 (V055), 1/63 (V058), 1/65 (V060) ▶ glid v stegnu 1/61 (V055); ta zgornje stegno 1/62 (V057)
stena 1/12 (V007)
stepsti 1/73 (V074)
stisniti 1/57 (V070)
Stomih 1/49 (V045)
stop 1/67 (V062)
stopaj 1/67 (V062)
stopalen ▶ stopalen glid 1/66 (V061)
stopalo 1/67 (V062)
stopalo 1/67 (V062) ▶ noga v stopalu 1/67 (V062)
stopinja 1/67 (V062)
stopljaj 1/67 (V062)
stopnja 1/67 (V062)
strahopetljiv 1/99 (V494)
stran ▶ brat po eni strani 1/108 (V622)
stran- 1/61 (V055)
stranec 1/142 (V780(b))
stranjer 1/142 (V780(b))
stranski 1/141 (V780(a)), 1/142 (V780(b))
 ▶ stranski človek 1/142 (V780(b))
stransko ▶ na stransko 1/143 (V780(c))
strav 1/74 (V491A)

stražnjica 1/56 (V068)
strepetnoti 1/73 (V074)
stric 1/112 (V615)
stric 1/112 (V615), 1/113 (V616), 1/118 (V623)
striček 1/112 (V615)
strina 1/114 (V617), 1/115 (V618)
strnič 1/116 (V626)
strnička 1/117 (V627)
strnična 1/117 (V627)
suh 1/96 (V494)
suh 1/96 (V494)
suhica 1/90 (V485)
suhljat 1/96 (V494)
suočera 1/127 (V612)
suočero 1/126 (V611)
suprug 1/124 (V638)
supruga 1/125 (V639)
sušica 1/90 (V485)
sutnic- 1/83 (V487)
svak 1/130 (V619)
svak 1/123 (V793), 1/130 (V619)
svekar 1/126 (V611)
svekár 1/126 (V611), 1/130 (V619)
svéker 1/126 (V611)
svekrv 1/126 (V611)
svekrva 1/127 (V612)
svet ▶ po svetu 1/143 (V780(c)); v svet 1/143 (V780(c))
svetl- 1/3 (V005(b)), 1/4 (V005(c))
svetlo ▶ svetlo blond 1/3 (V005(b)); svetlo blont 1/3 (V005(b))
svinjski ▶ svinjska dekla 1/134 (V643)

Š

šafļjica 1/43 (V039)
šajbica 1/64 (V059)
šajtrav 1/94 (V490)
šaka 1/33 (V027), 1/34 (V029), 1/44 (V040)
šakica 1/43 (V039)
šamprkav 1/94 (V490)
šanc- 1/12 (V007)
šancn- 1/12 (V007)
šanta 1/76 (V484), 1/81 (V474)
šantav 1/94 (V490)
šavļja 1/67 (V062)

- ščep** 1/43 (V039)
ščepce 1/43 (V039)
ščepček 1/43 (V039)
ščepce 1/43 (V039)
ščepec 1/43 (V039), 1/44 (V040)
ščepik 1/43 (V039)
ščepica 1/43 (V039), 1/44 (V040)
ščepič 1/43 (V039)
ščiravec 1/77 (V738)
ščirjevec 1/77 (V738), 1/78 (V478)
ščirovec 1/77 (V738)
šebe 1/81 (V474)
šedelj 1/9 (V003)
šen 1/82 (V476)
šen 1/82 (V476)
šena 1/82 (V476)
šenc- 1/12 (V007)
šenice 1/12 (V007)
šenkelj 1/62 (V057), 1/65 (V060)
šepast 1/94 (V490)
šepav 1/94 (V490)
šepav 1/94 (V490)
šihtnar 1/135 (V641)
šija 1/26 (V019), 1/28 (V021), 1/29 (V023),
 1/64 (V059)
šijnik 1/28 (V021)
šiJnik 1/26 (V019)
šijnjak 1/28 (V021)
šiJnjak 1/26 (V019)
šimpajn 1/64 (V059)
široka ▶ ta široka 1/56 (V068)
šišek 1/28 (V021)
šišenjak 1/28 (V021)
šiška 1/66 (V061)
šivnik 1/28 (V021)
šjatika 1/88 (V480)
škabja 1/81 (V474)
šklempast 1/94 (V490)
šklepav 1/94 (V490)
škofov ▶ škofova kapa 1/7 (V004)
škranj- 1/12 (V007)
škranjica 1/12 (V007)
škrevljan 1/94 (V490)
škripec 1/41 (V035), 1/66 (V061)
škrofelj- 1/86 (V479)
škufica 1/41 (V035)
- škulja** 1/19 (V010) ▶ škulja od nosa 1/19
 (V010)
šlampast 1/96 (V494)
šlank 1/96 (V494)
šleprast 1/94 (V490)
ŠmUtaC- 1/20 (V067)
šnavce 1/20 (V067)
šnof 1/43 (V039)
šnofek 1/43 (V039), 1/44 (V040)
šnopfelj 1/85 (V477)
šOb- 1/22 (V013)
šoba 1/23 (V014)
šobec 1/21 (V012), 1/22 (V013)
šobic- 1/22 (V013)
šobice 1/23 (V014)
šoc 1/137 (V636)
šoca 1/138 (V637)
šocelj 1/137 (V636)
šocka 1/138 (V637)
šofploten 1/83 (V487)
šogor 1/130 (V619)
šogur 1/130 (V619)
špala 1/29 (V023)
špehast 1/97 (V495)
špičice 1/83 (V487)
špiČk- 1/83 (V487)
špik ▶ špik glave 1/8 (V002)
šposo 1/137 (V636)
šprizovec 1/78 (V478)
šrampli 1/99 (V494)
šterc 1/122 (V739)
štiffoter 1/118 (V623)
štifmuter 1/119 (V624)
štifson 1/120 (V634)
štifzon 1/120 (V634)
štomi 1/49 (V045)
štrkavec ▶ pasji štrkavec 1/77 (V738)
štručke 1/53 (V050)
štrule 1/22 (V013)
švager 1/130 (V619)
švamajna 1/91 (V483)
švedor 1/85 (V477)
švedrav 1/94 (V490)
švedriš 1/94 (V490)
švepast 1/94 (V490)
švepav 1/94 (V490)

švifater 1/118 (V623)
 švigemama 1/127 (V612)
 švigerfater 1/126 (V611)
 švigerfoter 1/126 (V611)
 švigerica 1/127 (V612)
 švigermuter 1/127 (V612)
 švigersin 1/128 (V613)
 švigerpson 1/128 (V613)
 švigerthoter 1/129 (V614)
 švogor 1/109 (V609), 1/126 (V611), 1/128 (V613), 1/130 (V619)
 švogrinja 1/127 (V612)
 švrtast 1/94 (V490)

T

ta ▶ ata (ta) stari 1/109 (V609); kost (ta) pod kolenom 1/64 (V059); mama (ta) stara 1/110 (V610); mati (ta) stara 1/110 (V610); obrva ta velike 1/16 (V065); obrve ta nad okom 1/16 (V065); obrve ta male 1/17 (V066); (ta) beli drob 1/52 (V049); ta četrti palec 1/39 (V033); (ta) črn(i) drob 1/51 (V047); (ta) debela kost 1/64 (V059); ta debeli palec 1/36 (V030); ta debeli prst 1/36 (V030); ta divja kost 1/66 (V061); ta dolga kost 1/62 (V057), 1/64 (V059); ta drugi čača 1/118 (V623); (ta) drugi oča 1/118 (V623); (ta) drugi oče 1/118 (V623); ta drugi palec 1/37 (V031); (ta) drugi prst 1/37 (V031); (ta) gluhi 1/93 (V489); ta majčken 1/111 (V608); (ta) majhen pob 1/111 (V608); (ta) majhen prst 1/40 (V034); (ta) mala sestra 1/117 (V627); ta mali 1/40 (V034); ta mali 1/111 (V608); (ta) mali brat 1/116 (V626); ta mali brat 1/108 (V622); (ta) mali palec 1/40 (V034); ta mali palec 1/37 (V031); (ta) mali prst 1/40 (V034); ta manjši prst 1/40 (V034); (ta) miken prst 1/40 (V034); (ta) mlada 1/129 (V614); (ta) mlada 1/138 (V637); (ta) mladi 1/137 (V636); ta mlad(i) 1/128 (V613); ta mrtvi 1/71 (V073); ta nora kost 1/64 (V059); ta peti palec 1/40 (V034); ta peti prst 1/40 (V034); (ta) pisana mama 1/119 (V624); (ta) pisana mati 1/119 (V624); ta pisani atej 1/118 (V623); ta privržen 1/120 (V634); ta priženjen 1/120 (V634); ta prstani prst 1/39 (V033); ta prvi palec 1/36 (V030); ta prvi prst 1/36 (V030); ta rajnki 1/71 (V073); (ta) spodnje obrvi 1/17 (V066); (ta) sreden 1/38 (V032); (ta) sreden prst 1/38 (V032); (ta) srednji 1/38 (V032); (ta) srednji palec 1/38 (V032); (ta) srednji prst 1/38 (V032); (ta) stara 1/110 (V610), 1/125 (V639); ta stara 1/127 (V612); ta stara dva 1/102 (V646); (ta) stara mama 1/110 (V610); (ta) stara mati 1/110 (V610); (ta) stara mati 1/127 (V612); ta stara matlja 1/110 (V610); (ta) star(i) 1/109 (V609); (ta) star(i) 1/126 (V611); (ta) stari 1/102 (V646), 1/124 (V638); ta stari 1/131 (V644); (ta) star(i) ata 1/109 (V609); (ta) star(i) ati 1/109 (V609); (ta) star(i) oča 1/109 (V609); ta stari oča 1/126 (V611); (ta) star(i) oče 1/109 (V609); (ta) star(i) tata 1/109 (V609); ta starji 1/126 (V611); ta starši 1/102 (V646); ta široka 1/56 (V068); ta tanki palec 1/37 (V031); tata (ta) stari 1/109 (V609); ta tolsta kost 1/64 (V059); ta tretji palec 1/38 (V032); ta velika kost 1/64 (V059); ta veliki prst 1/36 (V030); ta veliki prst 1/38 (V032); ta zadnja 1/56 (V068), 1/70 (V075); ta zadnja plat 1/56 (V068); ta zadnji palec 1/40 (V034); ta zadnji prst 1/40 (V034); ta zakonski prst 1/39 (V033); ta zgornje obrve 1/16 (V065); ta zgornje stegno 1/62 (V057); ta zlati 1/39 (V033); te bele jetra 1/52 (V049); (to) debelo meso 1/65 (V060); to majhno meso 1/65 (V060); to tolsto meso 1/62 (V057)
 taberhar 1/135 (V641)
 taberšnik 1/135 (V641)
 taj 1/76 (V484)
 tal ▶ zadnji tal 1/56 (V068)
 tančina 1/61 (V055)
 tanki ▶ tanki list 1/65 (V060); ta tanki palec 1/37 (V031)
 tanti 1/114 (V617)
 tast 1/126 (V611)
 tast 1/126 (V611)
 tašča 1/127 (V612)
 tašča 1/127 (V612)

- tata** 1/103 (V604), 1/109 (V609), 1/118 (V623) ▶ (ta) star(i) tata 1/109 (V609); tata (ta) stari 1/109 (V609)
tatej 1/103 (V604)
tatek 1/103 (V604)
tati 1/103 (V604)
tebece 1/90 (V485)
tečen 1/99 (V494)
tegoten 1/99 (V494)
telo 1/48 (V044) ▶ mrtvo telo 1/48 (V044); zvrhnje telo 1/48 (V044)
tema 1/8 (V002)
teme 1/8 (V002)
teme 1/8 (V002) ▶ golo teme 1/7 (V004)
temen 1/8 (V002)
temen ▶ gola temen 1/7 (V004); temen glave 1/8 (V002)
temena 1/8 (V002)
temenc- 1/12 (V007)
temenca 1/8 (V002)
temence 1/8 (V002), 1/24 (V017)
temenčki 1/8 (V002)
temenica 1/8 (V002)
temenke 1/8 (V002)
temn- 1/2 (V005(a)), 1/5 (V005(č))
temno ▶ temno rjav- 1/5 (V005(č))
temnorjav- 1/5 (V005(č))
temo 1/8 (V002)
templje 1/12 (V007)
tempo 1/12 (V007)
tenak 1/96 (V494)
tenki 1/96 (V494)
teta 1/114 (V617)
teta 1/114 (V617), 1/115 (V618), 1/138 (V637) ▶ popol teta 1/115 (V618)
tetec 1/112 (V615), 1/113 (V616)
tetica 1/114 (V617), 1/115 (V618)
tetič 1/113 (V616)
tetika 1/114 (V617), 1/115 (V618)
tetka 1/114 (V617)
težak 1/133 (V642), 1/135 (V641)
težakinja 1/134 (V643)
tibja 1/64 (V059)
tilček 1/28 (V021)
tilec 1/28 (V021)
tilek 1/28 (V021)
tilen 1/28 (V021)
tilka 1/28 (V021)
tilnik 1/28 (V021)
tilnik 1/8 (V002), 1/28 (V021)
tilnjak 1/28 (V021)
timpli 1/12 (V007)
timplin 1/12 (V007)
timplini 1/12 (V007)
tipalnice 1/17 (V066)
tizi 1/90 (V485)
tolsti 1/97 (V495), 1/98 (V496) ▶ ta tolsta kost 1/64 (V059); tolsti palec 1/36 (V030); tolsto meso 1/62 (V057)
tonšile 1/86 (V479)
tonšilja 1/86 (V479)
toti ▶ tota kost pri mečih 1/64 (V059)
tovariš 1/139 (V640)
trbuh 1/49 (V045)
trebuh 1/49 (V045)
trebuh 1/48 (V044), 1/49 (V045)
trebuhast 1/98 (V496)
trebuhat 1/98 (V496)
trebuhonast 1/98 (V496)
trebušast 1/98 (V496)
trebušast 1/98 (V496)
trebušat 1/98 (V496)
trebušen 1/98 (V496)
trebušnat 1/98 (V496)
trebušnjast 1/98 (V496)
trebušnjat 1/98 (V496)
trepalke 1/17 (V066)
trepalnic- 1/17 (V066)
trepalnice 1/17 (V066)
trepavic- 1/17 (V066)
trepe 1/55 (V051B)
trepenjice 1/17 (V066)
trepetalke 1/17 (V066)
trepulje 1/17 (V066)
trešika 1/87 (V486)
trešljica 1/87 (V486)
trešljika 1/87 (V486)
trešljovka 1/87 (V486)
tretji ▶ ta tretji palec 1/38 (V032); tretji prst 1/38 (V032)
trganje 1/88 (V480)
tripast 1/98 (V496)

tripe 1/55 (V051B)
trobc- 1/22 (V013)
trobec 1/23 (V014)
troh- 1/43 (V039)
trup 1/48 (V044)
truplo (život) 1/48 (V044)
truplo 1/48 (V044), 1/49 (V045) ▶ mrtvo truplo 1/48 (V044)
tuberkuloza 1/90 (V485)
tučen 1/97 (V495)
tudže ▶ na tudže 1/143 (V780(c))
tuhtor 1/123 (V793)
tuj 1/141 (V780(a))
tuj 1/141 (V780(a)), 1/142 (V780(b)) ▶ (en) tuj(i) človek 1/142 (V780(b)); na tuje kraje 1/143 (V780(c)); v tuje kraje 1/143 (V780(c))
tuje: na tuje 1/143 (V780(c))
tuje ▶ na tuje 1/143 (V780(c))
tujec 1/142 (V780(b))
tujec 1/142 (V780(b))
tuJinec 1/142 (V780(b))
tujina ▶ v tujino 1/143 (V780(c))
tujinsko ▶ na tujinsko 1/143 (V780(c)); v tujinsko 1/143 (V780(c))
tujsko ▶ na tujskem 1/143 (V780(c))
tulec 1/28 (V021)
tumor 1/77 (V738)
tur 1/86 (V479)
tutor 1/123 (V793)
tutore 1/123 (V793)
tvor 1/77 (V738)
tvor 1/77 (V738), 1/78 (V478), 1/86 (V479)
tvorček 1/78 (V478)

U

ubog ▶ (u)boga sirota 1/122 (V739); ubogo dete 1/122 (V739)
ubog- 1/122 (V739)
ubožec 1/122 (V739)
ubožica 1/122 (V739)
ud 1/41 (V035)
udni ▶ udna bolezen 1/88 (V480)
udnica 1/88 (V480), 1/89 (V481)
uh- 1/13 (V008)
uhelj 1/13 (V008)

uhetran ▶ uhetran prst 1/80 (V038)
uho 1/13 (V008)
uhom ▶ obrve ta nad uhom 1/16 (V065)
uiti 1/73 (V074)
uj 1/112 (V615), 1/113 (V616)
ujček 1/113 (V616)
ujec 1/113 (V616)
ujec 1/112 (V615), 1/113 (V616)
ujčej 1/112 (V615), 1/113 (V616)
ujič 1/113 (V616)
ujna 1/115 (V618)
ujna 1/115 (V618)
ujnica 1/115 (V618)
ujnika 1/115 (V618)
ukolka 1/61 (V055)
ukrepati 1/73 (V074)
ulje 1/77 (V738)
umet 1/42 (V037)
umreti 1/72 (V076)
umreti 1/72 (V076), 1/73 (V074)
unka 1/110 (V610)
unoka 1/111 (V608)
unokateštv 1/116 (V626)
upala 1/82 (V476) ▶ upala zglobova 1/88 (V480)
ura ▶ zadnja ura 1/70 (V075)
urbas 1/67 (V062)
urezati 1/73 (V074)
ust- 1/22 (V013), 1/23 (V014)
usta 1/23 (V014)
ustne 1/22 (V013)
ustnic- 1/22 (V013)
ustnica 1/22 (V013)
uše 1/13 (V008)
ušes- 1/13 (V008)
ušet- 1/13 (V008)
ušni ▶ ušna kost 1/61 (V055)
uvmreti 1/72 (V076)

V

v ▶ glid v stegnu 1/61 (V055); jama v nosu 1/19 (V010); kost v rebre 1/46 (V043); luknja v nosu 1/19 (V010); noga v stopalo 1/67 (V062); sklep v nogi 1/66 (V061); v drugo državo 1/143 (V780(c)); v fremd 1/143 (V780(c)); v fremt 1/143 (V780(c));

- v glenah 1/66 (V061); v gležd 1/66 (V061); v inozemstvo 1/143 (V780(c)); v križu 1/60 (V054); v nepoznato 1/143 (V780(c)); v svet 1/143 (V780(c)); v tuje kraje 1/143 (V780(c)); v tujino 1/143 (V780(c)); v tujinsko 1/143 (V780(c)); v vnanji kraj 1/143 (V780(c))
- vadelj** 1/65 (V060)
- vamp** 1/49 (V045)
- vampast** 1/97 (V495), 1/98 (V496)
- vampav** 1/98 (V496)
- vampica** 1/65 (V060)
- vampič** 1/65 (V060)
- varičela** 1/83 (V487)
- varuh** 1/123 (V793)
- VAserSuht** 1/89 (V481)
- vdova** 1/121 (V631)
- vdova** 1/121 (V631)
- vdovčka** 1/121 (V631)
- vdovica** 1/121 (V631)
- vejic-** 1/17 (V066)
- vejčice** 1/17 (V066)
- vek-** 1/16 (V065), 1/17 (V066)
- veliki** ▶ obrva ta velike 1/16 (V065); ta velika kost 1/64 (V059); ta veliki prst 1/36 (V030); ta veliki prst 1/38 (V032); veliki členek 1/41 (V035); veliki prst 1/37 (V031)
- ven** 1/143 (V780(c))
- vena** 1/147 (V042)
- veri** ▶ ne veri čača 1/118 (V623)
- vetrnica** 1/86 (V479)
- vimerl** 1/78 (V478)
- vimoč** 1/78 (V478)
- vimpar** 1/17 (V066)
- Vimprič** 1/78 (V478)
- virt** 1/124 (V638), 1/131 (V644)
- virtinja** 1/132 (V645)
- vista** 1/21 (V012)
- vmreti** 1/72 (V076)
- vnanji** 1/141 (V780(a)) ▶ (en) vnanji 1/142 (V780(b)); vnanji človek 1/142 (V780(b)); v vnanji kraj 1/143 (V780(c))
- vnašest** 1/85 (V477)
- vneta** ▶ vneta pljuča 1/90 (V485)
- vnučec** 1/111 (V608)
- vnuček** 1/111 (V608)
- vnuk** 1/111 (V608)
- vNuK** 1/111 (V608)
- vnukec** 1/111 (V608)
- vnukič** 1/111 (V608)
- vodena** ▶ vodena bolezen 1/89 (V481)
- vodenca** 1/89 (V481)
- vodeni** ▶ vodeni beteg 1/89 (V481)
- vodenica** 1/89 (V481)
- vodenica** 1/89 (V481)
- vodenika** 1/89 (V481)
- vodenka** 1/89 (V481)
- vonjati** 1/59 (V072)
- vose** 1/20 (V067)
- vozel** 1/50 (V046)
- vrat** 1/26 (V019)
- vrat** 1/8 (V002), 1/26 (V019), 1/27 (V020), 1/28 (V021)
- vratni** ▶ vratna kljuka 1/28 (V021); vratna žila 1/86 (V479)
- vremenica** 1/86 (V479)
- vrhunec** 1/8 (V002)
- vročina** 1/87 (V486)
- vročinska** ▶ vročinska bolezen 1/87 (V486)
- vsenca** 1/12 (V007)
- vtegnoti** ▶ vtegnoti se 1/73 (V074)

Z

- z** ▶ z doma 1/143 (V780(c)); prim. s
- za** ▶ gnojenje za nohtom 1/80 (V038); prst za kazanje 1/37 (V031)
- zabincati** 1/73 (V074)
- zadimavka** 1/86 (V479)
- zadnji** ▶ ta zadnja 1/56 (V068); ta zadnja 1/70 (V075); ta zadnja plat 1/56 (V068); ta zadnji palec 1/40 (V034); ta zadnji prst 1/40 (V034); zadnja mišica 1/65 (V060); zadnja ura 1/70 (V075); zadnje meče 1/65 (V060); zadnji tal 1/56 (V068)
- zadnjica** 1/56 (V068)
- zadnjica** 1/56 (V068)
- zadrnavka** 1/86 (V479)
- zagnet** 1/80 (V038)
- zagnida** 1/80 (V038)
- zagnidnica** 1/80 (V038)
- zaiti** 1/73 (V074)
- zajednavka** 1/86 (V479)

zakonski ▶ ta zakonski prst 1/39 (V033)
zаноhtarica 1/80 (V038)
zаноhti 1/80 (V038)
zаноhtica 1/80 (V038)
zаноhtnica 1/80 (V038)
zаноhtnica 1/80 (V038)
zаноhtnik 1/80 (V038)
zaparknica 1/80 (V038)
zaprstnik 1/80 (V038)
zaprščnik 1/80 (V038)
zaregljati 1/73 (V074)
zašijek 1/28 (V021)
zateklina 1/86 (V479)
zatilec 1/8 (V002), 1/28 (V021)
zatilek 1/8 (V002), 1/28 (V021)
zatilen 1/28 (V021)
zatilka 1/28 (V021)
zatilnec 1/28 (V021)
zatilnik 1/8 (V002), 1/28 (V021)
zatilnjak 1/28 (V021)
zavaljen 1/97 (V495)
zavesnica 1/80 (V038)
zavrat 1/28 (V021)
zazora 1/77 (V738)
zdrav 1/74 (V491A)
zdrav 1/74 (V491A)
zema 1/82 (V476)
zeNic- 1/16 (V065), 1/17 (V066)
zErman 1/116 (V626)
zErmana 1/117 (V627)
zero 1/43 (V039)
zet 1/128 (V613)
zet 1/128 (V613) ▶ pristopni zet 1/128 (V613)
zgib 1/41 (V035)
zgibec 1/41 (V035)
zginiti 1/73 (V074)
zglid 1/41 (V035)
zglób 1/41 (V035), 1/61 (V055), 1/66 (V061) ▶ upala zglobova 1/88 (V480)
zgornji ▶ ta zgornje obrve 1/16 (V065); ta zgornje stegno 1/62 (V057); zgornji život 1/48 (V044)
zgušen 1/95 (V492)
zijala 1/138 (V637)
zima 1/87 (V486)
zimica 1/87 (V486)

zío 1/112 (V615)
zirana ▶ zirana kost 1/64 (V059)
zjogo 1/66 (V061)
zlati ▶ ta zlati 1/39 (V033)
zmešan 1/99 (V494)
zmet 1/80 (V038)
zmožljani 1/10 (V800)
zmraznica 1/87 (V486)
znak 1/28 (V021)
znamenje 1/79 (V041)
znanec 1/139 (V640)
znanohrnica 1/80 (V038)
zob 1/146 (V016)
zob 1/146 (V016)
zora 1/78 (V478)
zrejenik 1/120 (V634)
zrinjenje 1/78 (V478)
zunanji ▶ zunanji ljudje 1/142 (V780(b))
zvampán 1/98 (V496)
zvrhnji ▶ zvrhnje telo 1/48 (V044)
zvunski 1/142 (V780b) ▶ zvunski človek 1/142 (V780(b))

Ž

žabaš 1/136 (V635)
žabji ▶ žabja oka 1/79 (V041)
žaltav 1/99 (V494)
želodec 1/49 (V045)
želva 1/86 (V479)
žena 1/125 (V639)
žena 1/125 (V639) ▶ brat od žene 1/130 (V619); od sina žena 1/129 (V614); od žene brat 1/130 (V619); od žene mati 1/127 (V612); od žene oča 1/126 (V611); od žene oče 1/126 (V611); sinova žena 1/129 (V614)
ženin ▶ ženin brat 1/130 (V619); ženin oča 1/126 (V611); ženin oče 1/126 (V611); ženina mati 1/127 (V612)
ženka 1/125 (V639)
ženska 1/125 (V639) ▶ od sina ženska 1/129 (V614); siromačka ženska 1/122 (V739); od ženske mati 1/127 (V612); od ženske oče 1/126 (V611)
židovka 1/86 (V479)
žila 1/147 (V042)

- žila** 1/86 (V479), 1/147 (V042) ▶ smrtna
žila 1/12 (V007); vratna žila 1/86 (V479)
- žitovnice** 1/83 (V487)
- živčen** 1/99 (V494)
- živčen** 1/99 (V494)
- život (truplo)** 1/48 (V044)
- život** 1/48 (V044) ▶ zgornji život 1/48
(V044)
- žlahta** 1/101 (V629)
- žlahta** 1/100 (V628), 1/101 (V629)
- žlak** 1/76 (V484)
- žleht** 1/99 (V494)
- žleza** 1/66 (V061), 1/86 (V479)
- žlezda** 1/86 (V479)
- žmeča** 1/77 (V738)
- žnablj-** 1/22 (V013), 1/23 (V014)
- žnabljica** 1/22 (V013)
- žolt-** 1/3 (V005(b)), 1/6 (V005(d))
- žrnadnik** 1/135 (V641)
- žulj** 1/78 (V478)
- žuljček** 1/78 (V478)
- žuljič** 1/78 (V478)
- žut** 1/3 (V005(b)), 1/6 (V005(d))
- žventola** 1/61 (V055)
- žvircast** 1/99 (V494)
- žvorban** 1/92 (V488)

4 Odzadnji seznam iztočnic v besednem kazalu

- 1 Tu niso navedena vprašanja iz vprašalnice za SLA.
- 2 Na koncu abecednega seznama so še enkrat navedene iztočnice, ki imajo na koncu vezaj (prim. str. 17).

baba	drpljica	črnica	betica
riba	trešljica	vetrnica	tetica
oskrumba	bezgovljica	ritesnica	zanohtica
poba	škranjica	zavesnica	butica
pOba	zadnjica	nosnica	bradavica
droba	piknjica	ritusnica	obradavica
šoba	luknjica	lopatnica	bezgavica
barba	punjica	ospetnica	delavica
ljuba	stražnjica	nanohtnica	stavica
deca	šakica	znanohntnica	ledvica
ica	mrazčalica	zanohtnica	devica
babica	kroglica	lakotnica	revica
ribica	deklica	pestnica	vдовica
šajbica	bulica	nunica	mrvetica
gobica	mulica	punica	prežica
bubica	mrzlica	mraznica	ubožica
gubica	mamica	zmraznica	vodenca
ljubica	zimica	groznica	temenca
nazbica	sestranica	hlapica	senca
domačica	babnica	ščepica	vsenca
srbečica	ličnica	repica	influenca
čečica	pljučnica	vampica	krešinca
rdečica	zagnidnica	osempica	punca
hčica	udnica	pupica	gloca
mrvičica	vodenica	gospodarica	kloca
slepoočica	ognjenica	gazdarica	šoca
srbeščica	golenica	frajarica	barca
peščica	podkolenica	dinarica	puca
koščica	vremenica	zanohtarica	križca
kitčica	temenica	starica	čača
škufica	senica	bedrica	divjača
suhica	nosninica	švigerica	srbeča
žnabljica	družinica	pastirica	čeča
bubljica	ujnica	mišica	leča
šafljica	zaparknica	sušica	pleča

žmeča	mačuha	kunja	ukolka
noviča	naduha	punja	anka
oča	muha	moja	bratranka
boča	baja	pelarja	vodenka
tašča	škabja	fuja	sklezenka
prgišča	tibja	baka	ženka
pišča	krodja	staraka	sestrinka
pregršča	meja	šaka	unka
buča	famEja	šocka	bunka
pljuča	familija	pucka	oka
kuča	malarija	siromačka	mačoka
kunjada	šija	peščička	laloka
mlada	šavflja	skledička	unoka
brada	familja	lička	roka
deda	rožepilja	strnička	široka
dida	tonšilja	starička	starka
gnida	kavilja	sestrička	hčerka
zagnida	frklja	mrvička	piska
ferida	matlja	bratrančka	ženska
matilda	piščulja	punčka	vročinska
inda	škulja	očka	šiška
ponuda	lObanja	beročka	mrtovska
gazda	globanja	oberočka	tetka
žlezda	njanja	starčka	litka
larfa	blanja	kravčka	sirotka
hufa	skranja	vdovčka	mačuka
ga	smrtanja	sladka	kljuka
kolega	kastanja	mečika	midigavka
krigskolega	srbicinja	peščika	bEzgavka
kotriga	bratranČinja	trešljika	blizgavka
najga	pajdaščinja	mamika	drnjavka
abcerunga	frajndinja	vodenika	brZikavka
avscerunga	gospodinja	ujnika	zajedmavka
noga	težakinja	pika	dimavka
kuga	pavrkinja	pupika	zadimavka
sluga	služkinja	starika	odimavka
supruga	črepinja	trešika	domavka
mačaha	stopinja	šjatika	odomavka
snaha	švogrinja	jetika	drnavka
mačeha	pavrinja	tetika	zadrmavka
pleha	kloftinja	pužika	služavka
mačiha	virtinja	piščalka	piščevka
kuljha	luknja	brizgalka	židovka
mačoha	konja	skakalka	trešljovka
mačerha	hasonja	tilka	piščala
natha	stopnja	zatilka	zijala

piskala	stena	gumpa	krasta
špala	vena	kopa	pesta
upala	žena	lopa	nevesta
dečla	babina	pupa	obista
dragoncela	rodbina	stara	vista
čela	srbečina	labra	guta
varičela	bolečina	nedra	puta
piščela	tančina	hčera	mečava
koradela	vročina	suočera	glava
žila	sirotščina	dera	frava
dekla	tujina	zora	stava
rižipola	malina	zazora	država
žventola	čelina	jetra	dva
asla	deklina	sestra	reva
bula	zateklina	ura	čreva
sičula	oteklina	cura	želva
bufula	mrzlina	nebesa	vdova
mula	okrnina	deklesa	obrva
jama	skrNina	črevesa	sopraobrva
mama	lupina	lisa	svekrva
švigemama	strina	kosa	betva
omama	popkovina	naša	za
rama	kužina	pleša	žleza
sama	družina	liša	solza
kičma	švamajna	stariša	koza
tema	ujna	starejša	skloza
zema	óna	starša	tuberkuloza
zima	óna	ta	poza
rojma	nona	ata	moroza
oma	parona	poplata	pavuzza
astma	krona	kulata	preža
revma	sklepna	frata	križa
na	pestrna	tata	rajža
zErmana	dlesna	vneta	koža
rana	poslušna	peta	maroža
zirana	nuna	teta	buža
frišrana	capa	žlahta	puža
bratrana	japa	kita	srab
sestrana	kapa	lanita	peb
strnična	papa	rita	zgib
sestrična	krepa	planta	čOb-
vodena	gripa	šanta	čOb-
golena	grampa	grinta	zglob
temena	jempa	čonta	pob
kusena	čompa	ota	pOb
šena	lompa	sirota	lerpob

drob	mulec	delavec	šterc
GeroB	tulec	pristopavec	ogrc-
JeroB	očanec	ščiravec	src
šOb-	grlanec	priščevec	pomagač
zob	znanec	spriščevec	dimač
mUŠtaC-	neznanec	ščirjevec	polpač
ŠmUtaC-	poznanec	pobovec	brač
posinovac	branec	palovec	berač
trobce-	bratranec	fantinovec	rdeč-
kolenčc-	stranec	ščirovec	regeč
očc-	sestranec	šprizovec	meč-
nebec	bratanec	črvec	pireč
zgibec	goltanec	mrtvec	mrtveč
bobec	grtanec	kazec	pebič
gobec	prstanec	križec	gobič
trobec	bedenec	ubožec	pobič
šobec	rejenc	šobic-	krajčič-
bubec	čonkljenec	vejic-	jočič
pubec	posvojenec	maruškljic-	grifič
kolenčec	osenec	lic-	mOZeljjič
vnučec	prsteneč	ozemic-	MOzoljjič
dedec	sredinec	zeNic-	žuljjič
želodec	tuJinec	ozeNic-	mezljjič
prdec	prstinec	trepalnic-	mrzljjič
piščajec	mEzinec	ustnic-	ujjič
mulajec	zatilnec	sutnic-	pikič
bržlajec	gržonec	ošpic-	inkič
krajec	črniec	panaric	vnukič
rejec	rbunec	stric	belič
mOZoljec	vrhunec	trepavic-	deklič
pipljec	nunec	badeljic	lumplič
ujec	golžunec	mandeljic	mrlič
tujec	hlapec	bodeljic	sinič
dečekc	ščepec	mulc-	nonič
fučekc	škripec	šanc-	strnič
kukec	popec	kolenc-	ščepič
vnukec	koširec	temenc-	vampič
palec	našec	senc-	popič
public	tetec	šenc-	obrič
tilec	otec	joc-	ogrič
zatilec	prstec	froc	Vimprič
potilec	hrustec	šoc	sestrič
jarbolec	hreščavec	obrc	mišič
komolec	pristopljavec	dobrc	rušič
grlec	smrkavec	DObr-	bratič
mrlec	štrkavec	herc	tetič

laktič	gobe	meče	oblistje
fantič	glace	repiče	tuje
novič	moštace	sestriče	ledevje
oč	nebce	deklinče	ledovje
oč-	tebece	družinče	mozgovje
fijoč	krece	punče	čonkljovje
vimoč	detece	oče	rožje
proč	betvece	prgišče	jabke
prgišč	ribice	hrbtišče	rdečke
pišč	šobice	možošče	pičke
prišč	vejičice	sirotče	štručke
pregršč	špičice	pljuče	mustafke
golobuč	trepnjice	dede	ledovike
robad-	ritešnjice	drugode	potrepanjke
konjad	migalice	čumige	trepalke
prehlad	moškalice	hrge	trepetalke
mlad	leblice	renihe	temenke
nad	oblice	ledje	bobinke
kAmerad	oslice	ljudje	poke
prisad	mulice	ledvije	ruske
parentad	potrepanice	sopračilje	maruske
ded	šenice	templje	kazale
soсед	potrepalnice	ulje	bradle
lid	tipalnice	bruskulje	enkele
glid	pitomnice	trepulje	klunfle
glid-	Osepnice	trganje	tonšile
zglid	žitovnice	brehanje	prezile
m fremd	obrnice	krehanje	dekle
prid. fremd	lampice	kašljanje	perle
frend	lumpice	kazanje	sirotle
frajnd	krvavice	prdenje	mule
bjond-	ledvice	prehlajenje	štrule
blond	pladevice	zrinjenje	rame
plond	obrnice	gnojenje	teme
formund	križice	bolenje	ne
od	kobilce	znamenje	nene
nahod	kolence	bolnje	rene
pod	temence	ronje	legine
gospod	ščepce	bunje	akne
rod	srce	garje	nirne
marod	jetrce	kurje	ustne
grođ	nebesce	lasje	trepe
ud	mlajšetce	starišje	tripe
hud	šnavce	staršje	lebre
gležđ	sirovce	bratje	flere
šebe	pleče	obistje	femore

tutore	čeh	zunanji	potrepali
jetre	mačeh	vnanji	dedeli
pozre	meh	dalečnji	kehli
se	očih	zadnji	popoli
klobase	prdih	predzadnji	šrampli
rese	gležnjih	sprednji	timpli
črevese	Stomih	srednji	lumpli
limfdrise	mačoh	spodnji	lumprli
vose	troh-	zvrhnji	remi
ruse	uh-	hejnji	štomi
babše	trebuh	zgornji	zmožljani
mlajše	trbuh	starji	izplečkani
uše	fačuh	dženitorji	prstani
revše	očuh	pasji	itvani
ate	paZDuH-	tretji	služabni
dete	pod-paZDuH-	kravji	kolčni
muškete	mehuh	divji	prisadni
hifte	gluh	podočnjaki	ledni
nipote	sluh-	fižolnjaki	udni
obiste	posluh	služečki	medeni
čreve	varuh	fižolčki	vodeni
tudže	požeruh	temenčki	reni
križe	suh	bleki	timplini
drože	babi	fleki	kužini
mUŠtaF-	ljubi	bubreki	piščalni
grif	starci	možeki	oni
kof	križci	veliki	ronjoni
šnof	domači	sorodniki	polmoni
krof	hči	tanki	noni
rotlavf	blečiči	tenki	bimparni
avsšlag	bomboliči	rajniki	nosni
beteg	lomboliči	sloki	ušni
mig-	nomboliči	ljudski	krušni
dolg	oči	kuhinjski	vratni
abcerung	popči	svinjski	pokostni
bog	pljuči	mrtonjski	glupi
ubog	mladi	stranski	avgenbimpari
ubog-	dedi	podkolenski	stari
gug-	ljudi	sredinski	obri
drug	bubregi	zakonski	veri
suprug	drugi	zvunski	kri
mozg-	plehi	mrtvaški	pri
kučah	bubrehi	mrliški	jetri
gležnjah	žabji	moški	laStri
siromah	starEji	m mali	m lastri
sinah	roditelji	prid. mali	prid. lastri

bajusi	sfuliti	kužinovi	mandelj
starEši	cecniti	ronjonovi	bodelj-
miši	prdniti	polmonovi	škrofelj-
mlajši	sprdniti	brvi	šnopfelj
starejši	spezdniti	podbrvi	kragelj
manjši	gagniti	obrvi	gurgelj
starši	nategniti	podobrvi	gugelj
ati	pretegniti	prvi	knehelj
zabincati	potegniti	mrtvi	uhelj
dokončati	stegniti	tizi	kopfdekelj
izpuščati	iztegniti	piščaj	šenkelj
prdati	izdahnti	pregiblaj	oberšenkelj
poprdati	izdihniti	stopljaj	čonkelj
fati	poginiti	metljaj	parkelj
ofati	zginiti	smetljaj	gurkelj
duhati	flikniti	stopaj	muskelj-
zaregljati	crkniti	čiraj	pukelj
banjati	črkniti	kraj	rizipelj
vonjati	pukniti	kraj	gumpelj
blekati	krepniti	lišaj	kumpelj
podelati	stisniti	taj	riselj
zlati	guzniti	lisičj-	kašelj
mati	gavzniti	ledj-	prijatelj
poravnati	doiti	pazDj-	staratelj
izravnati	izpustiti	pod-pazDj-	MOzelj
krepati	uiti	babej	picilj
ukrepati	oprožiti	uječej	čilj-
dišati	tanti	očej	sopračilj-
tati	sentimenti	dedej	smetilj
urezati	facnoti	amej	prtilj
smrdeti	krecenti	famej	brklj-
prdeti	vtegniti	hamej	maruSklj-
poprdeti	hahnoti	mamej	čolj-
pezdeti	dehnoti	popej	mozgolj
spezdeti	činknoti	naprej	mozolj
najeti	strepetnoti	atej	MOzolj
peti	toti	tatej	gulj
mreti	četrti	sirotej	maruskulj-
umreti	blekasti	rožalij-	žulj
vmreti	čemerasti	žnablj-	kompanj
uvmreti	putasti	šocelj	škranj-
dehteti	obisti	badelj-	ledenj
zanohti	tolsti	bradelj	ogenj
iti	stepsti	vadelj	členj
zaiti	putavi	šedelj	gleženj
faliti	črevi	picidelj	garinj

ronj-	dedček	prek	podpaznik
garnj-	deček	mesek	lavžnik
punj	pubiček	bajsek	pik
moj	piček	šišek	špik
nesvoj	striček	atek	revmatik
kurj-	fantiček	tatek	jezik
uj	spiščljajček	cajtek	kolk-
tuj	mOzeljček	fantek	fjank-
dojdak	mOzoljček	sirotek	flank
čehak	žuljček	vek-	šlank
srčnjak	ujček	človek	krank
srednjak	tilček	obrvek	gelenk
šišenjak	komolček	ozek	glink
prstenjak	čenček	jožek	ok-
šijnjak	rejenček	mOzoljik	bok-
šijnjak	klinček	mrlík	skok
aselnjak	mEzinček	amik	slok
tilnjak	brbunček	skrbnik	otrok
zatilnjak	oček	oskrbnik	otok
prstnjak	ščepček	dečnik	Brk-
spolovnjak	starček	pomočnik	maruSk-
gležnjak	tvorček	srčnik	brušk-
podkožnjak	pišček	spiščnik	litk-
čirjak	Spišček	zaprščnik	fačuk
kurjak	razpršček	žnadnik	huk
žlak	vnuček	rednik	vNuK
siromak	puček	srednik	obrvk-
tenak	dedek	rejenik	piščal
gnak	glidek	zrejenik	muzgal-
posinak	šnofek	skrmljenik	tal
junak	piščajek	rajnik	bel
znak	zašijek	šijnik	bel-
požerak	listanjek	šijnik	debel
svak	blek	knik	čel
mrtvak	blek-	požiralnik	medel
težak	tilek	tilnik	nagel
njock-	zatilek	zatilnik	okrogel
mačk	prstanek	pristopnik	enkel
spiČk-	členek	kurnik	črnel-
kolčk-	prstenek	taberšnik	rizipel
kolenčk-	ščepek	zanohtnik	ksel
očk-	krepek	dobrotnik	posel
bek	poppek	prstnik	červel-
cucek	starek	zaprstnik	vozel
faček	cvirek	šivnik	mrzel
ljubček	pastorek	paznik	il

bol	zErman	črljen-	šofploten
gjandol-	razgnan	sprehuljen	siroten
gLandol-	neznan	prihuljen	smrten
mandol-	nepoznan	kruljen	smrten
brufol	zvampan	njen	masten
gol	razvampan	priženjen	pesten
muškol-	pošvedran	napihnjen	ven
napol	bratran	posvojen	glaven
popol	uhetran	mičken	reven
naspol	stran	majčken	spoloven
fižol	stran-	miken	jezen
vimerl	razbasan	kranken	bolezen
grl-	pisan	stopalen	golezen
svetl-	zmešan	člen	plozen
bul-	shujšan	glen-	NerVozen
ricul	bratan	obilen	nervovzen
sičul	goltan	tilen	betežen
mandul-	prstan	zatilen	grintežen
muškul-	šancn-	golen	nervožen
drugam	glocn-	kolen	privržen
hlam	pšeničn-	kolen-	stegn-
ram-	en	ramen	domačin
sam	leben	ječmen	gospodin
dermatizem	hudoben	temen	kin
rEVmatizem	droben	temen	timplin
rEVmatizem	micen	neumen	minjulin
očlm	izplečen	rumen-	mamin
revmatizim	tečen	pristopen	podkolenin
dom	napučen	nemiren	ženin
uhom	skručen	niren	kopin
hrom	tučen	boren	labrin
črm	živčen	besen	hčerin
elbavm	eden	raztresen	materin
frderban	m sreden	drisen	sestrin
žvorban	prid. sreden	kusen	lavrin
močan	čuden	šen	sin
možGan-	kragen	trebušen	švigersin
ribijan	lungen	zgušen	puntin
nafljlan	krogen	naglušen	prOtin
grkljan	bolehen	polplaten	kužin
škrevljjan	majhen	hiften	šimpajn
možljjan-	rejen	riten	pikeln
drobčkan	zavaljen	siten	reteln
dlan	pohabljen	obalten	temn-
bolan	pogrbljen	fremten	on
očman	ošpiljen	tegoten	očon

komedon	piskalo	lamp	fAter
komodon	stopalo	lamp-	švifater
mačehon	požiralo	vamp	švigerfater
mačkon	čelo	sklop	mater
maron	koradelo	pop	brater
paron	telo	stop	polbrater
štifson	brufolo	kvarp	feter
švigerson	minjolo	trup	jeter
štifzon	truplo	pebar	švigertohter
mužon	grlo	pobar	foter
črn	svetlo	kuščar	štiffoter
črn-	mulo	gospodar	cifoter
masern	ramo	polear	švigerfoter
kumrn	temo	Gerofar	ploter
soprn	lačno	Jerofar	bister
blontn-	goleno	taberhar	štifmuter
plontn-	koleno	frajar	cimuter
brun-	nadkoleno	možakar	švigermuter
avgenbravn	slezeno	svekar	paver
drizn-	temno	svekár	dever
nebo	nono	papilar	moštohateštver
ledvico	fremtno	dinar	unokateštver
srco	po	džinar	čir
pljučo	tempo	šihtnar	mehir
konjado	suočero	vimpar	foreštir
kunjado	leštero	pasar	rafredor
boligo	zero	katar	švedor
zjogo	jetro	star	šogor
zio	filaštro	febr-	mor-
medijo	meso	rebr-	Bramor
kompanjo	šposo	Rebr-	tumor
kranjo	fegato	bedr-	nor
patrinjo	palato	leber	por
punjo	nepoznato	fiber	kurator
dečko	črevo	hčer	prekurator
amiko	ljudstvo	kuščer	kondetor
piko	inozemstvo	der	tuhtor
oko	marožo	kufer	pastor
ljudsko	nervožo	švager	tutor
tujsko	ščep	švogor	tvor
stransko	sklep	fjer-	papr-
tujinsko	sklep-	kanjer	šogur
pregibalo	slep	stranjer	mehur
piščalo	osip	svéker	plesur
sedalo	kolp-	pisker	tur
muzgalo	skolp-	ser-	s

urbas	rebrnat	blont	lempast
išijas	trebušnat	plont	šklempast
las-	nepoznat	formunt	drempast
pas	brat	život	krempast
nebes	polbrat	birt	čompast
očes-	polubrat	virt	krumpast
mrzlotres	fingrat	smrt	gadrast
ušes-	prat-	port	Krast-
čreves	vrat	gombast	morast-
flis	zavrat	gobast	šleprast
fris	trebušat	grbast	bajsast-
bajs	črevat	gubast	pošast
nos	prstohvat	kruncast	rošast-
mumps	kolčt-	žvircast	trebušast
prs-	hrbet	bjondast	debelušast
revmatizmus	kučet	krofast	tast
rus	laket	špehast	matast
rus-	pamet	trebuhast	kofetast-
barus-	smet	čogljast	ritast
žabaš	umet	punkljast	brentast
pajdaš	zmet	pukljast	čotast
frčkaš	zagnet	kruljast	švrtast
farkaš	brunet	krevljast	sivast
naš	pet	kostanjast-	plezast-
idegeš	napet	trebušnjast	nervožast
tovariš	ušet-	rdečkast	pest
švedriš	svet	blekast	pest-
revmatiš	zet	sikast	našest
anjoš	žleht	belkast-	vnašest
apoš	GiHt	rumenkast-	list
purš	fergiHt	rjavkast-	oblist-
ruš-	ksiht	sivkast	fejst
kobat	noht	hulast	kost
kruncat	VASerSuht	hlamast	smrkavost
trebuhat	rit	bravmast-	prst
fijat	jeznorit	pepelnast-	kažiprst
suhljat	piščalt	trebuhonast	ust-
konjat	golt	brnast-	čeljjust
trebušnjat	žolt-	šepast	pust
kunjat	gelemt	švepast	pešt-
plat	m fremt	tripast	m forešt
naplat	prid. fremt	lampast	prid. forešt
podplat	fant	šlampast	prišt
poplat	mančament	krampast	puršt
komat	dešpošent	vampast	put
pepelnat-	grint-	gvampast	žut

nevovt	ježev	očc-	žnablj-
napolu	možev	šobic-	bad(e)lj-
popolu	strahopetljiv	vejic-	bod(e)lj-
v	jezljiv	maruškljic-	škrof(e)lj-
grbav	kriv	lic-	musk(e)lj-
mrhav	siv-	ozemic-	čilj-
čonkljav	belosiv	zeNic-	sopračilj-
punkljav	očov	ozeNic-	brklj-
čokljav	škofov	trepalnic-	maruSklj-
pukljav	njegov	ustnic-	čolj-
krumljav	sinov	sutnic-	maruskulj-
brljav	nosov	ošpic-	škranj-
ihtljav	brv-	trepavic-	ronj-
kruljav	obrV	mulc-	garnj-
jezljav	obrV	šanc-	kurj-
tjav-	črv	kolenc-	njock-
temnorjav-	krv	kolenc-	špiČk-
smrkav	svekrv	temenc-	kolčk-
šamprkav	mrV	senc-	kolenčk-
piškav	z	šenc-	očk-
oglav	obraz	joc-	blek-
plav-	mraz	DObrc-	vek-
šepav	nervez	ogrc-	kolk-
švepav	koz-	rdeč-	fjank-
vampav	kroz	meč-	ok-
šklempav	moroz	krajčič-	bok-
krumpav	nervoz	oč-	Brk-
švedrav	pavuz	robad-	maruSk-
zdrav	nervovz	glid-	brušk-
čorav	smedž-	bjond-	litk-
šajtrav	falandž	mUŠtaF-	obrvk-
funtrav	srbež	mig-	muzgal-
strav	preŽ-	ubog-	bel-
mršav	revež	gug-	črnel-
žaltav	križ	mozg-	červel-
plantav	polž	troh-	gjandol-
šantav	pamž	uh-	gLandol-
čotav	mož	paZDuH-	mandol-
krvav	nervož	pod-paZDuH-	muškol-
cev	čob-	sluh-	grl-
očev	čOb-	kraj-	svetl-
piščev	šOb-	lisičj-	bul-
kostanjev-	mUŠtaC-	ledj-	mandul-
črev	ŠmUtaC-	pazDj-	muŠkul-
padrev	trob-	pod-pazDj-	ram-
mrtev	kolenč-	ročalij-	moŽGan-

možljan-	skolp-	prat-	pest-
stran-	lamp-	kolčt-	oblist-
šancn-	febr-	ušet-	ust-
glocn-	rebr-	žolt-	pešt-
pšeničn-	Rebr-	grint-	rjav-
črljen-	bedr-	kostanjast-	temnorjav-
glen-	fjer-	belkast-	plav-
kolen-	ser-	rumenkast-	kostanjev-
rumen-	mor-	rjavkast-	siv-
stegn-	papr-	bravmast-	brv-
temn-	las-	pepelnat-	obr-
črn-	očes-	brnast-	mr-
blontn-	ušes-	Krast-	koz-
plontn-	prs-	morast-	smedž-
brun-	rus-	bajsast-	prež-
drizn-	barus-	rošast-	
sklep-	ruš-	kofetast-	
kolp-	pepelnat-	plezast-	

5 Literatura

Zvezdica (*) pred okrajšavo navedenega dela pomeni, da je bilo delo upoštevano pri izdelavi mnogih komentarjev, zato se v razdelku 4 ne navaja.

- *ALE 1972 = *Atlas Linguistique de l'Europe: proposition du Premier Questionnaire*, Nimègue: Bureau de la Rédaction – Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde, 1972 (razmnoženo). (<http://ale.lingv.ro/Questionnaire/Binder1.pdf>, dostop 13. 10. 2011.)
- *ALI = *Atlante linguistico italiano 1: corpo umano*, gradivo zbrali Ugo Pellis idr., ur. Lorenzo Massobrio idr., Roma: Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato – Libreria dello Stato, 1995.
- Andersen 1999 = Henning Andersen, *The Western South Slavic Contrast Sn. sah-ni-ti // SC sah-nu-ti, Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies 2* (1999), str. 47–62.
- Antič 2009 = Olga Antič, *Honga, hon, hrmoka!: slovar prleške govornice*, Križevci pri Ljutomeru: samozaložba, 2009.
- *ASLEF = *Atlante storico-linguistico-etnografico friulano 1–6*, ur. Giovanni Battista Pellergrini, Padova: Istituto di Glottologia e Fonetica dell'Università – Udine: Istituto di Filologia Romanza della Facoltà di Lingue e Letterature straniere dell'Università di Udine, 1972–1986.
- *Babič 2008 = Vanda Babič, *Učbenik stare cerkvene slovanščine*, 2. natis, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete – Oddelek za slavistiko – Oddelek za slovenistiko, 2008 (prvi natis 2003).
- Bajec 1950 = Anton Bajec, *Besedotvorje slovenskega jezika I: izpeljava samostalnikov*, Ljubljana: SAZU, 1950 (Dela razreda za filološke in literarne vede 1).
- Bajec 1952 = Anton Bajec, *Besedotvorje slovenskega jezika II: izpeljava slovenskih pridevnikov; III: zloženke*, Ljubljana: SAZU, 1952 (Dela razreda za filološke in literarne vede 6).
- Bajec 1959 = Anton Bajec, *Besedotvorje slovenskega jezika IV: predlogi in predpone*, Ljubljana: SAZU, 1959 (Dela razreda za filološke in literarne vede 14).
- *Benedik 1999 = Francka Benedik, *Vodnik po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas (SLA)*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 1999.
- Bernjak 2004 = Elizabeta Bernjak, *A halál kultúrfogalma a magyar és a szlovén frazémákban*, v: Elizabeta Bernjak, *Slovenščina in madžarščina v stiku: sociolingvistične in kontrastivne študije*, Maribor: Slavistično društvo, 2004 (Zora 29), str. 236–252.
- Bezljaj 2003 = France Bezljaj, *Zbrani jezikoslovni spisi I–II*, ur. Metka Furlan, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2003 (Linguistica et philologica 6).
- *Bezljaj gl. ESSJ
- Brecelj 2005 = Marijan Brecelj, *Furlansko-slovenski slovar*, Nova Gorica: Goriška knjižnica Franceta Bevka, 2005.

- Brodar 2008 = Mitja Brodar, »Piščalka« iz Divjih bab ni neandertalska, *Delo* (Ljubljana) 50 (2008), št. 223 (25. sept.), str. 20 (priloga Znanost). – Prim. Odar 2008.
- *Cossutta gl. SDLA-SI
- *Crevatin gl. SDLA-SI
- ČJA = *Český jazykový atlas* 1–5, Praha: Academia, 1992–2005.
- *Doria 1987 = Mario Doria, *Grande dizionario del dialetto triestino: storico etimologico fraseologico*, con la collaborazione di Claudio Noliani, Trieste: Edizioni »Italo Svevo« – Edizioni »Il Meridiano«, 1987.
- Dovjak 2011 = Rok Dovjak, *Srednji spol samostalnikov na -e v slovenskih narečjih (po gradivu za SLA): diplomsko delo*, Ljubljana: [Rok Dovjak], 2011 (razmnoženo).
- Duden 7 = *Duden Etymologie: Herkunftswörterbuch der deutschen Sprache*, bearbeitet von Günther Drosdowski, Paul Grebe und weiteren Mitarbeitern der Dudenredaktion, Mannheim – Wien – Zürich: Bibliographisches Institut, 1963 (Der Große Duden in 10 Bänden).
- DWB = *Deutsches Wörterbuch: elektronische Ausgabe der Erstbearbeitung von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm*, Frankfurt am Main: Zweitausendeins, 2004 (elektronski vir na cedēju). (<http://www.woerterbuchnetz.de/DWB>, dostop 24. 10. 2011.)
- *ERHSJ = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* I: A–J, 1971; II: K–poni¹, 1972; III: poni²–Ž, 1973; IV: kazala, 1974, ur. Mirko Deanović – Ljudevit Jonke, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- *ESSJ = France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika* I: A–J, Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1977 (¹1976); II: K–O, Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1982; III: P–S, dopolnila in uredila Marko Snoj in Metka Furlan, Ljubljana: SAZU – Znanstvenoraziskovalni center, Inštitut za slovenski jezik, Etimološko-onomastična sekcija (izd.) – Mladinska knjiga (zal.), 1995; IV: Š–Ž, avtorji gesel France Bezlaj, Marko Snoj in Metka Furlan, uredila Marko Snoj in Metka Furlan, Ljubljana: SAZU – Znanstvenoraziskovalni center, Inštitut za slovenski jezik, Etimološko-onomastična sekcija (izd.) – Založba ZRC (zal.), 2005; V: kazala, izdelala Marko Snoj in Simona Klemenčič, Ljubljana: SAZU – Znanstvenoraziskovalni center, Inštitut za slovenski jezik, Etimološko-onomastična sekcija (izd.) – Založba ZRC (zal.), 2007.
- ÈSSJa = *Ètimologičeskij slovar' slavjanskih jazykov: praslavjanskij leksičeskij fond* I–, pod red. O. N. Trubačeva, Moskva: Nauka, 1974–.
- EWUng = *Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen*, Lieferung 1, Budapest: Akadémiai kiadó, 1992.
- Faggin 1985 = Giorgio Faggin, *Vocabolario della lingua friulana* 1: A–L, 2: M–Z, Udine: Del Bianco Editore, 1985. [1: LXIX str., str. 1–725; 2: str. 727–1617.]
- *FO = *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih Opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, ur. Pavle Ivić idr., Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981 (Posebna izdanja LV).
- Furlan 1998 = Metka Furlan, Alasijevi glosi *oghnijske* in *pluca*: k refleksu *šk* in *k* za psl. *šč in *t' v slovenščini, v: *Vatroslav Oblak: mednarodni simpozij Obdobja, Ljubljana, 12. in 13. december 1996*, ur. Alenka Šivic-Dular, Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete, 1998 (Obdobja 17), str. 259–272.

- Furlan 2005 = Metka Furlan, Rezijansko *túlac* »tilnik« (Bila): praslovanski anatomski termin **tǔlbъ* v slovenščini, *Jezikoslovni zapiski* 11 (2005), št. 1, str. 115–124.
- Furlan 2008 = Metka Furlan, O slovenskih parih tipa *kost* : *koščica* ali nastanku razmerja *-st-* : *-šč-i-*: k identifikaciji zgodnjepraslovanske akrostatične deklinacije ijevskih samostalnikov, *Jezikoslovni zapiski* 14 (2008), št. 1, str. 7–27.
- Furlan 2009 = Metka Furlan, Asimilacijski vzorec v gornjeseniških primerih *smétke* 'smeti' v širšem slovenskem kontekstu, v: *Slovenski mikrokozmosi: medetnični in medkulturni odnosi: Slovenski slavistični kongres, Monošter, 2009*, ur. Irena Novak Popov, Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije, 2009 (Zbornik Slavističnega društva Slovenije 20), str. 120–130.
- Furlan 2010 = Metka Furlan, Črnovrški pridevnik *pojertek* 'požrešen' v slovarju Ivana Tominca, *Jezikoslovni zapiski* 16 (2010), št. 1, str. 25–31.
- Furlan 2011 = Metka Furlan, O slovenskem narečnem *kri*, *kr(i)vesa* 'kri, krvi' ali o prvotnem sklanjatvenem vzorcu praslovanskega **kry* 'kri', *Jezikoslovni zapiski* 17 (2011), št. 1, stran 7–22.
- Glonar 1936 = Joža Glonar, *Slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Umetniška propaganda, 1936.
- *Greenberg 2002 = Marc L. Greenberg, *Zgodovinsko glasoslovje slovenskega jezika*, prev. Marta Pimat-Greenberg, Maribor: Aristej, 2002. – Prevod dela: *A historical Phonology of the Slovene Language*, Heidelberg: Universitätsverlag C. Winter, 2000 (Historical phonology of the Slavic languages 13).
- Gross 1998 = Harro Gross, *Einführung in die germanistische Linguistik*, neu bearbeitet von Klaus Fischer, München: Iudicum, ³1998.
- Gutsmann 1999 = Oswald Gutsmann, *Deutsch-windisches Wörterbuch mit einer Sammlung der verdeutschten windischen Stammwörter, und einiger vorzüglichern abstammenden Wörter*, auf Slowenisch-Deutsch umgekehrt und bearbeitet von Ludwig Karničar, Graz: Institut für Slawistik der Universität Graz, 1999 (Slowenistische Forschungsberichte 3).
- *HJA = *Hrvatski jezični atlas: upitnik*, Zagreb, 1997 (razmnoženo).
- Horvat 2007 = Mojca Horvat, *Geolingvistični prikaz nekaterih leksemov iz pomenskega polja bolezni – samostalniki (po gradivu SLA): diplomsko delo*, Ljubljana: [Mojca Horvat], 2007 (razmnoženo).
- Horvat 2009 = Mojca Horvat, Besedje za mrzlico v slovenskih narečjih (po gradivu za SLA), v: *Slovenska narečja med sistemom in rabo*, ur. Vera Smole, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009 (Obdobja 26), str. 235–244.
- Horvat 2011 = Mojca Horvat, Leksika s pomenskega polja »bolezni« v primorski narečni skupini (po gradivu za SLA), v: *Narečna prepletanja*, ur. Goran Filipi, Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2011, str. 209–227.
- Hradil 1996 = Jože Hradil, *Slovensko-madžarski slovar = Szlovén-magyar szótár*, Ljubljana: DZS, 1996.
- Jakomin 1995 = Dušan Jakomin, *Narečni slovar Sv. Antona pri Kopru*, Trst: Škedenjski etnografski muzej, 1995.
- Jakop 2006 = Tjaša Jakop, Nouns in pairs in Slovene dialects, v: *The Fifth International Conference Formal Approaches to South Slavic and Balkan Languages: proceedings*, ur. Svetla Koeva – Mila Dimitrova-Vulchanova, Sofija, 2006, str. 194–198.

- Jakop 2007 = Tjaša Jakop, Besedje za bratranca in sestrično v slovenskih narečjih (po gradivu za SLA), *Merkujev zbornik = Jezikoslovni zapiski* 13 (2007), št. 1–2, str. 189–194 + 2 prilogi.
- Jakop 2008a = Tjaša Jakop, *Dvojina v slovenskih narečjih*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2008 (Linguistica et philologica 21).
- Jakop 2008b = Tjaša Jakop, *The Dual in Slovene Dialects*, Bochum: Universitätsverlag Dr. N. Brockmeyer, 2008 (Diversitas linguarum 18).
- Jakop 2011 = Tjaša Jakop, The variety and richness of words for relatives in Slovene, v: *Language Variation – European perspectives III: selected papers from the 5th International Conference on Language Variation in Europe (ICLaVE 5), Copenhagen, June 2009*, ur. Frans Gregersen idr., Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 2011 (Studies in Language Variation 7), str. 227–238.
- Jakop (v tisku) = Tjaša Jakop, Izrazi za spolovila pri Koštiálu in v gradivu za Slovenski lingvistični atlas (rokopis prispevka, namenjenega za monografijo o Ivanu Koštiálu).
- Karničar 1990 = Ludwig Karničar, *Der Obir-Dialekt in Kärnten: die Mundart von Ebriach/Obirsko im Vergleich mit den Nachbarmundarten von Zell/Sele und Trögern/Korte: Phonologie, Morphologie, Mikrotoponymie, Vulgonamen, Lexik, Texte: Graz 1986*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1990 (Sitzungsberichte 551).
- Keber 1996 = Janez Keber, *Leksikon imen: izvor imen na Slovenskem*, Celje: Mohorjeva družba, ²1996.
- Kenda-Jež 2000 = Karmen Kenda-Jež, Dialektološke raziskave na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša, v: *Slovensko jezikoslovje danes in jutri: Slovenski slavistični kongres, Celje, 1999*, ur. Zoltan Jan, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2000 (Zbornik Slavističnega društva Slovenije 10), str. 195–206.
- Kenda-Jež 2002 = Karmen Kenda-Jež, Model idealnega govorca v slovenskih dialektoloških raziskavah, v: *Med dialektologijo in zgodovino slovenskega jezika: ob življenjskem in strokovnem jubileju prof. dr. Martine Orožen*, ur. Marko Jesenšek – Bernard Rajh – Zinka Zorko, Maribor: Slavistično društvo, 2002 (Zora 18), str. 150–165.
- Knieszsa 1974 = István Knieszsa, *A magyar nyelv szláv jövevényszavai I–II*, Budapest: Akadémiai kiadó, 1974. (I: str. 1–582; II: str. 583–1044.)
- *Koletnik 1999 = Mihaela Koletnik, Fonološki opis voličinskega in črešnjevkega govora, *Slavistična revija* 47 (1999), št. 1, str. 69–87.
- *Koletnik 2000 = Mihaela Koletnik, Fonološki opis govora v Radencih, *Jezikoslovni zapiski* 6 (2000), str. 155–165.
- *Koletnik 2000/01 = Mihaela Koletnik, Govor pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, *Jezik in slovstvo* 46 (2000/01), št. 3, str. 81–90.
- Koletnik 2001 = Mihaela Koletnik, *Slovenskogoriško narečje*, Maribor: Slavistično društvo, 2001 (Zora 12).
- *Koletnik 2002 = Mihaela Koletnik, Fonološki opis govora na Zgornji Velki (SLA 364), *Jezikoslovni zapiski* 8 (2002), št. 1, str. 139–149.
- *Koletnik 2003 = Mihaela Koletnik, Fonološki opis govora pri Negovi (SLA 367), *Jezikoslovni zapiski* 9 (2003), št. 2, str. 81–92.

- *Koletnik 2007 = Mihaela Koletnik, Govor pri Negovi v Slovenskih goricah (SLA 367), v: *Jezikovna predanost: akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču ob 80-letnici*, ur. Marko Jesenšek – Zinka Zorko, Maribor: Slavistično društvo – Ljubljana: SAZU, 2006 (Zora 44), str. 469–476.
- Kostelec 2007 = Petra Kostelec, *Geolingvistični prikaz leksemov s pomenskega polja bolezní – pridevniki (po gradivu za SLA): diplomsko delo*, Ljubljana: [Petra Kostelec], 2007 (razmnoženo).
- Kühn 1983 = Erika Kühn, Pläse; Pläse, v: *Wörterbuch der bairischen Mundarten in Österreich 3*, 1983 (Bayerisch-Österreichisches Wörterbuch 1: Österreich), stolp. 270–272.
- Lekše 1893 = Franc S. Lekše, Imena rodbine in svaščine, *Dom in svet* 6 (1893), str. 32–33, 75–78.
- Lenček 1996 = Rado L. Lenček, *Izbrane razprave in eseji*, ur. Marta Pirnat-Greenberg, Ljubljana: Slovenska matica, 1996.
- Logar 1956 = Tine Logar, Dialektološke študije IX: Značilnosti kojščanskega govora, *Slavistična revija* 9 (1956), št. 1, str. 34–44. (Ponatis v: Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1996, str. 72–78.)
- Logar 1964 = Tine Logar, Zanimivosti iz slovenske dialektologije, *Jezik in slovstvo* 9 (1964), št. 2–3, str. 44–47.
- Logar 1967 = Tine Logar, Kazalni zaimek v slovenskih narečjih, *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture* 3, Ljubljana, 1967. (Ponatis v: Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1996, str. 324–327.)
- *Logar 1996 = Tine Logar, *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1996.
- *Malnar 2008 = Slavko Malnar, *Rječnik govora čabarskog kraja*, Čabar: Matica hrvatska, Ogranak Čabar, 2008.
- Merše 1995 = Majda Merše, *Vid in vrstnost glagola v slovenskem knjižnem jeziku 16. stoletja*, Ljubljana: SAZU, 1995 (Dela razreda za filološke in literarne vede 44).
- Miklavčič – Dolenc 1968 = Maks Miklavčič – Jože Dolenc (ur.), *Leto svetnikov I*, Ljubljana: Zadruga katoliških duhovnikov, 1968.
- Möderndorfer 1964 = Vinko Möderndorfer, *Ljudska medicina pri Slovencih*, Ljubljana: SAZU, 1964 (Gradivo za narodopisje Slovencev 1).
- Mukič 2005 = Francek Mukič, *Porabsko-knjižnoslovensko-madžarski slovar*, Szombathely: Zveza Slovencev na Madžarskem, 2005.
- Nahtigal 1952 = Rajko Nahtigal, *Slovanski jeziki*, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, ²1952.
- Nartnik 1998 = Vladimir Nartnik, Pet zvezkov ALE, *Jezikoslovni zapiski* 4 (1998), str. 181–185.
- Nartnik 2011 = Vladimir Nartnik, Leksem *stegniti se* v slovenskih narečjih, v: *Narečna prepletanja*, ur. Goran Filipi, Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2011, str. 155–160.
- Novak 1996 = Franc Novak, *Slovar beltinskega prekmurskega govora*, priredil in uredil Vilko Novak, Murska Sobota: Pomurska založba, ²1996 (Panonika).

- Novak 2006 = Vilko Novak, *Slovar stare knjižne prekmurščine*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006 (Slovarji).
- Novotný 2005 = Aleš Novotný, *Pornografije ve středověku?*, Hýsly: Alcor Puzzle, 2005.
- Odar 2008 = Boštjan Odar, 60.000 let stara neandertalčeva piščal, *Delo* (Ljubljana) 50 (2008), št. 229 (2. okt.), str. 19 (priloga Znanost). – Prim. Brodar 2008.
- *OLA 1965 = *Voprosnik Obščeslavjanskogo lingvističeskogo atlasa*, Moskva: Izdatel'stvo »Nauka«, 1965. (http://ola.zrc-sazu.si/OLA-VSE/Voprosnik_OLA_1965.pdf, dostop 4. 7. 2011.)
- OLA = *Obščeslavjanskij lingvističeskij atlas: serija leksiko-slovoobrazovatel'naja 9: čelovek*, Kraków: Międzynarodowy Komitet Sławistów, Komisja Ogólnosłowiańskiego Atlasu Językowego – Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego, 2009, str. 142–144.
- OLA LS 9 – L 1657 = L 1657 'pečen' čeloveka', *Obščeslavjanskij lingvističeskij atlas: serija leksiko-slovoobrazovatel'naja 9: čelovek*, Kraków: Międzynarodowy Komitet Sławistów, Komisja Ogólnosłowiańskiego Atlasu Językowego – Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego, 2009, str. 145–147.
- Orešnik 1994 = Janez Orešnik, *Slovenski glagolski vid in univerzalna slovnica*, Ljubljana: SAZU, 1994 (Dela razreda za filološke in literarne vede 40).
- Petek 2007 = Urška Petek, *Geolingvistični prikaz leksemov s pomenskega polja »družina« (po gradivu za SLA): diplomsko delo*, Ivančna Gorica: [Urška Petek], 2007 (razmnoženo).
- Petek gl. Smole – Petek
- *Pirona 2001 = Giulio Andrea Pirona – Ercole Carletti – Giovanni Battista Corgnani, *Il Nuovo Pirona: vocabolario friulano*, aggiunte e correzioni riordinate da Giovanni Frau, Udine: Società filologica friulana, 2001 (¹1935, ²1996).
- *Plet. = Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar 1–2*, Ljubljana: Knezoškofijstvo, 1894–1895. (Ponatisi: Ljubljana: Cankarjeva založba, 1974; Celovec: Wieser, 2004/2005; *Slovensko-nemški slovar: transliterirana izdaja 1–2*, ur. Metka Furlan, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2006 (Slovarji), tudi elektronski vir na cedeju.) (<http://bos.zrc-sazu.si/pletersnik.html>, dostop 30. 6. 2011.)
- Ponovne objave 2009 = *Ponovne objave člankov s kartami za Slovenski lingvistični atlas (do leta 2008): elektronska izdaja [na plošči CD-ROM]*, ur. Peter Weiss – Jožica Škofic – Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2009. (http://bos.zrc-sazu.si/c/Dial/Ponovne_SLA/P/index.html, dostop 30. 6. 2011.)
- Rajh 2010 = Bernard Rajh, *Gúčati po antùjoško: gradivo za narečni slovar severozahodnoprleškega govora*, Bielsko-Biala idr.: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta, 2010 (Zora 73).
- Ramovš 1923 = Fran Ramovš, Deklinacija slovenskega imena očä – óče < otyčь, *Razprave Znanstvenega društva za humanistične vede 1* (1923), str. 392–400. (Ponatis v: Fran Ramovš, *Zbrano delo 2*, ur. Jože Toporišič, Ljubljana: SAZU, 1997 (Dela razreda za filološke in literarne vede 23/2), str. 305–313.)
- *Ramovš 1924 = Fran Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika 2: konzonantizem*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1924 (Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani, Dela I/2).

- *Ramovš 1935 = *Historična gramatika slovenskega jezika 7: dialekti*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1935 (Znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani, Dela 1/7).
- *Ramovš 1952 = Fran Ramovš, *Morfologija slovenskega jezika*, Ljubljana: DZS – Univerzitetna študijska komisija, 1952.
- Ravnik 1996 = Mojca Ravnik, *Bratje, sestre, strniči, zermani: družina in sorodstvo v vaseh v Slovenski Istri*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU – Koper: Lipa, 1996.
- Rejzek 2001 = Jiří Rejzek, *Český etymologický slovník*, Praha: LEDA, 2001.
- *REW = Max Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch* 1–3, Heidelberg: C. Winter, 1953–1958 (Indogermanische Bibliothek 2: Wörterbücher).
- RJHKKJ 2/6 = *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* 2, zv. 6: *laž – mučitelica*, ur. Božidar Finka, Zagreb: HAZU – Zavod za hrvatski jezik HFI, 1991, str. 481–720.
- Rosamani 1990 = Enrico Rosamani, *Vocabolario giuliano dei dialetti parlati nella regione giuliano-dalmata quale essa era stata costituita di comune accordo tra i due stati interessati nel Convegno di Rapallo del 12-XII-1920*, Trieste: Lint, 1990.
- *SDLA-SI = Rada Cossutta – Franco Crevatin, *Slovenski dialektološki leksikalni atlas slovenske Istre (SDLA-SI)* I, 2005; II, 2006, Koper: Založba Annales – Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper – Zgodovinsko društvo za južno Primorsko (Annales Majora).
- SEL = *Slovenski etnološki leksikon*, ur. Angelos Baš, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.
- Siatkowski 2008a = Janusz Siatkowski, Słowiańskie nazwy ‘nerek’ w świetle materiałów gwarowych i źródeł historycznych, *Bohemistyka* 8 (2008), št. 1–4, str. 137–153.
- Siatkowski 2008b = Janusz Siatkowski, Słowiańskie nazwy ‘skroni’ w świetle materiałów gwarowych i źródeł historycznych, *Studia Śląskie* 67 (2008), str. 245–260.
- Siatkowski 2008c = Janusz Siatkowski, Słowiańskie nazwy ‘brzucha’ w świetle materiałów gwarowych i źródeł historycznych, *Prace Filologiczne* 54 (2008), str. 367–385.
- Siatkowski 2009 = Janusz Siatkowski, Słowiańskie nazwy ‘płuc’ i ‘wątroby’ w świetle materiałów gwarowych i źródeł historycznych, *Rocznik Slawistyczny* 58 (2009), str. 135–162.
- *Skok gl. ERHSJ
- Skubic 1997 = Mitja Skubic, *Romanske jezikovne prvine na zahodni slovenski jezikovni meji*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1997.
- *SLA = *Slovenski lingvistični atlas* (gradivska zbirka).
- *Sławski 1974–1979 = Franciszek Sławski, Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego [1], v: *Słownik prasłowiański I: A–B*, 1974, str. 43–141; [2], v: *Słownik prasłowiański II: C–dawnota*, 1976, str. 13–60; [3], v: *Słownik prasłowiański III: dawnъ–dobъrati*, 1979, str. 11–19, ur. Franciszek Sławski, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- Smole – Petek 2007 = Vera Smole – Urška Petek, Komentiranje leksično-besedotvornih kart v 1. zvezku Slovenskega lingvističnega atasa »Človek« (na primeru V617 *teta* in V618 *ujna*), *Merkujev zbornik = Jezikoslovni zapiski* 13 (2007), št. 1–2, str. 351–359.
- Smole 2006 = Vera Smole, Lingvogeografska obdelava spola v ednini: samostalniki srednjega spola na -o v slovenskih narečjih, *Slovensko jezikoslovje danes = Slavistična revija* 54 (2006), posebna številka, str. 125–136.

- SMS = *Slovenski medicinski slovar*, ur. Miroslav Kališnik, Ljubljana: Medicinska fakulteta, 2002. (<http://www.lek.si/medicinski-slovar/>, dostop 16. 6. 2009.)
- *Snoj 2003 = Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana: Modrijan, ²2003 (¹1997).
- *SP 2001 = *Slovenski pravopis 2001*, Ljubljana: SAZU – ZRC SAZU (izd.) – Založba ZRC, ZRC SAZU (zal.), 2001.
- Spinozzi Monai 2009 = Liliana Spinozzi Monai, *Il Glossario del dialetto del Torre di Jan Baudouin de Courtenay*, Udine: Consorzio Universitario del Friuli – San Pietroburgo: Arhiv Rossijskoj akademii nauk – Lubiana: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2009.
- *SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika* I: A–H, 1970; II: I–Na, 1975; III: Ne–Pren, 1979; IV: Preo–Š, 1985; V: T–Ž, 1991, Ljubljana: SAZU oz. (od 4. knjige naprej) SAZU – ZRC SAZU (izd.) – DZS (zal.).
- Steenwijk 1992 = Han Steenwijk, *The Slovene dialect of Resia: San Giorgio*, Amsterdam – Atlanta, GA: Rodopi, 1992 (Studies in Slavic and general linguistics 18).
- Stramljič Breznik 1999 = Irena Stramljič Breznik, Frazemi s pomenom 'umreti' v SSKJ, v: Irena Stramljič Breznik, *Prispevki iz slovenskega besedoslovja*, Maribor: Slavistično društvo, 1999 (Zora 7), str. 264–283.
- *Striedter-Temps 1963 = Hildegard Stridter-Temps, *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*, Berlin: Osteuropa-Institut – Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1963 (Veröffentlichungen der Abteilung für Slavische Sprachen und Literaturen des Osteuropa-Instituts (Slavisches Seminar) an der Freien Universität Berlin 27).
- Šekli 2008 = Matej Šekli, *Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2008 (Linguistica et philologica 22).
- Šekli 2009 = Matej Šekli, Zemljepisna imena v Grgarju in njegovi okolici, v: *Grgarski zbornik*, ur. Justina Doljak, Grgar: Krajevna skupnost – Turistično društvo, 2009, str. 338–345.
- Šekli 2011 = Matej Šekli, Besedotvorni pomeni nesestavljenih izpeljanih glagolov v (pra)slovanščini, v: *Globinska moč besede: red. prof. dr. Martini Orožen ob 80-letnici*, ur. Marko Jesenšek, Bielsko-Biala itd.: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta, 2011 (Zora 80), str. 32–45.
- Šivic-Dular 2006 = Alenka Šivic-Dular, Slovenska priponska obrazila -iv, -ljiv in -jiv v primerjalno-zgodovinski in etimološki osvetlitvi, v: *Jezikovna predanost: akademiku prof. dr. Jožetu Toporišču ob 80-letnici*, ur. Marko Jesenšek – Zinka Zorko, Maribor: Slavistično društvo – Ljubljana: SAZU, 2006 (Zora 44), str. 80–92.
- Škofic 2004 = Jožica Škofic, Od narečnega h knjižnemu besedju (po gradivu za *Slovenski lingvistični atlas*), v: *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*, ur. Erika Kržišnik, Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2004 (Obdobja 22), str. 353–370.
- Škofic 2008a = Jožica Škofic, Med raznolikostjo narečnega gradiva in mejami njegovega prikaza na jezikovni karti, *Annales: Anali za istrske in mediteranske študije = Annali di Studi istriani e mediterranee = Annals for Istrian and Mediterranean studies: series historia et sociologia* 18 (2008), št. 1, str. 97–104. (http://bos.zrc-sazu.si/c/Dial/Ponovne_SLA/01_PDF_prispevki/Skofic_2008b.pdf, dostop 24. 10. 2011.)

- Škofic 2008b = Jožica Škofic, Narečno besedje v Pleteršnikovem slovarju in gradivu za SLA, v: *Od Megiserja do elektronske izdaje Pleteršnikovega slovarja*, ur. Marko Jesenšek, Maribor: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 2008 (Zora 56), str. 258–273.
- Škofic 2009 = Jožica Škofic, Pomensko polje *telo* v slovenskih narečjih po gradivu za SLA, *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture 45: telo v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi: zbornik predavanj*, ur. Mateja Pezdirc Bartol, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009, str. 38–48.
- Škofic 2011 = Jožica Škofic, *Od ščepca do prgišča* od Trubarja do Slovenskega lingvističnega atlasa, v: *Narečna prepletanja*, ur. Goran Filipi, Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2011, str. 173–208.
- Špehonja 2003 = Nino Špehonja, *Vocabolario del Nediško* (2003) [nadiško-italijanski slovar v obliki PDF] (<http://www.vallidelnatisone.com/natisoniano-download.html>, dostop 12. 7. 2007).
- Špehonja 2006 = Nino Špehonja, *Vocabolario Italiano - Nediško* (2006) [italijansko-nadiški slovar v obliki PDF] (<http://www.vallidelnatisone.com/natisoniano-download.html>, dostop 12. 7. 2007).
- Thesaurus 6 = *Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten 6: kd–kv*, ur. Ludwig Karničar – Andrejka Žejn, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2009 (Österreichische Akademie der Wissenschaften – Philosophisch-historische Klasse – Schriften der Balkan-Kommission – Philologische Abteilung – Sonderpublikation).
- Tolsta 2008 = Svetlana Mihajlovna Tolstaja, *Prostranstvo slova: leksičeskaja semantika v obščeslavjanskoj perspektive*, Moskva: Indrik, 2008 (Tradicionna duhovna kultura slavian: sovremennye issledovanija).
- Toporov 1961 = Vladimir Nikolajevič Toporov, *Lokativ v slavjanskih jazykah*, Moskva: Akademija nauk SSSR, Institut slavjanovedenija, 1961.
- Trubačov 1959 = Oleg Nikolajevič Trubačov, *Istorija slavjanskih terminov rodstva i nekotoryh drevnejših terminov obščestvennogo stroja*, Moskva: Akademija nauk SSSR, 1959.
- Tschinkel 1976 = Walter Tschinkel, *Wörterbuch der Gottscheer Mundart 2: L–Z*, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1976 (Studien zur Österreichisch-Bairischen Dialektkunde 7).
- Vojtech Poklač 2011 = Saša Vojtech Poklač, *Glasoslovje in frazeologija v dolenskih govorih med Krko in Gorjanci: doktorska disertacija*, Ljubljana: [Saša Vojtech Poklač], 2011 (razmnoženo).
- Weiss – Žejn 2004 = Peter Weiss – Andrejka Žejn, Digitalizacija pisnega narečnega gradiva v dialektološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani, *Jezikoslovni zapiski* 10 (2004), št. 2, 179–188.
- Zadravec 1985 = Jože Zadravec, *Ljudsko zdravilstvo v Prekmurju*, Murska Sobota: Pomurska založba, 1985.
- Zasorina 1979 = Lidija Nikolaevna Zasorina (ur.), *Obrazovanie upotrebitel'nyh slov russkogo jazyka*, Moskva: Russkij jazyk, 1979.
- *Zorko 1995 = Zinka Zorko, *Narečna podoba Dravske doline*, Maribor: Kulturni forum, 1995 (Piramida 3).

- *Zorko 1998 = Zinka Zorko, *Haloško narečje in druge dialektološke študije*, Maribor: Slavistično društvo, 1998 (Zora 6).
- *Zorko 2003 = Zinka Zorko, Oblikoslovje in leksika v govoru Cankove, v: *Avgust Pavel*, ur. Zinka Zorko – Miha Pauko, Maribor: Slavistično društvo, 2003 (Zora 23), str. 73–94.
- *Zorko 2006 = Zinka Zorko, Vzhodni govori srednještajerskega narečja, v: *Jezikovna predanost: akademiku prof. dr. Jožetu Toporišču ob 80-letnici*, ur. Marko Jesenšek – Zinka Zorko, Maribor: Slavistično društvo – Ljubljana: SAZU, 2006 (Zora 44), str. 458–468.
- *Zorko 2007 = Zinka Zorko, Glasoslovje v kozjansko-bizeljskem narečju (Lesično, Pišece, Kapele), v: *Razprave razreda za filološke in literarne vede SAZU 20*, Ljubljana: SAZU, 2007, str. 325–336.
- *Zorko 2008 = Zinka Zorko, Prekmursko ravensko podnarečje na Cankovi, v: *Življenje in delo Jožefa Borovnjaka*, ur. Marko Jesenšek, Maribor: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 2008 (Zora 55), str. 257–269.
- Zorko 2009 = Zinka Zorko, *Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih*, Bielsko-Biala idr.: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta, 2009 (Zora 64).
- Zuljan Kumar 2011 = Danila Zuljan Kumar, *Tuj, tujec in na tuje* v slovenskih narečjih, v: *Narečna prepletanja*, ur. Goran Filipi, Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2011, str. 161–172.
- Žele 2007 = Andreja Žele, Brezosebni glagoli in brezoseb(kov)na raba, v: *Razprave razreda za filološke in literarne vede SAZU 20*, Ljubljana: SAZU, 2007, str. 337–357.

6 Krajšave

Simboli

*	rekonstrukcija
**	nezanesljiva rekonstrukcija
/	ali
//	fakultativna prvina
<	se je razvilo iz
>	se je razvilo v
≤	nepravilen razvoj iz
≥	nepravilen razvoj v
→	tvorjeno v
←	tvorjeno iz
-∅	ničta končnica
‘xxx’	pomen

Krajšave

angl.	angleško
avstr.	avstrijsko
bav.	bavarsko
ben.	beneško
daj.	dajalnik
dv.	dvojina
ed.	ednina
furl.	furlansko
germ.	germansko
gl.	glej
gor.	gorenjsko
got.	gotsko
hrv.	hrvaško
im.	imenovalnik
it.	italijansko
kajk.	kajkavsko
knj.	knjižno
kor.	koroško
lat.	latinsko
lj.	ljudsko
m	samostalnik moškega spola
m.	moški
madž.	madžarsko
mest.	mestnik
mn.	množina
nam.	namesto

nar.	narečno
nedol.	nedoločnik
nem.	nemško
npr.	na primer
nvnem.	novovisokonemško
op.	opomba
or.	orodnik
os	oseba
oz.	oziroma
poud.	poudarjalno
poznolat.	poznolatinsko
prim.	primerjaj
psl.	praslovansko
rod.	rodilnik
s	samostalnik srednjega spola
s.	srednji
sed.	sedanjik
slov.	slovensko
sp.	spol
srb.	srbsko
srg.	srednjegrško
srvnem.	srednjevisokonemško
stfurl.	starofurlansko
stvnem.	starovisokonemško
štaj.	štajersko
T	(pred trimestno številko) točka SLA, npr. T001
tirol.	tirolsko
tj.	to je
tož.	tožilnik
trž.	tržaško
ur.	uredil
V	(pred trimestno številko) vprašanje za SLA, npr. V001; samoglasnik (v zvezi VrV)
vzh.	vzhodno
zah.	zahodno
zv.	zvalnik
ž	samostalnik ženskega spola
ž.	ženski

Pripravila *Vlado Nartnik* in *Tjaša Jakop*

7 Summary

From the history of the Slovenian linguistic Atlas

Dialectology is science which explores, at both the synchronic and diachronic levels, the geographically delimited variants of individual languages – that is, the local dialects and speeches. The distribution of dialects and their classification can be displayed using dialect maps: the SLA contains a map of Slovenian dialects compiled in 1983 by the dialectologists Tine Logar and Jakob Rigler, and supplemented by Vera Smole (for the *Enciklopedija Slovenije* [Encyclopaedia of Slovenia] in 1998) and Jožica Škofic (first volume of the Slovenian Linguistic Atlas in 2011) using contemporary dialectological developments. As one of the directions that can be taken by dialectology, linguistic geography/geolinguistics is interested in the spatial distribution of individual language phenomena in one or more languages, which is then displayed on a linguistic map or in linguistic atlases, more than in the boundaries between languages or their dialects. The geographical presentation of the selected dialect material for geolinguistics is not so much the result but, rather, the starting point for interpretation and for further exploration of the language.

The *Slovenski lingvistični atlas* (SLA) [Slovenian Linguistic Atlas (SLA)], which constitutes the basic work of modern Slovenian dialectology and geolinguistics, was established by the linguist Fran Ramovš in 1934, but proper preparation for the Atlas started after the Second World War at the Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language (Kenda-Jež 2000, 196). Both the network of localities and the questionnaire were rearranged on several occasions during this period. The current SLA network has been expanded to include 413 local speeches, and the SLA questionnaire contains 870 numbered questions (nearly 3000 if its sub-questions are included). Questions are divided into 15 semantic fields (1. Human body, 2. Clothing, 3. House, 4. Village, 5. Holidays, 6. Tools, 7. Livestock, 8. Plants, 9. Mountains, 10. Illnesses, 11. Time, 12. Landscape, 13. Family, 14. Counting, 15. Miscellaneous) and grammatical questions, covering, in particular, the phonetic and morphological levels of the language (from question No. 700 onwards).

The collection of dialect material, which is stored in the Dialectology Section of the Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language in Ljubljana, today comprises around 720 records of local speeches, i.e. 884,000 index cards in the catalogue and 390 notebooks (and, additionally, 182 notebooks outside the SLA network). Most of the material was gathered by Tine Logar or his students from Faculty of Arts of Ljubljana University, along with a number of other Slovenian linguists. Over the last ten years, the collection has been supplemented by records of 45 so-far-unexplored local speeches (mainly in neighbouring countries). All the archived material has been scanned and is therefore in electronic form (in addition to linguistic analysis for publication in the SLA, the material is gradually being entered into the SlovarRed database).

In the second half of the 20th century, many articles were written based on the analysis of the SLA dialect material by Tine Logar and Jakob Rigler. An introductory

volume to the SLA was published in 1999 (*Vodnik po zbirki narečnega gradiva za Slovenski lingvistični atlas (SLA)* [Guide to the collection of dialect material for the Slovenian Linguistic Atlas (SLA)] by Francka Benedik, accompanied by the study written by Karmen Kenda-Jež). In parallel with the SLA project, different cartographic methods have been developed – from the first drafts for label maps and the first hand-drawn linguistic-symbol maps made in the 1950s, to modern spatial visualisations of dialectal phenomena based on the use of computer cartography tools, automated map-making and the interactive presentation of linguistic material.

The hand-drawn maps (many of them prepared by Tine Logar and Jakob Rigler for their research requirements), and, in particular, participation in the OLA [Slavic Linguistic Atlas], gave Slovenian dialectologists valuable material and experience, enabling them, at the end of the 1980s, to start publishing their own linguistic maps for the SLA. The first lexical map was published in 1988 by Vera Smole and the first phonetic map in 1990 by Francka Benedik – both were hand-drawn on a map containing an SLA network from 1984 and that has remained unchanged until now. In the past two decades around 50 linguistic maps have been published (mainly lexical but also some phonetic and morphological ones); all of them were re-published in *Ponovne objave člankov s kartami za Slovenski lingvistični atlas (do leta 2008)* [Re-publication of papers with maps for the Slovenian Linguistic Atlas (up to 2008)] as an electronic publication on CD-ROM and on the internet (http://bos.zrc-sazu.si/c/Dial/Ponovne_SLA/P/index.html), edited by Peter Weiss, Jožica Škofic and Karmen Kenda-Jež. Two monographs on the dual in Slovenian dialects (one in Slovenian and other in English) were published in 2008; these were written by Tjaša Jakop.

Up until 2000, all the maps for the SLA were hand-drawn using a printed base. The first maps using computer-automated map-making tools were published in 2001; these were compiled by Jožica Škofic, in cooperation with various (mostly external) collaborators. At the Spatial Information Centre (PIC) of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, Zoran Stančič and Tomaž Podobnikar produced an experimental digitalised map with Slovenian borders, rivers, larger cities and numbered datapoints included in the SLA network, along with their coordinates. The Syncomp company, in cooperation with the dialectologist Karmen Kenda-Jež, produced a set of basic symbols, SLSlovan, which could be used when mapping phonetic as well as lexical maps.

In 1996 Zoran Stančič was the first person to write about the possibility of using the GIS (Geographical Information System) to research Slovenian dialects which, in addition to improved and automated mapping, also pointed out the possibility of using the GIS for more complex analytic operations in dialectology and linguistic geography. In order to prepare an appropriate database for SLA and to start mapping and analysing the dialect material with the help of the GIS, it was necessary to draw up an appropriate set of letters and diacritical symbols for recording and for the subsequent linguistic analysis of the extremely diverse dialect material; Peter Weiss therefore developed a transcription system which works in Microsoft Word for

Windows and is based on the Unicode standard. The supplementary characters are in the ZRCola font, distributed in the private use area of this standard. Peter Weiss also prepared a set of symbols for mapping: in 2005, within the Unicode table, he designed the SIMBola font on the basis of symbols used for OLA [Slavonic Linguistic Atlas], ALE [European Linguistic Atlas] and other (mainly Slavonic) linguistic atlases.

The electronic base/mute map for the SLA was produced by Jerneja Fridl from Anton Melik Geographical Institute of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts – it is the map of the Slovenian linguistic territory (including the Slovenian language in neighbouring countries), with relief, rivers, national borders and the larger towns in a scale of 1: 750,000 and 1: 1,100,000. Peter Pehani from Institute of Anthropological and Spatial Studies of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts has with the help of the database of *Geodetski zavod Slovenije* [Geodetic Agency of Slovenia] set geographical coordinates of datapoints from the SLA network and position of the symbols on the map and in collaboration with Jožica Škofic and Vera Smole prepared the digitized map of the Slovenian dialects. In 2000 Tomaž Seliškar developed a special version of the SlovarRed database, which together with the Geographic Information System (GIS), enables not only the detailed input of dialect data and its analysis at different linguistic levels, but also various cartographic methods and various modes of displaying linguistic data on the map and also includes the record's age, the structure of informants and scans of archived material (binders and card catalogues). This will enable an interactive display of mapped dialect material. In 2007 the first map has been made with the help of the SlovarRed database (by Jožica Škofic).

Published discussions of dialect material from the archives for the SLA display the continuous concern shown to produce as professional a publication as possible of this important part of the Slovenian linguistic and cultural heritage, as well as the professional development of the researchers participating in the project and the development of the profession itself, i.e. Slovenian dialectology and geolinguistics. After almost 80 years of deep thought, and 65 years after dialect material began to be collected on the basis of the questionnaire, the current group of Ljubljana dialectologists are finally able to present the first volume of the Slovenian Linguistic Atlas (SLA) – with the additional help of the applied project *Besedje iz pomenskega polja »človek« v slovenskih narečjih – geolingvistična predstavitev* (L6-9529-0618-07) [Vocabulary of the semantic field of 'man' in Slovenian dialects: A geolinguistic presentation], which was co-financed between 2007 and 2010 by the Slovenian Research Agency and the Slovenian Academy of Sciences and Arts in Ljubljana, and with the support of the Slovenian Book Agency.

Method of commentary for linguistic data in SLA 1

Various types of commentaries have been developed alongside the mapping methods: from very simple to more extensive ones with an interdisciplinary interpretation. In 2007, when work on the first volume of the Slovenian Linguistic Atlas started, the participating dialectologists (Jožica Škofic as project manager, Vera Smole, Vlado Nartnik, Tjaša Jakop, Carmen Kenda-Jež, Danila Zuljan Kumar, Matej Šekli, Peter Weiss and Mojca Horvat and, from 2009, Januška Gostenčnik) began to form, on the basis of their own experience as well as a study of other linguistic atlases (particularly the Czech Linguistic Atlas and the Slavic Linguistic Atlas), a uniform format for the commentary which, alongside an introductory presentation of the key, aimed to present morphological analyses, peculiarities of the mapping and the possible treatment of lexemes in the professional literature and other atlases that addressed the Slovenian language (OLA – Slavonic Linguistic Atlas, ALE – European Linguistic Atlas, SDLA – (regional) Slovenian dialectologic lexical atlas by Rada Cossutta, ALI – Italian Linguistic Atlas and ASLEF – Friulian historical, linguistic and ethnological atlas).

Each commentary in the SLA is thus made up of the following sections: Section 1 (*Gradivo* [Materials]) gives more details on the significance of the dialect material presented on the map. It also addresses possible ambiguity issues or words with more than one meaning (or a double meaning) in the questionnaire itself that might make interpretation problematic. Explanations and clarifications produced by field-workers and their notes on time and style in relation to the dialect material are also presented.

Section 2 (*Morfološka analiza* [Morphological analysis]) shows the structure of the form/morpheme of the lexemes on the map in their proto-Slavonic expressive form. Phonetically abstracted lexemes (following the phonetic rules of each dialect, subdialect or even local speech) are followed by their proto-Slavonic transposition and by their word-formational predecessors or sources from foreign languages (e.g. Italian, Friulian, German). Data generalisation, and therefore the reduction of the overly large number of data symbols, makes the lexical maps clearer and more expressive.

The entries in this section are organised according to word-family order, from the most common/widespread to rare lexemes, where non- or less-compound forms are followed by compound forms with the same root or phrases with the same core. Inherited (Slovenian) lexemes are followed by borrowed ones (from the languages in contact), and the morphologically unclear and unexplained lexemes are the final ones presented.

Section 3 (*Posebnosti kartiranja* [Mapping features]) aims to explain the mapping (cartography) method.

The first volume of the SLA includes lexical/word formation symbol maps; isoglosses are used only to mark some specific phonological developments or morphological

features of lexically otherwise not very diverse material. This section also mentions lexemes that only appear once (so-called *enkratnice*), unique phrases, descriptive denominations, descriptions, and unmapped material (marked on a map with an indicator pointing to the commentary or indicating that it is irrelevant to the map in question).

Section 4 (*Uporabljena dodatna literatura* [Use of additional literature]) refers to those bibliographic units in the literature that are not marked with an asterisk in the *Literature* section (an asterisk is used to mark those books which are not specifically mentioned in this Section because they have been used in nearly all the analyses).

Section 5 (*Primerjaj* [Compare]) is directed towards those commentaries and maps in the SLA which cover the same lexemes as the question presented. It also points towards other linguistic atlases that include the Slovenian language territory either in full or in part (smaller area). The number after the abbreviation of a particular atlas denotes the number of the question from a particular atlas, but the question itself is not specified here (unless perhaps the meaning is not exactly the same).

Method of mapping linguistic data in SLA 1

A special hierarchy of symbols has been formulated in the Slovenian Linguistic Atlas which is based on the deliberate and established practice of the Slavic Linguistic Atlas. The symbols were mainly chosen by the authors of the maps themselves, in line with the agreement that the outline of the symbols should indicate the root of the lexeme and the inner part the word-formational construction of the lexemes. The choice of symbol was based on the morphological analysis.

The meaning of symbols:

- asterisk (right above the network datapoint) means ‘commentary’ and is used when a local speech has more than two expressions (lexemes) for one meaning;
- underscore (below the datapoint) means ‘ni zapisa [no record or no material]’ (this character only appears at datapoint T406, where it is no longer possible to find speakers of Slovenian language);
- slash to the left of the datapoint means there is no answer ‘ni odgovora’ for the local speech in question;
- a large five-pointed star indicates a lexeme that only appears once (*‘enkratnica’*); all such lexemes are addressed in Section 3 of the commentary;
- various basic symbols on the map (circle, triangle, square, rectangle, pentagons or hexagons and other more complex symbols) mark lexemes with different roots or word-formational bases;
- the same inner part of different outline symbols denotes the same word-formational affix of compound words with a different root/word-formational base;
- compound words with a common root and various affixes (word-formational variants) are marked with a different inner part of the same basic outline symbols;
- morphologically relevant morphemes are also morphemes marking gender if the gender is clearly identifiable from the material (otherwise only the word-base is mapped, without the ending);
- unique compound words with a common root are displayed on the map using the same basic symbol containing a star;
- single phrases with a common core are displayed on the map using the same basic star-containing symbol, and with a point to the left or right side of the symbol or beneath the symbol
- basic symbols in combination with other basic symbols denote the compound words made of two word-formational bases which already have their own symbols in the key;
- different basic symbols with the same additional symbol denote a multiple-word lexeme with attribute and core, presented by basic symbol;
- a phrase with an adjectival attribute is marked by an additional symbol below the basic symbol representing the core of the word-phrase;
- a phrase with a non-adjectival attribute is marked by an additional symbol above the symbol representing the core of the word-phrase;

- a prepositional phrase is marked by an additional symbol to the left of the symbol representing the core of the word-phrase;
- if a multiple-word lexeme or answer is on the border between description and set phrase and does not form an areal (i.e. occasional word), it is marked with a symbol for a descriptive denomination;
- the symbol 'ni poimenovanja [no expression]' marks answers such as 'the expression is not known/used', 'there is no such expression', etc.; where it is noted alongside a local speech that a German word only is used for a specific meaning, but which one is not indicated, this is marked on the map with a commentary symbol;
- answers that in terms of meaning (but not also by word-class) correspond to and cannot be replaced by conversion of the word-phrase using the verbal primitive to be, to do/to work, to have or to go are marked on the map using the symbol 'pretvorba s primitivom [conversion with a primitive]';
- instead of the desired adjective a noun is written (e.g. instead of '[to be] bellied' the answer 'he's got a belly' is written);
- instead of the desired noun an adjective is written (e.g. instead of 'dropsy' the answer '[to be] dropsied' is written);
- the symbol 'opisno poimenovanje [descriptive denomination]' marks those multi-word answers whose core by word-class corresponds to the question but which are on the border of set phrase and do not form an areal;
- the symbol 'opis [description]' maps those multiple-word answers whose cores by word-class do not correspond to the question (e.g. verbal phrases instead of noun, ellipses with a more-or-less hidden verbal core, etc.);
- the symbol 'glej gradivo [see material]' marks answers which come from the same word-family but which, in reality, do not correspond to the question because they have different word-formational meanings, like act – event – state – characteristic – bearer of the characteristic;
- the symbol 'nerelevanten odgovor [irrelevant answer]' denotes an answer that is semantically inappropriate due to possible misinterpretation of the question.

Regarding the lists of dialect words in SLA 1

Every map is accompanied by a commentary and by an index of dialect material; despite various deficiencies, e.g. problems related to the changes made to phonetic transcription as a result of many decades of data-collection, the material in the SLA is written exactly as stored in the archive. Over the period in which material was collected for the SLA, several methods of transcribing dialect material were used (the last method sought to harmonise Slovenian national transcription with that used in the Slavonic Linguistic Atlas). Since SLA records have not consistently followed this agreement and the new transcription system has only gradually come into force, it has not been possible to harmonise the records of all material without time-consuming re-checking 'in the field'. With inconsistent recording of vowel quality and quantity, diphthong variants and phonetic consonant variants, the greatest problem is presented by the recording of accentuation. To avoid misinterpretation of accentuation, the introduction to the SLA contains a map with the tonemic and non-tonemic local speeches included in the SLA ('Tonemic and non-tonemic speeches' map).

In the lists of dialect words, one can find complete dialect lexica collected for each question. The dialect material for each question is arranged by datapoints T001 to T413 in the network of places. If any local speech was recorded several times, records follow each other chronologically, separated by a semicolon (duplicate answers from the same author or same record are separated from each other by a comma and recorded in the same sequence as appears in the file or sheet). If the fieldworker recorded no answer, this is marked with a slash (this symbol is also used if the file is empty or if there is a dash or deleted zero, or if the record contains an indication that the informant cannot remember a word or does not know the answer). If it is stated in the material that the word is not known, this is marked with a cross. The context of the mapped lexeme is written in square brackets.

Jožica Škofic

(Translated by *Tjaša Jakop, Joel Smith*)

ZALOŽBA
ZRC

2 mojom sinam

pl. dva sina,

pl. moji sina, sinou mojam

intenciji mi } sinam, 3 mojima sinam
2 mesijaz } / ali n?

607. moja sestra, -e, -a, -o; -o.

pl. sestre, sestri,

du. dva sestra

608. —

609. deti

610. tateca

611. —

612. —

ISSN 2232-5255 110 €

613

9 789612 543570

<http://zalozba.zrc-sazu.si>

614. mada

615. stric